

မဟာဝဠာဓကုဇော်ဘုရားမြို့

ဝိပဿနာဂန္ထနည်းကျမ်း (ပထမတွဲ)

ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုစ္ဆက
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ကျေးဇူးတော်ရှင်

မဟာဝဠာဓကုဇော်ဘုရားမြို့

ရေးသားစီရင်အပ်သော

ဝိပဿနာဂန္ထနည်းကျမ်း

(ပထမတွဲ)

သာသနာ- ၂၅၅၁

ကောဇာ- ၁၃၆၉

ခရစ်- ၂၀၀၈

ဈာန်အင်္ဂါစု

- (၁) အာရုံကို ရှာကြံတာက ဝိတက်။
- (၂) အာရုံကို စဉ်းစားတာက ဝိစာရ။
- (၃) အာရုံ၌ နှစ်သက်အားရတာက ဝီတိ။
- (၄) ဝမ်းသာလျက် ကောင်းနေတာက သုခ။
- (၅) ဝမ်းမသာဘဲ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် ကောင်းနေတာကဥပေက္ခာ။
- (၆) အာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက်ကပ်သွားတာက ဧကဂ္ဂတာ။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်

(ဝန်ခံချက်မိန့်ခွန်းတော်)

သတိပဋ္ဌာန် ဓမ္မစက်ကို ဝန်ခံချက်နှင့်တို့မြတ်စွာ။
 ဟောမိန့်ပုံမှာ ထိုတရားကို ဖြစ်ပွားစေတဲ့ရှင်လူမှာ။
 အလွန်ကြာလျှင် ၇-နှစ်နဲ့ ရဟန္တာအစစ် ဖြစ်နိုင်ပါ။
 စွဲမှုကျန်တောင် နာဂါမ်လောက်တော့ ဆိုက်ရောက်မယ်တဲ့ဧကန်ပါ။
 မြန်သူဆိုလျှင် ၇-ရက်နဲ့ ထိုဖိုလ်မဂ်ကို ရနိုင်ပါ။
 ရဲရင့်ခိုင်မာ ဝန်ခံချက်နှင့် ဓမ္မစက်ကို ဟောခဲ့တာ။
 နိဗ္ဗာန်လိုသူ မယုံမှားနဲ့ မြတ်ဘုရားကိုယုံကြည်ပါ။
 သတိပဋ္ဌာန်, ကိုယ့်သန္တာန် အမြန်ပွားစေရာ။
 သို့ပွားစေမှ နိဗ္ဗာန်ရ မချငြိမ်းအေးမှာ။

မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ်ကျမ်းကြီး

ဝိပဿနာဗျူဟာကျမ်း

(ပထမတွဲ)

မင်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့
အမြန်ဆိုက်ရောက်စေနိုင်သော

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

ပထမတွဲ

အဝ္ဗမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား
ရေးသားစီရင်အပ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာ ဗုဒ္ဓသာသနာ့နက္ခဟအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသည်။
သတ္တမ ပုံနှိပ်ခြင်း အုပ်စေ့ (၂၀၀၀)

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

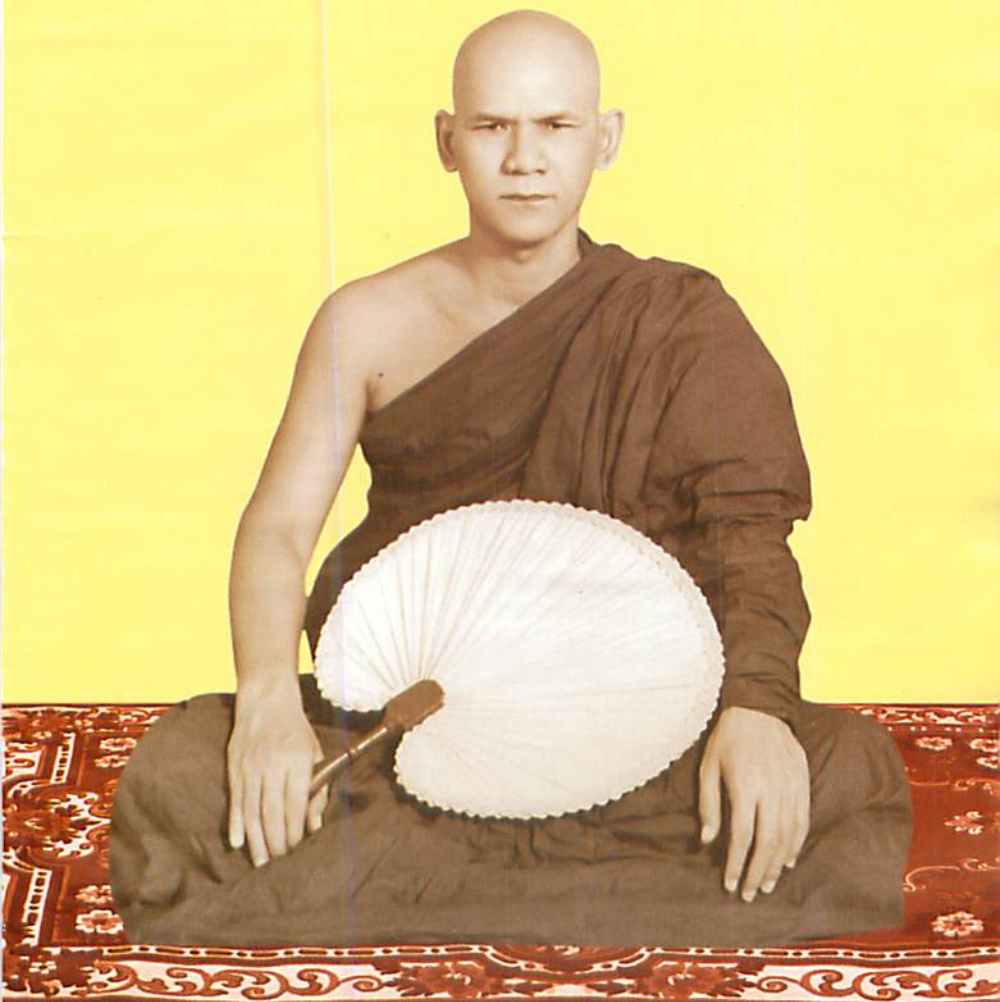
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
စာအမှတ်၊ ၁၁၉/၁ (ပုံနှိပ်) သသန(၀၇)
ခွင့်ပြုချက်အရပုံနှိပ်သည်။

အကြိမ် - သတ္တမအကြိမ်

အုပ်စု - ၂၀၀၀အုပ်

ဗျာဓိကုသိုလ်နှင့်အတွင်းပုံနှိပ် - မိုးဝင်းပုံနှိပ်တိုက်
ဒေါ်အေးအေးကြူ(၀၅၆၄၄)
၂၂၊ သိမ်ကြီးလမ်း၊ ကြည့်မြင်တိုင်။

စာအုပ်ချုပ် - မိုးဝင်းပုံနှိပ်တိုက်

အနန္တကျေးဇူးတော်ရင် ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုစ္ဆက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဖိနာတိ
အလှူအားလုံးတို့တွင် တရားအလှူသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိစွမ်းရည်များ ထင်ရှားထက်မြက်လှပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓဟောကြား တော်မူသော တရားဒေသနာနှင့်အညီ ကျမ်းစာအုပ်ပေါင်း(၈၀)ကျော် ရေးသားပြုစုခဲ့ပါသည်။ ဆရာတော် ဘုရားကြီးရေးသားပြုစုခဲ့သည့် ကျမ်းစာအုပ်များသည် သာသနာတော်အတွက် အကျိုး ကျေးဇူးများလှပါသည်။

ပရိယတ္တိသာသနာ၊ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်ကို ချီးကျူးထောက်ပံ့လျက်ရှိသော ဗုဒ္ဓသာသနာနက္ခဟအဖွဲ့ချုပ်က မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ကျမ်းစာအုပ်များကို ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိလျက်ရှိပါသည်။ ကျမ်းစာအုပ် များပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရာ၌ အဆင့်အတန်းမြင့်မြင့်ဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည်ထက် ကောင်းမွန်အောင် စီစဉ်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

“သဗ္ဗဒါနံဓမ္မဒါနံ ဖိနာတိ” ဟု ဘုရားဟောပါဠိလာရှိသည့် အမြတ်ဆုံးအလှူဖြစ်သော “တရားစာအုပ်များလှူဒါန်းလိုပါက” မဟာစည် တရားတော် ပြန့်ပွားရေး ထာဝရပဒေသာပင်တစ်ပင်လျှင် ကျပ် ၅၀၀/-ဖြင့် စိုက်ထူလှူဒါန်းနိုင်ပါသည်။ သီးသန့် ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူ၍ မိမိနှစ်သက်ရာ ကျမ်းစာအုပ်ကို ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းလိုပါက (သို့မဟုတ်) အုပ်ရေ ၁၀၀-နှင့်အထက် လှူဒါန်းလိုပါက ဗုဒ္ဓသာသနာနက္ခဟအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဆက်သွယ်လှူ ဒါန်းနိုင်ပါကြောင်း။

ဗုဒ္ဓသာသနာနက္ခဟအဖွဲ့ချုပ်
မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာ
အမှတ်(၁၆) သာသနာ့ရိပ်သာလမ်း၊
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း ၅၄၁၉၇၁

**ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုစ္ဆက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ကြီး**

**ဟောကြားရေးသားပြုစုတော်မူသောတရားစာအုပ်များနှင့်
ကျမ်းစာအုပ်များစာရင်း**

- ၁။ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားအားထုတ်ရခြင်း
- ၂။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတို့၏မှတ်တမ်း
- ၃။ ကမ္မဝါ
- ၄။ ကာမသုတ္တန်တရားတော်
- ၅။ ကမ္ဘာသာသနာပြုစာတမ်း
- ၆။ ကမ္ဘာ့သာသနာပြုတရားတော် (ပ)
- ၇။ ကမ္ဘာ့သာသနာပြုတရားတော် (ဒ)
- ၈။ ကမ္ဘာ့သာသနာပြုဓမ္မဒူတခရီး
- ၉။ ကျွန်တော်(သို့) ၃၃-နှစ် မဟာစည်
- ၁၀။ ငွေရတုတရားတော်
- ၁၁။ စူဠဝေဒလ္လသုတ်တရားတော်
- ၁၂။ တက္ကသိုလ်တရားတော်
- ၁၃။ တုဝဋ္ဌကသုတ်တရားတော်
- ၁၄။ ထေရဝုတ္တန္တိပိလာသိနီ (ပ)
- ၁၅။ ထေရဝုတ္တန္တိပိလာသိနီ (ဒ)

- ၁၆။ ဒုလ္လဘရဟန်းသစ်များသြဝါဒကထာ
- ၁၇။ မွေစကြာ
- ၁၈။ မွေဒါယာဒသုတ်တရားတော်
- ၁၉။ မွေဒေသနာဆောင်ပုဒ်များ
- ၂၀။ မွေဒေသနာစာစောင်များ (ပ)
- ၂၁။ မွေဒေသနာစာစောင်များ (ဒု)
- ၂၂။ မွေဒေသနာစာစောင်များ (တ)
- ၂၃။ မွေဒေသနာစာစောင်များ (စ)
- ၂၄။ နိဗ္ဗာန်ဆိုင်ရာတရားတော်
- ၂၅။ နိုင်ငံခြားသာသနာပြုခရီးအတွေ့အကြုံ
- ၂၆။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (ပထမတွဲ)
- ၂၇။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (ဒုတိယတွဲ)
- ၂၈။ ပဋိပတ္တိသာသနာ
- ၂၉။ ပုရာဏောဒသုတ်တရားတော်
- ၃၀။ ဗုဒ္ဓသာသနာ့အန္တရာယ်ကာကွယ်ရေးတရားတော်
- ၃၁။ ဗြဟ္မစိုရ်တရားတော်ကြီး
- ၃၂။ ဗြဟ္မဝိဟာရတရားတော်
- ၃၃။ ဗောဇ္ဈင်သုတ်တရားတော်
- ၃၄။ ဘဝပြဿနာ
- ၃၅။ ဘာရသုတ္တန်တရားတော်
- ၃၆။ ဘုရားရှိခိုး

၃၇။ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးထေရုပ္ပတ္တိအကျဉ်း
(ပထမပိုင်း)

၃၈။ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ဝိပဿနာ (စက္ခုအထူ)

၃၉။ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ဝိပဿနာ (စက္ခုအပါး)

၄၀။ မဟာသမယသုတ်၊ (၃)သုတ်တရားတော်

၄၁။ မဟာသတိပဋ္ဌာန်(၃) စောင်တွဲ
(ဓမ္မစကြာ+အနတ္တ+မဟာသတိပဋ္ဌာန်)

၄၂။ မဟာသတိပဋ္ဌာန် ပါဠိ နိဿယ

၄၃။ မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာရှုနည်း (အကျဉ်း)

၄၄။ မာလုကျုပုတ္တသုတ်တရားတော်

၄၅။ ရှစ်ဖြာမဂ္ဂင်နိဗ္ဗာန်ဝင်တရားတော်

၄၆။ ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း (ပ)

၄၇။ ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း (ဒ)

၄၈။ ဝိပဿနာအလုပ်ပေးတရားတော်

၄၉။ ဝိပဿနာလမ်းညွှန်ကျမ်း

၅၀။ ဝိပဿနာအခြေခံတရားတော်

၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် (ပ)

၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် (ဒ)

၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် (တ)

၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် (စ)

၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိနှင့်ညာဏ်စဉ်တရားတော် (ဆရာကိုင်း)

- ၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိနှင့်ဉာဏ်စဉ်တရားတော်မှ ဆောင်ပုဒ်များ
- ၅၇။ ဝဇ္ဇိကသုတ်တရားတော်
- ၅၈။ ဝါကျာဝယ ဝဏ္ဏနာကျမ်း
- ၅၉။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယ သင်္ဂဟကျမ်း
- ၆၀။ ဝတ်ရွတ်စဉ် (မဟာစည်)
- ၆၁။ ဝိပဿနာဂ္ဂနည်းကျမ်းပါဠိသက်သက် (ပ)
- ၆၂။ ဝိပဿနာဂ္ဂနည်းကျမ်းပါဠိသက်သက်(ဒ)
- ၆၃။ သက္ကပဉ္စသုတ်တရားတော်
- ၆၄။ သမ္မာပရိမ္မာဇနိယသုတ်
- ၆၅။ သီလဝန္တသုတ်တရားတော်
- ၆၆။ သဗ္ဗေခသုတ်တရားတော် (ပ)
- ၆၇။ သဗ္ဗေခသုတ်တရားတော် (ဒ)
- ၆၈။ သစ္စာလေးပါးတရားတော်
- ၆၉။ ဟေမဝတာသုတ်တရားတော်
- ၇၀။ ဟောဇဉ်သုတ်
- ၇၁။ အနတ္တလက္ခဏသုတ်တရားတော်
- ၇၂။ အရိယာဝါသ
- ၇၃။ အဘိဓမ္မာတရားတော်
- ၇၄။ အာသီဝိသောပမသုတ်
- ၇၅။ ဩဝါဒအဗ္ဗေများ
- ၇၆။ ဩဝါဒကထာပေါင်းချုပ်

၇၇။ လောကဓံတရားတော်

၇၈။ မဟာစည်နှစ်(၅၀)ရွှေရတုတရားညွှန်ပေါင်း (ပ)

၇၉။ မဟာစည်နှစ်(၅၀)ရွှေရတုတရားညွှန်ပေါင်း (ဒု)

၈၀။ မဟာစည်နှစ်(၅၀)ရွှေရတုသမိုင်းမှတ်တမ်း

၈၁။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး

၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ

၈၃။ ရာပြည့်မော်ကွန်း

၈၄။ အာဒိတ္တသုတ္တန်တရားတော်

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း ပထမတွဲ မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
◆ နိဒါန်း	(က-မှ-ဆ)
◆ သင်္ကေတ၏ရည်ညွှန်းချက်	(ဈ-မှ-ဋ)
◆ ထုတ်မင်္ဂလာစကား	(ဃ-မှ-တ)
◆ ဂန္ထာရမ္မ-ကျမ်းဦးစကား	၁
◆ အကျဉ်းချုပ်အစီအစဉ်	၃

အစဏ်း (၁)

◆ သတိပေးစကားနှင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ	၅
◆ ရဟန်းတော်တို့၏သီလဝိသုဒ္ဓိ	၁၁-မှ-၃၇
◆ ဣဏပရိဘောဂ အဓိပ္ပါယ်	၁၄
◆ စူဠနာဂမထေရ်၏ဝါဒ	၂၀
◆ ရှုမှတ်မှုဖြင့်လဲ ဆင်ခြင်မှုပြီး၏	၂၃
◆ ဣန္ဒြိယသံဝရ	၂၃
◆ သံဝရ အသံဝရတို့၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်	၂၅
◆ အားမထုတ်မီက စောင့်ရှောက်ပုံ	၂၈
◆ လူတို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိ	၃၇-မှ-၈၃
◆ အန္တရာယ် ငါးပါး	၄၁
◆ အမတ်ကြီး ရဟန္တာဖြစ်ပုံ	၄၄
◆ အရှင်ဥတ္တိယကို ဆုံးမပုံ	၄၇
◆ သမထ၏ ကျေးဇူးများပုံ	၅၈
◆ လူသတ်ဗိုလ်ကြီးနှင့် အနုလောမဉာဏ်	၆၁

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

- ◆ ကျင့်မှု၊ ဟောမှု လို၍ တရားထူးမရ ၆၅
- ◆ ဘာဝနာဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံ ၆၇
- ◆ ဘာဝနာဖြင့် ပြီးစီးပုံ ၇၄
- ◆ သီလ၌ တည်၍ ပွားစေပုံ ၇၈
- ◆ အထူးမှတ်ဖွယ် ၈၁

အခန်း (၂)

- ◆ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ၈၅
- ◆ မဂ်ကို ပွားနည်း (၂)ပါး ၉၃
- ◆ အမြတ်စားဝိပဿနာနှင့် သမာဓိ ၉၉
- ◆ ပဌမနိယျာနနှင့် အာဝရဏ ၁၀၈
- ◆ ဒုတိယနိယျာနနှင့် အာဝရဏ ၁၁၅
- ◆ တတိယနိယျာနနှင့် အာဝရဏ ၁၁၆
- ◆ စတုတ္ထနိယျာနနှင့် အာဝရဏ ၁၁၈
- ◆ ပဉ္စမနိယျာနနှင့် အာဝရဏ ၁၂၀
- ◆ ဆဌမနိယျာနနှင့် အာဝရဏ ၁၂၅
- ◆ သတ္တမနိယျာနနှင့် အာဝရဏ ၁၂၉
- ◆ အဋ္ဌမနိယျာနနှင့် အာဝရဏ ၁၃၃
- ◆ ကိုယ်အကျိုးကိုသာ ကြည့်ပါ ၁၃၅
- ◆ အမြတ်ဆုံးပူဇော်ဘွယ် ၁၃၉
- ◆ အလိုတော်မြင့်မြတ်ပုံ ၁၄၃
- ◆ အထူးနှလုံးသွင်းပုံများ ၁၄၆
- ◆ သမာဓိ၏ဘေးရန်နှင့် ကုစားနည်းများ ၁၅၁
- ◆ ဝိပဿနာစိတ်၏ ဧကတ္တ၌ တည်ပုံ ၁၇၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၃)

- ◆ ပရမတ်နှင့်ပညတ်..... ၁၇၉
- ◆ ဝိပဿနာ၏အာရုံ ၂၁၂
- ◆ သာဝကတို့၏ သုံးသပ်နိုး..... ၂၂၀
- ◆ ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ ရှုမှတ်အပ်ကြောင်း..... ၂၂၂
- ◆ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ်..... ၂၂၈
- ◆ အနုမာနဝိပဿနာ၏ အမည်များ ၂၄၄
- ◆ နည်းယူဖွယ် ၂၄၇
- ◆ နာမ်ရုပ်ကိုသိမ်းဆည်းပုံ အဓိပ္ပါယ် ၂၅၀
- ◆ အာနာပါနှင့် ဝိပဿနာဖြစ်ပုံ ၂၅၄
- ◆ ဓာတ် ၄-ပါးကိုမျှ အကုန်မသိဘဲ ရဟန္တာဖြစ်နိုင်ပုံ ၂၅၇
- ◆ ပဌမ ရဟန္တာကြီး၏ ဖြေဆိုပုံ ၂၅၈
- ◆ အနုပဒသုတ်နှင့် အရှင်သာရိပုတြာ၏ ဝိပဿနာ..... ၂၆၂

အခန်း (၄)

- ◆ တဇ္ဇာပညတ်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် ၂၇၉
- ◆ ၎င်းပညတ်ဖြင့် ရှုမှတ်အပ်ကြောင်း..... ၂၈၁
- ◆ သုတမရှိဘဲ လက္ခဏာစသည်တို့ကိုသိနိုင်ပုံ..... ၂၈၃
- ◆ လက္ခဏာစသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုသာသိနိုင်သည် .. ၂၈၇
- ◆ စက္ခုပသာဒကို သိပုံ ၂၉၀
- ◆ သုတမယ, စိန္တာမယသည် ဝိပဿနာမဟုတ် ၂၉၅
- ◆ ဝိပဿနာ နည်းပြ အမေးအဖြေ ၃၀၀
- ◆ ဝိပဿနာရှုနည်း အကျဉ်း..... ၃၀၃
- ◆ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးသူ, နီးသူများကို ပြသော ဂါထာများ ၃၁၀-၁
- ◆ ကိလေသာကို မှတ်၍ ပယ်ပုံ..... ၃၁၅
- ◆ ပဉ္စဒါရ၌ ဇောဆိပ်ပုံ ၃၁၇

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

- ◆ ဆဋ္ဌင်္ဂပေက္ခာနှင့် ပြည့်စုံပုံ ၃၂၁
- ◆ အရှင်ပေါဋ္ဌိလဝတ္ထု ၃၂၂
- ◆ မမြင်ရုံမျှဖြင့် ဘာဝနာမဖြစ် ၃၂၅
- ◆ တိုက်ရိုက်ပြ သာဓကများ ၃၂၇
- ◆ ကြားဆဲစသည်၌ မှတ်ပုံ ၃၃၈
- ◆ ထိဆဲ၌ မှတ်ပုံ ၃၄၂
- ◆ အာနာပါနကို မှတ်ပုံ ၃၄၈
- ◆ ဓာတ် ၄-ပါးကို မှတ်ပုံ ၃၅၀
- ◆ ကြံသိဆဲ၌ မှတ်ပုံ ၃၅၃
- ◆ ဣရိယာပထကို မှတ်ပုံ ၃၆၁
- ◆ ခွေးသိ၊ လူသာမန်သိ မဟုတ် ၃၆၂
- ◆ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာ အရတူပုံ ၃၆၆
- ◆ သမ္ပဇည မှတ်ပုံ ၃၇၅
- ◆ ဗဟိဒ္ဓကို ရှုပုံ ၃၈၃
- ◆ သမုဒယနှင့် ဝယကို ရှုပုံ ၃၈၄
- ◆ မှန်ကန်စွာ သတိထင်ပုံ ၃၈၅
- ◆ ဝေဒနာနုပဿနာ ၃၈၆
- ◆ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၃၉၀
- ◆ သာမိသသုခ (စသည်) ၃၉၄
- ◆ အရှင်မဟာသီဝ ဝတ္ထု ၃၉၈
- ◆ သမုဒယနှင့် ဝယကို သိပုံ ၄၀၃
- ◆ စိတ္တာနုပဿနာ ၄၀၅
- ◆ စိတ်ကို လက္ခဏာစသည်ဖြင့် သိပုံ ၄၀၈
- ◆ ဓမ္မာနုပဿနာ ၄၁၀
- ◆ နိဝရဏကို သိပုံ ၄၁၀
- ◆ ယောနိသော မနသိကာရ ၄၁၂

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

- ◆ ခန္ဓာကို သိပုံ..... ၄၂၀
- ◆ ရုပ်၏ သမုဒယ၊ ဝယကို သိပုံ..... ၄၂၂
- ◆ အာယတန၊ ဓာတ် နာမ်ရုပ်တို့ကို သိပုံ ၄၂၆
- ◆ သံယောဇဉ်ကို သိပုံ..... ၄၂၉
- ◆ မပေးတိုင်း မစ္ဆရိယ မဟုတ် ၄၃၁
- ◆ ဟောဇ္ဈင်ကို သိပုံ..... ၄၃၃
- ◆ အရိယသစ္စာ လေးပါး ၄၄၁
- ◆ ဒုက္ခသစ္စာ ၄၄၂
- ◆ ဒုက္ခ (၇) ပါး ၄၄၂
- ◆ နိရောဓသစ္စာ ၄၄၉
- ◆ မဂ္ဂသစ္စာ ၄၅၀
- ◆ သစ္စာလေးပါးကို ရှုပုံ ၄၅၀
- ◆ ဒုက္ခကို သိပုံ..... ၄၅၆
- ◆ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်သည် ဒုက္ခသစ္စာမမည် ၄၅၈
- ◆ ကိုယ့်သစ္စာကိုသာ သိရန်လို၏..... ၄၅၈
- ◆ သမုဒယကို သိပုံ ၄၆၃
- ◆ ပေါ်လွင်ပါလျက် အသိခက်၏..... ၄၆၆
- ◆ နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကို သိပုံ ၄၆၈
- ◆ မှတ်တိုင်း သစ္စာ (၄)ပါးကို သိပုံ ၄၇၀
- ◆ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိပုံ ၄၇၃
- ◆ ပုထုဇဉ်နှင့် အရိယာတို့၏ အသိ ထူးခြားကြောင်း ၄၇၄
- ◆ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားစေပုံ ၄၇၉
- ◆ ဝိဝေကနိဿိတ စသည်ဖြစ်ပုံ ၄၈၇
- ◆ ဝိပဿနာ၌ သီလမဂ္ဂင်ပါဝင်ကြောင်း..... ၄၉၁

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

◆ စတုသစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန်း.....	၄၉၄
◆ သတိပဋ္ဌာန်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး.....	၅၀၄
◆ ဝန်ခံတော်မူချက်	၅၀၉
◆ ပဓာနိယင်္ဂငါးပါး	၅၁၁
◆ အထူးမှာထားချက်	၅၁၃

ပိပဿနာရွှေနည်းကျမ်း (ပထမတွဲ) ,
မာတိကာပြီး၏။

နိဒါန်း

အပ္ပမာဒေါ အမတ် ပခံ၊ ပမာဒေါ မဇ္ဈနော ပခံ။

မမေ့ခြင်း = အမှတ်ရခြင်းသည် မသေရခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။

မေ့ခြင်း = အမှတ်မရခြင်းသည် သေရခြင်း၏ အကြောင်းပေတည်း။

ဤ ဘုရားမိန့်ခွန်းတော်ကို ယုံကြည်သော သူတိုင်းပင်၊ သေခြင်းကင်း လိုလျှင် = သေရမည်ကိုကြောက်လျှင်၊ မမေ့မှု = အမှတ်ရမှု = သတိ တည်း ဟူသော အပ္ပမာဒတရားကို အလေးအမြတ်ပြု၍ ပွားစေထိုက်လှပါပေ၏။

ဤအပ္ပမာဒကို ပွားစေလျှင် . . . .

“ဟန္တ၊ ဒါနိ ဘိက္ခဝေ၊ အာမန္တယာမိ ဝေါ၊ ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ- ရဟန်းတို့၊ ဟော၊ ယခု ဆရာဘုရားက သင်တို့အား မှာထား အမိန့်ရှိခဲ့မည်၊ သင်္ခါရတို့သည် ဖျက်ကြသည်ချည်းပင်၊ မမေ့မှု = အမှတ်ရမှု = သတိဖြင့် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို ပြီးစေရန်ကြရမည်” ဟု . . . .

နောက်ဆုံးမိန့်မှာခဲ့သော ဤအဆုံးအမတော်ကိုလည်း ရိုသေလိုက်နာရာ ရောက်၏။ သို့ဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူခါနီး ဆဲဆဲ၌ ဝိဇ္ဇကတ်သုံးပုံ၏ လိုရင်း အတိုချုပ်အနေအားဖြင့် မှာထားတော် မူချက်ကို ရိုသေလိုက်နာလိုသောသူတိုင်းပင် ဤအပ္ပမာဒတရားကို အလေးအမြတ်ပြု၍ ပွားစေထိုက်လှပါပေ၏။

ဤမျှသာ မကသေး . . . .

အပ္ပမာဒနှင့် သတိပဋ္ဌာန်သည်၊ အမှတ်ရမှု = သတိ၏ အမည်ချည်းဖြစ်သော ကြောင့်၊ အနက်သဘောအားဖြင့် အတူတူသာတည်း။ ထို့ကြောင့်၊ အပ္ပမာဒကို ပွားစေသောသူသည် . . . .

“ယေသံ ဧကသန္တိ ဘိက္ခဝေ၊ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ အာရဒ္ဓိ၊ အာရဒ္ဓေါ တေသံ အရိယော အဋ္ဌကိကော မဂ္ဂေါ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိ”-ရဟန်းတို့၊ သတိပဋ္ဌာန်

[၁]

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

လေးပါးကို ပွားများပြီးစီးစေသောသူသည်၊ ဆင်းရဲအမှန်ကုန်ရာသို့ ဆိုက်ရောက်သော အဋ္ဌဂီက အရိယမဂ်ကို ပြီးစေအပ်ပြီ” ဟူသော . . . .

ဤမိန့်ခွန်းတော်နှင့်အညီ၊ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ရနိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရလိုသောသူသည်၊ ဆုတောင်းရုံမျှဖြင့် အားရကျေနပ်၍မနေသင့်၊ အပ္ပမာဒ-သတိပဋ္ဌာန်လုပ်ငန်းကို ပြီးစီးအောင်သာ လျင်မြန်စွာ အားထုတ်သင့်ပေ၏။

ဤမျှသာ မကသေး၊ . . . .

“စတုန့်ခေါ် ငြာဟွဏါသတိပဋ္ဌာနာနံ ဘာဝိတတ္တာဗဟုလိကတတ္တာ တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗတေ သဒ္ဓမ္မော စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ” အို ပုဏ္ဏား! သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးကို ဆရာတပည့် အဆက်ဆက်ပွားစေခြင်း၊ များစွာလေ့လာခြင်းကြောင့် သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော သာသနာတော်သည် ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည့် နောက်ကာလ၌ ရှည်မြင့်စွာတည်တံ့နိုင်ပေသည်” ဟူသော . . . .

ဤဖြေဆိုတော်မူချက်နှင့်အညီ၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားစေသောသူသည် သာသနာတော်ကို အရှည်တည်အောင် ပြုစုနေရာလည်း ရောက်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ သာသနာတော် အရှည်တည်တံ့ခြင်းကို အလိုရှိသောသူတိုင်းပင် အပ္ပမာဒ = သတိပဋ္ဌာန် အလုပ်ကို အားထုတ်သင့်လှပါပေ၏။

အပ္ပမာဒကို မပွီးစေသောသူသည်ကား. . . . “ပြောင်းပြန် ပြအပ်သော မိန့်ခွန်းတော်များနှင့်အညီ” အဖန်ဖန်သေ၍ သေ၍သာ နေရချေတော့မည်။ “သေခါနီးဆဲဆဲတွင် အရေးတကြီး မှာခဲ့သော မိဘ၏စကားကို မနာယူသူကဲ့သို့” ဘုရားရှင်၏ နောက်ဆုံးမိန့်မှာချက်ကို မနာခံရာလည်းရောက်၏။ ရထိုက်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်မှ လွဲချော်အောင် ပြုရာလည်းရောက်၏။ သာသနာကိုတိုအောင် ပြုရာလည်း ရောက်၏။

ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်မှ နောက်၌ အနှစ်တစ်ထောင်ကျော်တိုင်အောင် ဤအပ္ပမာဒတရားကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူ၊ ရှင်၊ ရဟန်းတို့ အထူးလေ့လာ

ပွားများခဲ့ကြသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏ နှလုံးဓာတ်တို့၌ ဤအပ္ပမာဒတရား ကိန်းဝပ် ကွန့်မြူးခဲ့ပြီဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ဒီပဝင်၊ မဟာဝင်၊ သာသနာဝင် စသောကျမ်းတို့ဖြင့် ထင်ရှား၏။ အကြောင်းကား . . . . . ထိုကာလအတွင်းက အရိယာဖြစ်သူတို့၏ အကြောင်းအရာကို ထိုကျမ်းတို့၌ ပြဆိုထားသောကြောင့်ပင်တည်း။ ထိုအနှစ်တစ်ထောင်ကျော်မှ နောက်ကာလ၌ကား ထိုသို့သောပြဆိုချက်ကို များစွာမတွေ့ရသောကြောင့်၊ အပ္ပမာဒအလုပ်ကို အားထုတ်သူ နည်းပါးခဲ့သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိ၏။ ကြာမြင့်စွာ သော ကာလမှစ၍ အစဉ်အဆက် လေ့လာပွားစေမှု နည်းပါးခဲ့ကြသည့်အတွက် ဤအပ္ပမာဒသတိပဋ္ဌာန်အားထုတ်နည်းကို ကျနစွာသိရန်ပင် နောင်လာနောက်သား တို့မှာ မလွယ်ကူဘဲ ရှိခဲ့လေပြီ။ ဝမ်းနည်းဖွယ်ကောင်းလေစွ . . . . .

သို့သော်လည်း “ဤအပ္ပမာဒတရား လုံးဝကွယ်သွားပြီ” ဟူ၍ကား မမှတ်အပ်ပေ။ အတ္တဟိတ အစစ်အမှန်ကို ရှာဖွေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏ သန္တာန်၌ကား ဤအပ္ပမာဒသည် တည်လျက်ပင် ရှိခဲ့ပေသည်။ တည်ရှိပုံကို အနီးကာလအားဖြင့် ဖော်ပြရလျှင်၊ သီးလုံးတောရဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဤအပ္ပမာဒ ပဋိပတ် အရာ၌ နေ-လ အလားကဲ့သို့ ထင်ရှားတော်မူခဲ့လေပြီ။

တစ်ဆင့်ကြားရသည်မှာ . . . . ရှိမ်းမကားရွာ၌ သိမ်သမုတ်ကိစ္စအတွက် မန္တလေး စစ်ကိုင်း စသောဌာနများမှ ရာဇဂုရုတံဆိပ်ဆရာတော်ကြီးများစွာတို့ စုဝေးမိကြရာတွင် လျှောက်ထား တောင်းပန်သောကြောင့်၊ သီးလုံး ဆရာတော်ဘုရားကြီးက သံယာပရိသတ်အား တရားဟောပြ ဆုံးမတော်မူသတတ်၊ ဟောသော အခါမှာလည်း “မိမိသဘောကျ နှလုံးသွင်း အားထုတ်သည့်အတိုင်း ဟောပါမည်” ဟု စကားပလ္လင်ခံပြီးလျှင်၊ အနာဂါမိ မဂ်ဖိုလ်တိုင်အောင် ဝိပဿနာရှုပုံ၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်များဖြစ်ပုံ၊ မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်ပုံ၊ ဖလသမာပတ်ဝင်စားပုံတို့ကို ကျနစွာ ဟောပြတော်မူသတတ်၊ ဟောအပ်သောထိုတရားတော်သည် ကျမ်းဂန်တတ်ဖြစ်သော ထိုဆရာတော်ကြီးများပင် အံ့ဩလောက်အောင် နက်နဲသိမ်မွေ့သတတ်။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂဇာဆရာတော်က “ယခုအရှင်ဘုရား ဟောပြသည့်အတိုင်း ကျမ်းပြုစုတော်မူပါက အလွန်ကောင်းပါလိမ့်မည်” ဟု လျှောက်သတတ်၊ ထိုအခါ၌ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက အမိန့်တော်ရှိသည်မှာ . . . . “ဦးအဂ္ဂရေ! ဟောမှုကျင့်မှုကတော့

[ဃ]

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

ကိုယ်သဘောကျသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ကျမ်းရေးသားလျှင်တော့ သူတစ်ပါးကျမ်းများနှင့် တူညီစေရသည်။ ငါတို့ရှိခိုက်မှာ နားလည်အောင် ဖြေပြနိုင် သော်လည်း ငါတို့က မကြာမီ သေသွားကြမည်။ ထိုအခါမှာ ထူးသောအချက်၌ ငြင်းခုံမှု ဖြစ်ပွားနေရစ်ကြမည်ကို စိုးရိမ်ရသည်” ဟု မိန့်တော်မူသတတ်၊ ရှေးဟောင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို မြဲမြံစွာမှတ်သားလေ့ရှိသော ဆိပ်ခွန်ရွာအင်ကြင်းတော၊ တိုက် သစ်ဆရာတော်ထံမှ မှတ်သားရဖူးသော တစ်ဆင့်ကြားစကားပေတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ အထက်ပါ တဆင့်ကြားစကားကို ထောက်ဆသောအားဖြင့် “သီးလုံးဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် မိမိ၏ အားထုတ်ပုံကို ကျမ်းဂန်မရေးခဲ့” ဟု ထင်ရှားသိရ၏။ ထိုသို့ မရေးခဲ့ခြင်းမှာလည်း “ထိုခေတ်ကာလက လိုက်နာမည့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်နည်းပါးသောကြောင့်” ဟု ယူဆဖွယ် ရှိပေ၏။ “အားထုတ်ပုံနှင့် ကျမ်းဂန် မတူ” ဟု ရာ၌လည်း အမည်ဝေါဟာရမျှကိုသာစွဲ၍ ဆိုသည်ဖြစ်ရာ၏။ သဘော အနက်အားဖြင့်ကား တူညီသည်ဟူ၍သာ ယူသင့်ပေသည်။

ဤသီးလုံးဆရာတော်ကြီး၏ တပည့်များစွာတို့တွင် တစ်ပါးအပါ အဝင်ဖြစ် သော စစ်ကိုင်းတောင်ခို၊ အလယ်တောရဆရာတော်ကြီးသည် တစ်ပါးသောကိစ္စ၌ ကြောင့်ကြမစိုက်မူ၍ အပ္ပမာဒပဋိပတ်၌သာ မွေ့လျော်တော်မူသတတ်။ ထို ဆရာတော် ကြီးထံမှ နည်းနိဿယကို မှတ်သားခံယူဘူးသော မင်းကွန်း၊ ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၃၀)ကျော် ကာလမှစ၍ အပ္ပမာဒ သတိပဋ္ဌာန်လုပ်ငန်းတရားကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ ဟောကြား ညွှန်ပြ ခဲ့ပေ၏။ ယခုထက်တိုင် သထုံမြို့၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးလျက် ရှိတော်မူ၏။

ဤဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားထံ၌ လေးလခန့် သီတင်းသုံးလျက် အပ္ပမာဒ ပဋိပတ်၏ နည်းနိဿယကို ခံယူဖူးသည့်အားလျော်စွာ (ဤ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်) မော်လမြိုင်မြို့၊ တောင်ဝိုင်းကလေး၊ တိုက်ကျောင်းဆရာတော်သည်လည်း အတ္တဟိတအစစ်ကို ရှားမှီးလေ့ရှိသူတို့အား ဤအပ္ပမာဒဝိပဿနာလုပ်ငန်း တရားကို ဟောကြားတိုက်တွန်းခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းအတန်ကြာခဲ့ပေပြီ။ အထူး အားဖြင့်ကား . . . . ၁၃၀၀-ပြည့်နှစ်က သီတင်းသုံးမြဲဌာန မော်လမြိုင်မြို့မှ

ရွှေဘိုမြို့၊ မိမိ၏ဇာတိအရပ် ဆိပ်ခွန်ရွာသို့ ကြွလာပြီးလျှင် အင်ကြင်းတောတိုက်၊ မဟာစည်ကျောင်း၌ ၇-လခန့် သီတင်းသုံးလျက် ဤအပ္ပမာဒ ဝိပဿနာတရားကို အကျယ်ဟောကြားတော်မူခဲ့ပေ၏။ ထိုအခါက သမ္မာဆန္ဒရှိသူ လူများစွာတို့သည် ဆရာတော်၏ ညွှန်ပြချက်အတိုင်း လိုက်နာ၍ အားထုတ်စပြုခဲ့ကြရာ၊ တရားတော်၏ မွန်မြတ်သောအရသာကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ တွေ့မြင်ကြရသောကြောင့်၊ ဤအပ္ပမာဒလုပ်ငန်းကို လမ်းဟောင်း လမ်းမှန်အစစ်ဟု တထစ်ချ ယုံကြည်ကြပြီးလျှင်၊ တစ်သက်ပတ်လုံး အားထုတ်ရန် ရည်သန်ဆုံးဖြတ်သူတို့များစွာပင် ရှိခဲ့ကြလေပြီ။ ထို့ကြောင့်၊ ထိုအခါမှစ၍ ဤအရပ်၌ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အခွင့်သာသော အချိန်များ၌ အားထုတ်သူတို့သည် ပြတ်စဲခြင်းမရှိဘဲ တိုးတက်များပြားလျက်သာ ရှိခဲ့ပေ၏။ ထိုအားထုတ်သူတို့၏ ဉာဏ်အဆင့် တိုးမြင့်ခဲ့သည်မှာလည်း တရားကို သိမြင်သူတို့အား ယုံမှားဖွယ်မရှိ ဖြစ်ပေသည်။ ဆရာတော်သည် ယခု ၁၃၀၃-ခုနှစ်မှစ၍ စစ်ဘေးရန်ကြောင့်၊ ဇာတိအရပ် ဆိပ်ခွန်ရွာသို့ တဖန်ကြွလာကာ အင်ကြင်းတောတိုက်၊ မဟာစည်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးခိုက်တွင် “ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်ကိုရလိုသော သမ္မာဆန္ဒရှိကြပါလျက်၊ လမ်းမှန်ကို ကေနိ မသိသောကြောင့်၊ မိမိတို့၏ လိုလားချက်ကို မပြည့်စေနိုင်သူတို့လည်း များစွာရှိကြပါသည်။ ဤအရပ်၌၊ အားထုတ်သူတို့လည်း တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ်တိုးပွားလျက် ရှိကြပါသည်။ ထိုသူတို့အား နားလည်စေရန် ပြည့်စုံခိုင်ခံ့သော ကျမ်းတစ်ခု လိုနေပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စီးပွားမှန်ကို လိုလားသူတို့အား ထိုစီးပွားမှန်ကိုရစေရန်၊ သာသနာတော်ကိုလည်း ကြီးပွားစေရန်၊ ဉာဏ် နှ လတ် ရင့် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းနှင့် သင့်သော ဝိပဿနာ ကျမ်းတစ်ခုကို ပြုစုစီရင်တော်မူပါ” ဟု တပည့် ဥပါသကာတို့က တောင်းပန်သောကြောင့် ဆရာတော်သည် “အဆက်ဆက်သော ဟိတတ္ထိကပုဂ္ဂိုလ်များစွာတို့အား ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်ဟူသော အကျိုးစီးပွားအစစ်ကို ရစေလျက်၊ ပဋိပတ် ပဋိဝေဓသာသနာတော်အားလည်း ကြီးပွားစေမည်ကို “မြော်မြင်တော်မူ၍ ဤဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်းကို ရေးသားစီရင်တော်မူပေသည်။ နည်းမှန်ကိုပြုလျက်၊ နည်းမှားကို ပယ်ဖျောက်လေ့ရှိသော ဤ ဆရာတော်၏ အစွမ်းကြောင့် အသစ်သဖွယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိပဿနာရှုနည်းနှင့်၊ ထိုနည်းကိုပြသော ဤကျမ်းကြီးသည် သူတော်ကောင်းတို့၏နှလုံး၌ အပ္ပမာဒတရားကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသည့်ပြင်

[၈]

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

မြမြတည်တံ့သည်ကိုလည်း ပြုပေပြီ၊ စီးပွားအစစ်ကို လိုလားသူတို့အဖို့ ဝမ်းမြောက် ဖွယ်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပါကြောင်း။

ဧတ္ထေဒံ ဝုစ္ဆတိ ဂါထာရှုမိကာနု မတ္တာယ ဝိညူနံ

ယော အပ္ပမာဒေါ အမတဿ ဝေ ပဒံ၊
 သမ္မာဒနော သေဋ္ဌသိက္ခတ္တယဿာပိ။
 အရိယ မဂ္ဂဉ္စ အာရာဓယေ ဘာဝိတော၊
 ကရောတိ သဒ္ဓမ္မစိရဋ္ဌိတိမ္ပိ ဝေ။
 သော နိဗ္ဗုတေ ပီ'ဓ ဇိနေ စိရံ မနေ၊
 လလာသ ဝိညူန မနေက ကောဋီနံ။
 ပတ္တာတွ။ နာရာဓိတတာယ ပါယသော၊
 ဒုဗ္ဗောဓော သွာ'သိ၊ ပစ္ဆိမာနံ ပုနာပိ။
 တထာပိ သော တိဋ္ဌတိ ယေဝ ကေသုစိ၊
 တသ္မိံ ဟိ သီးလုံးဝနိကော'သိ ဝိဿုတော။
 တသိဿ ဘူတော စ လေယုဒ္ဓိ ဝေမဇ္ဈ၊
 အာရညက ဝါသိ၊ တသ္မိံဝ ရရာမ။
 လဒ္ဓညာယော စ'သွာ သန္တာဂါရေ ဇေတ-
 ဝနေ ဝုတ္တပုဗ္ဗော ပကာသေတိ ဧတံ။
 သာဓိကတ္တိံသ ဝဿာ ပဘုတျ'ဇူပိ၊
 သုဓမ္မ နာမေ ဝသတေ ပုရမ္ပိ သော။
 ထေရဿ စေ'တဿ ဥပန္နိကေ အယံ၊
 ဝသိယ သိက္ခိတ ဝိပဿနာ နယော။
 ဣဒ'ပုဏောတာပိ ဟိတေသိ သာဓုနံ၊
 နိယောဇကော တမ္ပိ စိရဿ ကာလတော။

နိဒါန်း

[ဆ]

ထေရ်သိမ်သာနယ ဝိပ္ပဟာယိနော၊
 ပဘာဝ သမ္ဘူတဝိပဿနာနယော။
 တမပ္ပမာဒံ ဝိဒိတဉ္စ သုဋ္ဌိတံ၊
 ပုနာပျံကာသိ သာဓု မာနသေ အဟော။
 သွာယဉ္စ နာသေတွံစိရသုတာနယံ၊
 ဒုဗ္ဗေဓ ပေါရာဏ နယဉ္စ ဒီပယေ။
 သာဓူနံ စိတ္တေ၊ စာပုမာဒံ ဌပေန္တော၊
 ပါပေတု သန္တိ တုဝဋံ ဟိတေသကေတိ။

(ဂါထာများ၏ အနက်ကို ဒုတိယတွဲမှာ ကြည့်ပါ)

ဦးသုန္ဒရ (ဝဏဝါစက)

သာသနာနှစ် ၂၄၈၇၊
 မြန်မာနှစ် ၁၃၀၅
 တပို့တွဲလ

ပိဋကကျောင်း၊ အင်ကြင်းတောတိုက်၊
 ဆိပ်ခွန်ရွာ၊ ရွှေဘိုခရိုင်။

၁၁၁

၆၆၆

နေ့စဉ် နေ့စဉ် ဆုံးဖြတ်ဖို့ နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်

(အင်္ဂါ၊ နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်)

(အင်္ဂါ၊ နေ့စဉ်)

အင်္ဂါ၊ နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်
 နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်

နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်
 နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်၊ နေ့စဉ်
 နေ့စဉ်

ဤကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသော သင်္ကေတ လက္ခဏာတို့၏

ရည်ညွှန်းချက်များ

= . . . . . ဤညီမျှခြင်းလက္ခဏာဖြင့်, သူ၏ ရှေးပုဒ်နှင့် နောက်ပုဒ်, သူ၏ ရှေးစကားနှင့် နောက်စကားများကို အဓိပ္ပါယ်တူသည်ဟု သိစေ၏။

ပုံကား . . . . . ဒေသနာက္ခမ = ဒေသနာအစဉ်
ပိသုဏဝါစာ = ပုံးတိုက်ခြင်း
ပိဋကသမ္ပဒါနု = ကျမ်းဂန်နှင့် ညီညွတ်ခြင်း
ရှုမှတ်မှု = ဝိပဿနာဇော

, ... ဤကော်မာ လက္ခဏာဖြင့်, သူ၏ ရှေးကပုဒ်, ရှေးက အပိုဒ်ကို ဝါကျကြီး၏ အစိတ်အပိုင်း စကားတစ်ရပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုပုဒ်, ထိုအပိုဒ်များကို သူ၏နောက်ရှိ အနီးကပ်ပုဒ်နှင့် မစပ်ချ ခုန်ကျော်၍ ဆိုင်ရာ ပဓာနပုဒ်များနှင့်သာ စပ်ရသည်ဟူ၍လည်းကောင်း သိစေ၏။ ဤကော်မာ ပြရာ၌ စဉ်းငယ် ရပ်တန့်ပြီးမှ နောက်ပုဒ်များကို ဆက်၍ ဖတ်ပါလေ။

ပုံကား . . . . . ထိုသို့သောနည်းကို ပယ်မြစ်မိလျှင်, ဘုရားအဆုံးအမ တော်ကို ပယ်မြစ်ရာ ရောက်၏ . . . . ဤ၌ကော်မာဖြင့်, သူ၏ ရှေးက အပိုဒ်ကို ဝါကျကြီး၏ စကားတစ်စိတ် ဟူ၍လည်းသိစေ၏။ ၎င်းအပိုဒ်ကို ဘုရား အဆုံးအမ ဟူသော သူ့နောက်ရှိ အနီးကပ်ပုဒ်နှင့် မစပ်မှု၍, ပယ်မြစ်ရာရောက်၏ ဟူသော ပဓာနပုဒ်နှင့်သာ စပ်ရသည်ကိုလည်း သိစေ၏။ သို့ဖြစ်၍, ... လျှင်၊ သော်၊ သော်လည်း၊ လည်ကောင်း၊ သော်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်စေ မှု၍-ဟူသော ဤပိဘတ်တို့၏ နောက်၌ ကော်မာကိုတွေ့လျှင်, ဤနည်းချည်းပင် မှတ်ပါလေ။ စဉ်းငယ် ရပ်တန့် ၍လည်း ဖတ်ပါလေ။

[၂၂]

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

ထိုအခါ၊ ထိုမှတစ်ပါး၊ ထို့ပြင်၊ ထို့ကြောင့်၊ သို့ဖြစ်၍၊ သို့သော်လည်း-ဤသို့ စသော ပုဒ်တို့၏နောက်၌လည်းကောင်း၊.....ကြောင့် ၍၊ ၌၊ ဖြင့်၊ နှင့်၊ ဘဲ၊ လျက်-ဤသို့စသော ဝိဘတ်တို့၏နောက်၌လည်းကောင်း ကော်မာကိုတွေ့ရလျှင်လည်း၊ “၎င်းပုဒ်၊ ၎င်းဝိဘတ်များသည် သူတို့၏နောက်ရှိ အနီးကပ်ပုဒ်များနှင့်မဆိုင်၊ သူတို့၏ စပ်ဆိုင်ရာပုဒ် ဝေးသည်၊ ဆိုင်ရာ ပဓာန ပုဒ်များနှင့် ခုန်ကျော်၍ စပ်ရသည်”ဟု သိပါလေ၊ စဉ်းငယ်ရပ်တန့်၍လည်း ဖတ်ပါလေ။

ထို့ပြင်၊ ..... အင်တူ အားတူဖြစ်သော ဒွန် ပုဒ်များကိုလည်း ဤကော်မာဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပြထား၏။

ပုံကား ..... အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေသည်..... ဤ၌ အဟိတ်နှင့် ဒွိဟိတ်-ဤ ၂-ပုဒ်သည် အင်တူအားတူဖြစ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ဟူသော ဆိုင်ရာပုဒ်နှင့် အင်တူအားတူစပ်လျက် အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေဟု ၂-နက်ခွဲခြား၍ယူရန်၊ ကော်မာဖြင့် ပိုင်းခြားပြသည်။

ပုံစံ ..... အံ့ခိုးဖွယ်၊ ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းပါပေစွ တကား.....ဤ၌ အံ့ခိုးဖွယ်ကောင်းပါပေသည်၊ ကြည်ညိုဖွယ် ကောင်းပါပေသည်ဟု အင်တူ အားတူ ၂-ပုဒ် ဖြစ်သည်ကို သိစေ၏။

ပုံစံ ..... ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ် ..... ဤ၌ ပါဠိ၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်၊ အဋ္ဌကထာ၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်၊ ဋီကာ၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ဟု အင်တူအားတူ ၃-ပုဒ် ဖြစ်သည်ကို သိစေ၏။

ပုံစံ ..... အမှတ်ပြု၍ သိသော၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်၏ ..... ဤ၌ အမှတ်ပြု၍ သိသောဉာဏ်၊ ထူးသောဉာဏ်-ဤသို့ဉာဏ်ဟူသော ပုဒ်၏ ဝိသေသန ၂-ခု ဖြစ်ကြောင်းကို ကော်မာဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပြသည်။

ပုံစံ ..... ဥဂ္ဂုဋိတညူအား သီလ သမထတို့ကို၊ ဝိပဋ္ဌိတညူအား သီလကို၊ “အထူးကျေးဇူးများသည်၊ အထူးသင့်လျော်သည်”ဟု မဆိုအပ်ကုန်ပြီ.....ဤ၌ သီလနှင့်သမထတို့ကို “ဥဂ္ဂုဋိတညူအား အထူးကျေးဇူးများသည်”ဟု မဆိုအပ်၊ သီလကို“ဝိပဋ္ဌိတညူအား အထူးကျေးဇူးများသည်”ဟု မဆိုအပ်-ဤသို့ မဆိုအပ်

ရည်ညွှန်းချက်များ

ဟူသော ပဓာနပုဒ်နှင့် ၂-ပုဒ်လုံး အင်တူအားတူ စပ်ရသည်ကို ကော်မာ ၂-ခုဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပြ၏။

ပုံစံ ..... ရုပ်အပေါင်း၊ ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ သဘော၊ ဟူသော ဤ ၄-မျိုးထဲက.....ဤ၌ ၄-မျိုး၏ သရုပ်များကို သိလွယ်စေရန် ကော်မာ ၄-ခုဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပြ၏။

ပုံစံ ..... ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ သဘော၊ တို့တွင် ဤ၌လည်း သရုပ် ၄-ပါးလုံး ရှင်းလင်းစေရန် နောက်ဆုံးသရုပ်ကိုလည်း ကော်မာဖြင့် ပိုင်းခြားထား၏။ သို့သော်လဲ၊ ဝိဘတ်နှင့် ယဉ်တွဲနေသော ဤနောက်ဆုံးကော်မာ အရာမျိုး၌ကား ရပ်တန့်ရန်မလိုပြီ။ တစ်ဆက်တည်း ဖတ်သွားပါလေ။

ထို့ပြင်,..... လင်္ကာသွား အနက်စာပိုဒ်များကိုလည်း တစ်ပိုဒ်စီ ကွဲပြားစေရန် ဤကော်မာဖြင့်ပင် ပိုင်းခြားထားသည်။

ပုံစံကား ..... ဧတ္ထ၊ ကုမ္ပိသစ်ထွန်းလင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏၊ ကြောင်းရင်းမူလ၊ ပတာဝကို၊ ဖော်ပြစဉ်လာ၊ ဤနိဒါန်းအရာ၌။

“.....” ဤအဖွင့်အပိတ် ကော်မာများဖြင့်၊ သူတို့၏ အလယ်ကြား၌ရှိသော စကားများသည် ၎င်းကော်မာတို့၏ နှေးစကားများနှင့် မဆိုင်ဟု သိစေ၏။ ထို့ကြောင့်၊ ၎င်းအဖွင့်အပိတ် ကော်မာတို့၏ နှေး၌ရှိသောစကားများကို ၎င်းတို့၏ အတွင်းက စကားများနှင့်ဆက်စပ်၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်မယူရ။ ဤအဖွင့်အပိတ် ကော်မာများဖြင့်၊ နှလုံးသွင်းပုံ၊ ရှုမှတ်ပုံ၊ သိမြင်ပုံ၊ ပြောဆိုပုံ၊ စွဲလမ်းပုံ အခြင်းအရာတို့ကို အစအဆုံး ပိုင်းခြား၍ ပြသည်။ စကားတိုရာ၌ ဤ အဖွင့်အပိတ် ကော်မာများကို တစ်ခုစီဖြင့်သာ ‘.....’ ဤသို့ ပြထားသည်။ ထို့ပြင်,..... အခြံအရံ များစွာနှင့် တည်သော ဝိသေသနပုဒ်၊ ဟိတ်ပုဒ်၊ ကံပုဒ်၊ ကတ္တားပုဒ်၊ စသည်တို့ကိုလည်း ဤ အဖွင့်အပိတ် ကော်မာဖြင့်ပင် ပိုင်းခြား၍ ပြထားသော အရာလည်း ရှိသေး၏။

( ).....ဤကွင်းလက္ခဏာဖြင့် ပိုင်းခြားထားသော စကားများမှာ သူ့ရှေ့က ပုဒ်များ၊ အပိုဒ်များ၏အနက်အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်များနှင့် မှာထားချက်များ ဖြစ်ပေ

[၅]

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

သည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ၎င်းကွင်းကို ခုန်ကျော်ပြီးလျှင်၊ ကွင်း၏ နှေးကစကားကို ကွင်း၏ နောက်စကား နှင့် ဆက်စပ်၍ ဖတ်ပါလေ။ ဆက်စပ်၍ အနက်အဓိပ္ပါယ် ယူပါလေ။

+ ..... ဤအပေါင်းလက္ခဏာဖြင့်၊ ပုဒ်ဖြတ် ပုဒ်စပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပေါင်းစပ်၍ ရေတွက်ရမည့် တရားများကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏ်အထူး မဖြစ်သေးမီက “တစ်ပေါင်းတည်း၊ တစ်ခုတည်း၊ တစ်ကောင်တည်း” ဟု ထင်မှတ်ခဲ့သော ရုပ်နာမ် များသည် ဉာဏ်အထူး ဖြစ်ပေါ်သောအခါ၌ အသီးအသီးကွဲပြား၍ ထင်ပေါ်သည် ကိုလည်းကောင်း ဖော်ပြသည်။

!..... ဤ အံ့ဩခြင်းလက္ခဏာဖြင့်၊ အံ့ဩခိုးမွှမ်းဖွယ် ကြည်ညိုဖွယ်ကို လည်းကောင်း၊ အံ့အားသင့်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပြောဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်က အမည် ထုတ်ဖော်၍၊ အို အာနန္ဒာ! ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခေါ်ပုံကိုလည်းကောင်း ထင်းရှား သိစေ၏။

? ..... ဤ အမေးလက္ခဏာဖြင့်၊ မေးခွန်းဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစေသည်။

ဤရည်ညွှန်းချက်များကို လေ့လာမှတ်သား နားလည်ထားပါလျှင်၊ ဤကျမ်းကို ကြည့်ရှုရာ၌ အထူးပင် သိလွယ်လိမ့်မည်ဟု မြော်လင့်ပါသတည်း။

ဝန္တကာရဆရာတော်၊
အရှင်သောဘနမထေရ်၊
မဟာစည်ကျောင်း၊
ဆိပ်ခွန်ရွာ၊ ရွှေဘိုခရိုင်။

စစ်ကိုင်းစဉ်း၊ ရွာသစ်ကြီး၊ ခန္ဓာစေတီတောရဟန်းတော်၏

ထူထိမဂီလာ ဂါထာများ

ဘဒ္ဒန္တ သောဘနတ္ထေရော၊ တိက္ခ ဂန္တီရ ဉာဏိကော။
ဂန္တံ ယံ ရစယံ သမ္မာ၊ ဂန္တီရနယ မဏ္ဍိတံ။

တိက္ခ ဂန္တီရ ဉာဏိကော၊ ထက်မြက်နက်နဲ၊ ထူးကဲသော ဉာဏ်ပညာရှိတော်မူ
သော။ ဘဒ္ဒန္တသောဘနတ္ထေရော၊ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်၊ နှစ်စဉ်စဉ်၊ အရှင်သောဘန
မထေရ်သည်။ ဂန္တီရနယ မဏ္ဍိတံ။ သိနားလည်ရန်၊ အမှန်ခက်ခဲ၊ နက်နဲလှစွာ၊
ဘာဝနာနည်း၊ နိဗ္ဗာန်တို့ဖြင့်၊ သိပ်သည်းစုံလင်၊ တန်ဆာဆင်အပ်သော။ ယံ
ဂန္တံ၊ ဝိပဿနာရူနည်း၊ အကြင်ကျမ်းကြီးကို။ သမ္မာ၊ မဆုတ်မဆိုင်း၊ ဟုတ်တိုင်း
မှန်စွာ။ ရစယံ၊ ရေးသားတီထွင်၊ စီရင်တော်မူလေပြီ။

အဗ္ဗုတော ဝတ ဘော၊ လောကေ၊ သုန္နရော'ယံ သုဒုလ္လဘော။
ပဿထိ'မံ နယာကိဏ္ဍံ၊ ဒဋ္ဌံ ဒီပံ သုဒုဒ္ဓသံ။

ဘော၊ ဘဝသုံးသွယ်၊ ပင်လယ်စခန်းမှ၊ ထွက်လမ်းကိုရှာ၊ သမ္မာဆန္ဒ၊
သံဝေဂနှင့်၊ ပြည့်ဝရင့်ညောင်း၊ ဖို သူတော်ကောင်းတို့။ လောကေ၊ လူ့ဘုံဌာန၊
လူ့လောက၌။ သုဒုလ္လဘော၊ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကမ္ဘာကြေလည်း၊ အလွန်ပင် ရခဲ
လှစွာသော။ သုန္နရော၊ ကျမ်းဂန်အဆီ၊ ယောဂီအတွေ့၊ စွယ်စုံမွေ့လျော်၊
စေ့စေ့စပ်စပ်၊ စီရင်အပ်သဖြင့်၊ ကောင်းမြတ်လှစွာသော။ အယံဂန္ထော၊ ဝိပဿနာ
ရူနည်းဤကျမ်းကြီးသည်။ အဗ္ဗုတော ဝတ၊ သာသနာတော်နှစ်၊ နှစ်ထောင်ကျော်
ဤခေတ်တွင်မှ၊ မဖြစ်စဘူး၊ အဖြစ်ထူးစွာ၊ ဩော်... ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ပေါက်၍
လာခဲ့လေပြီတကား။ တုမေ၊ ဘဝသုံးသွယ်၊ ပင်လယ်စခန်းမှ၊ ထွက်လမ်းကိုရှာ၊
သမ္မာဆန္ဒ၊ သံဝေဂ နှင့်၊ ပြည့်ဝရင့်ညောင်း၊ သင် သူတော်ကောင်းတို့သည်။
သုဒုဒ္ဓသံ၊ မြင်းမိုရ်တောင်ဖူး၊ မုန်ညင်းလုံးအသွင်၊ အလွန်ပင် မြင်နိုင်ခဲ့စွာသော။
ဒီပံ၊ ရေလယ်မှာပေါ်ထွန်းသည့် ကျွန်းကြီးအလား၊ နိဗ္ဗာန်တရားကို။ ဒဋ္ဌံ။

[၁]

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

ဝိပဿနာအခြေခံ၊ မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့်၊ အမြန်တက်ရောက်၊ မျက်မှောက်ဒိဋ္ဌိ၊
ကောင်းစွာမြင်ရခြင်း အကျိုးငှာ။ နယာကိဏ္ဍိ၊ ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာစခန်း၊
ရှုမှတ်ပုံနည်းလမ်းတို့ဖြင့်၊ ပြီးပြွမ်းရောယှက်၊ ပြည့်နှက်လျက်ရှိသော။ ဣမံ ဂန္ဓံ၊
ဝိပဿနာရှုနည်း ဤကျမ်းကြီးကို။ ပဿထ၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာ၊ ညီမျှစွာနှင့်၊ သေချာ
စေစပ်၊ သုံးသပ်ကြည့်ရှုပါကုန်လော့။

ယေ စိမံ နုကရေယျံ၊ တေ၊ ပုဗ္ဗာပရဝိသေသိနော။
ဓံသေယျံ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိဉ္စ၊ အညာဏံ သစ္စဆာဒနံ။

၈၊ အကျိုးကျေးဇူး၊ ပြဆိုဦးစွာ။ ယေ၊ ကလျာဏဂိုဏ်းဝင်၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည်။ ဣမံ ဂန္ဓံ၊ နည်းအသွယ်သွယ်၊ ရှုမှတ်ဖွယ်တို့ဖြင့်၊ တင့်တယ်လျောက်ပတ်
ဤကျမ်းမြတ်ကို။ အနုကရေယျံ၊ လိုက်နာသဖြင့်၊ ပြုကျင့် အားထုတ်ကုန်ရာ၏။
တေ၊ ဤကျမ်းမြတ်က၊ ညွှန်ပြဆိုတိုင်း၊ မဆိုင်းမဆုတ်၊ လိုက်နာ၍ အားထုတ်ကုန်
သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ပုဗ္ဗာပရဝိသေသိနော၊ နေ့ကာလမမှ၊ နောက်နောက်ကျ
လေ၊ အခြေအနေထူးစွာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ ပညာသတိ၊ သမာဓိတရားနှင့်၊
ထူးထူးခြားခြား ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍။ အတ္တ ဒိဋ္ဌိဉ္စ၊ ငါကောင်မဟုတ်၊ နာမ်ရုပ်
၂-ဖြာ၊ ငါးခန္ဓာကို၊ ငါကောင်ထင်စွဲ၊ အမြင်လွဲသည့်၊ အတ္တဒိဋ္ဌိတရားဆိုးကြီးကို
လည်းကောင်း။ သစ္စဆာဒနံ၊ အမှန်လေးဖြာ၊ လေးသစ္စာကို၊ မှန်စွာမသိ၊ မှားယွင်း
စွာသိလျက်၊ ဖုံးဝှက်ကာကွယ်တတ်သော။ အညာဏံ၊ အဝိဇ္ဇာမှောင်လုံး၊ အမိုက်
တုံး တရားဆိုးကြီးကိုလည်းကောင်း။ ဓံသေယျံ၊ တစ်ဖန်တစ်ခါ၊ မပြန်လာ
နိုင်အောင်၊ မှန်စွာအပြီး၊ ဖျက်ဆီးပယ်ဖျောက်နိုင်ကုန်ရာ၏။

အနေန နာဝါကရဏော ပဒေသိနာ၊
ဝိဓာယ မဂ္ဂင်္ဂမဟာတရီ လဟံ။
သမာရူပာဂေါ တရိတုံ ဘဝဏ္ဏဝံ၊
သုဒုလ္လဘော ဂေါတမဗုဒ္ဓသာသနော။

တသ္မာ၊ ဝိပဿနာရှုနည်း၊ ဤကျမ်းကြီးက၊ ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း၊ မဆိုင်းမဆုတ်
အားထုတ်ပါက၊ အတ္တဒိဋ္ဌိနှင့်၊ သူ၏ခေါင်းဆောင်၊ အဝိဇ္ဇာမှောက်ကို၊ ကင်းအောင်
အပြီး၊ ဖျက်ဆီးနိုင်ကောင်း၊ ထိုအကြောင်းကြောင့်။ ဘောန္တော၊ ဘဝသုံးသွယ်၊

ထုတ်မင်္ဂလာ ဂါထာများ

ပင်လယ်ခရီး၌ အနစ်ကြီး နစ်မြုပ်လျက် ကူးတတ်နိုင်ရန်၊ စိတ်သန်ရည်ညောင်း၊ အို.....သူတော်ကောင်းတို့။ တုမေ၊ ဘဝသုံးသွယ်၊ ပင်လယ်အတွင်းမှ လွတ်ကင်း ထွက်မြောက်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း၊ စိတ်ညွတ်ပျောင်းသည့် သင်သူတော်ကောင်း တို့သည်။ သုဒ္ဓလ္လဘေ၊ ကမ္ဘာအသင်္ချေ၊ လွန်လေသော်လည်း၊ အလွန်ရဲစွာ၊ ရအပ်ဆဲ ဖြစ်၍နေပါသော။ ဂေါတမဗုဒ္ဓသာသနေး၊ အရှင်ဂေါတမ နာမထင်ရှား၊ မြတ်ဘုရား၏၊ သုံးပါးသိက္ခာ၊ သာသနာတော် ထွန်းပေါ်ထင်လင်း၊ ဤသာသနာ ခေတ်အတွင်း၌သာလျှင်။ ။ (ဧဝတ္ထ ဖော်၍ အနက်ပေးသည်)။ ။

ဘဝဏ္ဍဝံ၊ မောဟ ဒိဋ္ဌိ၊ စရိုများစွာ၊ ကိလေသာ အမြစ်ဥတို့ကြောင့်၊ ဖြစ်မှုမတုံး၊ စဆုံးမထင်၊ အပြင်ကျယ်လျက်၊ အလွန်နက်သော ဘဝပင်လယ်ကြီးကို။ တရိတုံ၊ နိဗ္ဗာန်ကျွန်းရောက်၊ ထုတ်ချင်းပေါက်အောင်၊ ကူးမြောက်နိုင်ရန်အလိုငှာ။ နာဝါကရဏောပဒေသိနာ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားတည်းဟူသော ဘဝကူး သင်္ဘောကို ချောမောစွာ ဆောက်လုပ်ရန်၊ လမ်းမှန်ညွှန်ပြ၊ နည်းဥပဒေသ ပေးတတ်သော။ အနေန ဝိပဿနာ နယဂန္ဓေန၊ ဝိပဿနာရှုနည်း ဤကျမ်းကြီး ဖြင့်။ မဂ္ဂင်မဟာတရို၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားအပေါင်းတည်းဟူသော ဘဝကူး သင်္ဘောကြီးကို။ လဟုံ၊ လျှာရက်မဖင့်၊ မဆိုင်းလင့်ဘဲ၊ အသင့်လက်ငင်း၊ ချက်ခြင်း လျင်မြန်စွာ။ ဝိဓာယ၊ ဖြစ်ခိုက် နာမ်ရုပ်၊ ဉာဏ်ဖြင့်အုပ်လျက်၊ ဆောက်လုပ် တည်ထောင်ကုန်ပြီး၍။ သမာရူဟဂေါ၊ ဖြစ်ပျက်မစဲ၊ ဘဝထံ၌၊ မြုပ်မြဲမြုပ်နစ်၊ မကျန်ရစ်အောင်၊ သတိဆောင်ကာ၊ ကောင်းစွာအပြီး၊ တက်စီးကြပါကုန်လော့။ (ဝံသတ္ထဝိလာ)

စိရဉ္စ ငှာတု လောကေ'ယံ၊ ဇိနသာသန ဝုဒ္ဓိယာ။
ပကာသေန္တောဝ ယောဂီနံ၊ ပေါရာဏံ ဘာဝနာနယံ။

၈၊ ပတ္တနာ အထူး၊ မြက်ဆိုဦးအံ့။ အယံ ဝိပဿနာနယ ဂန္ဓော၊ ဝိပဿနာ ရှုနည်း၊ ဤကျမ်းကြီးသည်။ ယောဂီနံ၊ ကလျာဏဂိုဏ်းဝင်၊ ယောဂီရှင်တို့အား။ ပေါရာဏံ၊ လမ်းမှန်လမ်းကောင်း၊ ရှေးနည်းဟောင်းဖြစ်သော။ ဘာဝနာနယံ၊ မင်္ဂလိန်နိဗ္ဗာန်၊ ရရန် ဖြောင့်မတ်၊ ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာ နိဿယည်း၊ ရှုမှတ်နည်းကို။ ပကာသေန္တောဝ၊ လက်ဝယ်တင်ထား၊ ပတ္တမြားသို့ ထင်ရှားညွှန်ပြလျက်သာလျှင်။ ဇိနသာသနဝုဒ္ဓိယာ၊ ငါးမာရ်အောင်မြင်၊ ဘုရားရှင်၏၊ သွန်သင်ဆုံးမ၊ သုံးဝသိက္ခာ၊

[၁၀]

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

သာသနာတော်ကြီး၊ ပွားဖီးတိုးတက်ခြင်း အကျိုးငှာ။ လောကော၊ လူ့လောကဓာတ်၊ အနယ်နယ် အရပ်ရပ်၌။ စိရံ၊ ငါးထောင်သာသနာ၊ ရှည်မြင့်ကြာအောင်။ ဌာတု၊ မယိမ်းမယိုင်၊ ကျောက်စာတိုင်သို့၊ ခိုင်ခိုင်ခံ့ခံ့ တည်တံ့ပါစေသတည်း။

ဂန္ထကာရော မဟာထေရော၊ တထေသကော ဗဟူဇနေ။

သကကိစ္စေ နိယောဇေန္တော၊ ဇောတေတု ဇိနသာသနံ။

ဂန္ထကာရော၊ ဝိပဿနာရှုနည်း၊ ဤကျမ်းကြီးကို၊ ဖွဲ့စည်းတီထွင်၊ စီရင်သမ္မု၊ ကျမ်းပြုဆရာတော် ဖြစ်ပေသော။ တထေသကော၊ ပရမ္မရာဂတ၊ ရိုးရာနည်းမျှဖြင့်၊ အားမရ မရောင့်ရဲ၊ ခိုင်မြဲကျမ်းဂန်၊ လမ်းမှန်ကို၊ ရှာဖွေလေ့ရှိသော။ ဝါ၊ ယူသည့် ကင်းကွာ၊ ရိုးရာမလိုက်၊ အမှန်ကိုသာ၊ ကြိုက်လေ့ရှိသော။ မဟာထေရော၊ မဟာစည်ဆရာတော်၊ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်၊ မထေရ်မြတ်သည်။ ဗဟူဇနေ၊ များစွာ ထောင်သောင်း၊ လူရှင်အပေါင်းတို့ကို။ သကိစ္စေ၊ ယခုဘဝ၊ ပစ္စက္ခတွင်၊ အရိယသစ္စာ၊ အမှန် ၄-ဖြာကို၊ လျင်စွာသိကြောင်း၊ အလုပ်ကောင်းစင်စစ်၊ ကိုယ့်ကိစ္စဖြစ်သော ဝိပဿနာလုပ်ငန်း၌။ နိယောဇေန္တော၊ ညွှန်ပြဟောဖော်၊ နှိုးဆော်တိုက်တွန်းလျက်။ ဇိနသာသနံ၊ ငါးမာရ်အောင်မြင်၊ ဘုရားရှင်၏၊ သွန်သင်ဆုံးမ၊ သုံးဝသိက္ခာ၊ သာသနာတော်မြတ်ကြီးကို။ ဇောတေတု၊ ရောင်ခြည် တစ်ထောင်၊ ထွန်းလင်းပြောင်သည့်၊ နေရောင်မက၊ တောက်ပထိန်ဝင်း၊ လင်းထက် လင်းအောင်၊ ရွက်ဆောင်တော်မူနိုင်ပါစေသတည်း။

အသျှင် သုန္ဒရ၊
ရွှေစေတီတောရ၊
ရွာသစ်ကြီး၊
စစ်ကိုင်းခရိုင်၊

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း

ပထမတွဲ

နမော တဿ ဘဝဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဂန္ထာရမ္ဘ = ကျမ်းဦးစကား

အဟော ဗုဒ္ဓေါ၊ အဟော ဓမ္မော၊

အဟော သံယော အနုတ္တရော။

ဣတိ စိတ္တံ ပဟံသေတွာ၊

ဝိပဿိတွာ တဒါ ဂတေ။

ဝိပဿနာနယ် ကဿံ၊ သီယံ မဂ္ဂါဒိပါပကံ။

ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေဝ သာဓူနံ၊ ယထာဝုတ္တံ ဝိပဿတန္တိ။

အနုတ္တရော၊ အရဟတာ အစရှိသော ဂုဏ်တော်တို့ကြောင့် အလွန်အကဲ မရှိ၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်တော်မူပေသော။ ဗုဒ္ဓေါ၊ တရား အလုံးစုံကို အကုန်သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ အဟော၊ ဩော် . . . . ပြောပြ၍မပြီးအောင် အံ့ချီးဖွယ်၊ ကြည်ညိုဖွယ် ကောင်းပါပေစွတကား။ အနုတ္တရော၊ သွာက္ခာတတာ အစ ရှိသော ဂုဏ်တော်တို့ကြောင့် အလွန်အကဲ မရှိ၊ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူပေ သော။ ဓမ္မော၊ မဂ် လေးပါး၊ ဖိုလ် လေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပရိယတ်အားဖြင့် (၁၀)ပါးသော တရားတော်မြတ်သည်။

၂

အဟော၊ ဪ... ပြောပြ၍ မပြီးအောင် အံ့ချီးဖွယ်၊
 ကြည်ညိုဖွယ် ကောင်းပါပေစွတကား။ အနုတ္တရော၊ သုပ္ပဋိပန္နတာ
 အစရှိသော ဂုဏ်တော်တို့ကြောင့် အလွန် အကဲ မရှိ၊ အမြတ်ဆုံး
 ဖြစ်တော်မူပေသော။ သံဃော၊ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်လေးပါး၊ ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်လေးပါး
 အပေါင်းတည်းဟူသော သံဃာတော်သည်။ အဟော၊ ဪ...
 ပြောပြ၍ မပြီးအောင် အံ့ချီးဖွယ်၊ ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းပါပေစွ
 တကား။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဆင်ခြင်အောက်မေ့လျက်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။
 ပဟံသေတွာ၊ အထူးကြည်လင် ရွှင်လန်းစေပြီး၍။ တဒါဂတေ၊
 ထိုအခိုက်၌ ဖြစ်ကုန်သော အောက်မေ့ဆင်ခြင် ကြည်လင်ရွှင်လန်း
 သော စိတ်နှင့်တကွ ၎င်း၏မှီရာ ရုပ်တရားတို့ကို။ ဝိပဿိတွာ၊
 ရှုမှတ်ပြီး၍။

ယထာဂုတ္တံ၊ ဤကျမ်း၌ ပြဆိုအပ်သည့်အတိုင်း။ ဝိပဿတံ၊
 ရှုမှတ်ကြလျှင်။ ဝါ၊ ရှုမှတ်ကုန်သော။ သာဓူနံ၊ သူတော်ကောင်းတို့ကို။
 ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်လျှင်။ သီယံ၊ ၇-ရက်၊ ၁၅-ရက်၊
 တစ်လ စသည်အတွင်း လက်ငင်း လျင်မြန်စွာ။ မဂ္ဂါဒိပါပကံ၊
 မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေနိုင်သော။ ဝိပဿနာနယံ၊ ဝိပဿနာ
 ရှုနည်းကျမ်းကို။ အဟံ၊ ငါသည်။ ကဿံ၊ ရေးသားစီရင်ပါအံ့
 သတည်း။ ။ ဣတိ၊ ကျမ်းဦးစကား ပြီး၏။

အကျဉ်းချုပ်အစီအစဉ်

ဤကျမ်းကို အခန်း (၇)ခုတို့ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ရေးမည်။

အခန်း (၁)၌ သတိပေးစကားနှင့် သီလဝိသုဒ္ဓိကိုပြမည်။

အခန်း (၂)၌ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိကို ပြမည်။

အခန်း (၃)၌ ပရမတ် ပညတ်ခွဲခြင်း၊ ဝိပဿနာ၏ အာရုံကို ပိုင်းခြားခြင်းနှင့်၊ သမထယာနိကတို့၏ ရှုမှတ်ပုံမှ နည်းယူဖွယ်တို့ကို ပြမည်။

အခန်း (၄)၌ ရှုမှတ်ပုံနှင့် မှန်ကန်စွာ ထင်ပုံ သိပုံ တို့ကို ဒေသနာက္ကမ . ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့် ပြမည်။

အခန်း (၅)၌ ရှုမှတ်ပုံနှင့် ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်ပုံ တို့ကို ပဋိပတ္တိက္ကမ . ကျင့်စဉ်အားဖြင့် ပြမည်။

အခန်း (၆)၌ ရှုမှတ်သူအား ဖြစ်ပေါ်သော ဉာဏ်တို့ကို ကျမ်းဂန်နှင့် နှိုင်းနှောဆုံးဖြတ်၍ ပြမည်။

အခန်း (၇)၌ မဟာဝိပဿနာ (၁၈)ပါးတို့ကို ပြမည်။

နိကာယကောသလ

ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယကောသလ
ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယကောသလ (၆) နိကာယ

ဤနိကာယ(၆) နိကာယ

ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ
နိကာယကောသလ ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ
ဤနိကာယ(၆) နိကာယ

နိကာယ(၆) နိကာယ ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ
ဤနိကာယ(၆) နိကာယ ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ

နိကာယ(၆) နိကာယ ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ
ဤနိကာယ(၆) နိကာယ ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ

နိကာယ(၆) နိကာယ ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ
ဤနိကာယ(၆) နိကာယ ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ

ဤနိကာယ(၆) နိကာယ ပဋိပညာ ပြုစုရန် နိကာယ(၆) နိကာယ

အခဏ်း (၁)

သတိပေးစကားနှင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ

သတိပေးစကား။ ။ နာမ်ရုပ်အစစ်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာ အစစ်၊ သစ္စာ (၄)ပါး အစစ်တို့ကို ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်စေနိုင်သော ဝိပဿနာရှုနည်းများသည် ဘုရား အလိုတော်ကျဖြစ်၍၊ ဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ချည်း ဖြစ်ကြပေ သည်။ ထိုသို့သောနည်းကို ပယ်မြစ်မိလျှင်၊ ဘုရားအဆုံးအမတော်ကို ပယ်မြစ်ရာရောက်၏။ ယုံကြည်လိုလားသော သူတို့၏ သဒ္ဓါဆန္ဒကို ဖျက်ဆီးရာရောက်၏။ အားထုတ်လိုသော သူတို့အား ဖြစ်ထိုက်သည့် ဝိပဿနာ မဂ်၊ ဖိုလ်တို့မှ ဆုံးရှုံးချော်လွဲစေရာရောက်၏။ မည်မျှ အပြစ်ကြီးမားသည်ကို အောက်ပါ ဓမ္မပဒဂါထာဖြင့် သိရာ၏။

ယော သာသနံ အရဟတံ၊ အရိယာနံ ဓမ္မဇီဝိနံ။
 ပဋိက္ခောသတိ ဒုမ္မေဓော၊ ဒိဋ္ဌိ နိဿာယ ပါပိကံ။
 ဖလာနိ ကဋ္ဌကဿေဝ၊ အတ္တယာတာယ ဖလဒတိ။ (ဂါထာ-၁၆၄)

ယော ဒုမ္မေဓော၊ အကြင် ပညာမဲ့သောသူသည်။ ပါပိကံ ဒိဋ္ဌိ၊ ယုတ်ညံ့သောအယူကို။ နိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ အရိယာနံ၊ ကိလေသာကင်းကုန်သော။ ဓမ္မဇီဝိနံ၊ တရားဖြင့် အသက်မွေး ကုန်သော။ အရဟတံ၊ ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်ကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏။ သာသနံ၊ အဆုံးအမတော်ကို။ ပဋိက္ခော - သတိ၊ တားမြစ်၏။ တဿ၊ ထိုသူ၏။ တံ ပဋိက္ခောသနံ စ၊ ထို တားမြစ်မှုသည်လည်းကောင်း။ သာ ဒိဋ္ဌိ စ၊ မှီခိုအားကိုးအပ်သော

ထိုအယူသည်လည်းကောင်း။ ကဋကဿ၊ ဝါးပင်၏။ ဖလာနိ ဣဝ၊ မှီရာအပင်ကို သတ်တတ်သော ဝါးသီးတို့နှင့် ဘူကုန်၏။ သော၊ ထိုတားမြစ်သောသူသည်။ တာဒိသံ ဖလံ၊ တားမြစ်မှုနှင့် ဒိဋ္ဌိတည်း ဟူသော ထိုအသီးမျိုးကို။ အတ္တယာတာယ၊ မိမိကိုယ်ကို သတ်ခြင်းငှာ။ ဖလတံ၊ သီးသည်* မည်၏။

အခွင့်ကောင်းနှင့် အဖိုးတန်တရား။ ။ယခုအခါတွင် ဘုရား၏ အဆုံးအမကို မှန်ကန်စွာ ရသော လူတိုင်းပင် အလွန်ကောင်းသော အခါအခွင့်ကြီးကို ရနေသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော်.... ဤအခါ အခွင့်ကောင်းကြီးထဲမှ ထုတ်ယူနိုင်ပါလျှင်၊ အဖိုးတန်ဆုံး ဖြစ်သော မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်သောကြောင့်ပေတည်း။

အမြဲတမ်းကား မဟုတ်။ ။သို့သော် ဤအခါကောင်းကြီးမှာ အမြဲ တမ်း တည်နေမည်ကား မဟုတ်ချေ။ အကြောင်းမူကား — လူတို့၏ အသက်တမ်းကာလသည် မကြာမီ ကုန်၍ သွားတတ်၏။ အသက်တမ်းပင် မကုန်သေးသော်လည်း၊ မည် သည့်အချိန်မှာ သေမည်ဟု အတပ်မသိနိုင်ချေ။ မသေသေးသော် လည်း၊ အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်သောအခါ၊ မကျန်းမာသောအခါ၊ ဘေးရန် အနှောင့်အယှက် တစ်မျိုးမျိုးနှင့် တွေ့ကြုံနေသောအခါတို့၌ အလိုရှိ တိုင်း ခရီးရောက်အောင် အားထုတ်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

အချိန်ကို အလွဲသုံးစား မပြုအပ်။ ။ဤကျမ်းကို ကြည့်ရှုပြီးလျှင် အဆိုပါ အခွင့်ကောင်းကြီးကို ရဆဲဖြစ်ပါက သင်သည် ထိုအခွင့်ကောင်းကြီးကို ဘယ်လိုအသုံးပြုပါ

---

* သေသီး သီးသည်၊ သေပန်းပွင့်သည်ဟု ဆိုလို၏။

မည်နည်း? တတ်သိနားလည်သမျှကို ပြောဟောနေရုံမျှဖြင့် ရောင့်ရဲနေရန် သင့်ပါမည်လော? သို့မဟုတ် = မပြီးဆုံးနိုင်သော ကာမကိစ္စတို့၌ ကြောင့်ကြစိုက်မှုဖြင့်သာလျှင် အမှတ်မဲ့အချိန်ဖြုန်း နေရန်လဲ သင့်ပါမည်လော? အမှန်အားဖြင့်ဆိုလျှင်၊ သေရမည့် ညောင်စောင်း၌ တစ်ဖန် မထဘဲ လျောင်းရမည့်အခါတွင် တရား လက်မဲ့မဟုတ်မှု၍၊ အားကိုးလောက်သော လက်ကိုင်တရား အသင့်ရှိ စေရန် အားထုတ်ဖို့ အချိန်တန်နေမည် မဟုတ်ပါလော! အချိန်မီ ကြိုတင်၍ ထိထိရောက်ရောက် အားထုတ်ဖြစ်အောင်၊ အောက်ပါ ဘုရား အမိန့်တော်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မပြတ် နှိုးဆော်ပေးပါ။

အဇ္ဇေဝ ကိစ္စမာတပုံ၊ ကော ဇညာ မရဏံ သုဝေ။

န ဟိ နော သင်္ဂရံ တေန၊ မဟာသေနေန မစ္စုနာ။

(ဥပရိပဏ်၊ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ်-၂၂၆)

သုဝေ၊ နက်ဖန်ခါ၌။ ဇီဝိတံ ဝါ၊ အသက်ရှင်ဦးမည်ကိုလည်းကောင်း။ မရဏံ ဝါ၊ သေရမည်ကိုလည်းကောင်း။ ကော ဇညာ၊ အဘယ်သူ သိနိုင်ပါအံ့နည်း။ (ဇီဝိတံ ဝါ မရဏံ ဝါ ကော ဇာနာတိ - အဋ္ဌကထာ ဖွင့်)။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ အာတပုံ၊ ကိလေသာတို့ကို ပူလောင်စေတတ်သော ဝိပဿနာ အားထုတ်မှုကို။ အဇ္ဇေဝ၊ နက်ဖန် သဘက် နေ့ရက်မရွေ့ ယနေ့ပင်လျှင်။ ကိစ္စံ၊ မဆိုင်းမရပ်ပြုလုပ် အပ်၏။ ဟိ၊ နက်ဖန် သေမည် ရှင်မည်ဟု မသိနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်း ကား။ မဟာသေနေန၊ ရေ၊ မီး၊ အဆိပ်၊ လက်နက်၊ ရောဂါစသည်ဖြင့် သေစေနိုင်ကြောင်း စစ်သည်ပေါင်းများစွာရှိသော။ တေန မစ္စုနာ၊ သေမင်းဟုခေါ်သော ထိုသေခြင်းတရားနှင့်။ နော၊ ငါတို့အား။ သင်္ဂရံ၊ ရက်ချိန်းပေးထားခြင်း၊ တံဖိုးလက်ဆောင်ပေးထားခြင်း၊ ခုခံနိုင်အောင်

စစ်သည်ဗိုလ်ပါ စုဆောင်းထားခြင်းသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိချေ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သုဝေ မရဏံ၊ နက်ဖန် ရှင်ဦးမည်၊ သေဦးမည်ကို။ ကော ဇညာ၊ ဘယ်သူ သိနိုင်ပါအံ့နည်း။

မှားပြီးမှ မှားမှန်းသိ၍ အကျိုးမများ။ ။အခွင့်သာစဉ်က အား မထုတ်မိလျှင်၊ နောင် မကျန်းမာသောအခါ၊ အိုမင်းမစွမ်း ဖြစ်သောအခါ၊ သေရမည့် ညောင်စောင်း၌ လျောင်း၍နေရသောအခါ၊ အပါယ် ၄-ပါး၌ ကျရောက်နေသည့်အခါများ၌၊ “ဟိုတုန်းက အားမထုတ်ခဲ့မိသည်မှာ မှားလေစွ မှားလေစွ”ဟု ကြီးစွာ နောင်တရ တတ်၏။ မှားပြီးမှ မှားမှန်းသိလျက် ပူပန်သော ဤနောင်တရခြင်းမျိုးနှင့် မကြုံရ လေအောင် အောက်ပါအဆုံးမတော်ကို နာယူနိုင်ပါစေ။

ဈာယထ ဘိက္ခဝေ မာ ပမာဒတ္ထ၊
မာ ပစ္ဆာ ဝိပုဋိသာရိနော အဟုဝတ္ထ၊
အယံ ဝေါ အမှာကံ အနုသာသနီ။ (မ ၁-၁၆၇)

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဈာယထ၊ ရှုကြကုန်လော့၊ မှတ်ကြကုန် လော့၊ သမထဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်ကြကုန်လော့။ မာ ပမာဒတ္ထ၊ မမေ့ကြကုန်လင့်၊ မရှုမှတ်ဘဲ မနေကြကုန်လင့်။ ပစ္ဆာ၊ အခွင့်ကောင်း လွန်ပြီးသော နောင်အခါ၌။ ဝိပုဋိသာရိနော၊ မရှုမှတ် ခဲ့မိသည်မှာ မှားလေစွဟု နောင်တရကာ နှလုံးမသာကုန်သည်။ မာ အဟုဝတ္ထ၊ မဖြစ်ကြပါကုန်လင့်။ အယံ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသော စကားသည်။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ အမှာကံ၊ ငါဘုရား တို့၏။ အနုသာသနီ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ပေးတော်မူအပ်သော အဆုံးအမတော်ပေတည်း။

ကိုယ်တိုင် သိပြီးလား?။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်သည် ကောင်းမွန် မှန်ကန်စွာ ဟောထားအပ်သည့် သွာက္ခာတဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေသည်။ ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်နိုင်သည့် သန္နိဋ္ဌိက ဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေသည်။ အချိန်အခါမဆိုင်းလင့်ပဲ ချက်ခြင်းအကျိုးပေးတတ်သည့် အကာလိက ဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေသည်။ လာစမ်းပါ၊ အားထုတ်ကြည့်စမ်းပါ၊ ကောင်းမွန်းသိပါလိမ့်မည်ဟု တိုက်တွန်းထိုက်သည့် ဧဟိပဿိက ဂုဏ် စသည်တို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေသည် ဟူ၍ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါပြီလော?။

အားမငယ်နှင့်။ ။ တစ်ပါးသောနည်းတို့ဖြင့် အားထုတ်၍ ကျေနပ်လောက်အောင် မပေါက်ရောက်နိုင်သေးသော်လည်း စိတ်အားငယ်၍ မနေလင့်။ ဤကျမ်း၌ ပြအပ်သောနည်းဖြင့် ၇-ရက်ဖြစ်စေ၊ ၁၅-ရက်ဖြစ်စေ၊ တစ်လဖြစ်စေ ဆရာထံမှနည်းခံ၍ ကျကျနန အားထုတ်ကြည့်ပါဦး။ ကျေနပ်လောက်အောင် ဉာဏ်အထူးများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို ဒိဋ္ဌတွေ့မြင်ရပါလိမ့်မည်။ တရားတော်၏ ဆုံးမပြီး သောဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံကြောင်းကိုလည်း ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင် ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ပေါ့ပေါ့ကလေးသဘောမထားနှင့်။ ။ သို့ဖြစ်၍ ကျမ်းဆရာ၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်များနှင့် ထုတ်ပြအပ်သော သာကေ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်များကို ကျကျနန သိနားလည်အောင် ယောနိသော မနသိကာရ ရှေ့ဆောင်လျက် ဤဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်းကို စ၊ လယ်၊ အဆုံးအကုန်လုံး ကြည့်ရှုရန် လေးနက်စွာ သတိပြုပါလေ။

စိတ်မပျက်လင့်။ ။ဤကျမ်းတွင် နားမလည်သော ပါဠိ၊ အနက်၊ အဓိပ္ပါယ်များကို တွေ့ရသည့်အတွက် စိတ်မပျက်ပါလင့်၊ ၎င်းတို့ကို “မိမိထက် တတ်သိနားလည်သော သုတရှင်တို့အတွက်သာ ပြထားသည်”ဟု မှတ်ပါလေ။ သိလိုပါက တတ်သိသော ပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ မေးမြန်း၍ မှတ်ယူပါလေ။

သိနိုင်၍ အနက်မပေး။ ။ကျမ်းကျဉ်းစေလို၍ အနက် မပြန်အပ်သော ပါဠိတို့တွင် သုတရှင်များအတွက်သာ ရည်ရွယ်အပ်သော ပါဠိတို့ကို သုတရှင်တို့ လွယ်ကူစွာ သိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိများကိုကား ၎င်း၏ နိဿယျစာအုပ်မရှားသောကြောင့် အလိုရှိသူတိုင်း သိနိုင်ပါလိမ့်မည်။

သတ်ပုံနှင့် ကျမ်းသုံးစကား။ ။အချို့အနည်းငယ်သောအရာ၌ ရှေးရိုး သတ်ပုံသို့ မလိုက်ဘဲ အသံမှန်သို့ လိုက်၍ ရေးအံ့၊ ပုံကား — မရှိပါပဲလျက်၊ သို့သော်လည်း၊ လျစ်လျူ — ဤသို့စသော အရာတို့၌ မရှိပါဘဲလျက်၊ သို့သော်လည်း၊ လစ်လျူ — ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရေးအံ့။ ကျမ်းဂန်သုံးစကားသို့ မလိုက်မူ၍ ထင်ရှားသိလွယ်စေရန် အရပ်သုံးစကားသို့လည်း လိုက်၍ရေးအံ့။ ဤသို့ ရေးသားချက်များသည် အထူးအားဖြင့် အခန်း (၅)၌ များစွာ ပါဝင်လတ္တံ့။ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို ထိုစဉ်အခါက ကျမ်းသုံးစကားဖြစ်သော သက္ကတဘာသာဖြင့် မဟောခဲ့ချေ။ တောရွာသူ ကလေးများအထိ အများပင် နားလည်၍ သုံးစွဲပြောဆိုနေသော မာဂဓဘာသာဖြင့်သာ ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤအရပ်သုံးစကားကိုလည်း အလေးပြု သင့်သည်သာ တည်း။ ဆန်းသည်၊ သေးနုပင်သည်ဟူ၍ကား မအောက်မေ့သင့်ပေ။

သုတနဲသုတို့အတွက်။ ။ သုတနဲသုဖြစ်လျှင် အခက် (၄)နှင့်
 အခန်း (၅)ကို သာလျှင် အထူးအား
 ထား၍ ကြည့်ရှုပါလေ။ ထို အခန်း ၂-ခုတို့တွင်လည်း အခန်း (၅)
 သည်သာလျှင် လိုရင်းပေတည်း။ ၎င်း အခန်း (၅)ကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့်
 ပင်လျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သည် တိုင်အောင်
 ဝိပဿနာအလုပ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာ အားထုတ်နိုင်ပါလတ္တံ့သတည်း။

သတိပေးစကားပြီး၏။

ရဟန်းတော်တို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိ

သီလ၏ စင်ကြယ်ခြင်း=စင်ကြယ်သောသီလ။ ။ သီလဝိသုဒ္ဓိနာမ
 သုပရိသုဒ္ဓိ ပါတိမောက္ခသံဝရာဒိ စတုပ္ပိဓံ သီလံ-ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့်
 အညီ ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော၊ ပါတိမောက္ခသံဝရ
 အစရှိသော သီလ ၄-ပါးသည် သီလဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။ ဤသို့ သာမည
 အားဖြင့်သာ ဆိုအပ်သော်လည်း ရဟန်းတော်တို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိ၊
 လူတို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိအားဖြင့် ၂-မျိုးခွဲခြား၍ သိအပ်၏။ ရဟန်းတော်
 တို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိသည် အလွန်ကျယ်ဝန်း၏။ ဤကျမ်း၌ ပြည့်စုံရုံ
 အကျဉ်းမျှသာပြပါအံ့။

ရဟန်းတော်တို့သည် ပါတိမောက္ခသံဝရ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊
 အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ၊ ပစ္စယသန္နိသိတဟူသော ဤသီလ ၄-ပါးကို
 ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်အောင် ပြုအပ်၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင်
 မြတ်စွာဘုရား၏ အာဏာပညတ် ဖြစ်သော ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ်တော်ကို
 ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် မလွန်ကျူးမိအောင် စောင့်ရှောက်မှုသည်

ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ မည်၏။ စောင့်ရှောက်သောသူကို ဘေးဒုက္ခ အမျိုးမျိုးတို့မှ လွတ်စေတတ်သော စောင့်စည်းမှု သီလဟု ဆိုလိုသည်။

သီလကို စင်ကြယ်စေခြင်း။ ။သီလကိုစင်ကြယ်စေရန်မှာ အဏု-မတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ သမာဒါယ သိက္ခာတိ သိက္ခာပဒေသု- ဟူသည်နှင့်အညီ အလွန်သေးငယ်သော ဒုက္ကဋ်၊ ဒုဗ္ဘာသီ အာပတ်မျှပင် ဖြစ်သော်လည်း မဂ်ဖိုလ်ကို မရအောင် အန္တရာယ်ပြုနိုင်သည့်ပြင် အပါယ်သို့လည်း ကျစေနိုင်သော ကြောင့် အလွန်ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးကြီးဟု အောက်မေ့လျက် သိက္ခာပုဒ်ဟူသမျှကို မလွန်ကျူးမိအောင် စောင့်ရှောက်အပ်၏။ အာပတ်မသင့်အောင် စောင့်ရှောက်ရမည်-ဟူလို။ သင့်ပြီးသော အာပတ်ရှိလျှင်လည်း “မီးခဲကိုကိုင်မိသော သူငယ်သည် လျင်စွာ စွန့်လွှတ်လိုက်သကဲ့သို့” ထိုအာပတ်ကို လျင်မြန်စွာ ကုစားအပ်၏။ ပရိဝတ်မာနတ်ကျင့်ခြင်း၊ နိဿဂ္ဂိယပစ္စည်း - အဓမ္မိယပစ္စည်း ဟူသမျှ ကိုစွန့်၍ ဒေသနာ ပြောကြားခြင်းတို့ဖြင့် စင်ကြယ်စေရမည် - ဟူလို။ ဤသို့ သင့်ပြီးသောအာပတ်ကို ဝိနည်းနှင့်အညီ ကုစား၍ တစ်ဖန် အာပတ်မသင့်ရအောင် စောင့်ရှောက်လျက်နေသော ရဟန်း၏ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလသည် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်မည်၏။

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို ကျယ်သောကြောင့် နောက်မှ ပြပါအံ့။ သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို မတရားသောနည်းဖြင့် မရှာမှီးမှု၍ တရားသောနည်းဖြင့်သာလျှင် ရှာမှီး သုံးဆောင်မှုသည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ မည်၏။ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော အသက်မွေးကြောင်း သီလဟု ဆိုလိုသည်။ တရားကိုယ်အားဖြင့်

သော်ကား—ပစ္စယပရိယေသနဝါယာမော—ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့် အညီ ပစ္စည်းတို့ကို တရားသောနည်းဖြင့်သာလျှင် ရှာကြံအားထုတ်မှု ဝီရိယပင်တည်း။ မတရားသောနည်းများမှာ ကျယ်ဝန်း၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ကြည့်ရှုပါလေ။

ပစ္စည်းတို့ကို မတရားသောနည်းဖြင့် ရှာမှီးသော ရဟန်းအား ပါရာဇိက၊ သံဃာဒိသိသံ၊ ထုလ္လစဉ်း၊ ဒုက္ကဋ်တို့တွင် ထိုက်သည် အားလျော်စွာ တစ်ပါးပါးသော အာပတ် သင့်တတ်၏။ များသောအားဖြင့်ကား ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်တတ်၏။ မတရားသဖြင့် ရှာမှီး၍ရသော ပစ္စည်းတို့ကို သုံးစွဲသောအခါ၌လည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်တတ်၏။ ဤ အာပတ်များသင့်လျှင် ပါတိမောက္ခသီလပါ ပျက်လေ၏။ သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မဂ္ဂန္တရာယ် ၂-ပါးလုံး ဖြစ်လေ၏။ ဆိုခဲ့ပြီး သောနည်းဖြင့် ကုစားပါမှ ပါတိမောက်သီလ တဖန်စင်ကြယ်နိုင် သည်။ သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မဂ္ဂန္တရာယ်မှ လွတ်ကင်းနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤအာဇီဝသီလကိုလည်း မုချစင်ကြယ်စေအပ်၏။

ပစ္စယသန္နိသီတသီလ- ဟူသည်မှာ ချမ်းအေးမှု ပျောက်အောင် ဤသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံရသည် ဤသို့ စသည်ဖြင့် သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်သော အခါ၌ သုံးဆောင်ခြင်း ၏အကျိုးကို နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာ ဆင်ခြင် မြင်သိမှုပေတည်း။ ဤ သီလစင်ကြယ်စေရန် ပစ္စည်း ၄-ပါးကို မှီဝဲသုံးဆောင်တိုင်း အကျိုး ကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ဆွမ်းပစ္စည်း၌ ဆွမ်းလုပ်တိုင်း ဆင်ခြင်အပ်၏။ ထိုသို့ မဆင်ခြင်နိုင်လျှင် နောက်တစ်နေ့ အရုဏ်မတက်မီအတွင်း ပြန်၍ ဆင်ခြင်အပ်၏။ မဆင်ခြင်မိဘဲ အရုဏ်တက်သွားလျှင် ဣဏပရိဘောဂ = အကြွေး သုံးဆောင်မှု ဖြစ်သည်ဟု အဋ္ဌကထာ တို့၌ ဆို၏။

ဣန္ဒြေပရိဘောဂ အဓိပ္ပါယ်။ ။ဣန္ဒြေပရိဘောဂဟူရာ၌ ပစ္စည်းရှင် ဒါယကာတို့အား နောက်ဘဝ၌ အကြွေးဆပ်ရလိမ့်ဦးမည်ဟူ၍ကား ဆိုလိုသည်မဟုတ်ပေ။ အမှန်အားဖြင့်ကား—အကြွေးယူ၍ သုံးဆောင်သည်နှင့် တူသောကြောင့် သာလျှင် ဣန္ဒြေပရိဘောဂဟု ဆိုပေသည်။ တူပုံကား—သီလအလုံးစုံ စင်ကြယ်သောရဟန်းအား လှူအပ်သောဒါနသည် “အလှူခံဘက်မှ ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ = အလှူစင်ကြယ်ကြောင်း သီလအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့်” ပြည့်စုံစွာ အကျိုးပေးနိုင်၏။ မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်သော ရဟန်းသည် ပစ္စယသန္နိသမိတ သီလချွတ်ယွင်းသောကြောင့် ထိုဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ အင်္ဂါမပြည့်စုံချေ။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော ရဟန်းအား လှူအပ်သော ဒါနသည် ပြည့်စုံစွာ အကျိုးမပေးနိုင်ချေ။ သို့ဖြစ်၍ ပေးလှူသောဒါယကာမှာ ဒါန၏အကျိုးကို ရသင့်သလောက် ပြည့်စုံစွာ မရသောကြောင့် အကြွေးရောင်းရ၊ ပေးရသည်နှင့် တူ၏။ မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်သောရဟန်းသည်လည်း ဒါန၏အကျိုးကို ပြည့်စုံစွာ မရစေသောကြောင့် အကြွေးဝယ်ယူ၍ သုံးဆောင်သည်နှင့် တူ၏။ ထို့ကြောင့်ဣန္ဒြေပရိဘောဂ ဖြစ်သည်ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုလေသည်။ အောက်ပါ မဟာဋီကာအဖွင့်ကို ကြည့်ပါ။

ဣန္ဒြေပရိဘောဂေါ ဣန္ဒြေပရိဘောဂေါ။
 ပဋိဂ္ဂါဟကတော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိယာ အဘာဝတော ဣန္ဒြေ ဂဟေတွာ
 ပရိဘောဂေါ ဝိယာတိ အတ္ထော။ (မဟာဋီကာ ၁-၇၂)

ဣန္ဒြေပရိဘောဂ၊ အကြွေးအလိုအားဖြင့်။ ပရိဘောဂေါ။ သုံးဆောင်ခြင်းတည်း။ ဣန္ဒြေပရိဘောဂေါ။ အကြွေး သုံးဆောင်ခြင်း။ ပဋိဂ္ဂါဟကတော၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ဘက်မှ။ ဒက္ခိဏာ-ဝိသုဒ္ဓိယာ၊

အလှူစင်ကြယ်ကြောင်း သိလ၏။ အဘာဝတော၊ မရီခြင်း၊ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ ဣဏံ ဂဟေတွာ၊ အကြွေးယူ၍။ ပရိဘောဂေါ ဝိယ၊ သုံးဆောင်ခြင်းနှင့်တူ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကား ဣဏပရိဘောဂပုဒ်၏ အနက်တည်း။

သို့ဖြစ်လျှင် “ယထာ ဣဏာယိကော အတ္ထနော ရုစိယာ ဂန္တံ န လဘတိ၊ ဧဝံ ဣဏပရိဘောဂယုတ္ထော လောကတော နိဿရိတုံ န လဘတိ” ဟူသော မဟာဋီကာ (၁-၇၄)ကို အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်းဟူမူ-မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်လေ့ရှိသဖြင့် ဣဏပရိဘောဂနှင့် အမြဲယှဉ်သော ရဟန်းအား ပစ္စည်းတို့၌ စွဲလမ်းမှုကိလေသာ မပြတ်ဖြစ်၏။ ထိုစွဲလမ်းမှုကြောင့် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဒုဂ္ဂတိသို့ ရောက်တတ်၏။ ဤသို့ ကျရောက်တတ်သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဣဏပရိဘောဂနှင့်ယှဉ်သောရဟန်းသည် လောကမှ ထွက်မြောက်ခြင်းငှာ မရ၊ ထွက်ခွင့်မရ”ဟု မဟာဋီကာ၌ ဆိုလေသည်ဟု မှတ်ရာ၏။ စွဲလမ်းမှုကြောင့် ဒုဂ္ဂတိသို့ ရောက်တတ်သည်ကို အရှင်တိဿ၏ ဝတ္ထုဖြင့်သိအပ်၏။

ရဟန်းနှင့် သန်းဝတ္ထု။ ။သင်္ကန်းကို စွဲလမ်း၍ သေလေသော အရှင်တိဿ ရဟန်းတော်သည် ထိုသင်္ကန်း၌ပင် သန်းဖြစ်ရာလေ၏။ မတသံယိတ ဖြစ်သော ထိုသင်္ကန်းကို ရဟန်းတို့က ဝေဖန်မည် ပြုကြလေရာ ထိုတိဿသန်းကြီးက ‘ငါ့ဥစ္စာကိုလုယက်ကြသည်’ဟု မြည်တမ်းလျက်နေလေ၏။ ထိုအသံကို မြတ်စွာဘုရားက အဘိညာဉ်ဖြင့် ကြားတော်မူလေလျှင် ထိုသင်္ကန်းကို ဝေဖန်ပါက တိဿသန်းကြီးမှာ ရဟန်းတို့၌ပြစ်မှား၍ ငရဲသို့ လားရှာရမည်ကို မြင်တော်မူသောကြောင့် ထိုသင်္ကန်းကိုမဝေဖန်ဘဲ ဆိုင်းငံ့ထားစေ၏။ ၇-ရက်မြောက်နေ့၌ တိဿသန်းကြီးသည်

စုတေ၍ တုသိတာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါကျမှ မြတ်စွာ ဘုရားက ထိုသင်္ကန်းကို ဝေဖန်စေသည်ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။

ကြောက်ဖွယ်ကောင်းလေစွ။ ။ဤဝတ္ထု၌ သန်းဘဝမှ စုတေသော အခါ တုသိတာ နတ်ဘုံ၌ ဖြစ်သည် ကို ထောက်ဆ၍စွဲလမ်းမှုမရှိခဲ့ပါလျှင် ရဟန်းဘဝက စုတေသည်၏ အခြားမဲ့၌ နတ်ပြည်သို့ ရောက်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ သင်္ကန်း ဝေဖန်မှုကို မြတ်စွာဘုရားက ဆိုင်းမထားပါလျှင် ငရဲသို့ပင် ကျရောက် ရှာဦးမည်၊ စွဲလမ်းမှုသည် အပြစ်ကြီးမားလေစွ၊ ကြောက်ဖွယ် ကောင်းလေစွ။

ဤအကြောင်းအရာနှင့် စပ်၍ အောက်ပါ ဂါထာကို ဟော တော်မူ၏။

အယသာဝ မလံ သမုဋ္ဌိတံ၊ တတုဋ္ဌာယ တမေဝ ခါဒတိ။

ဧဝံ အတိဓောန စာရိနံ၊ သာနိ ကမ္မာနိ နယန္တိ ဒုဂ္ဂတိ။

(ဓမ္မပဒ၊ ၂၄၀)

အယသာ၊ သံတုံး သံချောင်းမှ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ ဖြစ်ပေါ်သော။ မလံ၊ သံချေးသည်။ တတော ဥဋ္ဌာယ၊ ထိုသံမှပင်ထ၍။ တံ ဧဝ၊ ထို သံကို ပင်လျှင်။ ခါဒတိ ဣဝ၊ စားဘိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ အတိဓောန- စာရိနံ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ ပညာကိုလွန်ကျူး၍ ကျင့်သောသူကို။ ဝါ၊ မဆင်ခြင်မှု၍ သုံးဆောင်သော သူကို။ သာနိ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မာနိ၊ စွဲလမ်းခြင်းစသော အမှုတို့သည်။ ဒုဂ္ဂတိ၊ အပါယ်ဘုံသို့။ နယန္တိ၊ ဆောင်တတ်ကုန်၏။

ဤအရာ၌ အချို့က “ဣဏပရိဘောဂ ဖြစ်လျှင်၊ ပစ္စည်းရှင်တို့ အား အကြွေးဆပ်ရဦးမည်ဖြစ်၍ မဂ် ဖိုလ်ကိုမရနိုင်” ဟူ၍ ယူဆ ပြောဆိုကြ၏။ ထိုသို့သော အဓိပ္ပါယ်မှာ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ တို့၌ အလျှင်းပင်မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာဆရာသည် ဘုရား၏ အရာ သာဖြစ်သော ထိုအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်မည်လည်းမဟုတ်၊ သင့်လဲ မသင့်သည်သာတည်း။

မသင့်ပုံကား။ ။ထိုအချို့ဆရာတို့၏ ယူဆချက်အတိုင်းဆိုလျှင်၊ ဣဏပရိဘောဂသည် ယေယျပရိဘောဂနှင့်၊ ပါရာဇိကအာပတ်တို့ထက်ပင် အပြစ်ကြီးမားလေရာ၏။ အဘယ့် ကြောင့်နည်းဟူမူ—ပါရာဇိကသို့ရောက်ပြီး၍ ယေယျပရိဘောဂ ဖြစ်ပြီးသော သူတို့သည်ပင် လူ သာမဏေ အဖြစ်၌တည်၍ မဂ်ဖိုလ် ကို ရနိုင်သောကြောင့်ပေတည်း။ အောက်ပါမှာ ဧကင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာပေတည်း။

ဣမံ ပန ဒေသနံ သုတ္တာ ဇာတသံဝေဂါ ဌာနံ
ဇဟိတ္တာ သာမဏေရဘူမိယံ ဌိတာ ဒေသသီလာနိ
ပူရေတွာ ယောနိသောမန သိကာရေ ယုတ္တပ္ပယုတ္တာ ကေစိ
သောတာပန္နာ၊ ကေစိသကဒါဂါ မိနော၊ ကေစိ အနာဂါမိနော
အဟောသံ၊ ကေစိ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိသု၊ဇေ
ပါရာဇိကာပန္နာနမ္ပိ သဖလာ အဟောသိ။ (အံ-၄ ၁-၅၂)

ပါရာဇိက အာပတ် သင့်ပြီးသော ရဟန်း (၆၀) တို့သည် အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမ သုတ်ကို ကြားနာခြင်းကြောင့် သာမဏေအဖြစ်၌ တည်ကုန်လျက် အားထုတ်ကြ၍၊ အချို့ သောတာပန်၊ အချို့ သကဒါဂါမ်၊ အချို့ အနာဂါမ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အချို့ နတ်ပြည်၌ ဖြစ် ကြောင်းကို အထက်ပါ အဋ္ဌကထာဖြင့် ပြ၏။ ထို ရဟန်း (၆၀)တို့၏

ပါရာဇိက အာပတ်သင့်ခြင်းကို မြင်တော်မူ၍၊ ထိုသုတ်ကို ဟောရန် မြတ်စွာဘုရား ဒေသစာရီ ကြွတော်မူကြောင်းနှင့်၊ လမ်းခရီး၌ ရပ်နား၍ ဟောတော်မူကြောင်းများကို အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုသောကြောင့်၊ ထိုရဟန်းတို့သည် အာပတ်သင့်ပြီးနောက် အတန်ကြာ အောင်ပင် ရဟန်းအသွင်၌ တည်နေကြသေးသည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ထေယျပရိဘောဂမှ မကင်းကြဟူ၍လည်းကောင်း သိသာထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့်၊ ပါရာဇိကသို့ ရောက်ပြီး၍ ထေယျပရိဘောဂ ဖြစ်ပြီးသော သူတို့ပင် မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်ပါလျက်၊ ပါတိမောက်သီလ စင်ကြယ်သော ရဟန်းကို ဣဏပရိဘောဂမျှဖြင့် မဂ် ဖိုလ်ကို မရနိုင်ဟု အဘယ့်ကြောင့် ဆိုထိုက်ပါအံ့နည်း။ မဆိုထိုက်သည်သာတည်း။

ထို့ပြင်—ပစ္စည်းတို့ကို ဆင်ခြင်၍ သုံးစွဲရန် ဟောသော ဒေသနာသည် ဝိနည်းပညတ် အာဏာဒေသနာ မဟုတ်၊ သုတ်ဒေသနာ မျှသာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်မှုသည် အာဏာပညတ်ကို ကျူးလွန်မှုကဲ့သို့ အာဏာဝိတိက္ကမ အန္တရာယ်လည်းမဖြစ်၊ တစ်ပါးသော အန္တရာယ်တို့၌လည်း မဝင်ချေ။ ထို့ကြောင့်၊ ဣဏပရိဘောဂကို ဒုက္ကဋ် အာပတ်လောက်ပင် အပြစ်ကြီးလေးသည်ဟု မဆိုထိုက်သည်သာတည်း။

ဆေးပစ္စည်းကို သတိမပြုဘဲ သုံးဆောင်လျှင် အာပတ်သင့်သည်ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုသောကြောင့် ပစ္စယသန္နိသိတသီလ ပျက်ခြင်းသည်လည်း အာပတ်သင့်ကြောင်းပင် မဟုတ်ပါလော့? ဟူငြားအံ့။ မဟုတ်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်လျှင်၊ ထိုအဋ္ဌကထာစကား၌ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း? ဟူမူ—ဆေးပစ္စည်းကို အနာရောဂါ အကြောင်းရှိလျှင်၊ သုံးဆောင် ရန်ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

သို့သော်လည်း အကြောင်းရှိသည်ကို သိမှသာလျှင် သုံးဆောင်အပ်၏။ အကြောင်းရှိမှန်းမသိဘဲ သုံးဆောင်လျှင်၊ အကြောင်းမဲ့ သက်သက် အာဟာရအတွက် သုံးဆောင်ခြင်းသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် —

ယာမကာလိကံ သတ္တာဟကာလိကံ ယာဝဇီဝိကံ
အာဟာရတ္ထာယ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ အာပတ္တိ ခုက္ကဋ္ဌဿ။
အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ အာပတ္တိ ခုက္ကဋ္ဌဿ။
(ဝိ-၂-၁၁၆)

ဟူသော ဝိနည်းပညတ်ဖြင့် ခုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်၏။ အကြောင်း ရှိသည်ကို သိခြင်း၊ သတိပြုခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်းတို့မှာ ဤအရာ၌ အတူတူပင်တည်း။ ဥပမာ — နံနက်ပိုင်း ကာလ၌ ဖြစ်သော်လည်း၊ အရုဏ် မတက်သေးဘူးဟု အထင်ရှိလျက် ဖြစ်စေ၊ နေလွဲပြီဟု အထင်ရှိလျက် ဖြစ်စေ၊ ယာဝကာလိက ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို စားသောက်လျှင်၊ သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးမည်ဟု စေတနာအမှတ်ရှိခြင်းကြောင့်၊ ကာလေ ဝိကာလသညီ အာပတ္တိခုက္ကဋ္ဌဿ ဟူသည်နှင့် အညီ၊ အာပတ်သင့်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

သို့ဖြစ်၍၊ “ဆေးပစ္စည်းကို သုံးဆောင်သောအခါ၌ သတိမပြုလျှင် အာပတ်သင့်သည်”ဟု ဆိုသောစကားမှာ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ ကျူးလွန်မှုကိုသာ ရည်၍ ဆိုအပ်သော စကားသာတည်း။ ပစ္စယသန္နိသိတသီလ ပျက်ခြင်းကိုရည်၍ ဆိုအပ်သည်ကား မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်ပင် “သုံးဆောင်ပြီးနောက် အရုဏ်မတက်မီ အတွင်း၌ ပြန်၍ ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့်လည်း ၎င်းသီလ စင်ကြယ်နိုင်သေးသည်” ဟူ၍ ဋီကာတို့၌ မိန့်ဆိုကြပေသည်။

F-4A

ထို့ပြင်-ဆိုခဲ့ပြီးသော အချို့ ဆရာတို့၏ ယူဆချက်သည် အဋ္ဌကထာတို့၌ လာသော အောက်ပါ ထေရဝါဒနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်၏။

စူဠနာဂ မထေရ်၏ ဝါဒ။ ။တိပိဋက စူဠနာဂဏ္ဍေရော ပနာဟ-
ပါတိမောက္ခသံဝရောဝ သီလံ၊

ဣတရာနိ တိဏိ သီလန္တိ ပုတ္တဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိတိ ဝတွာ၊ တံ အနနုဇာနန္တော အာဟ - ဣန္ဒြိယသံဝရော နာမ ဆဒ္ဓါရ ရက္ခဏာ-မတ္တမေဝ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိံ ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယုပ္ပတ္တိမတ္တံ၊ ပစ္စယသန္နိဿိတံ ပဋိလဒ္ဓပစ္စယေ ဣဒမတ္တိတံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇနမတ္တံ၊ နိပ္ပရိယာယေန ပါတိမောက္ခသံဝရောဝ သီလံ၊ ယဿ သော ဘိန္နော၊ အယံ 'ဆိန္နသီသော ဝိယ ပုရိသော ဟတ္ထပါဒေ' သေသာနိ ရက္ခိဿတိတိ န ဝတ္ထဗ္ဗော။ ယဿ ပန အရောဂေါ၊ အယံ 'အတ္ထိန္နသီသော ဝိယ ပုရိသော ဇီဝိတံ' သေသာနိ ပုန ပါကတိကာနိ ကတွာ ရက္ခိတုံ သမတ္ထောတိ။

(သံ-၅ ၃-၂၆၂)

မြန်မာပြန်။ ။အရှင် တိပိဋက စူဠနာဂမထေရ်သည်ကား ဤသို့ မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ပါတိမောက္ခသံဝရ သည်သာလျှင် သီလမည်၏။ အခြား ၃-မျိုးတို့ကိုကား 'သီလ မည်၏'ဟု ဟောတော်မူ သောအရာ ပါဠိတော်မည်သည် မရှိချေဟု မိန့်ဆိုပြီးလျှင်၊ ရှိ၏ဟုဆိုသော ထိုစကားကို ခွင့်မပြုလို၍ မိန့်ဆိုပြန်သည်မှာ- ဣန္ဒြိယသံဝရ ဟူသည်မှာ ဒွါရ (၆)ပါးကို စောင့်ရှောက်ရုံမျှသာတည်း။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိံ ဟူသည်မှာ တရားနှင့်အညီ ပစ္စည်းတို့ကို ဖြစ်စေ ခြင်းမျှသာတည်း။ ပစ္စယသန္နိဿိတ ဟူသည်မှာ ရပြီးသောပစ္စည်း တို့ကို အအေးပျောက်ခြင်း စသော ဤအကျိုးရှိသည်ကို ဆင်ခြင်၍

သုံးဆောင် ခြင်းမျှသာတည်း။ မသွယ်မဝိုက် တိုက်ရိုက် မုချအားဖြင့် ဆိုလျှင်၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသည်သာလျှင် သီလမည်၏။ အကြင်သူ အား ထိုပါတိမောက် သီလပျက်ခဲ့ပြီ၊ ပါတိမောက် သီလပျက်ပြီးသော ဤသူသည် ကြွင်းသော သီလ ၃-ပါးကို စောင့်ရှောက် နိုင်လိမ့်မည်ဟု မဆိုအပ်။ ဥပမာ—ဦးခေါင်းပြတ်ပြီးသော ယောက်ျားသည် ကျန် သော လက်ခြေတို့ကို စောင့်ရှောက်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မဆိုအပ်သကဲ့သို့ ပင်တည်း။ အကြင်သူအားမူကား ထိုပါတိမောက်သီလသည် အနာ ရောဂါမရှိ၊ စင်ကြယ်၏။ ပါတိမောက်သီလ စင်ကြယ်သော ဤသူ သည် ကြွင်းသောသီလတို့ကို တစ်ဖန် ပကတိအတိုင်း စင်ကြယ် အောင်ပြု၍ စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပါ၏။ ဥပမာ—ဦးခေါင်း မပြတ်သေးသော ယောက်ျားသည် အသက်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ပင်တည်းဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

ဤတိပိဋက စုဋ္ဌနာဂ မထေရ်ကြီးသည် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဆရာထက်ပင် များစွာရှေးကျသေး၏။ ပိဋကတ် (၃)ပုံလုံးကို အာဂုံဆောင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်သည့်ပြင်—အဋ္ဌကထာဆရာတို့ပင် အလေးပြုအပ်သော မထေရ်မြတ်လည်း ဖြစ်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဤမထေရ်ကြီး၏ ဝါဒကို လေးနက်စွာ မှတ်သားအပ်၏။

ဤမထေရ်၏ ဝါဒ၌၊ ပါတိမောက်သီလ မပျက်စီးလျှင်၊ ကြွင်း သော သီလ ၃-ပါးတို့မှာ ဘယ်လိုပင် ပျက်စီးနေစေကာမူ ပကတိ အတိုင်း စင်ကြယ်အောင် ပြုပြင်နိုင်သည်၊ ကုစားနိုင်သည်ဟု ဆိုထား ၏။ ပကတိအတိုင်း စင်ကြယ်သောအခါ၌ သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်၍ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်ကြောင်းမှာ ယုံမှားဖွယ်မရှိပြီ။ အချို့ဆရာ တို့၏ ယူဆချက်အားဖြင့် ကား—ဣဏပရိဘောဂဖြစ်လျှင်၊ မဂ်ဖိုလ်

ကိုမရနိုင်ဟု ယူဆသောကြောင့်၊ ပစ္စယသန္နိသိတ သီလကို တစ်ကြိမ်
မျှပျက်စေလျှင်ပင် စင်ကြယ်အောင် ပြုပြင်ကုစား၍ မရပြီဟု
ဆိုရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါ ထေရဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်၏။

ပစ္စယ သန္နိသိတ သီလ ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ပြုအပ်သော
ပစ္စဝေက္ခဏာကို၊ ဘောဇနေ မတ္တညူပုဒ်၊ ဘောဇနေ မတ္တညူတာ
ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ဖြစ်သော သုတ် အဘိဓမ္မာတို့၌လည်းကောင်း၊
မူလပဏ်-သဗ္ဗာသဝ သုတ်၌လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌင်္ဂုတ္တရ မဟာဝဂ်၌
လည်းကောင်း ဟောတော်မူသည်။ သို့သော်လည်း၊ ထိုသုတ်
အဘိဓမ္မာတို့၌ သီလအဖြစ်ဖြင့် တိုက်ရိုက် ဟောတော်မမူချေ။
ဘောဇနေ မတ္တညူတာ ဟူသော အမည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊
ပဋိသေဝနာ ပဟာတဗ္ဗ အာသဝေါတို့ကို ပယ်တတ်သော တရား
အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤအမည်တို့ဖြင့်သာ ဟောတော်မူချေ
သည်။ ထို့ကြောင့်၊ အရှင်တိပိဋက စူဠနာဂမထေရ်က ၎င်းကို သီလဟု
ဟောသော ပါဠိတော်မရှိဟု ဆိုတော်မူလေသည်။ တရားကိုယ်အား
ဖြင့်လည်း ပစ္စဝေက္ခဏာသည် ဉာဏ်ပညာသာဖြစ်၍၊ ပညာသိက္ခာ၌
သာဝင်၏။ မုချအားဖြင့် သီလသိက္ခာ၌ မဝင်သည်ကို သတိပြုရာ
၏။

ထို့ပြင်—ထိုထို သုတ် အဘိဓမ္မာတို့၌ ဤ ပစ္စဝေက္ခဏာကို
ဟောတော်မူသည်မှာ မန္တန်မန်းမှုတ်သကဲ့သို့ ရွတ်ဖတ်ရုံမျှအတွက်
လည်း မဟုတ်။ အဓိဋ္ဌာန်၊ ဝိကပ္ပနာ စသော ဝိနည်း ပရိယာယ်များ
ကဲ့သို့ သုံးဆောင်ကောင်းရုံမျှ အတွက်လည်းမဟုတ်။ အမှန်အားဖြင့်
သော်ကား—ပစ္စည်းလေးပါးနှင့်စပ်၍ အာသဝေါကိလေသာ မဖြစ်စေ
ရန် အတွက်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်၊ ပစ္စည်းကို သုံးစွဲမှုနှင့်

စပ်၍ ရထိုက်သော အကျိုးကို ဉာဏ်ဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် ဆင်ခြင်၍သာလျှင် သင်္ကန်းစသည်ကို သုံးဆောင်အပ်၏။

ရှုမှတ်မှုဖြင့်လဲ ဆင်ခြင်မှုပြီး၏။ ။ပဋိလာဘကာလေပိ ဟိ ဓာတု-
ဝသေန ဝါ ပဋိကူလဝသေန ဝါ
ပစ္စဝေက္ခိတ္တာ ဌပိတာနိ စီဝရာဒီနိ တတော ဥတ္တရိ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ
အနဝဇ္ဇောပ ပရိဘောဂေါ။ တထာ ပရိဘောဂကာလေပိ = ဟူသော
ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၁-၄၁)နှင့်အညီ၊ ဓာတ် ၄-ပါး၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ အလိုအားဖြင့်
ဝိပဿနာ ရှုမှတ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပစ္စည်းများကို ရစဉ်ကာလ၊
သုံးဆောင်စဉ် ကာလတို့၌ ရှုမှတ်မှုဖြင့်လည်း ပစ္စဝေက္ခဏာကိစ္စ
ပြီးသေးသည်ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ အကျယ်ကို လူတို့၏သီလအရာ၌
တွေ့မြင်ရပါလတ္တံ့။

သို့ဖြစ်၍၊ အကျိုးကို ဆင်ခြင်၍ဖြစ်စေ၊ ဘာဝနာတစ်ပါးပါးကို
နှလုံးသွင်း၍ ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးဆောင်သော ရဟန်း၏
ပစ္စယသန္နိသမိတ သီလသည် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည် မည်၏။

ဣန္ဒြိယသံဝရ။ ။ခွါရ ၆-ပါး၌ အာရုံ ၆-ပါး ထင်လာ၍ ဝိညာဏ်
၆-ပါးဖြင့် သိမြင်ရသောအခါ၊ ကိလေသာ
ဖြစ်ခွင့်မရအောင် အမှတ်ပြုမှု သတိဖြင့် ပိတ်ဆို့စောင့်ရှောက်မှုသည်
ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ မည်၏။ ဤသီလ စင်ကြယ်စေရန် စောင့်
ရှောက်ပုံကို စက္ခုဒွါရ၌သာ အပြည့်အစုံ ပြပါအံ့။ ကြွင်းသော
ဒွါရတို့၌ နည်းတူပင် သိပါလေ။

စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟိ=
အစရှိသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ၊ မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုမြင်လျှင်၊

ကိလေသာဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော မိန်းမပုံသဏ္ဌာန်၊ ယောက်ျားပုံသဏ္ဌာန်ကို နှလုံးမသွင်းရ၊ ဒိဋ္ဌမထွေယေဝ သဏ္ဌာတိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ၊ မြင်အပ်သော အဆင်းရုပ်မျှ၌သာလျှင် စိတ်ကို တန်ရပ်စေရမည်။ ဋီကာ၌ ထပ်၍ဖွင့်သည်မှာ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌမထွေဘဝိဿတိ=ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ၊ မြင်ရသော အဆင်း၌ မြင်ရုံမျှ စိတ်ကိုသာ ဖြစ်စေရမည်။ ထို့ထက် ပိုလွန်၍ တင့်တယ်သော အခြင်းအရာ၊ အို ဆိုးသော အခြင်းအရာ စသည်ကို နှလုံးမသွင်းရ-ဟူ၏။

ဝိသဘာဝဖြစ်သော မိန်းမ၊ ယောက်ျားတို့၏ မျက်နှာ၊ လက်၊ ခြေ စသည်ကို မှတ်သား၍ အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းလျှင်၊ ရာဂစသော ကိလေသာတို့ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်တတ်ကုန်၏။ ရာဂ စသည်ကို ထင်ရှားဖြစ်စေနိုင်သော ထိုမျက်နှာ၊ မျက်ခန်း၊ မျက်လုံး၊ နှာတံ၊ နှုတ်ခမ်း၊ ရင်၊ ဝမ်း၊ လက်၊ ခြေ၊ ကိုယ်အင်္ဂါတို့ကို နှလုံးမသွင်းရ။ ပြုံးဟန်၊ ရယ်ဟန်၊ ပြောဆိုဟန်၊ နှုတ်ခမ်းစူဟန်၊ မျက်စောင်းထိုးဟန် စသော အမူအရာတို့ကိုလည်း နှလုံးမသွင်းရ။ ယံ တတ္ထဘူတံ တဒေဝဂဏှာတိ = ဟူသောအဋ္ဌကထာနှင့်အညီ၊ မြင်ရသော သူ၏သန္တာန်၌ အမှန်ထင်ရှားရှိသော ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုးအစရှိသော အဖို့မျှကိုသာ နှလုံးသွင်းရမည်။ သို့မဟုတ် ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်မျှကိုသာ နှလုံးသွင်းရမည်။

စောင့်စည်းမှုဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံတို့ကို— အဋ္ဌကထာ၌ ပြသည့်အတိုင်း ဝီထိဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပြဦးအံ့၊ စက္ခုဒွါရ၌ အဆင်းရုပ်ထင်သောအခါ ဘာလဲဟု ဆင်ခြင်မှု=အာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဖြစ်၍ ချုပ်၏။ ထို့နောင် ၎င်းအဆင်းကို မြင်သော စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်လက်ခံ၍ အာရုံပြုသော

သမ္ပုဋိစ္ဆိန်စိတ်၊ စဉ်းစားစူးစမ်းသော သန္တီရဏစိတ်၊ ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်သော ဝုဋ္ဌောစိတ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း တစ်ကြိမ်စီဖြစ်၍ ချုပ်ကုန်၏။ ထို့နောင် ဇောစိတ်များ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤဇောစိတ်၌ သီလ၊ သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တီ၊ ဝီရိယဟူသော သံဝရတရားငါးပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်လျှင် စက္ခုန္ဒြေ၌ စောင့်စည်းမှုဖြစ်၏။ စက္ခုန္ဒြေယသံဝရသီလ စင်ကြယ်၏။ ထိုသို့မဟုတ်ပါပဲ ဒုဿီလျှ၊ မုဋ္ဌဿစွ၊ အညာဏ၊ အက္ခန္တိ၊ ကောသလ ဟူသော အသံဝရတရားငါးပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်လျှင် စက္ခုန္ဒြေ၌ စောင့်စည်းမှု ပျက်၏။ စက္ခုန္ဒြေယသံဝရသီလပျက်၏။ ဤသို့ အဋ္ဌကထာ၌ ပြ၏။

သရုပ်အဓိပ္ပါယ်။ ။သံဝရအသံဝရတရားတို့၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို ဤသို့ သိအပ်၏။ ဣမိနာ ပါတိမောက္ခေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတောတိ အယံ သီလသံဝရော= ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ သီလသံဝရ-ဟူသည်မှာ ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလပင်တည်း။ ဒုဿီလျှ အသံဝရ-ဟူသည်မှာ ၎င်း ပါတိမောက် သီလ၏ ပျက်ခြင်းပင်တည်း။ သိက္ခာပုဒ်ကို ကိုယ်နှုတ် တို့ဖြင့်ကျူးလွန်၍ အာပတ်သင့်ခြင်းပင်တည်း။ ဤအရာ၌ ဒုဿီလျှ အသံဝရသည် "ဝီတိက္ကမ ကိလေသာဖြစ်သောကြောင့် ပဉ္စဒွါရ၌မဖြစ်၊ မနောဒွါရ၌သာ ဖြစ်သည်" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ "ကြွင်းသော အသံဝရ ၄-ပါးတို့သည် ဒွါရ ၆-ပါးလုံး၌ ဖြစ်ကြသည်" ဟူ၍လည်း ကောင်း မူလဋီကာ၊ မဟာဋီကာတို့၌ မိန့်ဆိုသည်အတိုင်း မှတ်သား ရာ၏။

ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြေယံ စက္ခုန္ဒြေယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိတိ အယံ သတိသံဝရော=ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ သတိသံဝရ ဟူသည် မှာ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ အစစ်ပေတည်း။ တရားကိုယ်အားဖြင့်သော်

ကား — ဒွါရ ၆-ပါး၌ ကိလေသာမဖြစ်ရအောင် စောင့်ရှောက်သော သတိ စေတသိက်ပင်တည်း။ မုဋ္ဌဿစ္စ အသံဝရ ဟူသည်မှာ အာရုံ ၆-ပါးနှင့် တွေ့ဆုံသောအခါ သတိလွတ်ခြင်း သတိမေ့ခြင်း အမှတ် မရခြင်းပင်တည်း။ တရားကိုယ် အားဖြင့်သော်ကား—စက္ခုန္ဓိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဓာဿဝေယျံ=ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ အဘိဇ္ဈာဟု ခေါ်သော လောဘနှင့် ဒေါမနဿဖြင့် ပြုအပ်သော ဒေါသတို့ပင် တည်း။ ဋီကာတို့၌ မောဟကိုလည်း ထည့်သွင်း၍ ပြကြ၏။

သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ၊ ပညာယေတေ ဝိဓိယရေတိ အယံ ဉာဏသံဝရော=ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ကိလေသာ၊ ဒုစရိုက်၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကုသိုလ်အယဉ်တို့ကို ပိတ်ဆို့ ပယ်ဖြတ်တတ်သော အရိယာမဂ်ဉာဏ်သည် ဉာဏသံဝရ မည်၏။

(စုဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော်နှင့် သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ တို့ကိုလည်း ခို၍ဆိုသည်။)

ပစ္စယသန္နိဿိတ သီလသည်လည်း ဤဉာဏသံဝရ၌ ဝင်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆို၏။ ဝိပဿနာ ဉာဏ်သည်လည်း ဤ ဉာဏသံဝရ၌ ဝင်သင့်သေး၏။ အကြောင်းမူကား—ကိလေသာအယဉ်တို့ကို ပစ္စဝေက္ခဏာဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်းထက် “အာရမ္မဏာနုသယမှစ၍ တဒဂ်ပဟာန်အလိုအားဖြင့် ပယ်နိုင်သော ဝိပဿနာဖြင့်” ပိတ်ဆို့ ခြင်းက သာ၍ပင် လုံခြုံစေနိုင်၏။ သဗ္ဗေသဒ္ဓါရာ အနိစ္စာတိ ဇာနတော ပဿတော ပညာယေတေ သောတာ ပိဓိယန္တိ=စသည် ဖြင့် ဝေဖန်ဖွင့်ပြသော နိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်၌ ဝိပဿနာကိုလည်း ရည်ရွယ်သည်ဟု ဆိုထိုက်၏။ ဤသည်တို့ကား ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ဉာဏသံဝရ မည်သင့်ကြောင်းတို့တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ပစ္စယသန္နိဿိတ

သီလ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်တို့ကို ဉာဏသံဝရဟု မှတ်ရာ၏။ အညာဏ အသံဝရ ဟူသည်မှာ ၎င်းဉာဏ် ၃-မျိုးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟတရားပင်တည်း။

ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥက္ကဿာတိ အယံ ခန္တိသံဝရော= ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အအေး၊ အပူ စသည်တို့နှင့် တွေ့သောအခါ၊ အလွန်မခံသာသော ဝေဒနာတို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော အခါ၊ အလွန် ကြမ်းတမ်းယုတ်မာ၍ နားမခံသာသော ဆဲရေး ကျိန်ဆိုစကားတို့ကိုကြားရသောအခါ စသည်တို့၌ ဒေါသကို မဖြစ်စေဘဲ ချုပ်တည်း သည်းခံခြင်းသည် ခန္တိသံဝရ မည်၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် အဒေါသ စေတသိက်ပင်တည်း။ သည်းမခံလိုသော ဒေါသသည် အက္ခန္တိ အသံဝရ မည်၏။

ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝါသေတိတိ အယံ ဝီရိယသံဝရော= ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ ကာမဝိတက် စသည်ကို ပယ်ရန် အားထုတ်မှုသည် ဝီရိယသံဝရ မည်၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် သော်ကား—အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပါဒါယ ဆန္တံ ဇနေတိ ဝါယမတိ—စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော သမ္မပ္ပဓာန် ဝီရိယပင်တည်း။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလသည်လည်း ဤဝီရိယသံဝရ၌ ဝင်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ဆို၏။ ကာမဝိတက် စသည်တို့ကို ပယ်ရန် အားမထုတ်လိုဘဲ ထိန် မိဒ္ဓပြဓာန်းလျက် ပျင်းရိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောအကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောသဇ္ဇ အသံဝရ မည်၏။

ဆိုခဲ့ပြီးသော သံဝရ ငါးပါးတို့တွင် သီလသံဝရသည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ အသီးအခြားသာ ဖြစ်၏။ ဉာဏသံဝရ၌ဝင် သော ပစ္စယသန္နိသယိတသီလနှင့် ဝီရိယသံဝရ၌ဝင်သော အာဇီဝ-

ပါရိသုဒ္ဓိသီလတို့သည်လည်း အသီးအခြား သီလတို့သာတည်း။ ထို့ကြောင့် သီလ ၄-မျိုးခွဲခြားသော ဤ သီလဝိသုဒ္ဓိအရာ၌ ထို သီလ ၃-မျိုးတို့ကို ဣန္ဒြိယ သံဝရ သီလ၌ မထည့်သွင်းအပ်ကုန်၊ ထည့်သွင်းခဲ့လျှင် သီလ ၄-မျိုးမကွဲပြားဘဲ သီလတစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်လေရာ၏။

သို့ဖြစ်၍၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ စင်ကြယ်ပုံကို ကြွင်းသော သံဝရ ၄-ပါးတို့ဖြင့်သာလျှင် သိအပ်၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင်လည်း ဉာဏ-သံဝရမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်များ ဖြစ်သောကြောင့် ဘာဝနာ ကိုအားမထုတ်မီ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်နိုင်ခွင့်မရှိသေး။ သတိ၊ ခန္တိ၊ ဝီရိယဟူသော သံဝရ ၃-ပါးတို့သည်သာလျှင် ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိကြပေ သည်။

အားမထုတ်မီ စောင့်ရှောက်ပုံ။ ။ထိုကြောင့်၊ ဘာဝနာကို အား မထုတ်မီက ဣန္ဒြိယ သံဝရကို စင်ကြယ်စေလိုလျှင် သတိ၊ ခန္တိ၊ ဝီရိယဟူသော ၎င်းသံဝရ ၃-ပါးကို ဖြစ်စေလျက် စင်ကြယ်စေအပ်၏။ စင်ကြယ်အောင် အားထုတ်နည်း ကိုကား-တဿဣမိနာ နိယမိတဝသေန၊ ပရိဏာမိတဝသေန၊ သမုဒါစာရဝသေန၊ အာဘုဇိတဝသေန စ ကုသလံ နာမဇာတိ ဟောတိ-ဟူသော အဋ္ဌသာ လိနီကို (၁၀၇)မှီ၍ သိအပ်၏။

စိတ်ကိုကန့်သတ်ထားပါ။ ။ကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း အကြံမျိုးကိုသာ ကြံမည်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း အပြောမျိုး အလုပ်မျိုးကိုသာ ပြောဆိုမည်၊ လုပ်ကိုင်မည်၊ ဒွါရ ၆-ပါး၌ ကုသိုလ်စိတ်ကိုသာ ဖြစ်စေမည်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် အမြဲသတိ ပြုမည်၊ ဘယ်အရာကိုမဆို စိတ်မဆိုးဘဲ သည်းခံမည်၊ မကောင်းတဲ့ အကြံမျိုးကိုမကြံမိအောင် အားထုတ်မည်ဟု ဤသို့ မိမိစိတ်ကို

ကန့်သတ်၍ထားအပ်၏။ ဤသို့ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ကန့်သတ်ထားပြီး သောသူသည် မိမိကန့်သတ်ချက် အတိုင်း ပြည့်စုံစေရန်၊ အကုသိုလ် ဖြစ်ကြောင်း အာရုံကိုများသောအားဖြင့် မမြှောက်လင့်ဘဲ ရှိတတ်၏။ ထိုအာရုံမျိုးနှင့် မရှောင်သာ၍ တွေ့ရသော်လည်း၊ ထိုအာရုံ၌ အကုသိုလ်ဖြစ်လောက်အောင် အလေးမပြုဘဲ ရှိတတ်၏။ ကုသိုလ်နှင့် စပ်၍သာလျှင် စိတ်ကူးကြံစည်မိတတ်၏။ ဥပမာ-ဒါနပြုရန် စိတ်အား ထက်သန်စွာဖြင့် ကြံစည်နေသောသူအား သင့်လျော်သော အဖိုးတန် ပစ္စည်းကိုရလျှင်၊ သုံးဆောင်ခံစားရန် စိတ်မကူးမိသေးဘဲ၊ လှူမည်ဟု ကြံသော စိတ်ကူးက ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာတတ် သကဲ့သို့ပင်တည်း။ အနိဋ္ဌာရုံတို့နှင့်တွေ့ ကြုံရသော်လည်း သည်းခံမည်ဟု ကန့်သတ် ထားသည့်အတိုင်း၊ စိတ်မဆိုးဘဲ သည်းခံနိုင်တတ်၏။ ဤကား နိယမိတ ဖြင့်စင်ကြယ်စေပုံ အကျဉ်းတည်း။

ပြောင်းလဲပေးပါ။ ။ အကုသိုလ်စိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင်၊ ထို စိတ်ကို ကုသိုလ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲစေအပ် ၏။၊ ပုံကား—မာတုဂါမကိုမြင်၍ ကိလေသာစိတ်ဖြစ်လျှင်၊ အမိ အရွယ်ရှိပါက အမိရင်းကဲ့သို့၊ အစ်မနှစ်မအရွယ်ရှိပါက အစ်မနှစ်မ အရင်းကဲ့သို့၊ ဆွေမျိုးအရင်းကဲ့သို့၊ အောက်မေ့ပြီးလျှင် သူ၏ဆင်းရဲ တို့ကို မြှော်တွေး၍ သနားခြင်းကရုဏာအစစ်၊ ချမ်းသာစေလိုခြင်း မေတ္တာအစစ်တို့ကို ဖြစ်စေရမည်။ ။ တစ်နည်းကား—ထို မာတုဂါမ ၏ သဏ္ဍာန်၌ရှိသော မျက်ရည်၊ မျက်ချေး၊ နှပ်၊ တံထွေး၊ ခွဲ၊ သလိပ်၊ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ် စသော စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့ကိုသာ ကွက်၍ အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းလျက်၊ အသုဘသညာကိုဖြစ်စေအပ်၏။ ။ တစ်နည်းကား— ထိုမာတုဂါမအာရုံကို ပယ်ဖျောက်၍ စာပေကျမ်းဂန်ကိုကြံခြင်း၊ မေးခြင်း၊ ပြောဟောခြင်း၊ ကြည့်ခြင်း၊ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ ဝေယျာဝစ္စ

ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် တို့ကို ပြုခြင်းစသည်ဖြင့်လည်း ကုသိုလ်စိတ်အဖြစ် သို့ ပြောင်းလဲစေအပ်၏။ ထို့ပြင်-သတိပဋ္ဌာန် အဋ္ဌကထာတို့၌လာ သော မူလပရိညာနည်း၊ အာဂန္တုအဖြစ်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နည်း၊ တာဝကာလိက အဖြစ်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နည်း၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ပစ္စည်းတို့ကို ခွဲ၍ ဆင်ခြင်နည်းဟူသော ဤ ပဋိသင်္ခါနနည်း တို့ဖြင့် လည်း စိတ်ကို ပြောင်းလဲစေအပ်၏။ ပရိကာမိတ အကျဉ်းတည်း။

ကုသိုလ်မပြတ် ဖြစ်ပါစေ။ ။ပရိယတ် ကျမ်းဂန်တို့ကို မပြတ်သင် ယူခြင်း၊ ပို့ချခြင်း၊ ကျက်မှတ်ခြင်း၊ ကြည့်ခြင်း၊ ကြံခြင်း၊ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ သေနာသနဝတ် စသည်ကို မပြတ် ပြုခြင်း၊ တရားဟောခြင်း၊ ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်း၊ တရားစကားကို သာ ပြောခြင်း၊ နာခံခြင်း၊ ဓုတင် ကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၊ ပြခဲ့ပြီးသော မူလပရိညာနည်းစသည်တို့ဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်းစသော ကုသိုလ်အလုပ်တို့ကို အမြဲမပြတ် ပြုလုပ်အပ်၏။ ဤသို့ မနေမနား အားထုတ်နေသော သူ့အား အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ခွင့်မရမူ၍၊ ဒွါရ ၆-ပါး၌ အများအားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ သမုဒါစာရ အကျဉ်းတည်း။

သင့်တော်အောင်နှလုံးသွင်းပါ။ ။အာရုံ ၆-ပါးနှင့် တွေ့တိုင်း ယောနိသော မနသိကာရ ကိုသာ ဖြစ်စေအပ်၏။ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် သင့်လျော်ဖြောင့်မှန်စွာ နှလုံးသွင်းရမည်ဟု ဆိုလို၏။ ပုံကား-အပြစ်မရှိဘဲ အကဲ့ရဲ့ခံရလျှင်၊ ဤသို့နှလုံးသွင်းအပ်၏။ သူမသိရှာလို့ ကဲ့ရဲ့လေသည်။ ထင်တိုင်း ပြောဆိုတတ်ခြင်းမှာ မစောင့်စည်းသော သူတို့၏ ဓမ္မတာပင်တည်း။ အကယ်၍ သာအမှန်အတိုင်း သိသွားပါက၊ ကဲ့ရဲ့မှားမိတဲ့အတွက်

သူမှာ အများကြီးစိတ်မကောင်း ဖြစ်ရှာလိမ့်မည်။ ငါယခုအကဲ့ရဲ့ခံရ သည်မှာလည်း အပြစ်မရှိတဲ့သူကို ကဲ့ရဲ့ခဲ့ဘူးလို့ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဝဋ်ကြွေးရှိတဲ့အတွက် ခံရသည်မှာ စိတ်နာဖွယ်မရှိပေ၊ ဤသို့စသည် ဖြင့် သင့်တော်အောင် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

တစ်နည်းကား—ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည် လူတိုင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော လောကဓံတရားပေတည်း။ မြတ်စွာဘုရားသော်မှ တွေ့ကြုံရသေး၏။ ငါ့မှာ အဘယ်ကြောင့် မတွေ့ကြုံဘဲရှိအံ့နည်း။ ဤလောကဓံနှင့် တွေ့၍ စိတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းမှာလည်း လူအများနှင့်ဆိုင်၏။ သည်းခံ နိုင်ခြင်းသည်ကား မြင့်မြတ်သော သူတော်ကောင်းတို့နှင့်သာဆိုင်၏။ ငါသည်မြင့်မြတ်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ လမ်းကိုသာလိုက်မည်။ မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးမတော်မူသည်မှာ—လူဆိုးများက မိမိကိုယ်ကို လွှဲဖြင့်တိုက်ဖြတ်သော်လည်း ထိုလူဆိုးတို့၌ စိတ်မဆိုးရဘူးတဲ့၊ စိတ်ဆိုးခဲ့လျှင် ဘုရား၏အဆုံးအမကို နာခံသူမဟုတ်ဖူးတဲ့၊ ဤကဲ့ရဲ့ မှုသည် လွှဲဖြင့်တိုက်ဖြတ်ခြင်းထက် များစွာပင်ခံသာပါသေး၏။ အဘယ်ကြောင့် ဘုရား၏ အဆုံးအမကို မခံနိုင်ဘဲရှိအံ့နည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်း သင့်တော်အောင် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

တစ်နည်းကား — ကဲ့ရဲ့သူ ဆိုသည်မှာ ဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် စိတ္တဇရုပ်သာတည်း။ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးမျှသာ တည်း။ ကဲ့ရဲ့တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ အသီးအခြားမရှိချေ။ ထိုရုပ်နာမ် တို့မှာလဲ ကဲ့ရဲ့ဆဲမှာပင် ချုပ်ပျက်ကြလေပြီ။ ယခုစိတ်ဆိုးစရာမရှိ တော့ပြီ။ ကဲ့ရဲ့သော ရုပ်နာမ်များ မရှိသည့်နောက်မှ စိတ်ဆိုးနေ လျှင်၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်သစ်များ အပေါ် ၌သာ ကျရောက်၏။ သို့ဖြစ်၍ ယခုမှ စိတ်ဆိုးနေလျှင်၊ မိဘများကို

မုန်းသည့်အတွက် သူတို့သေဆုံးသွားပြီးမှ သူတို့၏သား၊ မြေးများကို ရန်တုံ့မှုသည်နှင့်သာ တူချေတော့မည်။ ကဲ့ရဲ့ခံရသော သင်သည် လည်း ခန္ဓာငါးပါးမျှသာတည်း။ ထို ခန္ဓာ ရုပ်နာမ်တို့သည် ယခုပင် ချုပ်ပျက်ကြလေပြီ။ ၎င်းရုပ်နာမ်တို့၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သော လက်ရှိ ရုပ်နာမ်များက စိတ်ဆိုးနေလျှင် မိဘလက်ထက်က မတတ်နိုင်၍ သား၊ မြေး၊ မြစ်တို့၏ လက်ထက်ကျမှ ရန်တုံ့မှု သည်နှင့်သာတူချေ တော့မည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့်လည်း သင့်တော်အောင် နှလုံးသွင်း အပ်၏။ ဤသည်တို့ကား နည်းပြပုံစံတို့သာတည်း။ နှလုံးသွင်းပုံကား များစွာကျယ်ဝန်း၏။ ဤအရာ၌ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် သင့်တော်သလို နှလုံးသွင်းမှု ဟူသမျှသည် ယောနိသော မနသိကာရချည်း သာတည်း။ ၎င်း၏ သရုပ်ကို အခန်း (၄) နိဝရဏ ဓမ္မာနုပဿနာအရာ၌ ပြအံ့။ အာဘူဇိတ ဖြင့် စင်ကြယ်စေပုံ အကျဉ်းတည်း။

ဤနိယမိတ စသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့် ဒွါရ ၆-ပါး၌ ကုသိုလ် စိတ်ကိုသာ ဖြစ်စေလျက်၊ ဣန္ဒြိယ သံဝရသီလကို စင်ကြယ်စေအပ်၏။ ဤသို့ အားထုတ်နေသော သူ့အား အာရုံ ၆-ပါးနှင့် တွေ့တိုင်း၊ အများအားဖြင့် ကုသိုလ်သတိသာ ဖြစ်တတ်၏။ ဤ သတိသည် သတိသံဝရ မည်၏။ တစ်ရံတစ်ခါ၌ အကုသိုလ်ဖြစ်လျှင်လဲ၊ နောင် တစ်ဖန် ဤသို့ မကြံပါဘူးဟု စိတ်ကိုဆောက်တည်အပ်၏။ ဤဆောက်တည်မှုဖြင့်လဲ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ စင်ကြယ်သည် မည်၏။ ဥပမာ—ဒေသနာ ပြောကြားခြင်းဖြင့် အာပတ်မှ စင်ကြယ် သကဲ့သို့ တည်း။ အနိဋ္ဌာရုံများနှင့် တွေ့လျှင်လည်း၊ အများအားဖြင့် သည်းခံနိုင် တတ်၏။ ဤ သည်းခံမှုသည် ခန္တီသံဝရ မည်၏။ ကာမဝိတက်

စသည်မဖြစ်ရအောင်၊ ဖြစ်ပြီးသော်ဝိတက် ပျောက်ကင်းအောင်၊ အားထုတ်မှုများသည် ဝီရိယသံဝရ မည်၏။

အထက်ပါနည်းများမှာ ကောင်းလှပါပေ၏။ သာမန် ကြည့်မည် ဆိုလျှင် လွယ်ကူမည်ကဲ့သို့ရှိ၏။ သို့သော်လည်း တကယ်တမ်း အား ထုတ်ကြည့်လျှင်၊ ထင်သလောက်မလွယ်ဘဲ ခဲယဉ်းလှသည်ကို သိ ကြမည်သာတည်း။ အဘယ်ကြောင့် နည်းဟူမူကား—ဘာဝနာဖြင့် မဆုံးမရသေးသော စိတ်သည် အလွန်ရိုင်းစိုင်း၏။ စိတ်မကူးပါဘူးဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည့် အာရုံသို့လည်း အပြိုင်အဆိုင်ပြုသကဲ့သို့ အတင်း ထွက်၍ ထွက်၍ သွားတတ်၏။ ဤသို့ ထားရာတွင်မနေဘဲ မလိုရာသို့ သွားတတ်ခြင်း၊ ရိုင်းစိုင်းခြင်းသည် ဘာဝနာဖြင့် မဆုံးမရသေးသော စိတ်၏ ဓမ္မတာသဘောဖြစ်သောကြောင့် ပေတည်း။

သီလလေးပါးလုံး အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်ပြီးမှ ဘာဝနာကို အားထုတ်ကောင်းသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာကင်းလျက် ကုန္ဒိယသံဝရသီလကို အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်စေနိုင်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အချို့က မှတ်ထင်လျက်ရှိ၏။ ဤအထင်မျိုးရှိလျှင်၊ “မြင်ရုံမျှစသည်၌သာ စိတ်ကိုတည်စေရမည်။ ဒွါရ ၆-ပါးလုံး၌ ကိလေသာတို့ကို အလျှင်းမဖြစ်စေရ”ဟု ကြပ်တည်းစွာ မိန့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို လေးနက်စွာ ဆင်ခြင်ပါလေ။ ဒွါရ ၆-ပါး၌ အာရုံ ၆-ပါးထင်၍ ဝိညာဏ် ၆-ပါးဖြစ်တိုင်း ကိလေသာမဖြစ်ရ အောင် ဘာဝနာမှကင်းလျက် မည်သူစောင့်ရှောက် နိုင်ပါအံ့နည်း?၊ ဗလဝ ဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်အား သော်မှလည်း ဤ ကိလေသာတို့ ဖြစ်နိုင်သေးသည်ကို ထောက်ဆ၍၊ မည်သူမျှ မစောင့်ရှောက်နိုင်ဟူ ၍သာ မှတ်အပ်၏။ အဘယ်ကြောင့်မစောင့်ရှောက်နိုင်သနည်း ဟူမူကား—ကုန္ဒိယသံဝရဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့သည်

ကိုယ်၊ နှုတ်တို့ဖြင့် လွန်ကျူးမှု=ဝိတိက္ကမ မဟုတ်ကုန်၊ သမာဓိ ပညာ တို့ဖြင့်သာ ပယ်နိုင်သော ပရိယုဋ္ဌာန်၊ အနုသယ တို့သာတည်း၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသည်လည်း ပရိယာယ်သီလသာတည်း၊ ပါတိမောက် သီလကဲ့သို့ မုချသီလအစစ် မဟုတ်ချေ။ ၎င်းသီလ၏ တရားကိုယ် ဖြစ်သော သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တိ၊ ဝီရိယတို့သည် မုချအားဖြင့် သမာဓိ၊ ပညာ၊ သိက္ခာတို့၌သာ အတွင်းဝင်ကြသောကြောင့်၊ ဘာဝနာ၌သာ အတွင်းဝင်ပေသည်။ ဤအရာ၌၊ ဉာဏသံဝရ၏ အရကို မဂ်ဉာဏ်ဟု ဖွင့်ဆိုသော သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာနှင့် စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်တို့ကို အထူးသတိပြုပါလေ။ ဤအကြောင်းများကြောင့် ဣန္ဒြိယသံဝရ သီလကို ဘာဝနာနှင့်ကင်း၍ အပြည့်အစုံ စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ မစွမ်း နိုင်ပါသတည်း။

ဘာဝနာဖြင့် ဆုံးမအပ်ပြီးသော စိတ်သည်ကား အလွန်နူးညံ့ ယဉ်ကျေး၏။ ထားရာ၌သာ နေ၏။ လိုရာရာကို ဖြောင့်မတ်စွာ နှလုံးသွင်းနိုင်၏။ ဤသို့ထားရာ၌သာ နူးညံ့ယဉ်ကျေးခြင်းသည် ဘာဝနာဖြင့်ဆုံးမအပ်ပြီးသော စိတ်၏ဓမ္မတာသဘောပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ဣန္ဒြိယသံဝရကို ဘာဝနာဖြင့်သာလျှင် အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်စေနိုင်သည်။ ဘာဝနာ ရင့်သန်လေလေ ၎င်းသီလအထူး စင်ကြယ်လေလေဖြစ်၏။ ဘာဝနာအပြည့်အစုံ ရင့်သန်သောအခါ မှ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ဆိုသည့်အတိုင်း အပြည့်အစုံပင် စင်ကြယ်လေ၏။ ထို့ကြောင့်ပင်၊ မဟာတိဿမထေရ်ကဲ့သို့ နှလုံး သွင်းရမည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ မိန့်ဆိုလေသည်။ ၎င်းမထေရ်သည် အသုဘဘာဝနာ လက်ရှိဖြစ်၍၊ ပြင်းစွာရယ်သော မာတုဂါမကို ကြည့်မိသော်လည်း စိတ်ကို နိုင်နင်းစွာထားနိုင်သည့်အတွက် မြင်ရ သော သွားရိုး၌သာလျှင် အသုဘသညာကို ဖြစ်စေလျက် ပထမ

ဈာန်သို့ ရောက်၏။ ထိုဈာန်ကိုပင်အခြေပြု၍ ဝိပဿနာရှုသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၁-၂၀)၌ အောက်ပါပေါရာဏဂါထာကို ထုတ်ပြတော်မူ၏။

တဿာ ဒန္တဋ္ဌိကံ ဒိသ္မာ၊ ပုဗ္ဗသညံ အနုဿရီ။
တထေဝံ သော ဌိတော ယေရော၊ အရဟတ္တံ အပါပုဏီ။

ဤဂါထာ၌ ပုဗ္ဗသညံ အနုဿရီ = ဟူသော ပါဠိဖြင့် ထိုမထေရ်သည် အဋ္ဌိက ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ရှေးအခါကပင် နိုင်နင်းစွာအား ထုတ်ပြီး ဖြစ်ကြောင်းကိုပြ၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ထိုမထေရ်ကဲ့သို့ နှလုံးသွင်းရမည် ဆိုလျှင်၊ ထိုမထေရ်ကဲ့သို့ပင် နိုင်နင်းသော ဘာဝနာလက်ရှိဖြစ်ဖို့ လို၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်—ဘာဝနာလက်မဲ့ဖြစ်သော သူသည် ဘာဝနာလက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ နိုင်နင်းစွာ နှလုံးမသွင်းနိုင်ရာ သောကြောင့်ပေတည်း။ ဘာဝနာလက်မဲ့ ဖြစ်သော်လည်း၊ ပါရမီထူး ရှိလျှင် နှလုံးသွင်းနိုင်ရာသေး၏ ဟူငြားအံ့၊ ပါရမီထူးရှိ၍ နှလုံးသွင်း နိုင်သော်လည်း အသုဘဟု နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဘာဝနာသာဖြစ် သောကြောင့် “ဣန္ဒြိယသံဝရကို ဘာဝနာနှင့်ကင်း၍ အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်စေနိုင်သည်” ဟူ၍ကား မဆိုအပ်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ် ၍ “ဒွါရ ၆-ပါးလုံး၌ ကိလေသာတို့ကို အလျှင်းမဖြစ်စေရ” ဟု ကြပ်တည်းစွာမိန့်သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့သည် ဘာဝနာဖြင့် စောင့်ရှောက်ရမည်ကို ရည်၍ဆိုသော စကားတို့သာတည်း။

သို့ဖြစ်၍ ဘာဝနာကို အားမထုတ်သေးမီကာလ၌ ဣန္ဒြိယ သံဝရကို စင်ကြယ်စေလိုလျှင်၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းတို့ဖြင့် စွမ်းနိုင်သ မျှ စောင့်ရှောက်အပ်၏။ အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်စေလိုလျှင်ကား ဘာဝနာကိုသာလျှင် အားထုတ်အပ်၏။ “ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ

ထက်ဝန်းကျင် မစင်ကြယ်သေးပါပဲလျက်၊ အားထုတ်ကောင်းပါ မည်လော”ဟု ယုံမှားတွေးတော၍ အချိန်မကုန်စေအပ်ပြီ၊ အား ထုတ်သောအခါမှာ ဘာဝနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ သံဝရတရား အလုံးစုံဖြစ် ပေါ်လျက် ၎င်းသီလသည်လည်း အပြည့်အစုံစင်ကြယ်မည်သာ တည်း။

အကျဉ်းချုပ် မှတ်ဖွယ်။ ။ရဟန်းတော်တို့သည် ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလနှင့် အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိသီလတို့ကို ရှေးအဖို့ကပင်ထက်ဝန်းကျင် အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်စေအပ်ကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား—ဤသီလ ၂-ပါးပျက်လျှင်၊ အာပတ်သင့်၍ အာဏာဝိတိက္ကမ အန္တရာယ်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို ၂-ပါးတို့တွင်လည်း ပါတိမောက် သီလသည်သာလျှင် လိုရင်း ပေတည်း။ အကြောင်းမူကား—၎င်း သီလစင်ကြယ်လျှင်၊ အာဇီဝ လည်း စင်ကြယ်သောကြောင့်တည်း။ စင်ကြယ်ပုံကား— အာဇီဝ ပျက်လျှင်၊ အာပတ်သင့်၍ ပါတိမောက် သီလပါပျက်၏။ ထို့ကြောင့် ပါတိမောက်သီလကို အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်စေလိုလျှင်၊ အာပတ်သင့် ကြောင်းဖြစ်သော မိစ္ဆာဇီဝ ဟူသမျှမှလည်း ကြဉ်ရှောင်ရ၏။ တရားသောနည်းဖြင့်သာလျှင် ရှာမှီး၍ တရားသဖြင့် ရသော ပစ္စည်းတို့ကို သာသုံးဆောင်ရ၏။ ထို့ကြောင့် အာဇီဝသီလပါ စင်ကြယ် ပေသည်။

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလနှင့် ပစ္စယသန္နိသီတသီလ—တို့ကိုလဲ စွမ်းနိုင် ပါလျှင် ရှေးအဖို့ကပင် အပြည့်အစုံ စင်ကြယ် စေအပ် ကုန်၏။ အကြောင်းမူကား—စင်ကြယ်သော ၎င်းသီလ ၂-ပါးသည်လည်း အဝိပ္ပဋိသာရ စသည်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့်တည်း။ သို့သော် လည်း ရှေးအဖို့က ထိုသီလ ၂-ပါး မစင်ကြယ်မှုသည် မည်သည့်

အန္တရာယ်မျှ မဖြစ်ချေ။ ထို့ကြောင့်၎င်းသီလ ၂-ပါး မပြည့်စုံသေးခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အချိန် မဆိုင်းလင့်အပ်၊ ရှေးသီလ ၂-ပါး စင်ကြယ်သော ကာလမှစ၍ ဘာဝနာအလုပ်ကို အားထုတ်အပ်အားထုတ်ကောင်း သည်သာတည်း၊ အားထုတ်ကြပါလေ။ အားထုတ်သောအခါမှာ ဘာဝနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ပါဝင်လျက် သီလ၄-ပါးလုံး ပင် ထက်ဝန်းကျင် အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်ပါလတ္တံ့၊ ဤသို့ စင်ကြယ်ပုံသည် လူတို့၏သီလခန်းအဆုံး၌ အထူး ထင်ရှားပါလတ္တံ့၊ ဤသည်ကား ရဟန်းတော်တို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပုံတည်း။

ရဟန်းတော်တို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြီး၏။

လူတို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိ

လူတို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိသည်ကား ရဟန်းတော်တို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိကဲ့သို့ ကျယ်ဝန်း ခက်ခဲသည် မဟုတ်ပေ။ ပဉ္စသီလကိုဖြစ်စေ၊ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို ဖြစ်စေ၊ ဆောက်တည် စောင့်ရှောက်ရုံမျှဖြင့်သော်လည်း သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြီးစီးသည်သာတည်း။ ငါးပါးသီလနှင့် အာဇီဝဋ္ဌမက သီလတို့သည် အချို့သိက္ခာပုဒ်အားဖြင့် ကွဲပြားပါလျက်၊ သီလဝိသုဒ္ဓိပြီးခြင်းအားဖြင့် အဘယ်ကြောင့် တူကြသနည်း ဟူမူ— စောင့်ထိန်းမှု ကြဉ်ရှောင်မှု တူသောကြောင့် တူကြပေသည်။

တူပုံကား—ငါးပါးသီလကို ဆောက်တည်သောသူသည် အပြည့်အစုံစောင့်ရှောက်လျှင်၊ တိုက်ရိုက်ဆောက်တည်မှုအားဖြင့် ထင်ရှားသော သိက္ခာပုဒ်ငါးပါးကိုသာ စောင့်ရှောက်အပ်သည် မဟုတ်သေး။ ဝစီကံအဖြစ်ဖြင့်တူ၍ မုသာဝါဒ၌ ပါဝင်သော ပိသုဏ္ဍဝါစာ=ရုံးတိုက်ခြင်း၊ ဖရူသဝါစာ=ဆဲရေး ကျိန်ဆိုခြင်း၊ သမ္ပပ္ပလာပ = အမှန်

ဖြစ်ပျက်သည့် အကြောင်းအရာ မရှိသော ပုံပြင်ဝတ္ထုစသည်ကို ပြောဆိုခြင်း၊ ဟူသော ဤဝစီကံ ၃-ပါးမှလည်း စောင့်ရှောက်အပ်သည်သာတည်း။ ကာယကံ ၃-ပါး၊ ဝစီကံ ၄-ပါးတို့မှ အပြည့်အစုံ စောင့်ရှောက်သော သူသည် မိစ္ဆာဇီဝမှလည်း ကင်းသည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ငါးပါးသီလသည် အာဇီဝဋ္ဌမက သီလနှင့် တူပေသည်။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို အပြည့်အစုံ စောင့်ရှောက်သော သူသည်လည်း ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းမှုအဖြစ်ဖြင့်တူ၍ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၌ ပါဝင်သော သုရာပါနမှလည်း စောင့်ရှောက်အပ်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ အာဇီဝဋ္ဌမက သီလသည်လည်း ငါးပါးသီလနှင့် တူပေသည်။ ဤသို့ စောင့်ထိန်းမှု ကြဉ်ရှောင်မှု တူသောကြောင့်၊ ထိုသီလ ၂-မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုဆောက်တည် စောင့်ထိန်းခြင်းဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြီးစီးပြည့်စုံပေသည်။ ဤငါးပါးသီလ၊ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလတို့၌ အသက်မွေးမှုနှင့်မဆိုင်သော ကာယကံ ၃-ပါး၊ ဝစီကံ ၄-ပါးတို့မှ ရှောင်ကြဉ်မှုသည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ ပေတည်း။ အသက်မွေးမှုနှင့်ဆိုင်သော ကာယကံ ၃-ပါး၊ ဝစီကံ ၄-ပါးတို့မှ ရှောင်ကြဉ်မှုသည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ ပေတည်း။

ဤ အာဇီဝ အရာ၌ လူတို့၏သီလကို ရဟန်းတို့၏ သီလကဲ့သို့ မမှတ်အပ်။ ရဟန်းတို့မှာ မိစ္ဆာဇီဝကို ပြုဆဲကာလ၌လည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာဇီဝဖြင့် ရသောပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ဆဲ ကာလ၌လည်းကောင်း၊ ဘုရား၏ အာဏာတော်ကို လွန်ကျူးခြင်းကြောင့် အာပတ်လဲသင့်၏။ အာဇီဝလဲပျက်၏။ လူတို့မှာကား အသက်မွေးမှုအတွက် ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို လွန်ကျူးဆဲ၌သာလျှင် အာဇီဝသီလပျက်၏။ မိစ္ဆာဇီဝဖြင့်

ရသောပစ္စည်းကို သုံးဆောင်သော ကာလ၌လည်း အာဇီဝသီလ မပျက်သည်သာတည်း။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ—သုံးဆောင်ဆဲ ကာလ၌ ပါဏာတိပါတစသော ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို လွန်ကျူးခြင်းလည်းမရှိ၊ ရဟန်းတို့ကဲ့သို့ ဘုရားအာဏာကို လွန်ကျူးမှုလည်း မဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ လူတို့မှာ မိစ္ဆာဇီဝဖြင့်ရပြီးသော ပစ္စည်းများကို ရဟန်းတို့ကဲ့သို့စွန့်ရန်မလိုပြီ။ မစွန့်သော်လည်း၊ အသက်မွေးမှုအတွက် ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို နောက်ထပ်မပြုလျှင် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ ညှိုးနွမ်းပျက်စီးခြင်းမရှိ စင်ကြယ်သည်သာ တည်း။

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို ရဟန်းတော်များပင် တရား အားမထုတ်မီက ပြည့်စုံစေရန် ခဲယဉ်းကြောင်းကို ပြခဲ့ပြီ။ လူများမှာကား ဆိုဖွယ် မရှိတော့ပြီ။ ပစ္စယသန္နိသီတသီလသည်လည်း “လူတို့မှာ မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်သော်လည်း၊ ဣဏပရိဘောဂ မဖြစ်သောကြောင့်” ရဟန်းတို့ အတွက်သာတည်း။ သို့သော်လည်း၊ သုတ်ဒေသနာ၏ဆိုင်ရာဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စည်းတို့ကို ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်လျှင် လူတို့မှာလည်း ကုသိုလ်ဖြစ်ပွား၍ အကုသိုလ် နည်းပါးမည်ကိုကား ယုံမှားဖွယ်မရှိပေ။ တရားအားထုတ်သော ကာလ၌ကား ဘာဝနာစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် သီလ ၄-မျိုးလုံး အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်၏။ ထင်ရှားလတ္တံ့။

သီလကို ရက်-လ-နှစ်-ကြာမြင့်စွာ စင်ကြယ်စေပြီးမှ ဘာဝနာကို အားထုတ်ကောင်းသည်။ သို့မှ သမာဓိပညာဖြစ်နိုင်သည်ဟု အချို့က မှတ်ထင်လျက်ရှိ၏။ ထိုသို့ထင်မှတ်ခြင်းသည် ပိဋကတ် ၃-ပုံ ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ “မည်မျှကြာအောင် သီလကိုစင်ကြယ်စေပြီးမှ အားထုတ်ရမည်”ဟု မိန့်ဆိုခြင်း မရှိသောကြောင့်၊ ထိုသူတို့၏

ထင်မြင်ချက်မျှသာတည်း။ ထင်ရှားစေဦးအံ့၊ ရဟန်းများမှာ ပါတိမောက်သီလပျက်လျှင် အာဏာဝီတိက္ကမ အန္တရာယ်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်၊ ၎င်းသီလကို ရှေးအဖို့က သုတ်သင်ရပေသည်။ သို့သော်လည်း “မည်မျှ ကြာရှည်စွာ စင်ကြယ်ပြီးမှ ဘာဝနာကို အားထုတ်ရသည်” ဟူ၍ ကား ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ မဆိုသည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ပါတိမောက် သီလစင်ကြယ်သော အချိန် နာရီမှစ၍ ရဟန်းတို့သည်ပင် အားထုတ်ကောင်းသေး၏။ လူတို့မှာ ဆိုဖွယ်မရှိပြီ၊ ပါရမီ ပြည့်စုံလျှင်၊ ထိုအချိန်မှစ၍ သမာဓိ၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်ဖိုလ်များသို့ ရောက်နိုင်သည် ချည်းသာတည်း။

လူတို့ ကျင့်အပ်သော ငါးပါးသီလသည် သာသနာတွင်း၊ သာသနာပ၊ ဘယ်အခါမဆို ရှိ၏။ ၎င်းသီလ ချွတ်ယွင်းလျှင် အပြစ်ဖြစ်သည်ချည်းသာတည်း။ ပြည့်စုံလျှင်လည်း ကုသိုလ်ဖြစ်သည် ချည်းသာတည်း။

ဤငါးပါးသီလ ပျက်စီးရာ၊ ပြည့်စုံရာ၌ ဘုရား အမိန့်ကြောင့် အပြစ်၊ အကျိုး ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ သဘာဝဓမ္မ အတိုင်းသာလျှင် အပြစ်၊ အကျိုးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်၊ လူတို့၏ ရှေးအဖို့က သီလ ပျက်မှုသည် “ပဉ္စာနန္တရိယကံ၊ ဘိက္ခုနီဒူသနကံ၊ အရိယူပဝါဒကံများ မဟုတ်လျှင်” မဂ်ဖိုလ်ကို တားမြစ်တတ်သော အန္တရာယ် မဖြစ်သည်သာတည်း။ ပဉ္စာနန္တရိယကံ၊ ဘိက္ခုနီဒူသနကံ၊ အရိယူပဝါဒကံ ဖြစ်လျှင်ကား လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ၊ ဤဘဝ၌ မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်တော့ပြီ၊ ဤအရာ၌ အန္တရာယ်ငါးပါးကို ထုတ်ပြဦးအံ့။

အန္တရာယ်ငါးပါး

(၁) တမ္မန္တရာယ်။ ။ မာတုယာတ - အမိကိုသတ်ခြင်း၊ ပိတုယာတ - အဘကို သတ်ခြင်း၊ အရဟန္တယာတ - လူဇာတ်ရှိသော ရဟန္တာကိုသတ်ခြင်း၊ လောဟိတုပ္ပါဒ-မြတ်စွာဘုရား၌ သွေးခဲအောင် ဒဏ်ရာရစေခြင်း၊ သံဃဘေဒ-သံဃာကိုကွဲပြားစေခြင်း၊ (ဤသံဃဘေဒသည်ကား ရဟန်းနှင့်သာ ဆိုင်၏။) ဤကံငါးပါးသည် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ အပါယ်ငရဲသို့ ဧကန်ရောက်စေတတ်သောကြောင့် အာနန္တရိယကံ မည်၏။ ဤပဉ္စာနန္တရိယကံသည် သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မဂ္ဂန္တရာယ် ၂-ပါးလုံးဖြစ်၏။ သီလရှိသော ရဟန်းမိန်းမ၌ မေထုန်မှီဝဲခြင်း ဟူသော ဘိက္ခုနီဒူသနကံသည်လည်း မဂ္ဂန္တရာယ်ဖြစ်၏။ ဤကံ ၆-ပါးသည် တမ္မန္တရာယ် မည်၏။

(၂) ကိလေသန္တရာယ်။ ။ “ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုမည်သည် မရှိ၊ ပြုလုပ်သော်လည်း ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုမဖြစ်၊ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးကိုမပေးနိုင်” ဟု မြဲမြံစွာ ယူဆသော အ-ကိရိယဒိဋ္ဌိ၊ “သတ္တဝါသည် သေလျှင်ပြတ်၏။ ဆုံး၏။ ဘဝတစ်ပါး၌မဖြစ်ပြီ၊ ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုတို့၏ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးမည်သည် မရှိ” ဟု မြဲမြံစွာယူဆသော နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ “ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးဖြစ်ရန် ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုဟူသော ကံအကြောင်းမရှိ၊ အကြောင်းမရှိဘဲ အလိုလိုပင် ချမ်းသာကြသည်၊ အလိုလိုပင် ဆင်းရဲကြသည်” ဟု မြဲမြံစွာ ယူဆသော အဟေတုက ဒိဋ္ဌိ၊ “ဤဒိဋ္ဌိကြီး ၃-မျိုးသည် မစွန့်လွှတ်နိုင်အောင် မြဲမြံစွာဖြစ်လျှင်၊ သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ အပါယ်ငရဲသို့ ဧကန် ရောက်စေတတ်သောကြောင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မည်၏။ သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မဂ္ဂန္တရာယ် ၂-ပါးလုံးဖြစ်၏။ ကိလေသန္တရာယ်

လည်းမည်၏။ ဤဒိဋ္ဌိ ၃-မျိုးတွင် ပထမဒိဋ္ဌိဖြင့် အကြောင်းကိုပယ်၏။ ဒုတိယဒိဋ္ဌိဖြင့် အကျိုးကိုပယ်၏။ တတိယဒိဋ္ဌိဖြင့် အကြောင်းအကျိုး ၂-ပါးလုံးကိုပယ်၏။ သို့သော်လည်း အကြောင်းကိုပယ်လျှင်၊ အကျိုးကိုလည်း ပယ်ရာရောက်၏။ အကျိုးကိုပယ်လျှင်လည်း၊ အကြောင်းကိုလည်း ပယ်ရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌိကြီး ၃-မျိုးလုံးပင် အကျဉ်းအားဖြင့် “အကြောင်း—ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံမရှိ၊ ထိုကံတို့၏ ကောင်းကျိုး၊ မကောင်းကျိုးမရှိဟု ယူဆသည်”ဟူ၍ မှတ်ရာ၏။

(၃) ဝိပါကန္တရာယ်။ ။အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေသည်

ဝိပါကန္တရာယ်မည်၏။ မဂ္ဂန္တရာယ်သာ တည်း။ သဂ္ဂန္တရာယ်ကား မဖြစ်။ “ဤပဋိသန္ဓေ ရှိသောသူသည် ပဋိသန္ဓေဉာဏ် ကင်းသည့်အတွက် မဂ်ဖိုလ်ကိုသာ မရနိုင်သည်။ ကုသိုလ်ကံရှိလျှင်လူ့အဖြစ် နတ်အဖြစ်သို့ကား ရောက်နိုင်ပါ၏” ဟူလို။

(၄) အရိယူပဝါဒန္တရာယ်။ ။အရိယာဟုသိလျက် ဖြစ်စေ၊

မသိဘဲဖြစ်စေ၊ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဂုဏ်ပျက်အောင်ဖြစ်စေ၊ သီလပျက်အောင်ဖြစ်စေ၊ ကဲ့ရဲ့ စွပ်စွဲခြင်းသည် အရိယူပဝါဒန္တရာယ် မည်၏။ သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မဂ္ဂန္တရာယ် ၂-ပါးလုံးဖြစ်၏။ သို့သော် ကန်တော့ တောင်းပန်ပြီးသောအခါ ၎င်းအန္တရာယ်မှ လွတ်ကင်းလေ၏။

(၅) အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ်။ ။ရဟန်းမှာ သိလျက် လွန်

ကျူးသော အာပတ် (၇)ပါး သည် အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ် မည်၏။ သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မဂ္ဂန္တရာယ်

၂-ပါးလုံး ဖြစ်၏။ သို့သော် ဝိနည်းနှင့်အညီ ကုစားပြီးသောအခါ ၎င်းအန္တရာယ်မှ လွတ်ကင်းလေ၏။

တေပိ ယာဝ ဘိက္ခုဘာဝံ ဝါ ပဋိဇာနာတိ န ဝုဋ္ဌာတိ ဝါ န ဒေသေတိ ဝါ။ တာဝဒေဝ၊ န တတော ပရံ။ (မ-ဋ္ဌ ၂-၉)

ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး။ ဘိက္ခုဘာဝံ ဝါ ပဋိဇာနာတိ၊ ပါရာဇိကသို့ ရောက်လျက်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ဝန်ခံ၍ သော်လည်းနေငြားအံ့။ န ဝုဋ္ဌာတိ ဝါ၊ ဂရုက အာပတ်မှ ထမြောက် အောင်သော်လည်း မပြုငြားအံ့။ န ဒေသေတိ ဝါ၊ လဟုကအာပတ်ကို သော်လည်း မပြောကြားငြားအံ့။ တာဝဒေဝ၊ ထိုကာလအတွင်း၌သာ လျှင်။ တေပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ၊ ထိုအာပတ်အဖို့ ၇-ပါးတို့သည်လည်း။ အန္တရာယ်ကာ၊ နတ်ရွာ၊ မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏။ တတော၊ ထိုကာလမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဝါ၊ လူသာမဏေဟု ဝန်ခံသော ကာလ၊ အတ္တန်သွင်းပြီးသော ကာလ၊ ဒေသနာ ပြောကြားပြီးသော ကာလ၌။ န အန္တရာယ်ကာ၊ အန္တရာယ်ကို မပြုတတ်ကုန်ပြီ။

အထက်ပါ အန္တရာယ်ငါးပါးနှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ကြည့်လျှင် လူတို့၏ သာမန် သီလပျက်မှုသည် မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော အန္တရာယ်ကဓမ္မတို့၌ မဝင်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် ပင်လျှင်၊ ရှေးအဖို့က သီလမစင်ကြယ်ကြသော သန္တတိအမတ်ကြီး၊ အရိယ မည်သော သူ၊ ခါးပိုက်နှိုက်သူခိုးတစ်ဦး၊ သာကီဝင်မျိုးဖြစ်သော သရဏာနိ ဥပါသကာ ဤသို့ အစရှိသော သူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်ကို ရကြပေသည်။

အမတ်ကြီး ရဟန္တာဖြစ်ပုံ။ ။အောင်ပွဲရသည့်အတွက် သန္တတိ
 အမတ်ကြီးအား ကောသလမင်းကြီး
 က ၇-ရက်ပတ်လုံး မင်းအဖြစ် ကိုပေး၏။ အမတ်ကြီးသည် ၇-ရက်
 ပတ်လုံးအရက်မူးလျက် မင်း၏စည်းစိမ်ကို ခံစားပျော်ပါး၍နေ၏။
 ၇-ရက်မြောက်သောနေ့၌ အခြွေအရံတို့နှင့်တကွ ရေဆိပ်သို့
 ထွက်သွားစဉ် မြတ်စွာဘုရား နှင့်တွေ့၍ ဆင်ပေါ်မှ ခေါင်းငြိမ်းလျက်
 အရိုအသေပေး၏။ ထိုအခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက “ဤ အမတ်ကြီး
 သည် ယနေ့ပင် ငါ၏ထံ၌ ဂါထာတစ်ပုဒ်ကို ကြားနာပြီးလျှင် ရဟန္တာ
 ဖြစ်လိမ့်မည်။ လူဝတ်လူစားနှင့်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလိမ့်မည်” ဟု မိန့်တော်မူ
 ၏။ ထိုစကားကိုကြား၍ တိတ္ထိတို့က ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ကြ၏ “ဤမျှလောက်
 အရက်မူးနေတဲ့သူဟာ ယနေ့ပင် တရားနာပြီး လူဝတ်လူစားနှင့်
 ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုလိမ့်မည်တဲ့၊ ဟုတ်နိုင်ပါမည်လော၊ ဂေါတမဘုရားကို
 ယနေ့ပင် မုသာဝါဒဖြင့် နှိမ်ရပေတော့မည်” ဟု ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုကြ၏။
 ထိုနေ့ ညနေခင်း၌ အမတ်ကြီး၏ချစ်လှစွာသော မိန်းမငယ်သည်
 အမတ်ကြီးအား ဖျော်ဖြေစဉ်မှာပင် လတ်တလော သေဆုံးရှာလေ၏။
 ထိုအခါ အမတ်ကြီးမှာဖြေမဆည်နိုင်အောင် အလွန်ပြင်းထန်သော
 ပူပန်သောကဖြစ်၍ ထိုသောကကို ငြိမ်းစေရန် ဘုရားထံသို့
 သွားရောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားက အောက်ပါဂါထာကို
 ဟောတော်မူ၏။

ယံ ပုဗ္ဗေ တံ ဝိသောသေဟိ၊ ပစ္ဆာ တေ မာဟု ကိဉ္ဇနံ။
 မဇ္ဈေ စေ နော ဂဟေဿသိ၊ ဥပသန္တော စရိဿသိ။
 (သုတ္တန် ၄၂၅)

ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးလွန်ခဲ့ပြီး - ချုပ်ခဲ့ပြီးသော ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတို့၌။ ယံ
 ယေ ကိလေသာ၊ အကြင် ကိလေသာတို့သည်။ ဥပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်နိုင်

ကုန်၏။ ဖြစ်ထိုက်ကုန်၏။ တံ တေ ကိလေသေ၊ အတိတ် သင်္ခါရတို့ကို စွဲ၍ ဖြစ်ထိုက်သော ထိုကိလေသာတို့ကို။ ဝိသောသေဟိ၊ ခြောက်သွေ့စေပါလော့ -။ (ဝိသောဓေဟိဟု ဒန္တဇ စတုတ္ထကုရာနှင့်ရှိသော ပါဠိမှာ သုက္ခာပေဟိ ဝိသုက္ခာပေဟိဟု ဖွင့်သော နိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်နှင့်မညီ) ပစ္စာယ၊ နောင်ဖြစ်လတ္တံ့သော ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတို့၌။ တေ၊ သင့်အား။ ကိဉ္ဇနံ၊ ရာဂစသောကြောင့်ကြမှုသည်။ မာ အဟု၊ မဖြစ်စေလင့်။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်ပိုင်း ရုပ်နာမ် ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတို့ကို။ စေ နောဂဟေဿသိ၊ အကယ်၍ တဏှာဒိဋ္ဌိဖြင့် မစွဲယူငြားအံ့။ ဧဝံ သတိ၊ ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်။ တံ၊ သင်သည်။ ဥပသန္တော၊ ကိလေသာအပူမီးငြိမ်းအေးပြီးသည် ဖြစ်၍။ စရိဿသိ၊ နေထိုင်ရပေလတ္တံ့။ (နိဒ္ဒေသပါဠိတော်နှင့်အညီပင်)။

သန္တတိအမတ်ကြီးသည် ဤဂါထာကို ကြားနာရ၍ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့်တော်အတိုင်း လူတို့၏ယုံမှားကို ပယ်ဖျောက်ရန် ထန်းခုနစ်ဆင့်ခန့်မြင့်သော အရပ်သို့ တန်ခိုးဖြင့် ပျံတက်ပြီးလျှင် လူဝတ်လူစားနှင့်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလေသည်ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌ ဆို၏။ ဂါထာကို ကြားနာပြီးလျှင် ရဟန္တာဖြစ်သည်ဟုဆိုသော ဤအရာ၌လည်းကောင်း၊ အလားတူ ဖြစ်သော တစ်ပါးသော အရာတို့၌လည်းကောင်း ရုပ်နာမ်တို့ကို မရှုမမှတ်ဘဲ တရားနာရုံမျှဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ကို ရသည်ဟူ၍ကား မမှတ်အပ်၊ တရားနာစဉ်မှာ ရုပ်နာမ်တို့ကို ရှုမှတ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် အစဉ်အားဖြင့်သာလျှင် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာဖြစ်သွားသည်ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် သတိပဋ္ဌာနသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုတော်မူသည်။

ယသွာ ပန ကာယ - ဝေဒနာ - စိတ္တ - ဓမ္မေသု ကဗ္ဗိ
ဓမ္မံ အနာမသိတွာ ဘာဝနာ နာမ နတ္ထိ။ တသွာ တေပိ
ဣဓိနာဝ မဂ္ဂေန သောက - ပရိဒေဝေ သမတိက္ကန္တာတိ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဒိ-ဋ္ဌ ၂-၃၃၉)

ပန၊ ဂါထာကို ကြားနာ၍ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ကုန်သော်လည်း။
ကာယ- ဝေဒနာ - စိတ္တ - ဓမ္မေသု၊ ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ သဘော
တို့တွင်။ ကဗ္ဗိ ဓမ္မံ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကို။ အနာမသိတွာ၊
မသုံးသပ်၊ မရှုမှတ်မှု၍။ ဘာဝနာ နာမ၊ ပညာဘာဝနာမည်သည်။
ယသွာ၊ အကြင်ကြောင့်။ နတ္ထိ၊ မရှိချေ။ တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေပိ၊
ထိုသန္တတိအမတ်ကြီးနှင့်၊ ပဋ္ဌာစာရာတို့သည်လည်း။ ဣဓိနာ ဧဝ
မဂ္ဂေန၊ ဤသတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတည်းဟူသော ခရီးဖြင့်သာလျှင်။
သောကပရိဒေဝေ၊ စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်းတို့ကို။ သမတိက္ကန္တာတိ၊
လွန်မြောက်ကြလေသည် ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ဂါထာကိုနာရ၍ သန္တတိအမတ်ကြီး ရဟန္တာ
ဖြစ်သည်။ ပဋ္ဌာစာရာလဲ သောတာပန်ဖြစ်
သည်ကား မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း ရုပ်အပေါင်း ကာယ၊ ဝေဒနာ၊
စိတ်၊ သဘောဟူသော ဤ ၄-မျိုးထဲက တစ်ခုခုကိုမျှ မရှုဘဲ
ဝိပဿနာပညာမဂ်ပညာတို့ကို ပွားစေခြင်း ဘာဝနာမည်သည်
မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းအမတ်ကြီးနှင့် ပဋ္ဌာစာရာတို့သည်လည်း
ဤ ကာယ၊ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ သဘောတို့ ကို မှတ်မှုသတိတည်းဟူသော
သတိပဋ္ဌာန်မဂ်ဖြင့် သာလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်တို့ကို
ရောက်ပြီးလျှင် သောက ပရိဒေဝတို့ကို အပြီးတိုင် လွန်မြောက်
သွားကြသည်ဟု သိရမည် ဟူလို။

အထက်ပါ ဝတ္ထု၌ “(၇) ရက်ပတ်လုံး တရားနာခါနီးအထိ အရက်မူးနေသည်”ဟု ဆိုသောကြောင့်၊ ရှေးအဖို့က သီလဝိသုဒ္ဓိ မပြည့်စုံဘဲ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်သွားကြောင်းထင်ရှား၏။ ပစ္စိမ ဘဝိက ဖြစ်သောကြောင့်သာ ဤသို့ ရောက်နိုင်သည်ဟူ၍လည်းမဆိုအပ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ပစ္စိမဘဝိကပင် ဖြစ်သော်လည်း ရဟန်းဖြစ် ပါမူကား-ရှေးအဖို့က သီလမစင်ကြယ်မှုသည် မဂ္ဂန္တ ရာယ်ဖြစ်သည့် အတွက် မဂ်ဖိုလ်သို့ မရောက်နိုင်သောကြောင့်ပေတည်း။ ဤအနက် ကို ပစ္စိမဘဝိက ဥတ္တိယရဟန်းအား ဆုံးမပုံဖြင့် သိအပ်၏။

အရှင်ဥတ္တိယကို ဆုံးမပုံ။ ။တသ္မာ တိဟ တံ ဥတ္တိယ အာဒိမေဝ
 ဝိသောဓေဟိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု၊
 ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ ဒိဋ္ဌိစ ဥဇုကာ၊
 ယတော ခေါ တေ ဥတ္တိယ သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ ဘဝိဿတိ ဒိဋ္ဌိ စ
 ဥဇုကာ၊ တတော တံ ဥတ္တိယ သီလံ နိဿာယ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ
 စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေယျာသိ (ဤသို့ စသည်သတိပဋ္ဌာန
 သံယုတ် သံ ၃-၁၄၄)။

ဥတ္တိယ၊ ဥတ္တိယရဟန်း။ တသ္မာ၊ တရားအားထုတ်လိုပါသည် အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူပါဟု သင်က ထိုသို့တောင်းပန် သောကြောင့်။ တံ၊ သင်သည်။ ကုသလေသု ဓမ္မေသု၊ ကုသိုလ် တရား တို့တွင်။ အာဒိမေဝ၊ အစကိုသာလျှင်။ ဝိသောဓေဟိ၊ သုတ်သင်လေ ဦး။ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ ကုသိုလ်တရားတို့၏။ အာဒိ၊ ရှေးဦးစွာ သုတ်သင်ရမည့် အစဟူသည်။ ကောစ၊ အဘယ်ပါနည်းဟူမူ။ သုဝိသုဒ္ဓံ၊ ကောင်းစွာစင်ကြယ်သော။ သီလဉ္စ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလသည်လည်းကောင်း။ ဥဇုကာ၊ ဖြောင့်မတ်သော။ ဒိဋ္ဌိ စ၊ ကံနှင့်၊

ကံ၏ အကျိုးရှိသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆသော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်လည်း ကောင်း။ အာဒိ၊ ရှေးဦးစွာ သုတ်သင်ရမည့် အစပေတည်း။ ဥတ္တိယ၊ ဥတ္တိယရဟန်း။ ယတော ခေါ၊ အကြင်အခါ၌ကား။ တေ၊ သင်၏။ သီလဉ္စ၊ ပါတိမောက်သီလသည်လည်း။ သုဝိသုဒ္ဓံ၊ ကောင်းစွာ စင်ကြယ်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဒိဋ္ဌိစ၊ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်လည်း။ ဥဇုကာ၊ ဖြောင့်မတ်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ်။ ဥတ္တိယ၊ ဥတ္တိယရဟန်း။ တတော၊ ထိုအခါ၌။ တံ၊ သင်သည်။ သီလံ နိဿာယ၊ ပါ တိမောက် သီလကို မှီ၍။ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ၊ ပါတိမောက် သီလ၌ တည်၍။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ၊ လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန် တို့ကို။ ဘာဝေယျာသိ၊ ပွားစေလော့။

ဤပါဠိတော်၌ သီလံဟု သာမည ဟောသော်လည်း၊ ဈာန ဝိဘင်း ပါဠိတော်နှင့် ကင်္ခါဋီကာသစ်တို့၌ ဖွင့်ပြသည်နှင့်အညီ၊ ပါတိမောက် သီလဟုဖော်၍ အနက်ပြန်လိုက်သည်။ ဤဩဝါဒ၌၊ ပါတိမောက် သီလ စင်ကြယ်သောအခါမှာ သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို ပွားလေ ဟူ၍သာ ဆုံးမ၏။ မည်မျှကြာမြင့်စွာ စင်ကြယ်စေနှင့်ရမည်ဟူ၍ ကား မဆုံးမချေ။ ဤအချက်ကို လေးနက်စွာ သတိပြုမိပါစေ။ ထို့ပြင် သတိပဋ္ဌာန် တစ်ပါးပါးကိုသာ ပွားစေရမည်ဟု မဟောမူ၍၊ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့ကို ပွားစေရန် ညွှန်ကြားတော်မူသောကြောင့်၊ သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးလုံးကို ရောပြွမ်း၍ ပွားစေခြင်းကိုလဲ “ဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ပင်” ဟုသိအပ်၏။

အရှင် ဥတ္တိယမထေရ်သည် အထက်ပါ အဆုံးအမအတိုင်း အား ထုတ်၍ မကြာမီပင် ရဟန္တာ ဖြစ်သွားကြောင်း ထိုပါဠိတော်၌လာ၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ဤမထေရ်သည် ပစ္စိမဘဝိကပင်တည်း။ သို့သော်လည်း

ရဟန်း၏ သီလမစင်ကြယ်မှုသည် အန္တရာယ်ဖြစ်သောကြောင့်၊ ၎င်းကို ရှေးဦးစွာ သုတ်သင်စေရန် ဆုံးမတော်မူသည်။ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အဖြစ်သို့ရောက်လျှင်၊ အန္တရာယ်ဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိကိုလည်း ဖြောင့်မတ်စေရန် ဆုံးမတော်မူသည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ဤ မထေရ်အား ဆုံးမပုံနှင့် သန္တတိအမတ်ကြီး၏ ဝတ္ထုတို့ကို စပ်၍ကြည့်လျှင် “ပစ္စိမ ဘဝိကပင် ဖြစ်သော်လည်း ရဟန်း၏ သီလပျက်မှုသည် မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်၏။ လူ၏ သီလပျက်မှုသည်ကား အန္တရာယ်ကို မပြုတတ်” ဟူသော အနက်သည် ထင်ရှားလှပေ၏။ ထို့ကြောင့်၊ “ပစ္စိမဘဝိကဖြစ်၍သာ ရှေးအဖို့က သီလ မစင်ကြယ်ဘဲ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်” ဟူ၍ကား မဆိုအပ်သည်သာတည်း။

ငါးမျှားနေသူ တရားထူးပုံ။ ။ တစ်နေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အရိယ မည်သော ငါးမျှားသမား

၏ ဥပနိဿယကို မြင်တော်မူ၍ သာဝတ္ထိမြို့၏ မြောက်တံခါးအနီးရွာ ၌ ဆွမ်းခံပြီးလျှင် ရဟန်းသံဃာနှင့်တကွ ပြန်ကြွလာတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ၌ ငါးမျှားချိတ်ဖြင့် ငါးမျှားလျက်နေသော အရိယသည် သံဃာ တော်နှင့်တကွ ဘုရားကိုမြင်၍ ငါးမျှားတံကို ချထားပြီးလျှင် ရပ်လျက် နေ၏။ သင် ဘယ်အမည်ရှိသနည်းဟု မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူ လျှင်၊ အရိယ မည်ပါသည်ဟု လျှောက်လေ၏။ ထိုအခါ၊ “သင်ကဲ့သို့ ညှင်းဆဲ သတ်ဖြတ်တတ်သောသူသည် အရိယမမည်။ အရိယာဟူ သည်မှာ မညှင်းဆဲတတ်”ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် အောက်ပါဂါထာကို ဟောတော်မူ၏။

န တေန အရိယော ဟောတိ၊ ယေန ပါဏာနိ ဟိံသတိ။
အဟိံသာ သဗ္ဗပါဏာနံ၊ အရိယောတိ ပဝုစ္စတိ။

(ဓမ္မပဒ-၂၇၀)

ယေန၊ အကြင် ဒေါသ စသော အကြောင်းကြောင့်။ ပါဏာနိ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဟိံသတိ၊ ညှင်းဆဲသတ်ဖြတ်၏။ တေန၊ ထို ဒေါသ စသော အကြောင်းကြောင့်။ န အရိယော၊ အရိယာ မမည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဗ္ဗပါဏာနံ၊ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ ကို။ အဟိံသာ၊ ညှင်းဆဲမှု ကင်းခြင်းကြောင့်။ အရိယောတိ၊ အရိယာ ဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ဤဒေသနာ၏အဆုံး၌ ငါးမျှားသမား အရိယသည် သော တာပန်ဖြစ်သည်ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ (၂-၂၅၁) ဆို၏။

ဂဏ္ဍိဘေဒကစောရဝတ္ထု။ ။ တစ်နေ့သ၌ ဇေတဝန်ကျောင်းတော် တွင် မြတ်စွာဘုရား တရားဟောစဉ် ပရိသတ်ထဲ၌ ခါးပိုက်နှိုက် သူခိုးနှစ်ဦးလည်း ပါဝင်လျက်ရှိလေ၏။ ထိုနှစ်ဦးတို့တွင် တစ်ယောက် သောသူသည် တရားကို ရိုသေစွာနာ၍ သောတာပန်ဖြစ်လေ၏။ အခြားတစ်ယောက်မှာ နှိုက်ကျွတ် ခိုးယူခဲ့၍ ငါးပဲမျှ ရခဲ့၏။ ထိုသူက အိမ်သို့ ရောက်သောအခါ သူ့မိတ်ဆွေကို ဤသို့ပြောလျှောက်၏။ မိတ်ဆွေ သင့်မှာ အလွန်လိမ္မာတဲ့အတွက် ထမင်းဖိုးကိုမျှ မရခဲ့တာဘဲဟုဆို၏။ ထိုအခါ၊ သောတာပန်ဖြစ်ပြီး သောသူက ဤသို့ သင့်တော်စွာ ဆင်ခြင်လေ၏။ “သူ့မသိရှာလို့ သူ့ကိုယ်ကိုသူ လူလိမ္မာပညာရှိဟု ထင်မှတ်နေရာပေသည်” ဟူ၍ အောက်မေ့ပြီးလျှင် ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက် လေ၏။ ထိုအခါ၊ မြတ်စွာဘုရားက အောက်ပါဂါထာကို ဟောတော် မူလေသည်။

ယော ဗာလော မညတိ ဗာလံ၊ ပဏ္ဍိတော ဝါပိ တေန သော။
ဗာလောဝ ပဏ္ဍိတမာနံ၊ သဝေ ဗာလောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဓမ္မပဒ-၆၃)

ယော ဗာလော၊ မသိမလိမ္မာသော အကြင်သူသည်။ ဗာလံ၊ မိမိ၏ မသိမလိမ္မာခြင်းကို။ မညတိ၊ သိ၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ တေန၊ ထိုသို့ မသိမလိမ္မာသေးသည်ကို သိခြင်းကြောင့်။ ပဏ္ဍိတော ဝါပိ၊ ပညာရှိသော်လည်း ဖြစ်နိုင်သေး၏။ ယောပန၊ အကြင်သူသည်ကား။ ဗာလော ဝေ၊ မသိမလိမ္မာသူသာ ဖြစ်ပါလျက်။ ပဏ္ဍိတမာနံ၊ ငါပညာ ရှိဟု ထင်မှတ်၏။ သော၊ ပညာရှိမဟုတ်ပါပဲလျက်၊ ပညာရှိဟု အထင် ရောက်သော ထိုသူကို။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဗာလောတိ၊ လူမိုက်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။မသိမလိမ္မာသော လူမိုက်ပင်ဖြစ်စေကာမူ၊ “ငါ ဟာ မသိတတ်ဘူး၊ မိုက်တယ်”ဟု သိလျှင်တော်သေး၏။ ကိုယ့်ထက် တတ်သိလိမ္မာသောသူတို့၏ အဆုံး အမကိုနာခံ၍ လူလိမ္မာပညာရှိတစ်ယောက် ဖြစ်နိုင်သေး၏။ မသိတတ်မလိမ္မာသော လူမိုက်ဖြစ်ပါလျက် “ငါဟာ၊ ပညာရှိပဲ၊ ငါသိ တတ်တယ် နားလည်တယ်”ဟု ထင်မှားလျက်နေသော သူသည်ကား လူမိုက်အစစ်ပေတည်း။ မိမိလောက် တတ်သိနားလည်တဲ့လူ မရှိဘူး ဟု အောက်မေ့လျက် မည်သူ၏ သြဝါဒကိုမျှ မနာခံသောကြောင့် ထိုသို့သောသူမှာ လူမိုက်ဘဝမှ တက်လမ်းမရှိပြီ၊ လူလိမ္မာပညာရှိ မဖြစ်နိုင်တော့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် ထိုလူမျိုးကို “လူမိုက်အစစ်”ဟု ခေါ်ရမည် ဟူလို။

သရဏာနိဥပါသကာ။ ။ သာကီဝင်မင်းမျိုး ဦးသရဏာနိ သေဆုံး
 သွားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားက ၎င်း
 ဦးသရဏာနိသည် သောတာပန်ဖြစ်၍ အပါယ်မှ လွတ်မြောက်
 ကြောင်း မိန့်ကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ၊ သာကီဝင်မင်းမျိုးများက ဤသို့
 ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုကြ၏။ ကဲ့ရဲ့ပုံ သံယုတ်ပါဠိတော်ကား -

အစ္ဆရိယံ ဝတ ဘော! အဗ္ဗုတံ ဝတဘော! ဧတ္ထ ဒါနိ ကော န
 သောတာပန္နော ဘဝိဿတိ၊ ယတြ ဟိ နာမ သရဏာနိ သက္ကော
 ကာလင်္ဂတော၊ သော ဘဂဝတာ ဗျာကတော “သောတာပန္နော
 အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္မောဓိပရာယဏော” တိ၊ သရဏာ
 နိ သက္ကော သိက္ခာဒုဗ္ဗလျ မာပါဒိ၊ မဇ္ဇပါနိ အပါယိတိ။ [ရှေ့သုတ်]

သရဏာနိ သက္ကော သိက္ခာယ အပရိပူရကာရီတိ။

[နောက်သုတ်၌ အထူး]

အံ့စရာကောင်းပါပေရဲ့ မောင်တို့! ထူးဆန်းပါပေရဲ့ မောင်တို့!
 ယခု ဒီလူတွေထဲမှာ ဘယ်သူဟာ သောတာပန်မဖြစ်ဘဲ နေပါတော့
 မလဲ။ ဘာကြောင့်လည်းဆိုလျှင်၊ သေဆုံးသွားလေတဲ့ ဦးသရဏာနိ
 ကို မြတ်စွာဘုရားက မိန့်ကြားတော်မူသည်မှာ-ဦးသရဏာနိဟာ
 သောတာပန်ကြီးတဲ့ အပါယ်မကျတော့ဘူးတဲ့မဂ်ဖြင့် ခိုင်မြဲနေပြီးတဲ့၊
 အထက်မဂ်များကို ဧကန်ရောက်တော့မတဲ့ မောင်တို့! သာကီဝင်
 မင်းမျိုး ဦးသရဏာနိဟာ အကျင့်သိက္ခာဘက်မှာ အားနည်းနေ
 တာပဲ၊ သေရည်အရက်ကို သောက်စားနေတာပဲ၊ သီလသိက္ခာကို
 ပြည့်စုံအောင် ကျင့်လေ့မရှိဘူး၊ ဒါတောင်မှ သောတာပန်
 ဖြစ်သေးသတဲ့ မောင်တို့! ဟူ၍ ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုကြ၏။ ထို အကြောင်း
 ကို မဟာနာမ်မင်းက လျှောက်ထားလေရာ မြတ်စွာဘုရားက ပုဂ္ဂိုလ်

အမျိုးမျိုးရှိကြောင်းကို ကရုဏာတော်ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူ၏။ ဟောပုံအကျယ်ကို အလိုရှိပါလျှင် သောတာပတ္တိ သံယုတ် သရဏာနိဝဂ်မှာ (သံ ၃-၃၂၆၊ ၃၃၁) ကြည့်ရှုပါလေ။

ထို့ပြင်-ကျောက်စရစ် သစ်ငုတ်ထူထပ်သော ကြပ်တီး ပြင်လယ် မြေည့်၌ ပုပ်ဆွေးသော မျိုးစေ့၊ မအောင်သောမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးလျှင် ထိုမျိုးစေ့မှ အပင် မပေါက်နိုင်၊ မကြီးပွားနိုင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင်၊ မမှန်သော တရားနည်းလမ်းအတိုင်း ကျင့်မှု အားထုတ်မှုဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အကောင်းဆုံး လယ်မြေ၌ အောင်မြင်သော မျိုးစေ့ကိုစိုက်ပျိုးလျှင် ထိုမျိုးစေ့မှ ထွားကျိုင်းစွာ အပင်ပေါက်၍ စည်ပင်ကြီးပွားနိုင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားဟောအပ်သော တရားနည်းလမ်းမှန်အတိုင်း ကျင့်မှုအား ထုတ်မှုဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဧကန် ရနိုင်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း ဟောတော်မူပြီးလျှင်၊ နည်းလမ်းမှန်အတိုင်း အားထုတ်သော သရဏာနိ ဥပါသကာကို အဘယ်ကြောင့် သောတာပန် မဖြစ်စေနိုင်ဘဲ ရှိအံ့နည်းဟု အောက်ပါအတိုင်း ဒေသနာကို အဆုံးသတ်တော်မူလေသည်။

ကိမဂ် ပန သရဏာနိ သက္ကံ၊ သရဏာနိ မဟာနာမ သက္ကော မရဏကာလေသိက္ခာယ ပရိပူရကာရိတိ။

သရဏာနိ သက္ကံ၊ သာကီဝင်မျိုး သရဏာနိ ဥပါသကာကို။ ကိမဂ် ပန၊ ဘယ်အကြောင်းကြောင့် သောတာပန် မဖြစ်စေနိုင်ဘဲ ရှိအံ့နည်း။ မဟာနာမ၊ အို မဟာနာမ်။ သရဏာနိ သက္ကော၊ သာကီ ဝင်မျိုး သရဏာနိ ဥပါသကာသည်။ မရဏကာလေ၊ သေခါနီးကာလ၌။

သိက္ခာယ၊ သီလအကျင့်၌။ ပရိပူရကာရီ၊ အပြည့်အစုံ ပြုကျင့်လေ၏။
ဣတိ၊ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

ဤသုတ်ဖြင့် “သရဏာနိ ဥပါသကာသည် ရှေးအဖို့က သီလ
မစင်ကြယ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “သေခါနီး ကာလကျမှ သောတာပန်
ဖြစ်၍ သီလသိက္ခာ ပြည့်စုံသွားသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း ထင်ရှား
သိရ၏။

ဆိုခဲ့ပြီးသော အရိယမည်သောသူ၊ ခါးပိုက်နှိုက်သမား၊ သရဏာနိ
ဥပါသကာတို့သည်ကား သောတာပန်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် ပစ္ဆိမ
ဘဝိက မဟုတ်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် “ပစ္ဆိမဘဝိကဖြစ်၍ ရှေးအဖို့က
သီလ မစင်ကြယ်ကြဘဲ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်ဟူ၍ ဆိုဖွယ်ကား
မရှိတော့ပြီ။ သို့သော်လည်း အချို့က ဤသို့ဆိုပြန်သေး၏။ အရိယ
စသော ထိုသူတို့မှာ ဥဒ္ဓဋ္ဌိတည၊ ဝိပဋ္ဌိတည၊ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်သော
ကြောင့်သာ ထိုသို့ ဖြစ်နိုင်ကြသည်။ နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာကား ရှေး
အဖို့က ကြာမြင့်စွာ သီလစင်ကြယ်မှသာလျှင် မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်
ဟု ဆိုကြပြန်သေး၏။ ထိုစကားသည်လည်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊
ဋီကာတို့၌ မရှိသောကြောင့် ထင်မြင်ချက်မျှဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော
စကားမျှသာတည်း။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်၏ အားထုတ်စဉ်ကို အောက်မှာ
ကြည့်ပါလော့။

ကတမော စ ပုဂ္ဂလော နေယျော၊ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ
ဥဒ္ဓေသတော၊ ပရိပုစ္ဆတော၊ ယောနိသော မနသိကရောတော၊
ကလျာဏမိတ္တေ သေဝတော ဘဇတော ပယံရူပါသတော၊ ဧဝံ
အနုပုဗ္ဗေန ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော
နေယျာ။ (ပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိ ၁၄၇)။

နေယျာ၊ နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတမော စ ပုဂ္ဂလော၊
အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ပါနည်းဟူမူ။ ဥဒ္ဓေသတော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုင်ရာ ပါဠိ

သင်ယူလျက်။ ပရိပုစ္ဆတော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မေးမြန်းလျက်။
 ယောနိသော မနသိကရောတော၊ သင့်လျော်စွာ နှလုံးသွင်းလျက်။
 ကလျာဏမိတ္တေ၊ ညွှန်ပြ ဆုံးမနိုင်သော မိတ်ဆွေကောင်းတို့ကို။
 သေဝတော၊ မှီဝဲလျက်။ ဘဇတော၊ ချဉ်းလျက်။ ပယိရူပါသတော၊
 ဆည်းကပ်လျက်။ ဧဝံ အနုပုဗ္ဗေန၊ ဤသို့သော အစဉ်ဖြင့်။ ယဿ
 ပုဂ္ဂလဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဓမ္မာဘိသမယော၊ သစ္စာ ၄-ပါး
 တရားကို သိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဤ
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ နေယျော၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ဤပါဠိတော်၌ မည်သည့်ဘာသာနှင့်မဆို ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းကို
 သင်ယူခြင်းသည် ဥဇ္ဈေသ မည်၏။ ၎င်းနည်း၌ နားမလည်သော
 အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မေးခြင်းသည် ပရိပုစ္ဆာ မည်၏။ နည်းလမ်းကျကျ
 နှလုံးသွင်း အားထုတ်ခြင်းသည် ယောနိသော မနသိကာရမည်၏။
 အားထုတ်စဉ်၌ ယုံမှားမှုဖြစ်သောအခါ ထိုယုံမှားကို ပယ်ဖျောက်ရန်၊
 ဝီရိယ သဒ္ဓါ ဆန္ဒ ယုတ်လျော့သောအခါ ၎င်းတို့ကို တိုးတက်စေရန်
 ဤသို့စသော အကျိုးအတွက် နည်းပေးလမ်းပြ ဆုံးမဟောပြောနိုင်
 သော ဆရာသမားထံသို့ သွားရောက် မေးမြန်းခြင်း၊ နည်းသစ်ခံယူ
 ခြင်း စသည်တို့သည် ကလျာဏမိတ္တ သေဝန၊ ဘဇန၊ ပယိရူပါသန
 မည်ကုန်၏။ ဤအစဉ်ဖြင့်အားထုတ်၍ မဂ်ဖိုလ်ကို ရသောသူသည်
 နေယျပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ဤမျှသာ ဆိုချေသည်။ တရားအားမထုတ်မိက
 မည်ရွှေ့ မည်မျှကြာအောင် သီလကို စင်ကြယ်စေနှင့်ရမည် ဟူ၍
 ကား မဆိုချေ။

ဥက္ကဋ္ဌိတညုဿ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဝိပဿနာ သပ္ပိယာ၊ နေ-
 ယျဿ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမထော၊ ဝိပဋ္ဌိတ-

ညဉ့်သုဿသမထဝိပဿနာ ယုဂနဒ္ဓါ၊ ဥဠိတညဉ့်သု
အဓိပညာသိက္ခာ၊ ဝိပဠိတညဉ့်သု အဓိစိတ္တသိက္ခာ စ
အဓိပညာသိက္ခာ စ၊ နေယျသု အဓိသီလသိက္ခာ စ
အဓိစိတ္တသိက္ခာ စ အဓိပညာသိက္ခာ စ။

(နေတ္ထိအဋ္ဌကထာ ၂၁၂-၂၁၃)

ဥဠိတညဉ့်သု၊ ဥဠိတညဉ့်အား။ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ သမထ
ရှေ့သွားရှိသော။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာသည်။ သပ္ပါယာ၊ လျှောက်
ပတ်၏။ နေယျသု၊ နေယျအား။ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမော၊ ဝိပဿနာ
ရှေ့သွားရှိသော။ သမထော၊ သမထသည်။ သပ္ပါယော၊ လျှောက်ပတ်
၏။ ဝိပဠိတညဉ့်သု၊ ဝိပဠိတညဉ့်အား။ ယုဂနဒ္ဓါ၊ အစုံဖွဲ့အပ်သော။
သမထဝိပဿနာ၊ သမထဝိပဿနာသည်။ သပ္ပါယာ၊ လျှောက်ပတ်
၏။ ဥဠိတညဉ့်သု၊ ဥဠိတညဉ့်အား။ အဓိပညာ သိက္ခာ၊ အဓိပညာ
သိက္ခာသည်။ သပ္ပါယာ၊ လျှောက်ပတ်၏။ ဝိပဠိတညဉ့်သု၊ ဝိပဠိ
တညဉ့်အား။ အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာသည်လည်းကောင်း။
အဓိပညာ သိက္ခာ၊ အဓိပညာသိက္ခာသည်လည်းကောင်း။ သပ္ပါယာ၊
လျှောက်ပတ်ကုန်၏။ နေယျသု၊ နေယျအား။ အဓိသီလသိက္ခာ စ၊
အဓိသီလသိက္ခာသည်လည်းကောင်း။ အဓိစိတ္တသိက္ခာ စ၊ အဓိစိတ္တ
သိက္ခာသည်လည်းကောင်း။ အဓိပညာသိက္ခာ စ၊ အဓိပညာသိက္ခာ
သည်လည်းကောင်း။ သပ္ပါယာ၊ လျှောက်ပတ်ကုန်၏။

ဤအဋ္ဌကထာ၌လည်း သင့်လျော်သည်ကိုသာလျှင် ပြလို၏။ ထို
သင့်လျော်သော သိက္ခာတို့ကို မုချ ပြည့်စုံစေရမည်ဟု ပြလိုရင်း
မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “နေယျအား သိက္ခာ ၃-ပါးလုံး သင့်လျော်သည်”
ဟု ဆိုရာ၌ “နေယျပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း သီလနှင့် သမထဈာန်တို့ကို ရှေး
အဖို့ကပင် မုချပြည့်စုံစေရမည်” ဟူ၍ကား မယူအပ်သည်သာတည်း။

ထိုသို့ယူခဲ့လျှင် ဝိပဇ္ဇိတညူနှင့် နေယျပုဂ္ဂိုလ် ဟူသမျှကိုလည်း “ရှေးအဖို့ ကပင် ဈာန်ရချည်း” ဟူ၍ ဆိုရလိမ့်မည်။ ထိုသို့ကား မဖြစ်နိုင်သည် သာတည်း။ ထို့ပြင် ညွှန်တညူ၊ ဝိပဇ္ဇိတညူတို့၏အရာ၌ သီလသိက္ခာကို လျောက်ပတ်သည်ဟု မဆိုသောကြောင့် ညွှန်တညူ၊ ဝိပဇ္ဇိတညူဖြစ် ထိုက်သော ရဟန်း၏အာပတ်ကိုလည်း “အာဏာ ဝိတိက္ကမန္တရာယ် မဖြစ်”ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ သို့သော် ရဟန်း၏ သစ်ထွက်က အာပတ်ဟူ သမျှသည် အန္တရာယ် ပြုတတ်သည်ချည်းသာတည်း။ သို့ဖြစ်၍ “နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်အား သီလ၊ သမထ ၂-ပါးလုံးပင် ရှေးအဖို့က ပြည့်စုံပါလျှင် ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာတို့အား အထူး ကျေးဇူးပြုတတ်သော ကြောင့်သာလျှင် သိက္ခာ ၃-ပါးလုံး သင့်လျော်သည်ဟု ပြဆိုတော်မူ သည်” ဟူသော ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ မှတ်ယူအပ်၏။

သင့်လျော်ပုံကား။ ။ ညွှန်တညူအား အကျဉ်းချုပ်တရားကို နာ ကြားစဉ်အတွင်း၌ အလွန်လျင်မြန်စွာ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်များ ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သမထ ဈာန်ကို အကြိမ်ကြိမ် ဝင်စားခွင့်မရပြီ၊ အကြိမ်ကြိမ် ဝင်စား၍ အားပေး ရန်လည်း မလိုပြီ၊ ညွှန်တညူ၊ ဝိပဇ္ဇိတညူ ၂-ဦးလုံးတို့အား တရားနာ စဉ်တွင် ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြသောကြောင့် မိမိသီလကိုဆင်ခြင်၍ အားပေးရန်မလိုပြီ၊ ဟောသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဟောအပ်သောတရား၌ ကြည်ညိုသော သဒ္ဓါဖြင့်ပင် ပါမောဇူ ပီတိ စသည်ကို ဖြစ်စေလျက် အားတက်စေနိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ညွှန်တညူ အား သီလသမထတို့ကို၊ ဝိပဇ္ဇိတညူအား သီလကို၊ “အထူးကျေးဇူး များသည်၊ အထူးသင့်လျော်သည်”ဟု မဆိုအပ်ကုန်ပြီ။

နေယျသည်ကား ကြာမြင့်စွာ အားထုတ်ရသောကြောင့် ရံခါ မိမိ၏သီလကို ဆင်ခြင်မိ၏။ ချွတ်ယွင်းသည်ကိုတွေ့လျှင် နှလုံးမသာ ဖြစ်၏။ ကုတ္တုစွ အားကြီးသော အချို့သူမှာ ထိုအခိုက်၌ စင်ကြယ် သော်လည်း ရှေးက လွန်ကျူးမိသည်ကိုသတိရ၍ စိတ်ပူပန်တတ် သေး၏။ မပယ်ဖျောက်နိုင်လျှင် ထိုနှလုံးမသာမှု စိတ်ပူပန်မှုကြောင့် ဝိပဿနာပျက်တတ်၏။ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ဖြစ်စေ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဝင်သည်မှစ၍ဖြစ်စေ၊ သီလစင်ကြယ်သည်ကို တွေ့မြင်ရ လျှင်ကား စိတ်နှလုံးရွှင်သာဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်တတ်၏။ အားရ ကျေနပ်ခြင်း ပါမောဇ္ဇပီတိတို့ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ စိတ်အေးချမ်းမှု ပဿဒ္ဓိ ဖြစ်တတ်၏။ စိတ်ချမ်းသာမှု သုခဖြစ်တတ်၏။ စိတ်ချမ်းသာ ခြင်းကြောင့် သမာဓိ၊ ပညာတို့ ထက်သန်စွာ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးအဖို့ကြာမြင့်စွာကဖြစ်စေ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဝင်သော ကာလမှ ဖြစ်စေ၊ အစပြု၍ စင်ကြယ်သော သီလသည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား အထူးကျေးဇူးများပေ၏။

သမထ၏ ကျေးဇူးများပုံ။ ။ယဿ ဟိ သမာဓိပိ ကရုဏော၊
 ဝိပဿနာပိ၊ တဿ ဝိပဿနံ
 ပဌပေတွာ အတိစိရံ နိသိန္နဿ ကာယော ကိလမတိ၊ အန္တော အဂ္ဂိ
 ဝိယ ဥဋ္ဌဟတိ၊ ကစ္ဆေဟိ သေဒါ မုစ္ဆန္တိ၊ မတကတော ဥသုမဝဋ္ဋိ ဝိယ
 ဥဋ္ဌဟတိ၊ စိတ္တံ ဟညတိ ဝိဟညတိ ဝိပုန္နတိ။ သော ပုန သမာပတ္တိ
 သမာပဇ္ဇိတွာ တံ ပရိဒမေတွာ မုဒုကံ ကတွာ သမဿာသေတွာ
 ပုနဝိပဿနံ ပဌပေတိ၊ တဿ ပုန အတိစိရံ နိသိန္နဿ တထေဝ
 ဟောတိ။ သော ပုန သမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇိတွာ တထေဝ ကရောတိ။
 ဝိပဿနာယ ဟိ ဗဟူပကာရာ သမာပတ္တိ။ (မ-ဋ္ဌ ၁-၃၁၈)

မြန်မာပြန်။ ။အကြင်ယောဂီအား ဝိပဿနာသမာဓိလဲ နုသေး၏။
 ဝိပဿနာပညာလည်း နုသေး၏။ ထိုယောဂီအား
 ရှုမှတ်မှုဝိပဿနာကို ဖြစ်စေ၍ အလွန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်နေလျှင်
 ကိုယ်ပင်ပန်း၏။ ကိုယ်တွင်း၌ မီးထသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ (မီးလောင်
 သကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်လုံး ပူတတ်သည် ဟူလို)။ လက်ကတီးကြားတို့မှ
 ချွေးများထွက်တတ်ကုန်၏ (တစ်ကိုယ်လုံးမှလည်း ချွေးကျတတ်သည်
 ပင်)။ ဦးခေါင်းထက်မှ အခိုး အငွေ့ ထောင်းထောင်း ထနေသကဲ့သို့
 ဖြစ်တတ်၏။ စိတ်သည် မချုပ်တည်းနိုင်အောင် ပင်ပန်းတုန်လှုပ်
 တတ်၏။ ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီသည် တစ်ဖန် ဈာန်သမာပတ်ကို
 ဝင်စား၍ ထိုကိုယ်စိတ်ပင် ပန်းမှုကို သိမ်မွေ့နူးညံ့စေလျက် သက်သာ
 ပြေငြိမ်းစေပြီးလျှင် ရှုမှတ်မှု ဝိပဿနာကို တစ်ဖန် ဖြစ်စေပြန်၏။
 ထိုယောဂီအား တစ်ဖန် ကြာမြင့်စွာရှုမှတ်လျက် ထိုင်နေပြန်လျှင်
 နည်းတူပင် ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းပြန်၏။ ထိုအခါ၊ ထိုယောဂီသည်
 တစ်ဖန် ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စား၍ နည်းတူပင် ပြုရပြန်၏။
 သို့ဖြစ်၍ ဈာန်သမာပတ်သည် ဝိပဿနာအား ကျေးဇူးများပေ၏။

ဤအဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုသည့်အတိုင်းပင်၊ ရှေးအဖို့က သမထ
 ဈာန်ကို ရပြီးသော နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည် “ကြာမြင့်စွာရှုမှတ်လျက် နေ
 ခြင်းကြောင့် ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းမှု ဖြစ်ပေါ်တိုင်း” ဈာန် ကိုဝင်စား၍
 အပန်းပြေစေပြီးလျှင် တစ်ဖန် ရှုမှတ်ရလေသည်။ ဤသို့ ရှုမှတ်၍
 ဝိပဿနာသမာဓိ၊ ပညာတို့ကို ရင့်ကျက်စေရ၏။ သမာဓိ၊ ပညာရင့်
 သော ကာလ၌ကား ကိုယ်စိတ်၏ပင်ပန်းမှုမရှိပြီ။ တစ်နေ့လုံး
 တစ်ညလုံးလုံးသော်လည်း အစဉ်မပြတ် တစပ်တည်း ရှုမှတ်နိုင်လေ၏။

ထို့ကြောင့်၊ သမထဈာန်သည်လည်း နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား အထူးပင် ကျေးဇူးများပေ၏။

ယခုကာလဝိပဿနာယာနိကယောဂီတို့သည်လည်း အထက်ပါ အတိုင်း ကိုယ်စိတ်၏ ပင်ပန်းမှုကို အများအားဖြင့် တွေ့ရတတ်၏။ ထိုအခါ ဈာန်မရှိသောကြောင့် ရှုမှတ်နေကျ နိုင်နင်းသော မှတ်စဉ် အတိုင်းသာ ရှုမှတ်လျက် အပန်းပြေစေပြီးလျှင် ဝိပဿနာ ရင့်သန်ခြင်းသို့ ရောက်စေကြရလေတော့သည်။

သို့ဖြစ်၍ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သီလ၊ သမထတို့သည် အထူး ကျေးဇူး များကြသောကြောင့်သာလျှင် “နေယျအား သိက္ခာ ဥပါးလုံး သင့်လျော်သည်” ဟု နေတ္ထိအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုလေသည်။ ရှေးအဖို့ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလက မုချ ပြည့်စုံစေအပ်သောကြောင့် ဆိုသည်ကား မဟုတ်ဟူ၍ မြဲမြံစွာ မှတ်သားအပ်၏။

ထို့ပြင်၊ ပြခဲ့ပြီးသော သရဏာနိ ဥပါသကာကိုလည်း “သေခါ နီး၌ နှလုံးသွင်း အားထုတ်၍ သောတာပန် ဖြစ်သွားသော နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်” ဟူ၍သာ ဆိုထိုက်၏။ မည်သူ ဟောအပ်သော မည်သည့် တရားကို နာကြား၍ သောတာပန်ဖြစ်သည်ဟု ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌ မဆိုသောကြောင့် “ဥဋ္ဌဋိတညူ၊ ဝိပဋ္ဌိတညူ” ဟူ၍ကား မဆိုနိုင် သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် “နေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ရှေးအဖို့က ကြာ မြင့်စွာ သီလစင်ကြယ်မှသာလျှင် မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်” ဟု ဆို သောစကားမှာ ထင်မြင်ချက်မျှဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားသာတည်း။

ယခုဘဝတွင် မဂ်ဖိုလ်သို့ မရောက်နိုင်သော သူအားသော်လည်း ရှေး အဖို့က သီလမစင်ကြယ်ဘဲ ဝိပဿနာဉာဏ်အလုံးစုံ ဖြစ်နိုင်သေး ၏။ ဖြစ်နိုင်ပုံကို တမ္ပဒါဠိက၏ ဝတ္ထုဖြင့် သိအပ်၏။

လူသတ်ဗိုလ်ကြီးနှင့် အနုလောမဉာဏ်။ ။ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ နှုတ်ခမ်း
 မွေး နိသောကြောင့်
 တမ္ပဒါဠိကဟု တွင်သောသူကို ဘုရင်မင်းမြတ်က ခိုးသူသတ် ဗိုလ်များ
 အဖြစ် ခန့်ထား၏။ ဖမ်းဆီး၍ ရသော ဓားမြ သူခိုး လူဆိုး ဟူသမျှကို
 တမ္ပဒါဠိကအားသတ်စေ၏။ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း တစ်ယောက်၊
 နှစ်ယောက်၊ သုံးယောက်စသည်ကို သတ်ဖြတ်လျက် တမ္ပဒါဠိကသည်
 ၅၅-နှစ်ပတ်လုံး မင်းမှုထမ်းနေ၏။ ၅၅-နှစ် ကြာသောအခါ၊ ထိုရာထူး
 မှ နှုတ်ထွက်ရ၏။ နှုတ်ထွက်သောနေ့မှာပင် သူသတ်ဗိုလ်များဖြစ်စဉ်
 က သုံးဆောင်ခွင့်မရသောအရာတို့ကို သုံးဆောင်လိုသောကြောင့်
 နွားနို့နှင့်ရောသော ယာဂုကိုကျီစေ၏။ နံ့သာဖြင့် လိမ်းကျံ၏။
 မြတ်လေးပန်းကိုပန်၏။ အသစ်စက်စက် အဝတ်များကို ဝတ်ဆင်၏။
 ထိုသို့ ချယ်လှယ်ပြုပြင်ပြီးလျှင်၊ နွားနို့ယာဂုကိုသောက်ရန် အဆင်သင့်
 ထိုင်လျက်ရှိ၏။ ထိုအခါမှာ အရှင်သာရိပုတြာသည် သနားတော်မူ
 သောကြောင့် ဆွမ်းရပ်တော်မူလာ၏။ တမ္ပဒါဠိကသည် မထေရ်ကို
 မြင်လျှင် အလွန်ကြည်ရွှင် ဝမ်းမြောက်လျက် ပင့်လျှောက်၍ ထိုင်နေ
 စေပြီးလျှင် မိမိစားသောက်မည့်ယာဂုကို ဆက်ကပ်၏။ ယာဂုဘုဉ်း
 ပေးပြီးလျှင်၊ အရှင်သာရိပုတြာက အနုမောဒနာ တရားဟော၏။
 ၅၅-နှစ်ပတ်လုံး ပြုလုပ်ခဲ့သော မကောင်းမှုကို သတိရ၍
 တမ္ပဒါဠိကမှာ စိတ်မငြိမ်မသက်ဘဲ ရှိလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတြာကသိတော်မူ၍ “ဒါယကာ ထို
 မကောင်းမှုတွေကို သင့်အလိုအတိုင်း ပြုသလော? သို့မဟုတ် သူ
 တစ်ပါးကခိုင်း၍ ပြုရသလော” ဟုမေး၏။ “ဘုရင်မင်းမြတ်ကခိုင်း၍
 ပြုရပါသည်” ဟု လျှောက်သောအခါ၊ “ဒါယကာ သို့ဖြစ်လျှင်၊ သင်၏

မကောင်းမှု ဟုတ်ပါမည်လော”ဟု မေးတော်မူ၏။ ထိုအခါ၊ တမ္မဒါဠိက သည် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ မကောင်းမှု ချည်းသာတည်း။ ငါ့မှာ မကောင်းမှုမရှိဟု အောင်မေ့ပြီးလျှင် စိတ်အေးချမ်းစွာနှင့် တရားနာ နိုင်၊ နှလုံးသွင်းနိုင်၍ အနုလောမိကခန္တီ ခေါ်သော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် သို့ ရောက်သွားလေ၏။

သော ထေရေ အနုမောဒနံ ကထေန္တေ ဧကဂ္ဂစိတ္တော ဟုတွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ ဩရတော အနုလော မိကံ ခန္တီ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ၁-၄၇၀)

ထေရေ၊ အရှင်သာရိပုတြာ မထေရ်သည်။ အနုမောဒနံ ကထေန္တေ၊ အနုမောဒနာတရားကို ဟောတော်မူစဉ်။ သော၊ ထိုတမ္မ ဒါဠိကသည်။ ဧကဂ္ဂစိတ္တော ဟုတွာ၊ တည်ကြည်သော စိတ်ရှိသည် ဖြစ်၍။ ဓမ္မံ သုဏန္တော၊ တရားကိုနာလျက်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ ဩရတော၊ သောတာပတ္တိမဂ်၏ ဤမှာဘက် အောက်ဘက်၌။ အနု လောမိကံ၊ မဂ်ဉာဏ်အားလျော်သော။ ခန္တီ၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို။ နိဗ္ဗတ္တေသိ၊ ဖြစ်စေပြီ။ (ဝိပဿနာဉာဏ် သာမန်ကိုလည်း အနုလော မိကခန္တီဟု ခေါ်နိုင်၏။ သို့သော်လည်း ဤ၌ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ ဩရတောဟု ဆိုသောကြောင့် မဂ်နှင့် နီးကပ်သော သင်္ခါရုပေက္ခာ ကိုသာ ယူသင့်ပေသည်။)

တရားဟောပြီး၍ ကြွသွားတော်မူသော အရှင်သာရိပုတြာကို လိုက်၍ပို့ပြီးနောက် အပြန်တွင် ရန်ငြိုးရှိသော ဘီလူးမက နွားမ ယောင်ဆောင်၍ ဝှေ့သတ်သောကြောင့် တမ္မဒါဠိကသည် သေ၍ တုသိတာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ၊ တရားသဘင်၌ ရဟန်း တို့သည် ဤသို့ ဆွေးနွေး ပြောဆိုကြ၏။ “တမ္မဒါဠိကသည် ၅၅ - နှစ်ပတ်လုံး အလွန်ကြမ်းကြုတ်သောအမှုကို ပြု၏။ ယနေ့ပင် ထိုအမှု

မှလွတ်၏။ ယနေ့ပင် အရှင်သာရိပုတြာအား ဆွမ်းလှူ၏။ ယနေ့ပင် သေရှာလေပြီ။ အဘယ်မှာဖြစ်ရှာလေသည်မသိ”ဟု ဆိုကြကုန်၏။ ထိုစကားနှင့်စပ်၍ မြတ်စွာဘုရားက အောက်ပါဂါထာကို ဟောတော် မူ၏။

သုဘာသိတံ သုဏိတွာန၊ နဂရေ စောရယာတကော။
အနုလောမ ခန္တိံ လဒ္ဓါန၊ မောဒတိ တိဒိဝံဂတော။

(ဓမ္မပဒ-၄ ၁-၄၀၇)

နဂရေ ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌။ စောရယာတကော၊ ခိုးသူသတ် ဗိုလ်ကြီး တမ္မဒါဠိကသည်။ သုဘာသိတံ၊ အရှင်သာရိပုတြာ ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော တရားစကားကို။ သုဏိတွာန၊ ကြားနာရ၍။ အနုလောမ ခန္တိံ မဂဉာဏ်အားလျော်သော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို။ လဒ္ဓါန၊ ရပြီး၍။ တိဒိဝံဂတော၊ နတ်ပြည်သို့ ရောက်လျက်။ မောဒတိ၊ ဝမ်းမြောက်ရလေ၏။

ထိုအခါ၊ ရဟန်းတို့က မကျေနပ်၍ - “အရှင်ဘုရား! သူပြု အပ်သော အကုသိုလ်က အလွန်ကြီးမားပါသည်။ အနုမောဒနာ တရားက အားမကြီးလှပါ။ ဤမျှလောက်ဖြင့် ဉာဏ်အထူးကို အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်စေနိုင်ပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်ကြပြန်၏။ ထိုအခါ၊ မြတ်စွာဘုရားက “ရဟန်းတို့! ငါဘုရား၏ တရားတော်ကို နည်းသည်၊ များသည်ဟု စံချိန် မထိုးကြလေနှင့်၊ တစ်ခွန်းတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း အကျိုးစီးပွားနှင့် ဆိုင်သောစကားသည် မြင့်မြတ် သည်သာ”ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် အောက်ပါဂါထာကို ဟောတော် မူ၏။

သဟဿ မပိ စေ ဝါစာ၊ အနတ္တပဒသံဟိတာ။
 ဧကံ အတ္တပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတ္တာ ဥပသမ္ပတိ။
 (ဓမ္မပဒ-၁၀၀)

အနတ္တပဒသံဟိတာ၊ အကျိုးကို မပြုတတ်သော ပုဒ်တို့ဖြင့် ဖွဲ့စပ်၍ ဆိုအပ်သော။ ဝါစာ၊ စကားသည်။ သဟဿံစေပိ၊ တစ်ထောင် နှစ်ထောင်စသည် ထောင်သင်္ချာ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် များပြား စေကာမူ။ ပါပိကာ ဧဝ၊ ယုတ်ညံ့သည်သာတည်း။ ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ သုတ္တာ၊ ကြားနာရ၍။ ဥပသမ္ပတိ၊ ကိလေသာငြိမ်း၏။ တာဒိသံ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော။ အတ္တပဒံ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သတိပဋ္ဌာန် စသော အကျိုးကို ပြုတတ်သော ပုဒ်သည်။ ဧကံပိ၊ တစ်ခွန်းတည်း တစ်ပုဒ်တည်းပင်ဖြစ်သော်လည်း။ သေယျော၊ မြင့်မြတ်ပေ၏။

ဤတမ္မဒါဠိကသည်ကား မျက်မှောက်ဘဝ၌ မဂ်ဖိုလ်ကို မရသော ကြောင့် နေယျပုဂ္ဂိုလ်မျှ မမည်သေး။ ဥဒ္ဓဋ္ဌိတညူ၊ ဝိပဋ္ဌိတညူဟု ဆိုရန်ကား အလျှင်းပင်မရှိပြီ။ သို့ဖြစ်ပါလျက် ရှေးအဖို့ ကြာမြင့်စွာက သီလစင်ကြယ်ခြင်းမရှိပါပဲ တမ္မဒါဠိကအား ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ၏ ဆုံးခါနီးဖြစ်သော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်သည်မှာ အဘယ်ကြောင့်နည်း? ဟု စဉ်းစားရာ၏။ လူတို့၏ ရှေးအဖို့က သီလ ပျက်မှုသည် အန္တရာယ် မပြုတတ်သောကြောင့်ပင် မဟုတ်ပါလော့?။

မျက်မှောက်ဘဝတွင် မဂ်ဖိုလ်ကိုမရခြင်းမှာကား အကြောင်း ၂- ပါးရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင်၊ ပါပမိတ္တတာ-ယုတ်ညံ့သော မိတ်ဆွေကို မှီဝဲရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် အဇာတသတ်မင်း မဂ်ဖိုလ်ကို မရလေသည်။ “အရှင် ဒေဝဒတ် စကားကိုနာခံ၍ ပြုမိသော

ပိတုယာတကမ္မန္တရာယ်ကြောင့် မဂ်ဖိုလ်ကိုမရ” ဟူလို။ အန္တရာယ် ရှိသောသူအား မဂ်ဖိုလ်သာ မဟုတ်သေး၊ ဥဒယဗ္ဗယ စသော ဝိပဿနာဉာဏ်များလည်း မဖြစ်ပေါ်တော့သည်သာတည်း။

ကျင့်မှု ဟောမှု လို၍ တရားထူးမရ။ ။ကျင့်မှုဟောမှုလိုခြင်း ဟူသော ကိရိယာ ပရိဟာနိကြောင့် မဂ်ဖိုလ်ကို မရသည်လည်းရှိ၏။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ကန္တရကသုတ်၌ လာသော ပေဿမည်သောသူသည် နှလုံးသွင်း အားထုတ်မှု လိုခြင်းကြောင့် မဂ်ဖိုလ်ကိုမရလေသည်။ ထိုသူသည် အတ္တန္တပ-စသော အဆုံးတိုင်အောင်နာလျှင် သောတာပန် ဖြစ်ထိုက် ပါလျက် တရားမဆုံးမီ ထသွားသောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်မှ ဆုံးရှုံးရ ချေသည်။ ယခုကာလ၌ မဂ်ဖိုလ်ကို ရထိုက်သောသူတို့တွင် နည်း လမ်းမှန်ကို ရပါလျက်အလျှင်းအားမထုတ်၍ ဖြစ်စေ၊ အားထုတ်ချိန် မပြည့်စုံ၍ဖြစ်စေ မဂ်ဖိုလ်ကိုမရဘဲ တစ်ဘဝဆုံးသွားရသော သူများမှာ ၎င်းပေဿမည်သောသူကဲ့သို့ပင် ကိရိယပရိဟာနိ=နှလုံး သွင်းအားထုတ်မှု လိုခြင်းကြောင့် အကျိုးစီးပွားမှ ဆုံးရှုံးကြရှာ လေသည်။

ထို့ပြင်—ဓနဉ္စာနိပုဏ္ဏားကြီးအား သေခါနီး၌ အရှင်သာရိပုတြာ က ဝိပဿနာကို မဟောမူ၍ သမထကိုသာဟော၏။ထို့ကြောင့် ပုဏ္ဏားကြီးသည် သမထဈာန်ကိုပွားစေ၍ သေလေလျှင် ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်လေ၏။ အကယ်၍ ဝိပဿနာကိုဟောခဲ့ပါလျှင် ပုဏ္ဏား ကြီးသည် လူ့ဘဝ၌ပင် မဂ်ဖိုလ်ကိုရလေရာ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဤဓနဉ္စာနိ ၏ မဂ်ဖိုလ်ကို မရခြင်းမှာ ဟောပြောမှု လိုခြင်းကြောင့်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားက အရှင်သာရိပုတြာအား အပြစ်တင်

ပြီးလျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့လိုက်၍ တရားဟောရန် မိန့်တော်မူလေသည်။ အရှင်သာရိပုတြာသည်လည်း ချက်ခြင်းကြွသွား၍ တရားဟောရ ပြန်လေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ အရှင်သာရိပုတြာသည် တရားဟော လျှင် သစ္စာလေးပါးနှင့် မကင်းမူ၍သာ ဟောတော်မူသတတ်။ ယခု ကာလ၌ မဂ်ဖိုလ်ကို ရထိုက်သူဖြစ်ပါလျက် ဝိပဿနာနည်းမှန်ကို မရသောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်မမှီး အချည်းနှီး ဘဝဆုံးသွားရသော သူများမှာ ဤဓနဉ္စာနိ ကဲ့သို့ပင် ကိရိယပရိဟာနိ = ဟောပြောမှု လိုခြင်းကြောင့် အကျိုးစီးပွားမှ ဆုံးရှုံးကြရှာလေသည်။

တမ္မဒါဠိက၏ မဂ်ဖိုလ်ကိုမရခြင်းမှာ နှလုံးသွင်းအားထုတ်မှု လိုခြင်း တည်းဟူသော ကိရိယပရိဟာနိ ကြောင့်သာလျှင်တည်း။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်တိုင်အောင် ရောက်သည်ကို ထောက်ဆ၍ “ဟောပြောမှုလည်းမလို၊ ပါပမိတ္တနှင့် စပ်၍ဖြစ်သော အန္တရာယ်လည်း မရှိ”ဟု သိအပ်၏။

ဤမျှလောက်သော ဝတ္ထုသာဓကတို့ဖြင့် ပစ္စိမဘဝိက၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌိတည၊ ဝိပဉ္စိတည၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟုတ်ခြင်း၊ မဟုတ်ခြင်းတို့သည် အကြောင်းမှန် မဟုတ်ကုန်။ ရှေးအဖို့က သီလမစင်ကြယ်ခြင်းမှာ ရဟန်းတို့အား သာလျှင် အန္တရာယ်ဖြစ်၍ လူတို့အား အန္တရာယ်မဖြစ်ဟူသော ဤမှတ်ချက်သည်သာလျှင် အကြောင်းမှန်ဟု ဆုံးဖြတ်နိုင်လောက် ပေပြီ။ သို့သော်လည်း သီလဝိသုဒ္ဓိမရှိလျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်တို့ မဖြစ်နိုင်ရာသောကြောင့် သန္တတိအမတ်ကြီး စသည်တို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံကို ဤသို့မှတ်အပ်၏။

တရားနာခါနီးမှာ ဖြစ်စေ၊ တရားနာစဉ်မှာ ဖြစ်စေ မိမိတို့ ပြုလုပ်မြဲ ဖြစ်သော မကောင်းမှုမျိုးကို မပြုတော့ပါဘူးဟုကြံစည်ဆုံးဖြတ်ခြင်း

ဖြစ်ခဲ့ပါမူ ထိုကြံစည်ဆုံးဖြတ်မှုဖြင့်ပင် သီလဝိသုဒ္ဓိပြီးသည်ဟု မှတ်အပ်
၏။ ကြံစည်ဆုံးဖြတ်မှု မရှိခဲ့ပါမူကား ရှုမှတ်မှု ဘာဝနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့်
သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြီးသည်ဟူ၍သာ ဆိုရန်ရှိတော့ပေသည်။

ဘာဝနာဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြီးပုံ။ ။ဉာဏောန အဝိဇ္ဇာယ အနိစ္စာ
နုပဿနာယ နိစ္စသညာယ
ပဟာနံ သီလံ၊ ဝေရမဏိ သီလံ၊ စေတနာ သီလံ၊ သံဝရော သီလံ၊
အ-ဝီတိက္ကမော သီလံ၊ ဧဝဇ္ဈပါနိ သီလာနိ စိတ္တဿ အ-ဝိပ္ပဋိသာရာယ
သံဝတ္တန္တိ။ ပါမုဇ္ဇာယ၊ ပီတိယာ၊ ပဿဒ္ဓိယာ၊ သောမနဿာယ
သံဝတ္တန္တိ။ ဧကန္တ နိဗ္ဗိဒါယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ ဥပသမာယ
အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ယော တတ္ထ
သံဝရဋ္ဌော၊ အယံ အဓိသီလသိက္ခာ။ ယော တတ္ထ အ-ဝိက္ခေပဋ္ဌော၊
အယံ အဓိစိတ္တသိက္ခာ။ ယော တတ္ထ ဒဿနဋ္ဌော၊ အယံ
အဓိပညာသိက္ခာ။ (ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော် အချို့ကို ချန်ထား၏။
အလိုရှိလျှင် ကျမ်းရင်းနံပါတ် ၄၅-၄၆-၅၅ ကြည့်၍ ယူပါလေ)။

ဉာဏောန၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြင့်
အဝိဇ္ဇာယ၊ ၎င်းဉာဏ်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောမောဟ
အဝိဇ္ဇာကို။ (မဟာဋီကာ ၁-၇၈နှင့် အညီပင်တည်း)။ အနိစ္စာနုပဿ
နာယ၊ သမ္မသန အခိုက်အတန့် စသည်တို့၌ဖြစ်သော အနိစ္စာနုပ
ဿနာဖြင့်။ နိစ္စသညာယ၊ နိစ္စသညာကို။ ပဟာနံ၊ ပယ်ခြင်းသည်။
သီလံ၊ သီလ မည်၏။ ဝေရမဏိ၊ ကြံ၍ခြင်းသည်။ သီလံ၊ သီလမည်
၏။ စေတနာ၊ စေတနာသည်။ သီလံ၊ သီလ မည်၏။ သံဝရော၊
ပိတ်ဆို့စောင့်စည်းခြင်းသည်။ သီလံ၊ သီလမည်၏။ အ-ဝီတိက္ကမော၊

မလွန်ကျူးခြင်းသည်။ သီလံ၊ သီလမည်၏။ ဧဝဇ္ဈပါနိ သီလာနိ၊ ဤသို့သောသီလတို့သည်။ စိတ္တဿ အ-ဝိပုဋိသာရာယ၊ စိတ်နှလုံး၏ သာရွှင်ခြင်းငှာ။ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပါမုဇ္ဇာယ၊ အနည်းငယ်နှစ် သိမ့်အားရခြင်းငှာ။ ပီတိယာ၊ များစွာ နှစ်သိမ့်အားရခြင်းငှာ။ ပဿဒ္ဓိယာ၊ ကိုယ်စိတ် ငြိမ်းချမ်းခြင်းငှာ။ သောမနဿာယ၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းငှာ။ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧကန္တ နိဗ္ဗိဒါယ၊ ဧကန် ငြီးငွေ့ခြင်းငှာ။ ဝိရာဂါယ၊ ဧကန်တပ်မက်ကင်းခြင်းငှာ။ နိရောဓာယ၊ ဧကန်ချုပ်ခြင်းငှာ။ ဥပသမာယ၊ ဧကန် ငြိမ်းခြင်းငှာ။ အဘိညာယ၊ ဧကန် အထူးသိခြင်းငှာ။ သမ္မောဓာယ၊ ဧကန်အမှန်အတိုင်း သိခြင်းငှာ။ နိဗ္ဗာနာယ၊ ဧကန်ချုပ်ငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်အလိုငှာ။ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၌။ ယော သံဝရဋ္ဌော၊ အကြင် စောင့်စည်းခြင်းသဘောသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤစောင့်စည်းခြင်းသဘောသည်။ အဓိသီလသိက္ခာ၊ အဓိသီလသိက္ခာပေတည်း။ တတ္ထ၊ ထိုဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၌။ ယော အ ဝိက္ခေပဋ္ဌော၊ အကြင် မယုံလွင့်ခြင်းသဘောသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤမယုံလွင့်ခြင်း သဘောသည်။ အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တ သိက္ခာပေတည်း။ တတ္ထ၊ ထိုဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌။ ယော ဒဿနဋ္ဌော၊ အကြင် မြင်ခြင်း သဘောသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤ မြင်ခြင်းသဘောသည်။ အဓိပညာ သိက္ခာ၊ အဓိပညာ သိက္ခာပေတည်း။

ပဟာနသီလ ဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ်ကား-နာမ်ရုပ်မျှသာ ရှိသည်ဟု သိသောဉာဏ်ဖြင့် “ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ” ဟု သိမှားသော အဝိဇ္ဇာကိုပယ်၏။ အကြောင်းနှင့်အကျိုးမျှသာ ရှိသည်ဟုသိ သောဉာဏ်ဖြင့် သတ္တဝါ အလိုလို ဖြစ်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဘုရားသခင်၊ ဗြဟ္မာ၊

သိကြားတို့က ဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း သိမှားသော အဝိဇ္ဇာကိုပယ်၏။ မမြဲဟုသိသောဉာဏ်ဖြင့် ထင်တိုင်းသော ရုပ်နာမ် တို့၌ မြဲသည်ဟု ထင်မှတ်ခွဲလမ်းသော ကိလေသာတို့ကိုပယ်၏။ “ပယ်” ဟူသည်မှာလည်း အလင်းပေါ်လျှင် အမှောင်ပျောက်သကဲ့သို့ အမှန် သိမှုပေါ်ခြင်းကြောင့် အမှားသိမှု ရှေ့ဆောင်သော ကိလေသာတို့၏ ပျောက်ကွယ်ခြင်း၊ ဖြစ်ခွင့်မရခြင်း၊ မဖြစ်ထိုက်ခြင်းပင်တည်း။ ဤသို့ ကိလေသာ ဖြစ်ခွင့်မရခြင်းကြောင့် နောက်နောက်ကာလ၌ ဝိပဿနာ စသော ကုသိုလ်တို့သည်သာ ဆက်လက်၍ ဖြစ်မြဲ ဖြစ်ပေါ် နိုင်ကုန် ၏။

ဤသို့ဖြစ်ရာ၌ နောက်နောက် ကုသိုလ်တို့၏ ဖြစ်မှုသည် “ရှေးရှေး ဝိပဿနာကြောင့် ကိလေသာ ဖြစ်ခွင့်မရမှုတည်းဟူသော” ပယ်ခြင်းလျှင် တည်ရာရှိ၏။ ထိုပယ်မှုကြောင့်ပင် နောက်နောက် ကာလ၌ အကုသိုလ်နှင့် မရောဘဲ ကုသိုလ်ချည်းသာလျှင် မြဲမြံ တည်တံ့စွာလည်း ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ထိုပယ်မှုသည် နောက်နောက် ကုသိုလ်တို့၏တည်ရာ ဥပဓာရဏလည်းဖြစ်၏။ ၎င်းကုသိုလ်တို့ကို မြဲမြံတည်တံ့စေသော သမာဓာနလည်း ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဥပဓာရဏ၊ သမာဓာန ၂-ပါးလုံး ဖြစ်သောကြောင့် ထိုပယ်ခြင်းကိုပင် ပဟာနံ သီလံဟု ဟောတော်မူသည်။ ဝိပဿနာကြောင့် ကိလေသာ မဖြစ် ထိုက်ခြင်းသည်ပင် သီလမည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။ ဝေရမဏီ သီလ စသည်တို့၌လည်း ဥပဓာရဏ သမာဓာန ၂-ပါးလုံး ဖြစ်၍ သီလ မည်ပုံ ကို နည်းတူပင်သိပါလေ။

ဝေရမဏီသီလ။ ။ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ဝိရတီစေတသိက်တို့ မဖြစ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာအလုံးစုံ တို့၌ မိန့်ဆိုကြ၏။ သို့သော်လည်း ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒုစရိုက်

ဒုရာဇိဝအလုံးစုံတို့၏ ဆန်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ တဒဂ်ပဟာန် အလိုအားဖြင့်ကြည့်ရှောင်ခြင်း ကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သည်သာတည်း။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ-မဂ်ဝိရတီတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုကုန်၏။ ထိုအခိုက်၌ ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထုကို အာရုံပြုခြင်း၊ ကြည့်ရှောင်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းများ မရှိချေ။ သို့သော်လည်း ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတို့ကို သမုစ္ဆေဒပဟာန် အလိုအားဖြင့် ပယ်တတ်သောကြောင့် ကြည့်ရှောင်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်ကုန်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

ပြီးစေနိုင်ပုံကား။ ။နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်စသည်တို့ ဖြစ်လတ်သော် ထိုရှုမှတ်မိသော အာရုံတို့၌ “ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ”ဟုစွဲလမ်းခြင်း၊ “သတ္တဝါ အလိုလိုဖြစ်သည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းခြင်း၊ “မြဲသည် ချမ်းသာသည် ငါကောင် ဟုတ်သည်”ဟုစွဲလမ်းခြင်းတည်းဟူသော ကိလေသာတို့ မဖြစ်ထိုက်ကုန်ပြီ။ ဤသည်ကား အာရမ္မဏာနုဿယ ကင်းခြင်းပင်တည်း။ ကိလေသာ မဖြစ်ထိုက်သောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါစသည်ဖြင့် ကြံစည်မှု ပရိယုဋ္ဌာန် မဖြစ်ရပြီ။ မကြံစည်မိသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါစသည် ထင်မှတ်လျက် ပါဏာတိပါတ စသည်ကို မကျူးလွန်ရပြီ။ ဤသို့ အာရမ္မဏာနုဿယ မှ ဝိတိက္ကမအထိ ကိလေသာတို့ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသည်တို့ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ထိုကိလေသာတို့မှ ကြည့်ရှောင်မှုပြီး၏။ ထို့ကြောင့် ဝေရမဏိသီလံဟု ဟောတော်မူသည်။

စေတနာသီလ။ ။ရှုမှတ်ပြီးအောင် လှုံ့ဆော် တိုက်တွန်းမှု စေတနာသည် ရှုမှတ်တိုင်း ပါဝင်လျက်ဖြစ်၏။ စောင့်စည်းမှု ကင်းသော ပကတိလူတို့အား ဤစေတနာသည် မကောင်းမှုကို ပြုဖြစ်အောင် လျင်မြန်စွာ လှုံ့ဆော်ပေးတတ်၏။ ယောဂီတို့အားသဒ္ဓါ

ဆန္ဒ ဝီရိယ ညံ့သောအခါ ရှုမှတ်မှု၌ လှုံ့ဆော်မှုအားနည်း၏။ များစွာ
မထင်ရှားချေ။ သဒ္ဓါ ဆန္ဒ ဝီရိယ ထက်သန်သောအခါ၌ကား ထက်
သန်ထင်ရှား၏။ ဤစေတနာ၏ လှုံ့ဆော်မှုကြောင့် ရှုမှတ်မှုကိစ္စ
ပြီးစီးနိုင်လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ စေတနာသည် ကုသိုလ်တရားတို့၏
ဥပဓာရဏ၊ သမာဓာနဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းကိုပင် သီလဟု ဟော
တော်မူသည်။

သံဝရသီလ။ ။ ကုန္ဒိယသံဝရအရာ၌ ပြခဲ့သော သံဝရငါးပါးသည်
သံဝရသီလ မည်၏။ ဝိပဿနာ ရှုသောသူသည်
ရှုတိုင်းရှုတိုင်း ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ပါဝင်သော ၎င်းသံဝရငါးပါးဖြင့်
အသံဝရတရားတို့ မဖြစ်ရအောင် ပိတ်ဆို့ စောင့်ရှောက်နေသည်
မည်၏။ သီးသန့်အားဖြင့်သော်ကား သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တီ၊ ဝီရိယတို့ကို
သာ သံဝရသီလဟု ယူရာ၏။

အဝီတိက္ကမသီလ။ ။ ရှုမှတ်၍ အမှန်အတိုင်း သိသောစိတ်သည်
သိမှားမှု မောဟ စသည်တို့အား ဖြစ်ခွင့်
မပေးသောကြောင့်၊ ထို မောဟစသည်တို့ကို မလွန်ကျူးသည်၊
မရောက်သည်မည်၏။ ထင်ရှားစေအံ့-ပါဏာတိပါတ စေတနာ
ဖြစ်လျှင် ထိုပါဏာတိပါတသို့ လွန်ကျူးသည်၊ ရောက်သည်မည်၏။
ပါဏာတိပါတမှ ကြဉ်လိုသောစိတ်ဖြစ်လျှင် မလွန်ကျူးသည်၊ မရောက်
သည်မည်၏။ ဤအတူပင် မရှုသောစိတ်သည် အနုသယ၊ ပရိယုဋ္ဌာန်၊
ဝီတိက္ကမကိလေသာတို့အား ဖြစ်ခွင့်ပေးသောကြောင့် လိုကိလေသာ
များကို လွန်ကျူးသည်မည်၏။ ရှုသောစိတ်သည်ကား ထိုကိလေသာ
တို့အား ဖြစ်ခွင့်မပေးသောကြောင့် ထိုကိလေသာတို့ကို မလွန်ကျူး
သည်မည်၏။ သို့ဖြစ်၍ ရှုသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုပင် အဝီတိက္ကမသီလဟု
ဟောတော်မူသည်။

ဤသီလငါးမျိုးတို့တွင် စေတနာသီလ၊ သံဝရသီလတို့၌သာလျှင် တရားကိုယ် သီးသန့်ရ၏။ ပဟာနသီလမှာ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်း၊ ကိလေသာတို့၏ မဖြစ်ထိုက်ခြင်း၊ ဖြစ်ခွင့်မရခြင်း၊ ကင်းခြင်းမျှသာတည်း။ ဝေရမဏီသီလ၊ အဝီတိက္ကမသီလတို့ သည် ကား-ဝေရမဏီဝသေန အဝီတိက္ကမဝသေန စေတသော ပဝတ္တိ သဗ္ဗာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ-ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့်အညီ-တရားကိုယ် အားဖြင့် ဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ် သာလျှင်တည်း။ သို့သော်လည်း သီးခြား သီလများဖြစ်သော စေတနာနှင့်၊ သံဝရတို့မှ ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ကိုသာ ဝေရမဏီသီလ၊ အဝီတိက္ကမသီလဟု မှတ်ရာ၏။

ဤသို့ ခွဲခြားရာ၌ ဝေရာမဏီသီလနှင့် အဝီတိက္ကမသီလ တို့သည် အရ တရားကိုယ် တူကြသော်လည်း အနုသယ၊ ပရိယုဋ္ဌာန်၊ ဝီတိက္ကမ ကိလေသာတို့မှ ကြဉ်ရှောင်မှု ပြီးခြင်းကြောင့် ဝေရမဏီ သီလဟု ဆိုသည်။ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ခွင့်မပေးသောအားဖြင့် ထိုကိလေသာ တို့ကို မလွန်ကျူးခြင်း၊ မရောက်ခြင်းကြောင့် အဝီတိက္ကမ သီလဟု ဆိုသည်။ ဤသို့ ထူးသေးသည်ဟုမှတ်အပ်၏။

ယော တတ္ထ သံဝရဋ္ဌော စသည်၌ အဓိပ္ပါယ်ကား—ပဟာန၊ ဝေရာမဏီ၊ စေတနာ၊ အဝီတိက္ကမ ဟူသော ဤသီလ ၄-မျိုးကို သီလသံဝရဟု မှတ်ရာ၏။ ရှုအပ်သော ရုပ်နာမ်အာရုံ၌ ပြေးဝင် သကဲ့သို့ ထင်သော သတိသည် သတိသံဝရ မည်၏။ သိသောဉာဏ် သည် ဉာဏသံဝရ မည်၏။ ထင်တိုင်းသောအာရုံ၌ မပြစ်မှားတတ် သော (ဝါ) ပြစ်မှားမှု၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အဒေါသသည် ခန္တိသံဝရ မည်၏။ အားထုတ်မှု ဝီရိယသည် ဝီရိယသံဝရ မည်၏။ ဤသံဝရ ငါးပါးတည်းဟူသောစောင့်စည်းခြင်းသဘောသည် ရှုတိုင်းရှုတိုင်းသော ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ပြည့်စုံစွာဖြစ်၏။ ဤ

စောင့်စည်းမှု သံဝရငါးပါးသည်ဝိပဿနာစိတ် တစ်ချက်တစ်ချက်၌ ပြီးစီးသော အဓိသီလသိက္ခာ မည်၏။

ဤသို့ဆိုရာ၌ ဉာဏ်၊ သတိ၊ ဝီရိယတို့ကို သီလဟု ဆိုခြင်းမှာ ပရိယာယ်မျှသာတည်း။ မုချအားဖြင့်သော်ကား ဉာဏ်သည် ပညာက္ခန္ဓာ အစစ်ဖြစ်၏။ သတိ၊ ဝီရိယတို့သည်လည်း သမာဓိ က္ခန္ဓာ၌သာ ဝင်ကုန်၏။

ထို့ပြင်-ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ သီလလေးပါးလုံး ပြည့်စုံပုံ ကိုလဲ ဤသို့သိအပ်၏။ သီလသံဝရဟု ပြခဲ့သော ပဟာန၊ ဝေရမဏီ၊ စေတနာ၊ အဝီတိက္ကမသီလတို့ဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလနှင့်၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလ တို့သည် ပြီးစီးပြည့်စုံကုန်၏။ အကြောင်းမူ ကား—ပဟာနသီလ စသည်တို့ဖြင့် အနုသယ၊ ပရိယုဋ္ဌာန်၊ ဝီတိက္ကမ ကိလေသာ အလုံးစုံပင် ဖြစ်ခွင့်မရှိဖြစ်၍ကိုယ်၊ နှုတ်တို့ဖြင့် လွန်ကျမှု မှု အလျှင်းမဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တီ၊ ဝီရိယသံဝရတို့သည် ဣန္ဒြိယသံဝရ သီလတို့ ပေတည်း။ ထိုသံဝရ ၄-ပါးတို့တွင် ပစ္စည်းတို့ကိုသုံးဆောင်သော ကာလ၌ ရှုမှတ်၍သိသော ဉာဏသံဝရသည်ကား ပစ္စယသန္နိ သိတသီလကို ပြီးစီးပြည့်စုံစေ၏။ အကြောင်းမူကား—ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ရမည်ဟု ဘုရားဟောတော်မူခဲ့သည်မှာ ပစ္စည်းနှင့်စပ်၍ ကိလေသာမဖြစ်စေရန် အတွက်သာတည်း။ ဆင်ခြင်မှုဖြင့် ပရိယုဋ္ဌာန်၊ ဝီတိက္ကမတို့ကိုသာ ပယ်နိုင်၏။ အနုသယကိုကား မပယ်နိုင်။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်ကား ထိုပစ္စည်းတို့နှင့်စပ်၍ ဖြစ်ထိုက်သော အနုသယကိုပါ ပယ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့်၊ ဉာဏသံဝရဖြင့် ပစ္စယသန္နိ သိတသီလ အပြည့်အစုံစင်ကြယ်သည်ကို မြဲမြံစွာ မှတ်အပ်၏။

ဘာဝနာဖြင့် ပြီးစီးပုံ။ ။ဘာဝနာအရာ၌ အစဉ်အဆက် ချွတ်ယွင်း
 ခဲ့ကြသောကြောင့် ပစ္စဝေက္ခဏာကို
 “ဘာဝနာထက် ကြီးလေး မြင့်မြတ်သည်”ဟု ထင်တတ်ကြ၏။ ထိုသို့
 ထင်သောကြောင့် ဘာဝနာဖြင့် ဆင်ခြင်မှု ပြီးကြောင်းကို ပြခဲ့ပြီးသော
 အသင့်ယုတ္တိမျှဖြင့် အချို့က မယုံကြည်နိုင်ဘဲ ရှိရာသေး၏။ အမှန်
 အားဖြင့်ဆိုလျှင်-သမထ၊ ဝိပဿနာတို့သည် ပစ္စဝေက္ခဏာနှင့် မနှိုင်း
 ယှဉ်သာအောင်ပင် ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်ကုန်သည်သာတည်း။
 ထို့ကြောင့်၊ ဘာဝနာ တစ်ပါးပါးကို လက်ဖျစ်တစ်တွက်ခန့်မျှ နှလုံး
 သွင်းမှုဖြင့်သော်လည်း ပစ္စယသန္နိသိတသီလ ပြီးစီးကြောင်းကို
 မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင်ပင် ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။
 ဧကင်္ဂုတ္တရမ္ပ ထိုပါဠိတော်အချို့ကို ထုတ်ပြပေအံ့။ ရဟန်းတော်တို့၏
 အတွက်သာတည်း။

အစ္ဆရာသယံတမတ္တမ္ပိ စေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု မေတ္တာစိတ္တံ
 အာသေဝတိ၊ ဘာဝေတိ၊ မနသိကရောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ
 ဘိက္ခု အရိတ္တဇ္ဈာနော ဝိဟရတိ၊ သတ္တု သာသနကရော၊ သြဝါဒ
 ပတိကရော၊ အမောယံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ ဘုဇ္ဇတိ၊ ကော ပန ဝါဒေါ၊ ယေ နံ
 ဗဟုလိကရောန္တိ။ (အံ ၁-၉-အစ္ဆရာသယံတဝဂ်)

အစ္ဆရာသယံတမတ္တမ္ပိ စေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ကာယေ
 ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊ ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿီ၊ စိတ္တေ စိတ္တာ
 နုပဿီ၊ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပိ သမ္ပဇာနော
 သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနသံ။ အယံဝုစ္စတိ
 ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အရိတ္တဇ္ဈာနော ဝိဟရတိ၊ သတ္တု သာသနကရော၊
 သြဝါဒပတိကရော၊ အမောယံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ ဘုဇ္ဇတိ၊ ကော ပန ဝါဒေါ၊
 ယေ နံ ဗဟုလိကရောန္တိ။ (အံ ၁-၄၁- အပရအစ္ဆရာသယံတဝဂ်)

ပထမသုတ်၏အနက်။ ။ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။
 မေတ္တာစိတ္တံ၊ သတ္တဝါတို့အား စီးပွား
 ချမ်းသာ ဖြစ်စေလိုသောစိတ်ကို။ အစ္ဆရာသယံတမတ္တမ္ပိ၊ လက်ဖျစ်
 တစ်တွက် ခန့်မျှသော်လည်း။ စေ အာသေဝတိ၊ အကယ်၍ မှီဝဲ
 ငြားအံ့။ စေဘာဝေတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်စေငြားအံ့။ စေမနသိ-
 ကရောတိ၊ အကယ်၍ နှလုံးသွင်းငြားအံ့။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အယံ
 ဘိက္ခု၊ ဤသို့သော ရဟန်းကို။ အရိတ္တဇ္ဈာနော ဝိဟရတိ၊ ရှုမှုဈာန်
 မကင်းဘဲ နေသူဟူ၍။ သတ္တု သာသနကရော၊ ဘုရား၏ အဆုံးအမ
 ကိုပြုသူဟူ၍။ သတ္တု၊ သြဝါဒပတိက ရော၊ ဘုရား၏ သြဝါဒကို
 လိုက်နာသူဟူ၍ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ရဋ္ဌ ပိဏ္ဏံ၊ တိုင်းသား ပြည်သူတို့
 ကြည်ဖြူ၍ လှူအပ်သောဆွမ်းကို။ အမောယံ ဘုဉ္ဇတိ၊ အချည်းနှီး
 မဖြစ်စေဘဲ သုံးဆောင်သူဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ယေ၊ အကြင်
 ရဟန်းတို့သည်။ နံ၊ ထိုမေတ္တာစိတ် ကို။ ဗဟုလိ ကရောန္တိ၊ အကြိမ်များ
 စွာပြုကုန်၏။ တေသု၊ ထိုရဟန်း တို့၌။ ဝါဒေါ၊ ရှုမှုမကင်းဘဲနေသူ၊
 ဘုရားအဆုံးအမကို လိုက်နာ၍ကျင့်သူ၊ အကျိုးများစေလျက် ဆွမ်းကို
 သုံးဆောင်သူဟူ၍ ပြောဆိုဖွယ်သည်။ ကော ပန၊ အဘယ်မှာ ရှိပါ
 တော့အံ့နည်း။ ဝါ၊ မုချ ဆိုအပ်တော့သည်သာတည်း။

ဒုတိယသုတ်၏ အနက်ကား လွယ်ပြီ။ ထိုတွင် ပထမသုတ်၌
 မေတ္တာစိတ် ဟူသည်မှာ-“မေတ္တာယ သဗ္ဗပုဗ္ဗဘာဂေါ နာမ နေဝ
 အပ္ပနာ၊ န ဥပစာရော၊ သတ္တာနံ ဟိတဖရဏမတ္တမေဝ”-စသည်ဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ “ဣမ ပန မေတ္တာ ပုဗ္ဗဘာဂေန ဟိတဖရဏပွဝတ္ထ
 နမတ္ထေနေဝ အာသေဝတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော”-ဟူ၍လည်းကောင်း
 ဆိုသောအဋ္ဌကထာနှင့်အညီ,-ဥပစာရ၊ အပ္ပနာဈာန်တို့မဟုတ်သေး။

သူ့ခပ်သိမ်းပင် နှလုံးသွင်းနိုင်ကောင်းသော မေတ္တာစိတ် သာမန်မျှ သာတည်း။

သို့ဖြစ်၍ ဤသုတ်တို့ဖြင့် ပြဆိုလိုသည်မှာ ထိုသို့သော မေတ္တာစိတ် ကိုဖြစ်စေ၊ ထိုမှ တစ်ပါးသော သမထဘာဝနာကိုဖြစ်စေ၊ ကာယာနုပဿနာစသော ဝိပဿနာကိုဖြစ်စေ၊ လက်ဖျစ်တစ်တွက် ခန့်မျှသော်လဲ နှလုံးသွင်း ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ထိုသို့သောရဟန်းသည် ဘုရား၏အဆုံးအမကို လိုက်နာ၍ ကျင့်သောကြောင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်၌ ပါဝင်ပြီဖြစ်သည့်အတွက်၊ ဒါယကာတို့၏ဆွမ်းကို ထိုသို့ သောရဟန်း၏ သုံးဆောင်မှုသည် အကျိုးများလှပြီဟူ၍လည်း ကောင်း၊ အာနဏျပရိဘောဂ၊ ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ၊ သာမိပရိဘောဂ မည်ပြီ ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ် ဆိုထိုက်ချေသေး၏။ မပြတ်မစဲ အား ထုတ်နေသူမှာကား ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိတော့ပြီဟု ပြဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ ဖွင့်ပြ၏။

ဘုဉ္ဇတီတိ စတ္တာရော ပရိဘောဂါ။ ထေယျပရိဘောဂေါ၊ ဣဏ၊ ဒါယဇ္ဇ သာမိပရိဘောဂေါ။ (။ပ။ ဝိတ္ထာရ) တတ္ထ ဣမဿ ဘိက္ခုနော အယံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍပရိဘောဂေါ ဒွိဟိ ကာရဏေဟိ အ-မောယော ဟောတိ။ အစ္စရာသယံတမတ္တမ္ပိ မေတ္တာ စိတ္တံ အာသေဝန္တော ဘိက္ခု ရဋ္ဌပိဏ္ဍဿ သာမိတော ဟုတွာ အနဏော ဟု တွာ ဒါယာဒေါ ဟုတွာ ပရိဘုဉ္ဇတီတိ ဝိဿအမောယော ရဋ္ဌပိဏ္ဍပရိဘောဂေါ။ အစ္စရာသယံတမတ္တမ္ပိ မေတ္တံ အာသေဝန္တဿ ဘိက္ခုနော ဒိန္နဒါနံ မဟတ္ထိယံ ဟောတိ မဟပ္ပလံ မဟာနိသံသံ မဟာဇုတိကံ မဟာဝိပ္ပါရန္တိ ဝိဿ အ-မောယော ရဋ္ဌပိဏ္ဍပရိဘောဂေါ။ ယေ ပန ဣမံ မေတ္တာစိတ္တံ ဗဟုလံ အာသေဝန္တိ ဘာဝေန္တိ ပုနပျုနံ ဣရောန္တိ၊ တေ

အမောယံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ ပရိဘူဉ္ဇန္တိတိ ဧတ္ထ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ ကိ။ ဧဝဇ္ဇပါ
ဟိဘိက္ခု။ ရဋ္ဌပိဏ္ဍဿ သာမိနော အနဏာ ဒါယာဒါ ဟုတ္တာ
ပရိဘူဉ္ဇန္တိ။ (အံ-၄ ၁-၅၄)

အဓိပ္ပါယ် အကျဉ်းကား။ ။လက်ဖျစ် တစ်တွက်ခန့်မျှသော်လည်း
မေတ္တာကိုပွားသော ရဟန်း၏ဆွမ်း
ကို သုံးဆောင်ခြင်းသည် မိမိ၏ အကျိုးများခြင်း၊ ဆွမ်းဒါယကာ
တို့၏ အကျိုးများခြင်း၊ ဟူသော ဤအကြောင်း ၂-ပါးကြောင့်
အမောယပရိဘောဂ = အချည်းနှီး မဖြစ်သော သုံးဆောင်ခြင်းမည်
၏။ မိမိ၏အကျိုးများပုံကား — မေတ္တာကိုပွားစေ၍ သုံးဆောင်
ခြင်းကြောင့် သာမိပရိဘောဂ = ဆွမ်း၏ပိုင်ရှင်ဖြစ်လျက် သုံးဆောင်
ခြင်း၊ အာနဏျပရိဘောဂ = ကြွေးမြီကင်းလျက် သုံးဆောင်ခြင်း၊
ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ = အမွေခံဖြစ်လျက် သုံးဆောင်ခြင်း၊ များသာလျှင်
ဖြစ်၏။ ပစ္စဝေက္ခဏာ မဆင်ခြင်သော်လည်း ဣဏပရိဘောဂမဖြစ်ပြီ
(အနဏောဟုတ္တာ ကို အထူးသတိပြုပါလေ) ထို့ပြင်၊ သုံးဆောင်မှုနှင့်
စပ်၍ မေတ္တာဘာဝနာ ကုသိုလ်လဲ ဖြစ်ပွား၏။ ဤသည်ကား မိမိ၏
အကျိုးများမှုတို့ ပေတည်း။ ဆွမ်းဒါယကာ၏ အကျိုးများပုံကား-
ဘာဝနာကို ပွားစေသော ရဟန်းသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို
ရအောင် အားထုတ်သော အဋ္ဌမကဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်
အလတ်စားအဖြစ်သို့ရောက်၏။ ထို့ကြောင့်၊ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ
အား လျှမိသော ဒါယကာသည် များပြားကြီးကျယ်စွာသော ဒါန၏
အကျိုးကို ရနိုင်၏။ ဤသည်ကား ဒါယကာ၏အကျိုးများပုံတည်း။
ဤသို့ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်လုံး အကျိုးများစေနိုင်သောကြောင့် အ-
မောယပရိဘောဂ မည်၏။ မေတ္တာဘာဝနာကို မပြတ် အားထုတ်နေ
သော ရဟန်းတို့၌ကား ဆိုဖွယ်မရှိပြီ။ ထိုသို့သော ရဟန်းတို့သည်

ကား ဆွမ်း၏ပိုင်ရှင်အစစ်၊ ကြွေးမြီကင်းသူအစစ်၊ အမွေခံအစစ်ဖြစ်၍ သာလျှင် သုံးဆောင်ကြသည် မည်ပါ၏ ဟူလို့။

အဋ္ဌကထာ၌ မေတ္တာကိုသာ တိုက်ရိုက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် “မေတ္တာတစ်ခုတည်းသာ ဤသို့ အကျိုးများစေနိုင်သည်” ဟူ၍ ကား မမှတ်အပ်၊ ပါဠိတော်၌ သမထဘာဝနာ အလုံးစုံ၊ ဈာန်သမာပတ် အလုံးစုံ၊ ကာယာနုပဿနာစသော ဝိပဿနာအလုံးစုံတို့ကိုလည်း နည်း တူချည်းသာ ဟောတော်မူပေသည်။ ထို့ကြောင့်၊ ဘာဝနာ အလုံး စုံပင် ဤသို့ အကျိုးများစေနိုင်သည်ချည်းသာဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ အဋ္ဌကထာ၌ အခြားဘာဝနာတို့ကို မဖွင့်ပြခြင်းမှာ အစဆုံးဖြစ်သော ဤမေတ္တာသုတ်၌ ဖွင့်ပြပြီးသောနည်း ရှိခြင်းကြောင့် သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပစ္စယသန္နိသိတသီလ ပြီးစီးပြည့်စုံ သည်ကို နိဿံသယမှတ်ပါလေ။

ဤမျှသောစကားအစဉ်ဖြင့် လူတို့အား ရှေးအဖို့ ကြာမြင့်စွာက သီလစောင့်ခဲ့သည် ဖြစ်စေ၊ မစောင့်ခဲ့သည် ဖြစ်စေ၊ ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် သီလ ၄-ပါးလုံး ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်လျက် သီလ ဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားသိနိုင်ပြီ။ သို့သော်လည်း၊ ဘာဝနာ ဖြင့်သာ သီလဝိသုဒ္ဓိပြီးသောသူ၏ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကိုပွားစေခြင်း သည် “သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရောသပညော၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ” ဟူသော ဒေသနာအရအားဖြင့် အဘယ်သီလ၌ အဘယ်သို့ တည်၍ ပွားစေခြင်းပါနည်းဟူငြားအံ့။

သီလ၌တည်၍ပွားစေပုံ။ ။ခပ်သိမ်းသော ယောဂီတို့၏ သမာဓိ၊ ပညာကိုပွားစေခြင်းသည် ဥပနိဿယ ပစ္စည်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗဘာဂသီလနှင့်၊ နိဿယပစ္စည်း ဖြစ်သော

သဟဇာတသီလတို့၌ ဥပနိဿယအလို နိဿယအလိုအားဖြင့် တည်မှီ၍ ပွားစေခြင်းချည်းသာတည်း။ ထင်ရှာစေဦးအံ့ -

ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာ။ ။ရှည်မြင့်စွာသော ကာလမှစ၍ဖြစ်စေ၊ အား ထုတ်ခါနီးမှဖြစ်စေ၊ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်အပ်သော သီလရှိသူအား ထိုသီလသည် ဖြစ်လတ္တံ့သော ဝိပဿနာ သမာဓိ၊ ပညာ၊ မဂ် သမာဓိ၊ ပညာတို့၏ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းဖြစ်သော တည်ရာ မှီရာ မည်၏။ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်အပ်သော သီလရှိသည် ဖြစ်စေ၊ မရှိသည် ဖြစ်စေ၊ ရှေးရှေးသော ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ မဂ်ဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပါဝင်သော သီလသည်လည်း နောက်နောက် သော ဝိပဿနာ သမာဓိ၊ ပညာ၊ မဂ် သမာဓိပညာတို့၏ ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းဖြစ်သော တည်ရာ မှီရာ မည်၏။

နိဿယပတိဋ္ဌာ။ ။အသီးအသီးသော ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ မဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပါဝင်သောသီလသည် ထို စိတ္တုပ္ပါဒ် အသီးအသီး၌ ပါဝင်သော သမာဓိ၊ ပညာတို့၏ သဟဇာတ နိဿယပစ္စည်းဖြစ်သော တည်ရာမှီရာမည်၏။ သို့ဖြစ်၍ ရှေးအဖို့ ကပင် သီလဝိသုဒ္ဓိပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပနိဿယသီလ၊ နိဿယ သီလ ၂-မျိုးလုံး၌ တည်၍ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို ပွားစေသည်မည်၏။

ဝိပဿနာဖြင့်သာလျှင် သီလဝိသုဒ္ဓိပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ပထမဆုံး ရှုမှတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ သဟဇာတနိဿယဖြစ်သော သီလ၌သာလျှင်တည်၍ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို ပွားစေသည် မည်၏။ ဒုတိယအကြိမ် ရှုမှတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ် စသည်တို့၌ကား ဥပနိဿယ ပတိဋ္ဌာ၊ နိဿယပတိဋ္ဌာဖြစ်သော သီလ ၂-မျိုးလုံး၌ပင် ဝိပဿနာ

သမာဓိ၊ ပညာ၊ မဂ် သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို ပွားစေသည် မည်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဋီကာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြတော်မူလေသည်။

ပတိဋ္ဌာယာတိ ဒုဝိဓာ ပတိဋ္ဌာ နိဿယူပနိဿယဘေဒတော။ တတ္ထ ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာ လောကီယာ၊ ဣတရာ လောကုတ္တရာ အဘိန္နိတွာ ဂဟဏေ။ ဘိန္နိတွာ ပန ဂဟဏေ “ယထာ လောကီယစိတ္တုပ္ပါဒေသု သဟဇာတာနံ၊ ပုရိမပစ္စိမာနဉ္စ ဝသေန နိဿယူပနိဿယပတိဋ္ဌာ သမ္ဘဝတိ”။ ဧဝံ လောကုတ္တရေသု ဟေဋ္ဌိမ မဂ္ဂဖလ သီလဝသေန ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာပိ သမ္ဘဝတိ။ “ပတိဋ္ဌာ ယာ”တိ စ ပဒဿ ယဒါ ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာ အဓိပ္ပေတာ၊ တဒါ “သဒ္ဓံ ဥပနိဿယာ” တိအာဒိသုဝိယ ပုရိမကာလကိရိယာဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ “ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတိ”တိ။ ယဒါ ပန နိဿယပတိဋ္ဌာ အဓိပ္ပေတာ၊ တဒါ “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စာ”တိ အာဒိသု ဝိယ သမာနကာလကိရိယာဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၁-၁၃)

မြန်မာပြန်။ «ပတိဋ္ဌာယ ဟူရာ၌ တည်ရာသည် နိဿယ၊ ဥပနိဿယ အပြားအားဖြင့် ၂-မျိုး ပြား၏။ ထို ၂-မျိုးတို့တွင် မဂ် သမာဓိ ပညာ ၄-မျိုးကို မခွဲဘဲ ယူလျှင်၊ လောကီသီလသည် ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာတည်း။ လောကုတ္တရာ သီလသည် နိဿယ ပတိဋ္ဌာတည်း။ မဂ် ၄-ပါးကို ခွဲ၍ ယူလျှင်ကား “လောကီဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ တကွဖြစ်သော သီလနှင့် သမာဓိ ပညာတို့၏ အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော သီလနှင့်၊ နောက်အဖို့၌ဖြစ်သော သမာဓိ ပညာတို့၏ အလိုအားဖြင့်

လည်းကောင်း၊ နိဿယပတိဋ္ဌာ၊ ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာ၊ ၂ မျိုးလုံးဖြစ်သင့်သကဲ့သို့” ဤနည်းတူပင်၊ လောကုတ္တရာ သီလတို့တွင် အောက်အောက် မဂ်သီလ၊ ဖိုလ်သီလတို့ အလိုအားဖြင့် ဥပနိဿယ ပတိဋ္ဌာသည်လည်း ဖြစ်သင့်သေး၏။ (အောက် အောက်မဂ်ဖိုလ်သီလသည် အထက် အထက်မဂ် သမာဓိ ပညာတို့ ၏ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏ဟူလို)။ သည်မျှသာ မကသေး ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာကို ဆိုလိုလျှင်၊ သဒ္ဓံ ဥပနိဿယာယ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ပတိဋ္ဌာယပုဒ်၏ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ အလိုအားဖြင့်သိအပ်၏။ (သီလေ ပတိဋ္ဌာယ-သီလ၌ တည်ပြီး၍ ဤသို့ အနက်ပေးရမည်ဟူလို)။ ထို့ကြောင့် “ဤ ရဟန်း၏ ကာယကံ ဝစီကံ အာဇီဝသည် ရှေးကပင် စင်ကြယ်သည်” ဟု ဟောတော်မူပြီ။ နိဿယပတိဋ္ဌာကို ဆိုလိုလျှင် ကား စက္ခု၊ ဥပဋိစ္စ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ သမာနကာလကိရိယာ အလိုအားဖြင့် အနက်ကိုသိအပ်၏။ ။(သီလေ ပတိဋ္ဌာယ-သီလ၌ တည်ဆဲ ဖြစ်၍ - ဝါ - တည်လျက် ဤသို့ အနက်ပေးရမည် ဟူလို)။

အထူးမှတ်ဖွယ်။ ။ဘာဝနာဖြင့်ပင် သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြီးနိုင်ကြောင်းကို ကျယ်ဝန်းစွာ ပြဆိုခဲ့သည်မှာ “ဘာဝနာကို အားထုတ်လိုလျှင်၊ သီလကို စင်ကြယ်အောင် ကြာမြင့်စွာစောင့်ထိန်း နေရဦးမည်။ ထို့နောင်မှသာလျှင် ဘာဝနာကို အားထုတ်ကောင်းသည်။ ယခုမှ သီလဆောက်တည်၍ ယခုချက်ခြင်း အားမထုတ်ကောင်း” ဟူ၍ ယူဆပြောဆိုသော သူတို့အားလည်းကောင်း၊ ထိုသို့ သောစကားကို ယုံကြည်သောသူ တို့အားလည်းကောင်း၊ ဘာဝနာ အလုပ်၏ အနှောင့်အယှက် မဖြစ်ပါစေလင့်၊ မကဲ့ရဲ့အပ်သည်ကို ကဲ့ရဲ့ပြစ်မှား၍ အကုသိုလ်အပြစ် မဖြစ်ပါစေလင့်ဟု မြှော်လင့်တောင်း-

တ၍သာလျှင် ပြဆိုခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သီလကို မရှိမသေပြုစေလို၍ ပြဆိုခြင်းကား မဟုတ်ပေ။

အမှန်အားဖြင့်သော်ကား။ ။သီလသည် အလေးပြုထိုက်သော အကျင့်ပေတည်း။ အပါယ် ၄-ပါး၌ အတိဒုက္ခရောက်လျက် ရှိနေကြသော သတ္တဝါတို့တွင် သီလပျက်မှုကြောင့် ကျရောက်ရသော သူတို့သည် တစ်ရာလျှင် ၉၉-ယောက်ထက် မနည်း ရှိကုန်ရာ၏။ လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၌ ချမ်းသာလျက်ရှိသော သူတို့တွင်လဲ သီလစင်ကြယ်မှုကြောင့် လူ နတ် ဖြစ်သောသူတို့သည် တစ်ရာလျှင် ၅၀-ထက်မနည်း ရှိကုန်ရာ၏။ မဂ်ဖိုလ်ကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်လဲ ရှေးအဖို့က သီလစင်ကြယ်၍ မဂ်ဖိုလ်ကိုရသော သူတို့သည်သာလျှင် များကုန်ရာ၏။ သန္တတိ အမတ်ကြီးစသည် တို့ကဲ့သို့ ရှေးအဖို့က သီလမစင်ကြယ်ဘဲ မဂ်ဖိုလ်ကို ရသောသူတို့မှာ အနည်းငယ်သာ ရှိကုန်ရာ၏။

သို့ဖြစ်၍၊ သီလကို မည်သူမဆို အသက်ပမာ အလေးပြု၍ စောင့်ထိန်းအပ်၊ စောင့်ထိန်းထိုက်သည်သာတည်း။ နောင်အခါမှ စောင့်ထိန်းမည်ဟု ပေါ့ပေါ့ဆဆ မပြုအပ်သည်သာတည်း။ အကြောင်းမူကား—ထိုသို့ ပေါ့ပေါ့ဆဆပြုလျက် သီလပျက်စီးနေခိုက်တွင် အမှတ်တမဲ့ ရုတ်တရက် သေဆုံးသွားပါလျှင် မျက်စိတစ်မှိတ်ခန့် ကာလအတွင်းမှာပင် အပါယ်ဘုံသို့ ကျရောက်သွားမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ဘာဝနာကို အားထုတ်လိုသော သူတို့၌ကား ဆိုဖွယ်ပင်မရှိတော့ပြီ။ ထိုသို့သော သူတို့သည်ကား အသက်ထက်ပင် အလေးအမြတ်ပြု၍ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်အောင် စောင့်ထိန်းအပ်၊ စောင့်ထိန်းထိုက်သည်သာတည်း။

ထို့ကြောင့် ဘာဝနာကို အားထုတ်လိုသောသူသည် အမြဲတမ်း သီလစင်ကြယ်နေသော်လည်း သမာဓိ၊ ပညာတို့အား ကျေးဇူးပြု နိုင်စေရန် ရည်သန်မြှော်လင့်၍ ငါးပါးသီလကိုဖြစ်စေ၊ အာဇီဝဋ္ဌ မကသီလကိုဖြစ်စေ ရှေးဦးစွာ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးအပ်၏။ ပလိ ဗောဓအလုံးစုံကို ပယ်ဖြတ်၍ ၇-ရက်ဖြစ်စေ၊ ထို့ထက်အလွန်ဖြစ်စေ နေ့ညဉ့်မပြတ် အားထုတ်လိုလျှင်ကား ရှစ်ပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလ တို့ကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးအပ်ကုန်၏။

အကျိုးကား။ ။အမှတ်တရ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးအပ်သော ထိုသီလကို အားထုတ်သောကာလ၌ သတိရ တိုင်း “သီလစင်ကြယ်ပါပေသည်” ဟု စိတ်နှလုံးသာရွှင်ခြင်း ဖြစ်ပါ လတ္တံ့။ အနည်းငယ် နှစ်သိမ့်အားရခြင်း ဖြစ်ပါလတ္တံ့။ များစွာနှစ်သိမ့် အားရခြင်း ဖြစ်ပါလတ္တံ့။ ကိုယ်စိတ် ငြိမ်းအေးခြင်းဖြစ်ပါလတ္တံ့။ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာခြင်း ဖြစ်ပါလတ္တံ့။ စိတ်၏ငြိမ်သက် တည်ကြည် ခြင်းဖြစ်ပါလတ္တံ့။ ထင်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို ရှုမှတ်နိုင်၍ အမှန် အတိုင်းသိသော ယထာဘူတဉာဏ် စသည်ဖြစ်ပါလတ္တံ့။ သတည်း။ ဤသည်ကား လူတို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပုံတည်း။

လူတို့၏ သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြီး၏။

အခန်း(၁) ပြီး၏။

အခန်း (၂) စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ

စိတ်၏စင်ကြယ်ခြင်း = စင်ကြယ်သောစိတ်။ ။စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဟူသော အမည်သည် စိတ်ကို ခေါင်းတပ်၍ ခေါ်အပ်သော အမည်တည်း။ အမှန်အားဖြင့်သော်ကား ထက်သန်သော သမထသမာဓိ၊ ဝိပဿနာသမာဓိ ဖြစ်လတ်သော် ထိုထိုအာရုံကို ကြံစည်မှုဟူသော နိဝရဏတို့သည် အကြားအကြား၌ ဝင်၍ မဖြစ်နိုင်ကုန်ပြီ။ သမထအာရုံ၊ ဝိပဿနာအာရုံတို့၌ စူးစိုက် တည်ကြည်သော သမာဓိသည် သာလျှင် တစပ်တည်း စင်ကြယ်စွာ ဖြစ်၏။ ဤသို့သော သမာဓိသည်သာလျှင် မုချအားဖြင့် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။ ဤ သမာဓိ၏ အစွမ်းအားကြောင့် ယှဉ်တွဲဘက် စိတ်သည် လည်း နိဝရဏတို့မှ စင်ကြယ်လေသည်။

သမာဓိ ၃-မျိုး ။ ။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိမည်သော ဤသမာဓိသည် “ဥပစာရသမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိ၊ ခဏိကသမာဓိ” အားဖြင့် ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် သမထဘာဝနာကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားရှုမှုတို့၏ အကြားအကြား၌ဝင်၍ ဖြစ်တတ်သည့် ကြံစည်မှု နိဝရဏတို့မှ ကင်းစင်သောအခါ၌ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ဖြစ်စေ၊ အထူးသန့်ရှင်းစွာ ဖြစ်သော ဘုရားဂုဏ် စသည်ကိုဖြစ်စေ အာရုံ ပြုလျက် တစပ်တည်း ဖြစ်ပေါ်သော ကာမာဝစရ သမာဓိသည် ဥပစာရသမာဓိမည်၏။ အပ္ပနာစာရ၏အနီး၌ဖြစ်သော သမာဓိဟု ဆိုလိုသည်။ ဤသမာဓိတို့တွင် ကသိုဏ်း၊ အသုဘ၊ ကာယဂတာ သတိ၊ အာနာပါန၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ၊ အာရပ္ပ ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ အလိုအား

ဖြင့် ဖြစ်သော သမာဓိသည်သာလျှင် မုချအားဖြင့် ဥပစာရသမာဓိ မည်၏။ အနုဿတိ ၈-ပါး၊ ပဋိကူလသညာ၊ ဓာတုဝဝတ္ထာန်တို့ အလို အားဖြင့်ဖြစ်သော သမာဓိသည်ကား အပ္ပနာ၏အနီး၌ မဖြစ်သော ကြောင့် မုချအားဖြင့် ဥပစာရသမာဓိ မမည်။ နီဝရဏတို့မှ စင်ကြယ်ပုံ အားဖြင့် ဥပစာရသမာဓိ အစစ်နှင့် အလားတူသောကြောင့်သာလျှင် ဥပစာရသမာဓိ မည်ပေသည်။

စတုက္ကနည်းအရ ၄-ပါး၊ ပဉ္စကနည်းအရ ၅-ပါး ပြားသော ရူပဈာန်နှင့် အရူပဈာန် ၄-ပါး တည်းဟူသော သမာပတ် ၈-ပါး၊ ၉-ပါးသည် အပ္ပနာသမာဓိ မည်၏။ ကသိုဏ်းစသော အာရုံထဲ၌ ဝင်ရောက်နေသကဲ့သို့ မတုန်မလှုပ်တည်ကြည်သော သမာဓိဟု ဆိုလိုသည်။

ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ ထက်သန် ညီမျှသောအခါ၌ ရှုမှတ်မှုချည်းသာ တစပ်တည်းဆက်စပ်လျက် စင်ကြယ်စွာဖြစ်၏။ ထိုထို အာရုံကို ကြံစည်မှု နီဝရဏတို့သည် အကြားအကြား၌ဝင်၍ မဖြစ်ကုန်ပြီ။ ထိုသို့သော ကာလ၌ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရုပ်နာမ် အာရုံ၌ တည်ကြည် စူးစိုက်သော သမာဓိသည် ထက်သန်ထင်ရှား စွာဖြစ်၏။ ဤ သမာဓိသည် ခဏိကသမာဓိ မည်၏။ ရှုမှတ်သော စိတ် အခိုက်အတန့်မျှ တည်ကြည်စူးစိုက်သော သမာဓိဟု ဆိုလို သည်။

သမထယာနိက၏ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ။ ။ဤ သမာဓိ ၃-မျိုးတို့တွင် ဥပစာရ သမာဓိ၌ဖြစ်စေ၊ အပ္ပနာသမာဓိ၌ ဖြစ်စေ တည်၍ ဝိပဿ နာရှုသော သူသည် “သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်”

မည်၏။ သမထလျှင် သွားကြောင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၊ သမထယာဉ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ သွားသောပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုလိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဥပစာရသမာဓိ၊ အပ္ပနာ သမာဓိ ၂-ပါးသည် သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ် ၏ မှီရာဖြစ်သော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပေတည်း။

ဝိပဿနာ ယာနိက၏ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ။ ။ ဥပစာရ၊ အပ္ပနာ သမာဓိ ၂-ပါးကို မမှီမူ၍ သက်သက် ဝိပဿနာ ရှုသောသူသည် သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိက ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ သမထမဘက်ဘဲ သက်သက် ဝိပဿနာသာလျှင် သွားကြောင်းရှိ သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဿနာယဉ် သက်သက်ဖြင့်သာလျှင် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုလိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ ခဏိက- သမာဓိသည်သာလျှင် သုဒ္ဓဝိပဿနာ ယာနိကပုဂ္ဂိုလ်၏ မှီရာဖြစ်သော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပေတည်း။

အထက်ပါ စကားအလုံးစုံသည် ပြုလတ္တံ့သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ပါဠိတော်နှင့် အညီပေတည်း။

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ နာမ သ-ဥပစာရာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော-ဥပစာ သမာဓိနှင့်တကွ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့သည် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၂-၂၂၂)

ဤအဋ္ဌကထာ၌ ခဏိကသမာဓိကို မဆိုသော်လည်း ပြုလတ္တံ့ သော ဋီကာ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ပါဠိတော်တို့၌ကား ထိုသမာဓိ ထင်ရှား သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤအရာ၌ ဤသို့ မှတ်ယူအပ်၏။ သမထယာနိကတို့၏ အားထုတ်ပုံကို ပဓာနပြု၍ပြုလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ရှေးအဖို့က သီးသန့် အားထုတ်ရသော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိကိုသာ ပြုလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ခဏိက သမာဓိသည် ရှေးအဖို့က

မဖြစ်မူ၍ ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌သာပါဝင်လျက် ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ နိဝရဏတို့မှ ကင်းစင်ခြင်းအားဖြင့် ဥပစာရသမာဓိနှင့် အလားတူသော ဤဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိကို “သေသာနိဒ္ဒါဒသပိ ဥပစာရ ကမ္မဋ္ဌာနာနေဂ-ဟူသော သတိပဋ္ဌာနသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ကဲ့သို့” ဥပစာရသမာဓိ၌ ထည့်သွင်း၍ ပြလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း ဤအကြောင်းများကြောင့် ခဏိကသမာဓိကို ဤအရာ ၌ သီးသန့် မပြဘဲ ချွင်းချန်ထားသည် ဟူ၍ သာမှတ်အပ်၏။ ဤသို့ယူ မှသာလျှင် ကျမ်းဂန်အလုံးစုံတို့နှင့် ညီညွတ်နိုင်မည်။ အောက်ပါ သာကေတို့ကို သေချာစွာ ကြည့်ရှုပါလေ။

သမထောဝ ယာနံ သမထယာနံ၊ တံ ဧကဿ အတ္ထိတိ သမထ ယာနိကော၊ ဈာနေ ဈာနူပစာရေ ဝါ ပတိဋ္ဌာယဝိပဿနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿေတံ နာမံ။ ။သမထယာနိကဿ သမထမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသော။ ဝိပဿနာယာနိကဿ ပန သမထံ အနိဿာယာတိ အာဟ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကောတိ၊ သမထ ဘာဝနာယ အမိသိတဝိပဿနာ ယာနဝါတိ အတ္ထော။

(မဟာဋီကာ ၂-၃၅၀၊ ၃၅၁)

သမထောဝ၊ သမထသည်ပင်လျှင်။ ယာနံ၊ သွားကြောင်း ယာဉ်တည်း။ သမထယာနံ၊ သမထယာဉ်။ ဧတဿ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်အား။ တံ၊ ထိုသမထယာဉ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမထယာနိကော၊ သမထယာနိက မည်၏။ ဧတံ၊ ဤ သမထယာနိက ဟူသော အမည်သည်။ ဈာနေဝါ ဈာနူပစာရေ ဝါ ပတိဋ္ဌာယ၊ ဈာန်၌ဖြစ်စေ၊ ဈာန်၏အနီး ဥပစာ သမာဓိ၌ဖြစ်စေ တည်၍။ ဝိပဿနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ၊ ဝိပဿနာကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ နာမံ၊ အမည်တည်း။

သမထယာနိကဿ၊ သမထယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်အား။ သမထ မုခေန၊ သမထကို ရွှေသွားပြုသဖြင့်။ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော၊ ဝိပဿနာကိုစ၍ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာ ယာနိကဿ ပန၊ ဝိပဿနာ ယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်အားမူကား။ သမထံ အ-နိဿာယ၊ သမထကို မမှီမူ၍။ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော၊ ဝိပဿနာကို စ၍ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြစ်သောကြောင့်။ သုဒ္ဓဝိပဿနာ ယာနိကောတိ၊ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကောဟူ၍။ အာဟ၊ အဋ္ဌကထာဆရာဆိုတော်မူ၏။ သမထဘာဝနာယ၊ သမထဘာဝနာနှင့်။ အ-မိဿိတဝိပဿနာ ယာန ဝါ၊ မရောနှောသည့် ဝိပဿနာယာဉ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကော ဟူသော ပုဒ်၏အနက်တည်း။

ဥပစာသမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိတို့၌တည်၍ (ဝါ) ၎င်းသမာဓိတို့ကို အခြေခံရွှေသွားပြု၍ ဝိပဿနာရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သမထယာနိက မည်၏။ ၎င်းသမာဓိ ၂-ပါးကို မမှီမူ၍ (ဝါ) ၎င်းသမာဓိ ၂-မျိုးတည်းဟူသော အခြေခံအလျှင်း (အလျှင်း) မရှိဘဲ ဝိပဿနာ သက်သက်ကိုသာ စ၍ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သုဒ္ဓဝိပဿနာ ယာနိက မည်၏။ ဤအနက်ကို အထက်ပါ ဋီကာစကား တို့ဖြင့် တိုက်ရိုက်ထင်ရှားပြ၏။ “ဒေဝဒတ်သည် နေ၌မစား၊ ဝလည်းဝဖြိုးသည်”ဟု ဆိုလျှင် ‘ညဉ့်၌ စားနေသည်’ဟု သိရသကဲ့သို့ သမာဓိ ၃-မျိုးရှိရာတွင် “ဥပစာ၊ အပ္ပနာ၊ သမာဓိ ၂-မျိုးကို မမှီ ဝိပဿနာ လည်း ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုရာ၌ ‘ခဏိကသမာဓိကိုမှီသည်’ဟု သိနိုင်သောကြောင့် “ဝိပဿနာ ယာနိကသည် ခဏိကသမာဓိ ကိုသာမှီ၍ ဝိပဿနာရှုသည်” ဟူသော ဤအနက်ကိုလည်း အတ္ထာပန္န နည်းဖြင့်

ပြ၏။ အောက်ပါ မဟာဋီကာ၌ကား ထိုအနက်ကိုလည်း တိုက်ရိုက်ပြ
၏။

သမထယာနိကဿ ဟိ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒံ သမာဓိံ၊ ဣတရဿ
ခဏိကသမာဓိံ၊ ဥဘယေသမ္ပိ ဝိမောက္ခမုခတ္ထယံ၊ ဝိနာ န ကဒါစိပိ
လောကုတ္တရာဓိဂမော သမ္ဘဝတိ။ တေနာဟ-သမာဓိဉ္ဇေဝ ဝိပဿနဉ္ဇ
ဘာဝယမာနောတိ။ (မဟာဋီကာ ၁-၁၅)

သမထယာနိကဿ၊ သမထယာနိကအား။ ဥပစာရပ္ပနာ ဘေဒံ
သမာဓိံ ဥပစာ၊ အပ္ပနာအားဖြင့် ကွဲပြားသော သမာဓိ ၂-မျိုးကို။
ဝိနာ၊ ကြည့်၍။ ကဒါစိပိ၊ တစ်ရံတစ်ခါမျှလည်း။ လောကုတ္တရာ-
ဓိဂမော၊ လောကုတ္တရာ တရားကိုရခြင်းသည်။ နသမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်။
ဣတရဿ၊ ဝိပဿနာယာနိကအား။ ခဏိကသမာဓိံ၊ ခဏိက
သမာဓိကို။ ဝိနာ၊ ကြည့်၍။ ကဒါစိပိ၊ တစ်ရံတစ်ခါမျှလည်း။
လောကုတ္တရာဓိဂမော၊ လောကုတ္တရာတရားကို ရခြင်းသည်။ န
သမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်။ ဥဘယေသမ္ပိ၊ သမထယာနိက ဝိပဿနာယာနိက
၂-ဦးလုံးတို့အားလည်း။ ဝိမောက္ခ မုခတ္ထယံ၊ အနိစ္စာ နုပဿနာ၊
ဒုက္ခာ နုပဿနာ၊ အနတ္တာနုပဿနာ ဟူသော ဝိမောက္ခမုခ ၃-
မျိုးကို။ ဝိနာ၊ ကြည့်၍။ ကဒါစိပိ၊ တစ်ရံတစ်ခါမျှလည်း။
လောကုတ္တရာ-ဓိဂမော၊ လောကုတ္တရာတရားကို ရခြင်းသည်။ န
သမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ သမာဓိဉ္ဇေဝ ဝိပဿနဉ္ဇ
ဘာဝယမာနောတိ၊ ဘာဝယမာနောဟူ၍။ အာဟ၊ အဋ္ဌကထာ၌
ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။

ဤဋီကာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အခြေအမြစ်နှင့်တကွ ရှင်းလင်း
သိသာအောင် အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံကို ရှေးဦးစွာ ရှင်းပြပေအံ့။

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သ-ပညော၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ သော ဣမံ ဝိဇေယေ ဇဋ္ဌံ။

(သံ ၁-၁၃)

ဤဂါထာ၌ “စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ၊ သော ဣမံ ဝိဇေယေ ဇဋ္ဌံ”
ဟူသော အပိုဒ် ၂-ခုကိုသာ ဆက်စပ်၍ကြည့်ပါ။ ထိုတွင် နောက်
အပိုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးကြည့်ပါ။

သော၊ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣမံ ဇဋ္ဌံ၊ ဤတဏှာ အရှုပ်ကို။
ဝိဇေယေ၊ ဖြေရှင်းနိုင်၏။ “ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤတဏှာ
အရှုပ်ကို ဖြေရှင်းနိုင်သည်” ဟု ဤမျှသာ ဆိုခဲ့လျှင်၊ “အဘယ်သို့
အားထုတ်၍ ဖြေရှင်းနိုင်သည်” ဟု မသိနိုင်ရာ။ ထို့ကြောင့် “ဤသို့
အားထုတ်၍ ဖြေရှင်းနိုင်သည်” ဟု အားထုတ်ပုံကို ပြတော်မူလို၍၊
“စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ” ဟူသော အပိုဒ်ကိုလည်း ဟောတော်မူပေ
သည်။ ထိုအပိုဒ်ကို အနက်ပြန်လျှင် -

စိတ္တဉ္စ၊ စိတ်ကိုလည်းကောင်း။ ပညဉ္စ၊ ပညာကိုလည်းကောင်း။
ဘာဝယံ၊ ပွားစေ၏။ ။ “စိတ်နှင့်၊ ပညာကို ပွားစေလျှင် ဖြေရှင်းနိုင်
သည်” ဟု အနက်ထွက်၏။ ဤပါဠိတွင် စိတ္တံဟူရာ၌ စိတ်ကို
ခေါင်းတပ်၍ ဆိုထားသည်။ ထိုပုဒ်ဖြင့် သမာဓိကိုသာ ယူရမည်
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပညဉ္စ ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်လည်း တစ်ပါးသော
ပညာကိုမယူရ၊ ဝိပဿနာပညာကိုသာ ယူရမည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊
ပြတော်မူလို၍ အဋ္ဌကထာ၌ သမာဓိဇ္ဇေဝ ဝိပဿနဉ္စ ဘာဝယ
မနောဟု ဖွင့်ဆိုလေသည်။ “သမာဓိနှင့်၊ ဝိပဿနာကို ပွားစေလျှင်
တဏှာအရှုပ်ကို ဖြေရှင်းနိုင်သည်၊ တဏှာ ကင်းသော ရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်
သည်” ဟု ဆိုလို၏။

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ၌ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ် သမာဓိကို
ပွားစေရမည်ဟူ၍လည်း မထင်ရှားသေး၊ ဤသမာဓိ ဝိပဿနာ ၂-မျိုး

လုံးကို အဘယ့်ကြောင့် ပွားစေရသည်ဟူ၍လည်း မထင်ရှားသေး။ သို့ဖြစ်၍ ဤအချက်တို့ကို ထင်ရှားစေရန် ဋီကာ၌ သမထ ယာနိကဿ ဟိ စသည်ကို မိန့်ဆိုပြန်လေသည်။

၎င်းဋီကာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။သမထယာနိကဖြစ်လျှင်၊ ဥပစာ သမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိ ၂-မျိုး တို့တွင် တစ်ခုခုကို ပွားစေမှသာလျှင်၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်။ သို့မဟုတ်လျှင်၊ ဘယ်အခါမျှ မရနိုင်။ ဝိပဿနာယာနိကဖြစ်လျှင်၊ ခဏိက သမာဓိကို ပွားစေမှသာလျှင်၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်။ သို့မဟုတ်လျှင်၊ ဘယ်အခါမျှ မရနိုင်။ သမထ ယာနိက၊ ဝိပဿနာ ယာနိက ၂-ဦးလုံးပင် ဝိမောက္ခမုခ မည်သော အနုပဿနာ ၃-ပါးကို ပွားစေမှသာလျှင် မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်။ သို့မဟုတ်လျှင်၊ ဘယ်အခါမျှမရနိုင်။ ဤသို့ သမာဓိ ၃-မျိုးနှင့်၊ ဝိမောက္ခမုခဖြစ်သော ဝိပဿနာ ၃-မျိုးတို့ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပွားစေသော သူသည်သာလျှင် မဂ်ဖိုလ်ကိုရနိုင်၊ တဏှာအရှုပ်ကို ရှင်းနိုင်၍၊ ၎င်းသမာဓိဝိပဿနာတို့ကို မပွားစေလျှင်၊ ဘယ်အခါမျှ မဂ်ဖိုလ် ကိုမရနိုင်၊ တဏှာအရှုပ်ကို မရှင်းနိုင်ကောင်းသောကြောင့် “သမာဓိ ဉ္စေဝ ဝိပဿနဉ္စ ဘာဝယမာနော-သမာဓိနှင့်၊ ဝိပဿနာ ကိုပွားစေ လျှင် တဏှာ အရှုပ်ကို ရှင်းနိုင်သည်”ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၁-၃) အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဖွင့်ပြပါသည် ဟူလို။

ပြခဲ့ပြီးသော မဟာဋီကာ စကားတို့ဖြင့် “ဝိပဿနာယာ နိက ပုဂ္ဂိုလ်အား ဥပစာ သမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိတို့ကို ပွားစေရန် မလိုပြီ၊ ခဏိကသမာဓိကိုသာလျှင် ပွားစေရန် လိုသည်။ ၎င်းခဏိက သမာဓိကို ပွားစေခြင်းဖြင့် သာလျှင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်၍ မဂ်ဖိုလ်ကို

ရနိုင်သည်”ဟူသော ဤအနက်သည် ထင်ရှားလှပေပြီ။ သို့သော် လည်း အဋ္ဌကထာနှင့်ညီမျှသာလျှင် ယုံကြည်မှတ်သား ထိုက်သော ကြောင့် ဆင်ခြင်နိုးနှောရန် မူလပဏ္ဏာသ ဓမ္မဒါယာဒသုတ် အဖွင့်အဋ္ဌ ကထာ၌လာသော ဘာဝနာနည်း ၂-ပါးကို ထုတ်ပြဦးအံ့။

မဂ်ကိုပွားနည်း ၂-ပါး။ ။ဘာဝနာ နယောတိ ကောစိ သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝေတိ၊ ကောစိ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ၊ ကထံ၊ ဣဓေကစ္စော ပဌမံ ဥပစာရသမာဓိံ ဝါ အပ္ပနာသမာဓိံ ဝါ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အယံ သမထော။ သော တဉ္စ တံသမ္ပယုတ္တေ စ ဓမ္မေ အနိစ္စာဒိဟိံ ဝိပဿတိ၊ အယံ ဝိပဿနာ။ ဣတိ ပဌမံ သမထော၊ ပစ္ဆာ ဝိပဿနာ။ တေန ဝုစ္စတိသမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝေတိတိ၊ တဿ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝယတော မဂ္ဂေါ သဗ္ဗာယတိ။ (မ-၄ ၁-၁၁၂)

ဘာဝနာနယောတိ၊ အရိယာမဂ်ကို ပွားနည်း ဟူမှုကား။ ကောစိ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ သမထရှေ့သွားရှိသော။ ဝိပဿနံ။ ဝိပဿနာကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၊ ပွားစေ၏။ ကောစိ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဝိပဿနာရှေ့သွားရှိသော။ သမထံ၊ သမထ ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၊ ပွားစေ၏။ ကထံ၊ အဘယ်သို့ ပွားစေ သနည်းဟူမှုကား။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဧကစ္စော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ဥပစာရသမာဓိံ ဝါ၊ ဥပစာရ သမာဓိကို ဖြစ်စေ။ အပ္ပနာ သမာဓိံ ဝါ၊ အပ္ပနာသမာဓိကို ဖြစ်စေ။ ပထမံ၊ ဝိပဿနာ မရှုမိ ရှေးဦးစွာ။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ အယံ၊ ဤဥပစာ၊ အပ္ပနာ သမာဓိသည်။ သမထော၊ သမထပေတည်း။ သော၊ သမထကို ဖြစ် စေပြီးသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တဉ္စ၊ ထိုသမာဓိကိုလည်းကောင်း။

တံသမ္ပယုတ္တေ ဓမ္မေ စ၊ ထိုသမာဓိနှင့်ယှဉ်သော စိတ် စေတသိက် တရားတို့ကိုလည်းကောင်း။ အနိစ္စာဒီဟိ၊ အနိစ္စအစရှိသော အခြင်း အရာတို့ဖြင့်။ ဝိပဿတိ၊ ရှု၏။ အယံ၊ ရှုသော ဤပညာသည်။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာပေတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပွားစေလတ်သော်။ ပထမံ သမထော၊ ရှေးဦးစွာ သမထဖြစ်၏။ ပစ္စာ ဝိပဿနာ၊ နောက်မှ ဝိပဿနာ ဖြစ်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထိုသို့သော သမထ ယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝေတီတိ၊ သမထ ရှေ့သွားရှိသော ဝိပဿနာကို ပွားစေသည်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဆို အပ်၏။ သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ သမထရှေ့သွားရှိသော။ ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာကို။ ဘာဝယ တော၊ ပွားစေသော။ တဿ၊ ထိုသမထယာ နိက ပုဂ္ဂိုလ်အား။ မဂ္ဂေ၊ အရိယာမဂ်သည်။ သဗ္ဗာယတိ၊ ဖြစ်၏။

ဤသမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝနာနည်းသည် ပထမော သမထယာနိက သု ဝသေန ဝုတ္တော ဟူသော ၎င်း၏ အဖွင့်ဋီကာနှင့် အညီ၊ သမထယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာနည်းပေတည်း။ ဤအဋ္ဌကထာစကားထဲမှ သမာဓိနှင့် ၎င်း၏ သမ္ပယုတ် တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုသည်ဟု ဆိုသောစကားကို နှလုံးထဲ၌ မြဲစွာသိမှီး ထားပါလေ၊ သမထယာနိကဖြစ်လျှင်၊ အများအားဖြင့် ဤအတိုင်းသာ ရှုသည်ဟူ၏။ ထို့ပြင်၊ ဤဆိုလတံ့သော အဓိပ္ပါယ် အထူးကိုလည်း သတိပြုအပ်၏။ အဋ္ဌကထာ၌ “သမာဓိကို ဖြစ်စေပြီး နောက် အနိစ္စသည်တို့ဖြင့် ရှုသည်” ဟူ၍သာ ဆိုချေသည်။ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ၂-ပါးကို ဖြစ်စေသည်ဟူ၍ကား မဆိုချေ။ သို့ဆိုရာ၌ “၎င်းဉာဏ် ၂-ပါးကို သမထမှ ရှေးဦးစွာ ပွားစေခဲ့ပြီ” ဟူ၍လည်း မယူသင့်ပေ၊ ၎င်းဉာဏ် ၂-ပါးနှင့်ကင်း၍ အနိစ္စာ

နုပဿနာ စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကြသည်ဟူ၍လည်း မယူသင့်ပေ။ ထို့ကြောင့် “သမထကိုဖြစ်စေပြီးနောက် ၎င်းဉာဏ် ၂-ပါးဖြင့် ရှုသည်၊ ထို့နောင်မှ အနိစ္စစသည်တို့ဖြင့် ရှုသည်” ဟူသော ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ ယူအပ်၏။ ဤသို့ ယူနိုင်ကြောင်းကား- အနိစ္စာဒိဟိ ဝိပဿတိ ဟူသောစကားသည် ပဓာနနည်းဖြင့် ဆိုသော စကားဖြစ်ထိုက်သောကြောင့်တည်း။ ပြဓာန်းသည်ကို တိုက်ရိုက် ဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသည်ကိုလည်း သိစေသောနည်းသည် ပဓာနနည်းမည်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ပြဓာန်းသော အနိစ္စာဒိဝိပဿနာကို တိုက်ရိုက် ဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော ၎င်းဉာဏ် ၂-ပါးကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေသည်ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။ ဥပမာ-ဘုရင်မင်းမြတ် ထွက်တော်မူသည်ဟုဆိုလျှင် သူ၏အခြွေအရံများပါ ထွက်သည်ဟု သိရသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မယူမူ၍ “အနိစ္စာဒိဝိပဿနာက စ၍ ဖြစ်သည်”ဟု ယူလျှင် ဝိပဿနာ အစီအရင်ကို ပြသော ကျမ်းဂန်အလုံးစုံတို့နှင့် မညီမညွတ်ဘဲ ရှိလေရာ၏။ ဤကား သတိပြုဖွယ် အဓိပ္ပါယ်အထူးတည်း။

ဣဓ ပနေကစ္စော ဝုတ္တပ္ပကာရံ သမထံ အနုပ္ပါဒေတွာဝ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓေ အနိစ္စာဒိဟိ ဝိပဿတိ၊ အယံ ဝိပဿနာ။ တဿ ဝိပဿနာ ပါရိပူရိယာ တတ္ထ ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ ဝေါ-သဂ္ဂါရမ္မဏတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ၊ အယံ သမထော။ ဣတိ ပဌမံ ဝိပဿနာ၊ ပစ္စာ သမထော၊ တေန ဝုစ္စတိ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝေတိတိ၊ တဿ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝယတော မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလိကဓောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော

ဗဟုလိကရောတော သံယောဇနာနိ ပဟိယန္တိ၊ အနုသယာ ဗျန္တိ
ဟောန္တိ။ (မ-၄ ၁-၁၁၃)

ပန၊ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာနည်းကား။ ဣဓ၊ ဤ သာသနာ
တော်၌။ ဧကစ္စော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝုတ္တပ္ပကာရံ၊ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမ
နည်း၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပစာ၊ အပုနာ အပြားရှိသော။ သမထံ၊
၂-မျိုးသော သမထ သမာဓိကို။ အနုပ္ပါဒေတွာဇေ၊ မဖြစ်စေမူ၍
သာလျှင်။ ပဉ္စဥပါဒါနက္ခန္ဓေ၊ ငါးပါးသော ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာတို့ကို။
အနိစ္စာဒီဟိ၊ အနိစ္စအစရှိသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဝိပဿတိ၊ ရှု၏။
အယံ၊ ရှုသော ဤပညာသည်။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာပေတည်း။
တဿ၊ ရှုသောထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဝိပဿနာပါရိပူရိယာ၊
ဝိပဿနာဉာဏ် ထက်သန်ပြည့်စုံလတ်သော်။ တတ္ထ ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ၊
ထိုဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ဖြစ်ကုန် သော စိတ်စေတသိက်တရားတို့၏။
ဝေါသဂ္ဂါရမ္မဏတော၊ ဗဟိဒ္ဓ အာရုံတို့ကို စွန့်လွှတ်သောကြောင့်။
ဝါ၊ ဂေါစရဇ္ဈတ္တဖြစ်သော ဝိပဿနာ၏ အာရုံ၌သာလျှင် ပြေးဝင်
သောကြောင့်။ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ၊ စိတ်၏တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိ
သည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော စူးစိုက်တည်ကြည်မှုသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ဖြစ်၏။ အယံ၊ ဤ ဝိပဿနာစိတ်၏ တည်ကြည်မှုသည်။ သမထော၊
သမထပေတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ပွားစေလတ်သော်။ ပထမံ ဝိပဿနာ၊
ရှေးဦးစွာ ဝိပဿနာဖြစ်၏။ ပစ္စာ သမထော၊ နောက်မှ သမထဖြစ်
၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထိုသို့သော ဝိပဿနာယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်
ကို။ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝေတီတိ၊ ဝိပဿနာရှေ့
သွားရှိသော သမထကို ပွားစေသည်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏။
ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဝိပဿနာ ရှေ့သွားရှိသော။ သမထံ၊ ဝိပဿနာ

စိတ်၏တည်ကြည်မှုတည်း ဟူသော သမထကို။ (ဋီကာ၌ကား မဂ် သမာဓိကို ဖွင့်၏)။ ဘာဝယတော၊ ပွားစေသော။ တဿ၊ ထိုဝိပဿ နာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်အား။ မဂ္ဂေါ၊ ပထမအရိယာမဂ်သည်။ သဗ္ဗာယတိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်၏။

(မဂ္ဂေါ သဗ္ဗာယတိတိ ပထမော လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ နိဗ္ဗတ္တတိ ဟူသော အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ(၂-၃၄၆)ကို မှီ၏။ ဋီကာ၌ကား ဝိပဿနာမဂ် ဟူ၍လည်းဖွင့်၏)။

သော၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တံ မဂ္ဂံ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ကို။ အာသေဝတိ၊ ဘာဝေတိ၊ ဗဟုလိ ကရောတိ၊ သကဒါဂါမိမဂ် စသည်ကို ဖြစ်စေသောအားဖြင့် မှီဝဲ၏၊ ပွားစေ၏၊ အကြိမ်များစွာပြု၏။

(သော တံ မဂ္ဂန္တိ ဧကစိတ္တက္ခဏိကမဂ္ဂဿ အာသေဝနာဒီနိ နာမ နတ္ထိ ဒုတိယ မဂ္ဂါဒယော ပန ဥပ္ပါဒေန္တော တမေဝ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလိကရောတိတိ ဝုစ္စတိ-ဟူသော အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာကို မှီ၏။ (အံ-၄ ၂-၃၄၆)

တံ မဂ္ဂံ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ကို။ အာသေဝတော၊ ဘာဝယတော၊ ဗဟုလိကရောတော၊ မှီဝဲလျက်၊ ပွားစေလျက်၊ အကြိမ်များစွာပြုသော။ ဘဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ သံယောဇနာနိ၊ သံယောဇဉ်တို့ကို။ ပဟိယန္တိ၊ ပယ်အပ်ကုန်၏။ အနုသယာ၊ အနု သယတို့သည်။ ဗျန္တိ၊ အစွန်းအစ ကင်းကုန်၊ ပျောက်ပျက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာနည်းသည် “ဒုတိယော ဝိပဿနာယာနိကဿ (ဝသေန ဝုတ္တော)” - ဟူသော ၎င်း၏

အဖွင့်ဋီကာနှင့်အညီ၊ ဝိပဿနာယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရိယမဂ္ဂ
 ဘာဝနာနည်းပေတည်း။ ဤနည်း၌ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သမထံ အနုပ္ပါ
 ဒေတွာ-ဝ-ဟူသော စကားဖြင့် ရှေးအဖို့က ဥပစာ၊ အပ္ပနာ သမာဓိ
 ၂-မျိုးလုံးကို မပွားစေဘဲ ဝိပဿနာကိုသာ စ၍ ဖြစ်စေသည်ဟု
 ထင်ရှားပြ၏။ အနိစ္စာဒီဟိ ဝိပဿတိ ဟူသော ပဓာန စကားဖြင့်
 လည်း မပြဓာန်းသော နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊
 ၂-ပါးကို ရှေးဦးစွာဖြစ်စေ၍ အနိစ္စ စသည်တို့ဖြင့် ရှုသည်ဟု ပြ၏။
 တဿ ဝိပဿနာ ပါရိပူရိယာ။ ပ။ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာဟူသော
 စကားဖြင့် ဝိပဿနာ ထက်သန်ပြည့်စုံသောအခါ၌ သမာဓိဖြစ်
 သည်ကိုပြ၏။ ပြည့်စုံသော ဝိပဿနာအရကို ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿ
 နာဟူ၍လည်းကောင်း၊ သမထအရကို မဂ်သမာဓိဟူ၍လည်းကောင်း၊
 ဋီကာ၌ဆို၏။ ထိုသို့ပင်ဆိုသော်လည်း “ဝိပဿနံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပုရေစာရိကံ
 ကတွာ သမထံ ဘာဝေတိ၊ ပကတိယာ ဝိပဿနာလာဘီ ဝိပဿနာ-
 ယ ဌတွာ သမာဓိဉ္စပွါဒေတီတိ အတ္ထော” ဟူသော အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ
 ၌ “ဝိပဿနာ၌တည်၍ သမာဓိကိုဖြစ်စေသည်” ဟူ၍သာဆို၏။ မဂ်
 သမာဓိ ဟူ၍လည်းမဆို၊ ထိုမဂ်သမာဓိကို ရည်ရွယ်ဟန်လည်းမရှိ၊
 ထို့ပြင်၊ “၎င်းသမာဓိကို ပွားစေသောသူအား ပထမ လောကုတ္တရာမဂ်
 ဖြစ်သည်”ဟု ထိုအဋ္ဌကထာ၌ပင် ဖွင့်ပြန်၏။

ထိုသို့ဖွင့်ရာ၌လည်း မဂ်သမာဓိကို ပွားစေသောသူအား မဂ်ဖြစ်
 သည်ဟု ယူခဲ့လျှင်၊ ‘ရွှေထိုးလျှင်၊ ရွှေဖြစ်သည်’ ဟူသောစကား
 ကဲ့သို့သာ ဖြစ်လေရာ၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-မဂ်သမာဓိသည်
 မဂ္ဂင်တစ်ပါးဖြစ်၍ မဂ်ပင်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ပြင်၊ သမထ
 ပုဗ္ဗင်္ဂမနည်း၌ ရှေ့သွားသမထနှင့်၊ နောက်လိုက်ဝိပဿနာ ၂-မျိုးလုံး

ပင် လောကီတရားချည်းသာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမနည်း
 ဌ်လည်း ရှေ့သွား ဝိပဿနာနှင့် နောက်လိုက် သမထ ၂-မျိုးလုံးပင်
 လောကီတရားချည်းသာ ဖြစ်ထိုက်၏။ ဤအကြောင်း များကြောင့်၊
 သမထ၏အရကို “ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သော ခဏိက သမာဓိ”ဟု
 ယူခြင်းသည်သာ သင့်လျော်၏။ ၎င်းသမာဓိ၏ ယှဉ်ရာ ထက်သန်ပြည့်
 စုံသော ဝိပဿနာကိုလည်း အမြတ်စား၊ အလတ်စား၊ အညံ့စား
 အားဖြင့် ၃-မျိုးခွဲခြား၍ သိအပ်၏။ ခွဲခြားပုံကား -

အမြတ်စား ဝိပဿနာနှင့် သမာဓိ။ ။ဝိပဿနာဉာဏ်ကို “ဘင်္ဂ
 ဉာဏ်မှစ၍ အမြတ်စား
 အားဖြင့် ထက်သန်ပြည့်စုံပြီ” ဟူ၍မှတ်အပ်၏။ ထိုအခါမှစ၍
 အမြတ်စားဖြစ်သော ခဏိကသမာဓိသည် ဖြစ်၏။ ဤစကားသည်
 “ပယလက္ခဏုပဋ္ဌာနေကတ္တ”နှင့် “ဘင်္ဂဉာဏ်ကို” ပြသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊
 ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စသည်နှင့် ညီ၏။ ဤအခဏ်၏ အဆုံး၌လည်းကောင်း၊
 ဘင်္ဂဉာဏ် အရာ၌လည်းကောင်း ထင်ရှားလတ္တံ့။

အလတ်စား ဝိပဿနာနှင့် သမာဓိ။ ။အလတ်စားအားဖြင့်ကား
 ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှစ၍
 ဝိပဿနာ ပြည့်စုံပြီဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ထို အခါမှစ၍ အလတ်စား
 ခဏိက သမာဓိဖြစ်၏။ ဤစကားသည်လည်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို
 ပထမတရုဏ ဝိပဿနာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤ ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသူ
 ကို “အာရဒ္ဓ-ဝိပဿက” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့်
 ဆိုသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့်လည်းညီ၏။ ဤဉာဏ်ကို “မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်
 အောင် ဧကန်အားထုတ်နိုင်ကြောင်း ပဓာနိယဂ်” ဟူ၍ ဟောသော
 ပါဠိ “ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿီ” အစရှိသော ပါဠိတို့နှင့် လည်းညီ၏။
 အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို “ထက်သန်ပြည့်စုံ

သော ဝိပဿနာတို့တွင် ပထမဝိပဿနာ”ဟု ထိုထို ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ တို့ဖြင့် သိအပ်သောကြောင့်ပေတည်း။

အညံ့စား ဝိပဿနာနှင့် သမာဓိ။ ။ အညံ့စားအားဖြင့်ကား နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ထက်သန်စွာ ဖြစ်သော ကာလမှစ၍ ဝိပဿနာပြည့်စုံပြီဟု မှတ်အပ်၏။ ထိုအခါမှ စ၍ အညံ့စား ခဏိက သမာဓိဖြစ်၏။ ၎င်းသမာဓိကြောင့် ကြံစည်မှု နီဝရဏတို့သည် ရှုမှတ်မှုတို့၏ အကြားအကြား၌ဝင်၍ မဖြစ်နိုင် ကုန်ပြီ။ ရှုမှတ်သော စိတ်သည် နီဝရဏတို့မှ စင်ကြယ်၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်တို့ကို သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ဖြင့်သိသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ် စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြလေသည်။ နီဝရဏတို့မှ စင်ကြယ်ပုံ အားဖြင့် ဥပစာရသမာဓိနှင့် အလားတူသော ဤ ခဏိကသမာဓိသည် ထိုအခါမှစ၍ ဧကန်ပင် ဖြစ်ပေါ်ရမည်သာတည်း။ မဖြစ်ခဲ့လျှင် နာမ်ရုပ်မျှကိုပင် သဘောမှန်အတိုင်း မသိနိုင်လေရာ၊ ယခုကာလ၌ အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်းထိုကာလမှစ၍ ထိုသို့သော သမာဓိသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့သော ခဏိကသမာဓိသည်ပင် နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသည်တို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။

ဤ အညံ့စား သမာဓိကို ပြဆိုခြင်းသည်လည်း “ယော တတ္ထ အ-ဝိက္ခေပဋ္ဌော၊ အယံ အဓိစိတ္တသိက္ခာ” ဟူသော ပဋိသန္တိဒါမဂ် ပါဠိတော်နှင့်ညီ၏။ ဉာဏောန အဝိဇ္ဇာယ ပဟာနံ သီလံစသည်နှင့် စပ်သောအခါ၊ ဤ ပါဠိကို အောက်ပါအတိုင်း အနက်ပြန်ဆိုအပ်၏။

တတ္ထ၊ ထိုနာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တို့ နှင့် ယှဉ်သော ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌။ ယော အဝိက္ခေပဋ္ဌော၊ အကြင်

မပျံ့လွင့်သော သဘောသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤ မပျံ့လွင့်သော သဘောသည်။ အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာမည်၏။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟတို့ကို ဝိပဿနာဟု ခေါ်ဆိုအပ် ကြောင်းကား -

ယံ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒါဒိသု ဝိပဿနာဉာဏေသု ပဋိပက္ခ ဘာဝတော “ဒီပါလောကေနေဝ တမဿ” တေန တေန ဝိပဿနာ ဉာဏေန တဿ တဿ အနတ္တဿ ပဟာနံ။ သေယျထိဒံ၊ နာမရူပ ဝဝတ္ထာနေန သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိယာ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန အဟေတု ဝိသမဟေတု ဒိဋ္ဌိနံ။ ပ။ ဂေါတြဘုနာ သင်္ခါရနိမိတ္တဂါဟဿ ပဟာ နံ။ ဧတံ တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ နာမ-ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီ (၃၈၆)၊ ပဏ္ဏာ သ (၄၅ ၁-၂၄)၊ သံယုတ် အဋ္ဌကထာ (၂-၂၃၃) စသည်တို့ပင် တည်း။

ဤ ခဏိကသမာဓိ ထက်သန်သောအခါမှ စ၍၊ ရှုမှတ် အပ်သော ရုပ်နာမ်အာရုံများက၊ အသစ် အသစ်ပြောင်းသော်လည်း၊ ရှုမှတ်သော စိတ်၏ စူးစိုက် တည်ကြည်ပုံသည်ကား တစ်သားတည်း ကဲ့သို့သာဖြစ် ၏။ ပထမရှုမှတ်သောစိတ်၊ စူးစိုက်တည်ကြည်သကဲ့သို့ ဒုတိယ၊ တတိယ ရှုမှတ်သောစိတ် စသည်တို့သည်လည်း အလားတူပင် စူးစိုက် တည်ကြည်ကုန်၏။ ထိုအခါ သမထဈာန်များကဲ့သို့လည်း ဖြစ်၍နေတတ်၏။ အထူးကား-သမထဈာန်၏အာရုံမှာ ပြောင်းလဲ ခြင်းမရှိ၊ တစ်ခုတည်းသာတည်း။ နာမ်ရုပ်မျှ အဖြစ်ဖြင့်လည်း မထင်၊ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုအားဖြင့်လည်း မထင်။ ဝိပဿနာ သမာဓိ၏ အာရုံသည် ကား အသစ်အသစ်ချည်းသာဖြစ်လျက် ပြောင်းလဲ၏။ နာမ်ရုပ်မျှ အဖြစ်ဖြင့်လည်းထင်၏။ ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ ဖြစ်မှုပျက်မှု

အားဖြင့်လည်းထင်၏။ ဤမျှသာထူး၏။ စူးစိုက် တည်ကြည်ပုံကား မထူးပြီ။ ထို့ကြောင့် မဟာဋီကာ၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုပြီ။

ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ခဏမတ္တဋ္ဌိတိကော သမာဓိ၊ သောပိ ဟိ အာရမ္မဏေ နိရန္တရံ ဧကာကာရေန ပဝတ္တမာနော ပဋိပက္ခေန အနဘိဘူတော အပ္ပိတော ဝိယ စိတ္တံ နိစ္စလံ ဌပေတိ။ (၁-၃၄၂)

ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာတိ၊ ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ ဟူသည် ကား။ ခဏမတ္တဋ္ဌိတိတော၊ ဝိပဿနာစိတ်၏ အခိုက်အတန့်မျှ တည်ခြင်း ရှိသော။ သမာဓိ၊ တည်ကြည်မှုပေတည်း။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်ပေ၏။ သောပိ၊ ထို ဝိပဿနာ ခဏိက သမာဓိသည်လည်း။ အာရမ္မဏေ၊ ရှုမှတ်သော ရုပ်နာမ်အာရုံ၌။ ဧကာကာရေန၊ တစ်မျိုးတည်းသော တည်ကြည်ပုံ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ နိရန္တရံ၊ မခြားမပြတ် တစ်စပ် တည်း။ ပဝတ္တမာနော၊ ဖြစ်လတ်သော်။ ပဋိပက္ခေန အနဘိဘူ တော၊ ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏက မနှိပ်စက် မနှောင့်ယှက်အပ်သည် ဖြစ်၍။ အပ္ပိတော ဝိယ၊ အာရုံ၌ သက်ဝင်သော ဈာန်သမာဓိကဲ့သို့။ ဝါ၊ အပ္ပနာသမာဓိကဲ့သို့။ စိတ္တံ၊ ဝိပဿနာစိတ်ကို။ နိစ္စလံ၊ မတုန် မလှုပ် တည်တံ့စွာ။ ဌပေတိ၊ ထားနိုင်၏။

ဤဋီကာသည် သမာဒဟံ စိတ္တံ-ဟူသော အာနာပါန ကထာ၌ “ဝိပဿနာစိတ်ကို ခဏိက သမာဓိဖြင့် တည်တံ့စွာ ထား နိုင်သည်”ဟု ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာကို ထောက်ခံသော စကားပေတည်း။ အဓိပ္ပါယ် ကား-ဥပစာ၊ အပ္ပနာ သမာဓိသည်သာလျှင် စိတ်ကို တည်တံ့စွာ ထားနိုင်သည် မဟုတ်သေး။ ဝိပဿနာ ခဏိက သမာဓိသည်လည်း တည်တံ့စွာ ထားနိုင်ပါ၏ဟု ဆိုလို၏။ အဘယ်မျှ အင်အားရှိလျှင်

ထားနိုင်ပါသနည်းဟု မေးရန်ရှိ၍ “အာရမ္မဏော နိရန္တရံ ဧကာကာ
 ရေန ပဝတ္ထမာနေော” ဟုဆို၏။ ဥပစာရသမာဓိနှင့် ညီမျှသောအခါ
 ရှုမှတ်မှုတို့၏ အကြားအကြား၌ စဉ်းစားကြံစည်မှု နီဝရဏတို့သည်
 မဖြစ်လာကုန်ပြီ။ ရှုမှတ်မှုချည်းသာလျှင် တစ်စပ်တည်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့
 သောကာလ၌ တည်တံ့စွာထားနိုင်သည်ဟူလို၊ ထို့ပြင် “ပဋိပက္ခေန
 အနဘိဘူတော အပ္ပိတောဝိယ” ဟူသောစကားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊
 ဘင်္ဂဉာဏ် စသည်တို့နှင့်ယှဉ်သော ခဏိက သမာဓိသည် ထို့ထက်
 ထက်သန်သည်ဖြစ်၍ အပ္ပနာသမာဓိကဲ့သို့ပင် အင်အားရှိသည်ဟု
 ပြ၏။ ထိုသို့သော သမာဓိသည် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားက မနှိပ်စက်
 မနှောင့်ယှက်နိုင်သည်ဖြစ်၍ အပ္ပနာ သမာဓိကဲ့သို့ပင် စိတ်ကို
 တည်တံ့စွာထားနိုင်ပါ၏ဟု ဆိုလို၏။ ဤသည်ကား ဝိပဿနာသမာဓိ
 ၃-မျိုးကို ခွဲခြားပုံတည်း။

ဝေါသဂ္ဂါရမ္မဏတော ပုဒ်၌ ဝေါသဂ္ဂ သဒ္ဓါသည် ဝေါသဂ္ဂ ပရိဏာမီ
 ဟူသော ပုဒ်၌ကဲ့သို့ ပရိစ္စာဂအနက်၊ ပက္ခန္ဓနအနက် ၂-မျိုးလုံး၌
 သင့်၏။ ထို ၂-နက်တို့တွင် ပရိစ္စာဂတ္ထကို ဆိုလိုလျှင် အာရမ္မဏာနံ
 ဝေါသဂ္ဂေါ ပရိစ္စာဂေါဟု ဝစနတ္ထပြုရာ၏။ အာရမ္မဏ ၏ အရကို
 လည်း ဗဟိဒ္ဓအာရုံကို ယူရာ၏။ ဝိပဿနာအရာ၌ မရှုမှတ်ဘဲ
 ဆင်ခြင်စိတ်ကူးမိသော အာရုံဟူသမျှသည် “ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ စိတ္တံ ဝိက္ခိပတိ-
 ဟူသော သတိပဋ္ဌာန သံယုတ်ပါဠိ စသည်၌ ကဲ့သို့” ဗဟိဒ္ဓ
 အာရုံမည်၏။ ဝိပဿနာ၏ အာရုံအဖြစ်မှ အပြင်ကျသော အာရုံဟု
 ဆိုလို၏။ ပက္ခန္ဓနတ္ထကို ဆိုလိုလျှင် အာရမ္မဏော ဝေါသဂ္ဂေါ ပက္ခန္ဓနံ
 ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရာ၏။ အာရမ္မဏ၏ အရကိုလဲ ဂေါစရဇ္ဈတ္ထအာရုံကို
 ယူရာ၏။ ရှုမှတ်အပ်သော ရုပ်နာမ်အာရုံ ဟူသမျှသည် “အဇ္ဈတ္တံ

သတိမာသုခမသွိ-ဟူသော သတိပဋ္ဌာန သံယုတ်ပါဠိ စသည်၌ကဲ့သို့” အဇ္ဈတ္တအာရုံ မည်၏။ ဝိပဿနာ၏ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် အတွင်းကျသော အာရုံဟုဆိုလို၏။ ဂေါစရဇ္ဈတ္တ ဟူ၍လည်းခေါ်၏။

ဤအရာ၌ အနက်နှစ်နည်းလုံးပင် သဒ္ဓါနက်မျှသာကွဲ၏။ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်ကား တူ၏။ တူပုံကား-“ဗဟိဒ္ဓ အာရုံတို့ကို စွန့်လွှတ်သည်=မရှုမှတ်ဘဲ စဉ်းစားဆင်ခြင်မှု-စိတ်ကူးကြံစည်မှု မရှိ” ဟုဆိုလျှင် “ဂေါစရဇ္ဈတ္တ အာရုံ၌သာ ပြေးဝင်နေသည်=ရှုမှတ်သင့်သော အာရုံကို မခြားမပြတ် တစ်စပ်တည်း ရှုမှတ်လျက်သာ ရှိနေသည်” ဟူသော ဤအနက်သည်လည်း ကျရောက်ပြီးစီး၏။ ထို့ပြင် “အဇ္ဈတ္တ အာရုံ၌သာ ပြေးဝင်နေသည်=တစ်စပ်တည်း ရှုမှတ်လျက်သာ ရှိသည်” ဟု ဆိုလျှင်လည်း “ဗဟိဒ္ဓအာရုံတို့ကိုစွန့်လွှတ်သည်=မရှုမှတ်ဘဲ စဉ်းစားဆင်ခြင်မှု-စိတ်ကူးကြံစည်မှု မရှိ” ဟူသော ဤအနက်သည်လည်း ကျရောက်ပြီးစီး၏။ သို့ဖြစ်၍ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် တူပေသည်။

လိုရင်းမှတ်ရန်။ ။ဝိပဿနာယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပစာရသမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိတို့ကို အလျှင်းမဖြစ်စေမူ၍ ဝိပဿနာကိုသာလျှင် စ၍ပွားစေသည်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်အား ဥပစာ၊ အပ္ပနာသမာဓိကင်းလျက် ဝိပဿနာဉာဏ်က ရှေးဦးစွာဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာပြည့်စုံသောအခါကျမှ သမာဓိဖြစ်ပေါ်သည်ဟူသော ဤအနက်သည် ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမနည်းကိုပြသော အဋ္ဌကထာမှ ထုတ်၍ မြဲမြံစွာ မှတ်သားစေ လိုရင်းပေတည်း။

ဘာဝနာနည်း ၂-မျိုးကိုပြသော ဤအဋ္ဌကထာသည်ကား ပါဠိတော်တို့မှ ယူ၍ဆိုသော စကားသာတည်း။ အချို့ အနည်းငယ်

မျှကိုသာလျှင် ထင်ရှားစေရန် ဖြည့်စွက်ဆိုထားပေသည်။ အများအားဖြင့် ပါဠိတော်နှင့် ထပ်တူကျနေသောကြောင့် “ပါဠိတော်မှ ကူး၍ ရေးထားသည်” ဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ထိုအဋ္ဌကထာစကားကို ‘ပါဠိတော်နှင့် ညီပါ၏လော’ ဟု မေးဖွယ်၊ ယုံမှားဖွယ် မရှိပြီ။ အလိုရှိလျှင် စတုတ္ထဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဒါဝဂ်နှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ယုဂနဒ္ဒကထာတို့၌ ကြည့်ရှုပါလေ။ အလွယ်တကူ ကြည့်ရန် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်မှ အပိုဒ်တစ်ခုမျှကို ထုတ်ပြဦးအံ့။

ရူပံ အနိစ္စတော အနုပဿနဋ္ဌေန ဝိပဿနာ၊ ရူပံ ဒုက္ခ တော၊ အနတ္တတော အနုပဿနဋ္ဌေနဝိပဿနာ။ တတ္ထ ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ စ ဝေါသဂ္ဂါရမ္မဏတာ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ၊ အဝိက္ခေပေါ သမာဓိ။ ဣတိပဌမံ ဝိပဿနာ၊ ပစ္ဆာ သမထော၊ တေန ဝုစ္စတိ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝေတိတိ။ (ပဋိသံ ၂၈၇)

ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ အနိစ္စတော၊ မမြဲဟု။ အနုပဿနဋ္ဌေန၊ ရှုသော အနက်ကြောင့်။ ဝါ၊ ရှုသော သဘောသည်။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာ မည်၏။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ ဒုက္ခတော၊ ဆင်းရဲဟု။ အနတ္တတော၊ အစိုးပိုင်သော အတ္တမဟုတ်၊ ငါ့ကောင်မဟုတ်ဟု။ အနုပဿနဋ္ဌေန၊ ရှုသော အနက်ကြောင့်။ ဝါ၊ ရှုသောသဘောသည်။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာ မည်၏။ စ၊ ဝိပဿနာမျှသာဖြစ်သည် မဟုတ်သေး။ (ဝါကျ သမုစ္စည်း)။ တတ္ထ၊ ထို ဝိပဿနာ အခိုက်အတန့်၌။ ဝါ၊ ထို ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌။ ဇာတာနံဓမ္မာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော စိတ် စေတသိက် တရားတို့၏။ ဝေါသဂ္ဂါရမ္မဏတာ၊ စွန့်အပ်သော ဗဟိဒ္ဓ အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော။ ဝါ၊ ပြေးဝင်အပ်သော ဂေါစရဇ္ဈတ္တ အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော။ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဝိပဿနာ စိတ်၏ တစ်ခုတည်း

သော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော။ အဝိက္ခေပေါ၊ မပျံ့လွင့်ခြင်းသည်။ သမာဓိ၊ သမာဓိမည်၏။ (ဣတိစသည်၌ အနက်တူပြီ၊ ရှေး၌ ပြန်၏ကြည့်ပါ။)

တတ္ထ ဇာတာနန္တိ တသ္မိံ အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ ဇာတာနံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိနံ ဓမ္မာနံ၊ နိဒ္ဒါရဏေ စေတံသာမိဝစနံ။ ဝေါသဂ္ဂါရမ္မဏတာတိ ဝေါသဂ္ဂဿ အာရမ္မဏတာယ။ ပ။ နိဗ္ဗာနဿ အာရမ္မဏကရဏေနာတိအထော။ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာတိ ဣမိနာ မဂ္ဂသမာဓိံ အာဟ-

ဟူသော မူလပဏ္ဍိကာနှင့်အညီ၊ တတ္ထ စသည်၌ အနက်ကား- တတ္ထ၊ ထိုအရိယမဂ်ခဏ၌။ (နိယတံသဗ္ဗနာမ်၏ စွဲရိုးအနက် ၃-ပါးမှ အလွတ်ဖြစ်၍ တသဒ္ဒါ၏ အစွဲကို အသိခက်၏။) ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော တရားတို့တွင်။ ဝေါသဂ္ဂါ ရမ္မဏတာ၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော။ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ၊ မဂ်စိတ်၏ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူ သော။ အဝိက္ခေပေါ၊ မပျံ့လွင့်ခြင်းသည်။ သမာဓိ၊ သမာဓိမည်၏။ (အကြွင်းတူပြီ)။

ပါဠိတော်တို့၌ ယုဂနဗ္ဗနည်း ဓမ္မုဒ္ဓစ္စပဟာနနည်းတို့နှင့် တကွ ဘာဝနာနည်း၄-မျိုးလာ၏။ သို့သော်လည်း ဤအဋ္ဌကထာ၌ နည်း ၂-မျိုးကိုသာပြခြင်းမှာ ကြွင်းသောနည်း ၂-ပါးသည်လည်း အဋ္ဌကထာ၌ပြသော နည်း ၂-မျိုး၌ အတွင်းဝင်နိုင်သောကြောင့် ချုံး၍ ပြသည်ဖြစ်ရာ၏။ အတွင်းဝင်နိုင်ပုံကား -

ယုဂနဒ္ဒနည်း။ ။ဈာန်ရသော ယောဂီသည် ပထမဈာန်ကို ဝင်စား
 ၍ထိုဈာန်ကို ဝိပဿနာရှု၏။ တဖန် ဒုတိယဈာန်
 ကိုဝင်စား၍ ထိုဈာန်ကို ဝိပဿနာရှုပြန်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့်
 ဈာန်ကို အစဉ်အတိုင်း တစ်ကြိမ်စီဝင်စား၍ တစ်ကြိမ်စီ ဝိပဿနာ
 ရှုလျက် သမထ၊ ဝိပဿနာ အစုံအစုံတွဲ၍ မဂ်ဖြစ်ပေါ်သည်
 တိုင်အောင် ပွားစေအပ်သော ဘာဝနာနည်းသည် ယုဂနဒ္ဒဘာဝနာ
 နည်း မည်၏။ ဤနည်းသည် သမထကို ရှေ့သွားပြု၍ ပြု၍
 ဝိပဿနာ ရှုသောကြောင့် သမထပုဗ္ဗင်္ဂမနည်း၌အတွင်းဝင်၏။

ဓမ္မဒ္ဒစ္စပဟာနနည်း။ ။သမထယာနိကအားဖြစ်စေ၊ ဝိပဿနာ
 ယာနိကအားဖြစ်စေ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်
 ဖြစ်ပေါ်စဉ် ဩဘာသ၊ ဉာဏ်၊ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိစသော ဝိပဿနုပက္ကိ
 လေသတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုအခါ ၎င်းဩဘာသ စသည်ကို
 “တရားထူး” ဟူ၍ ဖြစ်စေ၊ “တရားထူးရ၍ ဤသို့ ဖြစ်သည်” ဟူ၍
 ဖြစ်စေ ယူဆလျက် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်မှု ဖြစ်တတ်၏။ ဤနှလုံးသွင်း
 ဆင်ခြင်မှုသည် တရားနှင့်စပ်၍ ပျံ့လွင့်မှုဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မဒ္ဒစ္စ
 မည်၏။ ဤ ဓမ္မဒ္ဒစ္စ ဖြစ်ပေါ်နေသောသူအား ထင်မြဲရုပ်နာမ်သည်
 လည်း ကောင်းစွာ မထင်ဘဲရှိ၏။ ရှုမှတ်မှုသည်လည်း တန့်၍လည်း
 နေတတ်၏။ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြား၍လည်းသွားတတ်၏။ ထို့ကြောင့်
 ၎င်းဓမ္မဒ္ဒစ္စကို ပယ်အပ်၏။ ဩဘာသ စသည်ကို အလေးမပြုဘဲ
 ရှုမှတ်မှုကိုသာ အလေးပြု၍ ရှုမှတ်အပ်၏။ ထိုသို့ ရှုမှတ်လျှင် ဓမ္မဒ္ဒစ္စ
 သည် အလိုလိုပင် ကင်းပျောက်၏။ ပယ်ပြီးဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ၌
 ထင်မြဲ ရုပ်နာမ်သည်အထူးသန့်ရှင်းစွာ ထင်၏။ ရှုမှတ်မှုသည်
 ဂေါစရဇ္ဈတ္တ မည်သော ရုပ်နာမ်အာရုံ၌သာ တည်လေ၏။ ထိုအခါမှ
 စ၍ ဝိပဿနာဉာဏ်အဆင့်ဆင့် တိုးတက်လျက် မဂ်ဉာဏ်သို့ ရောက်

လေ၏။ ထိုသို့ ဓမ္မဒွစ္စကိုပယ်၍ မဂ်ကို ဖြစ်စေသောနည်းသည် ဓမ္မဒွစ္စပဟာနဘာဝနာနည်းမည်၏။ ဤနည်းသည် သမထယာ နိက၊ ဝိပဿနာယာနိက ၂-မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်သောကြောင့်-သမထပုဗ္ဗင်္ဂမ၊ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမနည်း ၂-မျိုးလုံး၌ပင်အတွင်းဝင်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဘာဝနာနည်း ၂-မျိုးမျှကိုသာ ပြဆိုသည် ဖြစ်ရာ၏။

“ဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်သည် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်စေရန် သမထကို တင်ကြို၍ မပွားစေရပြီ။ ဝိပဿနာကိုသာလျှင် စ၍ ဖြစ်ပွားစေရသည်။ ဝိပဿနာထက်သန်သောအခါ၌ ဖြစ်ပေါ်သော ခဏိက သမာဓိသည်ပင် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည်” ဟူ သောဤ အနက်သည် ပြခဲ့သောပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ဖြင့် ထင်ရှားလေပြီ။ ဤကျမ်းသည်လည်း ၎င်းဝိပဿနာယာနိက၏ ရှုမှတ် အားထုတ်ပုံကို ပဓာနထား၍ ရေးအပ်သော ကျမ်းဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ အတွက် ပွားနည်းကို ဤကျမ်း၌ အသီးအခြားပြရန်မလိုပြီ။ သို့သော်လည်း ဝိပဿနာနှင့်တွဲ၍ တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ဤ ခဏိကသမာဓိကို ပွားစေသောသူအား နိယျာန ၈-ပါး၊ နိယျာနာဝရဏ ၈-ပါး၊ သမာဓိ၏ဘေးရန် ၆-ပါး၊ ထိုဘေးရန်တို့မှ လွတ်ကင်းအောင် ကုစားနည်း ၆-ပါးနှင့် ဝိပဿနာစိတ်၏ ဧကတ္တ၌ တည်ပုံကိုသိလျှင် ကျေးဇူးများမည် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုနိယျာနစသည်တို့ကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အာနာပါနကထာ (၁၆၂-၃)မှ ထုတ်၍ ပြဦးအံ့ပထမနိယျာနနှင့် အာဝရဏ။ ။နေက္ခမ္ပံ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ တေန စ နေက္ခမ္ပေန အရိယာ နိယျန္တိ။ ကာမစ္ဆန္ဓော နိယျာနာဝရဏံ၊ တေန စ ကာမစ္ဆန္ဓေန နိဝုတတ္တာ

နေက္ခမ္ဘာ အရိယာ နိယျာနံ နပုဇာနာတိတိ ကာမစ္ဆန္ဓော နိယျာ
နာဝရဏံ။

နေက္ခမ္ဘာ၊ ဝိပဿနာကုသိုလ်သည်။ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ အရိယာ
တို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းပေတည်း။ စ၊ နိယျာနမည်ခြင်း ၏
အကြောင်းကား။ တေန နေက္ခမ္ဘေန၊ ထိုဝိပဿနာ ကုသိုလ်ဖြင့်။
အရိယာ၊ အရိယာတို့သည်။ နိယျန္တိ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တော်
မူကုန်၏။ ကာမစ္ဆန္ဓော၊ နှစ်သက်လိုချင်မှုသည်။ နိယျာနာဝရဏံ၊
ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့ပေ
တည်း။ စ၊ နိယျာနာဝရဏ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား။ တေန
ကာမစ္ဆန္ဓေန၊ ထိုနှစ်သက်လိုချင်မှုသည်။ နိဝုတတ္တာ၊ တားမြစ်ပိတ်ဆို့
အပ်သောကြောင့်။ နေက္ခမ္ဘာ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ အရိယာတို့၏
ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ ကုသိုလ်ကို။ န ပဇာနာ
တိ၊ မသိရချေ။ ဣတိ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ကာမစ္ဆန္ဓော၊ နှစ်သက်
လိုချင်မှုသည်။ နိယျာနာဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း၏ အဆီး
အတား အပိတ်အဆို့မည်၏။

ပဗ္ဗဇာ ပထမံ ဈာနံ၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဝိပဿနာ။

သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ နေက္ခမ္ဘန္တိ ပဝုစ္စရေ။ (ဣတိဝုတ္တ-၄ ၃၃၁)

ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ ရဟန်းပြုခြင်း၊ ပထမဈာန်၊ နိဗ္ဗာန်၊
ဝိပဿနာနှင့် ကုသိုလ်အလုံးစုံတို့သည် အရာအားလျော်စွာ နေက္ခမ္ဘ
မည်ကုန်၏။ မဟာဋီကာ၌ အလောဘ ပြဋ္ဌာန်းသောကုသိုလ်ကို
နေက္ခမ္ဘဟုဖွင့်၏။ အရာအားလျော်စွာ ဖွင့်ခြင်းပင်တည်း။ ဤ၌ကား
ဝိပဿနာ သမာဓိ၏ အရာဖြစ်၍ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်ကို သာလျှင်
နေက္ခမ္ဘ၏အရ ပြု၍ အဓိပ္ပါယ်ဆိုအံ့၊ နောက်နောက်သော နိယျာန

တို့၌လည်း နည်းတူပင် ဝိပဿနာ သမာဓိနှင့် ဆိုင်ရာတို့ကိုသာ အရပြု၍ ပြအံ့။

ဒါရ ၆-ပါး၌ ထင်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို မရှု မှတ်လျှင် ရုပ်နာမ်မျှဟူ၍လည်းမသိ၊ အကြောင်း နှင့်အကျိုးမျှဟူ၍လည်း မသိ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူ၍လည်းမသိ။ ဤသို့ မသိခြင်းကြောင့် မသိအပ်သော ထိုအာရုံ၌လည်းကောင်း၊ အလားတူ အာရုံဝတ္ထုတို့၌ လည်းကောင်း နှစ်သက်သာယာမှု၊ လိုချင်တောင့်တမှု ဖြစ်၏။ ထင်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်လျှင်ကား ရုပ်နာမ်မျှ ဟူ၍လည်းသိ၏။ အကြောင်းနှင့်အကျိုးမျှ ဟူ၍လည်းသိ၏။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူ၍လည်းသိ၏။ ဤသို့သိခြင်းကြောင့် သိအပ်သော ထိုအာရုံ၌လည်းကောင်း၊ အလားတူ အာရုံဝတ္ထုတို့၌လည်းကောင်း နှစ်သက်သာယာမှု၊ လိုချင်တောင့်တမှု ကင်း၏။ ဤသို့ နှစ်သက်လို ချင်မှုမှ ထွက်သွားစေ၊ ကင်းစေနိုင်သောကြောင့် ဝိပဿနာ ကုသိုလ် သည် နေက္ခမ္မမည်၏။ နေက္ခမ္မမည်သော ဤဝိပဿနာဖြင့် အရိယာ တို့သည် ထွက်မြောက်ကြကုန်၏။ “ဝိပဿနာကို အဆင့်ဆင့်ပွား စေလျက် မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၍ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြသည်”ဟု ဆိုလို၏။ ဤသို့ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဝိပဿနာ ကုသိုလ်သည် အရိယာတို့၏ နိယျာန မည်၏။ “အရိယာတို့၏ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းတရား”ဟု ဆိုလို၏။

နှစ်သက်ခင်မင် လိုချင်တောင့်တမှု ကာမစွန္ဒ သည်ကား ထိုဝိပဿနာကို တားမြစ်ပိတ်ဆို့ တတ်သောကြောင့် နိယျာနာဝရဏ မည်၏။ တားမြစ်ပိတ်ဆို့ပုံကား-ယခုဘဝ၌ ချမ်းသာရန်အတွက် ကိုယ့်ကိုစွဲ၊ သူ့ကိုစွဲ၊ လင့်ကိုစွဲ၊ မယားကိုစွဲ၊ သားသွီးကိုစွဲ၊ ဆွေမျိုး

မိတ်ဆွေကိစ္စ၊ တပည့် ဒါယကာကိစ္စ၊ ဆရာသမားကိစ္စ စသည်ဖြင့် မရေတွက်နိုင်အောင် များစွာသောပြုဖွယ်ကိစ္စတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် တိုင်းမှာ ရှိကြကုန်၏။ ဤကိစ္စအလုံးစုံကို ချမ်းသာချင်သော ကာမစ္ဆန္ဒက ဖွင့်လှစ်၏။ ဤကိစ္စတို့နှင့်စပ်၍ အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ကြံစည် အားထုတ်ရ၏။ မရသေးသည်ကို ရှာရ၏။ ရပြီးကို သာယာသိမ်း ပိုက်လျက် စောင့်ရှောက်ရ၏။ ထို့ကြောင့် အားလပ်သောအချိန်ကို ပင် မရနိုင်ကြချေ။ ဝိပဿနာ အားထုတ်ရန် စိတ်ကူးပင် မထည့်နိုင် ကြချေ။ စိတ်ကူးမိသော်လည်း တကယ်တမ်း အားမထုတ်နိုင်ကြချေ။ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် စိတ်ကို စောင့်ထိန်းခြင်းမရှိဘဲ စိတ်ကူးချင်တိုင်း လွတ်လပ်စွာ စိတ်ကူးနေရသည်ကိုလည်း သာယာနေတတ်ကြ၏။ အလိုရှိတိုင်း ပြောဆိုနိုင်၊ သွားလာ နေထိုင်နိုင်သည်တို့ကိုလည်း သာယာနေတတ်ကြ၏။ ဤသာယာမှုများကြောင့်၊ တရားအားထုတ် မည်ကြံလျှင် လက်ရှိ ကိုယ်ချမ်းသာ၊ စိတ်ချမ်းသာကလေးများ ပျက် သွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြပြန်၏။ ထို့ကြောင့်၊ အားမထုတ်နိုင်ပဲ ရှိကြ ၏။ အားမထုတ်နိုင်ခြင်းကြောင့် မိမိတို့ သန္တာန်၌ ဝိပဿနာမဖြစ်။ ထို့ကြောင့်၊ “ဝိပဿနာဟူသည်မှာ ဘယ်လိုတရားပဲ”ဟု ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ဖြင့် မသိနိုင်ကြကုန်။ ဝိပဿနာဟူသော နိယျာနတရားကို မရသော သူတိုင်းပင် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်နိုင်ကြကုန်။

ဤသို့ မထွက်မြောက်နိုင်ရာ၌ အကြောင်းရင်းကိုရှာလျှင် “ချမ်းသာ ကောင်းစားရန် သာယာတောင့်တမှု ကာမစ္ဆန္ဒကြောင့်ပင်” ဟု ထင်ရှားတွေ့ရ၏။ သို့ဖြစ်၍ ကာမစ္ဆန္ဒသည်ပင် ဝိပဿနာ ဖြစ်ခွင့်မရ အောင် တားမြစ် ပိတ်ဆို့နေသည်၊ ဆင်းရဲမှမထွက်နိုင်အောင် ဆီးတားပိတ်ဆို့နေသည်ဟု သိအပ်၏။ နောင်ဘဝသံသရာ၌

ချမ်းသာကောင်းစားလိုသော ကာမတ္တန္တုကြောင့် ဝိပဿနာကို အားမထုတ်နိုင်သည်လည်း ရှိသေး၏။ ဤသည်ကား ဝိပဿနာနိယျာနကို အလျှင်းမဖြစ်နိုင်အောင် တားမြစ်ပိတ်ဆို့ပုံတည်း။

အားထုတ်ဆဲကာလ၌လည်း ရှုမှတ်မှုတို့၏အကြား၌ ဖြစ်ပေါ်လျက် ဤကာမတ္တန္တုသည် ဝိပဿနာကို တားမြစ်တတ်သေး၏။ တားမြစ်ပုံကား- ကာမအာရုံတို့ကို ကြံစည်တောင့်တလျက်၊ အားမထုတ်မီကကဲ့သို့ ကြမ်းတမ်းစွာလည်း ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ အားထုတ်မှုနှင့်စပ်၍ သိမ်မွေ့နူးညံ့စွာလည်း ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ အဘယ်သို့နည်းဟူမူ- ရှုမှတ်၍ ကောင်းသည်ကို သာယာတတ်၏။ အာရုံအထူးထင်လာသည်ကို သာယာတတ်၏။ သာယာ၍ အဖန်ဖန် စဉ်းစားဆင်ခြင် နေတတ်၏။ မှတ်၍ကောင်းသည်ကို ပြောချင်တတ်၏။ ရင်းနှီးသူကို အားထုတ်စေချင်တတ်၏။ မှတ်၍ကောင်းမည်ကို မြှော်တတ်၏။ ဉာဏ်အထူးများကို မြှော်တတ်၏။ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မြှော်တတ်၏။ ဤအရာ၌ “မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တသည်မှာ တဏှာမဟုတ်၊ ကုသိုလ်ဆန္ဒသာတည်း။ တဏှာသည်ကား လောကုတ္တရာကို အာရုံမပြုနိုင်” ဟုဆိုကြသေး၏။ ဤသို့ဆိုရာ၌၊ ပုထုဇဉ်တို့၏ ကုသိုလ်ဆန္ဒသည်လည်း မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် အစစ်ကို အာရုံပြုနိုင်သလော မပြုနိုင်သလောဟု ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ပုထုဇဉ်တို့၏စိတ်တို့တွင် သောတာပတ္တိမဂ်၏ ရှေးအခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော ဂေါတြဘူ စိတ်တစ်ခုသာလျှင် နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို အာရုံပြုနိုင်သည်။ ကြွင်းသော စိတ်အလုံးစုံပင် အာရုံမပြုနိုင်။ မဂ် ဖိုလ် အစစ်ကိုကား ပုထုဇဉ်တို့၏ စိတ်သည် ဘယ်အခါမျှ အာရုံမပြုနိုင်” ဟု ဤသို့ ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုသောကြောင့်၊ ဂေါတြဘူမဟုတ်သော ဆန္ဒသည်လည်း မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို အာရုံမပြု

နိုင်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ပုထုဇဉ်တို့ မြော်လင့်တောင့်တအပ်သော မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် သည် ပရမတ်အစစ် မဟုတ်သေး၊ တစ်ဆင့်ကြား အနုမာန စသည်ဖြင့် ယူအပ်သော အမည် ပညတ်မျှ၊ အာကာရ ပညတ်မျှ၊ သဏ္ဍာန ပညတ်မျှ သာဟူ၍ သိအပ်၏။ ထိုပညတ် မျှဖြစ်သော မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကိုကား ကုသိုလ်ဆန္ဒက အာရုံပြုနိုင် သကဲ့သို့ တဏှာကလည်း အာရုံပြုနိုင်၊ တောင့်တနိုင်သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့်ပင်၊ ဥပရိပဏ္ဏာသ သဋ္ဌာယတန ဝိဘင်္ဂသုတ်၌ “အနုတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသုပိဟံ ဥပဋ္ဌာပေတိ = အလွန်အကဲမရှိ မြတ်သော အရဟတ္တဖိုလ် တရားတို့၌ တောင့်တခြင်းကို ဖြစ်စေသည်” ဟု ဟောတော်မူ၏။ “အနုဿုတိလဒ္ဓံ ပန ပရိကပ္ပသိဒ္ဓံ အရဟတ္တံ ဥဒ္ဓိဿ ပတနံ ဌပေတိ = တစ်ဆင့်ကြားဖြင့် ရ၍ တွေးဆကြံစည်မှုဖြင့် ပြီးစီးထင်ရှားသော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရည်၍ တောင့်တမှုကို ဖြစ်စေသည်” ဟု ၎င်းသုတ်၏ ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သက္ကပဉ္စာသုတ် ဋီကာ၌လည်း “အနုဿဝူပလဒ္ဓေ ပန အနုတ္တရဝိမောက္ခေ ဥဒ္ဓိဿပိဟံ ဥပ္ပါဒေန္တော တတ္ထာပိဟံ ဥပဋ္ဌာပေတိတိ ဝုတ္တော = လောကုတ္တရာ အစစ်ကို အာရုံပြု၍ တဏှာမဖြစ်နိုင်သော်လည်း တစ်ဆင့်ကြားဖြင့် ရအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ် တရားတို့ကို ရည်စူး၍ တောင့်တမှုကို ဖြစ်စေသည်ကိုပင် ‘ထို အရိယာဖိုလ်တို့၌ တောင့်တမှုကို ဖြစ်စေသည်’ ဟု ဟောတော်မူအပ်ပေသည် ဟူ၍” ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။

ဤသာယာတောင့်တမှုများ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါလျှင်၊ ထိုအခိုက်၌ ဝိပဿနာချည်းသာ ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်နေရာ၏။ သို့ဖြစ်၍၊ သာယာတောင့်တမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် “ငါတို့ ဖြစ်ဦးမည်၊ မင်းတို့ ဝိပဿနာတွေ မဖြစ်ကြနှင့်ဦး” ဟု တားမြစ်ထားသည်နှင့် တူလှပေ၏။

ဤမျှသာမဟုတ်သေး၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သမာဓိပညာ ရင့်သန်နေဆဲတွင် ဤသို့သော သာယာတောင့်တမှု ဖြစ်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ရှုမှတ်မှုသည် သိသိသာသာကြီး ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီး၍လည်း သွားတတ်သေး၏။ ထိုအခါမှာ နှလုံးမသာမှုများပင် ဖြစ်တတ်သေး၏။ ဤသည်ကား အားထုတ်ဆဲ၌ တားမြစ် ပိတ်ဆို့ပုံတည်း။

ဤသို့ တားမြစ် ပိတ်ဆို့တတ်သည်ကို ရည်၍ “ကာမစ္ဆန္ဒက တားမြစ်ပိတ်ဆို့ထားသောကြောင့်၊ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဝိပဿနာကုသိုလ်ကို မသိရ”ဟု ဆိုလေသည်။ မသိရဟူရာ၌ သုတမယဉာဏ်ဖြင့် မသိသည်ကို မဆိုလို၊ ဘာဝနာမယ အလိုအားဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ပေါ်၍ မသိရသည်ကိုသာ ဆိုလိုပေသည်။ သို့ဖြစ်၍၊ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာမဖြစ်ပေါ်ရအောင် တားမြစ်ပိတ်ဆို့တတ်သောကြောင့် ကာမစ္ဆန္ဒသည် နိယျာနာဝရဏမည်၏။ နိဝရဏဟူ၍လည်းခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ “ကေနဋ္ဌေန နိဝရဏာ နိယျာနာဝရဏဋ္ဌေန နိဝရဏာ” ဟု ဟောတော်မူ၏။

အကျဉ်းမှတ်ရန်ကား။ ။နေက္ခမမည်သော ဝိပဿနာကုသိုလ်သည် အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်၍ နိယျာနမည်၏။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်လိုသောသူသည် အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ထိုဝိပဿနာကိုသာလျှင် မှီအပ်၊ ဖြစ်ပွားစေအပ်၏။

သာယာတောင့်တမှု ကာမစ္ဆန္ဒသည် ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ထိုဝိပဿနာကို တားမြစ် ပိတ်ဆို့တတ်သောကြောင့်

နိယျာနာဝရဏ မည်၏။ ထိုကာမစ္ဆန္ဒကိုကား ရှောင်ကြဉ်အပ်၏။
ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ၎င်းကိုရှုမှတ်၍ ပယ်ရမည်။

ဒုတိယနိယျာနနှင့် အာဝရဏ။ “အဗျာပါဒေါ အရိယာနံ နိယျာနံ၊
တေန စ အဗျာပါဒေန အရိယာ
နိယျန္တိ။ ဗျာပါဒေါ နိယျာနာဝရဏံ၊ တေန စ ဗျာပါဒေန နိဝုတတ္တာ
အဗျာပါဒံ အရိယာနံ နိယျာနံ နပ္ပလာနာတီတိ ဗျာပါဒေါ
နိယျာနာဝရဏံ။”

အဗျာပါဒေါ၊ စိတ်မပျက်ခြင်း၊ စိတ်မဆိုးခြင်းသည်။ အရိယာနံ
နိယျာနံ၊ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းပေတည်း။

ဗျာပါဒေါ၊ စိတ်ပျက်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းသည်။ နိယျာနာဝရဏံ၊
ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့
ပေတည်း။ (အကြွင်းကို ပထမနိယျာနမှ နည်းမှီး၍ အနက်ပြန်ဆို
ပါလေ)။

ရှုမှတ်သော ဝိပဿနာစိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်မပျက်မှု-
အဒေါသသည် အဗျာပါဒ မည်၏။ မကောင်းသော အာရုံနှင့် တွေ့ဆုံ
စေကာမူ၊ မခံသာသော ဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်စေကာမူ၊ ရှုမှတ်၍ မကောင်း
စေကာမူ စိတ်မပျက်ဘဲ ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် အရိယာတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို
မျက်မှောက်ပြုလျက် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်လေကုန်၏။
ထို့ကြောင့် ဤသို့သော စိတ်မပျက်မှုသည် အရိယာတို့၏ ထွက်
မြောက်ကြောင်း နိယျာန မည်၏။ ရှုမှတ်မှု၌ စိတ်မပျက်ခြင်း ဟူ
သော ဤနိယျာနကို မှီအပ်ဖြစ်ပွားစေအပ်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ၊ အာရုံဝတ္ထုတစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ၊ မှတ်၍ မကောင်း
သည်ကိုဖြစ်စေ စိတ်ဆိုးမှု စိတ်ပျက်မှုသည် ဗျာပါဒမည်၏။ ဤဗျာပါဒ

ဖြစ်ပေါ်လျှင် စိတ်မပျက်ဘဲ ရှုမှတ်ခြင်းဟူသော ထွက်မြောက်ကြောင်း တရားကို မသိနိုင်၊ မရနိုင်၊ မဖြစ်စေနိုင်ပြီ။ ထို့ကြောင့် စိတ်ပျက်မှု၊ စိတ်ဆိုးမှုသည် ထွက်မြောက်ကြောင်းကို တားမြစ်တတ်သော နိယျာနာဝရဏ မည်၏။ ၎င်းကို ရှောင်ကြဉ်အပ်၏။ လူတစ်ဦး တစ်ယောက်ကို စိတ်ဆိုးခြင်း၊ စိတ်ကူးထဲ၌ တစ်ဦးတစ်ယောက်နှင့် တွေ့ဆုံ၍ ငြင်းခုံခြင်း၊ ရန်ဖြစ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဒုက္ခဝေဒနာကို စိတ်ဆိုးခြင်း၊ မြင်ရသော အဆင်း၊ ကြားရသော အသံ စသည်ကို စိတ်ဆိုးခြင်း၊ မှတ်၍ မကောင်းသဖြင့် စိတ်ပျက်ခြင်းဟူသော ဤသို့သော ဗျာပါဒတို့ ဖြစ်ပေါ်လျှင် ၎င်းတို့ကို မှတ်၍ ပယ်ရမည်။ ၎င်းတို့ကို မှတ်ပြီးလျှင် မှတ်နေကျ အာရုံကိုသာ စွဲမြဲစွာမှတ်လေ။ ထိုသို့ တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် မှတ်ရုံမျှဖြင့် ဗျာပါဒ မပျောက်လျှင် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အထပ်ထပ် ဆင့်၍မှတ်လေ။ နောက်ဆုံး၌ စိတ်ပျက်မှုသည် အလျှင်းပင် ကွယ်ပျောက်သွားလိမ့်မည်။

တတိယ နိယျာနနှင့် အာဝရဏ။ ။အာလောကသညာ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ ယာယ စ အာလောက- သညာယ အရိယာနိယုန္တိ။ ထိနမိဒ္ဓံ နိယျာနာဝရဏံ၊ တေန စ ထိနမိဒ္ဓေန နိဂုတတ္တာ အာလောကသည် အရိယာနံ နိယျာနံ နပုဇာနာတိတိထိနမိဒ္ဓံ နိယျာနာဝရဏံ။

အလောကသညာ၊ အလင်းရောင်ကို နှလုံးသွင်း မှတ်သားခြင်း သည်။ ဝါ၊ ထင်လင်းစွာပြု၍ မှတ်ခြင်းသည်။ အရိယာနံနိယျာနံ၊ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းပေတည်း။ ထိနမိဒ္ဓံ၊ စိတ်၏ ထိုင်းမိုင်းလေးလံမှု ပျင်းရိမှုသည်။ နိယျာနာဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်

ကြောင်း နိဿယန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့ပေတည်း။ (အကြွင်းကို နည်းမှီး၍ အနက်ပြန်ဆိုလေ)။

နေရောင်၊ လရောင်၊ ကြယ်ရောင်၊ ဘာဝနာ အလင်းရောင်တို့ကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ခြင်းသည် အာလောက သညာမည်၏။ ၎င်းအရောင် အလင်းတို့ကို ဆင်ခြင်မှုဖြင့် အိပ်ချင်ငိုက်မျည်းခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထိနမိဒ္ဓ - စိတ်ထိုင်းမှိုင်းမှုကို ပယ်ဖျောက်နိုင်၏။ စိတ်ထိုင်းမှိုင်း၍ အိပ်ချင် ငိုက်မျည်းသောအခါလည်းကောင်း အာလောကသညာဖြင့် ပယ်ဖျောက်၍ ဝိပဿနာကို ပွားစေအပ်၏။ ဤသို့ပွားစေခြင်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလျက် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်သောကြောင့် အာလောကသညာသည် အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိဿယန မည်၏။ ထို့ပြင်-ရုပ်နာမ်တို့ကို ပေါ်လွင် ထင်ရှားအောင်ပြု၍ နှလုံးသွင်းခြင်း၊ မှတ်ခြင်းကိုလည်း ဝိပဿနာအရာ၌ အာလောကသညာ ဟူ၍ပင် ဆိုအပ်၏။ ပေါ်လွင် ထင်လင်းစွာ မှတ်နိုင်သောအခါ၌ အိပ်ချင်ငိုက်မျည်းမှု၊ စိတ်ထိုင်းမှိုင်းလေးလံမှု၊ ပျင်းရိမှုတို့သည် ကင်းပျောက်ကုန်၏။ နေ့ရောညဉ့်ပါ အခါခပ်သိမ်းသော်လည်း အိပ်ချင်မှု၊ ထိုင်းမှိုင်းမှုမရှိဘဲ အမြဲစိတ်ကြည်လင်လျက် နေတတ်၏။ ရှုမှတ်မှုကို စွန့်လွှတ်၍ အိပ်ပါသော်လည်း အိပ်မပျော်နိုင်ဘဲ၊ ထင်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ် တို့ကို အလိုလိုပင် ရှုမှတ်လျက်၊ သိလျက်သာ ဖြစ်၍ နေတတ်၏။ ထိုကြောင့် ရုပ်နာမ်တို့ကို ထင်လင်းစွာ နှလုံးသွင်းနိုင်ခြင်းဟူသော ဤအာလောကသညာဖြင့်လည်း ထိနမိဒ္ဓကိုပယ်၍ ဝိပဿနာ၊ မဂ်ဉာဏ် အဆင့်ဆင့်တို့ကို ပွားစေလျက် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ထင်လင်းစွာ ရှုမှတ်မှုကိုလည်း အရိယာတို့

၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနဟု ဆိုအပ်၏။

အိပ်ချင်ငို' နှလုံးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထိုင်းမှိုင်း ပျင်းရိမှု သည်လည်း ထိနမိဒ္ဓမည်၏။ အိပ်ချင်မှု မရှိပါဘဲလျက်၊ ရှုမှတ်ရန် သက်သက် ပျင်းရိထိုင်းမှိုင်းခြင်းသည်လည်း ထိနမိဒ္ဓမည်၏။ ဤထိနမိဒ္ဓ သည် အာလောကသညာကို တားမြစ်တတ်သောကြောင့် နိယျာနာ ဝရဏ မည်၏။ ၎င်းကို ဖြစ်ပေါ်သော အခါ၌ အထူး ထင်လင်းအောင် ရှုမှတ်၍ ပယ်ရမည်။

စတုတ္ထနိယျာနနှင့် အာဝရဏ။ ။အ-ဝိက္ခေပေါအရိယာနံ နိယျာနံ၊
တေန စ အဝိက္ခေပေန အရိယာ
နိယျန္တိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ နိယျာနာဝရဏံ၊ တေန စ ဥဒ္ဓစ္စေန နိဝုတတ္တာ
အဝိက္ခေပံ အရိယာနံ နိယျာနံ နပ္ပဇာနာတီတိ ဥဒ္ဓစ္စံ နိယျာနာဝရဏံ။

အ-ဝိက္ခေပေါ၊ မပျံ့လွင့်ခြင်းသည်။ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ အရိယာ တို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းပေတည်း။ ။ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသည်။ နိယျာနာဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့ပေတည်း။ (အကြွင်းကို နည်းမှီး၍ အနက်ပြန်လေ)။

ရှုမှတ်အပ်သော နာမ်ရုပ်တို့၌ စူးစိုက်တည်ကြည်သော ခဏိက သမာဓိသည် အဝိက္ခေပ မည်၏။ “ပျံ့လွင့်မှု၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား၊ မပျံ့လွင့်သောတရား”ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤသမာဓိအား ကောင်းသော အခါ၌ စိတ်သည် မှတ်တိုင်းသောအာရုံ၌ ဝင်၍ ဝင်၍ သွားသကဲ့ သို့ဖြစ်၏။ စိတ်နှင့်အာရုံတို့သည် ဖျတ်ကနဲ ဖျတ်ကနဲ ကပ်၍ ကပ်၍ သွားကြသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပမာ - လေးလံသော ဆန်အိတ်ကြီး

များကို မြေပေါ်၌ ပစ်ချလိုက်လျှင်၊ ကျရာ ကျရာ အရပ်တွင်သာ ငြိမ်၍ ငြိမ်၍ နေကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အသွားထက်သော လှံတို့ဖြင့် ခပ်ပြောပြောမြေ၌ ထိုးစိုက်လျှင်၊ ကျရာ ကျရာတွင်သာ စိုက်၍ စိုက်၍ နေကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အလွန်စေးကပ်သော ဝတ္ထုများဖြင့် နံရံကို ပစ်ခတ်လျှင်၊ ထိရာ ထိရာတွင်သာ ကပ်၍ ကပ်၍နေကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း ရုပ်နာမ်အာရုံ အမျိုးမျိုးပြောင်း သော်လည်း မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်းသော အာရုံ၌ စိတ်သည် ခဏိက သမာဓိဖြင့်စူးစိုက် တည်ကြည် လျက်သာရှိ၏။ ထိုခဏိက သမာဓိဖြင့် ဝိပဿနာ၊ မဂ်၊ ဖိုလ်တို့ကို ဖြစ်စေလျက် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ အရိယာတို့ ထွက်မြောက်ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မပျံ့မလွင့် စူးစိုက်တည်ကြည်သော ဤခဏိကသမာဓိသည် အရိယာ တို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနမည်၏။ ဤသမာဓိကို မှီအပ် ဖြစ်ပွားစေအပ်၏။

အာရုံတစ်ခုခုကို နှလုံးသွင်းစဉ် ထိုအာရုံမှ တခြားသို့သွားတော့ မည်ကဲ့သို့ မစူးစိုက်မတည်ကြည်မှု-တက်ကြွပျံ့လွင့်မှုသည် ဥဒ္ဓစ္စ မည်၏။ “ရောက်ရာ ရောက်ရာ အာရုံမှ ကြွနေဘိသကဲ့သို့ ပျံ့လွင့် သောသဘော”ဟု ဆိုလို၏။ ဤဥဒ္ဓစ္စကြောင့် စိတ်သည် တစ်ခုတည်း သော အာရုံ၌ မတည်တံ့နိုင်ပဲ ထိုထိုအာရုံသို့ ပြေးသွား၏။ ဥဒ္ဓစ္စအား နည်းလျှင် နဲနဲသာ ပြေးသွား၏။ အားကြီးလျှင်ကား များစွာပြေးသွား ၏။ ရှုမှတ်မှုနှင့်စပ်၍လည်း ပျံ့လွင့်တတ်သေး၏။ ပျံ့လွင့်ပုံကား- မှတ်မိ သည်၊ မမှတ်မိသည်ကို ဆင်ခြင်၍လည်း ပျံ့လွင့်၏။ အစဉ်ကျ၊ မကျကို ဆင်ခြင်၍လည်း ပျံ့လွင့်၏။ ကောင်းစွာထင်၊ မထင်ကို ဆင်ခြင်၍လည်း ပျံ့လွင့်၏။ မည်သို့မှတ်မည်ဟု ခဏ ခဏ ကြောင့်ကြစိုက်၍လည်း ပျံ့လွင့်၏။ ဤသို့ ပျံ့လွင့်ကြစည်နေသော

အခိုက်၌ ဝိပဿနာသမာဓိသည် မဖြစ်နိုင်ပြီ။ ဖြစ်သော သမာဓိသည်လည်း ထိုပျံ့လွင့်မှုများကြောင့် အာရုံ၌ ကောင်းစွာ မစူးစိုက်မတည်ကြည်နိုင်ပြီ။ ထို့ကြောင့် ပျံ့လွင့်မှု ဥဒ္ဓစ္စသည် ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနကို တားမြစ်တတ်သော နိယျာနာဝရဏမည်၏။ ၎င်းပျံ့လွင့်မှု ဖြစ်ပေါ်လျှင် ရှုမှတ်၍ ပယ်အပ်၏။ ထိုသို့သော ကာလ၌ မှတ်မြဲအာရုံကို အထူးအလေးပြု၍ မှတ်လေ။

ပဉ္စမနိယျာနနှင့်, အာဝရဏ။ ။ဓမ္မဝဝတ္ထာနံ အရိယာနံ နိယျာနံ၊
 တေန စ ဓမ္မဝဝတ္ထာနေန အရိယာ
 နိယန္တိ။ ဝိစိကိစ္ဆာ နိယျာနာ ဝရဏံ၊ တာယ စ ဝိစိကိစ္ဆာယ နိဝုတတ္တာ
 ဓမ္မဝတ္ထာနံ အရိယာနံ နိယျာနံ နပုဇာနာတီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ
 နိယျာနာဝရဏံ။

ဓမ္မဝဝတ္ထာနံ၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပိုင်းခြား ဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဓမ္မဝဝတ္ထာန ဉာဏ်သည်။ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းပေတည်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ကုသိုလ် ဟုတ်လေသလော, မဟုတ်လေသလောစသည်ဖြင့် ယုံမှားမှုသည်။ နိယျာနာဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့ပေတည်း။ ။(အကြွင်းကို နည်းမှီး၍ အနက်ပြန်ဆိုလေ)။

ဤသည်ကား အပြစ်ကင်းသော ကုသိုလ်တရား, ဤသည်ကား အပြစ်ရှိသော အကုသိုလ်တရားဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဉာဏ်သည် ဓမ္မဝဝတ္ထာန မည်၏။ အရိယာတို့သည် ဤဉာဏ်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိ၍ အကုသိုလ်ဟူသမျှကို ပယ်ပြီးလျှင်, ကုသိုလ်ဟူသမျှကို ပွားစေလျက်, နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၍ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို ပိုင်းခြား

ဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဉာဏ်သည် အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန မည်၏။ ဤတရားသည် ကုသိုလ်လေလော၊ အကုသိုလ် လေလောဟု ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာသည်ကား ဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဉာဏ်ကို တားမြစ်တတ်သောကြောင့် နိယျာနာဝရဏ မည်၏။ ယုံမှားမကင်း သောသူသည် အကုသိုလ်ကိုလည်းမပယ်၊ ကုသိုလ်ကိုလည်း မပွား စေသောကြောင့် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်နိုင်သည်သာတည်း။

ဝိပဿနာအရာ၌ကား ဝိပဿနာကုသိုလ် ဟုတ်၊ မဟုတ် ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်နိုင်သောဉာဏ်နှင့် ဝိပဿနာအား ကျေးဇူးပြု တတ်သော ကုသိုလ် ဟုတ်၊ မဟုတ်ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဉာဏ်တို့သည်သာလျှင် လိုရင်းတို့ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုဉာဏ် ၂-မျိုးကိုသာလျှင် ဝိပဿနာအရာ၌ နိယျာနတရားဟု မှတ်ရာ၏။ ဝိပဿနာ ဟုတ်၊ မဟုတ်ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် အခန်း (၃)နှင့် အခန်း (၄) တို့၌ အထူးထင်ရှားပြအံ့။ အကျဉ်းအားဖြင့် ကား- သန္တတိ၊ ခဏ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်မှုသည် ပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့်သိသော ဝိပဿနာမည်၏။ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ် ရင့်သန်သောအခါ၌ မျက်မှောက် မသိအပ်သော အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ဗဟိဒ္ဓ တရားအလုံးစုံတို့ကိုလည်း အနုမာနအား ဖြင့် မှန်းဆဆုံးဖြတ် လျက်ရှု၏။ ဤပစ္စုပ္ပန် အနုမာန ဝိပဿနာ ၂-မျိုးသည်သာလျှင် ဝိပဿနာ ကုသိုလ်မည်၏။ ထိုမှတစ်ပါးသော စိတ်ကူးကြံစည်မှု အမျိုးမျိုးသည်ကား ဝိပဿနာကုသိုလ် မဟုတ်ဟု ပိုင်းခြား၍ သိအပ် ၏။ ဤသို့သိသောဉာဏ်ဖြင့် အရိယာတို့သည် ဝိပဿနာအစစ်ကို ဖြစ်ပွားစေ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကုန်လျက် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကုန်၏။ ထို့ပြင် သီလ၊ ဓုတင်္ဂ၊ သမထနှင့်၊ သင့်လျော်စွာ

နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်မှုတို့ကို “ဝိပဿနာအား ကျေးဇူး ပြုတတ်သော ကုသိုလ်”ဟု ဆုံးဖြတ်နိုင်သောဉာဏ်သည်လည်း အရိယာတို့၏ နိယျာနပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ဤနိယျာန ၂-မျိုးကို သင်ယူခြင်း၊ နာကြားခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်းတို့ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်၏။

ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်တို့ကို ရှုမှတ်ရုံမျှဖြင့် ဝိပဿနာကုသိုလ် ဖြစ်လေ သလော၊ မဖြစ်လေသလော စသည်ဖြင့် ယုံမှားတွေးတောခြင်းသည် ဝိစိကိစ္ဆာ မည်၏။ ဤ ဝိစိကိစ္ဆာသည် အလွန်ဆိုးဝါးသော တရားပေ တည်း။ မိမိမှာ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင်၊ ဝိစိကိစ္ဆာဟုပင် မသိနိုင်ဘဲ ရှိတတ်၏။ ၂-ဘက်လုံး၌ မျှမျှတတ စုံစမ်းဆင်ခြင်သော အသိဉာဏ် ဟူ၍သာ ထင်မှတ်တတ်ကြ၏။ ယုံမှားမှုက ဉာဏ်ယောင်ဆောင်၍ လှည့်စား ခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိတို့ သတိမူမိ စေရန် နေတ္တိ အဋ္ဌကထာယုတ္တိဟာရ အဖွင့် (၉၀)၌ “ဥဘယ ပက္ခ သန္တိရဏ မုခေန ဝိစိကိစ္ဆာ ဝဇ္ဇေတိ”ဟု မိန့်တော်မူလေပြီ။

ဥဘယပက္ခ သန္တိရဏ မုခေန၊ ၂-ဘက်လုံး၌ ညီမျှစွာ ဆင်ခြင်ခြင်းကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့်။ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ယုံမှားမှုသည်။ ဝဇ္ဇေတိ၊ လှည့်စားတတ်၏။

ဤယုံမှားမှု သည် သုတနည်းသောသူအား များစွာမဖြစ်တတ်ပေ။ ဆရာကို ယုံကြည်အားထားသည့်အတွက် ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း ဖြောင့်မတ်စွာ အားထုတ်နိုင်တတ်၏။ သို့သော်၊ ဆရာမရှိလျှင်ကား အားထုတ်ရန်ပင် မဖြစ်နိုင်ပေ။ သုတများသော သူသည်ကား နည်းမှန်ကိုရလျှင်၊ ဆရာမရှိသော်လည်း အားထုတ်၍ ဖြစ်နိုင် သေး၏။ သို့သော်လည်း၊ မသွားဘူးသော ခရီးကိုသွားသောသူသည် ဟိုလမ်းက ဟုတ်နိုးနိုး၊ သည်လမ်းက ဟုတ်နိုးနိုးနှင့် ယုံမှားမကင်း၍

ခရီးမတွင် သကဲ့သို့ နည်းများစွာကို ကြားနာမှတ်သားဘူးသည် အားလျော်စွာ ယုံမှားမှုများစွာဖြစ်လျက် ခရီးမရောက်ပဲ ရှိတတ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ဤဝိစိကိစ္ဆာကို “လမ်း ၂-ခွနှင့် တူသည်”ဟု ဝမ္မိက သူတ်၌ ဟောတော်မူပေသည်။ တူပုံကား-ပစ္စည်းဥစ္စာနှင့်တကွ ခရီးသွား သောသူသည် လမ်း ၂-ခွကို တွေ့လေရာ မည်သည့်လမ်းသို့ သွားရမည်ဟု မဆုံးဖြတ်နိုင်သည့်အတွက် ရပ်ဆိုင်း၍ နေလေရာ၏။ ထိုအခိုက်၌ နောက်မှလိုက်လာသော ဓားမြလူဆိုးတို့ မှီလာ၍ ထို ခရီးသည်ကို ဖမ်းဆီးလုယက် သတ်ဖြတ်လေကုန်ရာ၏။ ဤဥပမာ တွင် လမ်း ၂-ခွ၌ မဆုံးဖြတ်နိုင်၍ ရပ်ဆိုင်းနေခြင်းကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဝိပဿနာရှုသောသူသည်လည်း ယုံမှား တွေးတောနေလျှင်၊ ဆက် လက်၍ မရှုမှတ်နိုင်ပြီ။ ထိုအခါ၊ လူဆိုးတို့၏ လက်တွင်း၌ ပျက် စီးဆုံးရှုံးရသကဲ့သို့ ကိလေသာ ရန်သူတို့၏ လက်တွင်းသို့ ကျ ရောက်၍ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်နိုင်ပြီ။ ထိုယုံမှားမှုကို ရှုမှတ်လျက် ပယ်၍ မရပ်မနား အားထုတ်သွားမှသာလျှင် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက် မြောက်နိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ဝိစိကိစ္ဆာသည် လမ်း ၂-ခွနှင့် တူလှ ပါပေ၏။

ဤဝိစိကိစ္ဆာသည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ သိက္ခာ ၃-ပါး၊ အတိတ်ခန္ဓာ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ဟူသော ဤဌာန (၈)ပါးတို့၌ ယုံမှားလျက်ဖြစ်၏။ ယခုကာလ၌ကား ဟောပြောသော ဆရာ၊ အားထုတ်နည်း၊ ထိုနည်းဖြင့်အားထုတ်၍ တရားထူးရသည်ဟု ဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်၊ မိမိ၏အားထုတ်မှုဟူသော ဤဌာန (၄)ပါး တို့၌လည်း ယုံမှားလျက် ဖြစ်တတ်သေး၏။ ထို့ကြောင့်၊ ထိုသို့သော ယုံမှားမှုများကို ပယ်ဖျောက်၍ ဝိပဿနာ အလုပ်ကို ချောမောစွာ အားထုတ်နိုင်ကြပြီးလျှင် မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့

လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်ကြစေရန် ရည်သန်မြော်လင့်လျက် ဤကျမ်း
 ၌ သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံမှစ၍ များစွာပင် ရှင်းလင်းပြခဲ့ပေသည်။ နောက်၌
 လဲ ရှင်းလင်းပြရန် များစွာပင် ရှိသေး၏။ အထူးအားဖြင့် အခန်း
 (၃) အခန်း (၄) တို့၌ ရှင်းလင်းချက်များစွာ တို့ကို တွေ့ရပေလတ္တံ့။

အခန်း (၅)၌ ပြုလတ္တံ့သော နည်းအတိုင်း သွားမှု၊ ရပ်မှု၊ ထိုင်မှု၊
 အိပ်မှု၊ ကွေးမှု၊ ဆန့်မှု စသည်တို့ကို မှတ်ခြင်းသည် ကုသိုလ် တရား
 ချည်းသာဟု ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ ကုသိုလ် ဟုတ်လေသလော၊ မဟုတ်
 လေသလောဟု မယုံမှားအပ်။ အကြောင်းမူကား-သွားမှု စသည်တို့ကို
 မှတ်ဆဲခဏ၌ သွားသောအခြင်းအရာ စသည်ဖြင့် ဖြစ်သော
 ရုပ်နာမ်တို့ကို အမှန်အတိုင်းသိသောဉာဏ်ဖြစ်၏။ အမှတ် ရသော
 သတိဖြစ်၏။ ကြည်လင်သော သဒ္ဓါဖြစ်၏။ မတပ်မက်သော
 အလောဘဖြစ်၏။ မပြစ်မှားသော အဒေါသစသည်ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ်၊
 သတိ၊ သဒ္ဓါ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အစရှိသောတရား အလုံးစုံသည်
 အပြစ်ကင်းသော တရားချည်းသာတည်း။ ဤသို့ အပြစ်ကင်းသော
 တရားချည်းသာ မှတ်တိုင်းဖြစ်ပေါ်သောကြောင့် မှတ်လျှင် ဝိပဿနာ
 ကုသိုလ် ဖြစ်၏။ မမှတ်လျှင်ကား မဖြစ်ဟု ယုံမှားမရှိ ဆုံးဖြတ်အပ်၏။
 ဥပမာ - ပထဝီကသိုဏ်းကို ရှုသောသူ အား “ပထဝီ ပထဝီ” ဟူ၍
 ဖြစ်စေ၊ “မြေ မြေ” ဟူ၍ ဖြစ်စေ၊ မှတ်ဆဲခဏ၌ အပြစ်ကင်းသော
 တရားချည်းသာ ဖြစ်ပေါ်သောကြောင့် မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း သမထ
 ကုသိုလ်ဖြစ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ ဤသည်ကား မိမိ၏ အားထုတ်မှု၌
 မယုံမှားရန် အကျဉ်းပြဆိုချက် ပေတည်း။ အကျယ်မှာ အခန်း (၄)၌
 ဝင်ရှားလတ္တံ့။

ဆိုခဲ့ပြီးသော ယုံမှားမှုဖြစ်ပေါ်လျှင် “ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကို မှတ်မှုသည် ဝိပဿနာကုသိုလ်ပင်တည်း” ဟု ဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဉာဏ်မဖြစ်နိုင်တော့ပြီ။ ထိုဉာဏ်တည်းဟူသော နိယျာနမှ ကင်းလျှင်၊ ဝိပဿနာကို ဖြစ်စေလျက် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်နိုင်ပြီ။ ထို့ကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာသည် နိယျာနာဝရဏ မည်၏။ ဘုရားစသည် တို့၌ ယုံမှားမှုသည်ကား ကုသိုလ်အလုံးစုံနှင့်စပ်၍ ဆုံးဖြတ်သော ဉာဏ်ကိုလည်း တားမြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းယုံမှားမှုသည်လည်း နိယျာနာဝရဏပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ဤသို့သော ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာကို စူးစမ်းသော ဉာဏ်ဟု အထင်ရောက်လျက် လက်ခံ၍ မထားမိကြစေလင့်။ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်းမှတ်၍ ပယ်သာပယ်ကြပါလေ။ မပယ်လျှင်၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်နိုင်အောင် တားမြစ်ပိတ်ဆို့ထားပါလိမ့်မည်။ အထူးသတိပြုပါကုန်။

ဆဋ္ဌမနိယျာနနှင့် အာဝရဏ။ ။ ဉာဏ် အရိယာနံ နိယျာနံ၊ တေန စ ဉာဏေန အရိယာ နိယျန္တိ။
 အဝိဇ္ဇာ နိယျာနာဝရဏံ၊ တာယ စ အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတတ္တာ ဉာဏ် အရိယာနံ နိယျာနံ နပုဇာနာတီတိ အဝိဇ္ဇာ နိယျာနာဝရဏံ။

ဉာဏ်၊ နာမ်ရုပ်မျှဟု ပိုင်းခြားနိုင်သောဉာဏ်၊ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သောအကျိုး၊ နာမ်ရုပ်မျှဟု ပိုင်းခြားသောဉာဏ်သည်။ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းတရားပေတည်း။ စ၊ နိယျာန မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား။ တေန ဉာဏေန၊ ထိုနာမရူပပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြင့်။ အရိယာ၊ အရိယာ တို့သည်။ နိယျန္တိ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တော်မူကုန်၏။ ။ အဝိဇ္ဇာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အကောင်အထည်ဟု တွေဝေသိမှားသော မောဟ နှင့် ထာဝရဘုရား၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာစသည်က ဖန်ဆင်း၍ သတ္တဝါ

ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အလိုလိုဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တွေဝေသိမှားသော မောဟသည်။ နိယျာနာဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့ပေတည်း။ စ၊ နိယျာနာဝရဏ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား။ တာယ အဝိဇ္ဇာယ၊ ထို တွေဝေသော မောဟသည်။ နိဂုတတ္တာ၊ တားမြစ်ပိတ်ဆို့အပ်သောကြောင့်။ ဉာဏံ အရိယာနံနိယျာနံ၊ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏံ၊ ပစ္စယရိဂ္ဂဟဉာဏံကို။ နပ္ပဇာနာတိ၊ မသိရချေ။ ဣတိ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ အဝိဇ္ဇာ၊ တွေဝေသော မောဟသည်။ နိယျာနာဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့ မည်၏။

ဉာဏံ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသောပုဒ်တို့၌ မဟာဋီကာကိုမှီ၍ အနက်ပေးသည်။ သို့သော်လည်း၊ ဉာဏံ၌ ဝိပဿနာဉာဏ် အလုံးစုံနှင့် မဂ် ဉာဏ်ကိုပါ ယူလျှင်လည်း သင့်၏။ အဝိဇ္ဇာ၌လည်း ထိုဉာဏ်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟအလုံးစုံကို ယူလျှင်လည်းသင့်၏။ ဤ၌ကား ဝိပဿနာ၏အရာဖြစ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်အလုံးစုံနှင့် ယင်းတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟအလုံးစုံကို ကောက်ယူ၍ပြအံ့။

ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို မှတ်သောသူသည် မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း “အာရုံဆီသို့သွားတတ်-သိတတ်သော နာမ်သဘောမျှ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ “အာရုံဆီသို့ မသွားတတ် - မသိတတ်သော ရုပ်သဘောမျှ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အားထုတ်ခါစ၌ ဤသို့ မှန်ကန်စွာ သိ၏။ ထို့ထက် ရင့်သောအခါ၊ “ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းများကြောင့် ဤနာမ် ဤရုပ်ဖြစ်ပေါ်သည်၊ ဤအကြောင်းများ ရှိနေခြင်းကြောင့် ဤနာမ် ဤရုပ်ဖြစ်ပေါ်သည်။

အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတရားချည်းသာတည်း” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကြောင်းနှင့် တကွ နာမ်-ရုပ်တို့ကို မှန်ကန်စွာသိ၏။ ထို့ထက် ရင့်သန်သောအခါ မမြဲဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲဟူ၍လည်းကောင်း၊ စိုးပိုင်သော အကောင်မဟုတ် ဟူ၍လည်းကောင်း သိ၏။ ထို့ထက် ရင့်သန်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် ချက်ခြင်း ပျက်၍ ပျက်၍ သွားသည်ဟုသိ၏။ ထို့ထက် ရင့်သန်သော အခါ တစ်ပျက်ထဲ ပျက်၍နေသည်ဟု မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်းသိ၏။ ရှုမှတ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်သော ဤသို့မူ အလုံးစုံသည် ဉာဏ်မည်၏။ ဤသို့မူ ဝိပဿနာဉာဏ် အလုံးစုံကို ဖြစ်စေ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုကုန်လျက် အရိယာတို့သည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်လေကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသို့မူ ဝိပဿနာဉာဏ်အလုံးစုံသည် အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်မည်၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော ဤနိဗ္ဗာန်ကို မှီအပ် ဖြစ်ပွားစေအပ်၏။

ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို မရှုမှတ်ဘဲ မေ့လျော့၍နေသော သူသည် ထိုရုပ်နာမ်တို့ကို ရုပ်နာမ် မျှဟူ၍လည်း မသိ။ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးရုပ်နာမ်မျှ ဟူ၍လည်း မသိ။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူ၍လည်း မသိ။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် ချက်ခြင်းပျက်သွားကြသည် ဟူ၍လည်းမသိ။ တစ်ပျက်ထဲပျက်နေကြသည် ဟူ၍လည်းမသိ။ ဤသို့ မသိသောကြောင့် ထင်ရှားပါလျက် မရှုမှတ်မိသော ထိုရုပ်နာမ်တို့၌ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အကောင်အထည် ဟူ၍လည်း သိမှား၏။ အလိုလို ဖြစ်ပေါ်သော သတ္တဝါ ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ တစ်စုံတစ်ယောက်က ဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်ပေါ်သော သတ္တဝါဟူ၍ သော်လည်းကောင်း ဤသို့လည်း သိမှား၏။ မြသည်၊ ချမ်းသာသည်၊ ငါကောင် ဟုတ်သည်ဟူ၍လည်း သိမှား၏။ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းမရှိ၊ တစ်သား

တည်း၊ တစ်ခုတည်း၊ တစ်ကောင်တည်း ဟူ၍လည်းသိမှား၏။ ပျက်စီးခြင်းမရှိဘဲ မြဲနေသည် ဟူ၍လည်း သိမှား၏။ ဤအရာ၌ ထိုခဏလောလောဆယ်တွင် ထိုကဲ့သို့ မဆင်ခြင်မိသေးသော်လည်း နောင်ပြန်လည်စဉ်းစားလျှင် ထိုသိမှားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်မှတ်စွဲလမ်းမည် ဧကန်ဖြစ်သောကြောင့် “မရှုမှတ်မိသော ထိုရုပ်နာမ်တို့၌ သိမှားမှုဖြစ်သည်” ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။ သိ-ဟူသည်မှာ ဉာဏ်၊ ဝိဇ္ဇာပင်တည်း။ ၎င်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မသိ-ဟူသည်မှာ မောဟ၊ အဝိဇ္ဇာပင်တည်း။ သိ-မှ ပြောင်းပြန်ပြန်လျှင် မသိ ဖြစ်၏။ ထို့အတူ ဉာဏ်၊ ဝိဇ္ဇာမှ ပြောင်းပြန် ပြန်လျှင် အဉာဏ်၊ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆိုးခဲ့ပြီးသော မသိမှု၊ သိမှားမှု အလုံးစုံသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ဤအဝိဇ္ဇာသည် ရှုမှတ်မှုကင်းသောသူအား တစ်စဉ်တစ်တန်းတည်း ဆက်စပ်လျက် များစွာဖြစ်၏။ ရှုမှတ်နေသော သူအားလည်း ဉာဏ်နုစဉ်၌ အဝိဇ္ဇာကချည်းလက်ဦးစွာ သိမှားလျက်ရှိနှင့်၏။ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း အဝိဇ္ဇာ၏နောက်လိုက်ဖြစ်၍ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သော သာမန် ကုသိုလ်စိတ်က ‘အဝိဇ္ဇာကဲ့သို့ပင်’ ရှေးဦးစွာ သိမှားလျက်ရှိနှင့်၏။ အဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သိမှုဉာဏ်က နောက်ကျ၍ နောက်ကျ၍ နေတတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အားထုတ်ခါစ၌ ရှုမှတ်ပါသော်လည်း နာမ်ရုပ်မျှဟူ၍ မပိုင်းခြားနိုင်ပဲ ပကတိ သိမြင်နေကျ အတိုင်းသာ ထင်မြင်တတ်၏။ ပညတ်အာရုံ သင်္ခါရယနနိမိတ်ကို မဖျောက်နိုင်ပဲ ရှိတတ်၏။ ပုံကား = မြင်ဆဲခဏ၌ မြင်မှုကိုဖြစ်စေ၊ အဆင်းကိုဖြစ်စေ၊ ရှုမှတ်မှု-အမှန်အတိုင်း သိမှုက မဖြစ်ပေါ်ရသေးမီ “ငါမြင်သည်” ဟုသော်လည်းကောင်း၊ “ဘာကိုမြင်သည်” ဟုသော်လည်းကောင်း သိမှားမှု အဝိဇ္ဇာက ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ အဝိဇ္ဇာကို မသိတတ်သောတရားဟု ဆိုသည်မှာ ပရမတ် သဘောမှန်

အတိုင်း မသိတတ်သည်ကိုသာရည်၍ ဆိုပေသည်။ သင်္ခါရယနနိမိတ် ဟု ခေါ်သော ပကတိသိနေကျ ပညတ်အတိုင်းအားဖြင့်ကား လျင်မြန်စွာ သိတတ်သည်သာတည်း။ ဤသို့ အဝိဇ္ဇာနှင့် သူ၏ နောက်လိုက် စိတ်က ရှေးဦးစွာဖြစ်လျက် သိမှား၍ သိမှား၍ နေသောကြောင့် “အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မသိရအောင် အဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းနေသည်” ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုလေသည်။ ဒွါရ ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး၊ ဝိညာဏ် ၆-ပါး အစရှိသော ဝိပဿနာ၏ အာရုံရုပ်နာမ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်တိုင်း အဝိဇ္ဇာကသာလျှင် လက်ဦးဖြစ်ပေါ်လျက် သိမှား၍ ချည်းနေလျှင် အမှန်အတိုင်းသိမှု ဝိပဿနာဉာဏ်တည်း ဟူသော နိယျာန တရားသည် မဖြစ်နိုင်ချေပြီ။ သို့ဖြစ်၍ အဝိဇ္ဇာသည် နိယျာနာဝရဏ မည်၏။

အကျဉ်းမှတ်ရန်။ ။ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို ရှုမှတ်ခြင်းသည် ဉာဏ်နိယျာန မည်၏။ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ထို နိယျာနကို ပွားစေသည်မည်၏။ မမှတ်မိဘဲ စဉ်းစားမိခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာနိယျာနာဝရဏ မည်၏။ မမှတ်မိတိုင်း မေ့သည် ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ စဉ်းစားသည် ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း ရှုမှတ်၍ ထိုအဝိဇ္ဇာကို ပယ်အပ်၏။ အဝိဇ္ဇာ၏ နောက်လိုက် စိတ်ကိုလည်း ဤအရာ၌ အဝိဇ္ဇာဟူ၍ ပင်ယူလေ။

သတ္တမနိယျာနနှင့် အာဝရဏ။ ။ပါမုဇ္ဇံ အရိယာနံ နိယျာနံ၊
တေန စ ပါမုဇ္ဇေန အရိယာ

နိယျန္တိ။ အရတိ နိယျာနာဝရဏံ၊ တာယ စ အရတိယာ နိဝုတတ္တာ ပါမုဇ္ဇံ အရိယာနံ နိယျာနံ နပ္ပဇာနာတီတိ အရတိ နိယျာနာ ဝရဏံ။

ပါမုဇ္ဇံ နှစ်သိမ့်အားရမူသည်။ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ အရိယာ တို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း တရားပေတည်း။ အရတိ၊ ဘာဝနာ အလုပ်၌

မပျော်မွေ့ခြင်း ပျင်းရိခြင်းသည်။ နိယျာ နာဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့ပေတည်း။ (အကြွင်းကို နည်းမှီး၍ အနက်ပြန်ဆိုလေ)။

မဟာဋီကာ၌ ဤပါမုဇ္ဇကို ဈာန်ရကြောင်းဟု ဖွင့်ဆို၏။ အရာအား လျော်စွာ ဖွင့်ခြင်းပင်တည်း။ ဝိပဿနာ သမာဓိကိုရကြောင်း မဟုတ်ဟူ၍ကား မဆိုလိုပေ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ - ဤ ပါမုဇ္ဇမှ ဆက်လက်၍ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ သုခ၊ သမာဓိ၊ ယထာဘူတဉာဏ်တို့ဖြစ်ကြောင်းကို ပါဠိတော်တို့၌ပင် တိုက်ရိုက်ပြထားသောကြောင့်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ဝိပဿနာ သမာဓိတရား အားလျော်စွာ ဤ၌ ပြပေအံ့။

ရှုမှတ်၍ ကောင်းသောအခါ၌ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း နှစ်သိမ့်အားရမှု ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤနှစ်သိမ့်အားရမှုသည် ပါမုဇ္ဇမည်၏။ ဤပါမုဇ္ဇ၏ အလိုအားဖြင့် ရှုမှတ်မှု၌ ပျော်မွေ့၏။ ပျော်မွေ့မှု ဘာဝနာရတိကြောင့် အစဉ်အတိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပွားစေနိုင်၍ အရိယာတို့သည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်လေကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပါမုဇ္ဇသည် အရိယာတို့၏ နိယျာနမည်၏။ ဤ ပါမုဇ္ဇသည် စိတ်သဘောနုသူတို့အား ဖြစ်လွယ်၏။ စူးစမ်းဆင်ခြင်မှုများ၍ စိတ်သဘောရင့်သူတို့အား ဖြစ်ခဲ၏။ ဥပမာ-ကလေးသူငယ်သည် ပိုက်ဆံ ၂-ပြားခန့် ၁-ပဲခန့် ရလျှင်ပင် အားရကျေနပ်တတ်သော်လည်း လူကြီးသည်ကား ထိုမျှလောက်နှင့် အားမရသေးဘဲ ၅-၁ဝ-၁၀ဝ-စသည်ကိုရမှ အားရကျေနပ်တတ် သကဲ့သို့ပင်တည်း။ သို့သော်လည်း မည်မျှ စိတ်သဘောရင့်သူဖြစ်စေကာမူ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်

သည်မှစ၍ မှတ်၍ ကောင်းသောကာလ၌ ဤပါမုဇ္ဇ ဖြစ်တတ်သည် သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒ၌ ဤသို့ ဟောတော်မူသည်။

ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။

လဘတေ ပီတိပါမုဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတံ။ (၃၇၄-ဂါထာ)

ယတော ယတော၊ အကြင်အကြင်ရုပ်အဖို့ နာမ်အဖို့မှ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို။ သမ္မသတိ၊ သုံးသပ်၏။ တတော တတော၊ ထိုထိုသုံးသပ်တိုင်းသော ရုပ်အဖို့ နာမ်အဖို့မှ။ ပီတိပါမုဇ္ဇံ၊ များစွာနှစ်သိမ့်အားရမှု=ပီတိ၊ အနည်းငယ် နှစ်သိမ့် အားရမှု=ပါမုဇ္ဇကို။ လဘတေ၊ ရလေ၏။ တံ၊ ထို ပီတိပါမုဇ္ဇသည်။ ဝိဇာနတံ၊ အဖြစ်အပျက်ကိုသိသော ဝိပဿနာ ယောဂီတို့၏။ အမတံ၊ သေခြင်းကင်းသော နိဗ္ဗာန်သို့ ဧကန်ရောက်ကြောင်းဖြစ်၍ အမြိုက် နိဗ္ဗာန်ကြီးပါပေတည်း။

သို့ဖြစ်၍၊ အခန်း (၅)၌ ပြုလတ္တံ့သည့်အတိုင်း ရှုမှတ် သောသူ အား သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ ရင့်သန်သောအခါ၌ ဤ ပါမုဇ္ဇသည် အလိုလိုပင် ထင်ရှားဖြစ်ပါလတ္တံ့။ ထို့ကြောင့်၊ အသီးအခြား အားထုတ် ရန်မလိုပြီ။ သို့သော်လည်း၊ ရှုမှတ်၍မကောင်းသော ကာလ၌ ပျင်းရိမှု ဖြစ်ခဲ့သော ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်၊ ဝိပဿနာ အလုပ်၏ အကျိုး၊ အားထုတ်သည်မှစ၍ သီလအထူးစင်ကြယ်ပုံ၊ ရှုမှတ်သောစိတ်၏ ကိလေသာ ကင်း၍မြင့်မြတ်စင်ကြယ်ပုံ စသည်တို့ကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်၍ ပါမုဇ္ဇကို ဖြစ်စေအပ်သေး၏။

ဝိပဿနာအလုပ်၌ ပျင်းရိခြင်းသည် အ-ရတိ မည်၏။ ဤပျင်းရိ မှုက ဆီးတားပိတ်ဆို ထားသောကြောင့် ဝိပဿနာအလုပ်ကို

အားမထုတ်နိုင်သော သူတို့သည်သာ များကုန်၏။ အားထုတ်
နိုင်သော သူတို့သည်ကား မပြောပလောက်အောင် အလွန်ပင် နည်း
ပါးလှချေကုန်၏။ ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် ရင်ဆိုင် တွေ့ကြုံနေကြသည်ကို
အပြစ်တင်ဖွယ် ညည်းညူဖွယ်မရှိပေ။ ထို့ကြောင့်၊ ဓမ္မပဒ၌ ဤသို့
ဟောတော်မူ၏။

အန္တိဘူတော အယံ လောကော၊ တနုကေ'တ္ထ ဝိပဿတိ။
သကုဏော ဇာလမုတ္တော၊ အပေါဓိ သဂ္ဂါယ ဂစ္ဆတိ။

(၁၇၄)

အယံ လောကော၊ ဤလူ့အပေါင်းသည်။ အန္တိဘူတော၊ သံသရာ
ဘေးကို မြှော်မြင်သောဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ တည်းဟူသော
မျက်စိမှ ကင်းသည်ဖြစ်၍ ပကတိမျက်စိ မကန်းသော်လည်း အကန်း
ကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ဧတ္ထ၊ အကန်းသဖွယ်ဖြစ်သော ဤလူ့အများထဲ၌။
တနုကော၊ အနည်းငယ်သော သူသည်သာလျှင်။ ဝိပဿတိ၊
ဝိပဿနာရှုနိုင်၏။ ဇာလမုတ္တော၊ အုပ်မိပြီးသော ပိုက်အတွင်းမှ
လွတ်မြောက်သော။ သကုဏော၊ ငှက်သည်။ အပေါဓိဏ္ဏ၊ နည်းပါး
သကဲ့သို့။ အပေါဓိ၊ မပြောပဖွယ်အနည်းငယ်သော သူသည်သာလျှင်။
သဂ္ဂါယ၊ သုဂတိ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားရောက်နိုင်၏။ (သုဂတိ
ဝါ နိဗ္ဗာန် ဝါ ပါပုဏာတိ-အဖွင့်)

အားထုတ်သူ အနည်းငယ်တို့တွင်လည်း အချို့သောသူတို့အား
မှတ်၍ မကောင်းသောကာလ၊ ဉာဏ်အထူးများသို့ မရောက်နိုင်သော
ကာလတို့၌ ဤပျင်းရိမှု ဖြစ်ပေါ်တတ်သေး၏။ ပျင်းရိသောအခါ
အားထုတ်မှု၌ ပျော်မွေ့ခြင်း ကင်းပျောက်သွားတတ်၏။ ဆက်လက်၍
အားမထုတ်နိုင်ဘဲလဲ ရှိတတ်၏။ အားမထုတ်နိုင်လျှင် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ
မထွက်မြောက်နိုင်ပြီ။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာအလုပ်၌ ပျင်းရိမှုသည်

နိယျာနာဝရဏမည်၏။ ဤဖျင်းရိမှု ဖြစ်ပေါ်လျှင် ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရတနာ ၃ပါး ၏ဂုဏ် စသည်ကို နှလုံးသွင်း၍လည်း ပယ်ဖျောက် အပ်၏။ သံဝေဂ ဝတ္ထု (၈)ပါးကို ဆင်ခြင်၍လည်း ပယ်ဖျောက်အပ်၏။ ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ၎င်းကို ရှုမှတ်၍လည်း ပယ်ဖျောက် အပ်၏။

အဋ္ဌမနိယျာနနှင့်, အာဝရဏ။ ။ သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ တေဟိစ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အရိယာနိယန္တိ။ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ နိယျာနာဝရဏံ၊ တေဟိ စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ နိဝုတတ္တာ ကုသလေ ဓမ္မေ အရိယာနံ နိယျာနံ နပုဇာနာတီတိ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ နိယျာနာဝရဏံ။

သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်တရားတို့ သည် လည်း။ အရိယာနံ နိယျာနံ။ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း ပေတည်း။ စ၊ နိယျာနမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား။ တေဟိ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ထိုကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့်။ အရိယာ၊ အရိယာ တို့သည်။ နိယန္တိ၊ ထွက်မြောက်တော်မူကုန်၏။ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း။ နိယျာနာ- ဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့ ပေတည်း။ စ၊ နိယျာနာဝရဏမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား။ တေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ထို အကုသိုလ်တရားတို့သည်။ နိဝုတတ္တာ၊ တားမြစ်ပိတ်ဆို့အပ်သောကြောင့်။ ကုသလေ ဓမ္မေ အရိယာနံ နိယျာနံ၊ ကုသိုလ်တရား ဟူသော အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက် ကြောင်းကို။ နပုဇာနာတိ၊ မသိရချေ။ ဣတိ၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်။ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်

လည်း။ နိယျာနာဝရဏံ၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာန၏ အဆီးအတား အပိတ်အဆို့မည်၏။

ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ၊ ဝေယျာဝစ္စ အစရှိသော ကုသိုလ်တရား ဟူသမျှသည် အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းတရား ချည်းသာတည်း။ သဗ္ဗေပိဋ္ဌိ ပိသဒ္ဓါဖြင့် အစိတ် အစိတ်ကုသိုလ်ကို ပေါင်း၏။ “မည်သည့် ကုသိုလ်တစ်ခုမျှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မဟုတ်သည် မရှိ။ သမ္မာပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ သမ္မာ ပဏိဟိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဟူသော ဒေသနာတို့နှင့်အညီ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်ရန် ရည်ညွတ်၍ ဖြောင့်မတ်စွာ ထားအပ်ပါလျှင်၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်သည်ချည်းသာ” ဟု ဆိုလို၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ - မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေအပ်သော ဤကုသိုလ် အလုံးစုံတို့ဖြင့်ပင်လျှင် အရိယာတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလျက် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တော်မူကြသောကြောင့်ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်လိုသောသူသည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်ရန် ရည်ညွတ်၍ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ၊ ဝေယျာဝစ္စ၊ စသော ကုသိုလ်ဟူသမျှကို စွမ်းနိုင်သမျှ ကြိုးစား၍ ပြုလုပ်အပ်၊ ဖြစ်ပွားစေအပ်၏။ မပြုကောင်း၊ မဖြစ်ပွားစေကောင်းသော ကုသိုလ် မည်သည်ကားမရှိပြီ။

သို့သော်လည်း ဝိပဿနာအလုပ်ကို နေ့ရောညဉ့်ပါ မပြတ်မစဲ အားထုတ်ဆဲကာလ၌ကား ဝိပဿနာ ကုသိုလ်ကိုသာလျှင် ‘လိုရင်း ထွက်မြောက်ကြောင်းတရား’ ဟု မှတ်အပ်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ဝိပဿနာကိုသာ အလေးအမြတ် ပြုအပ်၏။ မိနစ်၊ စက္ကန့်မျှပင် မပြတ် မခြားစေဘဲ ဖြစ်စေအပ်၊ ပွားစေအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ- လောကီကုသိုလ်တို့တွင် ဝိပဿနာသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ ဝိပဿ

နာဉာဏ်ဆုံးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ထွက်မြောက်သွားသောကြောင့်ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ထိုသို့ အပြင်းအထန် အားထုတ်ဆဲတွင် ဝိပဿနာ အလုပ်ကိုဖျက်၍ တစ်ပါးသော ကုသိုလ်အလုပ်ကို အားထုတ်ရန်မလိုပြီ။ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် သမထကုသိုလ်ကိုပင် အားထုတ်ရန်မလိုပြီ။ ဝိပဿနာကို များစွာဖျက်စေနိုင်၍ ပလိဗောဓဖြစ်သော ကုသိုလ်လုပ်ငန်းများ၌ ကြောင့်ကြမစိုက်သင့်သည်မှာကား ဆိုဖွယ်ရာပင်မရှိပြီ။ ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဓမ္မပဒ၌လာသော အတ္တဒတ္တ မထေရ်၏ ဝတ္ထုဖြင့် သိအပ်၏။

ကိုယ့်အကျိုးကိုသာ ကြည့်ပါ။ ။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီး၌ ရဟန်းတော်တစ်ပါးသည် ဤသို့ ကြံစည်လေ၏။ “လေးလလွန်လျှင် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော့မည်၊ ငါ့မှာလည်း ရဟန်းကိစ္စ မပြီးသေးပါတကား၊ ဘုရားရှိစဉ်မှာပင် ရဟန္တာဖြစ်အောင် အားထုတ်ရလျှင် ကောင်းမှာပဲ”ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ကိုယ့်အကျိုးအစစ်ဖြစ်သော တရားအလုပ်ကိုသာလျှင် အားထုတ်လျက်နေလေ၏။ သံဃာ့အစည်းအဝေးသို့ပင် မကြွရောက်ဘဲ နေလေ၏။ ထို့ကြောင့် သူ့ကို အတ္တဒတ္တ ရဟန်းဟုခေါ်ကြ၏။ ကိုယ့်အကျိုးကိုသာ ကျင့်သူဟု ဆိုလို၏။ ထိုအခါ ပုထုဇဉ် ရဟန်းအချို့က မကျေနပ်၍ ဤသို့လျှောက်ကြလေ၏။ “မြတ်စွာဘုရား! အတ္တဒတ္တရဟန်းသည် အရှင်ဘုရားကို မကြည့်ညိုပါ။ မေတ္တာကရုဏာ မရှိပါ။ သူဟာ အရှင်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့် ကိစ္စအတွက် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသည့် သံဃာ့အစည်းအဝေးသို့ပင် မလာပါ။ အလွန်စိမ်းကားနေပါသည်”ဟု တိုင်တန်း လျှောက်ထားကြ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ထိုရဟန်းကို ခေါ်၍ မေးတော်မူပြီးလျှင် အမှန်

အတိုင်းကြားရ၍ သာဓုခေါ်တော် မူပြီးလျှင် ရဟန်းတို့အား ဆုံးမတော်မူကြောင်းကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (၂-၁၀၂)၌ ဤသို့ပြ၏။

သတ္တာ တဿ သာဓုကာရံ ကတွာ ဘိက္ခဝေ ယဿ မယိ သိနေဟော အတ္ထိ၊ တေန အတ္တဒတ္ထတ္ထေရေန ဝိယ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ န ဟိ ဘိက္ခဝေ ဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇေန္တာ မံ ပူဇေန္တိ။ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ပန မံ ပူဇေန္တိ။ တသွာ အညေနပိ အတ္တဒတ္ထသဒိသေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ။

မြန်မာပြန်။ ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအတ္တဒတ္ထ ရဟန်းအား သာဓုခေါ်ခြင်းကို ပြုတော်မူပြီး၍ အို ရဟန်းတို့! အကြင်သူအား ငါဘုရား၌ ချစ်ခင်ကြည်ညိုခြင်းရှိ၏။ ထိုသူသည် အတ္တဒတ္ထထေရ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သင့်၏။ အိုရဟန်းတို့! အကြောင်းပြုရလျှင် နံ့သာ စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်သောသူတို့သည် ငါဘုရားကို ပူဇော်သည် မမည်ကုန်။ လောကုတ္တရာ တရားအားလျော်သော အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းဖြင့်သာလျှင် ငါဘုရားကို ပူဇော်သည်မည်ကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ တစ်ပါးသော သူသည်လည်း အတ္တဒတ္ထရဟန်းနှင့်တူသည်သာလျှင် ဖြစ်ရာ၏ဟု ဆုံးမတော်မူလေ၏။ ထို့ပြင်, - အောက်ပါ ဂါထာကို လည်း ဟောတော်မူ၏။

အတ္တဒတ္တံ ပရတ္ထေန၊ ဗဟုနာပိ န ဟာပယေ။
အတ္တဒတ္တ မဘိညာယ၊ သဒတ္တ ပသုတော သိယာ။ (၁၆၆)

အတ္တဒတ္တံ၊ ကိုယ့်အကျိုး ကိုယ့်ကိစ္စကို။ ပရတ္ထေန ဗဟုနာပိ၊ သူတပါး၏ အကျိုးများစွာဖြင့်သော်လဲ။ နဟာပယေ၊ မဆုတ်ယုတ် စေရာ။ အတ္တဒတ္တံ အဘိညာယ၊ ကိုယ့်အကျိုး စီးပွားကို သိနားလည်

ပြီး၍။ သဒတ္ထပသုတော၊ ကိုယ့်ကိစ္စကိုသာအားထုတ်သည်။ သိယာ၊
ဖြစ်ရာ၏။

အဓိပ္ပါယ်တား။ ။လောကီ ဘက်က ဆိုလျှင် သူတစ်ပါးအား

တစ်ရာတန်, အကျိုးကို ဆောင်ရွက်ပေးစေ
နိုင်ကာမူ ကိုယ့်အကျိုးမှ တစ်ကျပ်တန် တစ်ပဲတန်မျှကိုသော်လည်း
ဆုံးရှုံးစေ၍ မဆောင်ရွက်အပ်၊ တရားဘက်ကဆိုလျှင် သူတစ်ပါးအား
အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် အကျိုးများစေနိုင်ကာမူ ကိုယ့်အကျိုးကိစ္စမှ
သောတာပန် ဖြစ်စေနိုင်ရုံမျှ ကိစ္စကိုသော်လည်း မဆုံးရှုံးစေအပ်၊
အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-သူတစ်ပါး၏ အကျိုးများစွာသည် မိမိအား
အနည်းငယ်မျှ ချမ်းသာစေနိုင်သည်မဟုတ်၊ မိမိ၏အကျိုးသည်သာ
လျှင် သေးငယ်သော်လည်း မိမိအား အထိုက်အလျောက် ချမ်းသာစေ
နိုင်သောကြောင့်ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍, ကိုယ့်အကျိုးကိစ္စကို သိနား
လည်ပြီးလျှင် ကိုယ့်ကိစ္စကိုသာ မပြတ်အားထုတ်ရမည်ဟူလို၊ ကိုယ့်
ကိစ္စချည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း မြင့်မြတ်သော ကိစ္စကိုအားထုတ်နေဆဲ
၌ ယင်းကိစ္စကိုဖျက်၍ ယုတ်ညံ့သော ကိစ္စကို အားမထုတ်အပ်ပြီ။
ဥပမာ-တစ်နေ့လျှင် ငွေတစ်ရာရသောလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်နေသော
သူသည် ယင်းအလုပ်ကို စွန့်လွှတ်၍ တစ်နေ့လျှင် ငွေတစ်ကျပ်သာ
ရသောအလုပ်ကို မလုပ်သင့်သကဲ့သို့ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့်,
အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ မိန့်ဆို၏။

အတ္တဒတ္တံ န ဟာပယေတိ ဘိက္ခုနာ နာမ သံဃဿ ဥပ္ပန္နံ
စေတိယပ္ပဋိသင်္ခရဏာဒိ ကိစ္စံ ဝါ, ဥပဇ္ဈာယာဒိ ဝတ္တံ ဝါ, န
ဟာပေတဗ္ဗံ။ အာဘိသမာစာရိကဝတ္တဉ္စိ ပူရေန္တောယေဝ အရိယ-
ဖလာဒိနိ သစ္စိကရောတိ။ တသ္မာ အယမ္ပိ အတ္တဒတ္ထောယေဝ။ ယော
ပန အစွာရဒ္ဒ ဝိပဿကော အဇ္ဇ ဝါ, သုဝေ ဝါ, ပဋိဝေဓံ

ပတ္တယမာနော ဝိစရတိ။ တေန ဥပဇ္ဈာယာဒိနိပိ ဟာပေတွာ အတ္တနော ကိစ္စမေဝ ကာတဗ္ဗံ။

မြန်မာပြန်။ ။အတ္တဒတ္တံ န ဟာပယေဟူရာ၌ ရဟန်းမည်သည်မှာ သံယာအား ဖြစ်ပေါ်လာသော စေတီပြင်ခြင်း စသောကိစ္စကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်စသည်တို့၌ ပြုအပ်သော ကျင့်ဝတ်ကိုလည်းကောင်း မယုတ်စေအပ်။ အကြောင်းမူကား- အဘိသမာစာရိကဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်လျက်သာလျှင် အရိယဖိုလ် စသည်တို့ကို မျက်မှောက်ပြုတတ်သောကြောင့်ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ စေတီပြင်ခြင်းစသော သံယာကိစ္စနှင့် ဥပဇ္ဈာယာဒိ ကျင့်ဝတ်ဟူသော ဤကိစ္စသည်လည်း မိမိ၏ကိစ္စပင်တည်း။ သို့သော်လည်း အကြင် ရဟန်းသည် အလွန်ပြင်းထန်စွာ ဝိပဿနာအားထုတ်၏။ ယနေ့ ဖြစ်စေ၊ နက်ဖြန်ဖြစ်စေ၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို သိရမည်ဟု မြော်လင့်လျက် နေ၏။ ထိုသို့သော ရဟန်းသည်ကား ဥပဇ္ဈာယ်ဝတ် စသည်တို့ကို သော်လည်း ယုတ်စေ၍ မိမိ၏ကိစ္စဖြစ်သော ဝိပဿနာကိုသာလျှင် ပြုအပ်၏။

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာတွင် ဥပဇ္ဈာယာဒိနိပိ-၌ သမ္ဘာဝနာ ဇောတက ဝိသဒ္ဓါဖြင့် ဤသို့သောအနက်ကိုပြ၏။ “ဥပဇ္ဈာယ်ဝတ် စသည်ကို သဒ္ဓိဝိဟာရိက တပည့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အစရှိသော ရဟန်းတို့သည် မချွတ်ပြုအပ်၏။ မပြုလျှင် ဝတ္တဘောဒ ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်၏။ ပါတိမောက်သီလလည်း ပျက်၏။ သဂ္ဂန္တရာယ် မဂ္ဂန္တရာယ်တို့လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ဤမျှလောက်ကြီးလေးသော ဥပဇ္ဈာယ်ဝတ် စသည်ကိုသော်လည်း မပြုဘဲ ဝိပဿနာ ကိုသာ အားထုတ်ကောင်းသေး၏။ အာပတ် မသင့်စေတတ်၍ ထိုမျှလောက် မကြီးလေးသောစေတီကို ပြုပြင်ခြင်းစသည့် သံယာကိစ္စကို မပြုလုပ်ဘဲ

ဝိပဿနာကိုသာ ပွားစေကောင်းသည်မှာကား ဆိုဖွယ် မရှိတော့ပြီ” ဟု ပြ၏။ ဤအရာ၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဝတ် စသည်ကိုမပြုဘဲ အပြင်းအထန် ဝိပဿနာရှုလိုသော ရဟန်းသည် ဥပဇ္ဈာယ် စသည်တို့ထံမှ ခွင့်တောင်း၍ အားထုတ်အပ်၏။ သို့မှ အာပတ်လွတ်နိုင်မည်။

ပရိနိဗ္ဗာန် စံခါနီး အဆုံးအမတော်။ ။ မြတ်စွာဘုရား သခင်သည် ကုသိနာရုံမြို့၊ မလ္လာမင်း တို့၏အင်ကြင်း ဥယျာဉ်တော်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူလတ္တံ့သော ညောင်စောင်းတော်မြတ်ဝယ် နောက်ဆုံး လျောင်းခြင်းဖြင့် လျောင်းစက် စံနေတော်မူစဉ်တွင် တစ်သောင်းသော စကြာဝဠာတို့မှ နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် လာရောက်ကြပြီးလျှင် ဤ စကြာဝဠာအတွင်း၌ နေရာလပ်မရှိအောင် အနံ့အပြည့် တည်နေကုန်လျက် မြတ်စွာဘုရား ကို နောက်ဆုံးဖူးမျှော်ခြင်းဖြင့် ဖူးမျှော်ကန်တော့ကြကုန်၏။ ပန်းနံ့သာ မျိုးစုံ၊ တူရိယာမျိုးစုံတို့ဖြင့် ပူဇော်ကြကုန်၏။ ထိုပူဇော်မှုများကို အကြောင်းပြု၍ ဤသို့ မိန့်တော်မူလေ၏။

အမြတ်ဆုံး ပူဇော်ဖွယ်။ ။ န ခေါ် အာနန္ဒ ဧတ္တာဝတာ တထာ-
ဂတော သက္ကတော ဝါ ဟောတိ ဂရု-
ကတော ဝါ မာနိတော ဝါ ပူဇိ တော ပါ အပစိတောဝါ။ ယော ခေါ်
အာနန္ဒ ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ဥပါသကော ဝါ ဥပါသိကာ ဝါ
ဓမ္မာနုဓမ္မပုဋိပန္နော ဝိဟရတိ သာမိစိပုဋိပန္နော အနုဓမ္မစာရီ၊ သော
တထာဂတံ သက္ကဇောတိ၊ ဂရံ ကဇောတိ၊ မာနေတိ၊ ပူဇေတိ၊
အပစိယတိ ပရမာယ ပူဇာယ။ တသ္မာ တိဟာနန္ဒ ဓမ္မာနုဓမ္မပုဋိပန္နော
ဝိဟရိဿာမ သာမိစိပုဋိပန္နော အနုဓမ္မစာရိနောတိ၊ ဧဝံ ဝေါ အာနန္ဒ
သိက္ခိတဗ္ဗံ။ (ဒိ ၂-၁၁၄)

မြန်မာပြန်။ ။အို အာနန္ဒာ! ပန်းနဲ့သာ၊ တူရိယာ စသော ပူဇော် ဖွယ်မျိုးစုံတို့ဖြင့် ပူဇော်ခြင်းဟူသော ဤမျှလောက်ဖြင့် လူနတ်တို့သည် ငါဘုရားကို အရိုအသေ ပြုအပ်သည်မမည်သေး၊ အလေးပြုအပ်၊ မြတ်နိုးအပ်၊ ပူဇော်အပ်၊ ပသအပ်သည် မမည်သေး။ အို အာနန္ဒာ! ရဟန်းယောက်ျား ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းမိန်းမ ဖြစ်စေ၊ ဥပါ သိကာမ ဖြစ်စေ၊ အကြင်တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်နှင့်လျော်သော အကျင့်ကို ကျင့်လျက်နေ၏။ ထိုသို့သော သူသည် ငါဘုရားကို ရိုသေသည် မည်၏။ အလေးပြုသည် မည်၏။ မြတ်နိုးသည် မည်၏။ အမြတ်ဆုံး ပူဇော်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်သည် မည်၏။ ပသသည် မည်၏။ အို အာနန္ဒာ! သို့ဖြစ်၍ “မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်နှင့် လျော်သောအကျင့်ကို ကျင့်ကုန်လျက် ငါတို့နေထိုင်မည်”ဟု သင်တို့ သည်လိုအားထုတ်ရမည် အာနန္ဒာ။

မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမျှော်ကန်တော့ခြင်း၊ ပန်းနဲ့သာ စသည်ဖြင့် ပူဇော်ခြင်းများသည် ကုသိုလ်တရားချည်းဖြစ်၍ အရိယာတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းပင် ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်ပါလျက် ထိုသို့သော ဖူး မျှော်ကန်တော့ခြင်း၊ ပူဇော်ခြင်းမျှဖြင့် ဘုရားကို ပူဇော်သည် မမည် သေးဟု မိန့်တော်မူရာဝယ် ဘုရားသခင်၏ မြင့်မြတ်သော အလို တော်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ဖွင့်ပြ၏။ ကပ္ပိပေါင်း လေးအသင်္ချေ နှင့်၊ တစ်သိန်းကာလပတ်လုံး ပါရမီ၊ စရိယ၊ စာဂ တို့ကို အလွန်ခဲ ယဉ်းငြိုငြင်စွာ ဖြည့်ကျင့်၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်းသည် နတ်လူတို့ အား မဂ်ဖိုလ်ကို လက်ငင်းရစေရန် အလို့ငှါသာ ဖြစ်၏။ ပန်းနဲ့သာ စသည်ဖြင့် အပူဇော်ခံရန်အလို့ငှါ ရည်ရွယ်တော်မူသည် မဟုတ် ချေ။ ထိုသို့သော ပူဇော်မှုမျှဖြင့် ဧရာမ ကုသိုလ်ကြီးကို ပြုရပေပြီဟု

ရောင့်ရဲ အားရပြီးလျှင် မြတ်သည်ထက်မြတ်သော သီလ၊ သမထ၊
 ဝိပဿနာ ကုသိုလ်ဟူသော နိယျာနတို့ကို အားမထုတ်ဘဲနေလျှင်
 ယခုဘဝ၌ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင်သည်သာတည်း။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ
 မထွက်မြောက်နိုင်သေးသည်သာတည်း။ သည်မျှသာမကသေး ထိုသို့
 သော ပူဇော်ခြင်းသည် ဘုရားသာသနာတော်ကို တစ်နေ့မျှ၊ ယာဂု
 တစ်ကြိမ်သောက်မျှပင် တည်တံ့စေနိုင်သည် မဟုတ်ချေ။ ကြီးစွာ
 သော ကျောင်းတိုက်ကြီး တစ်ထောင်၊ စေတီကြီးတစ်ထောင်တို့ကို
 ဆောက်လုပ်တည်ထားစေကာမူ ဒါယကာအား ကြီးမားသော အကျိုး
 ကို ပေးနိုင်သောကုသိုလ် ဖြစ်ရုံမျှသာတည်း။ သာသနာတော်ကို
 တည်တံ့စေနိုင်သော ပူဇော်မှုကား မဟုတ်သေး။ သီလ၊သမထ၊
 ဝိပဿနာ၊ ဟူသော ပဋိပတ်ကို ကျင့်ခြင်းသည်သာလျှင် ဘုရားနှင့်
 ထိုက်တန် သင့်လျော်သော ပူဇော်ခြင်းမည်၏။ သာသနာတော်ကို
 လည်း ရှည်မြင့်စွာ တည်တံ့စေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အကျင့်ဖြင့်
 ပူဇော်ခြင်းကိုသာလျှင် အလေးအမြတ်ပြုစေလို၍ အထက်ပါမိန့်ခွန်း
 တော်ကို မိန့်တော်မူလေသည်။ ဤသည်ကား အဋ္ဌကထာ၌
 ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ (အတိအကျပြန်ဆိုထားချက် မဟုတ်)
 မူလပဏ္ဏာသ ဓမ္မဒါယာဒသုတ်၌လည်း အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးမ
 တော်မူ၏။

ဓမ္မဒါယာဒါ မေ ဘိက္ခဝေ ဘဝထ၊ မာ အာမိသဒါယာဒါ၊ အတ္ထိ
 မေ တုဗ္ဗေသု အနုကမ္မာ “ကိန္တိ မေ သာဝကာဓမ္မဒါယာဒါ ဘဝေယျံ။
 နော အာမိသဒါယာဒါ”တိ။ (မ ၁-၁၅)

မြန်မာပြန်။ ။အို ရဟန်းတို့! သင်တို့သည် ငါဘုရား၏ မြတ်သော
 တရားအမွေကို ခံယူသူတို့ ဖြစ်ကြပါလော၊ ညံ့သော
 အာမိသအမွေကို ခံယူသူတို့ မဖြစ်ကြပါလင့်။ “ငါဘုရား၏

တပည့်တို့သည် ဘယ်လိုနည်းဖြင့် တရားအမွေခံ ဖြစ်ကြပါမည်နည်း၊ အာမိသအမွေခံ မဖြစ်ကြပါမည်နည်း” ဟု သင်တို့အပေါ်၌ ငါဘုရား ၏ သည်လို သနားတော်မူခြင်း ဖြစ်နေပါသည်ရဟန်းတို့!

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ဘုရား ခွင့်ပြုအပ်သော သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး၊-ဤပစ္စည်း လေးပါးသည် အာမိသ အမွေည့် အစစ်မည်၏။ ၎င်းပစ္စည်းလေးပါးကို ခံယူသုံးဆောင်ရုံမျှဖြင့် အားရ၍နေသော ရဟန်းသည် အာမိသဒါယာဒ-အမွေခံည့်အစစ် မည်၏။ ဘဝချမ်းသာကို တောင့်တ၍ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ဟူသမျှ သည်လည်း အာမိသအမွေည့်အတုမည်၏။ ထိုသို့သောကုသိုလ်ကို ပြုရုံမျှဖြင့် အားရ၍နေသော ရဟန်း ရှင်လူသည်လည်း အာမိသ-ဒါယာဒအတု = အမွေခံည့် အတုမည်၏။ တွေ့ကြုံခဲ့သော ဘုရား သာသနာတော်ကြီးနှင့် ကံကောင်းထောက်မ၍ တွေ့ကြုံရပါလျက် ထိုအာမိသ အမွေည့်ကိုသာ ခံယူသောသူတို့သည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက် မြောက်နိုင်ကုန်၊ ကြီးစွာသော ဝဋ်ဆင်းရဲနှင့် တွေ့ကြုံမြဲသာလျှင် ရင် ဆိုင်တွေ့ကြုံ၍ နေကြရလတ္တံ့၊ ။ မြင်တော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားမှာ သနားခြင်းဖြစ်တော်မူလေသည်။ ချစ်လှစွာသော သားသမီး၏ အတိဒုက္ခရောက်မည့်အရေးကို မြင်ရသောမိခင်မှာ နှလုံးတုန်ခြင်း သနားခြင်းဖြစ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ အာမိသအမွေည့်ကို ခံယူရုံမျှဖြင့် အားရတင်းတိမ်၍ မနေကြရန် ဆုံးမတော်မူပေသည်။ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သည် တရားအမွေမြတ် အစစ်မည်၏။ ထိုမဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းပဋိပတ်နှင့် မကင်းသောကြောင့် ယခုဘဝ၌ ပင် မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်စေနိုင်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ဝိပဿနာတို့ သည်လည်း အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် တရားအမွေအစစ်ပင် မည်

ကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်ကိုရည်၍ ပြုအပ်သော ဒါန၊ သီလ၊ စသော ကုသိုလ် ဟူသမျှသည်လည်း တရားအမွေအတူ မည်၏။ အဘယ့်ကြောင့် နည်း ဟူမူ ထိုသို့သော ကုသိုလ်ဖြင့် နောင်ဘဝတို့၌ မဂ် ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်သောကြောင့်တည်း။ ဤတရားအမွေ အစစ်၊ အတု ၂-မျိုးကို ခံယူနိုင်ရနိုင်အောင် အားထုတ်ရမည်။ ထို ၂မျိုးတွင်လည်း တရားအမွေ အစစ်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ယခုဘဝတွင် ရအောင်၊ အကြောင်း တရား အမွေအစစ်ဖြစ်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ဝိပဿနာတို့ကို ပွားများ အားထုတ် ရမည်ဟူလို။ ဤအရာ၌၊ ယခု ဘဝတွင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်အောင် အားထုတ်ခြင်းကို သာ၍လိုလားတော် မူကြောင်းမှာ အရှင်ပေါဠိလ မထေရ်အား ဆုံးမပုံဖြင့် ထင်ရှား၏။ ဝတ္ထုအကျဉ်းကို အခန်း (၄)၌ ထုတ်ပြပါအံ့။

အလိုတော်မြင့်မြတ်ပုံ။ ။သည်မျှသာ မကသေး၊ ဘုရား၏ အလို တော်မှာ အလွန်ပင် အထက်တန်းကျ၍ မြင့်မြတ်တော်မူပေ၏။ ယခုဘဝ၌ တစ်မဂ် တစ်ဖိုလ်ရရုံမျှဖြင့်လဲ အားရတော်မမူသေး၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်အောင် အားထုတ်မှ သာလျှင် အားရကျေနပ် တော်မူပေသည်။ ထို့ကြောင့်၊ ဓမ္မပဒ၌ ဤသို့ ဆုံးမတော်မူခဲ့ပေသည်။

န သီလဗ္ဗတမထွေနေ၊ ဗဟုသစ္စေန ဝါ ပန။
 အထ ဝါ သမာဓိလာဘေန၊ ဝိဝိတ္တသယနေန ဝါ။ (၂၇၁)
 ဖုဿာမိ နေက္ခမ္မံ သုခံ၊ အ-ပုထုဇ္ဇနသေဝိတံ။
 ဘိက္ခု ဝိဿာသ-မာပါဒိ၊ အ-ပုတ္တော အာသဝက္ခယံ။ (၂၇၂)
 ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ တွံ၊ သင်သည်။ အာသဝက္ခယံ အပုတ္တော၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မရောက်သေးပါပဲလျက်။ သီလဗ္ဗတမထွေနေ၊

သီလစင်ကြယ်ရုံမျှ စုတင် ဆောင်နိုင်ရုံမျှဖြင့်။ ဝိဿာသံ န အာပါဒိ၊ စိတ်ချလက်ချ သက်သာရာရခြင်းသို့ မရောက်လေလင့်။ ဗာဟု သစ္စေန ဝါ ပန၊ ပိဋကတ် ၃-ပုံကို ဆောင်နိုင်သည် တိုင်အောင် အကြားအမြင် များရုံမျှဖြင့်လည်း။ ဝိဿာသံ န အာပါဒိ၊ စိတ်ချ၍ မနေလေလင့်။ အထဝါသမာဓိလာဘေန၊ ဈာန်သမာပတ် ရှစ်ပါးကို ရရုံမျှဖြင့်လည်း။ ဝိဿာသံ န အာပါဒိ၊ စိတ်ချ၍ မနေလေလင့်။ ဝိဝိတ္တသယနေန ဝါ၊ ဆိတ်ငြိမ်သော တောကျောင်း၌ နေနိုင်ရုံမျှ ဖြင့်လဲ။ ဝိဿာသံ န အာပါဒိ၊ စိတ်ချ၍ မနေလေလင့်။ အ-ပုထုဇ္ဇန သေဝိတံ၊ ပုထုဇဉ်တို့ မမှီဝဲနိုင်သော။ နေကမ္ဘာ့ သုခံ၊ အနာဂါမိဖိုလ် ချမ်းသာကို။ ဖုဿမိ၊ တွေ့နိုင်ရောက်နိုင်သည် ဟူ၍လည်း။ ဝိဿာသံ န အာပါဒိ၊ စိတ်ချလက်ချ သက်သာရာရခြင်းသို့ မရောက်လေလင့်။ (ဤသို့သောအရာတို့၌ မာ ဘာယိ-စသည်ဖြင့် မာ သမ္ပါနင့်သာ ထားရိုးရှိသောကြောင့် မာ သီလဗ္ဗတမစ္ဆေန ဟုရှိလျှင် သာ၍ သင့်၏)။

သီလစသည်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းများစွာတို့ကို ဆုံးမသော သြဝါဒပေတည်း။ ထိုရဟန်းတို့တွင် အချို့က “ငါတို့မှာ သီလ စင်ကြယ်သည် ဘယ်အချိန်မဆို ရဟန္တာဖြစ်နိုင်သည်”ဟု အောက် မေ့ပြီးလျှင် တရားအားမထုတ်ဘဲ စိတ်ချ၍ နေကုန်၏။ အချို့က “ငါတို့မှာ စုတင်ကျင့်ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံသည်၊ ငါတို့မှာ ဗဟုသုတနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ ငါတို့မှာ သမာပတ်ရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသည်၊ ငါတို့မှာ မြို့ရွာနှင့်ဝေး၍ ဆိတ်ငြိမ်သော တောကျောင်း၌ နေနိုင်သည် ရဟန္တာဖြစ်ရန် မခဲယဉ်း”ဟု အောက်မေ့ပြီးလျှင် ဝိပဿနာကို အား မထုတ်ဘဲ စိတ်ချ၍ နေကုန်၏။ အနာဂါမိ ရဟန်းတို့ကလဲ “ငါတို့မှာ အနာဂါမိဖိုလ်ကိုပင် ရနေပြီ၊ ဘယ်အချိန်မဆို အရဟတ္တဖိုလ်ရောက် ရန် မခဲယဉ်းတော့ဘူး”ဟု အောက်မေ့ပြီးလျှင် အရဟတ္တ မဂ်ဖိုလ်

အတွက် ဝိပဿနာကို အားမထုတ်ဘဲ စိတ်ချ၍နေကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့ကို ဆုံးမသော ဂါထာတို့ပေတည်း။ ရဟန္တာမဖြစ်မချင်း စိတ်ချ၍မနေလင့်။ ရဟန္တာဖြစ်သည်တိုင်အောင် မနေမနားအားထုတ်ရမည်ဟု ဆိုလို၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ အဇ္ဈာသယအလိုတော်သည် မြင့်မြတ်တော်မူပါပေစွ။

ပြခဲ့ပြီးသော ဘုရား စကားတော်များနှင့်အညီ ဝိပဿနာအလုပ်သည် ကိုယ့်ကိစ္စတို့တွင် အမြတ်ဆုံးကိစ္စပေတည်း။ ဝိပဿနာကို ပွားနေသောသူသည် မြတ်စွာဘုရားကို အမြတ်ဆုံးအကျင့်ဖြင့် ရိုသေနေသည်၊ ပူဇော်နေသည်မည်၏။ မြတ်သောတရားအမွေကို ခံယူနေသော ဓမ္မဒါယာဒလည်း မည်၏။ သီလစသည်မျှဖြင့် စိတ်မချဘဲ အားထုတ်နေသောကြောင့် ဘုရား၏အလိုတော်ကို ကောင်းစွာ လိုက်နာနေသူလည်း မည်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဝိပဿနာကို မိနစ်စက္ကန့်မျှပင် မပြတ် မခြားစေပဲ ပွားနေစဉ်ကာလ၌ ဝိပဿနာ ရှုမှုကို သာလျှင် အလေးပြုအပ်၏။ အခြားတစ်ပါး ကုသိုလ်ကိုပြုရန် မလိုပြီ။ သို့သော်လည်း ကာမဝိတက် စသည်ကြောင့် ရှုမှတ်၍ မကောင်းသောကာလ၌ကား ထိုဝိတက်တို့ကို ပယ်ရန် တစ်ပါးသော အကြောင်းများကိုလည်း နှလုံးသွင်းအပ်ပြုလုပ်အပ်သေး၏။ “မူလပဏ် ဝိတက္ကသဏ္ဍာနသုတ် စသည်ကိုမှီ၍ ထိုနှလုံးသွင်းပုံ၊ ပြုလုပ်ပုံများကို အကျဉ်းမျှ ပြဦးအံ့။

အထူးနှလုံးသွင်းပုံများ

ပထမ နှလုံးသွင်းပုံ။ ။မိန်းမ၊ ယောက်ျားတို့၌ လောဘဖြစ်လျှင် အသုဘဘာဝနာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဒေါသ ဖြစ်လျှင် မေတ္တာဘာဝနာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ သင်္ခါရဝတ္ထုတို့၌ လောဘ ဖြစ်လျှင် အဿာမိက-ပိုင်ရှင်မရှိခြင်း၊ တာဝကာလိက- အခိုက်အတန့် မျှ တည်ခြင်းတို့ကို နှလုံးသွင်း၍ အနိစ္စမနသိကာရကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဒေါသဖြစ်လျှင် ဓာတုမနသိကာရကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤနှလုံးသွင်းပုံ များကို ဣန္ဒြိယသံဝရအရာ၌လည်းဆိုခဲ့ပြီ။ ပျံ့လွင့်မှု၊ ယုံမှားမှု စသည်နှင့်ယှဉ်သော မောဟဖြစ်လျှင်ကား မေးမြန်းခြင်း၊ တရားနာ ခြင်းစသည်ဖြင့် ပယ်ဖျောက်အပ်၏။ တစ်နည်းကား-မည်သည့် ကိလေသာမဆို ဖြစ်ပေါ်လျှင် သမထတစ်ပါးပါးကို နှလုံးသွင်း၍ ပယ်ဖျောက်အပ်၏။ ပယ်နိုင်သည်ချည်းသာတည်း။ ရှုမှတ်သော ကာလကြာမြင့်၍ ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းလျှင် နိုင်နင်းသော သမထရှိပါက ၎င်းသမထကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ သမထမရှိသောသူမှာမူကား မှတ်နေကျ နိုင်နင်းသော မှတ်စဉ်အတိုင်းသာ မှတ်အပ်၏။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို လူတို့၏ သီလအရာ၌ အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပြခဲ့ပြီ။ ရဟန်းတို့အား သီလနှင့်စပ်၍ ကုက္ကုစ္စဖြစ်လျှင် ဒေသနာပြောကြား ခြင်း စသည်ဖြင့် ကုစား၍ ပယ်ဖျောက်အပ်၏။ ဤပထမ နှလုံးသွင်းပုံ သည် ဗဟုသုတရှိသူ၊ နိုင်နင်းသော သမထရှိသူတို့နှင့် သာ၍ သင့်လျော်ပေသည်။

ဒုတိယနှလုံးသွင်းပုံ။ ။ဖြစ်ပေါ်သော ကာမဝိတက် စသည်တို့၏ အပြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤဝိတက်တို့သည် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်၍ ကြီးပွားလာလျှင် သီလကိုပျက်စေ၍ အပါယ် ၄-

ပါးသို့ ရောက်စေ တတ်ကုန်၏။ လူ့ကောင်း နတ်ကောင်းဘဝကို မရအောင်လည်း တားမြစ်တတ်ကုန်၏။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်နိုင်အောင်လည်း တားမြစ်တတ်ကုန်၏။ သူတို့၏အလိုသို့လိုက်၍ ခန္ဓာကိုယ်ကို အလိုက်သင့် မွေးမြူစောင့်ရှောက်မိသောကြောင့် သံသရာတစ်လျှောက်လုံး၌ ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးကို တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရလှလေပြီ။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အပြစ်ကို ဆင်ခြင်၍ဖြစ်ပေါ်သော ဝိတက်တို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ အောက်ပါဂါထာမှာ ဤသို့သော နှလုံးသွင်းပုံကိုပြလျက် ရှေးဆရာတို့ စီကုံးအပ်သော ဂါထာပေတည်း။

နာဟံ ဒါသော ဘဋ္ဌော တုယံ၊ နာဟံ ပေါသေမိ ဒါနိ တံ။
 တွမေဝ ပေါသေန္တော ဒုက္ခံ၊ ပတ္တော ဝဋ္ဌေ အနပ္ပကံ။

ဘော အတ္တဘာဝ၊ ကာမဝိတက် စသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော အို-ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောကြီး။ အဟံ၊ ငါသည်။ တုယံ၊ သင်၏။ န ဒါသော၊ အပိုင်ကျွန်လည်း မဟုတ်။ န ဘဋ္ဌော၊ နေ့စား လစား လုပ်ကိုင်သော အစေခံ ကူလီလည်း မဟုတ်။ ဣဒါနိ၊ ဘုရား အဆုံး အမတော်ကိုရသော ယခုအခါ၌။ အဟံ၊ ငါသည်။ တံ၊ သင်-ခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီးကို။ န ပေါသေမိ၊ အလိုလိုက်၍ အကြိုက်ပေးကာ မမွေးမြူနိုင်တော့ပါ။ တွံ ဧဝ၊ သင်-ခန္ဓာ ကိုယ်ကောင်ကြီးကိုသာလျှင်။ ပေါသေန္တော၊ အလိုလိုက်၍ အကြိုက်ပေးကာ မွေးမြူခဲ့မိ ပါသောကြောင့်။ ဝဋ္ဌေ၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌။ အနပ္ပကံ ဒုက္ခံ၊ များစွာသော ဆင်းရဲသို့။ ပတ္တော၊ ရောက်ခဲ့ရလှပေပြီ။

တတိယနှလုံးသွင်းပုံ။ ။တစ်စုံတစ်ခုသော အာရုံနှင့်စပ်၍ ကာမဝိတက်စသည် ခဏခဏဖြစ်ပေါ်နေလျှင် ထိုအာရုံကို အလေးပြု သတိမမူဘဲ နေရာ၏။ ရှုတိုင်း မှတ်တိုင်း

၃-၂-၂၄

ထိုအကြံမျိုး ဖြစ်ပေါ်နေလျှင် ရှုမှတ်မှုကိုသော်လည်း ရပ်ဆိုင်းထား အပ်သေး၏။ ဤသို့ ရပ်ဆိုင်းထားခြင်းသည်လည်း တောင့်တမှု လွန်ကဲနေသောအခါ ကြောင့်ကြစိုက်မှု ဝီရိယလွန်ကဲနေသောအခါ များ၌ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား အထူးကျေးဇူးများစေတတ်၏။ ထိုသို့သော ကာလ၌ ၂-နာရီ၊ ၃-နာရီခန့် ဖြစ်စေ၊ နေ့ဝက်ခန့်ဖြစ်စေ၊ တစ်နေ့မျှ တစ်ညဉ့်မျှဖြစ်စေ ရှုမှတ်မှုကို အလျှင်းရပ်ဆိုင်း၍ အတူနေပုဂ္ဂိုလ်များ နှင့် အလွတ်စကားကို မေ့မေ့ ပျောက်ပျောက် ပြောဆိုနေအပ်၏။ စေတီတော်များသို့လည်း သွားရောက် ဖူးမျှအပ်၏။ ရေချိုးခြင်း၊ အဝတ်လျှော်ခြင်းစသည်ကိုလည်းပြုအပ်၏။ အိပ်လိုက မရှုမမှတ် တော့ဘဲ စိတ်ချလက်ချပင် အိပ်အပ်၏။ အချိန်စေ့သောအခါ တစ်ဖန် ပြန်၍ ရှုမှတ်လေ။ ဤနည်းသည် ထက်သန်သော သင်္ခါရုပေက္ခာ- ဉာဏ် ကြာမြင့်စွာ ဖြစ်နေပါလျက် တောင့်တမှု၊ အားထုတ်မှုလွန်ကဲ ခြင်းကြောင့် မဂ်ဉာဏ်သို့ မကူးနိုင်သောသူတို့အား ကျေးဇူး များစေ နိုင်သော နည်းပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “အ-ဿတိ အမနသိကာရော အာပဇ္ဇိတဗ္ဗော = သတိမမူခြင်း၊ နှလုံး မသွင်းခြင်း သို့ ရောက်ရမည်” ဟု ဟောတော်မူသည်။ အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဤသို့ ညွှန်ပြ၏။ ထိုဝိတက်တို့ ကို နှလုံးမသွင်းဘဲထားရုံမျှဖြင့် မပယ်နိုင် သေးလျှင် နှုတ်တက်ရသောစာကို ရွတ်အံ့ရမည်၊ စာဖတ်ရမည်၊ အိတ်ထဲမှ ထုတ်၍ “ဒီဟာက မီးဆုံ၊ မီးခြစ်ဘူးပဲ၊ ဒီဟာက မီးရိုက်တံ၊ မီးခြစ်ဆံပဲ၊ ဒီဟာက စူး၊ ဒီဟာက သင်ဓုန်းထား၊ ဒီဟာက လက်သည်း လှီးထား၊ ဒီဟာက အပ်ပဲ” ဤသို့စသည်ဖြင့် အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်ရမည်ဟု ညွှန်ပြ၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း ဆောက်လုပ် ခြင်း စသော အလုပ်အကိုင်ဖြင့် ဝိတက်ကို ပယ်စေသော ရှေးဆရာ တို့၏နည်းကိုလည်း ဝတ္ထုနှင့်တကွ ထိုအဋ္ဌကထာ ၌ပြသေး၏။

၅၂၅

စတုတ္ထနှလုံးသွင်းပုံ ။ ။ စိတ်ကူး ကြံစည်လျှင် ထိုစိတ်ကူး၏ အကြောင်းကို ရှာအပ်၏။ စိတ်ကူးမှ အောင်မြင်စွာ မဖြစ်သေးမီ အာရုံတစ်ခုခုနှင့်စပ်၍ မထင်ရှားသော နှလုံးသွင်းမှုကလေးက ရှေးဦးစွာ ဖြစ်တတ်၏။ ထိုနှလုံးသွင်းမှုကလေး စ၍ ဖြစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မှတ်နိုင်သိနိုင်လျှင် စိတ်ကူးမှ အောင်မြင်စွာ မဖြစ်ပေါ်ဘဲ ကင်းငြိမ်းသွားတတ်၏။ ဤကြံစည်မှုသည် ကြံနေရသည်ကို နှစ်သက်လိုလားသော သူ့အားသာလျှင် ကြာရှည်စွာ ဖြစ်တတ်၏။ မလိုလားမှု၍ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း ရှုမှတ်နေသော သူ့အား ပေါ်ခါစဉ်လည်း ကင်းငြိမ်းသွားတတ်၏။ အတန်ကြာမှ သိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်လည်း ကင်းငြိမ်းသွားတတ်၏။ ထိုသို့ မငြိမ်းဘဲ ရှိနေလျှင် ကား နောက်ဆုံးကြံမှု၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေ့စိတ်ကူးကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ယင်းစိတ်ကူး၏အကြောင်းဖြစ်သော ရှေ့နှလုံးသွင်းမှုကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အစဆုံး နှလုံးသွင်းမှုတိုင်အောင် ရှာဖွေအပ်၏။ ရှာဖွေ၍ အကြောင်းအစကို တွေ့လျှင် ထိုသို့သော နှလုံးသွင်းမှုမျိုးကို မဖြစ်စေတော့ဘူးဟု ဆောက်တည်၍ တဖန်ရှု မှတ်အပ်၏။

ပဉ္စမ နှလုံးသွင်းပုံ။ ။ ဤနည်းသည်ကား တစ်မျိုးတမည် နှလုံးသွင်းနည်း မဟုတ်ပေ။ ရှုမှတ်မြဲအတိုင်းသာ လျှင် အတင်းရှုမှတ်ရသော နည်းပေတည်း။ မည်သည့် ကိလေသာ ဖြစ်ပေါ်လာစေကာမူ ပေါ်လာတိုင်း ရှုမှတ်ပြီးလျှင် စဉ်းစားခြင်း၊ ရပ်ဆိုင်းခြင်းမရှိဘဲ “နင်တို့ ကိလေသာတွေက ဘာတွေမို့လည်း၊ နင်တို့ကို နိုင်အောင်မှတ်မည်”ဟု ကြိမ်းဝါးဘိသကဲ့သို့ အတင်း

အားခဲ၍ မှတ်မြဲအတိုင်း သာလျှင် မပြတ်မစဲ ရှုမှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “တေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ ဒန္တေဘိ ဒန္တ မာဓာယ ဇိဝါယ တာလုံ အာဟစ္စ စေတသာ စိတ္တံ အဘိနိဂ္ဂဏိတဗ္ဗံ - အို ရဟန်းတို့! အခြားနည်းတို့ဖြင့်၊ ဝိတက်ကို မပယ်နိုင်သေးလျှင် ထိုရဟန်းသည် အောက်သွားတို့ဖြင့် အထက်သွားကို ဆောင်ထား၍ (အံ့သွားကြိတ်၍) လျှာဖြင့် အာခေါင်ကိုထိခိုက်၍၊ ရှုမှတ်သော စိတ်ဖြင့် ကြံစည်ပြေးသွားသော စိတ်ကို နှိပ်ကွပ်ရမည် ရဟန်းတို့”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤ ပဉ္စမနည်းအတိုင်း မဆုတ်မနစ် အားထုတ်လျှင် ပျံ့လွင့်သော စိတ်တို့ကို မုချနိုင်နင်းမည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤပဉ္စမနည်းသည် ရက်ပိုင်း လပိုင်းမျှဖြင့် ခေတ္တအားထုတ်သောသူ၊ သုတနည်းသောသူများနှင့် အထူးသင့်လျော်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ဝိပဿနာယောဂီတို့သည် ဤ ပဉ္စမနည်းကို အထူးအလေးပြုပါကုန်။ ဤနည်းဖြင့် ပွားစေအပ်သော ဘာဝနာသည် တစ်ခြားတစ်ပါး၌ စိတ်ကို မဆောင်မထားဘဲ၊ တစပ်တည်း ရှု၍ချည်းသွားသောကြောင့် အပ္ပဏီဓာယဘာဝနာ မည်၏။ အခြားနည်း လေးမျိုးဖြင့်ဝိတက်ကို ပယ်၍ ပွားစေအပ်သော ဘာဝနာသည်ကား အာရုံတစ်ပါး၌ စိတ်ကို ဆောင်ထားပြီးမှ တစ်ဖန်ရှုမှတ်သောကြောင့် ပဏီဓာယ ဘာဝနာ၌ အတွင်းဝင်၏။ ဤပဏီဓာယ ဘာဝနာသည်ကား လပိုင်းနှစ်ပိုင်းဖြင့် ကြာမြင့်စွာ အားထုတ်သော သုတရှင် ပညာရှိတို့နှင့်သာလျှင် သာ၍ သင့်လျော်ပေသည်။ ဤ ပဏီဓာယ၊ အပ္ပဏီဓာယ ဘာဝနာ ၂-မျိုးသည် သတိပဋ္ဌာန် သံယုတ်ပါဠိတော် (သံ ၃-၁၃၅)၌ လာ၏။ ထို့ပြင်-ဖြစ်ပေါ်သော နီဝရဏကိုပယ်ရန် နှလုံးသွင်းနည်းများနှင့်၊ ဗောဇ္ဈင်တို့ကို ပွားစေရန် နှလုံးသွင်းနည်းများကိုလည်း သတိပဋ္ဌာန် အဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌ ပြဆိုသေး၏။ ထိုနည်းများသည်လည်း

များသောအားဖြင့် ပဏိဓာယ ဘာဝနာ၌ အတွင်းဝင်သော နည်းများ ပေတည်း။

အဋ္ဌမ နိယျာန၌ အကျဉ်းမှတ်ရန်ကား။ ။ကုသိုလ် ဟူသမျှသည် အရိယာတို့၏ ထွက် မြောက်ကြောင်း တရားချည်းသာတည်း။ မည်သည့်ကုသိုလ်ကိုမဆို ပြုလုပ်အပ်၏။ သို့သော်လည်း ဝိပဿနာကို မပြတ်ပွားနေဆဲ ကာလ ၌ကား ဝိပဿနာကိုသာ အလေးပြု၍ ပွားစေအပ်၏။ အလွန် စိတ်ပျံ့ လွင့်၍ မမှတ်နိုင်အောင် ရှိသောအခါ၌ သင့်လျော်သော နှလုံးသွင်းမှု ဖြင့် ဝိတက်ကိုပယ်၍ တဖန် ရှုမှတ်အပ်၏။ သုတနည်းသောသူအား ဆရာဖြစ်သူက သင့်လျော်စွာ ဆုံးမညွှန်ကြား၍ ပြုပြင်ပေးအပ်၏။

အကုသိုလ် ဟူသမျှသည် ထွက်မြောက်ကြောင်းကို ဆီးတားပိတ် ဆို့တတ်သော တရားချည်းသာတည်း။ ဝိပဿနာအရာ၌ကား မရှုမှတ်ပဲ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်လျက် ပြေးသွားသော ကြံ့စည်စိတ် ကူးမှုဟူသမျှသည် ဝိပဿနာကို တားမြစ်တတ်သော တရားချည်း သာတည်း။ ထိုသို့သော တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ရှုမှတ်၍ ပယ် ဖျောက်ရမည်။

သမာဓိ၏ ဘေးရန်နှင့် တုစားနည်းများ
၁-၂-ဘေးရန်နှင့် တုစားနည်း

(၁) အတိတာနုဓာဝနံ စိတ္တံ ဝိက္ခေပါနုပတိတံ၊ တံ ဝိဝဇ္ဇယိတွာ ဧကဋ္ဌာနေ သမာဒဟတိ၊ ဧဝမ္ပိစိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။

(၂) အနာဂတပ္ပဋိကင်္ခံ စိတ္တံ ဝိကမ္ပိတံ၊ တံ ဝိဝဇ္ဇယိတွာ တထ္ထေဝ အဓိမောစေတိ၊ ဧဝမ္ပိ စိတ္တံ နဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။

(၁) အတိတာနုဓာဝနံ၊ အတိတ်အာရုံသို့ အစဉ်လိုက်ပြေးသွားသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိက္ခေပါနုပတိတံ၊ ပျံ့လွင့်မှု အစဉ်လိုက်အပ်၏။ ဝါ၊ ပျံ့လွင့်မှု၌ ကျရောက်၏။ (သမာဓိဿ ပရိပန္နော၊ သမာဓိ၏ အနှောင်အဖွဲ့ ဘေးရန်တည်း။) ဟဏ္ဍါအပိုဒ်ကို ဥပက္ကိလေသကိုပြုရာမှ ဆောင်၍ပေါ်လွင်စေရန်ထည့်သည်။ တံ၊ ထိုအတိတ်အာရုံကို။ ဝိဝဇ္ဇယိတွာ၊ ကြည်၍။ ဧကဋ္ဌာနေ၊ တစ်ခုတည်းသော ပစ္စုပ္ပန်အရာ၌။ သမာဒဟတိ၊ ကောင်းစွာထား၏။ ဧဝမိ၊ ဤသို့ ထားအပ်လျှင်လည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိက္ခေပံ၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

(၂) အနာဂတပ္ပဋိကင်္ခနံ၊ အနာဂတ် အာရုံကို မြှော်လင့်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိကမ္ပိတံ၊ တုန်လှုပ်၏။ (သမာဓိဿပရိပန္နော၊ သမာဓိ၏ အနှောင်အဖွဲ့ဘေးရန်တည်း။) တံ၊ ထိုအနာဂတ်အာရုံကို။ ဝိဝဇ္ဇယိတွာ၊ ကြည်၍။ တတ္ထေဝ၊ ထိုတစ်ခုတည်းသော ပစ္စုပ္ပန်အရာ၌သာလျှင်။ အဓိမောစေတိ၊ နှလုံးသွင်းစေ၏။ ဧဝမိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း စေအပ်လျှင်လည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိက္ခေပံ၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

(၁) မြင်ပြီး၊ ကြားပြီး၊ နံပြီး၊ စားပြီး၊ တွေ့ထိပြီး၊ စိတ်ကူး ကြံသိပြီး၊ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ဟူသမျှသည် အတိတ်အာရုံ မည်၏။ ဤ လွန်ပြီးသော အာရုံများကိုပြန်၍ စဉ်းစားဆင်ခြင်သော စိတ်သည် ပျံ့လွင့်မှု၌ ကျရောက်၏။ ပျံ့လွင့်သောစိတ်မည်၏။ စဉ်းစားပုံကား-ဝိပဿနာ ရှုမှတ်နေစဉ်တွင် လွန်ခဲ့သော အချိန်ကာလ၊ နေ့ရက်၊ လ၊ နှစ်များက မြင်ခဲ့ဖူး၊ ကြားခဲ့ဖူး၊ တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ဖူး၊ သိမှတ်ခဲ့ဖူးသော အာရုံဝတ္ထုတို့ကိုလည်း စဉ်းစားကြံစည်မိတတ်၏။ မှတ်၍ ကောင်းခဲ့သည်၊ မကောင်းခဲ့သည်ကိုလည်း ပြန်၍ဆင်ခြင်တတ်၏။ မမှတ်မိဘဲ

လွတ်သွားသည်ကိုလည်း အတန်ကြာမှ ပြန်၍ ဆင်ခြင်တတ်၏။ ပြီးခဲ့သောမှတ်ချက်၌ ဘယ်လိုနေသနည်း၊ ကောင်းကောင်း ထင် လေသလား၊ မထင်ဘူးလား၊ ရုပ်လေလား၊ နာမ်လေလား ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်း ဆင်ခြင်တတ်၏။ ဤသို့သော စဉ်းစားဆင်ခြင်မှု၊ စိတ်ကူးကြံစည်မှု အလုံးစုံသည် အတိတ်သို့ ပြေးသွားလျက် ပျံ့လွင့်နေသော စိတ်မည်၏။ ဝိပဿနာ သမာဓိ၏ ဘေးရန်ပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ဤသို့ ပျံ့လွင့်သောစိတ်ကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ပြီးလျှင် တစ်ခုတည်းသော ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၌သာလျှင် စိတ်ကိုထားအပ်၏။ “ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက် အာရုံကိုသာ မှတ်ရမည်”ဟု ဆိုလို၏။ ဝိပဿနာ သမာဓိ၏ အရာဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ “ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ” ဟူ၍ဆိုသည်၊ သမထ၏ အရာဖြစ်လျှင်ကား သမထ၏အာရုံ၌သာ ထားအပ်ပေသည်။ နောက်၌လည်း ဝိပဿနာ သမာဓိကို၌၍ အထူးဆိုသည်ကို နည်းတူပင် သိပါလေ။ ဤသို့ဖြစ်ခိုက် ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ ရှုမှတ်၍ နေလျှင် ၎င်းစိတ်သည် မပျံ့မလွင့် စူးစိုက် တည်ကြည်လေ၏။

(၂) မြင်ရလတ္တံ့, ကြားရလတ္တံ့, တွေ့ကြုံရလတ္တံ့, ကြံသိရလတ္တံ့, ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော အရာဟူသမျှသည် အနာဂတ်အာရုံမည်၏။ ယခု မရှိသေးပါပဲလျက် နောင်မှ ဖြစ်လတ္တံ့သော ဤအာရုံတို့ကို မြော်လင့်တောင့်တ, ကြံစည်သော စိတ်သည်တုန်လှုပ်သော သဘော ရှိ၏။ မတည်တံ့။ မြော်ပုံကား-နောင်အခါ၌ မြင်ရမည်, ကြားရမည်, စသည်ကိုလည်းကောင်း, ကြီးပွားချမ်းသာရမည်ကိုလည်းကောင်း မြော်လင့်ကြံစည်မိတတ်၏။ တွေ့ချင်တဲ့လူနှင့် တွေ့ဆုံနေပုံ, မည်သို့ လုပ်ကိုင်၍ မည်သို့ ကြီးပွားနေပုံ, နတ်ပြည်သို့ ရောက်နေပုံ, စသည်ကို တကယ်ဖြစ်နေသကဲ့သို့ စိတ်ကူးထဲ၌ တွေ့မြင်လျက် နေတတ်၏။

မှတ်ရမည့် အာရုံကိုလည်း မြော်လင့်မိတတ်၏။ မှတ်၍ ကောင်းမည် ကိုလည်း မြော်မိတတ်၏။ ဉာဏ်ထူး တရားထူး ဖြစ်ပေါ်မည်ကိုလည်း မြော်မိတတ်၏။ ဘယ်လိုများ ထူးခြားဦးမည်လည်း ဟူ၍လည်း စဉ်းစားမိ တတ်၏။ သူများလို နေရာမှကျပါမည်လား ဟူ၍လဲ စဉ်းစားမိတတ် ၏။ ဤသို့ မရှိသေးသော အာရုံကိုမြော်၍ စဉ်းစားကြံစည်သော စိတ်သည် တုန်လှုပ်သော သဘောရှိ၏။ မတည်ကြည်၊ ပျံ့လွင့်၏။ ဝိပဿနာသမာဓိ၏ ဘေးရန်ပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ထိုသို့သော စိတ်ကို လည်း ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း မှတ်၍ ပစ္စုပ္ပန်၌သာ နှလုံးသွင်းစေရမည်။ “ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက်ကိုသာ မှတ်စေရမည်” ဟု ဆိုလို၏။ ဤသို့ မှတ်စေ လျှင်လည်း ၎င်းစိတ်သည် မပျံ့မလွင့် စူးစိုက်တည်ကြည်လေ၏။

အကျဉ်းမှတ်ရန်ကား။ ။ အဟောင်းကိုလည်း မပြန်နှင့်၊ အသစ်ကို လည်း မကြံနှင့်။ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ် ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ မကျန်မလွတ်အောင် ရှုမှတ်ပါ။

၃-၄ ဘေးရန်နှင့် ကုစားနည်း

(၃) လိနံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇာနုပတိတံ၊ တံ ပဂ္ဂဏိတွာ ကောသဇ္ဇံ ပဇဟတိ၊ ဧဝမိံ စိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။

(၄) အတိပဂ္ဂဟိတံ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စာနုပတိတံ၊ တံ ဝိနိဂ္ဂဏိတွာ ဥဒ္ဓစ္စံ ပဇဟတိ၊ ဧဝမိံ စိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။

(၃) လိနံ၊ တွန့်ဆုတ် လျော့လျည်းသော။ (ယော့ယဲသော) စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ကောသဇ္ဇာနုပတိတံ၊ ပျင်းရိမှု အစဉ်လိုက်အပ်၏။ ဝါ၊ ပျင်းရိမှု၌ ကျရောက်၏။ တံ၊ ထိုတွန့်ဆုတ် ယော့ယဲသော စိတ်ကို။ ပဂ္ဂဏိတွာ၊ ချီးမြောက် အားပေး၍။ ကောသဇ္ဇံ၊ ပျင်းရိခြင်းကို။

ပဇာတိ၊ ပယ်၏။ ဧဝမိ၊ ဤသို့ပယ်လျှင်လည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။
ဝိက္ခေပံ၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

(၄) အတိပဂ္ဂဟိတံ၊ အလွန်ချီးမြှောက်အပ်သော။ ဝါ၊ လွန်စွာ
အားထုတ်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဥဒ္ဓစ္စာနုပတိတံ၊ ပျံ့လွင့်မှု အစဉ်
လိုက်အပ်၏။ ဝါ၊ ပျံ့လွင့်မှု၌ ကျရောက်၏။ တံ၊ ထိုအား ထုတ်လွန်း
သော စိတ်ကို။ ဝိနိဂ္ဂဏှိတွာ၊ နှိပ်၍၊ လျော့၍။ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းကို။
ပဇာတိ၊ ပယ်၏။ ဧဝမိ၊ ဤသို့ ပယ်လျှင်လည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။
ဝိက္ခေပံ၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

(၃) မှတ်၍ မကောင်းသောကာလ၊ ဉာဏ်အထူးများ မဖြစ်ပေါ်
သော ကာလ၊ မတိုးတက်နိုင်သော ကာလတို့၌ တွန့်ဆုတ် ရော့ရဲ
သော စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ အားမထုတ်လိုခြင်း ပျင်းရိခြင်း
ပင်တည်း။ ဝိပဿနာသမာဓိ၏ ဘေးရန်ပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ထို
ပျင်းရိမှုကို ပေါ်တိုင်းပေါ်တိုင်း မှတ်၍ပယ်အပ်၏။ ထိုမျှဖြင့် မပယ်
နိုင်သေးလျှင် စိတ်ကို တက်ကြွလာအောင် အားပေးချီးမြှောက်အပ်
၏။ အားပေးပုံကို ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်ပွားကြောင်းဟု အဋ္ဌကထာတို့၌
ပြုအပ်သောအကြောင်း (၁၁) ပါးတို့ဖြင့် သိအပ်၏။ အချို့ကို
ထုတ်ပြဦးအံ့။

အပါယ်ဘေးကိုဆင်ခြင်ပါ။ ။ ငရဲ၌ဖြစ်ရသော သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်
သည် ၃-ဂါဝုတ် ပမာဏရှိ၏။ မြန်မာ
တိုင် အားဖြင့် ၄-တိုင်နှင့် တာ ၈၀၀-ရှိ၏။ ငရဲထိန်းတို့သည် ထိုမျှကိုယ်
ခန္ဓာကြီးမားသော ငရဲသားကို အလျှံတပြောင်ပြောင် မီးစွဲလောင်သော
သံမြေပြင်ပေါ်၌ ပက်လက် အိပ်စေကုန်၏။ ထိုနောက် ညာဘက်
လက်ဝါး၌ ထန်းလုံးခန့်ရှိ ရဲရဲတောက်သော သံစိုကြီးကို ရိုက်နှက်သွင်း
ကုန်၏။ ဗယ်ဘက်လက်ဝါး၌လည်း နည်းတူပင် ရိုက်နှက်သွင်း

ကုန်၏။ ညာဘက်ခြေ၊ ဘယ်ဘက်ခြေ၊ ခါးလယ်တို့၌လည်း နည်းတူပင် ရိုက်နှက်သွင်းကုန်၏။ ထို့အတူ မှောက်လျက် အိပ်စေ၍ လည်းကောင်း၊ စောင်းလျက် အိပ်စေ၍လည်းကောင်း၊ ငါးပါးသော ဌာနတို့၌ သံစို့ကြီးများကို ရိုက်နှက်၍ ညှင်းဆဲနှိပ်စက်ကုန်၏။ အကုသိုလ်ကံ မကုန်သေးမချင်း ငရဲသားကား မသေနိုင်၊ ဤသို့ အညှင်းဆဲခံရသော ငရဲသားသည် ရဲရဲတောက်သော သံမြေပြင်ကို မြင်ရုံမျှဖြင့်လည်း များစွာစိတ်ဆင်းရဲရ၏။ အလွန်ကြမ်းတမ်းရက်စက်စွာ ကြိမ်းမောင်းပြောဆိုသော ငရဲထိန်းတို့၏ အသံကိုကြားရ၍လည်း စိတ်ဆင်းရဲရ၏။ သံမြေပြင်ပေါ်၌ အတင်းတွန်းလှဲ၍ သိပ်ခြင်း၊ မီးလောင်ခြင်း၊ သံစို့ကြီးများဖြင့် ရိုက်နှက်မည်ကို မြင်ရခြင်း၊ ရက်စက်စွာ သံစို့ရိုက်နှက်ခံရခြင်းတို့ကြောင့်လည်း အတိုင်းမသိကြီးစွာသော ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတို့ကို ခံစားရ၏။ ထိုသို့သော ကာလ၌ ကယ်ပါ၊ သနားပါ၊ ချမ်းသာပေးပါ စသည်ဖြင့် မျက်ရည်စီးယို ငိုကြွေးမြည်တမ်းလျက် တောင်းပန်သော်လည်း မည်သူမျှ မကယ်၊ မသနား၊ ချမ်းသာမပေးချေ။ မိမဲ့၊ ဘမဲ့၊ ဆွေမျိုးမဲ့၊ အဆွေခင်ပွန်းမဲ့၍ တစ်ကိုယ်တည်းသာဖြစ်လျက် ညှိုးငယ်စွာနှင့် အလွန်ကြီးမားသော ဆင်းရဲတွေကို အော်မြည်ယောင်ယမ်းလျက် မိနစ်၊ စက္ကန့်မျှ မခြားဘဲ ခံစား၍ နေရရှာလေတော့၏။ ထိုသို့သောကာလ၌ ဝိပဿနာကိုအားထုတ်ခွင့် မရနိုင်တော့ချေ။

ထိုပြင်-သံစို့ ငါးချက်နှက်၍ မသေသေးသော ငရဲသားကို ငရဲထိန်းတို့သည် အိမ်မီးတစ်ဘက်ခန့်ရှိသော တစည်းပေါက်ပြားကြီးတို့ဖြင့် ရှစ်မြှောင့်ပုံ၊ ခြောက်မြှောင့်ပုံ စသည်ဖြစ်အောင် မျဉ်းပစ်၍ ရွှေခုတ်ကြပြန်၏။ သွေးတို့သည် မြစ်ဖြစ်၍ စီးလေကုန်၏။ ထိုသွေးတို့မှ မီးတောက်ထပြန်၍ ရွှေခုတ်ရာ ကိုယ်၌စွဲလောင်လေ၏။

အတိုင်းမသိသော ဆင်းရဲကိုခံစားရလေ၏။ ထိုစဉ်အခါ၌ ဝိပဿနာကို အားထုတ်ခွင့် မရနိုင်တော့ချေ။ ထိုမျှဖြင့် မသေသေးလျှင်၊ စောက်ထိုးတွဲလဲ ဆွဲထား၍ ဗန်းကြီးခန့်ရှိ ပဲခွပ်တို့ဖြင့် ပါးပါး ပါးပါး လွှာလျက် ရွှေခုတ်ကြပြန်၏။ ထိုမျှဖြင့် မသေသေးလျှင်၊ မီးလျှံရဲရဲ တောက်သောသံရထား၌ နွား၊ မြင်းတို့ကဲ့သို့ တပ်၍ မီးကျိုးခဲ တောင်ပေါ်သို့ တက်စေကုန်၏။ မတက်ဘဲနေလျှင်၊ ရဲရဲတောက်သော သံတုတ်ကြီးများဖြင့် အပြင်းရိုက်၍ တက်စေကုန်၏။ တောင်ထိပ်သို့ ရောက်လျှင်၊ တစ်ဖန် ဆင်းစေကုန်၏။ ဤသို့ တတ်ချည်ဆင်းချည် ပြုစေကုန်၏။ ထိုမျှဖြင့် မသေသေးလျှင်၊ ကျိုက်ကျိုက် ဆူပွတ်လျက် ရဲရဲတောက်သော လောဟကမ္ဘီခေါ် သံရည်ပွက် အိုးကြီးထဲသို့ ပစ်ချလိုက်ကုန်၏။ ထိုငရဲသားသည် သံရည်ပွက်ထဲ၌ ရှဲ-ကနဲကျ၍ အမြှုပ်တစ်စုံထဲလျက် နစ်မြုပ်သွားရှာလေ၏။ အနှစ်သုံးသောင်း ကြာမှ ငရဲအိုး၏ အောက်စသို့ရောက်၏။ တဖန်အနှစ်သုံးသောင်း ကြာမှ ငရဲအိုး၏ အထက်နခမ်းဝသို့ ရောက်လျက်ပေါ်လာ၏။ ဘေး အရပ် မျက်နှာသို့လည်း ဖီလာသွား၏။ ထမင်းအိုးပွက်သောအခါ၌ ဆန်စေ့ကလေးများကဲ့သို့ပင်တည်း။ အတိုင်းမသိသော ဆင်းရဲနှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့နေရလေ၏။ အားထုတ်ခွင့်ကိုကား ထိုအခါ၌ မရနိုင်တော့ချေ။

ကံမကုန်၍ ထိုမျှဖြင့် မသေပြန်လျှင် သံရည်ပွက်ထဲမှ ငရဲသားကိုယူ၍ ငရဲထိန်းတို့သည် မီးတဟုန်းဟုန်း အမြဲတောက်လောင်လျက်ရှိသော ငရဲကြီးထဲသို့ ပစ်သွင်းလိုက်ကြပြန်၏။ ထိုငရဲကြီးသည် ကား အလျား၊ အနံ့၊ အမြင့် ယူဇနာတစ်ရာစီရှိ၏။ လေးထောင့်ညီသော သံသေတ္တာကြီးနှင့်တူ၏။ အရှေ့ဘက်နံရံမှ မီးအလျှံသည် အနောက်နံရံကို ဖောက်ပြီးလျှင် အပြင်ဘက် ယူဇနာ တစ်ရာတိုင်

အောင် ပူလောင်၏။ အနောက်နံရံ၊ တောင်နံရံ၊ မြောက်နံရံ၊ အထက်သံဗိုး၊ အောက်သံမြေပြင်တို့မှ မီးလျှံတို့သည်လည်း နည်းတူချည်းသာတည်း။ ထိုငရဲကြီးအတွင်း၌ ထိုမှ ဤမှ ပြေးလွှားလူးလိမ့် ဟစ်အော်မြည်တမ်းလျက် ဆင်းရဲကြီးစွာကို ခံစားရလေ၏။ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာသော် တစ်ရံတစ်ခါ၌ ထိုငရဲကြီး၏ တံခါးတစ်ခုခုသည် ပွင့်၏။ ထိုအခါ၌ ငရဲသားတို့သည် ထွက်ရန် ထိုတံခါးဆီသို့ အတင်းပြေးကြ၏။ အချို့မှာ လမ်းခရီးတွင်ပင် မောပန်း လူးလိမ့်လျက် ရှိကုန်၏။ အချို့မှာ တံခါးဝသို့ ရောက်ကုန်၏။ အချို့မှာ အပြင်သို့ ရောက်ကုန်၏။ အနှစ်သိန်းပေါင်းများစွာကြာလျှင် ထိုတံခါးကြီးသည် ပိတ်သွားလေ၏။ ထွက်နိုင်သော သူသည်လည်း အပြင်သို့ရောက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဘင်ပုပ်ငရဲထဲသို့ ကျသွားလေ၏။ မစင်ပုပ်ထဲ၌ နစ်မြုပ်နေစဉ် ဆင်၏လည်ပင်းခန့်၊ လှေလုံးခန့်ရှိသော ပိုးလောက်တို့က ကိုက်စားကြလေ၏။

ထိုငရဲမှ လွတ်ပြန်လျှင် ပြာပူငရဲသို့ ကျရောက်သွားပြန်၏။ ထိုငရဲ၌ အိမ်ထွဋ်ခန့်ရှိသော မီးကျီးခဲ၊ ရဲရဲတောက်သောပြာပူတို့ဖြင့် လောင်ကျွမ်း၍ ဆင်းရဲကြီးစွာကို ခံစားရပြန်၏။ ထိုငရဲမှလွတ်ပြန်လျှင် လက်ပံတောငရဲသို့ ရောက်ပြန်၏။ လက်ပံပင်တို့သည် (၁၆) လက်မရှည်သော ဆူးရှိကုန်၏။ မီးလျှံရဲရဲတောက်လျက်ရှိကုန်၏။ ငရဲထိန်းတို့က ရိုက်နှက်၍ ထိုလက်ပံပင်တို့၌ တက်ချည် ဆင်းချည် ပြုစေကုန်၏။ တက်သောအခါ၌ လက်ပံဆူးတို့သည် အောက်သို့ လှည့်၍ နေကုန်၏။ ဆင်းသောအခါ၌ အထက်သို့လှည့်၍ နေကုန်၏။ ကြောက်လန့်တကြား လျှင်စွာတက်ရ၊ ဆင်းရဲ သော ငရဲသား၏ ကိုယ်သည် ထိုလက်ပံဆူးတို့ဖြင့် စုတ်ပြတ် ပေါက်ပြုလျက် ရှိလေ၏။ ထိုငရဲမှ လွတ်ပြန်လျှင် သန်လျက် ရွက်တောငရဲသို့ ရောက်ပြန်လေ

၏။ ရောက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် သန်လျက်နှင့်တူစွာ နှစ်ဘက်သွား ရှိသော အရွက်တို့သည်ကြွေ၍ ငရဲသား၏ ကိုယ်၌ကျကုန်၏။ လက်၊ ခြေ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါတို့သည် အပိုင်းအပိုင်းပြတ် လေကုန်၏။ ထ၍ပြေးလျှင်၊ သံမြေပြင်၌ သင်ဓုန်းသွားတို့သည် ထွက်ပေါ်လျက် ရှိကုန်၏။ ရှေ့မှ သံတံတိုင်းလဲ ကာရံလျက် ရှိလေ၏။

ထိုငရဲမှလွတ်ပြန်လျှင်၊ ဝေတ္တရဏီမည်သော ကြိမ်ချောင်း ငရဲသို့ ကျရောက်ပြန်လေ၏။ ထိုငရဲသည် ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော သံရည် အတိပြည့်၏။ သင်ဓုန်းသွားနှင့်တူသော နွယ်များ၊ ကြာရွက် များရှိ၏။ အောက်မြေပြင်၌ သင်ဓုန်းသွားခင်းလျက်ရှိ၏။ ကမ်းပါးတို့၌ သင်ဓုန်း သွားကဲ့သို့ ထက်သော ကြိမ်နွယ်များ၊ သမန်းမြက်များ ရှိကြ၏။ ငရဲသားသည် ထိုချောင်းကို ဆင်းမိလျှင်၊ မြေပြင်မှ သင်ဓုန်းသွား ရှုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သံရည်ပူဖြင့် လောင်ခြင်း စပ်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း ဝိုင်းကနဲ လဲရှာလေ၏။ လဲလျှင်၊ ကျိုက်ကျိုက် ဆူလျက် ပူစပ်သော သံရည်ထဲ၌ စုန်ချည် ဆန်ချည် မျောသွားလေ၏။ ကမ်းပါး၌ရှိသော ကြိမ်၊ သမန်းမြက်တို့ဖြင့်လည်းရှု၏။ ချောင်းတွင်း၌ ရှိသော နွယ်၊ ကြာရွက်တို့ဖြင့်လည်း ရှု၏။ ငရဲသား၏ကိုယ်သည် အစုတ်စုတ် အပြတ်ပြတ် ဖြစ်လေ၏။ ထိုစဉ်အခါ၌ တရားအားထုတ် ခွင့်ကို မရနိုင်တော့ချေ။

စုန်ချည် ဆန်ချည် မျောလျက် အတိဒုက္ခရောက်၍ နေသော ထို ငရဲသားကို ငရဲထိန်းတို့တွေ့လျှင် သံငါးများချိပ်ကြီးဖြင့် ဆယ်တင်၍ ဘာအလိုရှိသလဲဟု မေးကုန်၏။ ထမင်းဆာသည်ဟုဆိုလျှင် ရဲရဲ တောက်သော သံတုံးသံခဲတို့ဖြင့် ပြည့်သောသံခြင်းတောင်းကြီးကို ယူလာကုန်၏။ ငရဲသားသည် ကြောက်လှသောကြောင့် ပါးစပ်ကို

အတင်းပိတ်၍ ထားရှာလေ၏။ ထိုအခါ ငရဲထိန်း တစ်ယောက်က ပေါက်ချွန်းကြီးဖြင့် အတင်းပေါက်၍ ပါးစပ်ကိုဖွင့်၏။ အခြား တစ်ယောက်ကလဲ နည်းတူပင် တစ်ဘက်မှ ပေါက်၍ဖွင့်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်၍ ပါးစပ်ဟင်းလင်း ပွင့်နေသောအခါ၌ ရဲရဲတောက်သော ထို သံတုံး သံခဲတို့ကို တစ်ခုပြီး တစ်ခုပစ်ထည့်၍ ကျွေးကြာလေ၏။ ထို သံတုံးသံခဲတို့သည် နှုတ်ခမ်း၊ လျှာ၊ အာခေါင်၊ လည်ချောင်း၊ အူ တို့ကို လောင်ကြပြီးလျှင် အောက်ဒွါရမှ ထွက်သွားကုန်၏။ ရေငတ် သည်ဟု ဆိုပြန်လျှင် ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွက်သော သံရည်တို့ကို လောင်း ထည့်၍ ပေးကုန်၏။ ထိုသံရည်ပူတို့သည်လည်း နည်းတူပင် လောင် ၍ အောက်ဒွါရမှ ထွက်သွားကုန်၏။ ငရဲသားသည် မလှုပ်နိုင်ဘဲ ဆင်းရဲကြီးစွာကို ခံစားရရှာလေ၏။ ကံမကုန်၍ မသေသေးပြန်လျှင် ထိုငရဲသားကို ငရဲကြီးထဲသို့ တဖန် ပစ်သွင်းလိုက်ကြပြန်၏။ ဤ ငရဲဒုက္ခတို့သည် ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်၊ ဒေဝဒူတသုတ် စသည်တို့၌ ကျယ်ဝန်းစွာ လာကုန်၏။ ထိုသုတ်တို့မှယူ၍ဤ၌ အကျဉ်းပြဆိုခြင်း ပေတည်း။ ဤသို့ ငရဲဖြစ်၍ ဆင်းရဲကြီးစွာတို့နှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့ နေရသော သူသည် ဝိပဿနာအားထုတ်ခွင့်ကို မရနိုင်ရှာချေ။ သို့ဖြစ်၍ ဤသို့ ဆုံးမ အားပေးအပ်၏။

ဝိပဿနာ ရှုမှတ်၍နေသော အို-သူတော်ကောင်း! သင် မမေ့နဲ့၊ မပျင်းနဲ့၊ မေ့လျော့ပျင်းရိနေလျှင် သံသရာမှ သင် မထွက်မြောက်နိုင်၊ မထွက်မြောက်နိုင်လျှင် တစ်ရံတစ်ခါ၌ ငရဲသို့ ကျရောက်လိမ့်မည်။ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲတွေကို သင်ခံစားရလိမ့်မည်။ ရှေးကလဲ ခံစားခဲ့ရလေပြီ၊ ငရဲဒုက္ခနှင့် ကြုံတွေ့နေစဉ်မှာ မျက်ရည်ကြီးငယ်ကျ၍ ဘယ်လိုပင် ငိုကြွေးတောင့်တနေသော်လည်း သင်သည် ဤ ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်ခွင့် ရမည်မဟုတ်ပေ၊ ယခုလို

အခါသည်သာလျှင် အားထုတ်ခွင့်ရသောအခါပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍ သင်မပျင်းပါနဲ့၊ မမေ့ပါနဲ့၊ ဝိပဿနာ အလုပ်ကို ထက်သန်စွာ အားထုတ်ပါလော့- ဤသို့သောအဓိပ္ပါယ်ကိုပင်ရည်၍ ပေးတော်မူခဲ့သော အောက်ပါ ဘုရားအဆုံးအမတော်ကို ရှိသေစွာ လိုက်နာပါလော့။

ဈာယ (တုဝံ) ဘိက္ခု မာ ပမာဒေါ။

မာ တေ ကာမဂုဏေ ရမေဿု စိတ္တံ။

မာ လောဟဂုဠံ ဂိလီ ပမတ္ထော။

မာ 'ကန္တိ ဒုက္ခ' မိဒန္တိ ဒယုမာနော။

(ဓမ္မပဒ ၃၇၁-ဂါထာ၊ ဩပစ္ဆန္နသိကာ လက္ခဏာနှင့် ညီ၏။)

ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ တုဝံ၊ သင်သည်။ ဈာယ၊ မနား မဆုတ်အားထုတ်ညီညာ ရှုမှတ်ပါလော့။ မာ ပမာဒေါ၊ မေ့၍မနေလင့်။ တေ စိတ္တံ၊ သင်၏စိတ်ကို။ ကာမဂုဏေ၊ ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်ထဲ၌။ မာ ရမေဿု၊ မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်၍ မနေစေလင့်။ ပမတ္ထော၊ မေ့မေ့လျော့လျော့ ပေါ့တော့တော့နေမိသောကြောင့်။ နိရယံ ပတွာ၊ တစ်ရံတစ်ခါ ငရဲရွာသို့ ရောက်လတ်၍။ လောဟဂုဠံ၊ မီးလျှံတဟုန်းဟုန်းနှင့် သံတုံးသံခဲကို။ မာ ဂိလီ၊ အလိုမကျဘဲ မမျိုရမိပါစေလင့်။ ဒယုမာနော၊ ငရဲမီးတပြောင်ပြောင် အပူလောင်ခံရသည်ဖြစ်၍။ ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ၊ ဒီဟာက ဆင်းရဲလှပါတကားဟူ၍။ မာ ကန္တိ၊ ဟစ်အော်ယောင်ယမ်းလျက် မမြည်တမ်း မငိုကြွေးရပါစေလင့်။

တိရစ္ဆာန်ဘုံတွင် ပိုက်ကွန်မြူးစသည်၌မိနေစဉ် ကာလတွင်လည်း အားထုတ်ခွင့်မရနိုင်။ အဖျား၌ သံချွန်တပ်သော နှင်တံ၊ ရိုးရိုးနှင်တံတို့ဖြင့် ထိုးဆွ ရိုက်နှက်ခံလျက် ရထားဝန်၊ လှည်းဝန်တို့ကို

ရုန်းဆောင်နေရသော မြင်း၊ နွား၊ ကျွဲဖြစ်စဉ်၌လည်း အားထုတ်ခွင့် မရနိုင်။ ပြိတ္တာဘုံတွင် အနှစ်သိန်းပေါင်းများစွာ ကာလပတ်လုံး ဘုရား နှစ်ဆူ၊ သုံးဆူ၊ လေးဆူတို့၏အကြားကာလပတ်လုံး ဆာလောင် ငတ်မွတ်နေစဉ်၌လည်း အားထုတ်ခွင့်မရနိုင်။ ကာလကမ္ဘိက အသူရ ကာယ်ဘုံတွင် အရိုးအရေမျှဖြင့် အတောင်ခုနစ်ဆယ် ရှစ်ဆယ် ပမာဏ ခန္ဓာကိုယ်ရှိလျက် မစားရမသောက်ရပဲ လေ၊ နေပူ စသည်တို့ဖြင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲနေစဉ်၌လည်း အားထုတ်ခွင့်မရနိုင်။ ထို တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်တို့သည် အားထုတ်သော်လည်း ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်တို့ကိုမရနိုင်ကုန်။ အို-သူတော်ကောင်း! လူဖြစ် စဉ် ယခုအခါသည်သာလျှင် ဝိပဿနာကို အားထုတ်နိုင်တဲ့ အခါပေ တည်း။ သို့ဖြစ်၍ သင်-မပျင်းနဲ့၊ မမေ့နဲ့ အားထုတ်ပါလော့။ ဤကား အပါယ်ဘေးကို ဆင်ခြင်၍ အားပေးချီးမြှောက်ပုံတည်း။ အကျိုးကို ဆင်ခြင်ပါ။ ။ဤဝိပဿနာအလုပ်ဖြင့် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ကို ရ၏။ အပါယ် ဆင်းရဲ၊ သံသရာ ဆင်းရဲတို့မှ လွတ်ကင်းထွက်မြောက်၏။ ဤမျှ ကြီးကြယ်သော အကျိုး ကို ပေါ့လျော့ပျင်းရိစွာ အားထုတ်၍ ဘယ်မှာရနိုင်ပါမည်နည်း၊ လောက၌ ငွေတစ်ရာ၊ တစ်ထောင်၊ တစ်သောင်း ရဖို့ဆိုလျှင်ပင် ခဲယဉ်းစွာ အားထုတ်ရသည် မဟုတ်ပါလော့၊ ၇-ရက်၊ ၁၅-ရက်၊ တစ်လစသည်ဖြင့် ပြည့်စုံစွာအားထုတ်၍ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်း မည့် လုပ်ငန်းကို အဘယ့်ကြောင့်အားတက်သရော မလုပ်နိုင်ပါ အံ့နည်း၊ တစ်နေ့ အပင်ပန်းခံ၍ လုပ်သည့်အတွက် တစ်နှစ်လုံး ချမ်းသာမည်ဆိုလျှင် ထိုအလုပ်ကို စိတ်ပါလက်ပါ လုပ်ထိုက်၏။ တစ်လ အပန်းခံ၍ တစ်သက်လုံး ချမ်းသာမည်ဆိုလျှင် သာ၍ပင်

စိတ်ပါလက်ပါ လုပ်ထိုက်၏။ ၁၅-ရက်၊ တစ်လ၊ နှစ်လစသည် အပန်းခံ၍ အားထုတ်ခြင်းဖြင့် သံသရာ တစ်လျှောက်လုံး တွေ့ကြုံသွားရမည့် ဆင်းရဲဟူသမျှမှ လွတ်ကင်းထွက်မြောက်စေနိုင်သည့် ဝိပဿနာအလုပ်ကို အဘယ့်ကြောင့် လောကီအလုပ်ထက် အပန်းခံ၍ အားမထုတ်နိုင်ပဲ ရှိအံ့နည်း၊ အိုသူတော်ကောင်း! မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အလွန်ကြီးမားတဲ့အကျိုးကို ရစေနိုင်တဲ့ ဝိပဿနာအလုပ်ကို ပြင်းထန်စွာ အားထုတ်ပါလော့။ (အကျိုးကို ဆင်ခြင်၍ အားပေးပုံ)

အကျင့်လမ်းကို ဆင်ခြင်ပါ။ ။ဤဝိပဿနာသည် သာမန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သွားနိုင်သော လမ်းခရီးမဟုတ်ပေ။ ခပ်သိမ်းသောဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာသာဝကတို့သာ သွားအပ်သော လမ်းပေတည်း။ ပျင်းရိသော လူညံ့တို့သည် ဤလမ်းကို မသွားနိုင်ကုန်။ ဤလမ်းကို သွားသောသူသည် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာတို့၏ ဂုဏ်ထူးအကျင့်ထူးနှင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ပြည့်စုံ၍ နေပေ၏။ အို-သူတော်ကောင်း! ဘုရားစသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏ ဂုဏ်အကျင့်ကို ယူရာ၌ အဘယ့်ကြောင့် ပေါ့လျော့နေပါသနည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မွန်တို့၏ သွားရိုးလမ်းကို ခရီးတွင်အောင်အားထုတ်၍သာ သွားပါလော့။ (သွားရိုးလမ်းဖြင့်အားပေးပုံ)

ဒါယကာတို့အား ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ပါ။ ။(ဤဆင်ခြင်ပုံမှာ ရဟန်းတော်တို့နှင့်သာဆိုင်၏။)

ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမတို့သည် နေ့ညဉ့်မအားအောင် ပင်ပန်းကြီးစွာဖြင့် ပစ္စည်းဥစ္စာကို ရှာကြံကြရ၏။ အသက်ကို စွန့်၍သော်လည်း

၂-၁၅၈

လုပ်ငန်းတို့ကို လုပ်ကိုင်ကြရ၏။ သို့သော်လည်း၊ ရသောဥစ္စာတို့မှ သူတို့ကိုယ်တိုင် တော်သင့်ရုံကိုသာ သုံးစွဲကြ၏။ အဦးအမြတ်တို့ကို ကား ရဟန်းတို့အားလှူကြကုန်၏။ ထိုသို့လှူခြင်းသည် ဆွေမျိုးတော် ၍လည်းမဟုတ်၊ ကျေးဇူးပြုဖူး၍လည်းမဟုတ်။ ရာထူး၊ အလုပ်အကိုင် ဖြင့် ကြီးပွားချမ်းသာအောင် ရွက်ဆောင်ပေးမည်ကို မြှော်၍လည်း လှူသည်မဟုတ်၊ အမှန်အားဖြင့်ကား=ရဟန်းတို့သည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံကြပေသည်။ ထိုရဟန်းတို့အား လှူခြင်းသည် မရေ တွက်နိုင်သော လူ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရစေနိုင်၏။ ညောင်စေ့မျှ လှူလျှင်၊ ညောင်ပင်ကြီးမျှမက ကြီးမားသော အကျိုးကို ရစေနိုင်၏။ ဆွမ်းတစ်ဖွန်း၊ ဟင်းတစ်ခွက်၊ သစ်သီးတစ်လုံး၊ မုန့်တစ်ခု၊ သင်္ကန်းတစ်ထည်၊ ကျောင်းငယ်တစ်ဆောင်၊ ဆေးတစ်ခွက်စာမျှ လှူလျှင် မရေတွက်နိုင်သော ဘဝတို့၌ လူနတ်တို့၏ စည်းစိမ်ကို ရစေနိုင်၏။ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ရစေနိုင်၏။ ဤသို့သော အကျိုးများကို မြှော်လင့်တောင့်တ၍ မိမိတို့ စားသုံးဖို့ထဲမှ ခွဲထုတ်၍ ပေးလှူခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ (စင်ကြယ်သော အလှူကိုသာ ရည်၍ဆိုပါ၏)။ ဤသို့ စင်ကြယ်သော စိတ်ထားဖြင့် လှူပါသော်လည်း၊ အလှူခံ ရဟန်းတော် က သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် မပြည့်စုံလျှင် ထိုဒါနသည် မြှော်လင့်သည့် အတိုင်းကြီးမားသောအကျိုးကို မပေးနိုင်သည်သာတည်း။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံမှသာလျှင် ပြည့်စုံစွာ အကျိုးပေးနိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ မိမိ၏ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို ယုံကြည်အားကိုး၍ လှူ သော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့အား ဒါန၏အကျိုးများကို တန်ဖိုး အပြည့်ရစေလိုသော ရဟန်းသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ဝိပဿနာ စသော ပညာတို့နှင့် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်အပ်၏။ ပျင်းရိ ပေါ့လျော့၍ မနေအပ်၊ ပျင်းရိပေါ့လျော့နေလျှင်၊ ယုံကြည်အားကိုးသော ဒါယကာ

ဒါယိကာမတို့ကို မဇ္ဇိညာရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် အာကဇံဗျ သူတ် (မ ၁-၃၉)၌ အောက်ပါအတိုင်း ဟောတော်မူပေသည်။

အာကဇံဗျ စေ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခု “ယေသာဟံ စီဝရ ပိဏ္ဏပါတ သေနာသန ဂိလာန ပစ္စယ ဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ၊ တေသံ တေ ကာရာ မဟပ္ပလာ အဿု မဟာနိသံသာ”တိ။ သီလေသွေဝဿ ပရိပူရကာရီ၊ အဇ္ဈတ္တံ စေတော သမထမနယုတ္တော အနိရာကတဇ္ဈာနော၊ ဝိပဿနာယ သမန္နာဂတော၊ ပြုဟေတာ သုညာဂါရာနံ။

မြန်မာပြန်။ ။အို-ရဟန်းတို့ “ငါသည် အကြင်သူတို့၏ သင်္ကန်း ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးတို့ကိုသုံးဆောင်၏။ ထို ဒါယကာတို့၏ ထိုပစ္စည်း ပေးလှူမှုတို့သည် များပြားကြီးကျယ်သော အကျိုးအာနိသင်ရှိကြပါစေ”ဟု အကယ်၍ ရဟန်းသည် လိုလား တောင့်တငြားအံ့။ ထိုရဟန်းသည် သီလတို့၌သာလျှင် အပြည့်အစုံ ဖြည့်ကျင့်ရာ၏။ မိမိ၏ စိတ်ငြိမ်းကြောင်း သမထကိုအားထုတ်ရာ၏။ ရှုမှုစွာန် မကင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဝိပဿနာနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်ရာ၏။ ဆိတ်ငြိမ်သော ကျောင်း၌နေ၍သမထ၊ ဝိပဿနာတို့ကို ပွားစေသည် ဖြစ်ရာ၏။

သို့ဖြစ်၍ ဤသို့ဆင်ခြင်လျက် အားပေးအပ်၏။ “အို ရဟန်းမြတ် စဉ်းစားကြည့်ပါလော့၊ သင့်ကို ယုံကြည်အားကိုး၍ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့က ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း စသည်ကို လှူကြပေသည်။ သင့်ထံမှ တစ်စုံတစ်ရာကို ရလို၍ လှူကြသည်ကားမဟုတ်ပေ။ လူနတ် နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သောချမ်းသာကို တောင့်တ၍သာ လှူကြပေသည်။ ထို ပစ္စည်းများကို သုံးဆောင်ရသည့်အတွက် သင့်မှာ ဆာလောင်မှု ကြောင့်လဲ မဆင်းရဲရချေ၊ အချမ်းအပူ စသည်တို့ကြောင့်လဲ မဆင်းရဲ

ရချေ၊ ပစ္စည်းရမှု အတွက်လည်း ပင်ပန်းစွာ ကြောင့်ကြမစိုက်ရ၊ မစိုးရိမ်
မပူပန်ရချေ။ ဘုရား၏ အဆုံးအမကိုလည်း လွတ်လပ်စွာ အားထုတ်
ခွင့် ရပေ၏။ သို့အတွက် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့သည် ကျေးဇူးများပေ
ကုန်စွ။ သို့သော်လည်း သင်က ပျင်းရိပေါ့လျော့၍ သီလ၊ သမာဓိ၊
ဝိပဿနာနှင့် ပြည့်စုံအောင် အားမထုတ်လျှင် ယုံကြည်အားကိုးသော
ထိုဒါယကာ ဒါယိကာမတို့မှာ ဒါန၏အကျိုးကို တန်ဖိုးပြည့်ဝအောင်
ရကြရှာတော့မည် မဟုတ်ချေ။ သို့ဖြစ်၍၊ ကျေးဇူးတုံ့ပြန်နိုင်ရန်
ဝိပဿနာကို မပျင်းမရိပွားစေပါလော့။ (ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းဖြင့်
အားပေးပုံ)။

အထက်ပါအတိုင်း အားပေး၍ စတုရင်္ဂဝီရိယဖြင့် အား
ထုတ်သော ရဟန်းသည် အဋ္ဌကထာများစွာတို့၌ ပြုအပ်သော
မဟာမိတ္တမထေရ် ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧကင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၌
ပြုအပ်သော ပိဏ္ဏပါတိကတိဿမထေရ် ကဲ့သို့လည်းကောင်း
အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ဆိုက်ရောက်တတ်၏။ ထို့ကြောင့်
သံယုတ်ပါဠိတော်၌ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

အလမေဝ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတေန ကုလပုတ္တေန ဝီရိယံ အာရဘီ တုံ၊
“ကာမံ တစောစ၊ နှာရု စ၊ အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတု သရီရေ ဥပသုဿတု
မံသလောဟိတံ၊ ယံ တံ ပုရိသထာမေန ပုရိသဝီရိယေန
ပုရိသပရက္ကမေန ပတ္တဗ္ဗံ၊ န တံ အပါပုဏိတွာဝီရိယဿ သဏ္ဍာနံ
ဘဝိဿတီ”တိ။ ပ။ န ဘိက္ခဝေ ဟိနေန အဂ္ဂဿ ပတ္တိံ ဟောတီ၊
အဂ္ဂေန စ ဘိက္ခဝေ အဂ္ဂဿ ပတ္တိံ ဟောတီ။ ပ။ တသ္မာ တိဟ
ဘိက္ခဝေ ဝီရိယံ အာရဘထ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ
အဓိဂမာယ အသစ္စိကတဿ သစ္စိကီရိယာယ၊ “ဧဝံ နော အယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ
အဝဇ္ဈာ ဘဝိဿတီ သဖလာ သဉဒြယာ၊ ယေသဉ္စ မယံ ပရိဘုဉ္ဇာမ

စီဝရ ပိဏ္ဏပါတ သေနာသန ဂိလာနပစ္စယ ဘောသဇ္ဇ ပရိက္ခာရံ
 တေသံ တေ ကာရာ အမေယု မဟပ္ပလာ ဘဝိဿန္တိ
 မဟာနိသံသာ”တိ ဧဝံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ အတ္တတ္ထံ ဝါ ဟိ
 ဘိက္ခဝေ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေတုံ၊
 ပရတံ ဝါ ဟိ ဘိက္ခဝေ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အပ္ပမာဒေန
 သမ္မာဒေတုံ၊ ဥဘယတ္ထံ ဝါ ဟိ ဘိက္ခဝေ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ
 အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေတုံ။

(ကျယ်လွန်းမည်ကြောင့် အချို့ကို ချန်ထား၏။ စွမ်းနိုင် သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နိဒါန
 သံယုတ် ဒသဗလဝဂ် (၂၆၆)၌ အဋ္ဌက ထာ (၄၆)နှင့်တကွ ကြည့်ရှုမှတ်သားကြပါလေ။)

မြန်မာပြန်။ ။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်အထိ ရလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်၍ ရဟန်း
 ပြုသော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ အမျိုးသားသည် အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိ
 သော စတုရ ဂံဝီရိယကို အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်စေခြင်းငှာ သင့်လှသည်
 သာတည်း။ ဖြစ်စေပုံကား-ကိုယ်ထဲ၌ အရေမျှ၊ အကြောမျှ၊ အရိုးမျှ၊
 ကြွင်းလိုက ကြွင်းစေတော့ (ဤကား အင်္ဂါ ၃-ပါးတည်း) အသား
 အသွေးသည် ခြောက်ခန်းလိုက ခြောက်ခန်းစေတော့၊ (ဤကား အင်္ဂါ
 ၁-ပါး) ယောက်ျားတို့၏ အားစွမ်း၊ လုံ့လ၊ အဆင့်ဆင့် အားထုတ်မှုဖြင့်
 အကြင် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်နိုင်ကောင်း၏။ ထိုမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်
 သို့ မရောက်သေးပါပဲ အားထုတ်မှု၏ ရပ်တန့်နားနေခြင်းသည်
 မဖြစ်ရလတ္တံ့ဟူ၍ အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိသော ဝီရိယကို အားထုတ်ခြင်း-ဖြစ်
 စေခြင်းငှာ သင့်လှသည်သာတည်း။ ပ။ အို-ရဟန်းတို့ ယုတ်ညံ့ယော့
 ယဲသော သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဖြင့် မြတ်သော မဂ်ဖိုလ်သို့
 ရောက်ခြင်းမဖြစ်နိုင်ချေ။ အို-ရဟန်းတို့! မြင့်မြတ်ထက် သန်သော
 သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဖြင့်သာလျှင် မြတ်သော မဂ်ဖိုလ်သို့

ရောက်ခြင်းဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ပ။ အို-ရဟန်းတို့! သို့ဖြစ်၍၊ သင်တို့သည် မရောက်သေးသည်ကို ရောက်ရန်၊ မရသေးသည်ကို ရရန်၊ မျက်မှောက် မပြုရသေးသည်ကို မျက်မှောက် ပြုရန်အလို့ငှာ လုံ့လ ပြုကုန်လော့။ “ဤသို့ အားထုတ်လျှင်၊ ငါတို့၏ ရဟန်းပြုမှုသည် မမြဲသည်၊ အကျိုးမဲ့မဟုတ်သည် ဖြစ်ပေလတ္တံ့။ အကျိုးရှိသည်၊ အတိုး အမြတ်ရှိသည် ဖြစ်ပေလတ္တံ့။ သည်မျှသာ မကသေး - အကြင်ဒကာ တို့၏ သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးကို ငါတို့ သုံးစွဲကုန်၏။ ငါတို့၌ ထိုဒါယကာတို့၏ ထိုပေးလှူမှုတို့သည်လည်း များပြားကြီးကျယ်သော အကျိုးအာနိသင် ရှိကုန်လတ္တံ့”ဟု မြော်မြင်၍ လုံ့လပြုကုန်လော့။ အို-ရဟန်းတို့! သင်တို့သည် ဤ အတိုင်းကျင့်ရမည်။ အို-ရဟန်းတို့! ကိုယ့်အကျိုးကို မြော်မြင်သော သူသည်လည်း မမေ့သောသတိဖြင့် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကိုပြီးစေရန် သင့်သည်သာတည်း။ အို-ရဟန်းတို့! သူတစ်ပါး၏အကျိုးကို မြော်မြင်သော သူသည်လည်း မမေ့သော သတိဖြင့် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို ပြီးစေရန် သင့်သည်သာတည်း။ အို-ရဟန်းတို့! ကိုယ့်အကျိုး သူ့အကျိုး ၂-မျိုးလုံးကို မြော်မြင်သော သူသည်လည်း မမေ့သော သတိဖြင့် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို ပြီးစေရန် သင့်သည်သာတည်း။

ထို့ပြင်၊ လောကုတ္တရာ အမွေခံအဖြစ်၏ မြင့်မြတ်ပုံကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ဆရာဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ မြင့်မြတ်ပုံကို ဆင်ခြင်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့်လည်း စိတ်ကို အားပေးချီးမြှောက်အပ်သေး၏။ ထို့ပြင်၊- ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်အရာ၌လာသော ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်၊ သံယာဂုဏ် တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ လွန်စွာအားထုတ်သော သောဏမထေရ် စသည်တို့၏ အားထုတ်ပုံကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ မိမိ၏ သီလစင်ကြယ်ပုံကို

ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းသော သုတ်ဒေသနာကို ဆင်ခြင်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့်လည်း စိတ်ကို ရွှင်လန်းအား တက်စေအပ်၏။ ဤသို့သောနည်း တစ်ခုခုဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နည်းများစွာဖြင့်ဖြစ်စေ အားပေး၍ တက်ကြွသောအခါ၌ စိတ်သည် မပျံ့မလွင့် စူးစိုက်တည်ကြည်၍ နေလတ္တံ့၊ ကောင်းစွာ ရှုမှတ်နိုင်ပါလတ္တံ့။

(၄) တစ်ရံတစ်ခါ၌ အလွန်အားတက်လျက် ကြောင့်ကြစိုက်လွန်းအားထုတ်လွန်းသော စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ဘယ်ပုံဘယ်နည်းဖြင့် မှတ်လိုက်မည် သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ကလေးတွေပါမကျန်ရအောင် မှတ်လိုက်မည်-ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခဏ ခဏ ကြောင့်ကြစိုက်လျက် စိတ်ကူး မိတတ်၏။ “မှတ်မိရဲ့လေလား၊ မမှတ်မိဘူးလေလား” ဟူ၍လည်း ခဏ ခဏ စဉ်းစားမိတတ်၏။ “ဘယ်ဟာကတော့ ကျန်သွားသေးတာပဲ၊ နောက်တစ်ခါ မကျန်အောင် မှတ်လိုက်မည်” ဟူ၍လည်း ခဏခဏ ကြံမိတတ်၏။ “အားထုတ်မှုမှာဖြင့် အစွမ်းကုန်ပါပဲ၊ သည်ထက် အားထုတ်ဖို့ မရှိတော့ပါဘူး” ဟူ၍လည်း ခဏခဏ ကြံမိ တတ်၏။ အံ့သွားကြိတ်လျက်၊ လက်ကိုတောင့်ထားလျက်၊ လက်သီးဆုပ်ထားလျက်လည်း ရှိတတ်၏။ ဤသို့ မကြာခဏ စဉ်းစားကြံစည်လျက် ကြောင့်ကြစိုက်လွန်းသော စိတ်သည် ပျံ့လွင့်နေသော စိတ်ပင်တည်း။ ဤပျံ့လွင့်မှုက အစဉ်လိုက်နေခြင်းကြောင့်၊ မှတ်သော စိတ်သည် အာရုံနှင့်ကောင်းစွာ မကပ်ဘဲရှိ၏။ မှတ်အပ်သောအာရုံမှ ကြွတက်နေသကဲ့သို့ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်၊ ကြောင့်ကြစိုက်လွန်းသော စိတ်သည် ဝိပဿနာ သမာဓိ၏ ဘေးရန်ပင်တည်း။

ပထမ ဘေးရန်အရာ၌လာသော ဝိက္ခေပနှင့် ဤဥဒ္ဓစ္စတို့သည် ပျံ့လွင့်မှု အဖြစ်ဖြင့်တူကြ၏။ သို့သော်လည်း၊ လွန်ပြီးသော အာရုံများနှင့်စပ်၍ ပျံ့လွင့်မှုသည် အဝေးသို့ စိတ်ကို ပစ်လွှင့်လိုက်သည် နှင့်တူသောကြောင့် ဝိက္ခေပမည်၏။ ခဏခဏ ကြောင့်ကြစိုက်လျက်၊ မှတ်မှုနှင့်စပ်၍ အနီးတွင်သာ ပျံ့လွင့်မှုသည် မှတ်အပ်သော အာရုံမှ ကြွတက်နေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အာရုံနှင့်ခပ်ခွါခွါ ဖြစ်နေသကဲ့သို့လည်းကောင်း ရှိသောကြောင့် ဥဒ္ဓစ္စ မည်၏။ ဤသို့ ထူးသေးသည်ကို မှတ်အပ်၏။

ကြောင့်ကြစိုက်လွန်းသော အခါ၌၊ ကြောင့်ကြစိုက်လျက် စဉ်းစားကြံစည်သော စိတ်များကိုလည်း မမှတ်နိုင်ဘဲရှိတတ်၏။ မှတ်မိသော အာရုံများသည်လည်း ကောင်းစွာမထင်ဘဲ ရှိတတ်၏။ ထို့ကြောင့် မှတ်၍ မကောင်းဘဲရှိတတ်၏။ ထိုအခါ၊ လျှော့ပေးရ၏။ “အလိုရှိတိုင်း ပြီးစေနိုင်သော ငါကောင်ဟူ၍မရှိ၊ ဘယ်လိုပင် အားထုတ်သော်လည်း၊ မှတ်၍ကောင်းသောဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်ချင်မှ ဖြစ်မည်၊ သူဖြစ်ချင်သမျှပဲ ဖြစ်ပါစေတော့၊ မမှတ်မိဘဲ ကျန်ချင်လဲ ကျန်သွားပါစေတော့၊ မှတ်မှုမပြတ်ရုံ ခပ်မှန်မှန်ပဲ မှတ်ပါတော့မည်”ဟု စိတ်ကို လျှော့၍ မှတ်ရ၏။ ဤသို့လျှော့လိုက်ရုံမျှဖြင့် ကြောင့်ကြစိုက်လျက် ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဓစ္စကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ ပြီး၏။ မပျံ့လွင့်တော့ပြီ၊ အချို့မှာ လျှော့လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် စိတ်တည်ကြည်၍ အလွန်ပင် အမှတ်ကောင်းသွား၏။ ထို့ကြောင့်၊ “အားထုတ်လွန်းသည်ကို နှိပ်ခြင်း၊ လျှော့ခြင်းဖြင့်လည်း စိတ်မပျံ့မလွင့် တည်ကြည်သည်”ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

အကျဉ်းမှတ်ရန်ကား။ ။အားထုတ်မှု လျော့လွန်းလျှင်၊ အားပေးရမည်။ တင်းလွန်းလျှင်၊ လျော့ပေးရမည်။ မလျော့မတင်းမှတ်ခြင်းညီမျှ အလယ်ကျမှ စိတ်က တည်ကြည်သည်။

၅-၆-ဘေးရန်နှင့် ကုစားနည်း

- (၅) အဘိနတံ စိတ္တံ ရာဂါနုပတိတံ၊ တံ သမ္ပဇာနော ဟုတွာ ရာဂံ ပဇဟတိ၊ ဧဝမ္ပိ စိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။
- (၆) အပနတံ စိတ္တံ ဗျာပါဒါနုပတိတံ၊ တံ သမ္ပဇာနော ဟုတွာ ဗျာပါဒံ ပဇဟတိ၊ ဧဝမ္ပိစိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။

(၅) အဘိနတံ၊ ညွတ်လွန်းသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ရာဂါနုပတိတံ၊ တပ်မက်မှု အစဉ်လိုက်အပ်၏။ ဝါ၊ တပ်မက်မှု၌ ကျရောက်၏။ တံ၊ ထိုညွတ်လွန်းသော စိတ်ကို။ သမ္ပဇာနော ဟုတွာ၊ သိသည်ဖြစ်၍။ ရာဂံ၊ တပ်မက်တောင့်တသော ရာဂကို။ ပဇဟတိ၊ ပယ်၏။ ဧဝမ္ပိ၊ ဤသို့ပယ်လျှင်လည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိက္ခေပံ၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

(၆) အပနတံ၊ ဖဲခွာလွန်းသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဗျာပါဒါနုပတိတံ၊ စိတ်ပျက်မှု အစဉ်လိုက်အပ်၏။ ဝါ၊ စိတ်ပျက်မှု၌ ကျရောက်၏။ တံ၊ ထိုဖဲခွာလွန်းသော စိတ်ကို။ သမ္ပဇာနော ဟုတွာ၊ သိသည်ဖြစ်၍။ ဗျာပါဒံ၊ စိတ်ပျက်မှုဗျာပါဒကို။ ပဇဟတိ၊ ပယ်၏။ ဧဝမ္ပိ၊ ဤသို့ပယ်လျှင်လည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိက္ခေပံ၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

(၅) မှတ်၍ကောင်းသည်ကို နှစ်သက်အားရလျက် ဝမ်းသာသော စိတ်သည်လည်း ညွတ်လွန်းသော စိတ်မည်၏။ ဖြစ်ပေါ်မည့်

ဝိပဿနာဉာဏ်ထူး၊ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးတို့ကို ခဏ ခဏ မြော်လင့် တောင့်တသော စိတ်သည်လည်း ညွတ်လွန်းသောစိတ်မည်၏။ ဤ ညွတ်လွန်းသောစိတ်သည် နှစ်သက်တောင့်တမှုနှင့် တွဲ၍ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာ သမာဓိကို ပျက်စေတတ်သောကြောင့် ဘေးရန်ပင်တည်း။ ပျက်စေပုံကို ပထမနိယျာနာဝရဏအရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။ သို့ဖြစ်၍၊ ထိုညွတ်လွန်းသောစိတ်ကို ဖြစ်ခိုက်၌ မိအောင်မှတ်အပ်၏။ မှတ်၍ ကောင်းစွာ သိမြင်ပါလျှင် ညွတ်လွန်းသော ရာဂကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ ပြီး၏။ ထိုစိတ်မျိုး နောက်ထပ်မဖြစ်ဘဲ ကင်းသွားလတ္တံ့။ ဤသို့ သိရုံမျှဖြင့် ရာဂစသော ကိလေသာကို ပယ်နိုင်ခြင်းသည် အခန်း (၄) ၌ ပြုလတ္တံ့သော သံယုတ်၊ ပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် အထူး ထင်ရှားလတ္တံ့။ ညွတ်လွန်းသော ရာဂမဖြစ်ပေါ်လာပဲ မှတ်ရုံသာ မှတ်၍ နေသောအခါ၌ စိတ်သည် မပျံ့မလွင့် တည်ကြည်သွားလေ ၏။

(၆) ရက်၊ လ ကြာမြင့်စွာ အားထုတ်ပါသော်လည်း၊ မှတ်၍ မကောင်းသောသူအား “မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး ထင်ပါရဲ့” ဟု လက်လျှော့ ချင်သောစိတ် ဖြစ်တတ်၏။ ထိုစိတ်သည် ဝိပဿနာအလုပ်နှင့် ဖြစ်ပေါ်မည့် ဉာဏ်ထူး တရားထူးတို့မှ အလွန်ဖဲခွာထွက်ပြေးသော စိတ် မည်၏။ စိတ်ကူးမျှဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းမှ ထွက်၍ ထွက်၍ လည်း ပြေးတတ်၏။ ထိုစိတ်သည် စိတ်ပျက်မှု ဗျာပါဒနှင့် ပူးတွဲ လျက်ဖြစ်၏။ ဤစိတ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်နေလျှင်၊ စူးစိုက် တည်ကြည်မှုမှာ အလျှင်းပင် မရှိတော့ပြီ။ ဘယ်မှာမှတ်၍ ကောင်းနိုင်တော့အံ့နည်း။ ထို့ကြောင့် ဤစိတ်ပျက် ဖဲခွာမှုသည် ဝိပဿနာသမာဓိ၏ အလွန် ကြီးမားသောဘေးရန်ကြီးပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ မမှတ်ချင်တဲ့စိတ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ထွက်ချင်တဲ့စိတ်နှင့် စိတ်ပျက်မှုတို့ကိုလည်း မှတ်၍မှတ်၍

ပယ်အပ်၏။ တစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ်မှတ်၍ မငြိမ်သေးသော်လည်း မလျှော့နဲ့၊ ဖြစ်ပေါ်တိုင်းသာ မှတ်၍မှတ်၍ တစ်ဖန် မှတ်နေကျကိုသာ ပြန်၍ မှတ်ပါလေ။ နောက်ဆုံး၌ စိတ်ပျက်မှု အလျဉ်းမရှိတော့ဘဲ အေးချမ်းငြိမ်သက်စွာ မှတ်နိုင်ပါလတ္တံ့။ ထိုကြောင့် “တံသမ္ပယာနော ဟုတ္တာဗျာပါဒံ ပဇဟတိ၊ ဧဝမ္ပိ စိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ”ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

အကျဉ်းမှတ်ရန်ကား။ ။ နှစ်သက်၊ တောင့်တ၍လည်း မနေနဲ့၊ စိတ်ပျက်၍လည်း မနေနဲ့၊ နှစ်သက် သဘောကျတိုင်း မှတ်လေ၊ မြှော်လင့် တောင့်တတိုင်း မှတ်လေ၊ စိတ်ပျက်တိုင်း မှတ်လေ။

ဝိပဿနာစိတ်၏ ဧကတ္တ၌ တည်ပုံ

ဣမေဟိ ဆဟိ ဌာနေဟိ ပရိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ ပရိယောဒါတံ ဧကတ္တဂတံ ဟောတိ။ ကတမေ တေ ဧကတ္တာ၊ ဒါနဝေါသဂ္ဂုပဌာနေ ကတ္တံ၊ သမထနိမိတ္တုပဌာနေကတ္တံ၊ ဝယလက္ခဏုပဌာနေကတ္တံ၊ နိရောဓပဌာနေကတ္တံ။ ဒါနဝေါသဂ္ဂုပဌာနေကတ္တံ စာဂါမိမုတ္တာနံ၊ သမထနိမိတ္တုပဌာနေကတ္တန္တ အဓိစိတ္တမနယုတ္တာနံ၊ ဝယလက္ခဏုပဌာနေကတ္တန္တ ဝိပဿကာနံ၊ နိရောဓပဌာနေကတ္တန္တ အရိယပုဂ္ဂလာနံ။ (ပဋိသံ ၁၆၆-၁၆၇)

ဣမေဟိ ဆဟိ ဌာနေဟိ၊ ဤ ၆-ပါးသော ဘေးရန်ကို ပယ်ကြောင်းတို့ဖြင့်။ ပရိသုဒ္ဓံ၊ ထက်ဝန်းကျင် သန့်ရှင်းသော။ ပရိယောဒါတံ၊ ထက်ဝန်းကျင်ဖြူစင်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဧကတ္တဂတံ၊ ကိလေသာအဖော် ကင်းလျက် စိတ်တစ်ခုတည်းအဖြစ်၌ တည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေ ဧကတ္တာ၊ ထိုစိတ်တစ်ခုတည်း အဖြစ်

တို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်းဟူမူ။ ဒါနဝေါသဂ္ဂုပဋ္ဌာနေကတ္တံ၊ ပေးလှူစွန့်လွှတ်မှုထင်သော ဧကတ္တတစ်ပါး။ သမထနိမိတ္တုပဋ္ဌာနေကတ္တံ၊ သမထအာရုံနိမိတ်ထင်သော ဧကတ္တတစ်ပါး။ ဝယလက္ခဏုပဋ္ဌာနေကတ္တံ၊ ပျက်ခြင်းလက္ခဏာထင်သော ဧကတ္တတစ်ပါး။ နိရောဓုပဋ္ဌာနေကတ္တံ၊ သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ထင်သော ဧကတ္တတစ်ပါး။ (ဣတိ၊ ဤလေးပါးတို့တည်း) ဒါနဝေါသဂ္ဂုပဋ္ဌာနေကတ္တံ၊ ပေးလှူပုံ စွန့်လွှတ်ပုံထင်သော ဧကတ္တသည်။ စာဂါမိမုတ္တာ နံ၊ ပေးလှူစွန့်ကြဲခြင်းကို နှလုံးသွင်းကုန်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဧကတ္တံ၊ စိတ်တစ်ခုတည်း အဖြစ်ပေတည်း။ သမထနိမိတ္တုပဋ္ဌာနေ ကတ္တဉ္စ၊ သမထ အာရုံနိမိတ်ထင်သော ဧကတ္တသည်ကား။ အဓိစိတ္တ မနုယုတ္တာနံ၊ သမထဘာဝနာကို အားထုတ်ကုန်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် တို့၏။ ဧကတ္တံ၊ စိတ်တစ်ခုတည်း အဖြစ်ပေတည်း။ ဝယလက္ခဏုပဋ္ဌာနေကတ္တဉ္စ၊ သင်္ခါရတို့၏ အပျက်လက္ခဏာထင်သော ဧကတ္တသည်ကား။ ဝိပဿကာနံ၊ ဝိပဿနာရှုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဧကတ္တံ၊ စိတ်တစ်ခုတည်း အဖြစ်ပေတည်း။ နိရောဓုပဋ္ဌာနေကတ္တဉ္စ၊ သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ထင်သော ဧကတ္တသည်ကား။ အရိယပုဂ္ဂလာနံ၊ မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်ဆဲ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဧကတ္တံ၊ စိတ်တစ်ခုတည်း အဖြစ်ပေတည်း။

ဆိုခဲ့ပြီးသော ကုစားနည်း ၆-ပါးဖြင့် သမာဓိ၏ဘေးရန် တို့ကို ပယ်ပြီးသောသူ၏ စိတ်သည် အတိတ်သို့လည်းမပြေး၊ အနာဂတ်ကိုလည်းမမြှော်၊ တွန့်ဆုတ် ယော့ယဲခြင်းလည်းမရှိ၊ ကြောင့်ကြလည်းမစိုက်လွန်း၊ အလွန်လည်း မညွတ်၊ ဖဲခွာသည်လည်းမဟုတ်မူ၍ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကိုသာ တစ်စပ်တည်း ရှုမှတ်လျက်ရှိလေ၏။ ထိုသို့သော ဝိပဿနာစိတ်သည် နိဝရဏတို့မှ အပြည့်အစုံသန့်ရှင်း

ဖြူစင်သည်မည်၏။ စိတ်တစ်ခုတည်းအဖြစ်-ဧကတ္တ၌ တည်သည် မည်၏။ သမာဓိအားကောင်းလတ်သော် မှတ်မှုတို့၏အကြား၌ ကိလေသာတို့ဝင်၍ မဖြစ်ကြပြီ။ မှတ်သောဘာဝနာစိတ်သည် ကိလေသာအဖော်တို့နှင့် မရောနှောပြီ။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့ အားကောင်း သော သမာဓိသည် ဧကတ္တ မည်၏။ ကိလေသာ အဖော်တို့နှင့် မရောနှောမှု၍၊ ဘာဝနာ စိတ္တုပ္ပါဒ် တစ်မျိုးတည်းဖြစ်ကြောင်း တရား ဟုဆိုလို၏။ ထိုသမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ဖြစ်သော ဘာဝနာစိတ်သည် ဧကတ္တဂတ မည်၏။ ကိလေသာအဖော်မမှီးဘဲ တစ်မျိုးတည်းဖြစ် ကြောင်း သမာဓိ၌ တည်သည်ဟု ဆိုလို၏။

ဧကတ္တ ၄-ပါးတို့တွင် စာဂါနုဿတိကို ပွားစေသောသူအား သမာဓိရင့်သန်လတ်သော်၊ စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်းနေပုံ အခြင်း အရာသည်သာ ထင်၏။ တစ်ခြားတစ်ပါးအာရုံမထင်ပြီ။ ထိုအခါ၌ ဘာဝနာစိတ်သည် ကိလေသာ အဖော်တို့နှင့် မရောနှောဘဲ တစ်မျိုး တည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဒါနဝေါသဂ္ဂုပဋ္ဌာနေကတ္တ၌ တည်သည် မည်၏။ “စွန့်ကြဲပေးကမ်းပုံသာထင်လျက်၊ ဘာဝနာစိတ် တစ်မျိုးတည်း ဖြစ်ကြောင်း သမာဓိ၌တည်သည်”ဟု ဆိုလို၏။ ထိုမှ တစ်ပါးသော သမထဘာဝနာကို ပွားစေသောသူအား သမာဓိရင့်သန်လတ်သော်၊ မိမိ နှလုံးသွင်းအပ်သော သမထအာရုံ နိမိတ်သည်သာ ထင်၏။ တစ်ခြားတစ်ပါးအာရုံမထင်ပြီ။ ထိုအခါ၌ ဘာဝနာစိတ်သည် ကိလေသာအဖော်တို့နှင့်မရောဘဲ တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်သော ကြောင့် သမထနိမိတ္တုပဋ္ဌာနေကတ္တ၌ တည်သည်မည်၏။ မိမိနှလုံး သွင်းအပ်သော သမထ အာရုံနိမိတ်သာ ထင်လျက်၊ ဘာဝနာစိတ် တစ်မျိုးတည်းဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ဥပစာရ သမာဓိ၊ အပ္ပနာ သမာ-

၌ တည်သည်ဟု ဆိုလို၏။ ဤ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်နှင့်အညီ၊ မိမိနှလုံး သွင်းအပ်သော သမထအာရုံနိမိတ်သာထင်လျက် ဘာဝနာစိတ် တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်သောကာလမှစ၍၊ သမထယာနိကတို့အား စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည် စိတ်စင်ကြယ်သည်ဟု မှတ်အပ်၏။ အချို့က ဗုဒ္ဓါနုဿတိကို ပွားစေသော သူ့အားဘုရား အာရုံထင်လျှင် အမြတ် စား ဘာဝနာ၊ အရိုးစုထင်လျှင် အလတ်စားဘာဝနာ၊ မိန်းမစသည် ထင်လျှင် အညံ့စား ဘာဝနာ၊ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ ထိုစကားကို ဤပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်နှင့် တိုက်ဆိုင်နှိုးနှောကြည့်ရာ၏။

ဝိပဿနာ ယောဂီတို့အား နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ စ၍ သမာဓိ ရင့်သန်သောအခါ၌ မှတ်အပ်သော နာမ်ရုပ်မျှ စသည်သာ ထင်၏။ တစ်ခြားတစ်ပါး အာရုံမထင်ပြီ။ ထိုသို့သော ကာလ၌၊ ထိုထို အာရုံကို စဉ်းစားကြံစည်လျက် ဖြစ်သောနီဝရဏတို့နှင့် မရောနှောမှု၍၊ ရှုမှတ် သောစိတ် တစ်မျိုးတည်းသာလျှင် တစ်စပ်တည်းဖြစ်၏။ ထိုအခါမှစ၍၊ ရှုမှတ်သော စိတ်ကို “ဧကတ္တံ၌ တည်သည်၊ နီဝရဏ တို့မှ စင်ကြယ် သည်” ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။ အထူးအားဖြင့်ကား-ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍၊ အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင်၊ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ရုပ်နာမ်တို့၏ အပျက်လက္ခဏာသာထင်၏။ ထိုအခါ၌၊ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်းသော ဝိပဿနာစိတ်သည်၊ ကိလေသာအဖော်တို့နှင့် မရောသောကြောင့် ဝယလက္ခဏုပဋ္ဌာနေကတ္တံ၌ တည်သည်မည်၏။ ရုပ်နာမ်တို့၏ အပျက်လက္ခဏာသာထင်လျက်၊ ဝိပဿနာစိတ် တစ်မျိုးတည်းဖြစ် ကြောင်းဖြစ်သော ခဏိကသမာဓိ၌ တည်သည်ဟု ဆိုလို၏။ ဤပါဠိ ကိုမိ၍ “ဝိပဿနာယာနိကတို့အား ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ အမြတ်စား ခဏိကသမာဓိ ဖြစ်သည်”ဟု နှေး၌ဆိုခဲ့ပေသည်။ အပျက်လက္ခဏာ

သာထင်လျက်၊ မှတ်သောစိတ်၏ ဧကတ္တ၌ တည်ပုံသည် ဘင်္ဂဉာဏ် စသည်သို့ ရောက်ဘူးသောသူအား ထင်ရှားလှပေ၏။ ဝိပဿနာ ဆုံးလျှင် မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်၏။ ထိုမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ဆဲ အရိယာတို့ အား ရှုမှတ်အပ်သည့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအလုံးစုံ ချုပ်ငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သာထင်၏။ တစ်ခြားတစ်ပါးအာရုံ မထင်ပြီ။ ထို့ကြောင့် မဂ်စိတ်၊ ဖိုလ်စိတ်သည် နိရောဓပဋ္ဌာနေကတ္တ၌ တည်သည် မည်၏။ “ရုပ်နာမ် သင်္ခါရအလုံးစုံ ချုပ်ငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သာထင်လျက် မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တစ်မျိုးတည်းဖြစ်ကြောင်း သမာဓိ၌တည်သည်”ဟု ဆိုလို၏။ ဤဧကတ္တ၌ တည်ပုံသည်လည်း ရောက်ဘူးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ထင်ရှားသည်သာတည်း။ ဤမျှလောက်သော စကားအစဉ်ဖြင့် ဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်အောင် အားထုတ်ပုံနှင့်၊ ၎င်းဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံတို့ကို ကောင်းစွာ သိနိုင်လောက်ပြီ။

အခန်း(၂) ပြီး၏။

အခန်း (၃) ရှုမှတ်သင့်သောတရား

ဤအခန်း၌ ပရမတ်နှင့် ပညတ်ကို ခွဲပြား၍ ဝိပဿနာရှုအပ်သော တရားတို့ကို ပိုင်းခြားပြအံ့။ သမထယာနိကတို့၏ ရှုမှတ်ပုံမှာ နည်းယူဖွယ်တို့ကို ထုတ်ပြအံ့။

ပရမတ်နှင့် ပညတ်

ပရမော ဥက္ကမော အဝိပရိတော အတ္ထော ပရမတ္ထော။

(ဋီကာကျော်)

ပရမော ဥက္ကမော၊ မြတ်သော။ အဝိပရိတော၊ မဖောက် မပြန် မှန်ကန်သော။ အတ္ထော၊ အနက်သဘောတည်း။ ပရမတ္ထော၊ မြတ်သော အနက်သဘော၊ မှန်ကန်သော အနက်သဘော။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ မှားယွင်းသော အနက်သဘောကို ကောင်းမြတ် သည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ မှန်ကန်သော အနက် သဘောကိုသာလျှင် ကောင်းမြတ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အနက်သဘော ၄-ပါးသည် မချွတ်မယွင်း၊ မဖောက်မပြန် အမှန်ချည်းသာဖြစ်၍ မြတ်သော အနက်သဘော = ပရမတ်တရား မည်၏ဟူလို။

ပရမော ဥက္ကမော အတ္ထပစ္စက္ခော အတ္ထော ပရမတ္ထော။

(အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ)

ပရမော ဥက္ကမော၊ မြတ်သော။ အတ္ထပစ္စက္ခော၊ ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် သိအပ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်သဘောတည်း။

၂-၂၅၈

ပရမတ္ထော၊ မြတ်သော အနက်သဘော = ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် သိအပ်သော အနက်သဘော။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။တစ်ဆင့်ကြား စသည်ဖြင့် သိအပ်သော အနက် သဘောသည် မှန်သည်လည်းရှိရာ၏။ မှားသည် လည်း ရှိရာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သောအနက်သဘောကို ပရမတ္ထ- မြတ်သော အနက်သဘောဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် သိအပ်သော အနက်သဘောသည်ကား အမှားဟူ၍မရှိ၊ အမှန်ချည်း သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်တိုင်တွေ့၍ မျက်မှောက်သိအပ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော သဘော ၄-ပါးသည် မြတ်သော အနက်သဘော=ပရမတ်တရား မည်၏ဟူလို။ ထို့ကြောင့် ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

သစ္စိကဋ္ဌောတိ မာယာ မရီစိအာဒယောဝိယ အ-ဘူတာ ကာရေန အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဘူတတော၊ ပရမတ္ထောတိ အနုဿဝါဒိဝသေန အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဥတ္တမတော။ (အဘိ-ဋ္ဌ ၃-၁၁၂)

အတ္တနော ပန ဘူတတာယ ဧဝ သစ္စိကဋ္ဌော၊ အတ္တပစ္စက္ခတာယ စ ပရမတ္ထော၊ တံ သန္ဓာယာဟ။ (အဘိ-ဋ္ဌ ၃-၁၁၃)

သစ္စိကဋ္ဌောတိ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ဟူသည်ကား။ မာယာ မရီစိ အာဒယော ဝိယ၊ မျက်လှည့်ပြအပ်သော ဝတ္ထု၊ တံလျှပ်၊ စသည်တို့ ကဲ့သို့။ အ-ဘူတာကာရေန အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ မမှန်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် မယူအပ်သော။ ဘူတတော၊ မှန်သောအနက် သဘောတည်း။ ပရမတ္ထောတိ၊ ပရမတ္ထ ဟူသည်ကား။ အနုဿဝါဒိ ဝသေန၊ တစ်ဆင့်ကြား ၎င်းသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့်။ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ မယူအပ်သော။ ဥတ္တမတ္ထော၊ မြတ်သော အနက်သဘောတည်း။

ပန၊ အမှန်အားဖြင့်သော်ကား။ သော၊ ထို (၅၇)ပါးသော တရားသည်။ အတ္တနော ဘူတတာယ ဧဝ၊ မိမိ၏ မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်။ သစ္စိကဋ္ဌော၊ သစ္စကဋ္ဌမည်၏။ အတ္တပစ္စက္ခ တာယ၊ မိမိအား မျက်မှောက်ဖြစ်သောကြောင့်။ ပရမတ္ထော စ၊ ပရမတ္ထလည်း မည်၏။ တံ၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါး၊ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးဟူသော ထို(၅၇)ပါးသော တရားကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်၍၊ အာဟ၊ ဟောတော်မူ၏။

ဤအဋ္ဌကထာ၌ သစ္စိကဋ္ဌ၏ အရလည်း ၅၇-ပါးသော တရား ဖြစ်၏။ ပရမတ္ထ၏ အရလည်း ယင်း ၅၇-ပါးပင်ဖြစ်၏။ အကျဉ်းအား ဖြင့်ကား စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်-ဤ ၄-ပါးသာတည်း။ ထို့ထက် အကျဉ်းအားဖြင့်ကား ရုပ်၊ နာမ်၊ ၂-ပါးမျှသာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ သိလွယ်စေရန် ဤ၌ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကိုသာ ဖော်ပြပေအံ့။

မျက်လှည့်ဆရာက အုဋ်ခဲ၊ စက္ကူ၊ ကျောက်ခဲတို့ကို မန္တန်၊ ဆေးတို့ဖြင့် ရွှေ၊ ငွေ၊ ပတ္တမြားစစ် ပြု၍ပြုလျှင်၊ ကြည့်ရှုသူတို့က တကယ် ရွှေစစ်၊ ငွေစစ်၊ ပတ္တမြားစစ်၊ဟု ထင်မှတ်ကုန်ရာ၏။ သို့ဖြစ် ရာ၌ ရွှေငွေ ပတ္တမြားဟု ထင်မှတ်အပ်သော အနက်သည် မမှန် သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အဘူတတ္ထ- အသစ္စိကဋ္ဌ- မမှန်သော အနက်မည်၏။ နွေအခါ၌ ရေရှားသော သမင်တို့သည် အဝေး၌မြင်ရသော တံလျှပ်ကိုရေဟု ထင်မှတ် ကုန်ရာ ၏။ ဤသို့ ထင်ရာ၌လည်း ရေဟု ထင်မှတ်အပ်သော အနက်သည် မမှန်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အဘူတတ္ထ- အသစ္စိ ကဋ္ဌ-ပင်တည်း။ ထို့အတူပင် အမှန်အားဖြင့် မရှိပါတဲလျက် အဟုတ်ရှိသည့် အနေအားဖြင့် ယူအပ်၊ ထင်မှတ်အပ်သောအမည်

ပညတ်၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ လက်၊ ခြေ၊ စသောအနက် ပညတ်အမျိုးမျိုး တို့သည် အဘူတတ္ထ-အသစ္စိကဋ္ဌ = မမှန်သော အနက်တို့သာတည်း။ ရုပ် နာမ်အစစ်တို့သည်ကား ထိုကဲ့သို့ မရှိပါဘဲလျက် ရှိသည်ဟု ယူအပ်သော တရားတို့မဟုတ်ကုန်။ အမှန်စင်စစ် ရှိ၍ ရှိသည့် အတိုင်း၊ ဖြစ်ပျက်သည့် အတိုင်းသာလျှင် ယူအပ် သိအပ်သော အနက်သဘောတို့ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ယင်း ရုပ် နာမ်အစစ်တို့ သည် ဘူတတ္ထ-သစ္စိကဋ္ဌ မည်ကုန်၏။ “မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော သဘောများ”ဟု ဆိုလိုသည်။

အမှန်ရှိပုံကား-မျက်စိဖြင့် အဆင်းရုပ်ကို မြင်ရသော သူတို့သည် “အဆင်းကို မြင်ရသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “မြင်ရသောအဆင်း ရှိသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း သိကြ၏။ ဤသို့သိအပ်သော အဆင်း ရုပ်သည် ရွှေ၊ ငွေ၊ ပတ္တမြား၊ဟု ထင်မှတ်အပ်သော မျက်လှည့်ဝတ္ထု၊ ရေဟု ထင်မှတ်အပ်သော တံလျှပ်တို့ကဲ့သို့ မမှန်သည် မဟုတ်ပေ။ သိသည့် အတိုင်းပင် မှန်လဲမှန်၏။ တကယ်လဲရှိ၏။ အဘယ့်ကြောင့် နည်းဟူမူ-မြင်စရာ မရှိပါလျှင်၊ မြင်မှုပင် မဖြစ်နိုင်ရာ သောကြောင့် တည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသောအဆင်းရုပ်သည် ဘူတတ္ထ- သစ္စိကဋ္ဌ မည်၏။ သစ္စိကဋ္ဌမည်လျှင်၊ ပရမတ္ထလဲ မည်၏။ မြင်ပြီး သည်မှ နောက်ကာလ၌ ပုံသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးဖြစ်အောင် မနောဒွါရ ဖြင့် ကြံစည်ဆုံးဖြတ်၏။ အရှည်ကို မြင်သည်၊ အတိုကိုမြင်သည်၊ အလုံးကို မြင်သည်၊ အပြားကို မြင်သည်၊ လေးမျှောင့်ကို မြင်သည်၊ အဝိုင်းကို မြင်သည်၊ မိန်းမကို မြင်သည်၊ ယောက်ျားကို မြင်သည်၊ မျက်နှာကို မြင်သည်၊ လက်ကို မြင်သည်-ဤသို့ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ကြံစည်စဉ်းစား၍ ဆုံးဖြတ်၏။ ဤအရာ၌ ကြံစည်စဉ်းစားမှုမှာ ရှေးကမတွေ့ဘူး၊ မမှတ်သားဖူးသော အာရုံဝတ္ထု၌သာ ကြာမြင့်စွာ

စဉ်းစားရသောကြောင့် ထင်ရှားပေသည်။ တွေ့ဖူးမှတ်သားဖူးသော အာရုံဝတ္ထု၌ကား ကြာမြင့်စွာ မစဉ်းစားရသောကြောင့် ထိုစဉ်းစားမှု မထင်ရှားပြီ။ မထင်ရှားသောကြောင့် “ထိုပုံသဏ္ဍာန်ကိုပင်မြင်သည်” ဟု ထင်မှတ်ကြပေသည်။ ရှေးစိတ် နောက်စိတ်တို့၏ အကွဲအပြားကို မသိသော သာမန်ပုထုဇဉ်တို့၏ ဓမ္မတာသဘောပေတည်း။ ထို့ကြောင့် မူလဋီကာ၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

စက္ခုဝိညာဏဿ ဟိ ရူပေ အဘိနိပါတမတ္တံ ကိစ္စံ၊ န အဓိပ္ပါယ သဟဘုနော စလနဝိကာရဿ ဂဟဏံ၊ စိတ္တဿ ပန လဟုပရိဝတ္တိတာယ စက္ခုဝိညာဏဝိထိယာ အနန္တရံ မနော ဝိညာဏေန ဝိညာတမ္ပိ စလနံ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ဝိယ မညန္တိ အဝိသေသ ဝိဒုနော။ (မူလ-ဋီ ၁-၇၂)

ရူပေ အဘိနိပါတမတ္တံ၊ အဆင်း၌ ရှေးရှုကျရုံမျှသည်။ ဝါ၊ အဆင်းကို မြင်ရုံမျှသည်။ စက္ခုဝိညာဏဿ ကိစ္စံ၊ မြင်သောစိတ် ၏ ကိစ္စတည်း။ အဓိပ္ပါယသဟဘုနော စလနဝိကာရဿ၊ အလိုနှင့် တကွဖြစ်သော လှုပ်ရှားမှု အမှုအရာအထူးကို။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်း သိခြင်းသည်။ န၊ မြင်သောစိတ်၏ ကိစ္စမဟုတ်ပေ။ ပန၊ သို့သော် လည်း။ စိတ္တဿ လဟုပရိဝတ္တိတာယ၊ စိတ်၏ လျင်သော အပြန် ရှိခြင်းကြောင့်။ စက္ခုဝိညာဏဝိထိယာ အနန္တရံ မြင်သောစိတ်အစဉ်၏ အခြားမဲ့၌။ မနောဝိညာဏေန ဝိညာတမ္ပိ စလနံ၊ ကြံစည်သော မနောဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော လှုပ်ရှားမှုကိုလည်း။ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ဝိယ၊ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့။ အဝိသေသ ဝိဒုနော၊ ရှေးစိတ် နောက်စိတ် အထူးကို မသိသော သာမန်ပုထုဇဉ်တို့သည်။ မညန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။

လက်လှုပ်ရှားခြင်းစသည်ကို မြင်သောအခါ၌ မြင်သော စိတ်ဖြင့် အဆင်းကိုသာ မြင်၏။ လက်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လှုပ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မသိနိုင်ပေ။ သို့သော်လည်း စိတ်သည် အလွန်လျင်မြန်၏။ ထို့ကြောင့် မြင်သောစိတ် ဖြစ်ပြီးသည့်နောက်၌ စဉ်းစားကြံစည်၍ သိအပ်သော လှုပ်ရှားမှုကိုလည်း ‘မျက်စိဖြင့်ပင် တစ်ခါတည်း မြင်သည်’ဟူ၍ ရှေးစိတ် နောက်စိတ်ကို မခွဲနိုင်သော သာမန် ပုထုဇဉ်တို့က ထင်မှတ်ကြသည်ဟူလို။ ဝိပဿနာ၌ နိုင်နင်းစွာ လေ့လာပြီးသော သူတို့သည်ကား အဆင်းကိုမြင်သော စိတ်က တစ်ခြား၊ လက်ဟုသိသော စိတ်က တစ်ခြား၊ လှုပ်သည်ဟုသိသော စိတ်ကတစ်ခြား ဖြစ်ကြောင်းကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင်သိနိုင်ကြ၏။

သို့သော်လည်း ဤအရာ၌ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း ယုံကြည်စွာ မှတ်သားနိုင်ရန် ဥပမာဖြင့် ပြဦးအံ့။ ညဉ့်မှောင်ထဲ၌ မီးစကိုဝိုင်း၍ပြလျှင် ကြည့်သူတို့က “မီးဝိုင်းကိုမြင်သည်”ဟု ထင်ကြ၏။ အရှည်၊ သုံးထောင့် စသည်လုပ်၍ပြလျှင် “မီးရှည်ကိုမြင်သည်၊ မီးသုံးထောင့်ကို မြင်သည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထင်ကြ၏။ အမှန်အားဖြင့်ကား-မီးဝိုင်းသဏ္ဍာန်စသည် တစ်ပြိုင်နက် မရှိသောကြောင့် ထိုသဏ္ဍာန်တို့ကို တစ်ပြိုင်နက် မမြင်နိုင်သည်သာတည်း။ မီး၏ ရဲရဲအဆင်းများသာလျှင် နေရာပေါင်းများစွာ၌ ရှိ၏။ ထိုအဆင်းများကိုသာလျှင် နေရာပေါင်းများစွာ၌ အစဉ်အတိုင်းမြင်၏။ ထိုအမြင်များကို ပေါင်းစပ်၍ ကြံစည်သောနောက်စိတ်များဖြင့်သာလျှင် ထိုထိုပုံသဏ္ဍာန် ထင်ရှားလေသည်။ ဤဥပမာသည် တိုက်ရိုက်ပြသော ဥပမာပေတည်း။

တစ်နည်းကား-စာကို ကောင်းစွာ မဖတ်တတ်သေးသော သူသည် စာလုံးတို့ကို မြင်ပြီးသည့်နောက်၌ တစ်လုံးနှင့်တစ်လုံး၊ တစ်ပိုဒ်နှင့်

တစ်ပိုဒ်ကို ကြာမြင့်စွာ စဉ်းစားပြီးမှ ပေါင်းစပ်၍ ဖတ်နိုင်လေသည်။ ထိုသူမှာ ကြာမြင့်စွာ စဉ်းစားရသောကြောင့် စဉ်းစားမှု ထင်ရှား၏။ ကောင်းစွာ စာဖတ်တတ်သော သူမှာမူကား စဉ်းစားမှု မထင်ရှားပြီ။ မြင်ရုံမျှဖြင့်ပင် ဖတ်သွားနိုင်သည်ဟုထင်ရ၏။ သို့ သော်၊ လျင်မြန်စွာ စဉ်းစားမှုကား ရှိသည်သာတည်း။ ဤနည်းတူပင် မတွေ့ဖူးသော အာရုံဝတ္ထုတို့၌ မြင်မှုနှင့်စဉ်းစားမှု ကွဲပြားလျက် ထင်ရှား၏။ တွေ့ဖူးသောအာရုံဝတ္ထု၌ကား ကြာမြင့်စွာ မစဉ်းစားရသောကြောင့် စဉ်းစားမှု မထင်ရှားပြီ။ ထို့ကြောင့် “မြင်ရုံမျှဖြင့် မိန်းမ ယောက်ျား စသည် အလုံးစုံကို တစ်ခါတည်းသိသည်။ မိန်းမ ယောက်ျား စသည်ကိုပင် မြင်သည်” ဟု ထင်မှတ်ကြပေသည်။ သို့ သော်၊ မြင်ပြီးသည့်နောက်၌ လျင်မြန်စွာ စဉ်းစားမှုကား ရှိသည်သာတည်း။ ထိုစဉ်းစားမှုဖြင့်သာ လျှင် မိန်းမ ယောက်ျားစသော အနက်တို့ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်လေသည်။ ဤသို့ မြင်စဉ်ကာလက မသိရပါပဲလျက်ကြံဆ၍သာယူအပ်သော မိန်းမ ယောက်ျားစသော အနက်တို့သည်ကား မီးစိုင်းသဏ္ဍာန်ကဲ့သို့ ပင် အမှန်အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိကုန်။ ထို့ကြောင့် ဘူတတ္ထ၊ သစ္စိကဋ္ဌ၊ ပရမတ္ထ မမည်ကုန်။ အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်၊ သမုတ်အပ်သော ကြောင့် သမုတ်ပညတ်သာ မည်ကုန်၏။ ဤပညတ်တရားတို့၏ ထင်ရှားမရှိပုံကို ဤသို့ ဆင်ခြင်၍ကြည့်လျှင်လဲ သိနိုင်၏။ ဆင်ခြင်ပုံ ကား - မိန်းမယောက်ျားစသည်ဟု ထင်မှတ်ရသော အထည်ခြပ်မှ မြင်နိုင်ကောင်းသော အဆင်းဟူသမျှကို အကုန်နုတ်ပယ်လိုက်လျှင် မြင်ရသော မိန်းမ ယောက်ျား စသည်မရှိနိုင်ပြီ။ ထို့ကြောင့် မြင်ရသော သဘောမှာ အဆင်းရုပ်သာ ဟုတ်၏။ မိန်းမ ယောက်ျားစသည် မဟုတ်။ ထိုအဆင်းရုပ်အပေါင်းကိုသာ မြင်ရ၏။ မိန်းမ ယောက်ျား

စသည်ကိုကား မမြင်ရ၊ 'မြင်ရသည်'ဟု ထင်မှတ်အပ်သော မိန်းမ ယောက်ျားစသော ပညတ် တရားကား 'မြင်ရသည်'ဟု ထင်မှတ်သည့် အတိုင်း ထင်ရှားမရှိသည်သာဟူ၍ သိအပ်၏။ ဤအရာ၌၊ မမြင်ရ သော်လည်း တွေ့ထိရသော မိန်းမ ယောက်ျားစသည်ကား ရှိရာသေး ၏ဟု ဆိုငြားအံ့။ ထို တွေ့ထိရသော သဘောမှာလည်း မိန်းမ ယောက်ျားစသည် မဟုတ်ပေ၊ မြင်ရသော အဆင်းရုပ်ကဲ့သို့ပင် တွေ့ထိရသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်တရားသာလျှင်တည်း။ ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်ကို သာလျှင် တွေ့ထိနိုင်၏။ မိန်းမ ယောက်ျားစသည်ကိုကား မတွေ့ထိနိုင်၊ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ-တွေ့ထိနိုင်ကောင်းသော ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ် ဟူသမျှကို အကုန်နုတ်ပယ်လိုက်လျှင် တွေ့ထိရသော မိန်းမ ယောက်ျားစသည် မရှိနိုင်ရာသောကြောင့် ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် မိန်းမ ယောက်ျား အစရှိသော ပညတ်တို့သည် အဘူတတ္ထ၊ အသစ္စိကဋ္ဌသာမည်ကုန်၏။ "မိန်းမ ယောက်ျားတို့ကို မြင်ရသည်၊ တွေ့ထိရသည်။" ဤသို့စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်သည့်အတိုင်း မမှန်သော တရားများဟု ဆိုလိုသည်။ အသစ္စိကဋ္ဌဖြစ်သောကြောင့် အပရမတ္ထ တို့သာတည်း။ "ပရမတ်တရား မဟုတ်ကုန်" ဟူလို။

စက္ခုပသာဒဟု ခေါ်သော မျက်စိ ကြည်လင်မှု သည်လည်း အမှန်ပင်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် ယင်းမျက်စိအကြည့် အဆင်းရုပ် ထင်၍ မြင်မှု ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေသည်။ မျက်စိကြည်မှု မရှိလျှင်ကား အဆင်းရုပ်ပင် မထင်နိုင်ရာ၊ ဘယ်မှာမြင်နိုင်တော့အံ့နည်း။ ဥပမာ- ကြည်သောမှန်ရှိလျှင် ထိုမှန်၌ ထင်သော အဆင်းရုပ်ကို မြင်နိုင်၏။ ကြည်သော မှန်မရှိလျှင်ကား အဆင်းရုပ်ပင် မထင်နိုင်သောကြောင့် မှန်ထဲက အဆင်းကို မမြင်နိုင်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ "မြင်နိုင်

အောင် ကြည်လင်သော မျက်စိရုပ် ရှိသည်”ဟု ယင်မှတ်သိမြင်အပ်
 သော စက္ခုပသာဒ ရုပ်သည်လည်း ဘူတတ္ထ၊ သစ္စိကဋ္ဌ၊ ပရမတ္ထ
 မည်၏။ မြင်မှုသည်လည်း အမှန်ပင်ရှိ၏။ ရှိသောကြောင့်ပင်လျှင်
 အဆင်းအမျိုးမျိုးကို သိနိုင်ကြပေသည်။ မရှိလျှင်ကား ‘ဘာကိုမြင်
 သည်’ဟုသိလည်း မသိနိုင်ရာ၊ ပြောလည်း မပြောနိုင်ရာ။ ထို့ကြောင့်
 စက္ခုဝိညာဏ်ဟုခေါ်သော မြင်မှုသဘောသည်လည်း ဘူတတ္ထ၊
 သစ္စိကဋ္ဌ၊ ပရမတ္ထ မည်၏။ ကြားအပ်သော အသံရုပ်၊ ကြားနိုင်
 အောင် ကြည်လင်သော နားရုပ်၊ ကြားမှု သောတဝိညာဏ် စသည်
 တို့၌လည်း ထင်မှတ်သိမြင်သည့်အတိုင်းပင် အမှန်ရှိသောကြောင့်
 ဘူတတ္ထ၊ သစ္စိကဋ္ဌ၊ ပရမတ္ထ မည်ပုံကို နည်းတူ ချဲ့၍သိပါလေ။

မျက်မှောက်သိမှပရမတ်။ ။တစ်ဆင့်ကြားစကားမျှဖြင့် ယုံကြည်
 မှတ်သားအပ်သော အနက်သည်
 အမှန်လဲရှိရာ၏။ အမှားလဲရှိရာ၏။ အမှန်ချည်းကားမဖြစ်နိုင်။
 ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော အနက်သည် ဥတ္တမတ္ထ ပရမတ္ထ မမည်။
 “ကောင်းမြတ်သော အနက်မဟုတ်”ဟု ဆိုလို၏။ ကိုယ်တိုင် ဒိဋ္ဌတွေ့
 ၍ မျက်မှောက်သိအပ်သော အနက်သည်ကား သိမြင်ရသည့်အတိုင်း
 အမှန်ချည်းသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်သိအပ်သော
 အနက်သည်သာလျှင် ဥတ္တမတ္ထ၊ ပရမတ္ထ မည်၏။ “မြင့်မြတ်သော
 အနက်သဘော”ဟု ဆိုလို၏။

အနုဿဝါဒိဝသေန - ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ အာဒိ သဒ္ဓါ ဖြင့်
 “ပရံ ပရာ၊ ဣတိကိရာ၊ ပိဋကသမ္ပဒါန၊ တက္ကဟေတု၊ နယဟေတု၊
 အာကာရပရိဝိတက္က၊ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနခန္တိ - စသည်တို့ အလိုအားဖြင့်

ယူအပ်သော အနက်သည် ပရမတ္ထမမည်၊ မျက်မှောက်သိအပ်သော အနက်သည်သာလျှင် ပရမတ္ထမည်သည်”ဟု ပြ၏။

ပရံပရာ။ ။ဆရာသမား ဘိုးဘွား မိဘ အဆက်ဆက်မှလာသော ရိုးရာစကား၊ “ဣတိကံရာ” သည်လိုတဲ့ ဟု ကိုယ်တိုင်မသိဘဲ ပြောသောစကား၊ ဤစကား ၂-မျိုးဖြင့် ယုံကြည်အပ်သော အနက်သည်လည်း အမှားအမှန် ၂-မျိုးလုံးပင် ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထ မမည်။

ဝိဇ္ဇကသမ္ပဒါန။ ။မိမိတို့၏ လက်သုံးဖြစ်သော ကျမ်းဂန်နှင့် ညီညွတ်သဖြင့် ယူအပ်သော အနက်သည်လည်း ထိုကျမ်းဂန် မှန်ပါမှ မှန်နိုင်သည်။ ကျမ်းဂန်ကပင် မှန်သော်လည်း ယူဆပုံနည်းမှန်ပါမှ မှန်နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ထိုသို့သော အနက်သည်လည်း ပရမတ္ထ မမည်သေး။

တက္ကဟေတု။ ။ကြံစည်တွေးဆ၍ ယူအပ်သော အနက်သည်လည်း အမှား၊ အမှန် ၂-မျိုးပင် ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ပရမတ္ထမမည်သေး။

နယဟေတု။ ။နည်းမှီး၍ ယူအပ်သော အနက်သည်လည်း နည်းမှီးသင့်ရာ၌သာ မှန်၏။ နည်းမမှီးသင့်ရာ၌ကား မှား၏။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထ မမည်သေး။

အာကာရ ပရိပိတက္က။ ။သင့်လျော်သော အကြောင်း ယုတ္တိဖြင့် ကြံစည်၍ ယူအပ်သော အနက်၊ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနခန္တိ - ကြံစည်၍ သဘောကျထားသော မိမိအယူနှင့် ညီသောကြောင့် မှန်ပြီဟု ယူအပ်သောအနက်၊ ဤအနက် ၂မျိုးသည်လည်း အမှန်ချည်းမဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထ မမည်သေး။

ဤတစ်ဆင့်ကြား စကား၊ အဆက်ဆက်စကား စသည်တို့ဖြင့် ယူအပ်သော အနက်သည် အမှန်ချည်း မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ပင် ကာလာမသုတ် စသည်တို့၌ “တစ်ဆင့်ကြားစသည်တို့ဖြင့် မယူ မှတ်ကြလင့်” ဟု မြင်တော်မူပြီးလျှင် ကိုယ်တိုင်သိအောင် အားထုတ်၍၊ ကိုယ်တိုင်သိအပ်သော အနက်သဘောကိုသာလျှင် အမှန်ဟု ယူအပ်ကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူလေသည်။

ရုပ်အစစ်၊ နာမ်အစစ်တို့သည်ကား တစ်ဆင့်ကြားရသော စကား စသည်မျှဖြင့် ယူအပ်၊ သိအပ်=ယူနိုင်ကောင်း၊ သိနိုင်ကောင်းသော တရားတို့ မဟုတ်ကုန်၊ ကိုယ်တိုင် ဒိဋ္ဌတွေ့၍ မျက်မှောက်အားဖြင့် သာလျှင် ယူအပ်၊ သိအပ်=ယူနိုင်ကောင်း၊ သိနိုင် ကောင်းသောတရား တို့ပေတည်း။ အနုဿဝါဒီဝသေန အဂ္ဂဟေ တဗ္ဗော ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ အရဟ သက္က အနက်ကို ထွန်းပြသော တဗ္ဗပစ္စည်းနှင့် တကွ မိန့်ဆိုသည်ကို အထူးသတိရှိပါစေ၊ ဤအနက်သည် ထုတ်ပြလတ္တံ့သော အနုဋီကာဖြင့် ထင်ရှားပါလတ္တံ့။

တစ်ဆင့်ကြား စသည်မျှဖြင့် ပရမတ်ကို မသိနိုင်ပုံ

အမိဝမ်းတွင်းမှ မျက်စိကွယ်ခဲ့သော သူ့အား အဖြူ၊ အနီ၊ အဝါ၊ အပြာစသော အဆင်းအကြောင်းကို သူတစ်ပါးက ဘယ်လိုပင် ပြောပြသော်လည်းအမှန်အတိုင်းမသိနိုင်၊ မြင်သောသဘော အကြောင်းကို ဘယ်လိုပင်ပြောပြသော်လည်း အမှန်အတိုင်းမသိနိုင်။ ယာနချို့သောသူသည် အမွှေးနံ့၊ အပုပ်နံ့နှင့် နံသောသဘော အကြောင်းကို ဘယ်လိုပင်ကြားရသော်လည်း အမှန်အတိုင်းမသိနိုင်။ မစားဘူးသေးသော မုံ့၊ သစ်သီးတို့၏ ထူးသော အရသာကို သူတစ်ပါးက ဘယ်လိုပင် ပြောပြသော်လည်း အမှန်အတိုင်းမသိနိုင်။

ခေါင်းကိုက်၊ သွားနာ၊ လေထိုးခြင်း စသည်တို့နှင့် ကိုယ်တိုင်မကြုံဘူး သေးလျှင် သူတစ်ပါးက ဘယ်လိုပင်ပြောပြသော်လည်း ထိုရောဂါ တို့ကြောင့်ဖြစ်သော ဒုက္ခဝေဒနာကို အမှန်အတိုင်းမသိနိုင်။ ဝိပဿနာ ဉာဏ်၊ ဈာန်၊ မဂ်ဖိုလ်တို့ကို မရောက်ဖူးသေးသော သူသည် ကျမ်းဂန် တို့က ဘယ်လိုပင်ပြောသော်လည်း အမှန်အတိုင်း မသိနိုင်။ ဤအရာ၌ အနုဿဝ၊ အနုမာနမျှဖြင့် သိသည်ကိုအမှန်သိဟု မဆိုလို၊ ဝိပဿနာ ယောဂီ၊ ဈာနလာဘီ အရိယာတို့၏ အသိမျိုးကိုသာလျှင် အမှန်သိဟု ဆိုလို၏။ သို့ဖြစ်၍၊ တစ်ဆင့်ကြား စသည်မျှဖြင့် ဆ၍ သိအပ်သော အနက်သဘော ဟူသမျှကို “ပရမတ်ရုပ် နာမ်အစစ်မဟုတ်၊ ပညတ် ချည်းသာ” ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

ပရမတ်ကို မျက်မှောက်သိပုံ

အဆင်းရုပ်ကို ကိုယ်တိုင်မြင်ရ၍၊ မျက်မှောက်သိနိုင်၏။ မြင်နိုင် အောင် ကြည်လင်သော မျက်စိရုပ်နှင့်မြင်သော စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် စသည်တို့ကို မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်သောကြောင့် မျက်မှောက် သိနိုင်၏။ အသံရုပ်၊ ကြည်လင်သော နားရုပ်၊ သောတဝိညာဏ် စသော ရုပ်နာမ်တို့၌လည်း မျက်မှောက်သိနိုင်ပုံကို နည်းတူခဲ့ပါလေ။ ထိုရုပ်နာမ်တို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမှတ်၍လည်း မျက်မှောက် သိနိုင်၏။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် စသည်တို့ဖြင့် လည်း မျက်မှောက်ဒိဋ္ဌ တွေ့၍ သိနိုင်၏။ ဤသို့ မျက်မှောက်ဒိဋ္ဌ သိမြင်အပ် သိမြင်နိုင်ကောင်းသောကြောင့် ထိုရုပ်နာမ် အစစ်ဖြစ် သော တရားတို့သည် ပစ္စက္ခတ္ထ၊ ဥတ္တမတ္ထ၊ ပရမတ္ထ၊ မည်ကုန်၏။ ကိုယ်တိုင် ဒိဋ္ဌတွေ့၍ မျက်မှောက် သိအပ်သော ထိုတရား တို့သည် အဟုတ်တကယ်ရှိသည့်အတိုင်းပင် သိအပ်သောကြောင့် မှန်သော သဘောတို့သာတည်း။ တစ်ဆင့်ကြား၊ ကျမ်းဂန်အရ စသည်မျှဖြင့်

ကြံ၍ယူအပ်သော အနက်သဘောမဟုတ်ခြင်းကြောင့် မမှားယွင်းသော သဘောတို့သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဘူတတ္ထ၊ သစ္စိကဋ္ဌလည်း မည်ကုန်၏။ အောက်ပါမှာ မူလဋီကာ (၃-၅၀) အဖွင့်ပေတည်း။

အနုဿဝါဒိဝသေန ဂယုမာနော တထာပိ ဟောတိ အညထာပိတိ တာဒိသော ဥေ ယျော န ပရမတ္ထော၊ အတ္ထပစ္စက္ခော ပန ပရမတ္ထောတိ ဒသေန္တော အာဟ “အနုဿဝါဒိဝသေန အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဥတ္တမတ္ထော” တိ။

အနုဿဝါဒိဝသေန၊ တစ်ဆင့်ကြားစသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့်။ ဂယုမာနော၊ ယူအပ်၊ သိအပ်သော အနက်သဘောသည်။ တထာပိ ဟောတိ၊ ထို သိမှတ်သည့် အတိုင်းလည်း ဖြစ်တတ်၏။ အညထာပိ၊ တစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့်လည်း ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ အမှန်၊ အမှား ၂-မျိုး ၂-စား ဖြစ်တတ်သောကြောင့်။ တာဒိသော၊ ထိုသို့သော။ ဥေ ယျော၊ သိအပ်သောသဘောသည်။ န ပရမတ္ထော၊ ပရမတ် မမည်။ ပန၊ အမှန်အားဖြင့်သော်ကား။ အတ္ထပစ္စက္ခော၊ မိမိအား မျက်မှောက်ဖြစ်သောသဘောသည်သာလျှင်။ ပရမတ္ထော၊ ပရမတ်မည်၏။ ဣတိ ဒသေန္တော၊ ဤသို့ပြလိုသည်ဖြစ်၍။ အနုဿဝါဒိဝသေန အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဥတ္တမတ္ထောတိ၊ ဥတ္တမတ္ထော-ဟူ၍။ အာဟ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

အဝိပရိတဘာဝတော ဧဝ ပရမော ပဓာနော အတ္ထောတိ ပရမတ္ထော၊ ဉာဏဿ ပစ္စက္ခဘူတော ဓမ္မာနံ အနိဒ္ဓိသိတဗ္ဗသဘာဝေါ၊ တေန ဝုတ္တံ “ဥတ္တမတ္ထော” တိ။ (အနုဋီကာ ၃-၆၀)

အ-ဝိပရိတဘာဝတော ဧဝ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်။ ပရမော ပဓာနော၊ မြင့်မြတ်ပြဋ္ဌာန်းသော။ အတ္ထော၊ အနက်သဘောတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပရမတ္ထော၊ ပရမတ္ထမည်၏။ ဉာဏဿ၊ ဉာဏ်အား။ ပစ္စက္ခဘူတော၊ မျက်မှောက် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏။ အ-နိဒ္ဓိသိတဗ္ဗ- သဘာဝေါ၊ ဤသို့ ဤနယ်ဟု မညွှန်ပြအပ် မညွှန်ပြနိုင် ကောင်းသော သဘောပင်တည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဥတ္တမတ္ထောတိ၊ ဥတ္တမတ္ထော ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ရုပ်နာမ်အစစ်ဖြစ်သော သဘောသည် မှတ်အပ်၊ သိအပ်သည့် အတိုင်းပင် မချွတ်မယွင်း မဖောက် မပြန် ဟုတ်မှန်သောကြောင့် မြင့်မြတ် ပြဋ္ဌာန်းသော အနက်သဘော ဖြစ်၏။ ထို့ ကြောင့် ပရမတ္ထ မည်၏။ ထိုပရမတ် တရားဟူသည်မှာ ပဋိသင်္ခါနဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ စသည်အား မျက်မှောက် ထင်ရှား သော တရားပေတည်း။ တစ်ဆင့်ပြောခြင်း စသည်ဖြင့် “ဤသို့သော တရား” ဟု ညွှန်ပြ၍ မဖြစ်နိုင်ကောင်းသော ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘောပင်တည်း။ “ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘာဝ လက္ခဏာပင်တည်း”ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤဋီကာ၌ အ-နိဒ္ဓိသိတဗ္ဗ သဘာဝေါ ဟူသော ပုဒ်သည် အနုဿဝါဒိဝသေန အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်တူ၏။ ကိုယ်တိုင်မတွေ့ရဘဲ၊ တစ်ဆင့်ကြားစသည် မျှဖြင့် ပရမတ်အစစ်ကို မသိနိုင်ဟု အဋ္ဌကထာဖြင့်ပြ၏။ သူတစ်ပါး အား သိနားလည်အောင် မပြောပြနိုင်ဟု ဋီကာဖြင့်ပြ၏။ ဤသို့ပြ ဆိုပုံမျှသာ ထူး၏။ ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်တွေ့၍သာ သိနိုင်သည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်ကား တူမျှသည် သာတည်း။ သို့သော်

လည်း အ-နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ သဘာဝေါ ဟူသော ဤပုဒ်၏ အနက်သည် သိနိုင်ခဲ့ ၏။ ထို့ကြောင့် စောဒနာထုတ်၍ ရှင်းလင်းပြဦးအံ့။

“ပထဝီသည် ခက်မာ ကြမ်းတမ်းသော သဘောပင်တည်း၊ စိတ်သည် အာရုံကို သိတတ်သော သဘောပင်တည်း၊ ဖဿသည် အာရုံကို တွေ့ထိသော သဘောပင်တည်း” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာကို ညွှန်ပြနိုင်ကောင်းသည်ပင် မဟုတ်ပါလော့? သို့ဖြစ်ပါလျက်၊ “အ-နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗသဘာဝေါ= မညွှန်ပြနိုင်သောသဘော၊ ညွှန်ပြ၍ မဖြစ်နိုင်သောသဘော”ဟု အဘယ်ကြောင့်ဆိုပါသနည်း? ဟူငြားအံ့။ ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘောကို ညွှန်ပြနိုင်သည်ကား မှန်ပေ၏။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်၊ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ ဟောကြားညွှန်ပြလျက် ရှိပေသည်။ သို့သော်လည်း ထိုသို့ ညွှန်ပြရုံမျှဖြင့် သိအပ်သော သဘောများသည် ပစ္စက္ခ-မျက်မှောက် အားဖြင့် သိအပ်သော ပရမတ္ထ အစစ်မဟုတ်ကုန်သေး။ ပထဝီ၊ စိတ်၊ ဖဿ စသော အမည်မျှကိုသာ သိလျှင် “ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ တဇ္ဇာ ပညတ်”ဟုခေါ်သော အမည်နာမပညတ်တို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ခက်မာမှုအခြင်းအရာ၊ အာရုံကိုသိမှုအခြင်းအရာ၊ တွေ့ထိမှု အခြင်းအရာ-ဤသို့စသော အမှုအရာမျှကိုသိလျှင်၊ အာကာရ ပညတ်တို့သာဖြစ်ကုန်၏။ အမှုန့်အမှုန့်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အလုံးအခဲကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည့် အနေအားဖြင့်သိလျှင်၊ သဏ္ဍာန်ပညတ်မျှသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပမာ- “သူတရှိသော သူတို့သည် ကျမ်းဂန်တို့၌ ညွှန်ပြသည်အားလျော်စွာ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့ကို မည်သို့သဘော ရှိသည်”ဟု သိလဲသိကြ၏။ ပြောလဲ ပြောဟောနိုင်ကြ၏။ သို့သော်လည်း ပုထုဇဉ်တို့သည် မဂ်ဖိုလ် အစစ်ကို ဘယ်အခါမျှ အာရုံမပြုနိုင်၊ မသိ နိုင်ကြသည်သာတည်း။ နိဗ္ဗာန်အစစ်ကိုလည်း ဂေါ်ကြဘူသို့ မရောက်သေးမီ ဘယ်အခါမျှ

အာရုံမပြုနိုင်၊ မသိနိုင်ကြသည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့ သိနားလည်နေပြီဟု ထင်မှတ်အပ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သည် မျက်မှောက်သိမဟုတ်၍ ပရမတ်အစစ် မဟုတ်သေး။ အနုဿဝ- တစ်ဆင့်ကြား၊ ပရံပရာ-အဆက်ဆက်စကား၊ ပီဋကသမ္ပဒါန- ကျမ်းဂန်နှင့် ညီညွတ်ခြင်း၊ နယဟေတု- နည်းမှီး ယူဆခြင်း စသည်တို့ အလိုအားဖြင့်သာလျှင် သိအပ်သော အနက်ဖြစ်၍ ဆိုခဲ့သည့် အတိုင်းပင် နာမပညတ်၊ အာကာရပညတ်၊ သဏ္ဍာနပညတ်၊ များသာ ဖြစ်လေသည်။ တိုက်ရိုက်ထင်ရှားစေသော ဤ သာဓက ဥပမာကဲ့သို့ပင် လောကီနာမ်ရုပ်တို့တွင်လည်း ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် မတွေ့ရပါဘဲလျက် ညွှန်ပြရုံမျှဖြင့် သိအပ်သော သဘောဟူသမျှကို “ပရမတ်အစစ် မဟုတ်၊ နာမ ပညတ်၊ အာကာရ ပညတ်၊ သဏ္ဍာနပညတ်သာ”ဟု မှတ်ရာ၏။

မျက်မှောက်နှင့်သုတ စပ်၍သိပုံ။ ။ပုထုဇဉ်တို့သည် ကာမာဝစရ ရုပ်နာမ်တို့ကို မိမိတို့သန္တာန်၌ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်သောကြောင့် မျက်မှောက်သိနိုင်ကုန်၏။ ဒွါရ ၆- ပါး၌ ထင်သောကြောင့်လည်း မျက်မှောက် သိနိုင်ကုန်၏။ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်၍လည်း မျက်မှောက် သိနိုင်ကုန်၏။ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား မဟဂ္ဂုတ် တရားတို့ကိုလည်း မျက်မှောက် သိနိုင်ကုန်၏။ ထိုသို့ သိရသောအခါ၌ ကျမ်းဂန်တို့တွင် ညွှန်ပြအပ်သော ပထဝီ၊ စိတ်၊ ဖဿ စသည်တို့မှာ ဤသဘော၊ ဤသဘောများပင်တည်း ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကတိကတို့ ဟောအပ်သော ပထဝီ၊ စိတ်၊ ဖဿ စသည်တို့မှာ ဤသဘော၊ ဤသဘောများပင်တည်း ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သုတနှင့်စပ်၍ အမှန်အတိုင်းသိကုန်၏။ ဥပမာ-

သပြက်သီးကို မစားဘူးသေးသော သူသည် သူတစ်ပါးပြောသည်ကို ကြားရုံမျှဖြင့် သပြက်သီး၏အရသာကို အမှန်အတိုင်းမသိနိုင်သေး။ ကိုယ်တိုင် စားရမှသာလျှင် မျက်မှောက်တွေ့၍ “သူတစ်ပါး ပြောသော သပြက်သီး၏ အရသာမှာ ဤသို့ သဘောရှိသည်”ဟု အမှန်အတိုင်း သိရသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ဤအရာ၌ “လောကုတ္တရာကိုသာ နက်နဲသောကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့ မသိနိုင်ကြသည်။ လောကီတရား ဟူသမျှ ကိုကား မည်သူမဆို သိနိုင်သည်”ဟု ထင်မှတ်တတ်ကြ၏။ ထိုသို့ မထင်မှတ်အပ်ကြောင်းကို နားလည်စေရန် ဤသပြက်သီး ဥပမာကို ထုတ်ပြပေသည်။ ပဋိသန္ဓေက မျက်စိကွယ်ခဲ့သောသူမှာ အဆင်းနှင့်စပ်၍ အမှန်အတိုင်း မသိနိုင်ပုံ စသည်ကိုလဲ ရှေး၌ပြခဲ့ပေသည်။

ဤသို့ မျက်မှောက် မသိနိုင်သောသူအား ရုပ်-နာမ် တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာကို အမှန်အတိုင်းသိအောင် ညွှန်ပြဟောပြော၍ မဖြစ်နိုင်သည်ကိုရည်၍၊ အနုဋီကာဆရာသည် “ဓမ္မာနံ အနိဒ္ဓိသိတဗ္ဗ သဘာဝေါ”ဟု မိန့်ဆိုတော်မူပေသည်။ “ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာအစစ်ကို ညွှန်ပြ၍မဖြစ်-ညွှန်ပြရုံမျှဖြင့် မသိစေနိုင်၊ မျက်မှောက်ဒိဋ္ဌတွေ့မှသာလျှင် အမှန်အတိုင်းသိနိုင်သည်။ ထိုသို့ သိအပ်သော သဘောသည်သာလျှင် ပရမတ် တရားအစစ် မည်သည်”ဟု ဆိုလို၏။ ခက်ခဲ နက်နဲပေစွ။ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ကြံစည်အပ်၏။

ပြခဲ့ပြီးသော ပရမော ဥတ္တမော အဝိပရိတော အတ္ထော ဟူသော ဋီကာကျော် ဝစနတ္ထသည် ဤကထာဝတ္ထု ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့်အညီ ဆိုအပ်သော ဝစနတ္ထပေတည်း။

ညီညွတ်ပုံကား။ ။ပရမောပုဒ်ကို၊ ဥတ္တမောဟုဖွင့်ခြင်းသည် သဒ္ဓါ
 နက်တူ၍ ဖွင့်ခြင်းပေတည်း။ ဥတ္တမတောကား
 “အဝိပရီတ ဘာဝတော ဧဝ ပရမော ပဓာနော အတ္ထော” ဟူသော
 အနုဋီကာနှင့် တိုက်ရိုက်ညီညွတ်၏။ ပရမော ဟူသောပုဒ်နှင့်
 အဘိဓေယျတ္ထအားဖြင့် တူသောကြောင့် ထိုသို့ ဖွင့်သည်ဟူ၍လည်း
 မှတ်အပ်၏။ တူပုံကား-သစ္စိကတ္ထပုဒ်နှင့် ပရမတ္ထပုဒ်တို့သည် သဒ္ဓါ
 နက်မျှသာ ကွဲကုန်၏။ အဘိဓေယျတ္ထ ဟောအပ်သော တရားကိုယ်
 အနက်အားဖြင့်ကား တူကုန်၏။ ထို ၂-ပုဒ်လုံးပင် ခန္ဓာ, အာယတန,
 ဓာတ်, ဣန္ဒြေဟူသော ၅၇-ပါး တို့ကိုသာ ဟောကုန်၏။ ၎င်းတို့ကို
 သစ္စိက+ အတ္ထ, ပရမ+အတ္ထဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ကြည့်လျှင်, အတ္ထသဒ္ဓါ ၂-
 ခုမှာ အချင်းခပ်သိမ်း တူနေ၍ အထူးပြရန်မလိုပြီ။ သစ္စိကနှင့် ပရမ
 ပုဒ်တို့ကိုသာ အဘိဓေယျတ္ထအားဖြင့် တူသည်ဟု ပြလိုရင်းပေတည်း။
 မှန်သောတရား ဟူသည်မှာလည်း ၅၇-ပါးပင်ဖြစ်၏။ မြတ်သော
 တရားဟူသည်မှာလည်း ထို ၅၇-ပါးပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
 တရားကိုယ် အနက်အားဖြင့် ထို ၂-ပုဒ်တို့ တူကြပေသည်။

ဤသို့ အဘိဓေယျတ္ထအားဖြင့် တူသောကြောင့် ပရမောပုဒ်ကို
 သစ္စိကော ဟူ၍လည်း ဖွင့်နိုင်ပေ၏။ “သစ္စမေဝ သစ္စိကံ”ဟူသော
 အနုဋီကာ နှင့်အညီ, သစ္စိကပုဒ်နှင့် သစ္စပုဒ်တို့အနက်တူသောကြောင့်,
 သစ္စော ဟူ၍လည်း ဖွင့်နိုင်ပေ၏။ ထို့ပြင်မှန်သည်ဟူသော အနက်ကို
 ဟောသောအားဖြင့် သစ္စိက, သစ္စပုဒ်တို့နှင့် အနက်တူသော ဘူတ,
 ယထာ ဘူတ, တထ, တစ္ဆ, အဝိတထ, အဝိပရီတ, အစရှိသော
 ပုဒ်တို့ဖြင့်လည်း ဖွင့်ပြနိုင်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍, သစ္စိက သဒ္ဓါနှင့်

အနက်တူသော အဝိပရိတ သဒ္ဓါဖြင့် ပရမော ပုဒ်ကို အ-ဝိပရိတော ဟု ထပ်ဆင့်၍ ဋီကာကျော်ဆရာ ဖွင့်ပြတော်မူပေသည်။

ပရမတ္ထပုဒ်၌ အနက်မှန်။ ။ပြခဲ့ပြီးသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာအဖွင့် အလုံးစုံကို ပေါင်းစပ်၍ ပရမတ္ထ ပုဒ် ၏ အနက်မှန်ကို ဤသို့သိအပ်၏။ မျက်မှောက် သိအပ်သော စိတ်၊စေ တသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အနက်သဘော ၄-ပါးသည် မဖောက် မပြန် မူလရှိရင်းအတိုင်း မှန်ကန်သောကြောင့် မြတ်သော သဘော မည်၏။ ပရမတ္ထ မည်၏။ ဤအနက်မှန်ကို နှလုံးထဲ၌ မြဲမြံစွာ သိမှီးထားကြပါကုန်။

ဤပရမတ္ထပုဒ်အရာ၌ “ပရမတ်ဟူသည်မှာ မဖောက်ပြန် မပြောင်း လဲ မပျက်စီးကောင်း၊ ပညတ်သာလျှင် ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲ ပျက်စီး သည်”ဟု အခြေတည်ပြီးလျှင် ပရမတ်ဟူက လက္ခဏာအားဖြင့် မဖောက်ပြန်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အကျိုးပေးအားဖြင့် မဖောက်ပြန် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရုပ်ကိုဖောက်ပြန်သည်ဟု ဆိုသော်လဲ၊ လက္ခဏာ အားဖြင့် မဖောက်ပြန် ဟူ၍လည်းကောင်း ဤသို့စသည်ဖြင့် များစွာသော ဆရာမြတ်တို့သည် အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ကြံစည်၍ ပြောဆိုရေးသားကြလေကုန်၏။ ထို ပြောဆိုရေးသားချက်များသည် ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် မနီးနှောမိခြင်း၊ အ-ဝိပရိတ ပုဒ်နှင့် အ,ဝိပရိဇာတ ပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ထူးပုံကို သတိမမူ မိခြင်း၊ ဖောက်ပြန်ဟူသော မြန်မာစကား၌ မှားယွင်း၊ ပြောင်းလဲဟူ သော အဓိပ္ပါယ် ၂-မျိုး ရနိုင်သည်ကို မစဉ်းစားမိခြင်းများကြောင့် ဋီကာကျော်၏ အဘော်ကို မမိသည့်အတွက် သင့်လျော်အောင် ကြံစည်၍ ပြောဆို ရေးသားချက်တို့မျှသာတည်း။

အနည်းငယ်ဖော်ပြဦးအံ့၊ ဖောက်ပြန် ဟူသော မြန်မာစကား၌ ပြောင်းလဲပျက်စီးသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မှားယွင်းသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အနက် အဓိပ္ပါယ် ၂-မျိုးရှိ၏။ ထို့အတူပင်၊ မဖောက်ပြန် ဟူသော စကား၌လဲ မပြောင်းလဲ မပျက်စီးဟူ၍လည်းကောင်း၊ မမှားယွင်းမှန်ကန်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပါယ် ၂-မျိုးရှိ၏။ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါပုဒ်ကို မြန်မာပြန်ဆိုကြည့်ပါ။ သမ္မာ မဖောက်မပြန်+ သံ-ကိုယ်တိုင်+ ဗုဒ္ဓေါ-သိသောဘုရား၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ-မဖောက်မပြန် ကိုယ်တိုင်သိ သောဘုရား။ ဤသို့ အသီးအသီးစပ်၍ ကြည့်လျှင်၊ မဖောက်မပြန် သိသောဘုရား၊ ကိုယ်တိုင်သိသောဘုရား-ဤသို့ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်ရာတွင် မဖောက်မပြန်သိသည် ဟူရာ၌ ဘာကို ဆိုလိုပါသနည်း? ဆရာနည်းမခံဘဲ ကိုယ်တိုင်ပင် သိငြားသော်လည်း၊ မှားယွင်းလျက် သိသည်မဟုတ်၊ မမှားမယွင်း အမှန်အတိုင်းပင် သိသည်ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထို့ကြောင့် ဤသို့သော အရာ၌ မဖောက်မပြန်ဟူသည်မှာ မမှားမယွင်း မှန်ကန်သည်ကိုသာ ဆိုလိုသည်ဟု သိအပ်၏။

ပါဠိဘာသာ၌ -

ဝိ+ပရိ+နမု ဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော ဝိပရိဏတ ပုဒ်နှင့်၊
 ဝိ+ပရိ+က္က ဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ဝိပရိတ ပုဒ်တို့သည် ခပ်ဆင်ဆင် ရှိကြ၏။ ထို ၂-ပုဒ်လုံးကိုပင် ဖောက်ပြန်သည်ဟူ၍ချည်း မြန်မာပြန်ဆိုကြ၏။ သို့သော်လည်း၊ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်ကား -

ဝိပရိဏတ-ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲ ပျက်စီးသည်၊

ဝိပရိတ-ဖောက်ပြန် မှားယွင်းသည် = မူလ ရှိရင်းမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သည်၊ ဤသို့ ကွဲပြားထူးခြား၏။ ထို ၂-ပုဒ်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော အ,ဝိပရိဏတ, အ,ဝိပရိတ ပုဒ်တို့ကိုလည်း

မဖောက်မပြန် ဟူ၍ချည်း မြန်မာပြန်ဆိုကြ၏။ သို့သော်လည်း၊ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်မူကား -

အ,ဝိပရိဇာတ - မဖောက်ပြန် မပြောင်းလဲ ပင်ကိုယ်အတိုင်း မြဲသည်။

အ,ဝိပရိဇာတ-မဖောက်ပြန် မမှားယွင်းမှုလရှိရင်းအတိုင်း မှန်ကန်သည်=ပြောင်းပြန်မဟုတ်=ဤသို့ ကွဲပြားထူးခြားသည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ဋီကာကျော်၌-အဝိပရိတော=မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော=ဟူသော ဤအနက်မှန်ကို မြဲမြံစွာ မှတ်သားကြပါလေ။

ဤမျှဖြင့် မကျေနပ်သေးလျှင်၊ သညာဝိပလ္လာသစသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဋီကာကျော် သမုစ္စည်းပိုင်း၌ “သမ္မာ အဝိပရိတတောပဿတီတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ”ဟု ဆိုရာတွင် သမ္မာပုဒ်ကို အဝိပရိတတောဟု ဖွင့်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာဌာနပေါင်းများစွာတို့၌ ဤ အ,ဝိပရိတပုဒ် သုံးထားပုံကိုလည်းကောင်း ကြည့်ရှုစဉ်းစားကြပါလေ။

ပြခဲ့ပြီးသော ဆရာမြတ်တို့၏ စကားထဲ၌ “ပညတ်သာလျှင်ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲပျက်စီးသည်”ဟု ဆိုသော စကားသည်လည်း ပြောင်းပြန်မှားယွင်းသော စကားသာတည်း။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ပညတ်ဟူသည်မှာ ဥပါဒိဋ္ဌိဘင်္ဂလဲမရှိ၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်လဲထင်ရှားမရှိသည်သာဖြစ်၍၊ မဖောက်ပြန် မပျက်စီးတတ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ထင်ရှားစေဦးအံ့ အမည်ပညတ်၊ အနက်ပညတ်ဟူသမျှသည်ဖြစ်လည်း မဖြစ်၊ တည်တံ့နေသည်လည်းမဟုတ်၊ ပျက်လဲမပျက်၊ အမှန်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်လည်း မဟုတ်ချေ။ ထိုသို့မရှိ ပါဘဲလျက်၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်သော စိတ်ကူးထဲ၌ ထင်ပေါ်ကာမျှဖြစ်သောအာရုံသာတည်း။ လူတစ်ယောက်ယောက်၏ အမည်ကို စဉ်း

စားကြည့်ပါ။ ထိုအမည်သည် ဘယ်အခါ၌ ဖြစ်ပါသနည်း? ခေါင်းပေါ်၌ တည်ရှိနေပါသလော? ကိုယ်ထဲ၌ တည်ရှိနေပါသလော? ဘယ်အရပ်၌ တည်ရှိနေပါသနည်း? ဘယ်အချိန်မှာပျောက်ပျက်သွားပါသနည်း?။ အမှန်အားဖြင့် ထိုအမည်သည် ဖြစ်လည်းမဖြစ်၊ ဘယ်နေရာမှာမျှ တည်ရှိနေသည်လဲမဟုတ်၊ ပျက်လဲမပျက်၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်တိုင်း၊ စိတ်ကူးထဲ၌ ထင်ပေါ်ကာမျှ အာရုံပင် မဟုတ်ပါလော၊ လူအားလုံးတို့က အသိအမှတ်မပြုဘဲ မေ့ပျောက်လိုက်လျှင် ထိုအမည်သည် ပျောက်ကွယ်သွားသကဲ့သို့ရှိ၏။ သို့သော်လည်း၊ ပျက်စီးသွားသည်ကား မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်ပင်၊ ကပ္ပိပေါင်း လေးအသင်္ချေနှင့်၊ တစ်သိန်းထက်က ထင်ရှားခဲ့သော သုမေဓာရသေ့ ဟူသော အမည်ပညတ်သည် ယခုကာလ လူတို့၏စိတ်ကူးထဲ၌ ထင်ရှားပေါ်နိုင်ပေသည်။ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ အိုး၊ ပုဆိုးစသော အမည် ပညတ်ဟူသမျှ တို့လည်း လူ့နာမည်နှင့်အတူတူချည်းသာတည်း။

မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ အိုး၊ ပုဆိုး စသည်ဖြင့် ခေါ်ဆိုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ်၊ သဏ္ဍာန်ပညတ်တို့လဲ လူ့နာမည်ကဲ့သို့ပင်၊ ဖြစ်ခြင်း၊ တည်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ မရှိကြသည်ချည်းသာတည်း။ အမှန်အားဖြင့် ဘယ်နေရာမှာမျှ ထင်ရှားမရှိကြသည်ချည်းသာတည်း။ သို့သော်လည်း မြင်ရသော အဆင်းရုပ်အပေါင်း၊ ကြားရသော အသံရုပ်အပေါင်း၊ တွေ့ထိရသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်အပေါင်း စသည်တို့ကို ထောက်ဆ၍ မိန်းမ ယောက်ျားစသည်ဖြင့် ခေါ်အပ်သော အထည် ဝတ္ထုကြီးတွေ တကယ်ပင် ရှိနေသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ မြင်သောစိတ်၊ ကြားသောစိတ်၊ တွေ့ထိ သောစိတ် စသည်နှင့် ထိုထို ပုံသဏ္ဍာန် ဖြစ်အောင် ကြံစည်သော နောက်စိတ်တို့ကို မခွဲခြားနိုင်သောကြောင့် ထိုသို့ ထင်မြင်

ကြောင်းကို ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထင်ရှားမရှိပုံကိုလည်း အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ဤအရာ၌ ဥပမာဖြင့် ပြဦးအံ့။

လှည်းဟုခေါ် အပ်သော အထည်ဝတ္ထုမှ ဘီး၊ ဝင်ရိုး၊ လှည်းသံ၊ လှည်းထုတ်၊ အခင်း၊ ရံတိုင်၊ ထမ်းပိုး၊ စသော အစိတ်အပိုင်း ဟူသမျှ ကို အသီးအသီး အကုန်နုတ်ပယ်လိုက်လျှင် လှည်းဟု ခေါ် အပ်သော အထည်ဝတ္ထုကြီး တစ်ခုလုံးပင် အလျှင်းမရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင်၊ မိန်းမ ယောက်ျားစသည်ဖြင့် ခေါ် အပ်သော ရုပ်နာမ် အစဉ်မှ ရှိရှိသမျှ ရုပ်နာမ်အလုံးစုံကို နုတ်ပယ်လိုက်လျှင် မိန်းမ ယောက်ျားစသော ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ်၊ သဏ္ဍာန် ပညတ်တို့ကိုအလျှင်းပင် မတွေ့နိုင်တော့ပြီ။ ဘယ်နေရာ၌ ရှိနေသည်ဟု မဆိုနိုင်တော့ပြီ။ ထို့အတူ ခြတန်း၊ သဲကြောင်း၊ အုန်းဆံကြိုး၊ မြစ်ရေယဉ်၊ သစ်ပင် စသော ဥပမာန တို့နှင့်လဲ နှိုင်းယှဉ်၍ ဆင်ခြင်အပ်၏။

ခြတန်းကြီးဟု ထင်ရာ၌ ခြကောင်ကလေးများသာ ရှိကြ၏။ အတန်းကြီး ပုံသဏ္ဍာန်ကားမရှိ၊ ခြကောင်များကို နုတ်ပယ်လိုက်လျှင် အတန်းကြီးကို မတွေ့နိုင်သောကြောင့်တည်း။ ဤအတူပင် ရုပ် နာမ် အပေါင်း အစဉ်မျှသာရှိ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်အထည် ခြင်္သဏ္ဍာန်ကား မရှိ၊ ရုပ်နာမ်ဟူသမျှကို နုတ်ပယ်လိုက်လျှင်၊ ထိုထို ပုံသဏ္ဍာန်ကို မတွေ့နိုင် သောကြောင့်တည်း။ နောက်ဥပမာတို့၌လည်း ထိုက်သည်အား လျော်စွာ နှိုင်းယှဉ်ပါလေ။

သဲအိတ်ကြီးတစ်ခုကို အမြင့်၌ ဆွဲထား၍ အောက်စမှ အပေါက် တစ်ခုကို ဖောက်လိုက်လျှင် 'သဲတန်းကြီး ကျနေသည်'ဟုထင်ရ၏။ သဲအိတ်ကြီးကို အရှေ့ဘက်သို့ တွန်းလိုက်လျှင် "သဲတန်း ကြီးက အရှေ့ ဘက်သို့ ရွေ့သွားသည်"ဟု ထင်ရ၏။ သို့ဖြစ်ရာ၌ သဲတန်းကြီး ကား စင်စစ် ရှိနေသည်မဟုတ်၊ သဲလုံးကလေးများသာ ရှိကြ၏။

သဲတန်းကြီးက အရှေ့ဘက်သို့ စင်စစ် ရွှေ့သွားသည်မဟုတ်၊ အရှေ့ဘက်သို့ ရွှေ့၍ ရွှေ့၍ သဲလုံး အသစ်အသစ်တို့၏ ကျခြင်းမျှသာတည်း။ သဲကုန်၍ဖြစ်စေ၊ အပေါက်ကို ပိတ်လိုက်၍ဖြစ်စေ၊ သဲတန်းကြီးကို မတွေ့ရသော်လည်း “၎င်းသဲတန်းကြီး ပျက်သွားသည်” ဟူ၍ ကား မဆိုအပ်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ကျနေသော သဲလုံးများမှတစ်ပါး၊ အသီးအခြားမရှိသော ထိုသဲတန်းကြီးသည် မပျက်မစီးနိုင်ကောင်းသောကြောင့်ပေတည်း။ အမှန်အားဖြင့်ကား ထိုသဲတန်းကြီး ပျောက်ကွယ်ခြင်းမှာ သဲလုံးအသစ်များ မကျလာခြင်းမျှသာတည်း။ ဤဥပမာဖြင့်၊ ရုပ်နာမ်အပေါင်းမှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ်စသည် အသီးအခြားမရှိပုံ၊ ရွှေ၍ ရွှေ၍ အသစ်အသစ်ဖြစ်သော ရုပ်တို့မှတစ်ပါး လှုပ်ရှားသော လက်ခြေစသည် အသီးအခြားမရှိပုံ၊ ရုပ်နာမ် အသစ်တို့ မဖြစ်လာခြင်းမှတစ်ပါး သေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အသီး အခြား မရှိပုံတို့ကို နှိုင်းယှဉ်၍ကြည့်လေ။

အုန်းဆံကြိုးကြီး ဟူရာ၌ အုန်းဆံမျှင် ကလေးများသာရှိ၏။ ကြိုးကြီးပုံသဏ္ဍာန်ကား အသီးအခြားမရှိပြီ၊ အမျှင်ကလေးများကို နုတ်ပယ်လိုက်လျှင် ယင်းကြိုးသဏ္ဍာန်ကို မတွေ့နိုင်သောကြောင့်တည်း။ သို့သော် အမျှင်အပေါင်းကိုစွဲ၍ “လက်မခန့်၊ ခြေမခန့်၊ တုတ်သည်” စသည်ဖြင့် ထင်ရ၏။ “ဆယ်တောင်ခန့်၊ အတောင်နှစ်ဆယ်ခန့် ရှည်သည်” စသည်ဖြင့်လည်း ထင်ရ၏။ အမှန်အားဖြင့်ကား- အလွန်သေးငယ် တိုတောင်းသော အမျှင်ကလေးများသာရှိ၏။ ထိုမျှလောက် တုတ်၍ရှည်သော ကြိုးကြီးသဏ္ဍာန်ကား အသီးအခြားမရှိချေ။ ဤဥပမာဖြင့် အထည်ခြစ်ကင်းသော ရုပ်နာမ်အပေါင်းမှတစ်ပါး၊ ကြီးမားသော ပုဂ္ဂိုလ်သဏ္ဍာန်အသီးအခြား မရှိပုံ၊

မျက်စိတစ်မှိတ်ခန့်မျှ ကြာမြင့်စွာမတည်သော ရုပ်နာမ်တို့မှတစ်ပါး တစ်နာရီ၊ တစ်ရက်၊ တစ်လ၊ တစ်နှစ် စသည်ဖြင့် ကြာမြင့်စွာ အသက်ရှင် နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အသီးအခြား မရှိပုံတို့ကို နှိုင်းယှဉ်၍ ကြည့်လေ။

မြစ်ရေယဉ်၌ ရေဟောင်းတို့သည် အောက်သို့ စီးသွားကြလေပြီ။ ၎င်းတို့၏နေရာ၌ အသစ်အသစ် ရေတို့သည် ရောက်၍ ရောက်၍ လာကြ၏။ ထို့ကြောင့်၊ ထိုမြစ်ရေတို့ကို အမြဲတည်နေသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ သို့သော် တစ်နေရာရာ၌ စူးစိုက်၍ကြည့်နေမည်ဆိုလျှင် ပထမ မြင်ရသောရေက တခြား၊ ဒုတိယမြင်ရသောရေက တခြား-ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကွဲပြားသည်သာတည်း။ ဤဥပမာဖြင့် “တစ်ဦးတည်းသော မိန်းမ၊ ယောက်ျားကိုပင် အမြဲမြင်နေသည်၊ အမြဲတွေ့ထိနေသည်”ဟု ထင်မှတ်အပ်သော သန္တတိပညတ်မျိုး၏ ထင်ရှားမရှိပုံကို နှိုင်းယှဉ်၍ ကြည့်လေ။

သစ်ပင်ဥပမာ၌ ပင်လုံး၊ ကိုင်းကြီး၊ ကိုင်းငယ်၊ အခက်၊ အရွက်၊ တို့သာထင်ရှားရှိ၏။ အပင်ပုံသဏ္ဍာန်ကြီးကား ထင်ရှားမရှိပြီ။ ပင်လုံးစသော အစိတ်အပိုင်းတို့ကို နုတ်ပယ်လိုက်လျှင် အပင် ပုံသဏ္ဍာန်ကြီးကို အသီးအခြား မတွေ့နိုင်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ပြင်-မရမ်း၊ ဥနဲ့ စသော အချို့သစ်ပင်တို့၌ ရွက်သစ် ရွက်ဟောင်း ပြောင်းလဲပုံသည် မထင်ရှားလှချေ။ မပြတ် ရွက်ဟောင်း ကြွေ၍ ရွက်သစ်လဲလှေ့ရှိ၏။ ထိုသို့သော သစ်ပင်တို့၌ စိမ်းစိမ်းညိုညို အရွက်အစုအခဲ အမြဲတည်နေသကဲ့သို့ထင်ရ၏။ သို့သော် ရွက်ဟောင်း ကြွေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ရွက်သစ်ထွက်သည်ကိုလည်းကောင်း ထောက်ဆ၍ “ထိုအရွက်အစုအခဲသည်ပင် အမြဲတည်နေသည်မဟုတ်”ဟု သိရ၏။ ဤဥပမာ

ဖြင့် သမ္မဟ၊ သဏ္ဍာန၊ သန္တတိ ပညတ်တို့၏ ထင်ရှားမရှိပုံကို နှိုင်းယှဉ်၍ ကြည့်လေ။

ဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပမာတို့ဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် စေ့စပ် သေချာစွာ နှိုင်းယှဉ်၍ ကြည့်လျှင် “မိန်းမ၊ ယောက်ျား စသော အနက်ခြစ် ပညတ်တို့သည်လည်း လူ့နာမည်ကဲ့သို့ပင် ဘယ်ခါတွင်မှ ဖြစ်လဲမဖြစ်ကုန်၊ ပျက်လဲမပျက်ကုန်၊ ဘယ်နေရာတွင်မှ ထင်ရှား တည်ရှိနေသည်လဲ မဟုတ်ကုန်၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်တိုင်း စိတ်ကူးထဲ၌ ပေါ်ကာမျှ အာရုံတို့သာ” ဟူ၍ မည်သူမဆို သိနိုင်ကောင်းသည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပညတ်ဟူက ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်းမရှိ ထင်ရှားလည်းမရှိ” ဟူ၍ မြဲမြံစွာ မှတ်သားအပ်၏။

အကျဉ်းမှတ်ရန်ကား။ ။ ရုပ်နာမ် အစစ်ဖြစ်သော ပရမတ်တရားတို့တွင် နိဗ္ဗာန်သည် အ-သင်္ခတ ပရမတ်မည်၏။ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ခုက မပြုအပ်သောတရားဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းမရှိဘဲ အစဉ်ထာဝရ မြဲသော နိဗ္ဗာန်၊ ဓုဝတရားလဲ မည်၏။ ကြွင်းသော ပရမတ်တရား ဟူသမျှတို့သည် ကား သင်္ခတပရမတ်တို့ ချည်းသာတည်း။ “ဆိုင်ရာဆိုင်ရာအကြောင်းတို့က ပြုအပ်၊ ဖြစ်စေအပ်သော တရားများ” ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့်ပင် တကယ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်းရှိ၍ အနိဗ္ဗာန်၊ အဓုဝတရားလည်း မည်ကုန်၏။ ထို သင်္ခတပရမတ် တို့သည် အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် ၂-ပါး၌ ဥပါဒိ ဌိဘင်အားဖြင့် တကယ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီးသော်လဲ ဖြစ်ကြ၏။ တကယ် ဖြစ်ပေါ်ဆဲသော်လဲ ဖြစ်ကြ၏။ တကယ်ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော်လဲ ဖြစ်ကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန် ၂-ပါး၌ တကယ်ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့လည်းမဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်လည်း

မဟုတ်ပါဘဲလျက် စိတ်ကူးထဲ၌ ထင်ရုံမျှသာ ဖြစ်သော အာရုံဟူ သမျှသည် ပညတ်တရားချဉ်းသာတည်း။ အမည်ပညတ်၊ အနက် ပညတ် ၂-မျိုးတို့တွင် တစ်ခုခုသော ပညတ်သာတည်း။ လူ့အမျိုးမျိုးတို့ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုသော အမည်သဒ္ဒါအမျိုးမျိုးသည် အမည်ပညတ် မည်၏။ ထိုသဒ္ဒါတို့ဖြင့် သိစေအပ်သော အနက်ခြံ အထည်ဝတ္ထု အမျိုးမျိုးသည် အနက်ပညတ် မည်၏။

ထင်ရှားစေဦးအံ့ - ရူပါရမ္မဏ ဟူသော ပါဠိအမည်၊ ရူပါရုံ ဟူသော ပါဠိပျက် မြန်မာအမည်၊ အဆင်း ဟူသော မြန်မာ အမည်စစ်-ဤသို့သော အမည်ဟူသမျှသည် စဉ်းစားဆင်ခြင်သော စိတ်ကူးထဲ၌ ထင်ကာမျှအာရုံသာတည်း။ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်တို့၌ ဖြစ်ဘူးသည်လည်းမဟုတ်၊ ဖြစ်ဆဲလည်းမဟုတ်၊ ဖြစ်လတ္တံ့လည်း မဟုတ်သည်သာတည်း။ ထို့ပြင် “မည်သည့်နေရာ၌ ထင်ရှားတည်နေ သည်” ဟူ၍ မျက်မှောက်အားဖြင့်လည်း မသိအပ်သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့်၊ အမည်ပညတ်သာမည်၏။ ပရမတ်မမည်။

ထိုအမည်တို့ဖြင့် သိစေအပ်သော အနက်သည်ကား မျက်စိဖြင့် မြင်နိုင်ကောင်းသော သဘောပေတည်း။ ထိုသဘောကို မြင်ဆဲကာလ၊ မြင်ပြီးသည်ကို ဝိပဿနာရှုမှတ်သော ကာလ၊ မြင်ခဲ့ဘူးသည့် အနေအားဖြင့် ဆင်ခြင်သော ကာလ --- ဤသို့ သောကာလတို့၌ မျက်မှောက်အားဖြင့် သိအပ်၏။ ဤသို့ မျက်မှောက်သိအပ်သော ထိုအဆင်းသည် ပရမတ်တရားအစစ်ပေတည်း။ ဤကဲ့သို့ တကယ် မြင်ပြီး၊ မြင်ဆဲကို အာရုံမပြုမိပါပဲ အလွတ်သက်သက် စဉ်းစားဆင်ခြင် သော စိတ်ကူးထဲ၌ ထင်လာသော အဆင်းသည်ကား အမည်ပညတ်၊ အာကာရပညတ်၊ သဏ္ဍာနပညတ်တို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော ပညတ်

သာတည်း။ ပရမတ်အစစ်ကား မဟုတ်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူ-ထိုသို့သော အာရုံသည် အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် ၂-ပါး၌ တကယ်ဖြစ်ပြီးဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ မဟုတ်၍ “မည်သည့်နေရာတွင် ထင်ရှားရှိသည်” ဟု မျက်မှောက် မသိအပ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ဥပမာ-တစ္ဆေကြောက်တတ်သောသူအား တစ္ဆေ မချောက်ပါဘဲလျက် အနီးအပါးတွင် ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသော အကောင်အထည်ကြီး ရှိနေသကဲ့သို့ ထင်တတ်၏။ အိမ်မက်ကို မြင်မက်သောသူအား မကြုံဖူးသော အာရုံတို့ကို တကယ်တွေ့နေသကဲ့သို့ ထင်တတ်၏။ သို့သော်လည်း၊ ထိုသူတို့အား ထင်ပေါ်သော ထိုအာရုံတို့သည် ဘာမျှ အလျှင်း မရှိဘဲ စိတ်ကူးထဲ၌ ပေါ်ရုံမျှသာ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် စိတ်ဖြင့် ဖန်တီး၍ ပေါ်လာသော အာရုံဟူသမျှကို ပညတ်ဟူ၍သာ မှတ်ရာ၏။

စက္ခုပဿာဒ=မျက်စိကြည်လင်မှု၊ စက္ခုဝိညာဏ်=မြင်မှု၊ သဒ္ဓါရုံ= အသံ၊ သောတပဿာဒ=နားကြည်လင်မှု၊ သောတဝိညာဏ်=ကြားမှု ဤသို့ စသည်တို့၌လည်း အမည်ဟူသမျှကို ပညတ်၊ မျက်မှောက် သိအပ်သော သဘောဟူသမျှကို နိဗ္ဗတ္တိတပရမတ္ထ=ပရမတ်အစစ်၊ စိတ်ကူးထဲ၌ ထင်ရုံမျှကို တစ်ပါးပါးသော ပညတ်ဟူ၍ နည်းတူပင် ခဲ့၍ သိပါလေ။

သွားခြင်း-ရပ်ခြင်း-ထိုင်ခြင်း-အိပ်ခြင်း-ကွေးခြင်း-ဆန့်ခြင်း စသောအမှုအရာ ကြိယာတို့၏ အမည်များသည်လည်း ပညတ်တို့ သာတည်း။ ထိုအမည်တို့သည် သွားလိုသောစိတ် စသည်နှင့် ထိုစိတ် ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့ကို ပြုတတ်သောကြောင့် ဝိဇ္ဇာမာနပညတ်၊ တဇ္ဇာပညတ် မည်ကုန်၏။ ဤအရာ၌ ဓာတွတ္တ ကြိယာ ဟူသည်မှာ

ဉာဏ်ကောက်နည်းအားဖြင့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တရားတို့သာ ဖြစ်ကြောင်းကို ပညာရှိတို့ သတိမူမိကြပါစေ။ သို့သော်လည်း၊ ထိုပညတ်တို့ဖြင့် သိအပ်သောအနက်တို့သည်ကား သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိအပ်သောအနက်၊ ဝိပဿနာယောဂီတို့ သိအပ်သော အနက်အား ဖြင့် ၂-မျိုး ပြားကုန်၏။

သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သိပုံ။ ။သာမန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် “ငါသွားသည်၊ ငါရပ်သည်၊ ငါထိုင်သည်၊ ငါအိပ်သည်၊ ငါကွေးသည်၊ လက်ခြေကွေးသည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ငါကောင်၊ လက်၊ ခြေ၊ ပုံသဏ္ဍာန်တို့နှင့်တကွ သိကြ၏။ ဤသို့သိအပ်သော အနက်သည်ကား ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ်၊ သဏ္ဍာန်ပညတ်သာတည်း။ ပရမတ်မဟုတ်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူ-သွားလိုသော စိတ် စသည်နှင့်သွားသော ရုပ်စသည်တို့မှတစ်ပါး အကောင်အထည် ပုံသဏ္ဍာန်များ အသီးအခြား မရှိသောကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်ဖြင့် မျက်မှောက်မတွေ့ရချေ။ ဤသို့ ထင်ရှားမရှိ၍ မျက်မှောက် မသိအပ်သောအနက် ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ဤအရာ၌ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ တဇ္ဇာပညတ်ဖြင့် သိအပ်သော အနက် သည် ပရမတ်သာဖြစ်သင့်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပညတ်ဖြစ်ပါ သနည်းဟူမူ-သိမှုသည် နှလုံးသွင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သောကြောင့်ပေ တည်း။ ရူပ၊ ဝေဒနာ၊ ပထဝီ၊ စသော ဝိဇ္ဇမာနပညတ်များ ကို ဘုရား မပွင့်မိကပင် သုံးစွဲလျက်ရှိ၏။ ထိုအခါက ၎င်းပညတ်များဖြင့် ပရမတ် အစစ်ကို သိနိုင်ကြမည်မဟုတ်။ အများအားဖြင့် သဏ္ဍာန်ပညတ် စသည်ကိုသာ သိနိုင်ကြပေမည်။ ယခုအခါ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပညာရှင်တို့သည်လည်း ၎င်းပညတ်များဖြင့် နှလုံးသွင်း အားလျော်စွာ

သဏ္ဍာန်ပညတ်စသည်တို့ကိုလည်း သိကြသေးသည်သာတည်း။
ထို့ကြောင့် “ဝိဇ္ဇမာနပညတ်ဖြင့် ပရမတ်ကိုသာ သိနိုင်သည်” ဟု
မုချက်နီးသေ မမှတ်အပ်သည်သာတည်း။

ဝိပဿနာယောဂီတို့၏သိပုံ။ ။ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်တို့ကို မပြတ် ရှုမှတ်
သော သူတို့သည်ကား ဉာဏ်ရင့်
သောအခါ၌ သွားလိုသော စိတ်ကိုလည်း သိကြ၏။ ထိုစိတ်ကြောင့်
တရွေ့တရွေ့ချင်း ရွေ့ရှားသော ရုပ်ကိုလည်း သိကြ၏။ ရှေးရှေး
ရွေ့ရှားမှုတို့သည် နောက်နောက် ရွေ့ရှားမှုသို့ မရောက်ဘဲ ကုန်ဆုံး
သွားကြသည်ဟူ၍လည်း အစဉ်အတိုင်းသိကြ၏။ ထို့ကြောင့် “ငါသွား
သည်ဟူသောစကားမှာ ခေါ်ဝေါ်ရုံမျှသာတည်း။ သွားတတ်သော
ငါကောင်ကား မရှိပြီ၊ သွားလိုသောစိတ်နှင့်၊ ရွေ့ရှားမှု ရုပ်အဆင့်
ဆင့်သာ ရှိကြသည်” ဟု ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် ဆုံးဖြတ်လျက်သိကြ၏။
ရပ်ခိုက်၌ ရပ်လိုသောစိတ်ကိုလည်း သိကြ၏။ ထိုစိတ်ကြောင့်
တောင့်၍ တောင့်၍ ခံသော ရုပ်အဆင့်ဆင့်ကိုလဲ သိကြ၏။ တစ်ကြိမ်
မှ တစ်ကြိမ်သို့မရောက်ဘဲ ထိုရုပ်အဆင့်ဆင့် ကုန်ဆုံးသွားကြသည်ကို
လဲသိကြ၏။ ထို့ကြောင့် “ငါရပ်သည်ဟူသော စကားမှာ ခေါ်ဝေါ်ရုံ
မျှသာတည်း။ ရပ်တတ်သော ငါကောင်ကား မရှိပြီ၊ ရပ်လိုမှုနှင့်၊
တောင့်နေမှု အဆင့်ဆင့်များသာ ရှိကြသည်” ဟု ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်
ပင် ဆုံးဖြတ်လျက် သိကြ၏။ ကွေးခိုက်၌ ကွေးချင်သော စိတ်ကိုလဲ
သိကြ၏။ ထိုစိတ်ကြောင့် အတွင်းဘက်သို့ တရွေ့တရွေ့နှင့် ရွေ့ရှား
ဖောက်ပြန်သည်ကိုလဲသိကြ၏။ တရွေ့မှ တရွေ့သို့မရောက်ဘဲ
ကုန်ဆုံးသွားကြသည်ကိုလဲ သိကြ၏။ ထို့ကြောင့် “လက်ကွေးသည်၊
ခြေကွေးသည်၊ ငါကွေးသည်၊ ဟူသောစကားများမှာ ခေါ်ဝေါ်ရုံမျှသာ
တည်း။ ကွေးတတ်သော လက်၊ ခြေ၊ ငါကောင်တို့ကား မရှိကြပြီ၊
ကွေးချင်မှုနှင့်၊ တရွေ့တရွေ့လှုပ်ရှားမှု အဆင့်ဆင့်များသာ ရှိကြ

သည်”ဟု ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ဖြင့်ပင် ဆုံးဖြတ်လျက်သိကြ၏။

ထိုင်ခိုက်၊ အိပ်ခိုက်၊ ဆန့်ခိုက်၊ စသည်၌ သိပုံကိုလဲ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ နည်းမှီး၍ ချဲ့ပါလေ။ ဤသို့ သိအပ်သော အနက်သည်ကား ရုပ်အစစ်၊ နာမ်အစစ်၊ နိဗ္ဗတ္တိတ ပရမတ္ထ ပရမတ်အစစ်ချည်းသာတည်း။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ပစ္စက္ခ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်ရှိသည့်အတိုင်း မျက်မှောက်သိအပ်သော အနက်သဘောများသာ ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ဤသည်ကား တဇ္ဇာပညတ် အရာ၌ ပရမတ် ပညတ်ခွဲပုံတည်း။

ဣတ္ထိ၊ ပုရိသ၊ ဟတ္ထ၊ ပါဒ၊ ဃဋ္ဌ၊ ပဋ္ဌ စသော ပါဠိအမည်၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ လက်၊ ခြေ၊ အိုး၊ ပုဆိုးစသော မြန်မာအမည် ဤသို့သော အမည်ဟူသမျှသည် အမည်ပညတ်ချည်းသာတည်း။ အမှန်အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော မိန်းမပုံသဏ္ဍာန်စသည်ကိုသာ ပြတတ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာမာနပညတ်လဲ မည်၏။ ၎င်းပညတ်တို့ ဖြင့် သိအပ်သော မိန်းမ၊ ယောက်ျား အကောင်အထည်ဖြစ်၊ လက်၊ ခြေ၊ အိုး၊ ပုဆိုး ပုံသဏ္ဍာန် ဖြစ် စသည်တို့သည်လည်း အမှန်အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောကြောင့် မျက်မှောက်မတွေ့အပ် မသိအပ်သော အနက်တို့သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အနက်ပညတ် သဘောတို့သာတည်း။ မျက်မှောက်မသိနိုင်ပုံကား-မိန်းမယောက်ျား စသည်ဟု ထင်မှတ်အပ်သော ဝတ္ထုတို့သည် ရုပ်၊ နာမ် အစစ်တို့၏အစဉ် အပေါင်းအစုမျှသာတည်း။ ထိုရုပ်နာမ်တို့တွင် မြင်သောအခါ၌ အဆင်းရုပ်ကိုသာ မြင်၍ မျက်မှောက်သိနိုင်၏။ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ စသည်ကိုကား မျက်မှောက်မသိနိုင်ချေ။ ထို့အတူ ကြားသောအခါ စသည်၌ အသံရုပ်ကိုသာကြား၍၊ အနံ့ရုပ်ကိုသာနံ၍၊ အရသာ ရုပ်ကိုသာ စားသိ၍ မျက်မှောက်သိနိုင်

၏။ တွေ့ထိသောအခါ၌ ကြမ်းတမ်းနူးညံ့သော ပထဝီရုပ်၊ ပူနွေးအေးသော တေဇောရုပ်၊ တောင့်တင်းပြော့လျော့သော ဝါယောရုပ်တို့ကိုသာ တွေ့ထိ၍ မျက်မှောက်သိနိုင်၏။ မိန်းမ၊ ယောက်ျား စသော ပုံသဏ္ဍာန် အထည်ခြစ်တို့ကိုကား မျက်မှောက်မသိနိုင်ချေ။ ၎င်းမိန်းမ စသည်တို့ကိုကား မြင်မှုစသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် စဉ်းစားဆင်ခြင်သော တတိယဝိထိသို့ရောက်မှ သိနိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ သိသော်လည်း မျက်မှောက်သိကား မဟုတ်ပြီ။ တွေ့ဖူးမှတ်ဖူးသည် အားလျော်စွာ ဆ၍သိခြင်းမျှသာတည်း။ ထို့ပြင်-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပါမှု၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ရုပ်နာမ်တို့ကို ဖြစ်ခဲ့သည့်အနေအားဖြင့် ဆင်ခြင်သော ပဋိသင်္ခါနဉာဏ်ဖြင့်လည်း မျက်မှောက်သိနိုင်၏။ ရှုမှတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်လည်း မျက်မှောက်သိနိုင်၏။ ထိုပဋိသင်္ခါနဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့်ကား မိန်းမစသော အနက်ကို မျက်မှောက်မတွေ့ရသောကြောင့် ထိုအနက်ပညတ်များကို ထင်ရှားမရှိဟူ၍ ဆုံးဖြတ်နိုင်လေ၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ထက်သန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ‘ပရမတ်ပေါ်လျှင်၊ ပညတ်ငုပ်သည်’ ဟူသော ပညာရှိတို့၏ စကားနှင့်အညီ၊ ပရမတ် ရုပ်နာမ် အစစ်တို့ကိုသာလျှင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ သိမြင်ကြ၏။ ပညတ်တို့ကိုကား ထင်ရှားမရှိသော တရားအနေအားဖြင့်သာ သိမြင်ကြလေသည်။ ထိုသို့သော ဝိပဿနာဉာဏ် မဖြစ်ဖူးသေးသော သူတို့မှာကား ‘ပညတ်ပေါ်လျှင်၊ ပရမတ်ငုပ်သည်’ ဟူသော ထိုပညာရှိတို့၏ စကားနှင့်အညီ၊ ပညတ်တို့သည်သာလျှင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားကုန်၏။ ပရမတ် ရုပ်နာမ် အစစ်တို့သည်ကား မြုပ်ကွယ်လျက်သာ ရှိလေကုန်၏။ ထို့ကြောင့်သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် “မိန်းမ ယောက်ျား စသော အထည်ခြစ် ဝတ္ထု

တို့ကိုသာ ထင်ရှားရှိ၍ မျက်မှောက်သိရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
 အဆင်းမြင်မှုစသော ရုပ်နာမ်တို့ကိုကား တမင်ကြံစည်၍ ယူမှသိရ
 သကဲ့သို့လည်းကောင်းထင်မှတ်ကြပေကုန်သည်။ ရှေးစိတ်၊ နောက်
 စိတ်တို့၏ အထူးကိုမသိသေးသောကြောင့် ထိုသို့ ထင်မှတ်ကြောင်းကို
 ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့လေပြီ။ ဤသည်ကား အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်အရာ၌
 ပညတ်နှင့် ပရမတ်တို့ ကို ခွဲပုံတည်း။

ပရမတ်နှင့်ပညတ်ခွဲပုံ ပြီး၏။

ဝိပဿနာ၏ အာရုံ

ယခုအခါ ဝိပဿနာရှုအပ်သော တရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ ပြပေအံ့။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒစသော ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်ကို ဖြစ်စေလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆိုခဲ့ပြီးသော ပရမတ်၊ ပညတ် ၂-မျိုး တို့တွင် ပရမတ် ရုပ်နာမ်အစစ်တို့ကိုသာလျှင် ရှုအပ်ကုန်၏။ ပညတ်ဟူသမျှကိုကား မရှုအပ်။ ပရမတ် ရုပ်နာမ်တို့တွင်လည်း လောကီတရားတို့ကိုသာလျှင် ရှုအပ်ကုန်၏။ လောကုတ္တရာကိုကား မရှုအပ်။ အကြောင်းမူကား-မရဘူး၊ မသိဘူးသေးသောကြောင့် ထိုလောကုတ္တရာတရားတို့သည် ပုထုဇဉ်တို့အား သဘာဝလက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် အမှန်အတိုင်း မထင်ကုန်၊ အရိယာတို့မှာ အမှန်အတိုင်းသိနိုင်သော်လည်း ထိုလောကုတ္တရာကိုရှုခြင်းသည် အကျိုးမရှိချေ။ ထင်ရှားစေဦးအံ့။ လောကီတရား တို့ကို ရှုခြင်းသည် ထိုတရားတို့၌ နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တဟု စွဲလမ်းသော ကိလေသာတို့ကို ကင်းစေနိုင်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။ လောကုတ္တရာတို့၌ကား ထိုသို့စွဲလမ်းသော ကိလေသာပင်မရှိချေ။ ထို့ကြောင့်ထိုတရားတို့ကိုရှုသော်လည်း ကိလေသာကို ပယ်နိုင်ခြင်း ဟူသော အကျိုးမရှိသည်သာတည်း။ ဥပမာ- မြေ တလင်းကို ညီညွတ်စေလိုသောသူမှာ မြင့်ရာကို တူးဖြိုခြင်း၊ နိမ့်ရာကို ဖို့ခြင်းသည်သာလျှင် ညီညွတ်စေနိုင်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။ အလိုလိုပင် ညီညာသောနေရာ၌ တူးဖြိုခြင်း၊ ဖို့ခြင်းသည်ကား အကျိုးမရှိသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့်ပင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၂-၂၂၃)၌ အနဓိဂတတ္တာဟု အကြောင်းပြလေသည်။ မရဘူးသေးသောကြောင့် လောကုတ္တရာကို မရှုအပ်ဟူလို။ ပုထုဇဉ်ကိုသာ ရည်၍ဆိုအပ်သော စကားပေတည်း။ သုတ်မဟာဝါဠိကာ (၃၄၃) ၌ကား၊ အဝိသယတ္တာ၊ ဝိသယတ္ထေပိ စ

ပယောဇနာဘာဝတောဟု အရိယာတို့ကိုပါ ရည်၍ ပြည့်စုံစွာ အကြောင်းပြပေသည်။ လောကုတ္တရာကို အာရုံပြုနိုင်သည့် အရာမဟုတ်သောကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့ မရှုအပ်။ အရိယာတို့မှာ အာရုံပြုနိုင်သောအရာ ဖြစ်ငြားသော်လည်း အကျိုးမရှိသောကြောင့် မရှုအပ်ဟူလို။

ဝိပဿနာသည် ပစ္စက္ခ၊ အနုမာနအားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို လက်ဖြင့် ကိုင်၍ကြည့်သကဲ့သို့ မျက်မှောက်အားဖြင့် မှတ်သိသောဉာဏ်သည် ပစ္စက္ခဝိပဿနာ မည်၏။ ဤ ပစ္စက္ခဝိပဿနာဖြင့် တကယ်ဖြစ်ပျက်သော ရုပ်နာမ် အစစ်တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကိုလဲ မှန်ကန်စွာသိ၏။ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်ကိုလဲ မှန်ကန်စွာသိ၏။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာ ယောဂီတို့သည် အားထုတ်စမှ အစပြု၍ အနုလောမဉာဏ် တိုင်အောင် ဤပစ္စက္ခ ဝိပဿနာကိုသာလျှင် မပြတ်မစဲ ဖြစ်ပွားစေအပ် ၏။ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ စသောဉာဏ် အဆင့်တိုင်း အဆင့်တိုင်း ပစ္စက္ခ-ဝိပဿနာ ထက်သန်ပြည့်စုံသော အခါ၌ မျက်မှောက်မသိအပ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကိုလဲ မျက်မှောက်သိအပ်သော ရုပ်နာမ်တို့နှင့်နှိုင်းဆ၍ ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်သော ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤဉာဏ်သည် အနုမာန-ဝိပဿနာ မည်၏။ ဤအနုမာနဝိပဿနာသည် အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ အတိက်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော လောကီတရားအလုံးစုံကိုပင် အာရုံပြု၏။ သို့သော်လည်း ပစ္စက္ခဝိပဿနာကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာစသည်ကို တကယ်ဖြစ်ပျက်သည့်အတိုင်း အာရုံပြု လျက် သိသည်ကား မဟုတ်ပေ။ အထူးကြောင့်ကြစိုက်၍ ဖြစ်ပွား စေအပ်သော ဉာဏ်လဲမဟုတ်ပေ။ ပစ္စက္ခဉာဏ် ထက်သန်သော

အခါ၌ အလိုလို ဖြစ်ပေါ်သောဉာဏ်သာဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ဤမှ့နောင်၌ ပစ္စက္ခဝိပဿနာ၏ အာရုံကိုသာ ပိုင်းခြား၍ပြပါအံ့။

လောကီတရားတို့တွင် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို အားထုတ်စပုဂ္ဂိုလ်သည် မရှုမှတ်နိုင်၊ ၎င်းဈာန်သည်အလွန် သိမ်မွေ့သောကြောင့် အရှင်သာရိပုတြာအားသော်လည်း ကောင်းစွာ မထင်ရှားကြောင်းကို အနုပဒသုတ်၌ တွေ့ရလတ္တံ့။ မဟဂ္ဂုတ်တရား တို့ကို ဈာန်ရသောသူသည်သာလျှင် မျက်မှောက်ရှုမှတ်နိုင်၏။ ဈာန်မရသောသူသည်ကား မရှုမှတ်နိုင်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ဖူးသော တရားသည် သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ဖြင့် ကောင်းစွာမထင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဤအရာ၌ “အနဓိဂတတ္တာ - မရဖူးသောကြောင့် လောကုတ္တရာကို မရှုအပ်” ဟုဆိုသော အဋ္ဌကထာကိုလဲ နည်းမှီး၍ယူအပ်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဋီကာ (၂-၃၅၃)၌ - လာဘီနော ဧဝ မဟဂ္ဂတစိတ္တာနိ သုပါကဋ္ဌာနိ ဟောန္တိဟု မိန့်ဆိုလေပြီ။

မဟဂ္ဂတစိတ္တာနိ၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့သည်။ လာဘီနော ဧဝ၊ ရသောသူအားသာလျှင်။ သုပါကဋ္ဌာနိ၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ရှုနိုင်အောင် ကောင်းစွာထင်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤဋီကာ၌ အဝဓာရဏ အနက်ရှိသော ဧဝ သဒ္ဒါနှင့် သုပါကဋ္ဌာနိဟူသောပုဒ်တို့ဖြင့် “ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့ ကောင်းစွာထင်ကြသည်။ ဈာန်မရသူအား ကောင်းစွာမထင်ကြ” ဟူသော ဤအနက်ကိုပြ၏။ ဤသို့ပြရာ၌ ကောင်းစွာထင် ဟူသည်မှာ ဈာန်တရားတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကို တကယ်ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်း ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့်သိနိုင်အောင် ထင်ရှားခြင်းပင်တည်း။

ကောင်းစွာမထင် ဟူသည်မှာလဲ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိနိုင်အောင်
 မထင်မူ၍ အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် သိနိုင်ရုံမျှသာ ထင်ခြင်းပင်တည်း။
 သို့ဖြစ်၍၊ ဈာန်မရသောသူသည် မဟဂ္ဂုတ်တရားကို မရှုအပ်ပြီ။
 ကာမာဝစရတရားကိုသာ ရှုမှတ်အပ်၏။ သို့သော်လည်း ကာမာဝစရ
 တရား၌ ပစ္စက္ခဉာဏ် ရင့်သန်သောအခါ မဟဂ္ဂုတ်တရား၌လဲ
 အနုမာနဉာဏ်ဖြစ်ပါသေး၏။ ထို့ကြောင့် “ရှုအပ်သော သင်္ခါရ
 ကြွင်းသေးသည်” ဟူ၍ကား မထင်မှတ်အပ်သည်သာတည်း။
 ကာမာဝစရတရားတို့တွင်လဲ ထင်ရှားသော ရုပ် နာမ်တို့ကိုသာလျှင်
 ရှုအပ်ကုန်၏။ မထင်ရှားသော အချို့ရုပ်နာမ် များကိုကား ကျမ်းဂန်
 သုတဖြင့် ဆင်ခြင်မှန်းဆ၍ မရှုအပ်ပြီ။ အောက်ပါမှာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်
 (၂-၂၄၄) စကားပင်တည်း။

ယေပိ စ သမ္ပသနုပဂါ၊ တေသု ယေ ယဿ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ၊
 သုခေန ပရိဂ္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တေသု တေန သမ္ပသနံ အာရဘိတဗ္ဗံ။

စ၊ လောကုတ္တရာကိုသာ မရှုအပ်သည် မဟုတ်သေး။ ယေ
 သမ္ပသနုပဂါ၊ အကြင်သုံးသပ်ထိုက်သော လောကီတရားတို့သည်။
 သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေသုပိ၊ ထိုလောကီ တရားတို့တွင်လဲ။ ယေ၊ အကြင်
 ရုပ်နာမ်တို့သည်။ ယဿ၊ အကြင်သူအား။ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ၊ ထင်ရှား
 ကုန်၏။ သုခေန ပရိဂ္ဂဟံ၊ မစဉ်းစားရဘဲ လွယ်ကူစွာ ရှုအပ်ခြင်းသို့။
 ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ တေသု၊ ထင်ရှား၍ လွယ်ကူစွာရှုနိုင်သော
 ထိုရုပ်နာမ်တို့၌။ တေန၊ ထိုသူသည်။ သမ္ပသနံ၊ သုံးသပ်ခြင်းကို။
 အာရဘိတဗ္ဗံ၊ အားထုတ်အပ်၊ ဖြစ်စေအပ်၏။

ရုပ် ၂၈-ပါးတို့တွင် ပရမတ်ရုပ်အစစ်ဖြစ်သောကြောင့် ရူပရုပ်
 ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရတို့က တိုက်ရိုက်ပြီးစေ

အပ်သောကြောင့် နိပ္ပန္နရုပ် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဥပါဒိဋ္ဌိဘင်္ဂဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာ ရှိသောကြောင့် သလက္ခဏာရုပ် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ထိုက်သောကြောင့် သမ္ပသနရုပ် ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်အပ်သော ရုပ် ၁၈-ပါး တို့ကိုသာလျှင် ရှုအပ်ကုန်၏။ ထိုမှ တစ်ပါးသော အနိပ္ပန္န ရုပ် ၁၀-ပါးတို့ကိုကား ပဓာနပြု၍ ရှုရန်မလိုပြီ။ ထို့ကြောင့် မဟာဋီကာ၌ -

“ရူပရူပါနေဝ ဟိ ဣဓ ပရိဂ္ဂယန္တိ၊ န ရူပ ပရိစ္ဆေဒ ဝိကာရ-
လက္ခဏာနိ”ဟု မိန့်ဆိုလေပြီ။ (မဟာဋီ ၂-၃၅၃)

ဣဓ၊ ဤအရာ၌။ ရူပရူပါနိဇဝ၊ နိပ္ပန္န၊ သလက္ခဏာ၊ သမ္ပသနရုပ် ဟုခေါ်သော ရူပရုပ် ၁၈-ပါးတို့ကိုသာလျှင်။ ပရိဂ္ဂယန္တိ၊ သိမ်းဆည်း ရှုမှတ်အပ်ကုန်၏။ ရူပပရိစ္ဆေဒဝိကာရလက္ခဏာနိ၊ ရုပ်တို့၏ အပိုင်း အခြားမျှဖြစ်သော အာကာသဓာတ်၊ ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ် ရူပလဟုတာ ရူပမုဒုတာ ရူပကမ္မညတာ ဟူသော ဝိကာ ရရုပ် ၅-ခု၊ ဥပစယ သန္တတိ ဇရတာ အနိစ္စတာ ဟူသော လက္ခဏာ ရုပ် ၄-ခုတို့ကို။ န ပရိဂ္ဂယန္တိ၊ မသိမ်းဆည်း မရှုမှတ်အပ်ကုန်။

စိတ်စေတသိတ်တို့တွင်လည်း ရဟန္တာတို့၏ သန္တာန်၌သာ ဖြစ်သော ကိရိယာဇောတို့ကို ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခတို့ မရှုနိုင်ကုန်။ သို့ ဖြစ်၍၊ ဝိပဿနာယာနိက ဖြစ်သော ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခတို့၏ ပစ္စက္ခ ဝိပဿနာနှင့်ဆိုင်သော အာရုံတရားတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ပိုင်း ခြား၍ မှတ်သားရာ၏။

ပသာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ဝိသယရုပ် ၇-ပါး၊ ဘာဝရုပ် ၂-ပါး၊ အာပေါ ဓာတ် ၁-ပါး၊ ဟဒယရုပ် ၁-ပါး၊ အာဟာရရုပ် ၁-ပါး၊ ဇီဝိတရုပ် ၁-ပါးဟူသော ဤနိပ္ပန္နရုပ် ၁၈-ပါး၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး၊

ဟသိတုပ္ပါဒ် ကြည့်သော အဟိတ်စိတ် ၁၇-ပါး၊ မဟာ ကုသိုလ် မဟာဝိပါက်စိတ် ၁၆-ပါး ဟူသော ဤကာမစိတ် ၄၅-ပါး၊ ၎င်းစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော စေတသိက် ၅၂-ပါး - ဤရုပ်၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့တွင် မျက်မှောက်ထင်ရှားသော တရားတစ်ခုခုကိုသာ ပဓာနပြု၍ ရှုမှတ်အပ်၏။

ရုပ်နာမ်တို့၏ ထင်ရှားပုံ။ ။စက္ခုပသာဒခေါ် ကြည်လင်သော မျက်စိရုပ်၊ ရူပါရုံခေါ် မြင်ရသော အဆင်းရုပ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်ခေါ် မြင်သောစိတ်နှင့်တကွ တစ်စဉ် တစ်တန်းတည်းဖြစ်သော စိတ်များ၊ ၎င်းတို့နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက် များ- ဤရုပ်နာမ်တို့သည် မြင်သောကာလ၌ မျက်မှောက်ထင်ရှားကုန် ၏။ သို့သော်လည်း ဤရုပ်နာမ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသည်သာလျှင် သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကို မှတ်သိနိုင်အောင် လွန်ကဲစွာ ထင်ရှား တတ်၏။ တစ်စဉ်တစ်တန်း တည်းဖြစ်သောစိတ်များ ဟူသည်မှာ - ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ သမ္မုဋိဗျူဟ် ၂၊ သန္တိရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော ၁၊ ကာမကုသိုလ် အကုသိုလ်ဇော ၂၀၊ တဒါရုံ ၁၁၊ စက္ခုဒွါရကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သော ဤစိတ် ၃၈-ပါးတို့ပေတည်း။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏ နည်းအား ဖြင့်ကား ၃၅-ပါး တို့သာတည်း။ ကြားသောကာလ စသည်တို့၌ အကျဉ်းမျှသာပြအံ့။ ဤ မြင်သောကာလ၌ကဲ့သို့ အပြည့်အစုံ သိပါလေ။

သောတပသာဒ=ကြည်လင်သော နားရုပ်၊ သဒ္ဓါရုံ=ကြားရ သောအသံ၊ သောတဝိညာဏ်=ကြားသော စိတ်နှင့်တကွ တစဉ် တည်း စိတ် စေတသိက်များ၊ - ဤ ရုပ်နာမ်တို့သည် ကြားဆဲ၌ ထင်ရှားကုန်၏။

ယာနုပဿာဒ=ကြည်လင်သော နှာခေါင်းရုပ်၊ ဂန္ဓာရုံ=အနံ့ရုပ်၊ ယာနုဝိညာဏ်=နံသော စိတ်နှင့်တကွ တစ်စဉ်တည်း စိတ်စေတသိက်များ၊ - ဤရုပ်နာမ်တို့သည် နံဆဲ၌ ထင်ရှားကုန်၏။

ဇိဝှိပဿာဒ=ကြည်လင်သော လျှာရုပ်၊ ရသာရုံ=အရသာရုပ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်=စားသိသော စိတ်နှင့်တကွ တစ်စဉ်တည်း စိတ် စေတသိက်များ၊-ဤရုပ်နာမ်တို့သည် စားသိဆဲ၌ ထင်ရှားကုန်၏။

ကာယပဿာဒ=ကြည်လင်သော ကိုယ်ရုပ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ= ခက်မာကြမ်းတမ်း နူးညံ့ချောညက်သော ပထဝီရုပ်၊ ပူဇွေးအေးသော တေဇောရုပ်၊ လှုပ်ရှားတောင့်တင်း ပြောလျော့သော ဝါယောရုပ်၊ ကာယဝိညာဏ်=ထိသိသော စိတ်နှင့်တကွ တစ်စဉ်တည်း စိတ်စေတသိက်များ၊ - ဤရုပ်နာမ်တို့သည် တွေ့ထိဆဲ၌ ထင်ရှားကုန်၏။

မိန်းမ ယောက်ျားတို့၏ စိတ်မာန်ဖြစ်သောကာလ၌ ဣတ္ထိဘာဝ=မိန်းမဖြစ်ကြောင်း မျိုးစေ့ရုပ်၊ ပုဗ္ဗာဝ= ယောက်ျားဖြစ်ကြောင်း မျိုးစေ့ရုပ်တို့သည် မျက်မှောက် ထင်ရှားကုန်၏။ တံထွေးမျိုးသောအခါ၊ ထွေးသောအခါ မျက်ရည် နှပ် ချွေး ယိုစီးသောအခါ စသည်၌ ယိုစီးသော အာပေါဓာတ်သည် မျက်မှောက်ထင်ရှား၏။

စဉ်းစားကြံစည်သော ကာလ၊ ရှုမှတ်သော ကာလတို့၌ ကြံသော စိတ်၊ မှတ်သော စိတ်နှင့်တကွ ဟဒယဝတ္ထုခေါ်သော ၎င်းစိတ်တို့၏ မှီရာ နှလုံးရုပ်သည်လည်း မျက်မှောက်ထင်ရှား၏။ ကြံသောစိတ် ဟူသည်မှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ ကာမကုသိုလ် အကုသိုလ်ဇော ၂၀၊ တဒါရုံ ၁၁၊ ဤ ၃၂-ပါးတို့ပင်တည်း။ ရှုမှတ်သောစိတ် ဟူသည်

မှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ မဟာကုသိုလ်ဇော ၈၊ တဒါရုံ ၁၁၊ ဤစိတ် ၂၀-တို့ပင်တည်း။

ဤအရာ၌ “ဘာဝေန္တေဝံ တေသံယေဝ အညတရေန ဘာဝေတိ” ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီ (၂၀၄)၊ “ကဒါစိ ပရိစယဗလေန ဉာဏဝိပုယုတ္တစိတ္တေဟိပိ သမ္ပသနံ” ဟူသော ဋီကာကျော် (စေ တသိကပရိစ္ဆေဒ အပ္ပမညာ သမ္ပယောဂအဖွင့် ၁၀၂) “ပဂုဏံ သမထဝိပဿနာဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ အန္တရန္တရာ ဉာဏဝိပု ယုတ္တစိတ္တေနာပိ မနသိကာရော ပဝတ္တတိ” ဟူသော ဣတိဝုတ် အဋ္ဌကထာ (၁၉၆) တို့နှင့်အညီ၊ တစ်ရံတစ်ခါ၌ ဉာဏဝိပုယုတ် ဝိပဿနာဇောများလည်း ဖြစ်သေးသည်ဟု မှတ်အပ်၏။ ထို့ပြင်၊ “အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၊ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော ပဋ္ဌာန်းပါဠိ (၁-၁၃၃)နှင့်အညီ၊ တရုဏဝိပဿနာဇောနောင် တဒါရုံကျသေး သည်ဟူ၍လဲ မှတ်အပ်၏။

စားသောက်၍ အားအင်တိုးသောကာလ၊ မစားရ၍ အားအင် ယုတ်သော ကာလတို့၌ အာဟာရဟုခေါ်သော အဆီအစေး ဩဇာရုပ်သည် မျက်မှောက်ထင်ရှား၏။ ပသာဒ၊ ဘာဝ၊ ဟဒယ ရုပ်တို့၏ မပြတ်မစဲ ထပ်တလဲလဲ ဖြစ်မှု ထင်ရှားသောကာလ၌ ထိုရုပ်တို့၏ အားအင်မပျက်၊ မညှိုးနွမ်းကြောင်း သဘောဖြစ်သော ဇီဝိတ-အသက်ရုပ်သည် မျက်မှောက်ထင်ရှား၏။ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုထိုကာလ၌ မျက်မှောက်ထင်ရှားသော တရားတို့တွင် အထူးထင် ရှားသော တရားတခုခုကိုသာ ပဓာနပြု၍ ရှုမှတ်အပ်၏။

အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ ၂-ပါးတို့တွင် အဘယ်တရားကို ရှုမှတ် အပ်ပါ သနည်း ဟူမူ - ၂-ပါးလုံးကိုပင် ရှုအပ်ပေ၏။ သို့သော်လည်း အဇ္ဈတ္တ

တရားတို့ကို ပါရမီဉာဏ်အားလျော်စွာ၊ ဖြစ်စဉ်အတိုင်း ပစ္စက္ခဉာဏ် ဖြင့်ရှုခြင်း၊ ၎င်းဉာဏ် ရင့်သောအခါ၌ ဗဟိဒ္ဓတရားတို့ကို သန္တာန်ဖြင့် မပိုင်းခြားမှု၍ ဗဟိဒ္ဓတရားအဖြစ်ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်းပြုလျက် အနုမာနအားဖြင့် ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်၍ ရှုခြင်းဟူသော ဤရှုပုံနှစ်မျိုး သည်သာလျှင် သာဝကတို့၏ အရာတည်း။ ထို့ကြောင့် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တတရားတို့ကိုသာလျှင် ပဓာနထား၍ ရှုမှတ်ရာ၏။ အောက်ပါမှာ သာဝကတို့၏ သုံးသပ်ရိုး တရားကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း မျှသာရှုလျက် အရှင်မောဂ္ဂလာန် ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းကိုပြသော အနုပဒသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ ထပ်ဆင့်၍ဖွင့်သော ဋီကာစကား ပေတည်း။

သာဝကတို့၏ သုံးသပ်ရိုး

ဧကဒေသမေဝါတိ သကအတ္တဘာဝေ သင်္ခါရေ အနဝ သေသတော ပရိဂ္ဂဟေတုဉ္စ သမ္ပသိတုဉ္စ အသက္ကောန္တော အတ္တနော အဘိနိဟာရသမုဒါဂတဉာဏဗလာနုရူပံ ဧကဒေသမေဝ ပရိဂ္ဂဟေ- တွာ သမ္ပသန္တော။ ပ။ တသ္မာ သသန္တာနဂတေ သဗ္ဗမေဗ္ဗေ ပရသန္တာ- နဂတေ စ တေသံ သန္တာနဝိဘာဂံ အကတ္တာ ဗဟိဒ္ဓါဘာဝ သာမည တော သမ္ပသတိ။ အယံ သာဝကာနံ သမ္ပသနစာရော။ (ပ ၄ ၃-၂၇၄)

ဧကဒေသမေဝါတိ၊ ဟူသည်ကား။ သကအတ္တဘာဝေ၊ မိမိ ၏အတ္တဘော၌။ သင်္ခါရေ၊ သင်္ခါရတို့ကို။ အနဝသေသတောပရိဂ္ဂ ဟေတု၊ အကြွင်းမဲ့အားဖြင့် သိမ်းဆည်းခြင်းငှာ။ အသက္ကောန္တော၊ မစွမ်းနိုင်သော အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည်။ အတ္တနော အဘိနိဟာရ သမုဒါဂတဉာဏဗလာနုရူပံ၊ မိမိပါရမီကြောင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်စွမ်း

အားလျော်စွာ။ ဧကဒေသမေဝ၊ တစ်စိတ်မျှကိုသာလျှင်။ ပရိဂ္ဂဟေ တွာ၊ သိမ်းဆည်း၍။ သမ္ပသန္တော၊ သုံးသပ်လျက်။ ပ။ တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ သသန္တာနဂတေ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗဓမ္မေ၊ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို။ သမ္ပသတိ၊ သုံးသပ်၏။ ပရသန္တာနဂတေ၊ သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားတို့ကိုကား။ တေသံ၊ ထိုသူတစ်ပါးတို့၏။ သန္တာနဝိဘာဂံ၊ သန္တာန်ဖြင့် ခွဲခြားခြင်းကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။ ဗဟိဒ္ဓါဘာဝသာမညတော၊ ဗဟိဒ္ဓါအဖြစ် တူသောအားဖြင့်။ သမ္ပသတိ၊ တစ်ပေါင်းတည်း သုံးသပ်၏။ အယံ၊ ဤသို့သော အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ တရားသည်။ သာဝကာနံ၊ သာဝက တို့၏။ သမ္ပသနစာရော၊ သုံးသပ်မှု၏ ကျက်စားရာတည်း။

သို့ဖြစ်၍၊ ဗဟိဒ္ဓတရားတို့ကို ရှာကြံ၍ဖြစ်စေ၊ စဉ်းစား ဆင်ခြင်၍ ဖြစ်စေ၊ မရှုအပ်ကုန်ပြီ။ ဗဟိဒ္ဓ အဆင်း အသံစသည်ကို တမင်ရှာကြံ ၍ ရှုမှတ်သောသူအား စိတ်ယုံလွင့်မှုများ၏။ ထိုယုံလွင့်မှုတို့ကို မမှတ် နိုင်သောကြောင့်၊ သမာဓိ ပညာတို့သည် လျင်စွာမရင့်ကျက်ကုန်။ ထို့ကြောင့် ၁၅-ရက်၊ တစ်လစသည် ကြာသော်လည်း ဘာမျှမထူးခြား ဘဲ ရှိတတ်၏။ သုတအားလျော်စွာ စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ ရှုသောသူအား လည်း ပစ္စက္ခဉာဏ် မဖြစ်သောကြောင့်၊ သမာဓိ ပညာတို့သည် မရင့်နိုင် ကုန်သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့်၊ ဗဟိဒ္ဓ တရားကို ဒွါရ ၆-ပါး၌ အလိုလို ထင်ပေါ်လာသော်သာလျှင် ရှုမှတ်အပ်၏။ အခါခပ်သိမ်း အဇ္ဈတ္တတရားကိုသာလျှင် ရှုမှတ်နိုင်ရန် ကြိုးစားအပ်၏။ ထို အဇ္ဈတ္တကို ရှုရုံမျှဖြင့် နာမ်ရုပ်အလုံးစုံ၌ ရှုခြင်း ကိစ္စပြီးကြောင်းကို အောက်ပါမဟာဋီကာဖြင့်လည်း သိအပ်၏။

အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဟိ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ဟောတု ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ၊
အဇ္ဈတ္တသိဒ္ဓိယံ ပန လက္ခဏာတော သဗ္ဗမ္ပိ နာမရူပံ အနဝသေသ
တော ပရိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ (မဟာဋီကာ ၂-၃၆၈)

ဝိပဿနာဘိနိဝေသော၊ ဝိပဿနာကို စ၍ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။
အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဟောတု၊ မိမိသန္တာန်၌ မူလည်းဖြစ်စေ။ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ၊
အပြင်ပသူတစ်ပါးသန္တာန်၌ မူလည်းဖြစ်စေ။ ပန၊ လိုရင်းအထူးကား။
အဇ္ဈတ္တ သိဒ္ဓိယံ၊ မိမိသန္တာန်၌ရှုမှု ပြီးစီးလတ်သော်။ လက္ခဏာတော၊
သဘာဝ လက္ခဏာ၊ သာမညလက္ခဏာအားဖြင့်။ သဗ္ဗမ္ပိ နာမရူပံ၊
နာမ်ရုပ် အလုံးစုံကိုလည်း။ အနဝသေသတော ပရိဂ္ဂဟိတမေဝ၊
အကြွင်းမဲ့ သိမ်းဆည်းအပ်ပြီး၊ ရှုမှတ်အပ်ပြီးသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။

ဝိပဿနာ ရှုခါစတွင် အဇ္ဈတ္တ၌ ရှုသည်ဖြစ်စေ၊ ဗဟိဒ္ဓ၌ ရှုသည်ဖြစ်
စေ၊ အဇ္ဈတ္တ ရုပ်နာမ်တို့ကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မလစ်လပ်အောင်
မှတ်နိုင်လျှင်၊ ရုပ်နာမ်အလုံးစုံကို လက္ခဏာအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့
သိမ်းဆည်းပြီးသည်သာမည်၏။ အကြွင်းမဲ့ရှုမှတ်ပြီးသည်သာ မည်
၏ဟူလို။

ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ ရှုမှတ်အပ်ကြောင်း

အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့တွင် အဘယ်ကို ရှုမှတ်အပ်
ပါသနည်းဟူမူ - အဒ္ဓါ၊ သန္တတိ၊ ခဏ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားတို့
ကိုသာလျှင် ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ဖြင့် ရှုမှတ်အပ်ကုန်၏။ ပစ္စုပ္ပန် ဉာဏ်ရင့်သော
အခါ၌ အတိတ်၊ အနာဂတ်တရားတို့ကိုလည်း ဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်လျက်
ရှုသော အနုမာနဉာဏ်သည် အလိုလိုပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အတိတ်၊

အနာဂတ်တရားတို့ကို ကြောင့်ကြစိုက်၍ မရွံ့အပ်ကုန်ပြီ။ အကြောင်း
 မူကား-ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အတိတ် အနာဂတ်တရားတို့ကို သဘာဝ
 လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် မှန်ကန်စွာ မသိနိုင်ချေ။ စဉ်းစားကြည့်ပါ
 လော့။ လွန်ခဲ့သော ဘဝများက ရုပ် နာမ်ကို ဖြစ်ခဲ့သည့်အတိုင်း
 အမှန်သိနိုင်ပါမည်လော? မဲသော အဆင်းရှိခဲ့သည်၊ ဖြူသော
 အဆင်းရှိခဲ့သည်၊ စက္ခုပသာဒ သောတ ပသာဒတို့နှင့် ပြည့်စုံခဲ့သည်၊
 မပြည့်စုံခဲ့သည်၊ ဣတ္ထိဘာဝနှင့် ပြည့်စုံခဲ့သည်၊ ဖမ္မာဝနှင့် ပြည့်စုံခဲ့သည်-
 ဤသို့စသည်ဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ရုပ်တို့ကို အမှန်အတိုင်း သိနိုင်
 ပါမည်လော? မည်သို့သော စိတ် စေတသိက်များ ဖြစ်ခဲ့သည်၊
 မည်သည့် မည်သည့်စိတ်နောင်၊ မည်သည့်မည်သည့်စိတ်များ ဖြစ်ခဲ့
 သည်-ဤသို့စသည်ဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော နာမ်တို့ကိုလည်း အမှန်အတိုင်း
 သိနိုင်ပါမည်လော?။ လွန်ခဲ့သော ဘဝများမှာ ဝေးလွန်းပါသေး၏။
 ယခုဘဝတွင် စဉ်းစားကြည့်ပါဦး။ လွန်ခဲ့ပြီးသော နှစ်၊ လ၊ ရက်များ
 အတွင်းကဖြစ်ခဲ့သော ရုပ်နာမ်တို့ကို ယခုဆင်ခြင်ကြည့်လျှင်၊ ဖြစ်ဖူး
 သည့်အတိုင်း မှန်ကန်စွာ သိနိုင်ပါမည်လော? လွန်ခဲ့ပြီးသောနာရီပိုင်း
 အတွင်း၊ ၁၀-မိနစ်၊ ၄၅-မိနစ်၊ အတွင်းက ရုပ်နာမ်များကိုပင် အလုံးစုံ
 စေ့ငှအောင် သဘာဝလက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် မှန်ကန်စွာ မသိနိုင်
 သည်သာတည်း။ ဤသို့ မသိနိုင်သည်ကို ယခု မယုံကြည်နိုင်သေး
 သော်လည်း ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကို မပြတ်မစဲမှတ်၍ တကယ်အားထုတ်
 ကြည့်သောအခါ၌ ဟုတ်မှန်ကြောင်းကို ဆုံးဖြတ်ဝန်ခံနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ထို့ပြင်-အနာဂတ်တရားကိုကား အလျှင်းပင် မသိနိုင်ချေ။
 ညာဘက်ခြေ ကြွလှမ်းစဉ်၌ “ဗယ်ဘက်ခြေ ကြွလှမ်းသောအခါ၊
 ဘယ်လို ရုပ်နာမ်ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု အတတ်မသိနိုင်ချေ။ ကုသိုလ်

ဖြစ်မည်ဟု ထင်သော်လည်း ထိုအခိုက်တွင် အကုသိုလ်လည်း ဖြစ်တတ်
 ချေ၏။ ဝမ်းမြောက်မှု ဖြစ်မည်ဟု ထင်သော်လည်း နှလုံးမသာမှု
 စသည်လည်း ဖြစ်တတ်ချေ၏။ ထို့ကြောင့် အနာဂတ်ကို အလျှင်းပင်
 မသိနိုင်ဟု ဆိုပေသည်။ မသိနိုင်သောကြောင့်ပင်လျှင် လက်နက်
 ထိမှန်ခြင်း၊ အိမ် တိုက်စသည်ဖြင့် ဖိမိခြင်း၊ အမြင့်မှလိမ့်ကျခြင်း၊
 မီးလောင်ခြင်း၊ ရေနစ်ခြင်း၊ မြေ ကင်း ကိုက်ခြင်း၊ ဆူးငြောင့် ခလုတ်
 နှင့် ထိခိုက်ခြင်း စသည်တို့နှင့် ရုတ်တရက် တွေ့ကြုံရသော သူတို့
 သည် ဒုက္ခရောက်တော့မည့် ဆဲဆဲအထိ ကောင်းစားချမ်းသာမည်
 ကိုသာ စိတ်ကူးထဲ၌ မြင်မက်လျက် ရှိလေကုန်၏။ အချို့မှာ သေခါနီး
 အထိ “ကြာရှည်စွာ အသက်ရှင်လျက် ချမ်းသာနေဦးမည်”ဟု
 မြော်လင့်လျက်ရှိကုန်၏။ အကယ်၍ အနာဂတ်ကို အမှန်အတိုင်း
 သိနိုင်ကြငြားအံ့၊ ဗေဒင်ဆရာနှင့် နတ်ကတော်တို့သည် အလုပ်
 လက်မဲ့ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ သို့သော်လဲ အနာဂတ်တရားသည် ထင်မြင်
 မှန်းဆသည့်အတိုင်း မှန်ကန်စွာ ဖြစ်သည်လည်း ရှိပေသေး၏။ ထို
 မှန်ကန်ခြင်းသည်လည်း စုံ၊ မ ဖော်ရာ၌ကဲ့သို့ အဆင်သင့်၍ မှန်ခြင်း
 သာတည်း။ အတပ်သိ၍ မှန်ခြင်းကား မဟုတ်ပေ။

ပစ္စုပ္ပန်တရားသည်ကား မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ဆဲသော်လည်း ဖြစ်
 ၏။ ဒွါရ ၆-ပါး၌ ထင်ဆဲသော်လည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်၊ သတိ၊
 ပညာဖြင့်ရှုမှတ်ပါလျှင်၊ လွန်ကဲထင်ရှားသော ရုပ်နာမ်တစ်ခုခုကို
 သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ဖြင့် မှန်ကန်စွာ မျက်မှောက်သိနိုင်သည်
 သာတည်း။

ဥပမာ-လျှပ်စီးလက်ဆဲ၌ သေချာစွာ ကြည့်ရှုမိပါလျှင် ၎င်း
 လျှပ်စီးကို လက်ရာ ဌာန ပုံသဏ္ဍာန် နှင့်တကွ မှန်ကန်စွာ သိနိုင်၏။

ထိုသို့မဟုတ်ပါဘဲ လျှပ်စီးပျက်ပြီးသည့်နောက်မှ ကြည့်ရှုလျှင်ကား လက်ရာ ဌာနကိုပင် မသိနိုင်ပြီ။ လျှပ်စီးလက်ပုံကို မသိနိုင်သည်မှာ ဆိုဖွယ်မရှိပြီ။ ထိုအတူပင်၊ လျှပ်စီးမလက်မိက ကြိုတင်၍၊ မည်သည့် နေရာက မည်သို့လက်လိမ့်မည်ဟု မှန်းဆလျှင်လဲ မှန်းဆတိုင်း မမှန် နိုင်ချေ။ ဤဥပမာအတိုင်းပင်၊ အတိတ် အနာဂတ်ကို မှန်ကန်စွာ မသိနိုင်။ ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ မှန်ကန်စွာ မျက်မှောက်သိနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်တရားတို့ကို ကြောင့်ကြစိုက်၍ မရှု အပ်ကုန်ပြီ။ ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာလျှင် ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ဖြင့် ရှုမှတ်အပ်ပေသည်။

ထို့ပြင် အကြောင်းတစ်ပါးကား-မရှုမိသော ပစ္စုပ္ပန်တရား၌ အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတ၊ အာရမ္မဏာနုသယဟုခေါ်သော ကိလေသာ တို့သည် ကိန်းကုန်၏။ ရှုမှတ်မိသော တရား၌ကား မကိန်းကုန်ပြီ။ သို့ဖြစ်၍၊ ပစ္စုပ္ပန်ကို ရှုမှတ်သော ဝိပဿနာသည် တဒဂ်ပဟာန် အလိုအားဖြင့် ထိုကိလေသာတို့ကိုလဲ ပယ်နိုင်၏။ ၎င်းကိလေသာ တို့မှ ဆက်၍ဖြစ်လတ္တံ့သော ကံနှင့်၊ ဝိပါက ခန္ဓာတို့ကိုလဲ ပယ်နိုင်၏။ ဤကိလေသာ ကိန်းပုံနှင့်၊ ၎င်းကိုပယ်ပုံသည် အခန်း (၇) အနိစ္စာ နုပဿနာ၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။ ဖြစ်ခိုက်က မရှုမိသော အတိတ် တရားတို့၌ကား ထိုအာရမ္မဏာနုသယသည် ကိန်းခဲ့လေပြီ။ ထို အတိတ်တရားကို စွဲ၍ဖြစ်သော ယနပညတ်သည် ဓာတ်ပုံရိုက်ကူး ထားသကဲ့သို့ ထိုကာလမှစ၍ စိတ်သန္တာန်၌ ထင်ရှားလျက်ရှိလေပြီ။ ထို့ကြောင့်၊ မြင်ဘူး၊ ကြားဘူး၊ နံဘူး၊ စားဘူး၊ တွေ့ထိဘူး၊ ကြံသိဘူး သော ထိုအတိတ် ရုပ်နာမ်တို့ကို ပြန်၍ စဉ်းစားမိတိုင်း ယနပညတ် ထင်ရှားလျက် နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တဟု ထင်မြင်စွဲလမ်းမှုသည် ဖြစ်ပေါ် ၏။ ရုပ်နာမ်မျှပဲ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တမျှပဲဟု အဖန်ဖန်ပြန်၍ ဆင်ခြင်

သော်လည်း မူလကပင် ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးထားသကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ စွဲလျက် ရှိသော ထိုယနပညတ် အစိုင်အခဲကြီးကို လုံးဝပျက်ပြားအောင် မတတ်နိုင်တော့ပြီ။ နိစ္စ သုခ အတ္တဟု ထင်မြင်စွဲလမ်းသော ကိလေသာတို့ကိုလည်း ပြန်၍ မနုတ်ပယ်နိုင်တော့ပြီ။

ဥပမာ-အချို့လူမျိုးတို့၌ မိဘ၊ ဆရာတို့က ကလေးသူငယ် များကို ရဲရင့်ရန် သင်ကြားလေ့ရှိကြ၏။ တစ္ဆေသူရဲများကို ကြည့်ရှုဖွယ် အထူးအဆန်းအဖြစ်ဖြင့် ပြောကြားထားကြ၏။ တစ္ဆေ သူရဲ များမရှိ ဟူ၍လည်း အချို့က သင်ကြားထားကြသေး၏။ ထိုလူမျိုးတို့၌ ကလေး သူငယ်များသည် ငယ်စဉ်မှစ၍ ကြောက်ရမုန်းပင် မသိကြပြီ။ ကြီးသောအခါ၌ တစ္ဆေသူရဲများကိုတွေ့မြင်ရသော်လည်း မကြောက် လန့်ကြပြီ။ “အထူးအဆန်းကိုတွေ့မြင်ရသည်” ဟူ၍သာ အောက်မေ့ ကြ၏။ ဤဥပမာ အတူပင်၊ ဖြစ်ခိုက်ကပင် ရှုမှတ်မိ၍ ယနပညတ် မထင်သောကြောင့် မစွဲလမ်းအပ်သော ရုပ်နာမ်တို့၌ ပြန်လည်၍ စဉ်းစားကြည့်သော်လည်း ကိလေသာမဖြစ်နိုင်သည်ကို သိအပ်၏။ မြန် မာလူမျိုးတို့၌ကား အချို့မိဘ၊ ဆရာတို့သည် ကလေးသူငယ် များကို တစ္ဆေသူရဲများဖြင့် ချောက်လှန့်ထားလေ့ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် သူငယ်တို့သည် ငယ်စဉ်မှစ၍ တစ္ဆေသူရဲများကို ကြောက်စရာ ကောင်းသည်ဟု စွဲလမ်းလျက်ရှိကြ၏။ မတွေ့ဖူးသော်လည်း အလိုလို ပင် ကြောက်တတ်လျက် ရှိကြ၏။ လိမ္မာသော ဆရာများက ကြောက် စရာမကောင်းဘူးဟု ပြောပြသော်လည်း အကြောက်မပြေဘဲ ရှိတတ် ၏။ “ကြောက်စရာမကောင်းဘူး”ဟု အဖန်ဖန် ကိုယ်တိုင် ဆင်ခြင် ပါသော်လည်း ကြောက်စိတ်ကို လုံးဝမပြေပျောက်စေနိုင်ကြပြီ။ ဤ ဥပမာအတူပင် ဖြစ်ခိုက်ကမရှုမိ၍ ယနပညတ်ထင်လျက် စွဲလမ်းပြီး

သော အတိတ်ရုပ်နာမ်တို့ကို ပြန်၍ ဆင်ခြင်မှုဖြင့် ထိုဃနပညတ် ထင်မှု၊ စွဲလမ်းမှုတို့ကို လုံးဝကင်းပျောက်စေရန် မတတ်နိုင်ဟု မှတ် အပ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အတိတ်တရားကို ဆင်ခြင်၍ ရှုခြင်းသည် သဘော မှန်အတိုင်း မသိနိုင်ရုံမျှသာမဟုတ်သေး။ ကိလေသာကို ပယ်နိုင်ခြင်း ဟူသော အကျိုးလဲ မရှိသည်သာတည်း။

အနာဂတ်တရားသည် ယခုမဖြစ်သေးချေ။ ထိုတရားကို မဖြစ်မှီက ကြိုတင်၍ ရှုဆင်ခြင်ထားသော်လည်း နောင်ဖြစ်ပေါ်သော အခါ၌ မရှုနိုင်ပါလျှင် ဃနပညတ်ထင်လျက် နိစ္စ သုခ အတ္တဟု စွဲလမ်းသော ကိလေသာ ဖြစ်ဦးမည်သာတည်း။ ကြိုတင်၍ ရှုထားသည့်အတွက် ကိလေသာမကိန်းဘဲနေမည် မဟုတ်ချေ။ သို့ဖြစ်၍၊ အနာဂတ်တရား ကိုဆင်ခြင်၍ ရှုခြင်းသည်လည်း သဘောမှန်အတိုင်း မသိရုံမျှသာ မဟုတ်သေး။ ကိလေသာကို ပယ်နိုင်ခြင်းဟူသောအကျိုးလဲ မရှိသည် သာတည်း။ ထို့ကြောင့်လည်း အတိတ်၊ အနာဂတ်တရားတို့ကို ကြောင့်ကြစိုက်၍ မရှုရပေသည်။ ပစ္စက္ခဉာဏ် ရင့်သောအခါ၌ ပစ္စုပ္ပန်တရားနှင့် နှိုင်းဆ၍ အနုမာနဉာဏ်ဖြင့်သာ ရှုရပေသည်။

ပစ္စုပ္ပန်တရားကို ရှုမှတ်ခြင်းသည်ကား ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် တကယ်ဖြစ်ပျက်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘောမှန်ကိုလည်းသိ၏။ ကိလေသာတို့ကိုလဲ ပယ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန် တရားကိုသာ လျှင် ကြောင့်ကြစိုက်၍ ရှုမှတ်အပ်ပေသည်။ ဤသည်ကား ပစ္စုပ္ပန် ကိုသာ ရှုမှတ်သင့်ရာ၌ အသင့်ယုတ္တိပေတည်း။ ဤအရာ၌ ယုံမှားမရှိ ဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဓမ္မဝေဒ္ဓာနဉာဏ် မြဲမြံစွာဖြစ်စေခြင်းငှါ သာဓက အာဂုံ ပါဠိတို့ကိုလဲ ထုတ်ပြဦးအံ့။

- (၁) အတိတ် နာန္တာဂမေယျ၊ နပုဋိကဇံ အနာဂတံ။
ယဒတိတ် ပဟိနံ တံ၊ အ-ပုတ္တဉ္စ အနာဂတံ။
- (၂) ပစ္စုပ္ပန္နံ ယံ ဓမ္မံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိပဿတိ။
အ-သံဟိရံ အ-သံကုပ္ပံ၊ တံ ဝိဒ္ဓါ အနုဗြူဟယေ။
- (၃) အဇ္ဇေဝ ကိစ္စ'မာတပ္ပံ၊ ကော ဇညာ မရဏံ သုဝေ။
န ဟိနော သင်္ဂရံ တေန၊ မဟာသေနေန မစ္စုနာ။
- (၄) ဧဝံ ဝိဟာရိ အာတာပိ၊ အဟောရတ္ထ မတန္တိတံ။
တံ ဝေ ဘဒ္ဒေကရတ္ထောတိ၊ သန္တော အာစိက္ခတေမုနိ။
(ဥပရိပဏ်၊ ဘဒ္ဒေကရတ္ထသုတ် ၂၂၆)

(၁) အတိတ်၊ အတိတ်ဖြစ်သော။ ယံ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ အကြင်ခန္ဓာ ငါးပါး အပေါင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးသည်။ ပဟိနံ၊ ပျောက်ခဲ့၊ ချုပ်ခဲ့လေပြီ။ (နိရုဒ္ဓံ အတ္တင်္ဂတံ-အဋ္ဌကထာဖွင့်)။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ပျောက်ခဲ့ပြီး၊ ချုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်။ အတိတ်၊ အတိတ်ခန္ဓာ ငါးပါးကို။ န အနုအာဂမေယျ၊ တစ်ဖန်ပြန်၍ မလာစေရာ-တဏှာဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့် ပြန်၍စဉ်းစားမနေရာ။ အနာဂတဉ္စ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာငါးပါး သည်လည်း။ အပုတ္တံ၊ မရောက်လာသေး၊ မဖြစ်ပေါ်လာသေး။ (အ-ဇာတ်အ-နိဗ္ဗတ္တံ-အဖွင့်) တသ္မာ၊ ထိုသို့ မဖြစ်ပေါ်လာသေးသော ကြောင့်။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ် ခန္ဓာငါးပါးကို။ နပုဋိ ကဇံ၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မမြော်လင့် မတောင့်တရာ။

(၂) ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ဓမ္မဉ္စ၊ ခန္ဓာငါးပါးတရားကိုလည်း။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဖြစ်ဆဲ ခဏ၌သာလျှင်။ ယံ ဝိပဿတိ၊ ၇-ပါးသော အနုပဿနာတို့ဖြင့် အကြင်ရှုမှတ်၏။ အ-သံဟိရံ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့

မဆွဲငင်အပ်သော။ ဝါ၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့ မဆွဲငင်နိုင်အောင်။ အသံကုပ္ပံ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိကြောင့် မပျက်စီးသော။ ဝါ၊ မပျက်စီးအောင်။ တံ ဝိပဿနံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့ကို ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက်၌ ရှုမှတ်သော ထိုဝိပဿနာဉာဏ်ကို။ ဝိဒ္ဓါ၊ ပညာရှိသည်။ အနုဗြူဟယေ၊ ပွားစေရာ၏။ (ရှေးမှ နေ့ထို စာအုပ်တို့၌ ယံ ဓမ္မ-ဟု ရှိ၏။ ဥပရိပဏ် စာအုပ်တို့၌ကား ယော ဓမ္မဟု ရှိ၏။ ထိုအလိုအားဖြင့် အကြင်ပညာရှိသည် ရှု၏။ ထိုပညာရှိသည် ပွားစေရန်ဟု အနက် ပြန်ရာ၏။ တံ-ပုဒ်ကို ထောက်လျှင် ယံပုဒ်သည် သာ၍အနက်ဖြောင့်၏)။

(၃) အဇ္ဈေဝ-ဝါထာ၏ အနက်ကို အခန်း (၁) သတိပေး စကား၌ ဆိုခဲ့ပြီ၊ ပြန်၍ ဖတ်ကြည့်ပါ။

(၄) အဟောရတ္တံ၊ နေ့ညဉ့်မပြတ်။ အ-တန္တိတံ၊ မပျင်းရိသည်ဖြစ်၍။ အာတာပီ၊ ကိလေသာတို့ကို ပူလောင်ခြောက်သွေ့စေတတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍။ ဧဝံဝိဟာရီ၊ ဤဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့် ရှုမှတ်လျက် နေလေ့ရှိသော။ တံ၊ ထိုသို့သောပညာရှိကို။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဘဒ္ဒေကရတ္ထောတိ၊ ကောင်းသော နေ့ညဉ့် အချိန်အခါရှိသော သူဟူ၍။ သန္တော၊ ကိလေသာမီး ငြိမ်းအေးတော်မူပြီးသော။ မုနိ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာစိက္ခတေ၊ ဟောကြားတော်မူ၏။

ဤသုတ်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြရာ၌၊ ဧဝံရူပေါ အဟောသီ အတိတ-မဒ္ဓါနန္တိ တတ္ထ နန္တိ သမန္တာနေတိစသည်ဖြင့်၊ အတိတ်သို့ အစဉ်လိုက် ပုံကို ဟောတော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာ၌လည်း “ကာဠောပိ သမာနော ဣန္ဒနီလ မဏိဝဏ္ဏော အဟောသိန္တိ ဧဝံ မနုညဝသေ နေဝ = အသား နက်သော သူကလည်း ‘မြည့်ရောင် အဆင်းရှိခဲ့ပြီ’ဟု ဤသို့ နှစ်သက်ဖွယ် ရုပ်၏ အလိုအားဖြင့်သာလျှင်အောက်မေ့၏” ဤသို့စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြ၏။

ထို့ကြောင့် အတိတ်သာမန်ကိုယူမှ ပြည့်စုံမည်၊ အဒ္ဓါ အတိတ်ကို သာယူလျှင် ရှေးဘဝများကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်သော အဘိညာဉ် ရသူတို့နှင့်သာ ဆိုင်လေရာ၏။ သို့သော်ဤသုတ်သည်ကား အဘိ-
 ညာဉ်မရသော သူတို့ကိုလည်းရည်၍ ဟောအပ်သောသုတ်ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်အလုံးစုံတို့အား များစွာဖြစ်လေ့ရှိသည့် အတိုင်း အတိတ်အနာဂတ်သို့ လိုက်ပုံကို ပြပေအံ့။

အတိတ်အဟောင်းကို မပြန်လင့်။ ။လွန်ခဲ့ပြီးသော ကာလက ကြည်
 လင်သော မျက်စိရုပ်၊ မြင်ရသော
 မျက်နှာ၊ လက်၊ ခြေစသော အဆင်းရုပ်၊ မြင်သောသဘော၊ ဤသို့အစ
 ရှိသော ခန္ဓာငါးပါးတရားတို့သည် ချုပ်ပျောက်လေကုန်ပြီ။ ယခုမရှိကြ
 ပြီ။ ထို့ကြောင့် ပျောက်ကွယ်ပြီးသော ထိုတရားတို့ကို တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့်
 စွဲလမ်းလျက် ကြံစည်အောက်မေ့၍ မနေအပ်။ တဏှာဖြင့်စွဲလမ်းပုံ
 ကား-ငါ့မျက်စိ ကြည်လင်ခဲ့သည်၊ ငါ့မျက်စိကောင်းသည်၊ အလွန်
 သေးသေး မှုန်မှုန် ကလေးများကိုလဲ မြင်နိုင်သည်၊ မျက်နှာက လှပခဲ့
 သည်၊ မျက်လုံး၊ မျက်ခုံး၊ လက်၊ ခြေများက လှပခဲ့သည်၊ အသား
 အရေက ဖြူစင်သန့်ရှင်းသည်၊ လှပသောအဝတ်အထည် အသုံး
 အဆောင်များနှင့် ပြည့်စုံခဲ့သည်၊ ဟိုတုန်းက ဘယ်သူ့ကိုမြင်ခဲ့သည်၊
 သူ့ကိုမြင်ခဲ့ရတာ သိပ်ကောင်းတာပဲ-ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှေးကမြင်ဖူး
 သည်ကိုစွဲ၍ သာယာဝမ်းမြောက်လျက် ကြံစည်အောက်မေ့၏။ ဒိဋ္ဌိဖြင့်
 စွဲလမ်း ပုံကား-ငါကောင်၊ သတ္တဝါကောင်ကမြင်သည်၊ ငါကောင်၊
 သတ္တဝါကောင်ကို မြင်ရသည်ဟု ထင်မြင်လျက်၊ မြင်စဉ်ကာလမှ
 ယခုထက်တိုင် အမြဲတည်ရှိသော အနေအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
 သေလျှင် ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းသွားမည့် သတ္တဝါကောင် အနေ

အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သေလျှင် ပျောက်ပျက်သွားမည့် သတ္တဝါ
 ကောင် အနေအားဖြင့်လည်းကောင်း ကြံစည် အောက်မေ့၏။ ဤသို့
 ရှေးက မြင်ဖူးသည်ကိုစွဲ၍ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် ကြံစည်အောက်မေ့၍
 မနေအပ်။ ထို့အတူပင် ကြားမှု၊ နံမှု၊ စားမှု၊ တွေ့ထိမှု ကြံသိမှုတို့နှင့်
 စပ်၍လည်း ရှေးကထင်ရှားသိခဲ့ဖူးသော အာရုံဝတ္ထုများကို ကြံစည်
 အောက်မေ့၍ မနေအပ်။ အထူးကား-ကြံသိမှုအရာ၌ ရှေးကရှုမှတ်
 ၍ ကောင်းခဲ့သည်၊ မကောင်းခဲ့သည်ကိုလည်း ပြန်လည်စဉ်းစား၍
 မနေအပ်။

အနာဂတ်အသစ်ကို မမြော်လင့်။ ။ နောင်အခါမှ ဖြစ်ပေါ်မည့်
 တရားတို့သည်လည်း ယခု
 မဖြစ်ပေါ်ကြသေး၊ ယခုမရှိကြသေး။ ။ ၎င်း တို့ကို မြော်လင့်တောင့်တ
 ခြင်းသည် “ထိပေါက်လျှင်၊ ဘယ်လိုနေ ထိုင်သုံးစွဲမည်” ဟု ကြံလျက်
 အချိန်ဖြုန်းနေသည်နှင့်သာ တူပေသည်။ ထို့ကြောင့် ငါ့မျက်စိ
 ကြည်လင်၍သာနေပါစေ၊ မျက်စိမမူန် မမဲ့မပျက်ပါစေလင့်၊ အသား
 အရေအဆင်း ပျို့နုလှပလျက်သာ ရှိပါစေ၊ လှပတာကိုသာ မြင်ရပါစေ၊
 လှပတဲ့ အသုံးအဆောင် အပေါင်းအဖော်တွေကို ရပါစေ၊ သည်မြင်မှု
 ဟာမပျက်ဘဲနေပါစေ-ဤသို့ စသည်ဖြင့် မြင်ရမည့် အရေးနှင့်စပ်၍
 မြော်လင့်တောင့်တလျက် မနေအပ်။ ကြားရမည့်အရေး စသည်တို့၌
 လည်း နည်းတူပင်တည်း။ အထူးကား-ကြံသိရမည့်အရေးနှင့်စပ်၍
 ရှုမှတ်ကောင်းရန်၊ အာရုံအထူး ထင်လာရန်၊ ဉာဏ်အထူးများ
 ဖြစ်ပေါ်လာရန်လည်း မြော်လင့်တောင့်တ၍မနေအပ်။

ဖြစ်တိုင်းကိုသာ မလွတ်အောင်မှတ်။ ။မြင်စဉ်ဖြစ်စေ၊ ကြားစဉ်၊ နံစဉ်၊ စားစဉ်၊ တွေ့ထိစဉ်၊ သွားစဉ်၊ ရပ်စဉ်၊ ထိုင်စဉ်၊ အိပ်စဉ်၊ ကွေးစဉ်၊ ဆန့်စဉ်၊ ကြံသိစဉ် ဖြစ်စေ၊ ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်တရားကို ရုပ်နာမ်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု သိမြင်အောင်ရှုမှတ်ရမည်။ အကယ်၍ မရှုမှတ်မိပါက ထိုတရားတို့ကိုပင် “မြဲသည်၊ ချမ်းသာ သည်၊ ကောင်းသည်၊ လှပတင့်တယ်သည်၊ အလိုအတိုင်း ပြီးစေနိုင်သော အကောင်အထည် ဟုတ်သည်ဟု ထင်မြင်လျက် သာယာတပ်မက်သော တဏှာဖြစ်လိမ့်မည်။ အထင်အမြင်မှားသော ဒိဋ္ဌိဖြစ်လိမ့်မည်။ ထိုအခါ၌ စိတ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အလိုအတိုင်း ကာမဝိတက်စသည်ကိုသာ ကြံလျက်ဖြစ်လိမ့်မည်။ ဖြစ်ပုံကား-မြင်စဉ်၌ မမှတ်နိုင်လျှင် “ဘယ်သူ့ကို မြင်လိုက်သည်၊ မိန်းမကို မြင်လိုက်သည်၊ ယောက်ျားကို မြင်လိုက်သည်၊ သူကဘယ်သူ၏ သားသွီးပဲ၊ ဘယ်သူ၏ အမိအဘပဲ၊ ဘယ်ကိစ္စအတွက် လာတာပဲ၊ သူ့စိတ်သဘောက ဘယ်လိုလဲ၊ ပြောဆိုပုံက ဘယ်လိုပဲ” - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကြံစည်စိတ်ကူးတတ်၏။ ဤမျှသာမကသေး -ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ကို မြင်မိပါလျှင် “သူ့ရုပ်ရည်က သန့်ပြန့်ပါပေသည်၊ ပြောဆိုပုံက ယဉ်ကျေးပါပေသည်၊ သွားလာပုံက နူးညံ့ပါပေသည်၊ သူနှင့် စကားပြောရလျှင် ကောင်းမှာပဲ၊ ရင်းနှီးသော မိတ် ဆွေဖြစ်ရလျှင် ကောင်းမှာပဲ” ဤသို့စသည်ဖြင့် ကာမဝိတက်ဖြစ်၍ မဆုံးနိုင်အောင်လဲရှိတတ်၏။ ရွံ့မုန်းဖွယ်ကိုမြင်မိပါလျှင် “သူ့ပုံပန်းကိုက အလွန်ဆိုးသည်၊ စိတ်သဘောအမူအကျင့်က ဘယ်လိုပဲ၊ ငါ့အကျိုးမဲ့ကို သူလုပ်နေတာပဲ၊ သူတော့ သေမှကောင်းမှာပါပဲ၊ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး သတ်ရပါမည်လဲ” (ဗျာပါဒ) “သူတော့ ဒုက္ခနှင့်တွေ့မှ အေးမှာပါပဲ၊ ဘယ်လိုဒုက္ခနှင့်တွေ့ပါစေ၊ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး နှိပ်စက်ရပါမည်လဲ”

(ဝိဟိသာ) ဤသို့စသည်ဖြင့် ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိသာ ဝိတက်ဖြစ်၍ မဆုံးနိုင်အောင်လဲ ရှိတတ်၏။

ထိုသို့သော စိတ်သည် သံဟီရ-တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိဆွဲရာသို့ လိုက်ပါသွားသည်မည်၏။ သံကုပ္ပ-တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိကြောင့် ပျက်စီးသွားသည် မည်၏။ ကြားစဉ်ကာလစသည်၌ မရှုမှတ်နိုင်၍ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိဆွဲရာသို့ စိတ်လိုက်ပါ၊ ပျက်စီးသွားပုံကိုလည်း နည်းတူပင် ချဲ့၍ သိပါလေ။

(ရှုပ် အတ္တတော သမနုပဿတိ-စသော ပါဠိတော်အဖွင့်နှင့် ဤဆိုခဲ့သော အဓိပ္ပါယ်ကို အညီအညွတ် နှိုးနှောနိုင်ကြပါစေ)။

ရှုမှတ်နိုင်ပါမှုကား မှတ်တိုင်းသော ဝိပဿနာစိတ်သည် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အလိုအတိုင်း ကာမဝိတက် စသည်ကို မကြံစည်တော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ရှုမှတ်မှု ဝိပဿနာသည် အသံဟီရ၊ အသံကုပ္ပ မည်၏။ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်လျက် ထိုသို့သော ဝိပဿနာကို ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာမည်သော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဆုံး၍ အနုလောမ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်တိုင်အောင် မပြတ်ပွားစေရမည် ဟူလို။ ဤသုတ်မှ အရှင်မဟာကစ္ဆည်း မထေရ်ဝေဖန်သော အပိဒ်ကိုထုတ်ပြ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကို ဆိုထားသည်မဟုတ်လော-ဟူငြားအံ့၊ မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း သံဟီရ၊ သံကုပ္ပစိတ် ဖြစ်ရာ၌ သာလျှင် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကြီး တစ်ခုလုံးနှင့် ဆိုင်ပေသည်။ ဝိပဿနာ အရာ၌ကား အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကြီး တစ်ခုလုံးနှင့် မဆိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့်၊ ပဋိသန္ဓေစုတိဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော တရားအလုံးစုံကို သိမ်းကျုံး၍ ရှုအပ်သည်လဲ မဟုတ်၊ ရမ်းဆ၍ ရှုအပ်သည်လဲ မဟုတ်၊ မဖြစ်ပေါ်မီက မှန်းဆ၍ ရှုအပ်သည်လဲမဟုတ်၊ ဖြစ်ပြီးနောက် ကြာမြင့်မှ ပြန်လည်ဆင်ခြင်၍ ရှုအပ်သည်လဲမဟုတ်။ အမှန်အားဖြင့်သော်

ကား-ထိုထိုဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ကို ထိုထိုဖြစ်ပေါ်ဆဲ ခဏ၌သာလျှင် ရှုအပ်ပေသည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုပင် ထင်ရှားသိစေလို၍ ဥဒ္ဒေသ ပါဠိတော် ၌ တတ္ထတတ္ထဟူသော အာဇာရ ဝိသေသနကို ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူပေသည်။ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံကို အောက်၌ကြည့်ပါ။

တတ္ထ တတ္ထာတိ-ပစ္စုပ္ပန်မိ ဓမ္မံ “ယတ္ထ ယတ္ထေဝေ သော ဥပ္ပန္နော” တတ္ထ တတ္ထေဝ အနိစ္စာနုပဿနာဒီဟိ သတ္တဟိ အနုပဿနာဟိ ဝိပဿတိ။ (နေတ္တိ၌ရှိသည့်အတိုင်း မူလရင်းပါ၌တည်း။ ဥပရိပဏ်၌ကား ယတ္ထ ယတ္ထေဝ ဥပ္ပန္နံ တတ္ထ တတ္ထေဝ စ န-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယော ဝိပဿတိဟူ၍လည်းကောင်း ပုဂံနေထူး၏။)

တတ္ထ တတ္ထာတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဟူသည်ကား၊ ပစ္စုပ္ပန်မိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ပင် ဖြစ်သော်လည်း။ ဓမ္မံ၊ ခန္ဓာငါးပါး တရားကို။ (ဝိပဿတိ ၌စပ်) ယတ္ထ ယတ္ထေဝ၊ အကြင် အကြင်ခဏ၌သာလျှင်။ သော၊ ထိုပစ္စုပ္ပန် တရား သည်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်၏။ တတ္ထတတ္ထ ဧဝ၊ ထိုထိုဖြစ်ဆဲခဏ၌သာလျှင်။ အနိစ္စာနုပဿနာဒီဟိ၊ အနိစ္စာနုပဿနာ အစရှိကုန်သော။ သတ္တဟိ အနုပဿနာဟိ၊ ၇-ပါးသော အနုပဿနာတို့ဖြင့်။ ဝိပဿတိ၊ ရှု၏။

ဤအဋ္ဌကထာတွင် ပစ္စုပ္ပန်မိ၌ သမ္ဘာဝနာ ဇောတက ပိသဒ္ဓါဖြင့် “ပဋိသန္ဓေ စုတိတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ယခုဘဝတရားဟူသမျှသည် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ချည်း ဟုတ်မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း၊ ထိုတရားအလုံးစုံ ကို သိမ်းကျုံး၍လဲမရှုရ၊ တစ်စုံတစ်ခုကို ရမ်းဆ၍လဲ မရှုရ၊ ဖြစ်ခိုက် တရားကိုသာ ရှုရသည်”ဟု ပြ၏။ တတ္ထ တတ္ထေဝ-၌ အဝဇာရဏ ဇောတက ဧဝသဒ္ဓါဖြင့်လဲ “ထိုပစ္စုပ္ပန်တရားကို မဖြစ်မီကလဲ မရှုရ၊ ဖြစ်ပြီးသည့်နောက် ကြာမြင့်မှလဲ မရှုရ၊ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ဆဲ ခဏ၌သာလျှင် ရှုရသည်”ဟုပြ၏။ အနုပဿနာ ၇-ပါး ဟူသည်မှာ အနိစ္စာနုပဿနာ၊

ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ နိဗ္ဗိဒါ၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ၊ တို့ပေတည်း။ ၎င်းတို့သည် အခဏ်း (၇)၌ ထင်ရှားကုန်လတ္တံ့။

ဤသုတ်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက်၌ သာလျှင် ရှုရမည်ဟုပြသောကြောင့် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ဟု ဆိုသော်လည်း ဝိပဿနာ ၏ အာရုံသည်ကား သန္တတိ၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်မျိုးသာတည်း။ ပဋိသန္ဓေ စုတိဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကြီးတခုလုံးကား မဟုတ်ပေ။ ဤအရာ၌သာ မဟုတ်သေး၊ ဝိပဿနာကဲ့သို့ပင် သူတစ်ပါးစိတ်ကို ပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့်သိသော စေတောပရိယအဘိညာအရာ၌လဲ “အဒ္ဓါ-ပစ္စုပ္ပန်ကို ဇောဝါရဖြင့်သာ ပိုင်းခြား၍ ယူသင့်သည်” ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆို၏။ အောက်ပါအတိုင်းပင်တည်း။

အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် ပန ဇေနဝါရေန ဒီပေတဗ္ဗန္တိ
သံယုတ္တဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ၊ တံ သုဋ္ဌ၊ ဝုတ္တံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ ၂-၆၃)

အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် ပန၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကိုကား။ ဇေနဝါရေန၊ ဇောဝါရဖြင့်။ ဝါ၊ တစ်ဝီထိဖြင့်။ ဒီပေတဗ္ဗန္တိ၊ ပြအပ်၏ဟူ၍။ သံယုတ္တဋ္ဌကထာယံ၊ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ တံ၊ ထိုစကားသည်။ သုဋ္ဌ၊ ဝုတ္တံ၊ ကောင်းစွာဆိုအပ်သောစကားပါပေတည်း။

အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် ဇေနဝါရေန ဒီပေတဗ္ဗံ၊ န သကလေန
ပစ္စုပ္ပန်ဒွါနာတိ အဓိပ္ပာယော။ (မဟာဋီကာ ၂-၆၆)

အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကို။ ဇေနဝါရေန၊ ဇောဝါရဖြင့်။ ဒီပေတဗ္ဗံ၊ ပြအပ်၏။ သကလေန ပစ္စုပ္ပန်ဒွါနာ၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကြီး တစ်ခုလုံးဖြင့်။ န ဒီပေတဗ္ဗံ၊ ပြအပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ အဓိပ္ပာယော၊ ဤကား အဋ္ဌကထာ၏ အလိုတည်း။

ဤပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ဖြင့် “သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍ မျက်မှောက်သိသော စေတောပရိယ အဘိညာအရာ၌လည်းကောင်း၊ ထိုထက်ပင် အထူးသန့်ရှင်းစွာ ပိုင်းခြား၍ ရုပ်နာမ်တို့ကိုသိသော ပစ္စက္ခဝိပဿနာ အရာ၌လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ဟု ဆိုသော်လည်း တစ်ဘဝလုံးကို မယူရ၊ ဇောဝါရဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန် တရားကိုသာလျှင် ယူရသည်” ဟူသော ဤအနက်သည် ထင်ရှား၏။ အနုမာန ဝိပဿနာအရာ၌ကား၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကြီး တစ်ခုလုံးကိုလဲ ယူရသေး၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ဤဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် “ဖြစ်ခိုက် ပစ္စုပ္ပန်တရားသည်သာ ပစ္စက္ခဝိပဿနာ ၏ အာရုံဖြစ်သည်”ဟု ယုံကြည်စွာမှတ်အပ်၏။

သတိပဋ္ဌာနသုတ်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌လဲဖြစ်ခိုက် ပစ္စုပ္ပန် တရားကိုသာ ရှုအပ်ကြောင်းကို တိုက်ရိုက်ပင် ဖော်ပြလျက်ရှိ၏။ ပြပုံကား- “ဂစ္ဆန္တောဝါဂစ္ဆမိတိ ပဇာနာတိ” ဤသို့အစရှိသော ကာယာနုပဿနာ ပိုင်း၌၊ “သွားဆဲသွားခိုက် ဖြစ်သောသူသည် သွားသည်ဟုသိ၏” ဤသို့ စသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလဖြင့်သာဟော၏။ “သွားပြီးသောသူ သိသည်၊ သွားပြီးပြီဟု သိသည်၊ သွားလတ္တံ့သောသူ သိသည်၊ သွားလတ္တံ့ဟု သိသည်” ဤသို့ စသည် အတိတ်၊ အနာဂတ် ကာလတို့ဖြင့်ကား မဟောချေ။

သုခံ ဝါ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိ တိ ပဇာနာတိ-ဤသို့ အစရှိသော ဝေဒနာနုပဿနာပိုင်း၌လဲ၊ “သုခ ဝေဒနာကို ခံစားဆဲခံစားခိုက်ဖြစ်သော သူသည် ‘သုခဝေဒနာကို ခံစားသည်’ဟု သိ၏” ဤသို့စသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလဖြင့်သာဟော၏။ သုခဝေဒနာကို ခံစားပြီးသောသူ၊ ခံစားလတ္တံ့သောသူ၊ “ခံစားပြီးပြီ၊

ခံစားလတ္တံ့”ဟု သိသည်ဟူ၍ ဤသို့ စသည် အတိတ်၊ အနာဂတ် ကာလတို့ဖြင့်ကား မဟောချေ။

သန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ ကာမဇ္ဈန္တံ အတ္တိ မေ အဇ္ဈတ္တံ ကာမဇ္ဈန္တော တိ ပဇာနာတိ ဤသို့ အစရှိသော ဓမ္မာနုပဿနာပိုင်း၌လဲ၊ “ရှိဆဲ ဖြစ်ဆဲသော အဇ္ဈတ္တကာမဇ္ဈန္တကို ငါ့အား အဇ္ဈတ္တကာမဇ္ဈန္တရှိဆဲ ဖြစ်ဆဲဟုသိ၏” ဤသို့စသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလဖြင့်သာဟော၏။ ရှိဘူး ဖြစ်ဘူးသော ကာမဇ္ဈန္တကို သိသည်၊ ရှိလတ္တံ့ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကာမဇ္ဈန္တကို သိသည်၊ ငါ့အား ကာမဇ္ဈန္တရှိခဲ့ဖူးဖြစ်ခဲ့ဖူးပြီဟု သိသည်၊ ရှိလတ္တံ့ဖြစ်လတ္တံ့ဟု သိသည်ဟူ၍-ဤသို့စသည် အတိတ်၊ အနာဂတ် ကာလတို့ဖြင့်ကား မဟောချေ။

သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ-ဤသို့အစ ရှိသော စိတ္တာနုပဿနာပိုင်း၌ကား၊ ပါဠိတော် သက်သက်ဖြင့် မည်သည့် ကာလမျှ မထင်ရှားချေ။ သို့ဖြစ်၍၊မထင်ရှားရာ၌ ထင်ရှားအောင် ဖွင့်ပြလေ့ရှိသော အဋ္ဌကထာဆရာတို့က အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြ တော်မူကြ၏။ ထိုစကားဖြင့် ဤစိတ္တာနုပဿနာ၌လဲ ကြွင်းသော အနုပဿနာများ၌ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ဆဲစိတ်ကိုသာသိရန် မြတ်စွာဘုရား အလိုတော်ရှိကြောင်း ထင်ရှားပေ၏။

ယသ္မိံ ယသ္မိံ ခဏေ ယံ ယံ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ၊ တံ တံ သလ္လ က္ခေန္တော အတ္တနော ဝါ စိတ္တေ၊ ပရဿ ဝါ စိတ္တေ၊ ကာလေန ဝါ အတ္တနော ကာလေန ဝါ ပရဿ စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿိ ဝိဟရတိ။ (ဒီ-၄ ၂-၃၆၇)

ယသ္မိံ ယသ္မိံ ခဏေ၊ အကြင် အကြင် ခဏ၌။ ယံ ယံ စိတ္တံ၊ အကြင် အကြင်စိတ်သည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ တသ္မိံ တသ္မိံ ခဏေ၊

ထိုထိုဖြစ်ဆဲခဏ၌။ (ရှေး၌ အနိယတ်ရှိလျှင်၊ နောက်၌ နိယတ် မကင်း ကောင်းသောကြောင့် ထည့်ရသည်။) တံ တံ၊ ထိုထို ဖြစ်ဆဲ စိတ်ကို။ သလ္လက္ခေန္တော မှတ်သောသူသည်။ အတ္တနော ဝါ စိတ္တော၊ မိမိ၏စိတ်၌ ဖြစ်စေ။ ပရဿ ဝါ စိတ္တော၊ သူတစ်ပါး၏ စိတ်၌ဖြစ်စေ။ ကာလေန ဝါ အတ္တနော၊ ကာလေန ဝါ ပရဿ စိတ္တော၊ ရံခါ မိမိ၏ စိတ်၌ ရံခါ သူတစ်ပါး၏စိတ်၌ဖြစ်စေ။ စိတ္တာ နုပဿီ၊ စိတ်ဟူလျက်။ ဝိဟရတိ၊ နေသည်မည်၏။

လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ဆဲစိတ်ကို မှတ်လျှင်၊ စိတ်ဟူရှုနေသည်မည်၏။ စိတ္တာ- နုပဿနာကို ပွားနေသည်မည်၏ ဟူလို။ ဤအဋ္ဌကထာတွင် သလ္လက္ခေန္တော-ပုဒ်၌ မှတ်သောသူဟု ပြန်ခြင်းသည် သဒ္ဓါနက် အဖြောင့်အတိုင်းပင်တည်း။ ဆွဲ၍ပေးသော အနက်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့်၊ ရှုသည်၊ မှတ်သည်၊ နှလုံးသွင်းသည်ဟူသော ဤသို့သော စကားတို့ကို “ရည်ရွယ်ချက်အားလျော်စွာ၊ အဓိပ္ပါယ်တူသော စကားချည်း” ဟူ၍ မှတ်ပါလေ။

အချို့က စိတ္တာနုပဿနာ ရှုနည်းကိုပြသော အထက်ပါ အဋ္ဌကထာစကားကို သတိမမူမိကြသောကြောင့်၊ ထိုစကား၏ ရှေ့နားတွင်၊ သရာဂစိတ်စသည်တို့၏ သရုပ်တရားကိုယ်ကို ဖွင့်ပြသောစကား ကိုပင် ရှုနည်းပြစကားဟု ထင်မှတ်ပြီးလျှင် “လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုကို သရာဂစိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လောကီကုသိုလ် အဗျာကတ စိတ်များကို ဝီတရာဂစိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း” ဤသို့စသည်ဖြင့် နှလုံး သွင်း ဆင်ခြင်လျှင်၊ စိတ္တာနုပဿနာ ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ ထိုသို့ထင်မှတ်ခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်းသည် ပြခဲ့သော အဋ္ဌကထာဝါကျကို သတိမမူမိခြင်း၊ သရာဂန္တိ အဋ္ဌဝိခံ လောဘသဟဂတံ စသော အဖွင့်၌၊

သရုပ်မျှကိုသာ ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အဘော်ကိုမမိခြင်း၊
 ဝိပဿနာအရာ၌ နည်းနိဿယကို မှန်ကန်စွာမရခြင်း၊ ဝိပဿနာ၏
 သဘောမှန်ကို နားမလည်ခြင်းများကြောင့်ဖြစ်သော ထင်မှားခြင်း၊
 ပြောဆိုမှားခြင်းမျှသာတည်း။ အကြောင်းမူကား-ပြခဲ့ပြီးသော
 အဋ္ဌကထာဝါကျဖြင့် “တကယ်ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်ကို ဖြစ်ခိုက်
 ဖြစ်ခိုက်၌ မှတ်ပါမဟုတ် စိတ္တာနုပဿနာ ဖြစ်ကြောင်းကို” ထင်ရှားပြ၏။
 သို့ဖြစ်ရာတွင် “လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုသည် သရာဂစိတ်မည်၏။
 လောကီကုသိုလ် အဗျာကတစိတ်များသည် ဝိတရာဂစိတ်မည်၏”
 ဤသို့စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်နေလျှင် ထိုသူသည် မိမိသန္တာန်၊ သူတစ်ပါး
 သန္တာန်တို့၌ တကယ်ဖြစ်ဆဲ စိတ်၊ တကယ်ဖြစ်ဖူးသော စိတ်၊
 တကယ်ဖြစ်လတ္တံ့သောစိတ်များကို နှလုံးသွင်းမိပါမည်လော?၊
 သန္တာန် ၂-ပါး၊ ကာလ ၃-ပါးတို့၌ တကယ်ဖြစ်သောစိတ်ကို နှလုံး
 မသွင်းမိလျှင်၊ ဘယ်တရားကို နှလုံးသွင်းမိပါသနည်း?၊ လောဘမူ
 စိတ်၊ သရာဂစိတ်စသော အမည်ပညတ်များနှင့်၊ ရှစ်ခုစသော သင်္ချာ
 ပညတ်များကိုသာ နှလုံးသွင်းမိသည် မဟုတ်ပါလော?၊ ဤသို့ ပညတ်
 မျှကိုသာ နှလုံးသွင်းမိသောကြောင့်၊ အချို့ဆရာတို့ ဆိုသည့် အတိုင်း
 နှလုံးသွင်းမှုသည် ပြခဲ့သော အဋ္ဌကထာစကားနှင့်အညီ စိတ္တာနု-
 ပဿနာမည်သော ဝိပဿနာအစစ် မဖြစ်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊
 ထိုအချို့ဆရာတို့၏ ထင်မှတ်ပြောဆိုခြင်းကို “ထင်မှားခြင်း၊ ပြောဆိုမှား
 ခြင်းမျှသာ”ဟု ဆိုခဲ့ပေသည်။

ဤမျှသာ မကသေး။ အပြစ်တင်ဖွယ်လည်း ရှိသေး၏။ အဘယ်သို့
 နည်းဟူမူ-စေတောပရိယအဘိညာအရာ၌လည်း သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ
 သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့် ဤစိတ္တာနုပဿနာ ပါဠိအတူ

ပင် ဟောတော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာ၌လဲ နည်းတူပင် ဖွင့်ပြ၏။ သို့ဖြစ်ရာ ၌ ထိုအချို့ဆရာတို့၏ ဝါဒအတိုင်းယူလျှင် “လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခုသည် သရာဂစိတ်မည်၏” ဤသို့စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်နိုင်လျှင် “စေတောပရိယအဘိညာ ဖြစ်ပြီ”ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ ထိုသို့ကား မဆို အပ်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ထိုအဘိညာ အဖွင့်၌ “သရာဂစိတ် စသည်တို့၏ သရုပ်မျှကိုသာ အဋ္ဌကထာ ဆရာဖွင့်ပြသည်။ စေတော ပရိယ အဘိညာသည်ကား သူတစ်ပါး၏ စိတ်ကို ဖြစ်ပေါ်စဉ်အတိုင်း အဟုတ်သိမှသာလျှင် ဖြစ်သည်”ဟု ယူအပ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ထို့အတူပင် ဤစိတ္တာနုပဿနာအရာ၌လဲ “သရာဂန္တိ အဋ္ဌဝိဓံ လောဘသဟဂတံ စသည်ဖြင့် သရုပ်မျှကိုသာ ဖွင့်ပြသည်။ စိတ္တာနု- ပဿနာ ဖြစ်ပုံကိုပြသည်ကား မဟုတ်သေး။ ၎င်းစိတ္တာနုပဿနာ ဖြစ်ပုံကိုကား ယသ္မိံ ယသ္မိံ ခဏေ စသောဝါကျ ဖြင့်သာပြသည်”ဟု ထင်ရှား၏။ သို့ဖြစ်၍၊ သတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့်လဲ “ဖြစ်ခိုက် ပစ္စုပ္ပန် တရားသည်သာလျှင် ပစ္စုပ္ပန်ဝိပဿနာ၏ အာရုံ ဖြစ်သည်”ဟု ယုံကြည်စွာမှတ်အပ်၏။

ဤမျှလောက်သော ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ဖြင့်ပင် ဖြစ်ခိုက်ဖြစ် ခိုက် ပစ္စုပ္ပန်တရားကို ရှုမှတ်မှုသည်သာလျှင် ပစ္စုပ္ပန်ဝိပဿနာကုသိုလ် ဖြစ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်သော ဓမ္မဝေဒနာဉာဏ်ကို မြဲမြံစွာ ဖြစ်စေနိုင် လောက်ပြီ။ အကယ်၍၊ ဤမျှဖြင့် ယုံမှားမကင်းသေးပါလျှင်၊ နည်းယူ ဖွယ်၌ ထုတ်ပြလတ္တံ့သော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ဖြင့် ထိုဝိစိကိစ္ဆာ ကို ပယ်ပါလေ။ ထိုမျှဖြင့်လဲ မပယ်နိုင်သေးလျှင် အခန်း (၆) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဘင်္ဂဉာဏ်တို့အရာ၌ ပြလတ္တံ့သော ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ဖြင့်ပယ်နိုင်ပါစေ၊ ထိုကျမ်းဂန် တို့၌ကား ခဏပစ္စုပ္ပန်တရားကို

ရှုသော ဉာဏ်သည်သာလျှင် ပစ္စက္ခဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်များ ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုပစ္စက္ခဉာဏ် ထက်သန်ပြည့်စုံပါမှ အတိတ်၊ အနာဂတ်တို့ကို နှိုင်းဆ၍ရှုသော အနုမာနဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း တိုက်ရိုက်ဖော်ပြလျက်ရှိလေ၏။ ထိုကျမ်းဂန်များဖြင့်သော်မှ ဝိစိကိစ္ဆာကို မပယ်နိုင်သေးလျှင်ကား “ဓမ္မဝေဒနာဉာဏ်တည်းဟူသော အရိယာတို့၏ နိယျာနကို ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာဟူသော နိယျာနာဝရဏတရားက ယခုဘဝ၌ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင်အောင် တားမြစ်ပိတ်ဆို့လျက် နေပါတကား”ဟု အောက်မေ့၍ ဝမ်းနည်းရန်သာ ရှိပေတော့သည်။

ယံကိစ္ဆိ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ၊
 သြဋ္ဌာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ၊ ဟိနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ၊ ယံ ဒုရေ သန္တိ ကေ
 ဝါ။ သဗ္ဗံ ရူပံ အနိစ္စတော ဝေဒိတိ။ ဧကံ သမ္မသနံ။ (ပဋိသံ ၅၁)

ဤသို့စသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်နှင့်အညီ၊ အတိတ်တရားကို ရှေးဦးစွာ ရှုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော့? ဟူငြားအံ့။ ထိုသို့ကား မရှုအပ်သည်သာတည်း။ အကြောင်းမူကား-၎င်းပါဠိသည် သုတ် အဘိဓမ္မာတို့၌ ဟောရိုးဟောစဉ်အတိုင်း ဒေသနာက္ကမအားဖြင့်သာလျှင် ဟောအပ်သော ပါဠိပေတည်း။ ပဋိပတ္တိက္ကမအားဖြင့် အထူးပြု၍ ဟောအပ်သော ပါဠိကား မဟုတ်ပေ။ ထို့ပြင်,-ထိုပါဠိဖြင့် ပြအပ်သော သမ္မသနဉာဏ်သည်လည်း ပစ္စက္ခဝိပဿနာမဟုတ်။ အနုမာနဝိပဿနာသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ၎င်းပါဠိကိုမှီ၍ ‘အတိတ်ကစ၍ ရှုအပ်သည်’ဟု မဆိုအပ်သည်သာတည်း။ ထင်ရှားစေဦးအံ့ - ဝိပဿနာဟူသည်မှာ

ဒွါရ ၆-ပါး၌ ဖြစ်တိုင်းသောတရားတို့ကို ဖြစ်စဉ်အတိုင်းသာလျှင် မလစ်လပ်ရအောင် ရှုမှတ်လျက် ပွားစေအပ်သော တရားပေတည်း။ ထိုသို့ရှုမှသာလျှင် ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကို အမှန်အတိုင်း သိနိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ထိုပါဠိ၌ လာသောအစဉ်ဖြင့် ရှုလျှင် ဖြစ်စဉ်အတိုင်းကျ၊ မကျကို စဉ်းစားကြည့်ရာ၏။ အတိတ်ပြီးလျှင်၊ အနာဂတ်မဖြစ်၊ ပစ္စုပ္ပန်သာဖြစ်၏။ အနာဂတ်ပြီးမှ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ရှေးဦးစွာသာဖြစ်၏။ အဇ္ဈတ္တ၊ ဩဠာရိကစသည် ဖြစ်ပြီးမှသာ ဗဟိဒ္ဓ သုခုမ စသည်ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် အတိတ်တရားကို ရှုပြီးနောက်၊ အနာဂတ်တရားကိုရှုလျှင် အလယ်၌ရှိသော ပစ္စုပ္ပန် တရားကိုမရှုမိဘဲ ရှိလေ၏။ အနာဂတ်ပြီးမှ ပစ္စုပ္ပန်ကို ရှုလျှင်၊ ပြောင်းပြန် ဖြစ်လေ၏။ ဥပမာ-ညာခြေလှမ်းစဉ်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောဘယ်ခြေလှမ်းကိုရှုပြီးမှ တစ်ဖန် လှမ်းဆဲညာခြေလှမ်းကို ရှုရမည်ဆိုလျှင် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ပင် မရှိချေ။ အကယ်၍ ဖြစ်နိုင်စေကာမူ ပစ္စုပ္ပန် ကိုရှုသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်တို့နှင့် မလျော်သည် သာတည်း။ ရှေးဦးစွာ၊ ဗဟိဒ္ဓ စသည်ကိုရှုပြီးမှ အဇ္ဈတ္တစသည်ကို နောက်မှရှုလျှင်လဲ ရှုကောင်းသည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဗဟိဒ္ဓါ အဘိနိဝိသိတွာ အဇ္ဈတ္တဝုဋ္ဌာတိဟု မိန့်ဆို ကုန်ပြီ။ ရှေးဦးစွာ၊ ဗဟိဒ္ဓ၌ ရှုပြီးမှ အဇ္ဈတ္တကို ရှုစဉ်တွင် မဂ်သို့ ရောက်သည် ဟုဆိုလို၏။ ထို့ပြင်၊ -ချုပ်ပြီး၍ ယခုထင်ရှားမရှိသော အတိတ်တရား၊ မဖြစ်သေး၍ ယခုထင်ရှားမရှိသေးသော အနာဂတ် တရားတို့ကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် ယခုလက်ငင်း ထင်ရှားရှိသော ပစ္စုပ္ပန်တရား၌ကဲ့သို့ သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကိုပင် အမှန်အတိုင်း မသိနိုင်ကြောင်းကို ရှေး၌ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကိုမျှ မှန်ကန်စွာ မသိနိုင်ကောင်းသော အတိတ်၊ အနာဂတ်

တို့ကို စ၍ ရှုခြင်းဖြင့် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာ တို့ကိုလဲ
 တကယ်ဖြစ်၍၊ တည်၍၊ ပျက်သွားသည်အတိုင်း မှန်ကန်စွာ ဘယ်မှာ
 သိနိုင်ပါတော့အံ့နည်း? သင်္ခတလက္ခဏာကို မှန်ကန်စွာ မသိသောသူ
 အား သန္တတိယနမူပင် မကွဲသောကြောင့် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ
 လက္ခဏာ အစစ်အမှန်တို့ကို သိသောကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်သည် ဧကန်
 မဖြစ်နိုင်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ပြခဲ့သော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိသည်
 “ကျက်မှတ်၍ ဤအစဉ်အတိုင်း ရှုရမည်”ဟု ပဋိပတ္တိက္ကမကိုပြသော
 ပါဠိမဟုတ်ပေ။ သုတ် အဘိဓမ္မာတို့၌ မှတ်ယူလွယ်စေရန် ဟောရိုး
 ဟောစဉ် အတိုင်းသာ ဟောပြအပ်သော ဒေသနာက္ကမ ပါဠိပေတည်း။

သမ္မသနဉာဏ်၏ ပစ္စုပ္ပန် မဟုတ်ပုံကား - ထိုပါဠိ၌ သမ္မသန
 ဉာဏ်၏ အာရုံကိုပြသော သဗ္ဗံ ရူပံ စသည်ကို အထူးသတိပြု၍
 ဆင်ခြင်ကြည့်ပါ။ ၎င်းဖြင့် တစ်ကြိမ်စီဖြစ်သော တရားတစ်မျိုးတစ်မျိုး
 ကိုသာ အသီးအသီး ပိုင်းခြား၍ ရှုသည်ဟုမဆိုလို။ အလုံးစုံရှိ သမ္မကို
 သိမ်းကျုံး၍ တစ်ပေါင်းတည်း ရှုသည်ဟုသာဆိုလို၏။ ဥပမာ-ဝေဒနာ
 ကို ရှုရာ၌ တစ်ကြိမ်စီ တစ်ကြိမ်စီဖြစ်သော ဝေဒနာတစ်ခုတစ်ခုကို
 အသီးအသီးရှုသည်မဟုတ်ပဲ၊ ရှိရှိသမျှ ဝေဒနာအလုံးစုံကို သိမ်းကျုံး၍
 တစ်ပေါင်းတည်းရှုသည်ဟုဆိုလို၏။ ဤသို့ တစ်ပေါင်းတည်း ရှုရာ၌
 ၎င်းတရားတို့၏ အသီး အသီးသော သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကို
 တစ်ကြိမ်တည်းသော ဉာဏ်ဖြင့် အဘယ်မှာ မျက်မှောက်သိနိုင်တော့
 အံ့နည်း?။ ထို့ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ် မဟုတ်ပေ။ အမှန်အားဖြင့်သော်
 ကား-ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ် ရင့်သန်သောအခါ၌ မျက်မှောက် မြင်အပ်
 ပြီးသော ရုပ်နာမ်တို့နှင့် နှိုင်းဆ၍ ရုပ်၊ ဝေဒနာ စသည်တို့ကို အလုံးစုံ
 သိမ်းကျုံးလျက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်သော အနုမာနဉာဏ်သာတည်း။

၎င်းအနုမာနဉာဏ် အရာ၌ကား “မည်သည့် လောကီတရား ကိုသာ ရှုရမည်၊ မည်သည့်တရားကစ၍ ရှုရမည်” ဟူ၍ ကန့်သတ် ပိုင်းခြားခြင်း မရှိသည်သာတည်း။ ပင်ကိုယ်ဉာဏ်ထက်သောသူ၊ သုတများသောသူတို့အား များပြားကျယ်ဝန်းစွာ ဆင်ခြင်လျက် ဖြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့၌ ထိုဉာဏ်အစီအရင်ကို ကျယ်ဝန်းစွာ ပြုကြပေသည်။ ဤအနုမာနသမ္မုသနဉာဏ်သည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ ရှေးအဖို့၌သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်တို့ ထက်သန်ပြီးဆုံးသော ကာလ၌လဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်သလောက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်လျက် ဖြစ်တတ်သေးသည်သာတည်း။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်တို့ အရာ၌ သာဓကပါဠိကို တွေ့ရပါလတ္တံ့။

အနုမာန ဝိပဿနာ၏ အမည်များ။ ။ထိုအနုမာနဉာဏ်သည် ရုပ်နာမ် တစ်ခုခုကိုသာ ပိုင်းခြား၍ရှုသည်မဟုတ်။ အလုံးစုံကို သိမ်းကျုံး၍ တစ်ပေါင်းတည်းသာရှု၏။ ထို့ကြောင့် ကလာပသမ္မုသန ဟူ၍လဲခေါ်၏။ မျက်မှောက်သိအပ်ပြီးသော ရုပ်နာမ်တို့မှ နည်းမှီး၍ ရှုခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် နယဝိပဿနာ၊ နယဒဿန၊ နယမနသိကာရဟူ၍လဲခေါ်၏။ နယဒဿန၊ နယမနသိကာရ မည်ကြောင်းကို အောက်ပါကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ ဖြင့်သိအပ်၏။

ကေသင်္ခါရဿပိ အနိစ္စတာယ ဒိဋ္ဌာယ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာတိ အဝသေသေသု နယတော မနသိကာရော ဟောတိ။ ပ။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာတိ အာဒိဝစနံ နယတော ဒဿနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ န ကေက္ခဏေ အာရမ္မဏတော။ (အဘိ-ဋ ၃-၂၅၁)

ဧကသင်္ခါရဿပိ တစ်ခုသော သင်္ခါရ၏သော်လည်း။ အနိစ္စ တာယ၊ မမြဲသည်၏အဖြစ်=အနိစ္စလက္ခဏာကို။ ဒိဋ္ဌာယ၊ ပစ္စက္ခ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်သည်ရှိသော်။ သဗ္ဗေသင်္ခါရာ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့သည်။ အနိစ္စာတိ၊ မမြဲကုန်ဟူ၍။ အဝသေသေသု၊ ကြွင်းသောသင်္ခါရတို့၌။ ဝါ၊ မျက်မှောက် မမြင်ရသော သင်္ခါရတို့၌။ နယတော မနသိကာရော၊ နည်းမှီးသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာတိ အာဒိဝစနံ၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ ယဒါပညာယပဿတိ” အစရှိသောစကားကို။ နယတော ဒဿနံ သန္ဓာယ၊ နည်းမှီးသောအားဖြင့် ရှုခြင်းကိုရည်ရွယ်၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ ဧကက္ခဏော၊ တစ်ကြိမ်တည်းသော စိတ်ခဏ၌။ အာရမ္မဏတော၊ မျက်မှောက် အာရုံပြုသောအားဖြင့်။ ဒဿနံ သန္ဓာယ၊ ရှုခြင်းကို ရည်ရွယ်၍။ န ဝုတ္တံ၊ ဟောအပ်သည် မဟုတ်။

ဤအဋ္ဌကထာတွင် ဧကသင်္ခါရဿာပိ၌ ဂရဟာ ဇောတက အဝိသဒ္ဓါဖြင့် “တစ်ခုသော သင်္ခါရ၏ အနိစ္စလက္ခဏာကို မြင်ရုံမျှဖြင့် သော်လည်း သင်္ခါရအလုံးစုံကို မမြဲဟု ရှုသေး၏။ များစွာသော သင်္ခါရတို့၏ အနိစ္စ လက္ခဏာကို အကြိမ်များစွာ မျက်မှောက်မြင်ပါ မူကား၊ အနုမာနခေါ်သော နယမနသိကာရ ဖြစ်တတ်သည်မှာ ဆိုဖွယ်ပင် မရှိပြီ” ဟုပြု၏။ အနိစ္စတာယဒိဋ္ဌာယဟူသော စကားဖြင့် ပစ္စက္ခဝိပဿနာဖြင့် မြင်သည်ကိုပြု၏။ အဝသေသေသု နယတော မနသိကာရော ဟူသောစကားဖြင့် မျက်မှောက်မမြင်ရသော သင်္ခါရ တို့၌ နယမနသိကာရ၊ နယဒဿန၊ နယဝိပဿနာ မည်သော အနုမာနဉာဏ် ဖြစ်သည်ကိုပြု၏။ ၎င်းကိုပင် အပေါင်းလိုက်အားဖြင့် သုံးသပ်သောကြောင့်၊ ကလာပသမ္ပသန ဟူ၍လည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌

ဆိုလေသည်။ နယတော ဒဿနံ သန္ဓာယဝုတ္တံ စသည် ဖြင့် “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာတိ၊ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာတိ၊ ယဒါပညာယ ပဿတိ-ဤသို့စသော အလားတူ ဒေသနာ ဟူသမျှ တို့သည် ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ရှုသည်ကို မပြကုန်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင် ပြီးသည့်နောက်၌ သင်္ခါရအလုံးစုံကို သိမ်းကျုံး၍ နည်းမှီးသော အားဖြင့် ရှုသည်ကိုသာ ပြကုန်၏” ဟူ၍ သိစေသည်။ “ထိုသို့သော ဒေသနာတို့သည် အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် ရှုပုံကိုသာရည်၍ ဟောအပ် သော ဒေသနာတို့တည်း။ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့်ရှုပုံကိုရည်၍ ဟောအပ် သော ဒေသနာမဟုတ်ကုန်” ဟူလို။ ဤအဋ္ဌကထာနှင့်အညီ၊ အနုမာနဝိပဿနာသည် ရှေးဦးစွာစ၍ ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကောင်းသော ဉာဏ်မဟုတ်၊ တစ်ခုသော သင်္ခါရ၊ များစွာသော သင်္ခါရတို့၏ အနိစ္စ လက္ခဏာ စသည်ကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်ပြီးမှသာလျှင် အလိုလို ဖြစ်ပေါ်တတ်သောဉာဏ်သာတည်း။ ဤသို့ သမ္မသနဉာဏ်သည် ရှေ့သွားဉာဏ်မဟုတ် နောက်လိုက် အနုမာနဉာဏ်မျှသာ ဖြစ်သော ကြောင့်လဲ သမ္မသနဉာဏ်ဆိုင်ရာ ပါဠိကိုမှီ၍ “အတိတ်ကစ၍ ရှုအပ် သည်”ဟု မယူအပ်၊ မဆိုအပ်သည်သာတည်း။ ဤအရာ၌ အထူး ဆိုဖွယ်ကား-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ပါဠိမုတ္တက အဋ္ဌကထာနည်းဖြင့်ပြအပ်သော သမ္မသန ဘာဝနာနည်းများစွာ တို့တွင် ရူပသတ္တက၌ ဝယောဝုဒ္ဓ- ထွက်မ အဆုံးပိုင်းနှင့် အာဟာရ၊ ဥတု၊ ကမ္မ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနနည်းတို့ သည်လည်းကောင်း၊ အရူပသတ္တက၌ ယမက စသော ၆-နည်းတို့ သည်လည်းကောင်း ပစ္စက္ခဝိပဿနာ၌ ဝင်ကြသေး၏။ ၎င်းနည်းတို့၌ ရုပ်နာမ်အာရုံသည် အများအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ချည်းသာတည်း။

ဝိပဿနာ၏အာရုံ ပြီး၏။

နည်းယူဖွယ်

ယခုအခါ သမထယာနိကတို့၏ ရှုပုံမှ နည်းယူဖွယ်တို့ကို ထုတ်ပြပေအံ့။ ရည်ရွယ်ချက်ကား-ဤကျမ်း၌ ပြအပ်သော ဝိပဿနာရှုနည်းသည် သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ဟောပြအပ်သော နည်းပင်ဖြစ်၏။ အခြားပါဠိတော်တို့နှင့်လဲ ညီညွတ်သည်သာတည်း။ သို့သော်လည်း နည်းမှီးဖွယ်ကိုမတွေ့ရလျှင် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဤသတိပဋ္ဌာန်ရှုနည်း၌ ယုံမှားမကင်းဘဲလည်း ရှိရာသေး၏။ ထိုသို့သော ယုံမှားကို ဤနည်းယူဖွယ်တို့ဖြင့် ပယ်ဖျောက်၍ ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏ်ကို မြဲမြံစွာ ဖြစ်စေနိုင်ကြရန် ဖြစ်ပေသည်။

ဣဓ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေ ဣမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သ-ဝိသက္ကံ သ-ဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော “ယဒေဝ တတ္ထ ဟောတိ ရူပဂတံ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ”။ တေ ဓမ္မေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော ရောဂတော ဂဏ္ဍတော သလ္လတော အယတော အာဗာဓတော ပရတော ပလောကတော သုညတော အနတ္တတော သမနုပဿတိ။ (နဝင်္ဂတ္ထရ မဟာဝဂ်-၂၂၀)

ဘိက္ခုဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ဝိဝိစ္စေ ဣမေဟိ၊ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ အကုသိုလ်တရားတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ သ-ဝိသက္ကံ သ-ဝိစာရံ ကြံမှု၊ ဆင်ခြင်မှု၊ = ဝိတက်၊ ဝိစာရရှိသော။ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ၊ နိဝရဏ ကင်းဆိတ်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့် ပီတိ၊ သုခရှိသော။ ပထမံ ဈာန်၊ ပထမဈာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ

ရောက်၍ = ဝင်စား၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။ တတ္ထ၊ ထို ပထမဈာန် ဖြစ်ဆဲခဏ၌။ ယဒေဝ ရူပ ဂတံ ဝေဒနာဂတံ သညာ ဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ၊ အကြင်ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏသည် သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ တေ ဓမ္မေ ထိုရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တရား တို့ကို။ အနိစ္စတော သမနုပဿတိ၊ မမြဲဟုရှု၏။ ဒုက္ခတော၊ ဆင်းရဲဟု ရှု၏။ ရောဂတော၊ ယာပျ ရောဂါနှင့်တူသည်ဟု။ ဂဏှတော၊ အိုင်းအမာနှင့်တူသည်ဟု။ သလ္လတော၊ ငြောင့်နှင့်တူသည်ဟု။ အယတော၊ မကောင်းဟု။ အာဟဓတော၊ ဖျားနာမှုနှင့်တူသည်ဟု။ ပရတော၊ သူစိမ်းပြင်ပဟု။ ပလောကတော၊ ဖရိုဖရဲ ပျက်စီးသွားသည်ဟု။ သုညတော၊ ပိုင်ရှင် ကင်းဆိတ်သည်ဟု။ အနတ္တတော သမနုပဿတိ၊ အစိုးပိုင်သူ ငါ့ကောင်မဟုတ်ဟု ရှု၏။

အထက်ပါ ပါဠိတော်ဖြင့် “ဈာန်ရသော ရဟန်းသည် ဝိပဿနာ မရှုမီ ရှေးဦးစွာ ပထမဈာန်ကို အခြေပြုသောအားဖြင့် ဝင်စား၏။ ဈာန်မှထသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဝိပဿနာရှု၏။ ရှုသော်၊ အခြား တစ်ပါးကို ရှာကြံ၍ ရှုသည်မဟုတ်၊ ထိုပထမဈာန်ဖြစ်ခိုက်တွင် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကြသော ခန္ဓာတို့ကိုသာရှုသည်” ဟူ၍ ထင်ရှားပြ၏။ ထို့ပြင်-ကြွင်းသော ရူပ၊ အရူပဈာန်တို့ကိုလည်း ရှေးဦးစွာ ဝင်စား၍ ရှုပုံတို့ကို ထိုသုတ်၌ နည်းတူပင်ပြလျက်ရှိ၏။ အခြားသော သုတ်ပါဠိ တော်တို့၌လည်း သမထယာနိကတို့၏ရှုပုံကို နည်းတူပင် ပြလျက်ရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ “ဈာန်တစ်ပါးပါးကို ရှေးဦးစွာ ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုဈာန်မှ ထသောအခါ ဈာန်ဖြစ်ခိုက်၌ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို ရှုသည်” ဟူ၍သာ ပြသောပါဠိတော်ရှိ၏။ “ကျမ်းဂန် သုတအား

လျော်စွာ ရုပ်နာမ်တို့ကို မှန်းဆ၊ ဆင်ခြင်၍ ရှုသည်”ဟု ပြသော ပါဠိတော်ကား မရှိသည်သာတည်း။ ဤအချက်ကို နည်းယူရန် လေးနက်စွာ သတိပြုပါကုန်။

အထက်ပါသုတ်၌ အနိစ္စတောစသည်ဖြင့် ဟောသောကြောင့် “အနိစ္စာနုပဿနာ စသည်တို့၏ အရာ၌သာ ထိုသို့ ရှုအပ်သည်၊ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ အရာတို့၌ကား နာမ်ရုပ်တို့ကို ဆင်ခြင်၍ ရှုအပ်သည်”ဟု ဤသို့ မထင်မှားကြကုန်လင့်၊ ပြဋ္ဌာန်းသော အနိစ္စာဒိ ဝိပဿနာကို ဆိုရာ၌ မပြဋ္ဌာန်းသော အစဉာဏ် ၂-ပါးလည်း ပါဝင်ကြောင်းကို ဘာဝနာနည်း ၂-မျိုးခွဲပြရာ (၉၄-၅) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့်ပင် ဤပါဠိတော်တို့ကိုပင် မှီ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုလေပြီ။

နာမရူပါနံ ယာထာဝ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ၊ တံ သမ္မာဒေတု ကာမေန သမထယာနိကေန တာဝ ဌပေတွာ နေဝသညာနာ သညာယတနံ အဝသေသရူပါရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ၊ အညတရတော ဝုဋ္ဌာယ ဝိတက္ကာဒီနိ ဈာနင်္ဂီနိ၊ တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ လက္ခဏာ ရသာဒိဝသေန ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ (၂-၂၂၂)

နာမရူပါနံ၊ နာမ်ရုပ်တို့ကို။ ယာထာဝ ဒဿနံ၊ အမှန် အတိုင်း သိမြင်ခြင်းသည်။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။ တံ၊ ထို ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကို။ သမ္မာဒေတုကာမေန၊ ပြီးစေလိုသော။ သမထ ယာနိကေန၊ သမထယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ နေဝ သညာနာသညာယတနံ ဌပေတွာ၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်ကို ချန်ထား၍။ အဝသေသရူပါရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ၊ ကြွင်းသော ရူပဈာန်၊ အရူပဈာန်တို့တွင်။ အညတရတော၊ တစ်ပါးပါးသော

ဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ ဝိတက္ကာဒိနိံ ဈာနဂါနိံ စ၊ ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကိုလည်းကောင်း။ တံသမ္ပယုတ္တကာ စ ဓမ္မာ၊ ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်သော ဖဿ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ စိတ် စသော တရားတို့ကို လည်းကောင်း။ လက္ခဏာရသာဒိဝသေန၊ သဘာဝလက္ခဏာ၊ ရသ စသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ၊ သိမ်းဆည်းအပ်၊ ရှုအပ်ကုန်၏။

အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်းကား။ ။နာမ်၊ ရုပ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်း မှန်ကန်စွာသိသော ဉာဏ်သည် ဒိဋ္ဌိ ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ၎င်း ဝိသုဒ္ဓိကို ပြီးစီးပြည့်စုံစေလိုလျှင် သမထယာနိက ဖြစ်ပါက နေဝသညာမှ ကြွင်းသော ရူပ၊ အရူပဈာန် တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ရှေးဦးစွာ ဝင်စားရမည်။ ထိုဈာန်မှ ထသောအခါ ၎င်းဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ပါဝင်လျက် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်သော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ရှုမှတ်ရမည်။ ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်ပေါ် ကြသော ဖဿ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ စိတ်၊ ဆန္ဒ အစရှိသော တရားတို့ကိုလည်း ရှုမှတ်ရမည်။ အဘယ်သို့ ရှုမှတ်ရမည်နည်းဟူမူ - သဘာဝလက္ခဏာ၊ ရသ၊ စသည်ကို သိမြင်လျက် ရှုမှတ်ရမည် ဟူလို။

ဤအရာ၌ လက္ခဏ-ရသာဒိဝသေန ဟူသောပုဒ်ဖြင့် “ဈာန်င် တရား၊ သမ္ပယုတ် စိတ်၊ စေတသိက်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုမှတ် ဟူသည်မှာ ၎င်းတရားတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ၊ ရသ၊ စသည်ကို သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ခြင်း၊ သိမြင်ခြင်းပင်တည်း။ ၎င်းတရားတို့၏ အမည်၊ ပုံသဏ္ဍာန်၊ အရေအတွက်စသည်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၊ ရှုမှတ်ခြင်း၊ သိခြင်းကား မဟုတ်ပေ” ဟူသောအနက်ကိုပြု၏။ ဥပမာ အဘိဓမ္မိ

ဧကဒေသဝသေန ဇာနာမိ-အဘိဓမ္မာကို တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအလို အားဖြင့် သိနားလည်ပါ၏ဟု ဆိုရာ၌ အဘိဓမ္မာကို သိနားလည်ပါ သည်ဟု ဆိုသော်လည်း “အကုန်လုံးကို သိသည်မဟုတ်ပါ။ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းမျှသာ သိနားလည်ပါသည်”ဟု ဆိုလိုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ “စန္ဒ ဟေဋ္ဌိမတလဝသေန ပဿမိ = လကို အောက်မျက်နှာပြင် အလိုအားဖြင့်မြင်ပါသည်ဟုဆိုရာ၌ လကိုမြင်သည်ဟုဆိုသော်လည်း “လဝိမာန်တစ်ခုလုံးကို အန္တအပြားမြင်သည်မဟုတ်ပါ။ လ၏အောက် မျက်နှာကိုသာ မြင်ပါသည်”ဟု ဆိုလိုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထို့အတူ ပင် လက္ခဏာ ရသ စသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့် သိမ်းဆည်းရမည်ဟု ဆိုသော ဤအရာ၌လဲ ထိုဈာန်တရား၊ သမ္မယုတ် စိတ် စေတသိက် တရားတို့၏ လက္ခဏာ ရသ၊ စသည်ကိုသာ သိမ်းဆည်း ရှုမှတ်သိမြင် ရမည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ သို့သော်လည်း ပရမတ်အရာ၌ လက္ခဏာ စသည်သာလျှင် ပရမတ်အစစ်ပေတည်း။ လက္ခဏာစသည်မှ တစ်ပါး သော ပရမတ်တရားဟူ၍ အသီးအခြားမရှိပြီ။ ထို့ကြောင့် လက္ခဏာ စသည်ကို သိခြင်းသည် ပရမတ်တရား၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမျှကို သိခြင်းကားမဟုတ်ပေ။ ပရမတ်တရားတစ်ခုလုံးကို အပြည့်အစုံ သိ ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-စိတ်နှင့်အာရုံ တွေ့ထိခြင်းဟူသော ဖုသန လက္ခဏာကို သိခြင်းသည် ဖဿ၏ တစ်စိတ်မျှကိုသာ သိခြင်းမဟုတ်၊ ဖဿတစ်ခုလုံးကို အပြည့်အစုံသိခြင်းသာ ဖြစ်သကဲ့သို့ပေတည်း။ ဝသေန ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်ဆိုရာ၌ ဤနည်းအတိုင်း ယူအပ်သော အရာများစွာပင် ရှိ၏။ ပညာရှိတို့ သတိမူကုန်ရာ၏။

အားထုတ်စပုဂ္ဂိုလ်သည် မရှုနိုင်ကောင်းသောကြောင့် နေဝသညာ ဈာန်ကို ချွင်းချွန်ထားသည်ဟု ငိုကာ၌ အကြောင်းပြ၏။ အနုပဒသုတ် ၌ အထူးထင်ရှားလတ္တံ့။ ထို့ပြင်-သိမ်းဆည်းအပ်သော တရားတို့ကို

ပြရာတွင် ပါဠိတော်၌ကဲ့သို့ ရုပ်ကိုမပြခြင်း၏ အကြောင်းကား - သမထယာနိကတို့အား အများအားဖြင့် ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်နာမ်သည် ရှေးဦးစွာထင်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းနာမ်ကို စ၍ရှုခြင်းသာလျှင် များ၏။ ရုပ်က ရှေးဦးစွာထင်၍ ၎င်းကို စ၍ရှုခြင်းသည်ကားနည်း၏။ ထိုနည်းသောရှုပုံကိုလဲ ဝိပဿနာယာနိကတို့၏ ရှုပုံနှင့်ပေါင်း၍ ပြလတ္တံ့! သို့ဖြစ်၍ ဤအရာ၌ ယေဘုယျရှုနည်းကို ပြလိုသောကြောင့် လည်း ရုပ်ကိုမပြဘဲ ချန်ထားသည်ဖြစ်ရာ၏။ ထို့ပြင်-နာမ်ကို ပဓာန ပြုလျက် ရှုပုံကို ပြလိုသောကြောင့်လဲ ရုပ်ကိုမပြဘဲ ချန်ထားသည် ဖြစ်ရာ၏။ ထို့ပြင်-နာမ်ရုပ် ၂-ပါးလုံးကို တစ်ပြိုင်နက် မရှုနိုင်ကောင်း သောကြောင့်လည်း ရုပ်ကိုမပြသေးဘဲ ချန်ထားသည်ဖြစ်ရာ၏။ ထို့ ကြောင့်ပင် ၎င်းဈာန်၏မှီရာ ဟဒယရုပ်၌ရှုပုံကို ဆက်လက်၍ အသီးအခြား ပြဆိုပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ်စကားသည် ပြခဲ့သော အင်္ဂုတ္တရပါဠိနှင့် တသားတည်း ညီညွတ်သည်သာတည်း။ နေဝသညာဈာန်နှင့် ရုပ်တို့ကို မပြသောကြောင့် ပါဠိတော်ကဲ့သို့ မပြည့်စုံဟူ၍ကား မမှတ်အပ်ပေ။ အကြောင်းပြစကား ၃-ချက်တို့၏ မှီရာတို့ကို ပြဦးအံ့။

အရူပေ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ယေဘုယျေန
 သမထယာနိကဿ ဟောတိ။ (မဟာ-ဋီ ၂-၄၇၀)

အရူပေ၊ နာမ်၌။ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော၊ ဝိပဿနာကို စ၍ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ယေဘုယျေန၊ များသောအားဖြင့်။ သမထ ယာနိကဿ၊ သမထယာနိကအား။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (ရုပ်၌ စ၍ ရှုခြင်းသည်ကား အနည်းငယ်သာဟု ပြန်လှန်၍ သိအပ်၏။ ပဌမ အကြောင်းပြ၏ မှီရာပေတည်း။)

ဝိပဿနာယာနိက ဖြစ်လျှင်ကား ရုပ်၌ စ၍ ရှုခြင်းသာ များ၏။ နာမ်၌ စ၍ ရှုခြင်းသည်ကား နည်း၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းဋီကာ၌ပင် “ရူပေ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ယေဘုယျေန ဝိပဿနာယာနိ ကဿ ဟောတိ” ဟု မိန့်ဆို၏။ ဤဋီကာနှင့်အညီ ရုပ်၌ စ၍ ရှုပုံကို အခန်း (၅) ၌ တွေ့ရလတ္တံ့။

ဈာနဂီနိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ အရူပမုခေန ဝိပဿနံ
အဘိနိဝိသန္တော။ (သုတ်မဟာဝါ-ဋီကာ ၃၀၀)

အရူပမုခေန၊ နာမ်ကို မျက်နှာပြုသဖြင့်၊ နာမ်ကို ပဓာနပြုသဖြင့်။ ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာကို။ အဘိနိဝိသန္တော၊ စ၍ နှလုံးသွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဈာနဂီနိ၊ ဈာနင်တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ သိမ်းဆည်း၏။ (ဒုတိယ အကြောင်းပြု၏ မှီရာတည်း။)

ဤဋီကာ၌ အရူပမုခေန ဟူသောပုဒ်ဖြင့် “တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်တို့တွင် ထင်ရှားသော နာမ်ကိုသာ ရှုသည်၊ ရုပ်ကိုကား အသီးအခြားမရှုပြီ၊ သို့သော်လည်း ထိုနာမ်ကို ပဓာနပြု၍ ရှုခြင်းဖြင့် ပင် နာမ်ရုပ် ၂-ပါးလုံး၌ ရှုခြင်းကိစ္စပြီးသည်” ဟူသော အနက်ကိုပြု၏။ ထို့အတူပင် ထင်ရှားသော ရုပ်ကို ပဓာနပြု၍ ရှုခြင်းဖြင့်လည်း နာမ်ကို အသီးအခြား မရှုရဘဲ နာမ်ရုပ် ၂-ပါးလုံး၌ ရှုခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်ဟု မှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းဋီကာ၌ပင် “အဿာသ-ပဿာသေ ပရိဂ္ဂဏှာတိ ရူပမုခေန ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသန္တော” ဟု မိန့်ဆို၏။

အနက်ကား-ရူပမုခေန၊ ရုပ်ကို မျက်နှာပြုသဖြင့်။ ဝါ၊ ရုပ်ကို ပဓာန ပြုသဖြင့်။ ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာကို။ အဘိနိဝိသန္တော၊ စ၍ နှလုံးသွင်းသော အာနာပါနဈာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဿာသ-

ပဿာသေ၊ ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ သိမ်းဆည်း၏။

အာနာပါန၌ ဝိပဿနာဖြစ်ပုံ။ ။အထက်ပါဋီကာသည် အာနာပါနဈာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်၏စ၍

ဝိပဿနာ ရှုပုံကိုပြသော “သော ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ အဿာသပဿာသေ ဝါ ပရိဂ္ဂဏှာတိ ဈာနဂါနိ ဝါ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၏

အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့်သာလျှင် “ထွက်သက် ဝင်သက်ကို ရှုသည်”ဟု ဤမျှကိုသာ ဆိုလေသည်။ ထို့ကြောင့် “ရုပ်ကို ပဓာနပြုလျက်

ဝိပဿနာစ၍ရှုသော သမထယာနိကတို့ သည် တစ်ပါးသောရုပ်ကို လဲ ရှုကောင်းသည်သာ”ဟု မှတ်အပ်၏။ အထူးသတိပြုရန်ကား-

ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုရှုလျှင် သမထသာ ဖြစ်သည်၊ ဝိပဿနာ မဖြစ်ဟု ထင်မှား၊ ပြောမှား မရှိစေရန် ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို

အထူးသတိပြုရာ၏။ ဤအရာ၌ “ဈာန်မှထ၍ သိမ်းဆည်းသည်”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဈာန်ရသော သူအားသာလျှင် ဝိပဿနာဖြစ်သည်”

ဟူ၍လဲ အယောနိသောမနသိကာရ- ဒုဂ္ဂဟိတဂ္ဂါဟကို မဖြစ်စေအပ်။ အကြောင်းမူကား-မျက်မှောက် ထင်ရှားသော ကာမာဝစရတရားတို့

တွင် မည်သည့်တရားကို သမထယာနိကသာ ရှုကောင်းသည်၊ ဝိပဿနာယာနိကဖြစ်လျှင် မရှုကောင်းဟူ၍ ဤသို့သောစကားသည်

မည်သည့်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌မျှ မရှိချေ။ အမှန်အားဖြင့်ကား- တစ်စုံတစ်ခုသော ကာမာဝစရတရားကိုရှု၍ သမထယာနိကအား

ဝိပဿနာ ဖြစ်နိုင်ပါလျှင် မျက်မှောက်ထင်ရှားသော ထိုကာမာဝစရတရားမျိုးကိုရှု၍ ဝိပဿနာယာနိကအားလဲ ဝိပဿနာအစစ်

ဖြစ်နိုင်သည်သာတည်း။ မဖြစ်နိုင်ရန် အကြောင်းမရှိချေ။ အထူးကား-ဈာန်ရသူဖြစ်စေ၊ မရသူဖြစ်စေ ထွက်သက် ဝင်သက်၌

ပုံသဏ္ဌာန် နိမိတ်ကို မှန်းဆ၍ ရှုလျှင် သမထသာ ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာ မဖြစ်။ တွေ့ထိ၊ လှုပ်ရှားမှုကိုသာ ပဓာနပြု၍ ရှုလျှင် ဝိပဿနာသာ ဖြစ်၏။ ဈာန်လမ်း သမထမဖြစ်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဥပရိပဏ်-အာနာပါန သတိသုတ်၌ “ကာယေသု ကာယညတရာ-ဟံ ဘိက္ခဝေ ဧဝံ ဝဒါမိ၊ ယဒိဒံ အဿာသ ပဿာသာ” ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ယဒိဒံ - ယေ ဣမေ အဿာသ ပဿာသာ၊ အကြင် ထွက်သက်၊ ဝင်သက်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေ၊ ထို ထွက်သက်၊ ဝင်သက်တို့ကို။ ကာယေသု၊ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဟူသော ကာယ ၄-ပါးတို့တွင်။ အညတရံ ကာယံ၊ တစ်ပါး သော ဝါယောကာယဟူ၍။ (တနည်းကား)။ ကာယေသု၊ ၂၅-ပါးသော ရုပ်အဖို့ ရူပကာယတို့တွင်။ ကာယညတရံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ယတန၌ ပါဝင်သော ဝါယောကာယ တစ်ပါးဟူ၍။ အဟံ၊ ငါဘုရား သည်။ ဧဝံ ဝဒါမိ၊ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

ကာယညတရန္တိ ပထဝီကာယာဒီသု စတူသု ကာယေသု အညတရံ ဝဒါမိ၊ ဝါယောကာယံ ဝဒါမိတိ အတ္ထော။ အထဝါ၊ စက္ခာယတနံ။ ပ။ ကဗဠိကာရော အာဟာရောတိ ပဉ္စဝီသတိ ရူပကောဋ္ဌာသာ ရူပကာယော နာမ၊ တေသု အာနာပါနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယ တနေ သင်္ဂဟိတတ္တာ ကာယညတရံ ဟောတိ၊ တသ္မာပိ ဧဝမာဟ- ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ၊ အနက် ၂-နည်းပေးသည်။ ရုပ် ၂၅- မှာ ဓမ္မသင်္ဂဟီ၌ တိုက်ရိုက် ဟောအပ်သော ၂၅-ပါးတို့ပင်တည်း။ မူလပဏ် - မဟာဂေါပါလသုတ်၊ အင်္ဂုတ္တရဂေါပါလသုတ်တို့၏ အဋ္ဌကထာတို့၌ ထို ၂၅-ပါးကို ဖော်ပြလျက်ရှိ၏။

ရူပါရူပဓမ္မာနံ အစ္စန္တ ဝိဓုရတာယ ဧကန္တံ အ-သမ္ပသိတဗ္ဗတ္တာ။
(မဟာဋီကာ ၂-၃၉၉)

ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏။ အစ္စန္တ ဝိဓုရတာယ၊ စင်စစ်ဧကန် ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကန္တံ၊ တစ်ပေါင်းတည်း။ အ-သမ္ပသိတဗ္ဗတ္တာ၊ မသုံးသပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တတိယ အကြောင်းပြု၏မှီရာတည်း။ ရုပ်သည် အာရုံကို မသိတတ်၊ နာမ်သည် အာရုံကို သိတတ်၏။ ဤသို့ ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ပစ္စက္ခဉာဏ်အရာ၌ ရုပ်နာမ်တို့ကို တစ်ပေါင်းတည်းအာရုံမပြုနိုင်၊ မရှုနိုင်ဟူလို)။

ဤမျှသောစကားတို့ဖြင့်, “သမထယာနိကသည် မိမိ သန္တာန်၌ လောလောဆယ်ဖြစ်သော ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမ်တရား, ထိုစိတ်၏မှီရာ ရုပ်တရား, ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့တွင်, ထင်ရှားသော တရား တစ်ခုခုကိုသာ ပဓာနပြု၍ ရှုအပ်ကြောင်းကို အင်္ဂုတ္တရပါဠိနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့၌ တညီတည်းပြသည်”ဟု ထင်ရှားလေပြီ။ သို့ဖြစ်၍, ထိုသမထယာနိကတို့၏ ရှုပုံမှ နည်းယူပြီးလျှင် “ဝိပဿနာယာနိက သည်လည်း မိမိသန္တာန်၌ လောလောဆယ် ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့တွင် တစ်ခုခုကိုသာပဓာနပြု၍ ရှုအပ်သည်”ဟု သိအပ်၏။ အထူးကား- သမထယာနိကမှာ ဝင်စားအပ်သော ဈာန်ရှိ၍, ထိုဈာန်စသည်ကို ရှုရလေသည်။ ဝိပဿနာယာနိကမှာကား ဈာန်မရှိသောကြောင့် မိမိ၌ ရှိသော မြင်ဆဲစိတ်စသည်ကိုသာ ရှုရသည်။ ဤမျှသာထူး၏။ ရှုပုံကားမထူးပြီ။

ထို့ကြောင့်, ဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်သည် မြင်ဆဲခဏ၌ မြင်သောစိတ် စေတသိက် နာမ်ကိုဖြစ်စေ, ထိုနာမ်၏ တည်ရာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေ, မြင်ရသော အဆင်းရုပ်ကိုဖြစ်စေ ရှုအပ်၏။ ကြားဆဲ, နံဆဲ, စားဆဲ, တွေ့ထိဆဲခဏတို့၌လဲ နည်းတူပင်သိပါလေ။ ကြံသိဆဲ ခဏ၌

ကား စဉ်စား၊ ကြံစည် ရှုမှတ်သော စိတ် စေတသိက် နာမ်ကို ဖြစ်စေ၊ ထိုနာမ်၏ တည်ရာရုပ်ကိုဖြစ်စေ၊ အာရုံပြုမိသော နာမ်ရုပ်ကိုဖြစ်စေ၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကိုဖြစ်စေ ရှုအပ်၏။

ဤသို့ ရှုရာ၌ တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်ဟူသမျှကို အဘိဓမ္မာ ကျမ်းဂန်တို့၌ ပြသည့်အတိုင်း ခရားစေ့တွင်းကျ စေ့ငစုံလင်အောင် စဉ်းစားရှာဖွေ၍ ရှုအပ်သည်ကား မဟုတ်ပေ။ အထူးထင်ရှားသော တရားတစ်ခုခုကိုသာ ပဓာနပြု၍ ရှုအပ်ပေသည်။ “အတ္တနော အဘိနိ ဟာရ သမုဒါဂတ ဉာဏာပလာနုရူပံ ဧကဒေသမေဝ ပရိဂ္ဂဟေတွာ သမ္ပသန္တော - ရူပမုခေန၊ အ-ရူပမုခေန ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသန္တော” ဟူသော ဋီကာတို့ကို သတိပြုပါ။ ရုပ် ၂-ခု၊ ၃-ခု၊ နာမ် ၂-ခု ၃-ခု စသည်တို့ကိုလည်း ပစ္စက္ခအရာ၌ တစ်ပေါင်းတည်းမရှုနိုင်။ အကြောင်းကား-ပထဝီ၊ ဖဿ စသော ရုပ်နာမ် တစ်ခုခုနှင့်အာပေါ၊ ဝေဒနာစသော အခြားရုပ်နာမ်တို့သည် သဘာဝလက္ခဏာ စသည် အားဖြင့် မတူကြကုန်။ ထူးခြားသော ထိုသဘာဝ လက္ခဏာ စသည် တို့ကို မျက်မှောက်ဉာဏ်ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း အာရုံမပြုနိုင်၊ မသိနိုင် သောကြောင့်ပေတည်း။ သို့သော်လည်း ထင်ရှားသော ရုပ်နာမ် တစ်ခုခုကို ရှုမှတ်၍သိလျှင်၊ တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့၌ ရှုခြင်းကိစ္စ၊ သိခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်သာတည်း။

ဇာတ် ၄-ပါးမျှ အကုန်မသိဘဲ ရဟန္တာဖြစ်ပုံ

မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းပင် ရုပ်နာမ်ကို သိပုံတူသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ အကျယ်ပြသည့်အတိုင်း အလုံးစုံကိုသိမှ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း ထင်တတ် ကြ၏။ ထိုသို့ကား မထင်မှတ်သင့်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-

မိမိတို့၏ ပါရမီဉာဏ်အားလျော်စွာသာ သိနိုင်သောကြောင့်တည်း။ ထင်ရှား စေဦးအံ့-အမြင့်ဆုံး တိက္ခာဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်၊ သာဝကတို့၏ အရာ၌ အပြည့်အစုံ ကျယ်ဝန်းစွာ သိနိုင်ရ၏။ သို့သော်၊ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်နှင့်အညီကား မသိနိုင်ချေ။ အနုပဒသုတ်၌ ထင်ရှား လတံ့။ အညံ့ဆုံး မန္တဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်ကား၊ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက် နိုင်ရုံမျှ အချို့ကိုသာသိနိုင်ရ၏။ ထို့ကြောင့်ပင်၊ မူလပဏ်-မူလ ပရိယာယသုတ် အဋ္ဌကထာ (၅၄)၌ “သာဝကာ ဟိ စတုန္နံ ဓာတုနံ ဧကဒေသမေဝ သမ္ပသိတွာ နိဗ္ဗာနံ ပါပုဏန္တိ”ဟု မိန့်ဆိုလေပြီ။

သာဝကာ၊ သာဝကတို့သည်။ စတုန္နံ ဓာတုနံ။ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟူသော ဓာတ်လေးပါးတို့တွင်။ ဧကဒေ သမေဝ၊ တချို့တစိတ်မျှကိုသာလျှင်။ သမ္ပသိတွာ၊ သုံးသပ်၍။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ပါပုဏန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။

အဋ္ဌကထာ၌သာ မဟုတ်သေး၊ သဠာယတနသံယုတ်ပါဠိ တော် (၃၉၆)၌လဲ ဤသို့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြလျက် ရှိသေး၏။ ဖော်ပြပုံကား-အဘယ်မျှလောက်သိလျှင်၊ အသိဉာဏ် စင်ကြယ်ပါ သနည်း? ရဟန္တာ ဖြစ်ပါသနည်း?ဟု ရဟန်းတစ်ပါးက မေးလျှောက် ၍၊ ရဟန္တာကြီးလေးပါးတို့က မိမိတို့၏ အားထုတ်သိမြင်ပုံအတိုင်း အသီးအသီး ဖြေတော်မူကြ၏။

ပထမ ရဟန္တာကြီး၏ ဖြေဆိုပုံ။ ။ယတော ခေါ အာဂုသော ဆန္တံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္တင်္ဂမဉ္စ ယထာဘူတံပဇာနာတိ၊ ဧတ္တာဝတာ ခေါ အာဂုသော ဘိက္ခုနော ဒဿနံ သုဝိသုဒ္ဓိံ ဟောတိ။

ငါ့ရှင်၊ အကြင်အခါ၌ ဖဿဖြစ်ကြောင်း အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို မှန်ကန်စွာသိ၏။ ငါ့ရှင်၊ ဤမျှ လောက်သိလျှင်၊ ရဟန်း၏ ဉာဏ်အမြင်သည် ကောင်းစွာ စင်ကြယ်ပါ၏။ “ရဟန္တာ ဖြစ်ပါပြီ”ဟု ဆိုလို၏။

ဤအဖြေသည် အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးကိုသာရှု၍ ရဟန္တာ ဖြစ်သော မထေရ်ကြီး၏အဖြေပေတည်း။ ဤရဟန္တာကြီး ၏ရှုနည်းကိုကြည့်လျှင် ဗဟိဒ္ဓတရား အလုံးစုံကို မရှုဟုတွေ့ရ၏။ အဇ္ဈတ္တိ၌လဲ စက္ခု၊ သောတ၊ ယာန၊ ဇိဝှိ၊ ကာယ ဟူသော ရုပ်ငါးခုကို သာရှုသည်။ ကြွင်းသောရုပ်တို့ကို မရှုဟုတွေ့ရ၏။ နာမ်တရားတို့ တွင်လဲ စိတ်တစ်ခုကိုသာရှုသည်။ စေတသိက်တို့ကို မရှုဟုတွေ့ရ၏။ သို့သော်လည်း ဤနည်းအတိုင်းရှု၍ ထိုမထေရ်မှာ ရဟန္တာဖြစ်လေပြီ။ ဤနည်းကိုမသင့်ဟု မည်သူဆိုနိုင်ပါအံ့နည်း။ အမှန်အားဖြင့်ကား အကျယ်ပြသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့နှင့်ညီ၍ သင့်သည်ဟူ၍သာ ဆိုအပ်၏။ ညီပုံကား-ထင်ရှားသော အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့ကို ပဓာနပြု၍ရှုခြင်းသည် ၎င်းတို့နှင့် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်သော ဗဟိဒ္ဓာယတန ၆-ပါးတို့၌လဲ ရှုခြင်းကိစ္စ၊ သိခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေသည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ်အလုံးစုံကိုရှုသည်၊ သိသည်သာ မည်သောကြောင့် အကျယ်ပြသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ညီပေသည်။

ဒုတိယရဟန္တာကြီးက။ ။ “ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့၏ အဖြစ်၊ အပျက်ကိုသိလျှင်၊ ရဟန္တာဖြစ်သည် ဟု ဖြေဆို၏။ ဤအဖြေမှာ အလုံးစုံ ပြည့်စုံ၏။

တတိယရဟန္တာကြီး၏ ဖြေဆိုပုံ။ ။ယတော ခေါ် အာဝုသော
 စတုန္ဒံ မဟာဘူတာနံ
 သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ၊ ဧတ္တာဝတာ ခေါ်
 အာဝုသော ဘိက္ခုနော ဒဿနံ သုဝိသုဒ္ဓံ ဟောတိ။

ငါ့ရှင်၊ အကြင်အခါ၌ မဟာဘုတ်လေးပါးတို့၏ အဖြစ်၊ အပျက်ကို မှန်ကန်စွာ သိ၏။ ငါ့ရှင်၊ ဤမျှလောက်သိလျှင်၊ ရဟန်း၏ ဉာဏ်အမြင်သည် ကောင်းစွာ စင်ကြယ်ပါ၏။ “ရဟန္တာ ဖြစ်ပါပြီ” ဟု ဆိုလို၏။

ဤရဟန္တာကြီး၏ ရှုပုံ၌ မဟာဘုတ် ၄-ပါးမှ ကြွင်းသော ရုပ် နာမ်အလုံးစုံကို မရှုဟုတွေ့ရ၏။ သို့သော်လည်း ရဟန္တာဖြစ်စေနိုင် သော ရှုနည်းမှန်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍ မဟာဘုတ် ၄-ပါးကို ပဓာန ပြု၍ရှုခြင်းသည် ထိုမဟာဘုတ်တို့နှင့် တစ်ပေါင်းတည်း တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့၌ ရှုခြင်း၊ သိခြင်း ကိစ္စပြီးသောကြောင့် အကျယ် ပြသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် မဆန့်ကျင်ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ထိုပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုး တို့၏ အကျဉ်း၊ အကျယ်ရှုပုံသိပုံအလုံးစုံကို သိမ်းကျုံး၍သာပြ၏။ ထိုအလုံးစုံကို ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းပင် ပဓာနပြု၍ ရှုရသိရမည်ဟူ၍ကား မဆိုလိုသောကြောင့်ပေတည်း။

စတုတ္ထ ရဟန္တာကြီးက။ ။“ယံ ကိစ္ဆိ သမုဒယဓမ္မံ သဗ္ဗံ တံ နိရော
 ဓမ္မန္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ-ဖြစ်ခြင်း
 သဘောရှိသောတရား ဟူသမျှသည် ချုပ်ခြင်းသဘောရှိသည်ဟု မှန်ကန်စွာသိလျှင် ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်ပါပြီ။ ရဟန္တာဖြစ်ပါပြီ” ဟု ဖြေဆို၏။ ဤအဖြေသည်လည်း အလုံးစုံ ပြည့်စုံ၏။

မေးလျှောက်သော ရဟန်းသည်ကား “ရဟန္တာတိုင်းပင် ရုပ်နာမ် အလုံးစုံကို သိရမည်၊ သိပုံချင်းလဲ တူရမည်” ဟု ထင်မြင် ယူဆချက် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အချို့အဖြေ၌ ရုပ်နာမ်မစုံလင်သည့်ပြင် အချင်းချင်း လဲ မတူကြသော အဖြေ ၄-မျိုးကိုကြားရသောအခါ သဘောမကျနိုင် ၍ မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားပြန်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက “ယထာ ယထာ အဓိမုတ္တာနံ တေသံ သပ္ပုရိသာနံ ဒဿနံ သုဝိသုဒ္ဓိံ ဟောသိ၊ တထာ တထာ ခေါ တေဟိ သပ္ပုရိသေဟိ ဗျာကတံ - အကြင်အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရှုမှတ်ကုန် သော ထိုသူတော်ကောင်း ၄-ဦးတို့၏ ဉာဏ်အမြင်သည် စင်ကြယ်လေပြီ။

ထိုထို အခြင်းအရာဖြင့်သာလျှင် ထိုသူတော်ကောင်း ၄-ဦးတို့က ဖြေကြားအပ်ပေသည်” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ “မိမိတို့ ရဟန္တာဖြစ် သည်တိုင်အောင် ရှုပုံကိုသာလျှင် အသီးအသီး ဖြေကြားကြသည်၊ အဖြေ ၄-မျိုးလုံးပင် ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း နည်းမှန်ချည်းပင်” ဟု ဆိုလို၏။

ပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် “တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်တို့၌ အကျယ်ပြသည့် အတိုင်း ခရားစေ့တွင်းကျ စေ့စုံလင်အောင် မရှုနိုင်သော်လည်း မြင်ခိုက် စသည်၌ အထူးထင်ရှားသော ရုပ်နာမ်တစ်ခုခုကို ရှုရုံမျှဖြင့် တစ်ပြိုင် နက် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်သော ရုပ်နာမ် ဟူသမျှတို့၌ရှုခြင်း၊ သိခြင်း ကိစ္စပြီးသည် ဖြစ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်အထိ ရောက်နိုင်ကြောင်းကို” ထင်ရှားသိသာပေပြီ။ သို့သော်လည်း ဤအရာ၌ အလွန်မှတ်သားဖွယ် ကောင်းသော အရှင်သာရိပုတြာ၏ ရှုပုံကို အနုပဒသုတ်မှ ထုတ်ပြ ဦးအံ့။

အရှင်သာရိပုတြာ၏ ဝိပဿနာ

သာရိပုတြော ဘိက္ခုဝေ အဒ္ဓမာသံ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနံ ဝိပဿတိ၊
 တတြိဒံ ဘိက္ခုဝေ သာရိပုတြဿ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ ယ ဟောတိ။
 ဣဓ ဘိက္ခုဝေ သာရိပုတြော ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိဇ္ဇ အကုသလေဟိ
 ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ
 ဝိဟရတိ၊ ယေ စ ပဌမေ ဈာနေ ဓမ္မာ၊ ဝိတက္ကော စ ဝိစာရော စ
 ပီတိ စ သုခံ စ စိတ္တေကဂ္ဂတာ စ ဖဿော ဝေဒနာ သညာ စေတနာ
 စိတ္တံ ဆန္ဒော အဓိမောက္ခော ဝီရိယံ သတိ ဥပေက္ခာ မနသိကာရော။
 (ဤဿ ဓမ္မာ အနုပဒဝဝတ္တိတာ ဟောန္တိ။ ဤဿ ဓမ္မာ ဝိဒိတာ
 ဥပဇ္ဇန္တိ၊ ဝိဒိတာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ၊ ဝိဒိတာ အဗ္ဘတ္တံ ဂစ္ဆန္တိ။ သော ဧဝံ ပဇာနာတိ
 “ဧဝံ ကိရိမေ ဓမ္မာ အဟုတွာ သမ္ဘောန္တိ၊ ဟုတွာ ပဋိဝေန္တိ”တိ။)

(မ ၃-၇၅)

မြန်မာပြန်-အိုရဟန်းတို့၊ သာရိပုတြာသည် လခွဲ (ဆယ့်ငါးရက်)ပတ်
 လုံး အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာကို ရှု၏။ အို-ရဟန်းတို့၊ ယခုဟောမည့်
 အစီအစဉ်သည် သာရိပုတြာ၏ ထို အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ၌ အစီအစဉ်
 ပေတည်း။ အို- ရဟန်းတို့၊ ဤသာသနာမှာ သာရိပုတြာသည် လိုချင်
 ဖွယ်၊ လိုချင်မှုတို့မှ ကင်းဆိတ်သည့်ပြင် နိဝရဏ အကုသိုလ်တရား
 တို့မှလဲ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင် ကြံမှု၊ ဆင်ခြင်မှုရှိသည့်ပြင် ဆိတ်ငြိမ်မှု
 ကြောင့် ဖြစ်သည့် နှစ်သိမ့်မှု၊ ချမ်းသာမှုလည်း ရှိသော ပထမဈာန်ကို
 သက်ဝင်၍နေ၏။ ကြံမှု၊ ဆင်ခြင်မှု၊ နှစ်သိမ့် အားရမှု၊ စိတ်ချမ်းသာမှု၊
 စိတ်တည်ကြည်မှု၊ အာရုံနှင့် စိတ်တွေ့မှု၊ ခံစားမှု၊ မှတ်သားမှု၊
 စေ့ဆော်တိုက်တွန်းမှု၊ အာရုံကိုသိမှု၊ လိုလားမှု၊ ဆုံးဖြတ်မှု၊ အားထုတ်

မှု၊ အောက်မေ့မှု၊ အညီအမျှမှု၊ နှလုံးသွင်းမှု ဟူကုန်သော အကြင်
 တရား ၁၆-ပါးတို့သည် သက်ဝင်အပ်သော ပထမဈာန်ထဲ၌ ပါဝင်
 ကုန်၏။ သူသည် ထို ၁၆-ပါးသောတရားတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ခွဲခြား
 အပ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် သူ့အား ထင်ရှားလျက်သာ ဖြစ်ပေါ်
 ကုန်၏။ ထင်ရှားလျက်သာ တည်ကုန်၏။ ထင်ရှားလျက်သာ ချုပ်ပျက်
 ကုန်၏။ သူသည် ဤသို့သိလေ၏။ “ဤ တရားတို့သည် ဤသို့
 သဘောရှိကြသည်မှာ အမှန်ပဲ၊ အစက မရှိပါပဲလျက် ဖြစ်ပေါ်လာ
 ကြသည်၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် တစ်ဖန် ပျောက်ပျက်သွားကြသည်”
 ဟုသိလေ၏။

အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်းကား ။ ။ အရှင်သာရိပုတြာသည် အနုပဒဓမ္မ
 ဝိပဿနာကို ၁၅-ရက်ပတ်လုံးရှု၍
 ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူသည်။ ရှုပုံ ကား-ရှေးဦးစွာ ပထမဈာန်ကို ဝင်စား
 ၏။ ဈာန်မှထသောအခါ ထိုဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ပါဝင်သော တရား ၁၆-
 ပါးတို့ကို အသီးအသီး ပိုင်းခြားနိုင်၏။ အရှင်သာရိပုတြာအား
 ထိုတရားတို့၏ အစ- ဖြစ်မှုလဲ ထင်ရှား၏။ အလယ်-တည်မှုလဲ
 ထင်ရှား၏။ အဆုံး- ပျက်မှုလဲ ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်
 သာရိပုတြာသည် ဤသို့ သိမြင်လေ၏။ “ဤတရားတို့သည် ဈာန်
 မဝင်စားမီက မရှိသေးပါပဲလျက် ယခုမှ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်၊ ဖြစ်ပေါ်
 ပြီးလျှင် တစ်ဖန်ပျောက် ကွယ်သွားကြသည်”ဟု သိမြင်လေ၏။
 အာကိစ္ဆညာယတန တိုင်အောင် ကြွင်းသော ရူပ၊ အရူပဈာန်တို့ကိုလဲ
 အစဉ်အတိုင်း ဝင်စား၍ နည်းတူပင်ရှု၏။ ရှုအပ်သောတရားတို့တွင်
 ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါအချို့ လျော့ခြင်း၊ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့်
 သမ္ပသာဒစသော တရားအသစ် အနည်းငယ်ပါဝင်ခြင်းမျှသာ
 ထူးခြား၏။

အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကား။ ။ပထမဈာန်ကို ဝင်စား၍ ၎င်းဈာန်ကို ပင် ရှုအပ်၏။ ထိုနောင် ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားပြန်၍ ၎င်းကိုပင် ရှုအပ်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် သမာပတ် ရှစ်ပါးတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဝင်စား၍ အစဉ်အတိုင်း ဝိပဿနာရှုခြင်း သည်လည်း အနုပဒဓမ္မ ဝိပဿနာမည်၏။ “အစဉ်အတိုင်း သမာပတ် တရားတို့ကိုရှုသော ဝိပဿနာ” ဟု ဆိုလို၏။ ဈာန်တစ်ပါးပါးကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ပါဝင်သော ဈာန်တရား၊ ဖဿပဋ္ဌမကတရား စသည်တို့ကို ပါဠိတော်၌ ပြအပ်သည့် အစဉ် အတိုင်း ရှုခြင်းသည်လည်း အနုပဒဓမ္မ ဝိပဿနာမည်၏။ “ဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ပါဝင်သော တရားတို့ကို အစဉ်အတိုင်းရှုသော ဝိပဿနာ” ဟု ဆိုလို၏။ (သမာပတ္တိဝေသန ဝါ ဈာနဂံဝေသန ဝါ အနုပဋိပါဋိယာ ဓမ္မဝိပဿနံ အဋ္ဌကထာဖွင့်)။

ဤနည်း ၂-ပါးတို့တွင် ဒုတိယနည်းအလိုအားဖြင့် ရှုခြင်းသည် ဈာန်ကို တစ်ကြိမ်မျှ ဝင်စားပြီးလျှင်၊ ၁၆-ကြိမ်တိုင်တိုင် တစ်စပ်တည်း ရှုရသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ဘင်္ဂဉာဏ်အဖွင့် ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်၌ အာရုံတစ်ခုခု၏ အပျက်ကို ရှုပြီးလျှင်၊ ထိုရှုသည့်စိတ်ကိုပင် အခြားမဲ့၌ တဖန်ရှုအပ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူ၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် နာမသတ္တက၌လည်း ပထမစိတ်ကို ဒုတိယစိတ်ဖြင့်ရှု၏။ ၎င်း ဒုတိယ စိတ်ကို တတိယစိတ်ဖြင့် ရှုပြန်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် စိတ်တစ်ခု တစ်ခု၌ တစ်ကြိမ်စီသာ ရှုပုံကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ဈာန်ကို ပထမ တစ်ကြိမ် ဝင်စားပြီးလျှင်၊ ဝိတက်ကို ရှုသည်။ ဒုတိယတစ်ကြိမ်ဝင်စား ပြီးလျှင်၊ ဝိစာရကို ရှုသည်။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် ၁၆-ကြိမ်ဝင်စား၍၊ အစဉ်အတိုင်း ၁၆-ကြိမ် ရှုသည်ဟူ၍ ယူလျှင် သင့်ရာ၏။ အရှင်သာရိ ပုတြာသည် ဤအနုပဒရှုနည်း ၂-မျိုးဖြင့် ၁၅-ရက်ပတ်လုံးရှု၍ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည်ကား ၇-ရက်မျှဖြင့်

ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ ဤအရာ၌ အရှင်သာရိပုတြာသည် အရှင်မောဂ္ဂလာန်ထက် ပညာကြီးပါလျက် အဘယ့်ကြောင့်သာ၍ ကြာမြင့်စွာ အားထုတ်ရပါသနည်းဟူမူ-အနုပဒရူနည်းဖြင့် အလွန်ကျယ်ဝန်းစွာ ရှုနေခြင်းကြောင့်သာ၍ ကြာမြင့်လေသည်။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်မှာကား ထိုကဲ့သို့ ရှုပုံမကျယ်သောကြောင့် ၇-ရက်မျှဖြင့် ကိစ္စပြီးလေသည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ဆို၏။ အောက်ပါအတိုင်းပင်တည်း။

မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရော ဟိ သာဝကာနံ သမ္မသနစာရံ ယဋ္ဌိကောဋီယာ ဥပ္ပိဋ္ဌေန္တော ဝိယ ဧကဒေသမေဝ သမ္မသန္တော သတ္တဒိဝသေ ဝါယမိတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော၊ သာရိပုတ္တထေရော “ဌပေတွာ ဗုဒ္ဓါနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနဉ္စ သမ္မသနစာရံ” သာဝကာနံ သမ္မသနစာရံ နိပ္ပဒေသံ သမ္မသိ၊ ဧဝံ သမ္မသန္တော အဒ္ဓမာသံ ဝါယမိတွာ၊ အရဟတ္တဉ္စ ကိရ ပတွာ အညာသိ “ပေ။ အညော သာဝကော နာမ ပညာယ မယာ ပတ္တဗ္ဗံ ပတ္တု၊ သမတ္ထော နာမ န ဘဝိဿတီ” တိ။ (မ-ဋ္ဌ ၄-၅၈)

မြန်မာပြန်။ ။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်သည် သာဝကတို့၏ သုံးသပ်ရိုးတရားကို တောင်ဓားစွန်းဖြင့် ထောက်သကဲ့သို့ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းမျှသာ သုံးသပ်လျက် ၇-ရက်ပတ်လုံး အားထုတ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။ အရှင်သာရိပုတြာသည် ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ သုံးသပ်ရိုးကိုထား၍ သာဝကတို့၏ သုံးသပ်ရိုးတရားကို အကြွင်းမဲ့သုံးသပ်လေပြီ။ ဤသို့ သုံးသပ်လျက် လခွဲပတ်လုံး အားထုတ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏ (အရဟတ္တံ ပတ္တော - လိုက်၍စပ်သည်)။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးလျှင်လည်း (ဤသို့သိလေပြီ) “ပညာဖြင့် ငါရောက်အပ်

သောအရာကို ရောက်နိုင်သည့် တစ်ပါးသော သာဝကမည်သည် ရှိမည်မဟုတ်”ဟု သိလေပြီတဲ့။

သမ္ဗုဒ္ဓကဲ့သို့ စရတိ ဧတ္တာတိ သမ္ဗုဒ္ဓနစာရော၊ ဝိပဿနာယ ဘူမိ ဟူသော ဋီကာနှင့်အညီ ဝိပဿနာ၏ ကျက်စားရာအာရုံ၊ ဝိပဿနာ ရှုထိုက်သော အာရုံသည် သမ္ဗုဒ္ဓနစာရ-သုံးသပ်ရိုးတရားမည်၏။ ထိုတွင် ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ရှုမှတ်ထိုက်သော အဇ္ဈတ္တတရား၊ အနုယ ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်ထိုက်သော ဗဟိဒ္ဓတရား၊ ဟူသော ဤ တရားအပေါင်းသည် သာဝကတို့၏ သုံးသပ်ရိုးမည်၏။ ဋီကာအဖွင့် ကို ဝိပဿနာ၏ အာရုံအရာ (၂၂၁)၌ ပြခဲ့ပြီ။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ ရှုပုံကျသည်ကိုပြသော “ယဋ္ဌိကောဋိယာ ဥပ္ပိဋ္ဌေန္တော ဝိယ” ဟူသော ဥပမာစကားကို နက်နဲစွာ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ တောင်ဝှေးဖြင့် ထောက် ၍ သွားလျှင် ထောက်မိသောနေရာက နည်းငယ်၍၊ မထောက်မိ သော နေရာကသာ ကျယ်နေသကဲ့သို့ သာဝကတို့၏ သုံးသပ်ရိုး တရားထဲမှ မရှုမိသော တရားကသာများသည်။ ရှုမိသော တရားမှာ နည်း၍ ကျဲနေသည်ဟုဆိုလို၏။ ဒုတိယ အဂ္ဂသာဝကကြီး ၏ရှုပုံ၌ပင် တောင်ဝှေးထောက်ပုံနှင့် နှိုင်းစာရအောင် ကျဲနေပါလျှင် မဟာ သာဝကတို့၏ရှုပုံ၌ ထိုထက်ပင်ကျဲလေရာ၏။ သာမန်ရဟန္တာ၊ အနာဂါမ်၊ သကဒါဂါမ် သောတာပန်၊ ပုထုဇဉ်တို့၏ ရှုပုံတို့၌လဲ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် သာ၍ သာ၍ပင်ကျဲသွားမည်ကို ဆ၍သိရာ ၏။ ထို့ကြောင့်ပင်၊ မဇ္ဈိမပဏ် ကဏ္ဍကတ္ထလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ပုထုဇဉ်စသော အောက်အောက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အားထုတ်မှုသည် သောတာပန်စသော အထက်အထက် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အားထုတ်မှုကို မမှီဟု မိန့်ဆိုလေသည်။

အနုပဒ ဝိပဿနာ ဖြစ်ပုံကား။ ။အရှင်သာရိပုတြာသည် ပထမဈာန်
 စသည်တို့ကို အစဉ်အတိုင်းဝင်စား
 ၏။ ဝင်စားအပ်သော ဈာန်တိုင်းမှ ထသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဝိတက်
 စသည်တို့ကိုရှု၍၊ သဘာဝလက္ခဏာအားဖြင့်သိ၏။ သိပုံကား-
 အဘိနိရောပန လက္ခဏော ဝိတက္ကော ဝတ္တတီတိ ဇာနာတိ-ဤသို့
 စသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ၊ ဝိတက်ကိုရှုလျှင်၊ အာရုံဆီသို့ တက်သွား
 စေခြင်း သဘောရှိသော ကြံစည်မှုဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ 'ကြံစည်မှု
 ဖြစ်သည်'ဟု ဤသို့ သိခြင်းသည်ပင်လျှင် အာရုံသို့တက်သွားစေခြင်း
 သဘောအားဖြင့် ဝိတက်ကို ပိုင်းခြားသည်မည်၏။ ဝိစာရ စသည်
 တို့၌လည်း သဘာဝလက္ခဏာအားဖြင့် ပိုင်းခြားပုံကို နည်းတူချဲ့၍
 သိပါလေ။ ဝိစာရကိုရှုလျှင် အာရုံကို အထပ်ထပ် သုံးသပ်ခြင်း
 သဘောရှိသော စဉ်းစားဆင်ခြင်မှု ဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ ပီတိကိုရှုလျှင်၊
 တစ်ကိုယ်လုံး ပြန်နံ့ခြင်းသဘောရှိသော နှစ်သိမ့်အားရမှုဖြစ်သည်ဟု
 သိ၏။ သုခကိုရှုလျှင်၊ သာယာအပ်သော သဘောရှိသော ချမ်းသာမှု
 ဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ ဧကဂ္ဂတာကို ရှုလျှင်၊ မပျံ့လွင့်သော သဘောရှိ
 သော စိတ်တည်ကြည်မှုဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ ဖဿကို ရှုလျှင်၊ အာရုံကို
 တွေ့ခြင်းသဘောရှိသော တွေ့ထိမှုဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ ဝေဒနာကို
 ရှုလျှင်၊ ခံစားခြင်းသဘောရှိသော ခံစားမှုဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ သညာ
 ကို ရှုလျှင် မှတ်သားခြင်း သဘောရှိသော မှတ်သားမှု ဖြစ်သည်ဟု
 သိ၏။ စေတနာကို ရှုလျှင်၊ စေ့ဆော်ခြင်းသဘောရှိသော အာရုံနှင့်
 စေ့စပ်ပေးမှု ဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ စိတ်ကို ရှုလျှင်၊ အာရုံကို သိခြင်း
 သဘောရှိသော သိမှုဖြစ်သည်ဟု သိ၏။ ဆန္ဒကို ရှုလျှင်၊ ပြုလိုခြင်း
 သဘောရှိသော လိုလားမှုဖြစ်သည်ဟု သိ၏။ အဓိမောက္ခကို ရှုလျှင်၊
 ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောရှိသော ဆုံးဖြတ်မှု ဖြစ်သည်ဟု သိ၏။ ဝိရိယ

ကို ရှုလျှင်၊ အားပေးချီးမြှောက်ခြင်းသဘောရှိသော အားထုတ်မှုဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ သတိကို ရှုလျှင်၊ အာရုံ၌ ထင်ခြင်းသဘောရှိသော အမှတ်ရမှု ဖြစ်သည်ဟုသိ၏။ တကြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာကို ရှုလျှင်၊ မယုတ်မလွန် ညီမျှခြင်းသဘောရှိသော အမျှရမှု ဖြစ်သည်ဟု သိ၏။ မနသိကာရကိုရှုလျှင်၊ အာရုံ၌ ဆောင်ခြင်း၊ သွားစေခြင်းသဘော ရှိသော နှလုံးသွင်းမှု ဖြစ်သည်ဟု သိ၏။ ဤသို့ တကယ်ဖြစ်သည့် အတိုင်း ၁၆-ပါးသော တရားတို့ကို သိသောကြောင့် “ဗျာဿ ဓမ္မာ အနုပဒဝဝတ္ထိတ္တာ ဟောန္တိ” ဟု ဟောတော်မူသည်။ အရှင်သာရိပုတြာ သည် ထိုတရား ၁၆-ပါးတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ပိုင်းခြားသိမြင်ပြီ ဟူလို။

ထိုတရားတို့သည် အရှင်သာရိပုတြာအား ထင်ရှားလျက် ဖြစ်ကြသည်၊ ထင်ရှားလျက် တည်ကြသည်၊ ထင်ရှားလျက် ချုပ်ကြသည်ဟု ဆိုရာ၌ ထိုဈာန်စိတ်ကပင် မိမိ၏ ဥပါဒိ ဌိဘင်ကို သိသည် ဟူ၍လည်း မယူအပ်။ ဈာန်နှင့် သိသောစိတ် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ကြသည် ဟူ၍လည်း မယူအပ်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်၏။

ယထာ ဟိ တေနေဝ အင်္ဂုလဂ္ဂေန တံ အင်္ဂုလဂ္ဂံ န သက္ကာ ဖုသိတုံ၊ ဧဝ မေဝ တေနေဝ စိတ္တေန တဿ ဥပ္ပါဒေါ ဝါ ဌိတိ ဝါ ဘင်္ဂေါ ဝါ န သက္ကာ ဇာနိတုန္တိ ဧဝံ တာဝ တံညာဏတာ မောစေတဗ္ဗာ။
 ယဒိ ပန ဒွေ စိတ္တာနိ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ဧကေန စိတ္တေန ဧကဿ ဥပ္ပါဒေါ ဝါ ဌိတိ ဝါ ဘင်္ဂေါ ဝါ သက္ကာ ဘဝေယျ ဇာနိတုံ၊
 ဒွေ ပန ဖဿာ ဝါ ဝေဒနာ ဝါ သညာ ဝါ စေတနာ ဝါ စိတ္တာနိ ဝါ

ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇနကာနိ နာမ နတ္ထိ၊ ဧကမေကမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ ဉာဏဗဟုတာ မောစေတဗ္ဗာ။

မြန်မာပြန်။ ။ထိုလက်ချောင်း၏ အဖျားဖြင့်ပင် ၎င်းလက်ချောင်း ၏ အဖျားကို မထိနိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ထိုစိတ်ဖြင့်ပင် ၎င်းစိတ်၏ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ကို မသိနိုင်။ ဤသို့ ထိုဈာန်စိတ်ကို ၎င်းဈာန်စိတ်ဖြင့်ပင် သိသည်၏အဖြစ်ကို လွတ်စေအပ်၏။ ထို့ပြင်- စိတ် ၂-ခုတို့ သည် အကယ်၍ တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ကြပါမူ၊ စိတ်တစ်ခုဖြင့် အခြားစိတ်၏ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ကို သိနိုင်ရာ၏။

သို့သော်လည်း၊ ဖဿ ၂-ခု၊ ဝေဒနာ ၂-ခု၊ သညာ ၂-ခု၊ စေတနာ ၂-ခု၊ စိတ် ၂-ခုတို့သည် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ကြသည်မရှိကုန်။ တစ်ခုချင်း တစ်ခုချင်းသာလျှင် ဖြစ်ပေ၏။ ဤသို့ ဉာဏ်များစွာ တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ခြင်းကို လွတ်စေအပ်၏။ သို့သော်လည်း၊ အရှင်သာရိပုတြာသည် ထိုတရား ၁၆-ပါးတို့၏ မှီရာဝတ္ထုနှင့် အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိသောကြောင့် ဈာန်မှထ၍ရှုလျှင် ထိုတရားတို့၏ ဖြစ်မှုသည် ယခုလောလောဆယ် ဖြစ်ဆဲကဲ့သို့ထင်ရှား၏။ တည်မှု သည်လည်း ယခုလောလောဆယ် တည်ဆဲကဲ့သို့ထင်ရှား၏။ ပျက်မှုသည်လည်း ယခုလောလောဆယ် ပျက်ဆဲကဲ့သို့ထင်ရှား၏။ ဤသို့ ထင်ရှားသော တရားကို ရှုခြင်း၊ သိခြင်းကိုပင်လျှင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ် အရာတို့၌ ခဏစွာပွန်တရားကို ရှုခြင်း၊ သိခြင်းဟုဆိုပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိဒိတာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စသည်ကို ဟောတော်မူသည်။ အစက၊ မရှိပါဘဲလျက် ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်ဟု သိ ခြင်းသည် ဥဒယ=ဖြစ်မှုကို သိမြင်သောဉာဏ်ပေတည်း။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် တစ်ဖန်ကွယ်ပျောက် သွားကြသည်ဟု သိခြင်းသည် ဝယ= ပျက်မှုကို သိမြင်သော ဉာဏ်ပေ

တည်း။ ဤကား အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ပြုအပ်သော အဓိပ္ပာယ် အကျယ်တည်း။

သတိပြုဖွယ်။ ။သာဝကတို့၏ သုံးသပ်ရိုးတရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ရှု
သော အရှင်သာရိပုတြာ၏ ဝိပဿနာအရာ၌ စိတ်
တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်တွင် ရှုအပ်သော တရားတို့သည် အများဆုံးအား
ဖြင့် ၁၆-ပါးမျှသာ ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် ထင်ရှားကုန်၏။ ထိုတွင်လဲ
သုခနှင့် ဝေဒနာမှာ တရားကိုယ် တူသောကြောင့် ၁၅-ပါးမျှသာ
တည်း။ အဘိဓမ္မာ ကျမ်းဂန်တို့၌ ပထမဈာန်စိတ်မှာ စေတသိက်
၃၅-ပါး ယှဉ်သည်ဟု ဆို၏။ ထိုတွင် ရံခါသာယှဉ်သော ကရုဏာ၊
မုဒိတာတို့ ကို နုတ်လိုက်တောင်မှ ၃၃-ပါးကျန်သေး၏။ ထို့ကြောင့်
ဈာန်စိတ်ပါဆိုလျှင် ပထမဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ တရားပေါင်း ၃၄-ခု ပါဝင်
သည်ဟု သိရ၏။ ထို ၃၄-ပါးတို့တွင် ၁၅-ပါးကိုသာ ရှုသည်ဟု
ဤသုတ် ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ ထင်ရှား၏။ ကြွင်းသော ၁၉-ပါးတို့ကို
ကား ရှုသည်ဟု မထင်ရှားချေ။ ဋီကာ၌ပြသော ဝါဒ ၂-ပါးတို့တွင်
အာစရိယဝါဒ၌ “ထို ၁၆-ပါးတို့သာထင်၍ ၎င်းတို့ကိုသာရှုသည်”ဟု
ဆို၏။ အပရေ ဝါဒ၌ကား ကြွင်းသော တရားတို့ကိုလဲ မထင်ဟု
မဆိုသင့်ကြောင်းကို ပြဆိုလေ၏။ ဤအရာ၌ ၁၆-ပါးမျှကိုသာ
ရှုသည်ဟု ဆိုသော်လည်း စိတ်တစ်ကြိမ်တည်း၌ ပါဝင်သောတရား
၁၆-ပါးတို့ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ထင်ရှားစွာ အသီးအသီး ပိုင်းခြား၍
ရှုနိုင်သော အရှင်သာရိပုတြာ၏ ဉာဏ်ပညာတော်သည် ချီးကျူးဖွယ်
ကောင်းလှပါပေပြီ။ ကျနစွာ ဝိပဿနာ ရှုဘူးသော သူတို့၏ စိတ်ထဲ၌
ကြည်ညိုအံ့ဩ၍ မဆုံးနိုင်အောင်ပင် ကြီးမားမြင့်မြတ် တော်မူလှပါ
ပေပြီ။ သို့သော်လည်း ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်ကို မရဘူးသေးပဲ စိတ်၊

စေတသိက် ယှဉ်ပုံမျှ၌ သရုပ်ကွဲနေသူများက မူကား ၁၆-ပါးမျှကိုသာ ရှုလျှင် မပြည့်စုံသေးဟူ၍လည်းကောင်း၊ မခဲယဉ်းဟူ၍လည်းကောင်း ထင်ကောင်း ထင်ကြပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ မရိုမသေ မထင်မိစေရန် အထူးသတိပြုကြပါကုန်။

အချို့က “ရုပ်ကလာပ်ဖွဲ့ပုံ၊ စိတ်၊ စေတသိက်ယှဉ်ပုံ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့နှင့် ဝိထိကျပုံများကို ကျက်မှတ်လေ့ လာပြီးလျှင် တတ်သိနားလည်သည့်အတိုင်း ဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် နာမ် ရုပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၊ ဝိပဿနာ ရှုခြင်းများ ပြီးစီးပြည့်စုံသည်” ဟု ထင်မှတ်လျက်ရှိကြ၏။ ထိုထင်မှတ်ချက်ကို ပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် နှီးနှောကြည့်ကြပါလေ။ မိမိသန္တာန်၊ သူတစ်ပါးသန္တာန်တို့၌ တကယ်ဖြစ်ပေါ်သော နာမ်ရုပ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ် သည့်အတိုင်း ရှု၍ သိပါမှ၊ ဝိပဿနာ ဖြစ်ကြောင်းကို ထိုကျမ်းဂန်တို့ ၌ ပြဆို၏။ သုတအားလျော်စွာ ဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် ဝိပဿနာဖြစ် ကြောင်းကိုကား မပြဆိုချေ။ ဆင်ခြင်၍ ယူအပ်သော ရုပ်နာမ်တို့ ဟူသည်မှာ သန္တာန် ၂-ပါး၌ တကယ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ပရမတ်အစစ်မဟုတ်ကြောင်း၊ စိတ်ထဲ၌ မှန်းဆတိုင်း ထင်လာသော ပညတ်မျှ ဖြစ်ကြောင်းများကို အကြိမ်ကြိမ် ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့်ပင် လျှင် သုတအားလျော်စွာ ဆင်ခြင်လျှင် မည်သည့်တရားကိုမဆို ထင်ရှားသိသည်ဟူ၍သာ ထင်ရလေသည်။ မရဘူးသော စွာန်၊ မင်္ဂ၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကိုသော်လည်း ထင်ရှားသိသည်ဟူ၍သာ ထင်ရလေ သည်။ “မည်သည့်တရားက နည်းနည်း ထင်ရှားသည်၊ မည်သည့် တရားက များများထင်ရှားသည်”ဟု မထူးခြားဘဲ ရှိလေသည်။ အမှန်အားဖြင့်သော်ကား မကြားဖူးသော ကရဝိက်ငှက်၏ အသံ

သည် ကြားဖူးသော ကျေးဇူးသံများကဲ့သို့ မထင်ရှားနိုင်ရာ။ ထို့အတူပင် မိမိ၌ မရှိသောဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်တရားသည် မိမိ၌ရှိသော အဆင်း မြင်မှု စသည်တို့ကဲ့သို့ မထင်ရှားနိုင်သည်သာတည်း။ သိမ်မွေ့သော ဈာန်တရားသည် ကြမ်းတမ်းသော ကာမတရားကဲ့သို့ မထင်ရှားနိုင်ရာသည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်ပါလျက် ဆင်ခြင်တိုင်း ထင်ရှားပုံခြင်း တူနေသည်မှာ အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း? သုတမျှဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ယူအပ်သော အာရုံသည် မျက်မှောက်သိအပ်သော ပရမတ်မဟုတ်၊ ပညတ်မျှသာဖြစ်၍ ထိုဆင်ခြင်မှုသည်လည်း ဝိပဿနာအစစ်မဖြစ်ခြင်းကြောင့်ပင် မဟုတ်ပါလော့? ဝိပဿနာ အစစ်ဖြစ်ပါမူကား၊ နေဝသညာဈာန်သည် အလွန်သိမ်မွေ့သောကြောင့် အရှင်သာရိပုတြာအားသော်လည်း အခြားဈာန်များကဲ့သို့ မထင်ရှားပဲ ရှိချေသေး၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ၎င်းဈာန်ကို အနုပဒနည်းဖြင့် မရှုနိုင်ပြီ၊ အခြားဈာန်များမှ နည်းမှီး၍ ကလာပသမ္ပသနနည်းဖြင့်သာ ရှုတော်မူရလေသည်။ ရှုပုံပါဠိကို ပြဦးအံ့။

ပုန စ ပရံ ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော သဗ္ဗသော အာကိဉ္ဇညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ သောတာယ သမာပတ္တိယာ သတော ဝုဋ္ဌဟသိ၊ သောတာယ သမာပတ္တိယာ သတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ ယေ ဓမ္မာ အတိတာ နိရုဒ္ဓါ ဝိပရိဏတာ၊ တေ ဓမ္မေ သမနုပဿတိ “ဧဝံ ကိရိမေ ဓမ္မာ အဟုတွာ သမ္ဘောန္တိ၊ ဟုတွာ ပဋိဝေန္တိ”တိ။

မြန်မာပြန်။ ။အို ရဟန်းတို့၊ တစ်ဖန် ထို့ပြင်လည်း သာရိပုတြာသည် အာကိဉ္ဇညာ ဈာန်ကို အချင်းခပ်သိမ်း လွန်မြောက်ပယ်စွန့်ပြီးလျှင် နေဝသညာဈာန်ကို သက်ဝင်၍နေ၏။ သူသည် ထိုသမာပတ်မှ အမှတ်ရလျက်ထ၏။ ထပြီးလျှင် “အကြင်တရားတို့

သည် လွန်ကုန်ပြီ၊ ချုပ်ကုန်ပြီ၊ ဖောက်ပြန်ကုန်ပြီ” ထိုလွန်ပြီး၊ ချုပ်ပြီး၊ ဖောက်ပြန်ပြီးသော တရားတို့ကိုရှု၏။ ရှုပုံကား- “ဤတရားတို့သည် ဤသို့ သဘောရှိကြသည်မှာ အမှန်ပဲ၊ အစက မရှိပါပဲလျက် ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်၊ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီးလျှင် တစ်ဖန် ပျောက်ပျက်သွားကြသည်” ဟု ရှု၏။

တစ်ပါးသော ဈာန်တို့၌ ဝိတက်၊ ဝိစာရ စသည်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ပိုင်းခြား၍ ရှုပုံနှင့် ထိုတရားတို့၏ ဖြစ်မှု၊ တည်မှု၊ ပျက်မှု ထင်ရှားပုံတို့ကို အထူးပြု၍ တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူ၏။ ဤဈာန်၌ ကား ထိုကဲ့သို့ မဟောမူ၍ “ယေ ဓမ္မာ အတိတာနိရုဒ္ဓါ ဝိပရိဏတာ၊ တေ ဓမ္မေ သမနုပဿတီ” ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူရာ ဝယ် အဘယ်သို့သော အဓိပ္ပါယ် အထူးရှိပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရာ ရှိ၍ အဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြတော်မူလေသည်။

တေ ဓမ္မေ သမနုပဿတီတိ ယသ္မာ နေဝသညာ နာသညာယတနေ ဗုဒ္ဓါနိယေဝ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ ဟောတိ၊ န သာဝကာနံ၊ တဿှာ ဒေတ္ထ ကလာပဝိပဿနံ ဒသေဇ္ဇော ဧဝ မာဟ။

တေ ဓမ္မေ သမနုပဿတီတိ၊ ဟူသည်ကား။ နေဝသညာနာ သညာယတနေ၊ နေဝသညာဈာန်၌။ ဗုဒ္ဓါနိယေဝ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့ အားသာလျှင်။ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ၊ အစဉ်အတိုင်း တရားတို့ကို ရှုခြင်းသည်။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သာဝကာနံ၊ သာဝကတို့အား။ “သင်္ခါရာ ဝသေသ သုခုမဘာဝပ္ပတ္တိယာ၊ ကြမ်းတမ်းသော သင်္ခါရတို့မှကြွင်းသော သိမ်မွေ့သော သင်္ခါရ၏ အဖြစ်သို့

ရောက်သဖြင့်။ ဒုဗ္ဗိညေ ယုတ္တာ၊ သိနိုင်ခဲ့သောကြောင့်။ ဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိတွာ
 ဂဟေတုံ၊ အသီးအသီးခွဲ၍ ယူခြင်းရှုခြင်းငှာ။ အသတ္တုဏေယျ
 ဘာဝတော၊ မစွမ်းနိုင်ကောင်းသောကြောင့်။ (အကြောင်းပြ ဋီကာ
 ငါးပုဒ်ကို ထင်ရှားစေရန် ထည့်လိုက်၏။) အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ၊
 အစဉ်အတိုင်း ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ် တရားတို့ကို ရှုခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊
 မဖြစ်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ နေဝသညာဈာန်၌။ ကလာပ
 ဝိပဿနံ၊ အပေါင်းလိုက်အားဖြင့် ရှုခြင်းကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူ
 လိုသည်ဖြစ်၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့ တေ ဓမ္မေ သမနုပဿတိ ဟူ၍။ အာဟ၊
 ဟောတော်မူ၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ နေဝသညာဈာန်၌ သညာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဖဿ၊
 ဝေဒနာ စသောတရားတို့ကို မြတ်စွာဘုရား
 တို့သည်သာလျှင် အစဉ်အတိုင်း အသီးအသီး ပိုင်းခြား၍ ရှုနိုင်ကုန်၏။
 အရှင်သာရိ ပုတြာစသော သာဝကတို့သည်ကား အသီးအသီး
 ပိုင်းခြား၍ မရှုနိုင်ကုန်။ အကြောင်းကား-နေဝသညာဈာန်သည်
 ကြမ်းသော သင်္ခါရတို့မှ အကြွင်းအကျန်သဘောရှိ၏။ အလွန်သိမ်မွေ့
 ၏။ အိပ်ပျော် ခါနီး၌ နောက်ဆုံးစိတ်၊ မေ့မြောခါနီး၌ နောက်ဆုံးစိတ်၊
 သေခါနီး၌ နောက်ဆုံးစိတ် ဤစိတ်များနှင့်နှိုင်းဆ၍၊ သိမ်မွေ့ပုံကို
 သိအပ်၏။ ထိုသို့ သိမ်မွေ့သောကြောင့် ယင်းဈာန်သည် သာဝကတို့
 အား မထင်ရှားချေ။ ထို့ကြောင့်၊ ယင်းဈာန်၌ ပါဝင်သောတရားတို့ကို
 အသီး အသီးရှုမှတ်၍ သဘာဝလက္ခဏာဖြင့် မပိုင်းခြားနိုင်ပြီ။
 ထို့ကြောင့် အရှင်သာရိပုတြာသည် နေဝသညာဈာန်မှ ထသောအခါ
 ထိုဈာန်ကို အပေါင်းလိုက်အားဖြင့်သာ ရှုတော်မူရလေသည်။

ရှေးဈာန်များနှင့်အလားတူသော ဤဈာန်တရား တို့သည်လည်း ရှေးဈာန်များကဲ့သို့ပင် အစကမရှိပါဘဲလျက် ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင်၊ ပျောက်ကွယ်သွားကြသည်ဟု နည်းမှီး မှန်းဆလျက် ကလာပဝိပဿနာ ရှုနည်းဖြင့်သာလျှင် ရှုတော်မူရလေသည်။ ထိုကလာပဝိပဿနာကို ပြလို၍ ဤ ဈာန်၌ “တေ ဓမ္မေ သမနုပဿတိ”ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူသည် ဟူလို။ ကလာပ ဝိပဿနာ၊ ကလာပ သမ္မသန၊ နယဝိ ပဿနာ၊ နယမနသိကာရ၊ ဟူသော ဤအမည် ဝေါဟာရ တို့သည် အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်တူကုန်၏။

စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ။ သုတအားလျော်စွာ မှန်းဆ၍ ရှုလျှင်၊ အောက်ဈာန်များ၏ ထင်ပုံနှင့် နေဝသညာဈာန်၏ ထင်ပုံသည် ထူးခြားပါဦး မည်လော?၊ မထူးခြားနိုင်ပြီ။ သို့ဖြစ်ပါလျက်၊ “အရှင်သာရိပုတြာအား ထင်ရှားသော အောက်ဈာန်တို့၌သာ အနုပဒဝိပဿနာဖြစ်၏။ မထင်ရှားသော နေဝသညာဈာန်၌ကား အနုပဒဝိပဿနာ မဖြစ်မူ၍ ကလာပဝိပဿနာသာ ဖြစ်သည်” ဟူသော ဤထူးခြားခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း?၊ အရှင်သာရိပုတြာ၏ ရှုခြင်းသည် သုတမယ၊ စိန္တာမယမဟုတ်၊ မိမိသန္တာန်၌ အဟုတ်ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းသာ ရှုလျက်ရှိသော ဘာဝနာမယ ပစ္စက္ခဝိပဿနာအစစ် ဖြစ်သောကြောင့် ထင်ရှားသင့်သော တရားသာ ထင်ရှား၍၊ မထင်ရှားသင့်သော တရားက မထင်ရှားဘဲ ရှိနေသည် မဟုတ်ပါလော?၊ အကယ်၍၊ သုတအားလျော်စွာ

www.dhammadownload.com

ဆင်ခြင်၍ ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအစစ် ဖြစ်နိုင်ပါလျှင် အရှင်သာရိ-
 ပုတြာသည် နေဝသညာ ဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ် တရားတို့ကိုလည်း သုတအား
 လျော်စွာ အသီးအသီးဆင်ခြင်၍ ရှုခြင်းဖြင့် အနုပဒေမ္မဝိပဿနာကို
 ပွားစေနိုင်ခဲ့ရာ၏။ သို့ဖြစ်ပါလျက်၊ ထိုသို့ မပွားနိုင်စေသည်မှာ သုတ
 အားလျော်စွာ မှန်းဆ၍ ဆင်ခြင်မှုသည် ဝိပဿနာအစစ် မဖြစ်
 သောကြောင့်ပင် မဟုတ်ပါလော့?။ သို့ဖြစ်၍ တကယ်ဖြစ်ပျက်သော
 ရုပ်နာမ်အစစ်တို့ကို ရှုမှတ်သိမြင်ခြင်း မရှိပါဘဲလျက် စိတ်မှန်းအာရုံ
 ပညတ်မျှသာဖြစ်သော ရုပ်နာမ်အတုတို့ကို သုတအားလျော်စွာ
 မှန်းဆဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် ဝိပဿနာဖြစ်သည်ဟု ယူဆ ပြောဆိုခြင်း
 များကို ရှောင်ရှား စွန့်လွှတ်နိုင်ကြပါစေ။

ပရေ သန္တိဋ္ဌိပရာမာသီ အာဓာနဂ္ဂါဟီ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ ဘဝိဿန္တိ၊
 မယမေတ္ထ အသန္တိဋ္ဌိပရာမာသီ အနာဓာနဂ္ဂါဟီ သုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ
 ဘဝိဿာမာတိ သလ္လေခေါ ကရဏီယော၊ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ။

(မူလပဏ် သလ္လေခသုတ် ပါဠိတော်-၅၂)

ပရေ သူတစ်ပါးတို့သည်။ သန္တိဋ္ဌိပရာမာသီ၊ ကိုယ့်အယူကိုသာ
 အခါခါ အထပ်ထပ် မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်နှလုံးသွင်းကုန်သည်။
 အာဓာနဂ္ဂါဟီ၊ အယူသည်းကာ မြဲမြံစွာ ယူကုန်သည်။ ဒုပ္ပဋိ နိဿဂ္ဂီ၊
 အသင့်လမ်းမှန် ကျမ်းဂန်ယုတ္တိကို မြင်သိသော်လည်း မရှောင်လွှဲ
 မစွန့်လွှတ်နိုင်ကုန်သည်။ ဘဝိဿန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤ
 အရာ၌။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ အသန္တိဋ္ဌိပရာမာသီ၊ ကိုယ့်အယူကိုသာ
 အခါခါအထပ်ထပ် မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်ကုန် နှလုံးမသွင်း
 ကုန်သည်။ အနာဓာနဂ္ဂါဟီ၊ အယူသည်းကာ မြဲမြံစွာမယူကုန်သည်။

သုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိ၊ အသင့်လမ်းမှန် ကျမ်းဂန်ယုတ္တိကို မြင်သိပါက စွန့်လွယ်
 ကြကုန်သည်။ ဘဝိဿာမ၊ ဖြစ်ကုန်အံ့။ ဣတိ သလ္လေခေါ၊ ဤသို့
 ကိလေသာကို ခေါင်းပါးစေခြင်းကို။ ကရဏီယော၊ ပြုအပ်၏။ ဣတိ
 စိတ္တံ၊ ဤသို့ ကြံစည်သော စိတ်ကို။ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်စေအပ်၏။

ဤနည်းယူဖွယ်၌ ပြခဲ့သော အင်္ဂုတ္တရပါဠိနှင့် အနုပဒသုတ်တို့
 သည် သမထယာနိကတို့၏ ဝိပဿနာ ရှုပုံကို တိုက်ရိုက် ဖော်ပြသော
 ပါဠိတို့ပေတည်း။ အခြားသော ပါဠိတော် သုတ်တို့၌လဲ နည်းတူပင်
 ဟောတော်မူသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုသမထယာနိကတို့၏ ရှုပုံမှနည်း
 ယူ၍ ဝိပဿနာယာနိကတို့၏ ရှုပုံကို သိအပ်၏။ နည်းယူပုံကား-
 သမထယာနိကတို့သည် မိမိသန္တာန်၌ လောလောဆယ် ဖြစ်ပေါ်
 သော ရုပ်နာမ်တို့ကို ရှုကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဝိပဿနာယာနိက
 တို့သည်လည်း မိမိသန္တာန်၌ လောလောဆယ် ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်
 တို့ကိုဖြစ်စေ မိမိ၏ ဒွါရ ၆-ပါး၌ လောလောဆယ် ထင်ပေါ်သော
 ရုပ်နာမ်တို့ကိုဖြစ်စေ ရှုအပ်ကုန်၏။ ထင်ရှားသော တရားတစ်ခုသည်
 သာလျှင် အနုပဒဝိပဿနာ၏ အရာဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သဘာဝ
 လက္ခဏာစသည်ကို ပိုင်းခြား၍ ရှုနိုင်အောင် ထင်ရှားသော တရား
 တစ်ခု တစ်ခုသည်သာလျှင် ပစ္စက္ခဝိပဿနာ၏ အရာတည်း။ သမထ
 ယာနိကတို့အား နေဝသညာဈာန်သည် ကလာပ ဝိပဿနာ၏
 အရာသာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဝိပဿနာယာနိကတို့အား
 မိမိသန္တာန်၌ မရှိသောတရား၊ မထင်သောတရား၊ သိမ်မွေ့၍
 သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကို မသိနိုင်ကောင်းသော တရားတို့သည်
 ကား အနုမာန၊ ကလာပဝိပဿနာ၏ အရာသာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊

မထင်ရှားသော ထိုတရားတို့ကို တမင်စဉ်းစားကြံဆ၍ မရှုအပ်ကုန်
 ပြီ။ ကြံဆ၍ရှုသော်လည်း အားထုတ်စ ပုဂ္ဂိုလ်အား မထင်သည်သာ
 တည်း။ ထို့ကြောင့်ပင်၊ နေဝသညာဈာန်ကို အားထုတ်စ ပုဂ္ဂိုလ်များ
 မရှုရပေ။ ထင်ရှားသောတရားတို့ကို ရှုမှတ်လျက် မျက်မှောက်သိမြင်
 သော ပစ္စက္ခဝိပဿနာဉာဏ် ထက်သန်စင်ကြယ်သော ကာလ၌သာ
 လျှင် ထိုမထင်ရှားသော တရားတို့ကို အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်
 လျက် ရှုနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင်၊ အရှင်သာရိပုတြာသည် ထင်ရှား
 သော အောက်ဈာန်တို့ကို ရှုလျက် ပစ္စက္ခဉာဏ် စင်ကြယ်ပြီးသောအခါ
 ၌ နေဝသညာဈာန်ကို ကလာပ ဝိပဿနာအားဖြင့် ရှုတော်
 မူလေသည်။

နည်းယူပွယ် ပြီး၏။
 အခန်း (၃) ပြီး၏။

အခန်း (၄)

ရှုမှတ်ပုံနှင့် ဝေသနာနှိုးနှောချက်

ဤအခန်း၌ ရှုမှတ်ပုံ၊ မှန်ကန်သော ထင်ပုံ၊ သိပုံတို့ကို၊
ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ဖြင့် ရှင်းလင်း၍ ပြပေအံ့။

သမထယာနိကသည် လောလောဆယ် ဝင်စားအပ်ပြီးသော
ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ၎င်း၏မှီရာရုပ်၊ ၎င်းကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့ကို ရှုအပ်
ကုန်သကဲ့သို့ ဝိပဿနာယာနိကသည်လည်း လောလောဆယ်မြင်၊
ကြား၊ နံ၊ စား၊ တွေ့ထိ၊ ကြံသိသော စိတ်တို့နှင့်၊ ၎င်းတို့၏ မှီရာရုပ်၊
၎င်းစိတ်တို့ကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်၊ ၎င်းစိတ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော
ရုပ်တို့ကို ရှုမှတ်အပ်ကြောင်းကို နည်းယူဖွယ်၌ ပြခဲ့ပြီ။ ထိုတွင်
မြင်သောစိတ် ဟူသည်မှာ အာဝဇ္ဇန်းအစ၊ တဒါရုံ အဆုံးရှိသော
စက္ခုဒွါရဝီထိ တစ်ခုလုံးကိုဆိုလို၏။ ဝိပဿနာအရာ၌ စိတ္တုပ္ပါဒ်
အသီးအသီးကို ပိုင်းခြား၍ မရှုနိုင်၊ တစ်ဝီထိလုံးကိုသာ ပိုင်းခြား၍
ရှုနိုင်ကြောင်းသည် ပြခဲ့သော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ဖြင့်လည်း
ထင်ရှားလှလေပြီ။ အထူးအားဖြင့် အခန်း (၆) ဘင်္ဂဉာဏ်အရာ၌
လည်း ထင်ရှားဦးမည်သာတည်း။

ဘယ်သို့ ရှုအပ်သနည်းဟူမူ—မြင်ဆဲ ခဏ၌ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း
“မြင်တယ်၊ မြင်တယ်” ဟု မှတ်အပ်၏။ ကြားဆဲခဏ စသည်တို့၌လည်း
“ကြားတယ်၊ ကြားတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်အပ်၏။

မြင်ဆဲခဏ၌ မြင်တယ်ဟု မှတ်လျှင်၊ အဘယ်တရားကို မှတ်မိ၍
သိပါသနည်းဟူမူ—စက္ခုပသာဒ၊ ရူပါယတန၊ စက္ခုဝိ ညာဏ်၊ ဖဿ၊
ဝေဒနာဟူသော ဤတရားငါးပါးကို မှတ်မိသည်။ ဤတရား ငါးပါးကို

သိသည်ဟု အကျဉ်းအားဖြင့်မှတ်သားရာ၏။ သိပုံကား-ကြည်လင်
 သော မျက်စိရုပ် ထင်ရှားလျှင်၊ စက္ခုပဿာဒဟု ခေါ်သော ၎င်းမျက်စိ
 ကြည်လင်မှုကို ပဓာနပြု၍သိ၏။ မြင်ရသည့် အဆင်းရုပ်ထင်ရှား
 လျှင်၊ ရူပါယတနဟု ခေါ်သော ၎င်းအဆင်းရုပ်ကို ပဓာနပြု၍ သိ၏။
 မြင်သောစိတ် ထင်ရှားလျှင်၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဟု ခေါ်သော ၎င်းမြင်မှုကို
 ပဓာနပြု၍ သိ၏။ အဆင်း နှင့် မြင်မှုတို့၏ တွေ့ဆုံခြင်း ထင်ရှားလျှင်၊
 စက္ခုသမ္ပဿဟုခေါ်သော ၎င်းမြင်တွေ့မှုကို ပဓာနပြု၍ သိ၏။ မြင်လို့
 ကောင်းခြင်း၊ မြင်လို့ မကောင်းခြင်း၊ မြင်လို့ မဆိုး မကောင်းခြင်းတို့
 ထင်ရှားလျှင်၊ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာဟု ခေါ်သော ၎င်းမြင်ခံစားမှု
 ကို ပဓာန ပြု၍သိ၏။

သို့ဖြစ်လျှင် အနက်နှင့်သဒ္ဓါညီစေရန် စက္ခုပဿာဒ ထင်ရှားလျှင်၊
 မျက်စိကြည်သည်ဟု၊ အဆင်းထင် ရှားလျှင်၊ မြင် ရသည်ဟု၊
 စက္ခုဝိညာဏ်ထင်ရှားလျှင်၊ မြင်သိသည်ဟု၊ ဖဿထင်ရှားလျှင်၊
 မြင်တွေ့သည်ဟု၊ ဝေဒနာထင်ရှားလျှင်၊ မြင်ခံစားသည်ဟု-ဤသို့
 ရှုမှတ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော? ဟူငြားအံ့-ထိုသို့ ရှုမှတ်ခြင်းသည်
 အနက်သဒ္ဓါအားဖြင့် သင့်ပါပေ၏။ သို့သော်လည်း ထိုသို့ မှတ်နေ
 လျှင်၊ ဤတစ်ကြိမ်မြင်ရာ၌ ဘယ်တရားကသာ၍ ထင်ရှားသနည်း၊
 အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း-စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်မှု များစွာဖြစ်ရာ၏။
 ထိုအခါ ရှေးအမှတ်နှင့် နောက်အမှတ်သည် မစပ်ဘဲ ရှိရာ၏။ ပစ္စုပ္ပန်
 ကျအောင်လဲ မမှတ်နိုင်ရာ၊ ဆင်ခြင်သော စိတ်များကိုလည်း မမှတ်
 နိုင်ရာ။ ထို့ကြောင့် သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့သည် လျင်မြန်စွာ
 မရင့်ကျက်နိုင် ကုန်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ အနက်နှင့်
 သဒ္ဓါညီအောင် စဉ်းစားကြံစည်၍ မရှုအပ်ပြီ၊ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း

“မြင်တယ်၊ မြင်တယ်”ဟု သာမန်အားဖြင့်သာ မှတ်အပ်၏။ ထိုသို့ မှတ်ခြင်းသည် ဆိုခဲ့သော အပြစ်များမှလည်း လွတ်ကင်း၏။ မြင်ခိုက်၌အထူးထင်ရှားသော တရားတစ်ခုခုကို ပဓာနပြု၍လည်း သိနိုင်၏။ ဤသို့ သိနိုင်သောကြောင့် မြင်တယ်ဟူသော ကြိယာ အမည်သည် ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကိုသာ သိမြင်ရန်လိုလား၍ မှတ်သော ဝိပဿနာ ယောဂီတို့အား ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ တဇ္ဇာပညတ်ဖြစ်၏။

ဝိဇ္ဇမာနပညတ် ဟူသည်မှာ ထင်ရှားရှိသော ပရမတ် တရားတို့၏ အမည်တည်း။ ၎င်းအမည် သည်ပင်လျှင်- “တဿပရမတ္ထ— သဘာဝဿ အနုရူပံ ဇာယတီတိ တဇ္ဇာ၊ သာ ဧဝ ပညာပေတဗ္ဗံ ပရမတ္ထသဘာဝံ ပညာပေတီတိ တဇ္ဇာပညတ္တိ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ၊ ပရမတ်သဘောအားလျော်စွာ ဖြစ်လျက်၊ ပရမတ်သဘောကို သိစေတတ်သောကြောင့် တဇ္ဇာပညတ်မည်၏။ ဤနည်းတူပင် ပရမတ်သဘောကို ပြတတ်သော ပထဝီ၊ ဖဿ စသော ပါဠိအမည် ဟူသမျှသည်လည်းကောင်း၊ မြေ၊ ခက်မာ၊ ကြမ်းတမ်းသည်၊ နူးညံ့သည်၊ တွေ့သည်၊ ကြားသည်၊ သွားသည်၊ ဤသို့ အစရှိသော မြန်မာအမည် ဟူသမျှသည်လည်းကောင်း တဇ္ဇာပညတ် ချည်းသာတည်း။ ပရမတ်နှင့် ပညတ်အရာ၌လည်း ပြခဲ့ပြီ။

မြင်တယ်စသော တဇ္ဇာပညတ်ဖြင့် ရှုမှတ်လျှင်၊ ၎င်းပညတ်ကိုလည်း အာရုံပြုမိရာသည် မဟုတ်လော? ဟူငြားအံ့ဘာဝနာ မရင့်သေးမီ၌ အာရုံပြုမိသည် မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း အားထုတ်စကားလ၌ အမည်ဖြင့် ပိုင်း၍ ပိုင်း၍ မှတ်မှသာလျှင် လျင်မြန်စွာ စိတ်တည်ကြည်၍ ပရမတ် ရုပ်နာမ် အစစ်တို့ကို သိနိုင်သည်။ ရှေ့နောက် ရုပ်နာမ်တို့၏ အစဉ်အတန်းဟူသော သန္တတိယနကို

ပိုင်းဖြတ်ဖျက်ဆီးနိုင်၍ အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့ကို သဘောမှန် အတိုင်း သိနိုင်ပေသည်။ ဘာဝနာရင့်သန်သောကာလ၌ကား မှတ်သောစိတ်သည် ထိုအမည် ပညတ်များကို အာရုံမပြုပြီး ဖြစ်ပျက်သော ပရမတ် ရုပ်နာမ် အစစ်ကို သာလျှင် သိလျက် သိလျက် ရှိလေတော့၏။ အားမထုတ်ဖူးသေးသော သူတို့သည် အောက်ပါ မဟာဋီကာမှ နည်းမှီ၍ ဤသို့သော ဖြစ်ပုံကို ယုံကြည်အပ်၏။

နနုစ တဇ္ဇာ ပညတ္တိဝသေန သဘာဝဓမ္မော ဂယုတိတိ? သစ္စံ ဂယုတိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဘာဝနာယ ပန ဝဗုမာနာယ ပညတ္တိ သမတိက္ကမိတွာ သဘာဝေယေဝ စိတ္တံ တိဋ္ဌတိ။ (မဟာဋီ ၁-၂၆၆)

နနုစ၊ စောဒနာဦးအံ။ သဘာဝဓမ္မော၊ ပရမတ်သဘော တရားကို။ တဇ္ဇာပညတ္တိဝသေန၊ တဇ္ဇာပညတ် အလိုအားဖြင့်။ ဂယုတိ၊ နှလုံးသွင်းအပ်ပါ၏လော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာပုံတည်း။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ရှေးအဖို့ အားထုတ်စဉ်။ သစ္စံ ဂယုတိ၊ နှလုံးသွင်း အပ်သည် မှန်ပေ၏။ ပန၊ ပညတ်ဖြင့် နှလုံးသွင်းငြားသော်လည်း။ ဘာဝနာယ၊ ဘာဝနာသည်။ ဝဗုမာနာယ၊ တိုးပွားရင့်သန် လတ်သော်။ ပညတ္တိ၊ အမည်ပညတ်ကို။ သမတိက္ကမိတွာ၊ လွန် ဖြောက်၍။ ဝါ၊ ပယ်စွန့်၍။ စိတ္တံ၊ နှလုံးသွင်းသောစိတ်သည်။ သဘာဝေယေဝ၊ ပရမတ်သဘော၌သာလျှင်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်လေ ၏။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိအဖွင့်၌ ဆိုအပ်သောစကားပေတည်း။ သို့သော် လည်း ဤဋီကာသည် ဝိပဿနာအရာ၌လည်း နည်းမှီ၍ ယူဆယုံ ကြည်စေနိုင်သော သာဓကလည်း ဖြစ်ထိုက်သည်သာတည်း။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသည်တို့ဖြစ်သောအခါ၌ ပြောပြ၍ မဖြစ်နိုင်အောင် အလွန်လျင်မြန်စွာ ရုပ်နာမ်တို့ထင်သောကြောင့် အမည်ဖြင့် မမှတ်

နိုင်တော့ဘဲ ဖြစ်ပျက်သော သဘောတို့ကို သိရုံမျှသိရုံမျှသာ မှတ်လျက်နေရကြောင်းကို အခန်း (၅)၌ တွေ့ရလတ္တံ့။ အားထုတ်၍ ၎င်းဉာဏ်များသို့ ရောက်သောအခါ၌ မျက်မှောက်ထင်ရှားပါလတ္တံ့။ သို့ဖြစ်၍၊ မည်သည့်တရားကို မှတ်ရမည်နည်းဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ မနေအပ်ပြီ။ မြင်တိုင်း၊ မြင်တိုင်း၊ မြင်တယ်၊ မြင်တယ်ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။ ထိုသို့မှတ်သောသူအား ထင်ရှားသော တရားသည် အားထုတ်ခါစ၌ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့်သာ ထင်၏။ ၎င်းတရားကို ထင်သည့်အတိုင်း သာလျှင် မှန်ကန်စွာသိ၏။ ဤသို့ မှန်ကန်စွာထင်အောင်၊ သိအောင် ရှုမှတ်ခြင်းကိုပင် ရည်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ “လက္ခဏာရသာဒိဝသေနပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ”ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေသည်။ အဓိပ္ပါယ်ကို နည်းယူဖွယ် (၂၄၉)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သုတမရှိဘဲ၊ လက္ခဏာစသည်ကို သိနိုင်ပုံ။ ။ သုတမရှိသောသူသည် လက္ခဏာ စသည်ကို သိနိုင်ပါမည်လော? ဟူမူသိနိုင်ပေ၏။ အကြောင်းမူကား-လောလောဆယ် ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို ချက်ခြင်းပင် သတိပညာဖြင့် ကောင်းစွာမှတ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ထင်ရှားစေဦးအံ့-သဘာဝလက္ခဏာ ဟူသည်မှာ ရုပ်နာမ်တို့၏ အထည်ကိုယ်ဟု ခေါ်ထိုက်သော ပင်ကိုယ်ရင်း သဘောပေတည်း။ ရသ ဟူသည်မှာ ရုပ်နာမ်တို့၏ အစွမ်းသတ္တိ ကိစ္စပေတည်း။ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ဟူသည်မှာ ရှုမှတ်သောသူ၏ အသိဉာဏ်ထဲ၌ ယင်းရုပ် နာမ်တို့၏ ပေါ်လွင်ထင်ရှားပုံ အမူအရာပေတည်း။ ပဒဋ္ဌာန်ဟူသည်မှာ ယင်းရုပ်နာမ်တို့၏ အနီးဆုံးအကြောင်းပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ်အစစ်တို့သည် ရှုသောသူ၏ ဉာဏ်ထဲ၌

သူ့သဘောအမှန် အတိုင်းထင်လျှင် ထိုလက္ခဏာ စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့်သာ ထင်ကုန်၏။ ၎င်းရုပ်နာမ်အစစ်တို့ကို အမှန်အတိုင်း သိလျှင်လည်း ထိုလက္ခဏာ စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့်သာ သိနိုင်၏။ အခြားတစ်ပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ကားထင်လည်း မထင်ကုန်၊ သိလည်း မသိနိုင်သည်သာတည်း။ အကယ်၍၊ လက္ခဏာ စသည်တို့မှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအား ဖြင့်ထင်ခဲ့၊ သိခဲ့ငြားအံ့။ ထိုထင်သောတရား၊ သိအပ်သောတရားသည် ရုပ်နာမ်အစစ် မဟုတ်သည်သာတည်း။ အမည်ပညတ်၊ အမူအရာ ပညတ်၊ ဂဏန်း သင်္ချာပညတ်၊ ပုံသဏ္ဍာန်ပညတ် စသည်တို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော ပညတ်သာတည်း။

ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရုပ်နာမ်တို့ကို ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက်၌ လက်ငင်းမှတ်၍ သိသောသူသည် သိစရာ ရုပ်နာမ် မရှိပါဘဲလျက် ရမ်းဆ၍ သိသည် လည်းမဟုတ်ပေ။ ဤသို့သော သဘောကရုပ်၊ ဤသို့သော သဘောက နာမ်ဟု မှတ်သားဖူးသည့်အတိုင်း စဉ်းစားကြံစည်၍ သိသည်လည်း မဟုတ်ပေ။ အမှန်အားဖြင့်သော်ကား ထိုထိုခဏ၌ ဖြစ် ပေါ်လျက်ရှိ သော တရားကို ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းသာလျှင် သိပေသည်။ ထို့ကြောင့်၊ သဘာဝလက္ခဏာ ထင်ရှားလျှင် ယင်းလက္ခဏာကို သိ၏။ ရသထင်ရှားလျှင် ယင်းရသကိုသိ၏။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်ထင်ရှား လျှင် ယင်းတို့ကိုသိ၏။ ဥပမာ-ကောင်းကင်တွင် လျှပ်စီးလက်ခိုက် လက်ခိုက်၌ ကြည့်ရှုမှတ်သားသော သူသည် (လျှပ်၏လက္ခဏာ) ဝင်းလက်သော အရောင်ကိုလည်း အမှန်အတိုင်းပင် သိ၏။ (လျှပ်၏ရသ) အမှောင်ကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော သတ္တိကိုလည်း အမှန်အတိုင်းပင် သိ၏။ (လျှပ်၏ပစ္စုပဋ္ဌာန်) အကောက်၊ အဖြောင့်၊ အဝိုင်းစသော

ပုံသဏ္ဍာန်အခြေအနေကိုလည်း အမှန်အတိုင်းပင်သိ၏။ (လျှပ်၏ ပဒဋ္ဌာန်) ဝင်းလက်ရာ အကြောင်းရင်း တိမ်တိုက်ကိုလည်း အမှန်အတိုင်း ပင်သိ၏။ လျှပ်လက်ခိုက်၌ မကြည့်မိပါပဲလျက် ဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့်ကား တကယ်လက်သွားသော ထိုလျှပ်၏အကြောင်းကို အမှန်အတိုင်း မသိနိုင်သည်သာတည်း။ ဤ နည်းတူပင် ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်ခိုက်၌ ရှုမှတ် လျှင်၊ သုတပင် မရှိသော်လည်းတကယ်ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ လက္ခဏာစသည်ကို အမှန်အတိုင်း သိနိုင်၏။ ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက်၌ ရှုမှတ်ခြင်း မရှိပါဘဲလျက် စဉ်းစားဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့်ကား တကယ်ဖြစ် ပေါ်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ လက္ခဏာ စသည်ကို သုတများသူပင် ဖြစ်သော်လည်း အမှန်အတိုင်း မသိနိုင်သည်သာတည်း။ လက်တွေ့ စမ်းကြည့်ပါ-ကိုယ်ထဲ၌ ဖြစ်ပေါ် လျက်ရှိသော ညောင်းမှု၊ နာကျင်မှု၊ ကိုက်ခဲမှုစသော ဒုက္ခဝေဒနာ တစ်ခုခုကို ကောင်းကောင်း စူးစိုက်၍ အတန်ကြာအောင် 'ညောင်းတယ်၊ ညောင်းတယ်' စသည်ဖြင့် မှတ်ကြည့်ပါ။ မကောင်းသော အတွေ့ကို ခံစားမှု-လက္ခဏာကို ဖြစ်စေ၊ စိတ်ကိုညှိုးနွမ်း အားလျော့စေသော ကိစ္စ သတ္တိကို ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ထဲ၌ မခံသာမှု-နာကျင်မှု-ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသော အတွေ့နှင့် စိတ်၏တွေ့ဆုံမှု-ပဒဋ္ဌာန်ကိုဖြစ်စေ၊ သုတမရှိသော်လည်း ပစ္စုပဋ္ဌာန်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါလိမ့်မည်။

သို့သော်လည်း ပဒဋ္ဌာန်သည်ကား တိုက်ရိုက်ရှုအပ်သော ရုပ် နာမ်တို့မှတစ်ပါး တခြားအလွတ်တရားသာတည်း။ ထို့ကြောင့်၊ အား ထုတ်ခါစ-နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒအရာ၌ ယင်းပဒဋ္ဌာန်ကို သိရန်မလိုလှ သေးပေ။ မလိုသောကြောင့်ပင် "လက္ခဏာ ရသပစ္စုပဋ္ဌာန ပဒဋ္ဌာန ဝသေန နာမရူပ ပရိဂ္ဂဟော ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနာမ" ဟူသော အဘိဓမ္မတ္ထ

သင်္ဂဟကျမ်း၏ အဖွင့်ဋီကာကျော်၌ ပဒဋ္ဌာန်အားဖြင့် သိမ်းဆည်းခြင်းကို မပြုမူ၍ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ၏ ၃-ပါးတို့ အလိုအားဖြင့်သာလျှင် သိမ်းဆည်းသောဉာဏ်ကို ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟု ဖွင့်ပြတော်မူလေသည်။ ၎င်းအဖွင့်သည် “ပဒဋ္ဌာန် ပနေတ္ထ အညဓမ္မတာယ န ဥဒ္ဓန္ဓိ” ဟူသော မဟာဋီကာ (၁-၄၄၉)နှင့် ညီသောကြောင့် သင့်မြတ်ပါပေ၏။

မဟာဋီကာ၏အနက်-အညဓမ္မတာယ၊ ရှုအပ်သော ဓာတ်မှတစ်ပါး တခြားအလွတ်တရား ဖြစ်သောကြောင့်။ ပဒဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်ကို။ ဧတ္ထ၊ ဤဓာတ် ၄-ပါးကိုရှုရာ၌။ န ဥဒ္ဓန္ဓိ၊ မထုတ်ပြအပ်။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သောသူသည် ပထဝီဓာတ်ကို ရှုလိုလျှင်၊ ယင်းပထဝီဓာတ်ကိုသာ တိုက်ရိုက် ရှုရန်လို၏။ ယင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်သော အခြားဓာတ် ၃-ပါးကို ရှုနေရန်မလိုပေ။ အာပေါဓာတ် စသည်ကို ရှုလိုလျှင်လည်း နည်းတူပင်တည်း။ သို့ဖြစ်ရာ၌၊ ပထဝီဓာတ် စသည်ကို အသီးအသီး ရှုလိုသောသူသည် ယင်းတို့၏ ပဒဋ္ဌာန် ဓာတ်များကို နှလုံးသွင်းနေလျှင်၊ တစ်ပါးသော ဓာတ်တို့ကိုသာ ရှုရာရောက်၏။ ရှုလိုသော ဓာတ်ကိုကား နှလုံးသွင်း ရာ မရောက်ပြီ။ ထို့ကြောင့်၊ ဓာတုဝဝတ္ထာန်အရာ၌ ပဒဋ္ဌာန် အလိုအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကို အဋ္ဌကထာ၌ မပြသည်ဟူလို။

ဋီကာကျော် ညီညွတ်သင့်မြတ်ပုံ။ ။ဓာတုဝဝတ္ထာန်အရာ၌ကဲ့သို့ပင် နာမရူပပရိစ္ဆေဒအရာ၌လဲ ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရုပ်နာမ်တို့ကိုသာ ပိုင်းခြား၍ သိရန်လိုပေသည်။ ယင်းတို့၏အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် တရားတို့ကိုကား သိရန် မလိုသေးပေ။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ယင်းပဒဋ္ဌာန်သည် နာမ်ရုပ်ပင် ဖြစ်ငြား
 သော်လည်း တိုက်ရိုက်မှတ်သိသင့်သော နာမ်ရုပ်မှတစ်ပါးတစ်ခြား
 အလွတ်တရားသာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ အကယ်၍၊ ပဒဋ္ဌာန်
 အလိုအားဖြင့်ရှုနေပါလျှင် ပထဝီရုပ်ထင်ရှားခိုက်၌ ယင်းကိုမရှုသေး
 ဘဲ ကြွင်းသော ဓာတ် ၃-ပါးကို ရှေးဦးစွာ ရှုရလိမ့်မည်။ စက္ခုပသာဒ
 ထင်ရှားခိုက်၌ ယင်းကို မရှုသေးဘဲ၊ မှီရာဘူတရုပ်တို့ကို ရှေးဦးစွာ
 ရှုရလိမ့်မည်။ ဝေဒနာထင်ရှားခိုက်၌ ဖဿကို ရှေးဦးစွာ ရှုရလိမ့်မည်။
 ဖဿထင်ရှားခိုက်၌ အာရုံကို ရှေးဦးစွာ ရှုရလိမ့်မည်။ ဤသို့
 စသည်ဖြင့် ထင်ရှား၍ လက်ဦးရှုသင့်သောတရားကို မရှုသေးမူ၍
 မထင်ရှားသော အလွတ်တရားတို့ကို လက်ဦးဆင်ခြင်၍ ဆင်ခြင်၍
 ရှုရလေရာ၏။ ထို့နောင်မှ ထင်ရှားသောတရားကို ပြန်၍ရှုရလေရာ
 ၏။ ထိုသို့ရှုနေလျှင်၊ အကြောင်းတရားတို့ကိုလည်း သိနေသောကြောင့်
 ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သာ ဖြစ်လေရာ၏။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်
 မဟုတ်ပြီ။ သို့ဖြစ်၍၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒအရာ၌ ပဒဋ္ဌာန်အလိုအားဖြင့်
 ရှုပုံကိုမပြသော ဋီကာကျော်သည် ပြခဲ့သော မဟာဋီကာနှင့် တစ်ထပ်
 တည်းညီညွတ်၍ သင့်မြတ်ပါပေ၏။ သင်္ဂဟကျမ်း၌ ပဒဋ္ဌာန်ကိုထည့်
 ၍ ပြခြင်းသည်ကား ပစ္စယပရိဂ္ဂဟသို့ ရောက်ခါနီးဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ
 ဝိသုဒ္ဓိ၏ အဆုံး၌ ပဒဋ္ဌာန်အလိုအားဖြင့် ထင်ခြင်း၊ ရှုခြင်းလည်း
 ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ပြဆိုခြင်း ဖြစ်တန်ရာ၏။

လက္ခဏာ စသည်တို့တွင်၊ တစ်ပါးပါးကိုသာ သိနိုင်သည်။ ရုပ်နာမ်
 တစ်ခုခုကို တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်မှတ်ရာ၌ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စု ပဋ္ဌာန်၊
 ပဒဋ္ဌာန်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသာလျှင်ထင်၏။ တစ်ပါးပါးကိုသာ မှတ်သိ
 နိုင်၏။ ၂-ပါး၊ ၃-ပါး၊ ၄-ပါးတို့ တစ်ပြိုင်နက် မထင်ကုန်၊ ၎င်းတို့ကို

တစ်ပြိုင်နက် မသိနိုင်။ ၎င်းတို့ကို တစ်ပြိုင်နက်မှတ်သိနိုင်မှ ကိစ္စပြီး သည်လည်း မဟုတ်၊ တစ်ကြိမ်တစ်ကြိမ် မှတ်ရာ၌ တစ်ပါးပါးကို သိလျှင် ကိစ္စပြီး၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဋီကာ (၁-၄၃၃)၌ အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်းတော်မူလေပြီ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဥဘယဂ္ဂဟဏံ?၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယတော၊ ဧကစ္စဿ ဟိ ဓာတုယော မနသိ ကရောန္တဿ တာ သဘာဝတော ဂဟေတဗ္ဗတံ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဧကစ္စဿ သကိစ္စကရဏတော၊ ယော ရသောတိ ဝုစ္စတိ။

ပန၊ စောဒနာဦးအံ။ ဧတ္ထ၊ ဤဓာတ် ၄-ပါးကို နှလုံးသွင်းရာ၌။ ဥဘယဂ္ဂဟဏံ၊ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ နှစ်မျိုးလုံးကိုယူခြင်း- ဆိုခြင်းသည်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်ပါနည်း?။ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယတော၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အမျိုးမျိုးသော အလိုအဇ္ဈာသယကြောင့်။ ဥဘယဂ္ဂ ဟဏံ၊ လက္ခဏာ၊ ရသ နှစ်မျိုးလုံးကို ဆိုခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဟိ၊ ချဲ့၍ပြအံ။ ဓာတုယော၊ ဓာတ် ၄-ပါးတို့ကို။ မနသိ ကရောန္တဿ၊ နှလုံးသွင်းသော။ ဧကစ္စဿ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား။ တာ၊ ထိုဓာတ်တို့သည်။ သဘာဝတော၊ သဘာဝလက္ခဏာအားဖြင့်။ ဂဟေ တဗ္ဗတံ၊ ယူအပ်၊ နှလုံးသွင်းအပ် သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ဧကစ္စဿ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ် အား။ သ-ကိစ္စကရဏတော၊ မိမိကိစ္စကို ပြုသောအားဖြင့်။ ဂဟေ- တဗ္ဗတံ၊ ယူအပ် နှလုံးသွင်းအပ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ယော၊ ယင်းမိမိကိစ္စကို ပြုခြင်းကို။ ရသောတိ၊ ရသဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ဓာတ် ၄-ပါးကို ရှုသောသူသည် လက္ခဏာ အားဖြင့်သာ ရှုလျှင်လဲကိစ္စပြီး၏။ ရသအား ဖြင့်သာ ရှုလျှင်လဲ ကိစ္စပြီး၏။ လက္ခဏာ၊ ရသနှစ်ပါးလုံးအားဖြင့်ကား တပြိုင်နက်မရှုသင့်၊ ရှုလဲမရှုနိုင်။ သို့ဖြစ်ပါလျက် အဋ္ဌကထာ၌

လက္ခဏာ၊ ရသနှစ်ပါး လုံးအားဖြင့် ရှုပုံကို အဘယ့်ကြောင့်ဆိုပါ သနည်းဟူမူ-ပုဂ္ဂိုလ် အမျိုးမျိုးတို့၏ အလိုအမျိုးမျိုးနှင့် တိုက်ဆိုင်မိ စေလိုသောကြောင့် ထိုသို့ပြဆိုပေသည်။ ချဲ့၍ပြဦးအံ့-ဓာတ် ၄-ပါးကို နှလုံးသွင်းလျှင် အချို့သောသူအား ယင်းဓာတ် ၄-ပါးသည် သဘာဝ လက္ခဏာအားဖြင့် ထင်ပေါ်၏။ ထိုသူသည် ယင်းဓာတ် ၄-ပါးကို သဘာဝလက္ခဏာအားဖြင့်သာ ရှုနိုင်၊ သိနိုင်၏။ အချို့သောသူအား သူ့ကိစ္စကို ပြီးစေသောအားဖြင့် ထင်ပေါ်၏။ ထိုသူသည် သူ့ကိစ္စကို ပြီးစေသောအားဖြင့်သာ ရှုနိုင်၊ သိနိုင်၏။ သူ့ကိစ္စကို ပြီးစေခြင်းဟူ သည်မှာ ရသဟု ခေါ်သော အစွမ်းသတ္တိပင်တည်း။

အကျဉ်းချုပ် ဆိုလိုရင်းကား။ ။အချို့မှာ လက္ခဏာသာ ထင်ရှား ၍ ယင်းလက္ခဏာကိုသာ နှလုံး သွင်းနိုင်၊ သိနိုင်သည်။ အချို့မှာ ရသသာထင်ရှား၍ ယင်းရသကိုသာ နှလုံးသွင်းနိုင်၊ သိနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးတို့အား ထင်ပုံ၊ သိပုံတို့ကို ပြည့်စုံစေလိုသောကြောင့်သာလျှင် အဋ္ဌကထာ၌ လက္ခဏာ၊ ရသ နှစ်ပါးလုံးကို ပြဆိုတော်မူသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်း မှာ လက္ခဏာ၊ ရသ နှစ်ပါးလုံး အားဖြင့် စုံလင်စွာ ရှုအပ်သောကြောင့် ပြဆိုသည်ကား မဟုတ်ပါဟု ဆိုလိုသည်။

မြင်တယ်ဟု မှတ်သောသူအား မြင်ခိုက်၌ ထင်ရှားရှိသော တရား ငါးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသည် လက္ခဏာ စသည်တို့တွင် တစ်ပါး ပါး၏ အလိုအားဖြင့်ထင်၏။ မှတ်သောသူသည်လည်း ထိုထင်သော တရားကို ထင်ပေါ်သည့်အတိုင်းပင် မှန်ကန်စွာသိ၏။ ထိုသိပုံတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ပြပေအံ့။

စက္ခုပသာဒကို သိပုံ။ ။အဆင်းထင်ပေါ်လောက်အောင် မျက်စိ
 ကြည်သည်ဟု ဖြစ်စေ၊ မျက်စိကောင်း
 သည်ဟု ဖြစ်စေသိခြင်းသည် လက္ခဏာ အလိုအားဖြင့် မှန်စွာသိခြင်း
 ပေတည်း။ “ကြည်လင်သော မျက်စိရုပ်၏ သဘာဝလက္ခဏာကို
 သိခြင်း” ဟုဆိုလိုသည်။ နောက်နောက်၌လည်း နည်းတူပင်တည်း။
 အဆင်းဆီသို့ ပို့ပေးသည်ဟုဖြစ်စေ၊ မြင်စေသည်ဟုဖြစ်စေ သိခြင်း
 သည် ရသအလိုအားဖြင့် မှန်စွာသိခြင်းပေတည်း။ “ရူပေသု
 အာဝိဉ္ဇန=အဆင်းများထံသို့ ဆွဲငင်သည်၊ ဆွဲပို့ပေးသည်၊ မြင်စေ
 သည်”-ဤစကားများသည် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် တူသည်ချည်းသာ။
 ထို့ကြောင့်၊ သိလွယ်စေရန် “အဆင်းဆီသို့ ပို့ပေးသည်၊ မြင်စေသည်”
 ဟု ပြဆိုလိုက်သည်။ သဒ္ဓါနက် အတိအကျမဟုတ်ဘဲ ဆိုထားသည်ကို
 တွေ့တိုင်း ဤနည်းချည်း မှတ်ယူပါလေ။ မြင်မှု၏ တည်ရာဟူ၍
 ဖြစ်စေ၊ သည်ကနေပြီး မြင်သည် ဟူ၍ဖြစ်စေ သိခြင်းသည် ပစ္စုပဋ္ဌာန်
 အလိုအားဖြင့် မှန်စွာသိခြင်း ပေတည်း။ “ကမ္မဇဘူတရုပ်=ကံကြောင့်
 ဖြစ်သော ထင်ရှားသော ရုပ်ကြမ်း”ဟု ခေါ်သော မျက်လုံးသားရုပ်ရှိ
 ၍၊ မျက်စိကြည်သည်ဟု သိခြင်းသည် ပစ္စုပဋ္ဌာန် အလိုအားဖြင့် မှန်စွာ
 သိခြင်းပေတည်း။

ရူပါယတန။ ။အဆင်းရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင်၊ မျက်စိထဲ၌ ထင်ပေါ်
 လာသည်ဟုဖြစ်စေ (လက္ခဏာ)၊ မြင်ရသည်ဟုဖြစ်စေ
 (ရသ)၊ မြင်မှု၏ ကျက်စားရာဟုဖြစ်စေ=မြင်မှုကသည်ကိုချည်း
 ရောက်နေသည်ဟုဖြစ်စေ (ပစ္စုပဋ္ဌာန်)၊ ဘူတရုပ်ဟု ခေါ်သော
 အမာခံရုပ်များပေါ်မှာ တည်မှီနေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စုပဋ္ဌာန်) သိ၏။

အထက်ပါအတိုင်း မျက်စိရုပ် အဆင်းရုပ်တို့ကို လက္ခဏာ စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့် သိခြင်းသည် “စက္ခုဉ္စ ပဇာနာတိ၊ ရူပေ စ ပဇာနာတိ” ဟူသော သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိ၊ “စက္ခု ပသာဒံ၊ ရူပဉ္စ ယာထာဝသရသလက္ခဏဝသေနပဇာနာတိ” ဟူသော ၎င်း၏ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် အညီပင်တည်း။

အဋ္ဌကထာ၏ အနက်ကား။ ။စက္ခုပသာဒံ၊ ကြည်လင်သော မျက်စိ ရုပ်ကိုလည်းကောင်း။ ရူပဉ္စ၊ အဆင်း ရုပ်ကိုလည်းကောင်း။ ယာထာဝသ-ရသ လက္ခဏဝသေန၊ မှန်ကန်သော မိမိ၏ကိစ္စ၊ လက္ခဏာတို့၏ အလိုအားဖြင့်။ ပဇာနာတိ၊ သိ၏။

အချို့ဓာတုဝဝတ္ထာန် သမထအရာ၌ ပြအပ်သော စုဏ္ဏမန သိကာရမှနည်းယူ၍ ဝိပဿနာအရာ၌လဲ ရုပ်တို့ကို အမှုန့် အမှုန့် ထင်အောင် နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်ခြင်းသည် လက္ခဏာ စသည်တို့ အလိုအားဖြင့် မှန်ကန်စွာသိခြင်း မဖြစ်နိုင်သော ကြောင့် မသင့်သည်သာတည်း။

စက္ခုဝိညာဏ်။ ။မြင်မှုကို မှန်စွာသိလျှင်၊ မျက်စိထဲက မြင်သည် = အဆင်းကို မြင်သည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ အဆင်းမျှ ကိုသာ အာရုံပြုသည်ဟု ဖြစ်စေ = မြင်ရုံမျှကလေးဘဲဟူ၍ ဖြစ်စေ (ရ)၊ အဆင်းဆီသို့ မျက်နှာလှည့်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ နှလုံးသွင်း မိ၍ မြင်သည်ဟု ဖြစ်စေ၊ မျက်စိနှင့် မြင်စရာ အဆင်းရှိ၍ မြင်သည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ကံကောင်း၍ မြင်ရသည်၊ ကံမကောင်း၍ မြင်ရသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။ (ရူပါရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပ-ဂမ ပဒဋ္ဌာနံ - ခန္ဓနိဒ္ဒေသ။ သင်္ခါရပဒဋ္ဌာနံ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ-ဝါ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒအဖွင့်)။

စက္ခုသမ္ပဿ။ ။ မြင်တွေ့မှုကို မှန်ကန်စွာသိလျှင်၊ အဆင်းနှင့်တွေ့
 သည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ အဆင်းနှင့် တိုက်မိတိုးမိ
 သည် ဟုဖြစ်စေ (ရ)၊ မျက်စိ၊ အဆင်း၊ မြင်မှုတို့ ဆုံမိသွားသည်ဟု
 ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ အဆင်းထင်၍ တွေ့ရသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

သုခ။ ။ မြင်၍ ကောင်းခြင်းကို မှန်စွာသိလျှင်၊ မြင်လို့ကောင်းသည်ဟု
 ဖြစ်စေ (လ)၊ ကောင်းသည့် အနေအားဖြင့် ခံစားသည်ဟု
 ဖြစ်စေ (ရ)၊ စိတ်ထဲ၌ သာယာဖွယ်ပဲဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ စိတ်အေးငြိမ်း
 ၍ ကောင်းသွားသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ကောင်းသော အဆင်းနှင့်တွေ့ရ၍
 ကောင်းသွားသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ မြင်ချင်တာနှင့်တွေ့ရ၍ ကောင်းသွား
 သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

ဒုက္ခ။ ။ မြင်၍ မကောင်းခြင်းကို မှန်စွာသိလျှင်၊ မြင်၍ မကောင်း
 ဖူး၊ အမြင်ဆိုးသည်၊ အမြင်ရကပ်သည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊
 ဆိုးသည့် အနေအားဖြင့် ခံစားသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ စိတ်ထဲ၌ အခံရ
 ခက်သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ မှီရာရုပ်ရှိ၍ မကောင်းသွားသည်၊
 ဆိုးသော အဆင်းနှင့်တွေ့ရ၍ မကောင်းသွားသည်၊ မမြင်ချင်တာနှင့်
 တွေ့ရ၍ မကောင်းသွားသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

ဥပေက္ခာ။ ။ အဒုက္ခမသုခခေါ် မဆိုးမကောင်း ခံစားမှုကို မှန်စွာသိ
 လျှင်၊ မြင်၍ မဆိုးမကောင်းဘဲဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ မြင်မှု
 ကို မရွှင်မညှိုးစေဘူးဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ ငြိမ်သက် သိမ်မွေ့သည်ဟု
 ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ နှစ်သိမ့်အားရမှု မပါ၍ မဆိုးမကောင်း အမြင်ညီမျှ
 နေသည်၊ မကောင်းမဆိုး ရိုးရိုးအဆင်းနှင့်တွေ့ရလို့ မကောင်းမဆိုး
 အမြင် ညီမျှနေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏ (နိပိတိကစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ
 ဥပေက္ခာ၊ ဖဿပဒဋ္ဌာန ဝေဒနာ)။

သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒနာတို့သည် စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် မယှဉ်သော်လည်း
 ဝိပဿနာဆိုင်ရာ သုတ်ပါဠိတော်တို့၌ ဒွါရ ၆-ပါးလုံးမှာပင် ဝေဒနာ
 ၃-ပါးလုံးကို ပြတော်မူသည်နှင့်အညီ “မြင်တယ်” ဟု မှတ်၍ သိရာ၌
 သန္တိရဏ၊ ဇော၊ တဒါရုံတို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့ကိုပါ ယူ၍
 ဝေဒနာ ၃-မျိုးလုံးကို အပြည့်အစုံ ထုတ်ပြသည်။ အဘိညေဃသုတ်၊
 ပရိညေဃသုတ်တို့၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

အထူးမှတ်ဖွယ်။ ။ ဤအရာ၌ သုတအလို့ငှာ မှတ်သားဖွယ်တစ်ရပ်
 ကို ပြဦးအံ့။ “ဥပေက္ခာ ပန အကုသလ - ဝိပါက

ဘူတာအနိဋ္ဌတ္တာ ဒုက္ခေ အဝရောဓေတဗ္ဗာ၊ ဣတရာ ဣဋ္ဌတ္တာ
 သုခေ” ဟူသော မူလဋီကာ (၂-၁၂၁)၊ မဟာဋီကာ (၂-၃၂၆)
 တို့နှင့်အညီ ဆိုးသောအဆင်းကို မြင်သောစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာ
 ကို ဒုက္ခဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကောင်းသော အဆင်းကို မြင်သောစိတ်
 နှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာကို သုခဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်သေး၏။
 ထို့အပြင်-အနိဋ္ဌတ္တာ၊ ဣဋ္ဌတ္တာဟူသော ဟိတ်ကိုထောက်၍ မကောင်း
 မဆိုး ရိုးရိုးအဆင်းကို မြင်ရသောစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာကိုကား
 ဥပေက္ခာဟူ၍သာ ဆိုသင့်၏။ စက္ခု ဝိညာဏ်စသည်တို့၌ဥပေက္ခာသာ
 ယှဉ်သော်လည်း အလွန်ကောင်းသော အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ
 တို့နှင့်တွေ့၍ ခံစားသောအခါ၌ ခံသာမှုထင်ရှား၏။ အလွန်ဆိုးသော
 အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာတို့နှင့်တွေ့၍ ခံစားသောအခါ၌
 မခံသာမှု ထင်ရှား၏။ အနံ့၊ အရသာတို့၌ အထူးပင်ထင်ရှား၏။
 ရေမွှေးနံ့ ပန်းနံ့နံ့သော အခါ၊ စားကောင်းသောကံဖွယ် ထမင်းဟင်း
 မုံ အဖျော်တို့ကို စားသောက်သောအခါတို့၌ ခံသာမှု ထင်ရှား၏။
 အပုပ် အညှို့နံ့ အညော်နံ့ နံ့သောအခါ၊ အရသာ ဆိုးသောဆေးကို

စားသောက်သောအခါတို့၌ မခံသာမှုထင်ရှား၏။ ထို့ပြင်-ကာယ ဝိညာဏ်၌ သုခ ဒုက္ခတို့သာ ယှဉ်သော်လည်း တွေ့ထိတိုင်း ခံသာမှု မခံသာမှုချည်းသာ ထင်ရှားသည်မဟုတ်၊ မကောင်း မဆိုးရိုးရိုး ဖောဋ္ဌဗ္ဗနှင့် တွေ့ထိသောအခါ၌ အလယ်အလတ် ခံစားမှုလဲ ထင်ရှား သေး၏။ သို့သော်လည်း ထိုအလယ်အလတ် ခံစားမှုကို ကုဋ္ဌမဇ္ဈတ္တ ဖောဋ္ဌဗ္ဗအားလျော်စွာဖြစ်သော အညံ့စား သုခဝေဒနာဟူ၍သာ မှတ်ရာ၏။ ဤကား ဋီကာတို့ကို မှီ၍ သုတအလိုငှာပြသော မှတ်ဖွယ်အထူးတည်း။

မြင်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သော မျက်စိ အဆင်း မြင်မှု တွေ့မှု ခံစားမှုဟူသော ဤတရား ငါးပါးတို့ကို မြင်ခိုက် မြင်ခိုက်၌ “မြင်တယ် မြင်တယ်”ဟု မှတ်၍၊ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တို့ အလိုအားဖြင့် အဇ္ဈာသယအားလျော်စွာ သိရမည်။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဆုံးသောအခါ၌ ပဒဋ္ဌာန် အလိုအားဖြင့်လည်း ထိုက်သည် အားလျော်စွာ သိရမည်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သဋ္ဌာယတန သံယုတ်နှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်တို့၌ အောက်ပါအတိုင်း ဟောတော်မူ၏။

စက္ခု၊ ဘိက္ခဝေ အဘိညေယျံ၊ ရူပါ အဘိညေယျာ၊ စက္ခုဝိညာဏံ အဘိညေယျံ၊ စက္ခုသမ္ပယော အဘိညေယျော၊ ယမိဒံ စက္ခုသမ္ပယော ပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒယိတံ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ တမ္ပိ အဘိညေယျံ။ (သံ ၂-၂၅၈၊ ပဋိသံဃ)

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ စက္ခု၊ မျက်စိကို။ အဘိညေယျံ၊ ရှေးရှု ပြု၍ သိအပ်၏။ ဝါ၊ အမှတ်ပြု၍ သိသော၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်၏။ ရူပါ၊ အဆင်းတို့ကို။ အဘိညေယျာ၊ ရှေးရှုပြု၍ သိအပ် ကုန်၏။ ဝါ၊ အမှတ်ပြု၍ သိသော၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်

၏။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ မြင်သော စိတ်ကို။ အဘိညေယျံ၊ သိအပ်၏။ စက္ခုသမ္ပယောဂံ၊ မြင်တွေ့မှုကို။ အဘိညေယျော၊ သိအပ်၏။ စက္ခုသမ္ပယပ္ပဗ္ဗယော၊ မြင်တွေ့မှုကြောင့်။ သုခံ ဝါ၊ ချမ်းသာဖြစ်စေ။ ဒုက္ခံ ဝါ၊ ဆင်းရဲဖြစ်စေ။ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ မဆင်းရဲ မချမ်းသာဖြစ်စေ။ ယံ ဣဒံ ဝေဒယိတံ၊ အကြင်ခံစားမှုသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တမ္ဗိ၊ ထိုသုံးမျိုးသော ခံစားမှုကိုလည်း။ အဘိညေယျံ၊ ရှေးရှုပြု၍ သိအပ်၏။ ဝါ၊ အမှတ်ပြု၍ သိသော၊ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်၏။

သုတမယ၊ စိန္တာမယသည် ဝိပဿနာ မဟုတ်။ ။ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက် ရုပ် နာမ်တို့၏ သဘာဝ လက္ခဏာ စသည်ကို မှတ်၍မှတ်၍ သိခြင်းသည် သိထိုက်သော ဧညေ ယျတရားတို့ကို ရှေးရှုပြု၍ သိခြင်းလည်း ဖြစ်၏။ သုတမယ၊ စိန္တာမယ၊ သမထဘာဝနာမယအသိတို့ထက် ထူးသော သိခြင်းလဲဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အဘိညေယျ-ရှေးရှုပြု၍ သိအပ်၏၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်၏-ဟူသောအနက် ၂-မျိုးလုံးသည် “အမှတ်ပြု၍ သိအပ်၏” ဟူသော အနက်နှင့် ဤအရာ၌ တူသည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ အဘိညေယျ-အမှတ်ပြု၍ သိအပ်၏ ဟူ၍လည်း အနက်ပေးအပ်၏။ မှီရာ မဟာဋီကာ စကားတို့ကို ထုတ်ပြဦးအံ့။

သဘာဝဓမ္မာနံ လက္ခဏာ သဗ္ဗက္ခဏာတော ဧညေအဘိမုခါ ပညာ အဘိညာပညာ။ (မဟာဋီ ၂-၃၈၇)

အပိစ သုတမယာယ၊ စိန္တာမယာယ၊ ဧကစ္စ ဘာဝနာ မယာယ-စ အဘိဝိသိဋ္ဌာယ ပညာယ ဉာတာ အဘိညာတာ။

(မဟာဋီ ၂-၅၀၇)

သဘာဝဓမ္မာနံ၊ ရုပ်နာမ် သဘောတရားတို့၏။ လက္ခဏာ သလ္လက္ခဏာတော၊ သဘာဝလက္ခဏာကို မှတ်သဖြင့်။ (ပဓာနနည်း မျှသာတည်း။ ရသစသည်ကို မှတ်ခြင်းလဲ ပါဝင်၏။) ဂေ ယျအဘိမု ခါ။ သိထိုက်သော ရုပ်နာမ်သို့ ရှေးရှုသော။ ပညာ၊ သိမှုပညာသည်။ အဘိညာပညာ၊ ဉာတပရိညာဟုခေါ်သော အဘိညာပညာမည်၏။ (တရားကိုယ်အားဖြင့် နာမရူပပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ၂-ပါးတို့ ပေတည်း။)

အပိစ၊ တစ်နည်းလည်း။ သုတမယာယ စ၊ သုတမယ ဉာဏ်မှလည်း ကောင်း။ စိန္တာမယာယ စ၊ စိန္တာမယ ဉာဏ်မှလည်းကောင်း။ ဧကစ္စ ဘာဝနာမယာယ စ၊ အချို့သော ဘာဝနာမယဉာဏ်မှလည်းကောင်း။ (ဈာနသမ္ပယုတ် ပညာ၊ အဘိညာ ပညာတို့ကို ဆိုလို၏။) အဘိဝိ သိဋ္ဌာယ၊ ထူးခြားသော။ ပညာယ၊ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ်တည်းဟူသော ပညာဖြင့်။ ဉာတာ၊ သိအပ်သော ရုပ်နာမ်တရား တို့သည်။ အဘိညာတာ၊ အဘိညာတတရား မည်ကုန်၏။

ဤဋီကာအဖွင့် ၂-ခုတို့တွင် ရှေးအဖွင့်သည် ဉာတပရိညာကို ဟောသော အဘိညာပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း။ ၎င်းအဖွင့်ဖြင့် “ရုပ် နာမ်တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကိုမှတ်လျက် ရှေးရှုသိခြင်း သည် ဉာတပရိညာဟုခေါ်သော အဘိညာပညာ မည်၏” ဟု ပြ သည်။ နောက်အဖွင့်သည်ကား ဉာတပရိညာဖြင့် သိအပ်သော ရုပ် နာမ်တို့ကို ဟောသော အဘိညာတစ်ပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း။ ၎င်းအဖွင့် ဖြင့် “ရှေး၌ပြခဲ့သည်အတိုင်း လက္ခဏာစသည်ကို မှတ်လျက် သိမှု သည်ပင် သုတမယ၊ စိန္တာမယ၊ အချို့သော ဘာဝနာမယတို့ထက် ထူးသောကြောင့် အဘိညာပညာ မည်၏။ ၎င်းဉာဏ်ဖြင့် သိအပ် သော ရုပ်နာမ်တို့သည် အဘိညာတမည်ကုန်၏” ဟု ပြသည်။ ထို့ ကြောင့် သုတမယ၊ စိန္တာမယဉာဏ်တို့သည် နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်

မျှပင် မဖြစ်ကုန်သေး။ ထို့ထက်မြင့်မြတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ် မဖြစ်ကြသည်မှာ ဆိုဖွယ်ပင် မရှိတော့ပြီဟု ဆုံးဖြတ်အပ်၏။

ဤအဘိညေဃုသုတ်၌ မျက်စိကို မှတ်လျက် ရှေးရှုသိရမည်။ အဆင်းတို့ကို မှတ်လျက် ရှေးရှုသိရမည်-ဤသို့စသည်ဖြင့် အစဉ် အတိုင်း အသီးအသီး ဟောတော်မူခြင်းမှာ ဒေသနာနည်းမျှ သာတည်း။ တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ် မြင်ရာ၌ ငါးကြိမ်စီ ရှုမှတ်ရမည်ဟူ၍ ကား မယူအပ်။ အကြောင်းမူကား-ငါးကြိမ်စီ ရှုမှတ်နေပါလျှင် ထိုသို့ ရှုမှတ်နေဆဲမှာပင် မြင်မှုစသည်တို့သည် အကြိမ်များစွာ ထပ်မံ၍ ဖြစ်ပေါ်ကုန်ရာ၏။ ထိုအခါ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်းကို ငါးကြိမ်စီ ရှုမှတ် ရန် မမှီနိုင်ရာ၊ အကယ်၍ မှီနိုင်စေကာမူ အာရုံ၏ အပျက်ကိုသိပြီး လျှင် ၎င်းသိသော စိတ်၏အပျက်ကို ဝီထိမခြားဘဲ သိနိုင်မှ ဘင်္ဂဉာဏ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသောပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်စသည်နှင့် မလျော်သည်သာ တည်း။ သို့ဖြစ်၍ တစ်ကြိမ်တစ်ကြိမ်မြင်ရာ၌ ပြခဲ့သောနည်းအတိုင်း တစ်ကြိမ်စီသာရှုမှတ်အပ်၏။ ထိုသို့မှတ်၍ အထူးထင်ရှားသော တရားတစ်ခုခုကို ပစာနပြု၍ သိခြင်းဖြင့် တရားငါးပါး လုံးကို မှတ်ခြင်း ကိစ္စ၊ သိခြင်းကိစ္စ ပြီး၏။ ပြီးပုံကို အဘိညေဃုသုတ်၌ ဆိုအံ့။ ဤသို့ မှတ်သိ၍၊ ဉာတပရိညာဟုခေါ်သော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တို့ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ပြီးသောအခါ၌ မြင်တယ်ဟု မှတ်မိတိုင်း “ဤမြင်မှုတို့သည် ရှေးက မရှိပါဘဲလျက်ယခုမှ ဖြစ်ပေါ် လာကြသည်”ဟု ထိုတရား ငါးပါးတို့၏ ဖြစ်မှုကိုလည်း သိ၏။ “ဖြစ်ပေါ်ပြီး လျှင် ပျောက်ကွယ်ကုန်ဆုံးသွားကြသည်”ဟု ပျက်မှုကိုလည်း သိ၏။ အထူးထက်သန်သောအခါ၌ “ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ဆုံးသွားကြသည်” ဟူ၍လဲသိ၏။ အဖြစ်အပျက်ကို တွေ့မြင်သောကာလမှစ၍ ပေါ်ပြီး

လျှင် ပျောက်သွားကြသည်ကိုသာ တွေ့ရသောကြောင့် “မမြဲပါတကား” ဟု အနိစ္စလက္ခဏာ အစစ်အမှန်ကိုလဲ သိ၏။ ဖြစ်ပျက်မှုနှင့် မကင်းသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့် “ဆင်းရဲ ချည်းပါတကား၊ မကောင်းတာချည်းပါတကား” ဟု ဒုက္ခလက္ခဏာ အစစ်အမှန်ကိုလဲ သိ၏။ မဖြစ်စေလိုဘဲလျက် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ မပျက်စေလိုပဲလျက် ပျောက်ပျက်ခြင်းတို့ကိုသာ တွေ့ရသောကြောင့် “အလိုအတိုင်း ပြီးစေနိုင်သော ငါကောင်မဟုတ်ပါတကား၊ ငါကောင်မရှိပါတကား” ဟု အနတ္တလက္ခဏာ အစစ်အမှန်ကိုလဲ သိ၏။ ဤသို့ သိခြင်းသည် မြင်ခိုက်၌ရှိသော တရား ငါးပါးတို့ကို ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မှန်ကန်စွာ သိခြင်းမည်၏။ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ဤသို့ မှတ်လျက် သိရမည်ကိုရည်ရွယ်၍ သံယုတ်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်တို့၌ပင် အောက်ပါ ပရိညေယျ သုတ်ကိုလဲ ဟောတော်မူ၏။

စက္ခု ဘိက္ခဝေ ပရိညေယျံ၊ ရူပါ ပရိညေယျာ၊ စက္ခုဝိညာဏံ ပရိညေယျံ၊ စက္ခုသမ္ပသော ပရိညေယျော။ ယမိဒံစက္ခုသမ္ပဿ ပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒယိတံ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အ-ဒုက္ခမသုခံ ဝါ တမ္ပိ ပရိညေယျံ။ ။ (ပရိညေယျံ၊ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စ လက္ခဏာ စသည်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိအပ်၏ဟု အနက်ပေးလေ။ အကြွင်းတူပြီ။ ဤအဘိညေယျ၊ ပရိညေယျသုတ်တို့ကို ဒွါရ ၆-ပါးလုံး၌ နည်းတူပင် ဟောတော်မူ၏။ သောတံ အဘိညေယျံ၊ သဒ္ဓါ အဘိညေယျာ စသည်ဖြင့် သုတရိသုတို့သည် ချဲ့၍ သိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်တို့ကို နောက်၌ မပြုပြီ။)

ဤပရိညေယျသုတ်၌လဲ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း တစ်ကြိမ်စီသာ မှတ်လျက် တရားတစ်ခုခု၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စလက္ခဏာစသည်ကို

ပဓာနပြု၍ သိလျှင် ထိုထိုမြင်ခိုက်၌ရှိသော တရားငါးပါးလုံးကို ပိုင်းခြားသိခြင်း ကိစ္စပြီး၏။ ထိုတရားတို့၌ နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တဟု စွဲလမ်းလျက် ကိလေသာမဖြစ်ထိုက်အောင် သိမှုပြီးစီးသည်ဟု ဆိုလို၏။ ထင်ရှားစေဦးအံ့ - မြင်မှုနှင့်စပ်၍ ကိလေသာဖြစ်ပေါ်သည်မှာ မြင်စဉ် ကာလက ထင်ရှားခဲ့သော တရားတစ်ခုခုကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်တတ်ပေသည်။ မထင်ရှားခဲ့ မသိခဲ့သော တရားကို အစအကြောင်းပြု၍ ကား မဖြစ်တတ်ပေ။ ဥပမာ-လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၌ ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်းသည် ထိုလူကိုတွေ့မြင်ဖူးခြင်းကြောင့်လဲ ဖြစ်တတ်၏။ တစ်ဆင့် ကြားဖူးခြင်းကြောင့်လဲ ဖြစ်တတ်၏။ အကယ်၍ လူတစ်ဦးကို တွေ့လဲ မတွေ့ဖူးငြားအံ့။ ကြားလဲ မကြားဘူးငြားအံ့။ လူပြည်မှာ ရှိသည်ဟူ၍ပင် မသိရငြားအံ့။ ထိုသို့သော လူ၌ကား ချစ်မှုလဲမဖြစ်နိုင်၊ မုန်းမှုလဲ မဖြစ်နိုင်၊ အဘယ့်ကြောင့်ပါနည်း?၊ ထိုလူသည် မိမိစိတ်ထဲ၌ မထင်ရှားခြင်း မသိရခြင်းကြောင့်ပင် မဟုတ်ပါလော။ ဤ ဥပမာအတူပင် အဆင်းတစ်ခုကို ရှေးကလဲ မမြင်ဖူးသေး၊ ယခုလဲ မြင်ဆဲမဟုတ်၊ 'ဤသို့သော အဆင်းကို တွေ့မြင်နိုင်သည်' ဟူ၍လဲ စိတ်မကူးမိသေး၊ ထိုအဆင်းမှာ မိမိမရောက်ဖူး၊ မကြားဖူး မသိဖူးသော တိုင်းပြည် မြို့ရွာနတ်ပြည် တစ်ပါးသောစကြာဝဠာတို့၌ ရှိကြသော မိန်းမ ယောက်ျားတို့၏ အဆင်းမျိုးပင်တည်း။ ထိုသို့သောအဆင်းနှင့်စပ်၍ လောဘ၊ ဒေါသစသော ကိလေသာ မဖြစ်နိုင်သည်သာတည်း။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? ဟူမူ - ထိုအဆင်းသည် မိမိစိတ်ထဲ၌ မထင်ရှားသောကြောင့်ပင်တည်း။

ဝိပဿနာနည်းပြ အမေးအဖြေ

ထို့ကြောင့်ပင် ကမ္မဋ္ဌာန်းလျှောက်တောင်းသော မာလုကျပုတ္တ ရဟန်းအား မြတ်စွာဘုရားက ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးခါနီးတွင် အောက် ပါမေးခွန်းတို့ဖြင့် ကိလေသာ၏သဘောနှင့် ဝိပဿနာ၏ သဘော ကို ထင်ရှားသိစေတော် မူလေပြီ။

ဘုရား၏ မေးခွန်းတော်။ ။တံကိ မညသိ မာလုကျပုတ္တ၊ ယေ တေ စက္ခုဝိညေယျာ ရူပါ အဒိဋ္ဌာ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ၊ န စ ပဿသိ၊ န စ တေ ဟောတိ ပဿေယျန္တိ၊ အတ္ထိ တေ တတ္ထ ဆန္ဒော ဝါ ရာဂေါ ဝါ ပေမံ ဝါ = အို မာလုကျပုတ္တ! ထိုအရာကို အဘယ်သို့ ထင်ပါသလဲ။ မျက်စိဖြင့် မြင်နိုင်သည့် အကြင်အဆင်းများကို သင်မြင်ရသေး၊ ရှေးက မမြင်ဖူးသေး။ မြင်ဆဲလဲမဟုတ်။ မြင်နိုင်သည်ဟူ၍လည်း သင့်အား စိတ်ကူးမဖြစ်သေး။ ထိုသို့သော အဆင်းများ၌ လိုချင်မှု၊ တပ်မက်မှု၊ ချစ်ခင်မှုသည် သင့်မှာ ရှိပါမည်လော၊ ဖြစ်ပါမည်လော?။

မာလုကျပုတ္တရဟန်း၏ အဖြေ။ ။နော ဟေတံ ဘန္တေ = ဤသို့ ဖြစ်ခြင်း မရှိပါအရှင်ဘုရား။ ဤပထမမေးခွန်းဖြင့် စိတ်ထဲ၌ အလျင်းမထင်ရှား၍၊ မစဉ်းစား မကြံစည်နိုင်သော အဆင်းများ၌ အလိုလိုပင် ကိလေသာ ငြိမ်းနေကြောင်းကို တိုက်ရိုက်ဖော်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့သော အဆင်းများ၌ ဝိပဿနာဖြင့် ပယ်ရန်မလိုပြီ။ သူ့အလိုလိုပင် ကိလေသာမဖြစ်နိုင်၍ ငြိမ်းနေပြီဟုဆိုလို၏။ မြင်ရ၍၊ စိတ်ထဲ၌ ထင်ရှားသော အဆင်းများ၌ သာလျှင် စဉ်းစားကြံစည်လျက် ကိလေသာဖြစ်နိုင်ကြောင်းကိုလဲ ဗျတိရေကနည်း = ပြောင်းပြန် သိစေသော နည်းအားဖြင့် ပြတော်မူ၏။

မထင်ရှားသော အဆင်းများကဲ့သို့ပင် ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ်မထင်အောင်
 ဝိပဿနာဖြင့် တားမြစ်ပြုပြင်နိုင်ပါလျှင်၊ ထိုထင်ရှားသော အဆင်း
 တို့၌လည်း ကိလေသာမဖြစ်နိုင်ပြီ။ သို့ဖြစ်၍၊ မထင်ရှားသော အဆင်းကဲ့
 သို့ဖြစ်အောင် ထင်ရှားသော အဆင်းများကိုသာလျှင် ဝိပဿနာ
 ရှုမှတ်၍ ကိလေသာကို ပယ်ရမည်ဟူသော ဤအနက်ကိုလည်း
 နေယျတ္ထနည်း = ဆောင်၍ သိအပ်သောနည်း၊ အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်း =
 တိုက်ရိုက်မဆိုဘဲ ပြီးသောနည်း၊ အတ္ထာပန္နနည်း = တိုက်ရိုက်မဆိုဘဲ
 ကျရောက်သောအနက်ကို သိစေသောနည်းတို့ အလိုအားဖြင့် ပြတော်
 မူ၏။

လူတစ်ဦးကို မြင်ပြီးလျှင် ချစ်မှု၊ မုန်းမှုဖြစ်ရာ၌ အဘယ်တရား
 ထင်ရှား၍ ချစ်ရ၊ မုန်းရပါသနည်း?၊ အရေပေါ်တွင်ရှိသော အဆင်း
 ရုပ် ထင်ရှားခြင်းကြောင့်ပင်တည်း။ ထိုအဆင်းမှ ဆက်လက်၍၊
 ဆင်ခြင်သောအခါ၌ အတွင်းသားတွေဝါမကျန် တစ်ကိုယ်လုံးပင်
 ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ်ဖြစ်လျက် စိတ်ထဲ၌ ထင်ပေါ်၏။ ထို့ကြောင့်၊
 တစ်ကိုယ်လုံး၌ ချစ်မှု၊ မုန်းမှု ဖြစ်လေသည်။ အကယ်၍ အပေါ်ယံ
 တွင်ရှိသော ထိုအဆင်းများကို မမြင်ရငြားအံ့၊ အတွင်းသားတွေဝါ
 တစ်ကိုယ်လုံးကို မစဉ်းစားမိနိုင်ပြီ။ ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ် မထင်နိုင်ပြီ။
 ချစ်မှု၊ မုန်းမှု မဖြစ်နိုင်ပြီ။ ထို့ကြောင့်၊ မြင်စဉ်ကပင် မထင်ရှားခဲ့၍၊
 စိတ်ထဲ၌ မစွဲလမ်းနိုင်သောတရားတို့၌ ကိလေသာမဖြစ်ခြင်း၊ ငြိမ်း
 ခြင်းသည် အလိုလိုပင် ပြီးနေ၏။ ထိုမထင်ရှားသောတရားတို့ကို
 ဆင်ခြင်၍ ရှုခြင်းဖြင့် ပယ်နေရန်မလိုပြီ။ မြင်စဉ်ကထင်ရှား၍
 စွဲလမ်းနိုင်သော တရားတို့၌ကားပြန်၍ စဉ်းစားမိတိုင်း ကိလေသာ
 ဖြစ်နိုင်၏။ သူ့အလိုလိုအားဖြင့် ကိလေသာမငြိမ်း။ ထို့ကြောင့်၊

ထိုထင်ရှားသော တရားတို့ကို မထင်ရှားသော တရားကဲ့သို့ပင် ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ် မထင်နိုင်အောင် ရှုမှတ်ဖို့လိုသည် ဟူသော ဤအနက်သည် ထင်ရှား၏။

မေးခွန်းတော် — အို-မာလုကျပုတ္တ! နားဖြင့် ကြားသိနိုင်သည့် အကြင်အသံများကို သင်မကြားရသေး၊ ရှေးကမကြားဘူးသေး၊ ကြားဆဲလဲမဟုတ်၊ ကြားနိုင်သည်ဟူ၍လည်း သင့်အား စိတ်ကူးမဖြစ် သေး။ ထိုသို့သောအသံများ၌ လိုချင်မှု၊ တပ်မက်မှု၊ ချစ်ခင်မှုသည် သင့်မှာ ရှိပါမည်လော၊ ဖြစ်ပါမည်လော?။

အဖြေ—ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းမရှိပါ အရှင်ဘုရား။

မေးခွန်းတော်—အို- မာလုကျပုတ္တ! နှာခေါင်းဖြင့် နံနိုင်သည့် အကြင်အနံ့များကို သင်မနံရသေး၊ ရှေးက မနံဘူးသေး၊ နံဆဲလဲ မဟုတ်၊ နံနိုင်သည်ဟူ၍လဲ သင့်အား စိတ်ကူးမဖြစ်သေး။ ထိုသို့ သော အနံ့များ၌ လိုချင်မှု၊ တပ်မက်မှု၊ ချစ်ခင်မှုသည် သင့်မှာ ရှိ ပါမည်လော၊ ဖြစ်ပါမည်လော?။

အဖြေ—ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းမရှိပါ အရှင်ဘုရား။

မေးခွန်းတော် — အို - မာလုကျပုတ္တ! လျှာဖြင့် စားသိနိုင်သည့် အကြင် အရသာများကို သင် မစားရသေး၊ ရှေးက မစားဘူးသေး၊ စားဆဲလဲမဟုတ်၊ စားနိုင်သည်၊ ဟူ၍လဲ သင့်အား စိတ်ကူး မဖြစ် သေး။ ထိုသို့သော အရသာများ၌ လိုချင်မှု၊ တပ်မက်မှု၊ ချစ်ခင်မှု သည် သင့်မှာ ရှိပါမည်လော၊ ဖြစ်ပါမည်လော?။

အဖြေ—ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းမရှိပါ အရှင်ဘုရား။

မေးခွန်းတော် — အို - မာလုကျပုတ္တ! ကိုယ်ဖြင့် တွေ့သိနိုင်သည့် အကြင်အတွေ့များကို သင်မတွေ့ရသေး၊ ရှေးက မတွေ့ဘူးသေး၊ တွေ့ဆဲလည်း မဟုတ်၊ တွေ့နိုင်သည်ဟူ၍လည်း သင့်အား စိတ်ကူးမဖြစ်

သေး။ ထိုသို့သော အတွေ့များ၌ လိုချင်မှု၊ တပ်မက်မှု၊ ချစ်ခင်မှုသည် သင့်မှာရှိပါမည်လော၊ ဖြစ်ပါမည်လော?။

အဖြေ — ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းမရှိပါ အရှင်ဘုရား။

မေးခွန်းတော် — အို - မာလုကျပုတ္တု! စိတ်ဖြင့် ကြံသိနိုင်သည့် အကြင်သဘောများကို သင်မကြံမသိရသေး။ ရှေးက မကြံမသိဘူး သေး။ ကြံသိဆဲလဲ မဟုတ်၊ ကြံသိနိုင်သည်ဟူ၍လဲ သင့်အား စိတ်ကူး မဖြစ်သေး။ ထိုသို့သော သဘောများ၌ လိုချင်မှု၊ တပ်မက်မှု၊ ချစ်ခင်မှု သည် သင့်မှာရှိပါမည်လော၊ ဖြစ်ပါမည်လော?။

အဖြေ—ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းမရှိပါ အရှင်ဘုရား။

ဤမေးခွန်းတော် ၆-ခုတို့ဖြင့် ဒွါရ ၆-ပါး၌ ထင်ရှားသော တရား တို့ကိုသာလျှင် စွဲလမ်း၍ ကိလေသာ ဖြစ်သည်။ မထင်ရှား သည်ကို ကား စွဲ၍မဖြစ်။ ထို့ကြောင့် ထင်ရှားသော တရားတို့ကိုသာလျှင် “မထင်ရှားသော တရားကဲ့သို့ပင် ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ် မထင်နိုင်အောင်” ဝိပဿနာ ရှုအပ်ကြောင်းကို ပြတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် မာလုကျပုတ္တု ရဟန်းအား အောက်ပါအတိုင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောကြားတော် မူ၏။

ဝိပဿနာရှုနည်း အကျဉ်း

တ္ထစ တေ မာလုကျပုတ္တု ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ။ ယတော ခေါ တေ မာလုကျပုတ္တု ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတမတ္တံ၊ မုတေ မုတမတ္တံ၊ ဝိညာတေ

ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ တတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တေန။
ယတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တေန၊ တတော တံ မာလုကျပုတ္တ န
တတ္ထ။ ယတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တတ္ထ၊ တတော တံ မာလုကျပုတ္တ
နေဝိဓ၊ န ဟုရံ၊ န ဥဘယမန္တရေန၊ ဒေသဝန္တော ဒုက္ခဿ။

(သံ ၂-၂၉၅)

မာလုကျပုတ္တ၊ အို - မာလုကျပုတ္တ။ ဧတ စ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတဝိညာ
တေသု ဓမ္မေသု၊ မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ သိရသော ဤတရားတို့
တွင်လည်း။ တေ၊ သင့်အား။ ဒိဋ္ဌေ၊ မြင်ရသော အဆင်း၌။ ဒိဋ္ဌမတ္တံ၊
မြင်ရုံမျှသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ သုတေ၊ ကြားရသော အသံ၌။
သုတမတ္တံ၊ ကြားရုံမျှသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ မုတေ၊ ရောက်ရ
သော အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၌။ မုတမတ္တံ၊ ရောက်ရုံမျှသည်။
ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဝိညာတေ၊ သိရသော သဘော၌။ ဝိညာတ
မတ္တံ၊ သိရုံမျှသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။*

မာလုကျပုတ္တ၊ အို - မာလုကျပုတ္တ။ ယတော ခေါ်၊ အကြင် အခါ၌။
တေ၊ သင့်အား။ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု၊ မြင်ရကြားရ
ရောက်ရ သိရသောတရားတို့တွင်။ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ။ ပ။
ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတ္တံ့၊ ကြားရ

---

*ဤမျှဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပုံကို ပြ၏။ ဥဒါန်းပါဠိ ဇာတိယသုတ်၌ကား ဤအရာတွင်
“ဧဝံ ဧတ ဇာတိယ သိက္ခိတဗ္ဗံ-အို-ဇာတိယ၊ သင်သည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းပင် ကျင့်ရမည်”
ဟူ၍ တိုက်ရိုက် ညွှန်ပြလျက် ရှိ၏။ ၎င်း၏ အဋ္ဌကထာ၌လဲ “သိက္ခိတဗ္ဗံ အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ
တိဿန္တု သိက္ခာနံ ဝသေန သိက္ခာနံ ကာတဗ္ဗံ - ကျင့်ရမည် ဟူသည်မှာ အဓိသီလသိက္ခာအစရှိ
သော သိက္ခာသုံးပါးလုံးတို့၏ အလိုအားဖြင့် ကျင့်ခြင်းကို - ပရမည် ဟူ၍ ၎င်း၊ ဧဝံ ဣမာယ
ပဋိပဒါယ တယာ ဇာတိယတိဿန္တံ သိက္ခာနံ အနုပဝတ္တနဝသေန သိက္ခိတဗ္ဗံ - အို-ဇာတိယ၊
သင်သည် ဤဆိုခဲ့သော အကျင့်ဖြင့် သုံးပါးသော သိက္ခာတို့ကို မပြတ်ဖြစ်စေသည့် အလိုအားဖြင့်
ကျင့်ရမည်ဟူလို” ဤသို့ ဖွင့်ပြလျက်ရှိ၏။

သည်၌ ကြားရုံမျှဖြစ်လတ္တံ့၊ ရောက်ရသည်၌ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်လတ္တံ့၊ သိရသည်၌ သိရုံမျှ ဖြစ်လတ္တံ့၊ မာလုကျပုတ္တ၊ အို မာလုကျ ပုတ္တ။ တတော၊ ထိုသို့ဖြစ်သောအခါ၌။ တွံ၊ သင်သည်။ တေန၊ ထိုမြင်ရသော အဆင်း၊ ကြားရသော အသံ၊ ရောက်ရသော အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ သိရသော သဘောတို့နှင့် စပ်သော ကိလေသာနှင့်တကွ။ န တဝိဿတိ၊ မဖြစ်လတ္တံ့။

ယတော တွံ မာလုကျပုတ္တ န တေန၊ အိုမာလုကျပုတ္တ! အကြင် အခါ၌ သင်သည် ထိုမြင်ရသည့်အဆင်း စသည်တို့နှင့်စပ်သော ကိလေသာနှင့်တကွ မဖြစ်လတ္တံ့။ တတော တွံ မာလုကျပုတ္တ န တတ္ထ၊ အိုမာလုကျပုတ္တ! ထိုအခါ၌ သင်သည် ထိုမြင်ရသည့် အဆင်းစသည်တို့၌ ကိလေသာအလိုအားဖြင့် မတည်လတ္တံ့။

ယတော တွံ မာလုကျပုတ္တ န တတ္ထ၊ အိုမာလုကျပုတ္တ! အကြင် အခါ၌ သင်သည် ထိုမြင်ရသည့်အဆင်း စသည်တို့၌ ကိလေသာ အလိုအားဖြင့် မတည်လတ္တံ့။ မာလုကျပုတ္တ၊ အို-မာလုကျပုတ္တ! တတော၊ ကိလေသာ အလိုအားဖြင့် မတည်သော ထိုအခါ၌။ တွံ၊ သင်သည်။ နေဝ ဣဓ၊ ဤလောက၌လဲ မရှိပြီ။ နဟုရံ၊ တစ်ပါးသော လောက၌လဲ မရှိပြီ။ န ဥဘယ မန္တရေန၊ ဤလောက၊ တစ်ပါးသော လောက ၂-မျိုးလုံး၌လဲ မရှိပြီ။ ဒေသော ဒေဝ၊ ဤလောက ၂-ပါးလုံး၌ ကိလေသာဖြင့် စွဲလမ်းသော သင်မရှိခြင်းသည်ပင်လျှင်။ ဒုက္ခဿ၊ ကိလေသာ ဆင်းရဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏။ အန္တော၊ အဆုံးအပိုင်းအခြား နိဗ္ဗာန်ပေတည်း။

ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော အညေဝါဒ အရအားဖြင့် ထူးရာ အနက်ကား = တတော၊ ကိလေသာအလိုအားဖြင့် မတည်သော ထိုအခါ၌။ တွံ၊ သင်သည်။ နေဝ ဣဓ၊ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊

ကိုယ်၊ စိတ်ဟူသော ဤအတွင်းဘက်အာယတနတို့၌လဲမရှိပြီ။ န
 ဟုရုံ၊ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ သဘော၊ ဟူသော
 ထိုအပြင်ဘက် အာယတနတို့၌လဲမရှိပြီ။ ဥဘယံ အန္တရေန၊ အတွင်း
 ဘက် အပြင်ဘက် အာယတန ၂-မျိုး၏ အလယ်ကြား၌ ဖြစ်သော
 ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌လဲ။ဝါ။ အာယတန ၂-မျိုးလုံးကိုကြည့်၍ ယူအပ်သော
 ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌လဲ။ န၊ မရှိပြီ။ ဧသော ဧဝ၊ ဤဒွါရ၊ အာရုံ၊
 ဝိညာဏ်တို့၌ သင်မရှိခြင်း-ဒွါရ၊ အာရုံ၊ ဝိညာဏ်တို့၏ မထင်ခြင်း
 သည်ပင်လျှင်။ ဒုက္ခဿ၊ ကိလေသာဆင်းရဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏။ အန္တော၊
 အဆုံးအပိုင်းအခြား နိဗ္ဗာန်ပေတည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။အဆင်းကို မြင်ရသောအခါ၌ မြင်ရုံမျှတွင်သာ
 ရပ်တန့်စေရမည်။ မြင်ရသည့်အဆင်းကို ဆက်
 လက်၍ စဉ်းစားသောအားဖြင့် ကိလေသာမဖြစ်စေရ၊ ထို ကိလေသာ
 ဖြစ်ခွင့်မရ အောင်မြင်ရသော အဆင်းကို ရှုမှတ်အပ်၏။ ထိုသို့ ရှုမှတ်
 ခြင်းဖြင့် အဆင်းရုပ်ကို သဘောမှန်အတိုင်းသိ၏။ သိပုံကား-မြင်ရရုံမျှ
 သဘောဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားသည်ဟူ၍လည်း
 ကောင်း၊ မှတ်ဆဲမှာပင် ပျောက်ပျက်သွားပြီ ဟူ၍လည်းကောင်းသိ၏။
 ထို့ကြောင့် မမြဲ ဆင်းရဲ၊ ငါကောင်မဟုတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်နိုင်၏။
 ထိုအဆင်းသည် ထင်ရှား၍ မြင်ရသော်လည်း မမြင်ရသော အဆင်း
 ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်လေ၏။ စိတ်ထဲ၌ ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ်၊ အထည်ဝတ္ထု
 အနေအားဖြင့် စွဲ၍မတည်ပြီ၊ ပြန်၍ ဆင်ခြင်မိသော်လည်း မှတ်စဉ်က
 ထင်ခဲ့သည့်အတိုင်းသာထင်၏။ ကုန်ဆုံးသွားသည့်အနေ၊ အနိစ္စ၊
 ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အနေအားဖြင့်သာထင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဘယ်သူ့ကို
 မြင်လိုက်သည့်၊ သူက ချစ်စရာကောင်းသည်၊ မုန်းစရာ ကောင်းသည်”

ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုအဆင်းနှင့်စပ်၍ စဉ်းစားဆင်ခြင်သော ကိလေသာ မဖြစ်နိုင်ပြီ။ ဤသို့ ကိလေသာမဖြစ်နိုင်အောင် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရှုမှတ်ရမည်ဟု ဆိုလို၏။ အသံကို ကြားရသောအခါ အနံ့ကို နံလျက်၊ အရသာကို စားသိလျက်၊ အတွေ့အမျိုးမျိုးကို တွေ့ထိလျက်၊ ရောက်ရသောအခါ သဘောအာရုံအမျိုးမျိုးကို ကြံသိရသောအခါတို့၌လဲ ဆက်လက်၍ စဉ်းစားဆင်ခြင်သော ကိလေသာ ဖြစ်ခွင့်မရအောင် ရှုမှတ်လျက် ကြားရုံမျှ စသည်၌သာ တည်စေရမည်ဟု ဆိုလို၏။ ဤသို့ မြင်ရုံမျှ စသည်၌သာ တည်အောင် မပြတ်ရှုမှတ်သော အားဖြင့် ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို အဆင့်ဆင့် ပွားစေလျက် မဂ်သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို ဖြစ်စေရမည်ဟု ဆိုလို၏။

“ဝိပဿနာယ ဝိသယံ ဒိဋ္ဌာဒိဟိ စတူဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ ဝိဘဇိ-
 တွာ တတ္ထဿ ဉာတတိရဏပရိညံ ဒေသေတိ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
 “ဟေဋ္ဌိမာဟိ ဝိသုဒ္ဓိဟိ သဒ္ဓိံ သင်္ခေပေနေဝ ဝိပဿနာ ကထိတာ” ဟူ
 ၍လည်းကောင်း၊ ဖွင့်ဆိုသော ဥဒါန်း အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ဤသုတ်၌
 ဧတ္ထ စ။ ပေ။ ဘဝိဿတိ ဟူသောစကားဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပုံကိုပြ၏။
 ယတော ခေါစသည်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နှင့်တကွ၊ ပဟာနပရိညာ ဖြစ်ပုံကို
 ပြသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုတွင်လဲ ယတော ခေါ။ ပ။ န တေန-
 ဖြင့် မဂ်ကိုပြသည်၊ ယတော တွံ။ ပ။ န တတ္ထ-ဖြင့် ဖိုလ်ကိုပြသည်၊
 ယတော တွံ။ ပ။ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿ-ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ပြသည်
 ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ပင် ဆို၏။ ထိုသို့ ဆိုသည်နှင့်
 အညီ၊ ယတော ခေါ စသည်၌ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြအံ့။

မြင်ရသောအဆင်း စသည်တို့ကို ‘မြင်တယ်၊ ကြားတယ်’ စသည်
 ဖြင့် မပြတ်မစဲမှတ်၍ အကြင်အခါ၌ စိတ်သည် မြင်ရုံမျှ၊ ကြားရုံမျှ

၁၇၇-၁

စသည်၌သာတည်၏။ မြင်ရသောအဆင်း စသည်တို့သည်လည်း မြင်ရသောသဘောမျှ၊ ကြားရသောသဘောမျှ စသည် အနေအားဖြင့်သာ ထင်ကုန်၏။ ဖြစ်ပျက်သော သဘောမျှ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သဘောမျှ အနေအားဖြင့်သာ ထင်ကုန်၏။ ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ် အကောင်အထည် ဖြစ်စသည်အနေအားဖြင့်ကား မထင်ကုန်ပြီ။ ထိုအခါ၌ ရှုမှတ်မိသော ထိုအာရုံတို့သည် “မထင်ရှား၍ မမြင်ရမကြားရ မရောက်ရ မသိရသော အာရုံတို့ကဲ့သို့ပင်” ဖြစ်လေကုန်၏။ ကိလေသာ၏ အာရုံမဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ထိုအာရုံတို့ကို စွဲ၍ ကိလေသာ မဖြစ်နိုင်ပြီ၊ ဤသို့ ကိလေသာ မဖြစ်ထိုက်သည်ကိုပင် “ထိုအာရုံတို့၌ အာရမ္မဏာနုသယမကိန်း” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဝိပဿနာက ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန်ဖြင့် ပယ်သည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “တဒင်္ဂဝိဝေက၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ၊ ဝေါသဂ္ဂမည်သည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ဆိုလေသည်။ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလဲ “တဒင်္ဂနိဗ္ဗတ - ရှုမှတ်မှု ဟူသောအကြောင်း တစ်စိတ်ဖြင့် ကိလေသာ ငြိမ်းသောသူ” ဟူ၍ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၌ ဟောတော်မူသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် မြင်ရသော အဆင်းစသည်တို့နှင့် စပ်ဆိုင်သော ကိလေသာနှင့်တကွ မဖြစ်ပြီ။ “မြင်ရသော အဆင်းစသည်တို့ကို တပ်မက်၍လဲ မနေ၊ ပြစ်မှား၍လဲ မနေ၊ မြသည်၊ ချမ်းသာသည်၊ အကောင်အထည် ဟုတ်သည်-ဤသို့စသည်ဖြင့် တွေ့ဝေ၍လဲ မနေပြီ” ဟု ဆိုလို၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်သည် နိစ္စသည် စသည်ကို ပယ်တတ်သောကြောင့် ပဟာနုပရိညာမည်၏။ မြင်ရသော အဆင်း စသည်တို့၏ ပျက်မှုကို သိလျက်ဖြစ်လျှင် ဝိပဿနာ ပဟာနုပရိညာတည်း။ မြင်ရသောအဆင်းစသည်နှင့် မှတ်သိမှု စသော သင်္ခါရအလုံးစုံ၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို သိလျက်ဖြစ်လျှင် မဂ်ပဟာနုပရိညာတည်း။ မဂ်၏အခြားမဲ့၌ ထိုနိဗ္ဗာန်ကိုပင် အာရုံ

ပြုလျက် ဖိုလ်စိတ် ဖြစ်၏။ ထိုဖိုလ်သို့ ရောက်ဆဲ၊ ရောက်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်သည် မြင်ရသော အဆင်းစသည်တို့၌ ကိလေသာ အလိုအားဖြင့် မတည်ပြီ။ “မြင်ရသော အဆင်း စသည်တို့၌ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ မဖြစ်ပြီ” ဟု ဆိုလို၏။ မဂ်ဖိုလ်ဟူသည်မှာ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ပေတည်း။

နေဝိဓ—စသည်၌ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ပြအပ်သော အဓိပ္ပါယ်ကား-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်တို့၌ စွဲလမ်းမှုမရှိသောကြောင့်၊ မျက်မှောက်ဘဝ ဤလောက၌လဲ တည်ရှိနေသည် မမည်တော့ပြီ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိမှ နောက်၌ ရုပ်နာမ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် တစ်ပါးသော ဘဝ တစ်ပါးသော လောက၌လဲ မရှိတော့ပြီ။ ဤသို့ လောက ၂-ပါးလုံး၌ မရှိခြင်း - စွဲလမ်းမှုကင်း၍ ရုပ်နာမ်အသစ် မဖြစ်ပေါ်ခြင်း သည်ပင် ကိလေသာဆင်းရဲဝဋ်ဆင်းရဲတို့၏ အပြီးတိုင်ငြိမ်းသော အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် မည်၏ဟု ဆိုလို၏။

အညေဝါဒ-၌ အဓိပ္ပါယ်ကား - မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ဆဲ ခဏ၌ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် ဟူသော ဤအဇ္ဈတ္တိကာယ တန ခွါရ ၆-ပါးလဲ မထင်ပြီ၊ ၎င်းတို့ကိုလဲ အာရုံမပြုမိပြီ။ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ သဘောဟူသော ဤဗာဟိရာယတန လောကီအာရုံ ၆-ပါးလဲ မထင်ပြီ၊ ၎င်းတို့ကိုလဲ အာရုံမပြုမိပြီ။ မြင်သောစိတ် ကြားသောစိတ် နံသောစိတ် စားသိသောစိတ် တွေ့ထိသောစိတ် ကြံသိ ရှုမှတ်သောစိတ်ဟူသော ဤ ဝိညာဏ် ၆-ပါးလဲ မထင်ပြီ၊ ၎င်းတို့ကိုလဲ အာရုံမပြုမိပြီ။ ဤခွါရ အာရုံ ဝိညာဏ်တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကိုသာ အာရုံပြုလျက် မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုမဂ်ဖိုလ်တို့ဖြင့် သိအပ်သော (ခွါရအာရုံ ဝိညာဏ်တို့၏)

ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောသည်ပင် ဆင်းရဲတို့၏ အပြီးတိုင် ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်မည်၏ဟု ဆိုလို၏။

မာလုကျပုတ္တမထေရ်သည် အကျဉ်းမျှဖြင့်ဟောအပ်သော ဝိပဿနာရှုနည်းကို နာကြားပြီးလျှင် မိမိနားလည်အပ်သော အနက် အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း လျှောက်လေ၏။

ရူပံ ဒိသ္မာ သတိ မုဋ္ဌာ၊ ပိယံ နိမိတ္တံ မနသိကရောတော။

သာရတ္ထစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

တဿ ဝမုန္တိ ဝေဒနာ၊ အနေကာ ရူပသမ္ဘဝါ။

အဘိဇ္ဈာ စ ဝိဟေသာ စ၊ စိတ္တ-မဿူ-ပဟညတိ။

ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ၊ အာရာ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

ရူပံ၊ အဆင်းကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်ပြီး၍။ ပိယံ နိမိတ္တံ၊ ချစ်ဖွယ် အာရုံကို။ မနသိကရောတော၊ နှလုံးသွင်းမိသောသူအား။ ။(ဝိပဿနာရှုမည်ဟု နှလုံး သွင်းမှု ယောနိသော မနသိကာရ ကင်းသဖြင့် အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သည် ကိုပြ၏)။ ။သတိ၊ အမှတ်ရမှု သတိသည်။ မုဋ္ဌာ၊ မေ့လေ၏။ (ထိုအခိုက်၌ မြင်ရုံမျှ၊ မြင်ရရုံမျှသာ၊ ထင်ရှားရှိနေပါလျက်၊ မြင်ရုံမျှ၊ မြင်ရရုံမျှ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တမျှဟု သိလျက်၊ အမှတ်မရဟူလျှ်)။ ။သော၊ အမှတ်မရသော ထိုသူသည်။ သာရတ္ထ စိတ္တော၊ တပ်မက်သောစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝေဒေတိ၊ ခံစား၏ ။ (မုန်းဖွယ်အာရုံကို နှလုံးသွင်းမိ၍ ပဒုဋ္ဌစိတ်ဖြင့် ခံစားခြင်း၊ မဇ္ဈတ္တ နိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းမိ၍ သမ္ပဋ္ဌစိတ်ဖြင့် ခံစားခြင်း တို့ကိုလဲ ဤဆိုခဲ့သော ဝိပဿန စကားများဖြင့်ပင် ပြသည်ဟု ယူအပ်၏)။ ။တဉ္စ၊ ထိုအာရုံကိုလဲ။ အဇ္ဈောသ၊ မျှိုသကဲ့သို့ သိမ်းပိုက်၍။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ တဿ၊ ထိုသူအား။ ရူပသမ္ဘဝါ၊ အဆင်းမှစ၍ ဖြစ်ကုန်သော။ အနေကာ၊ များစွာကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ အကောင်း အဆိုး အမျိုးမျိုးသော ခံစားမှုတို့သည်၎င်း။ အဘိဇ္ဈာ စ၊ လိုချင်

မက်မောမှုတို့သည်လည်းကောင်း။ ဝိဟေသာစ၊ ညှင်းဆဲလိုသော
ဒေါသတို့သည်လည်းကောင်း။ ဝမုန္တိ၊ တိုးပွားကုန်၏။ အဿ၊ ထိုသူ
၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဥပဟညတိ၊ လောဘ၊ ဒေါသတို့ဖြင့် ပင်ပန်း၏။
ဧဝံ၊ ဤနည်းဖြင့်။ ဒုက္ခံ၊ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို။ အာစိန-
တော၊ ဆည်းပူးစု ဆောင်းသောသူအား။ နိဗ္ဗာနံ၊ ဆင်းရဲငြိမ်းသော
နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ အာရာ၊ ဝေးသေးသည်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

(မြင်ဆဲ၌ မှတ်သိမှုမရှိလျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်နိုင်ဟု ပြ၏။)

န သော ရဇ္ဇတိ ရှူပေသု၊ ရှုပ် ဒိသ္မာ ပဋိ-ဿတော။

ဝိရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ နာဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ယထာ-ဿ ပဿတော ရှုပ်၊ သေဝတော စာပိ ဝေဒနံ။

ဒိယတိ နော ပစိယတိ၊ ဧဝံ သော စရတိ-ဿတော။

ဧဝံ အပစိနတော ဒုက္ခံ၊ သန္တိကေ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

ယော၊ အကြင် ဝိပဿနာယောဂီသည်။ ရှုပ်၊ အဆင်းကို။ ဒိသ္မာ၊
မြင်၍။ ဝါ၊ မြင်လတ်သော်။ ပဋိ-ဿတော၊ မြင်သည်ဟု တစ်ဖန်
အမှတ်ရသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုအမှတ်ရသောသူသည်။
ရှူပေသု၊ မြင်ရသော အဆင်းတို့၌။ န ရဇ္ဇတိ၊ မတပ်မက်။ ဝိရတ္တ-
စိတ္တော၊ တပ်မက်ကင်းသော စိတ်ရှိလျက်။ ဝေဒေတိ၊ ခံစား၏။ တဉ္စ၊
ထိုအာရုံကိုလဲ။ နာဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ၊ မသိမ်းပိုက်မှု၍တည်၏။ ဝါ၊
သိမ်းပိုက်၍မတည်။ ယထာ၊ မှတ်သိမှုနှင့် တကွဖြစ်သော အကြင်
အခြင်းအရာဖြင့်။ ရှုပ်၊ အဆင်းကို။ ပဿတော စာပိ၊ ရှုလဲ ရှုမြင်
သော်လည်း။ ဝေဒနံ၊ ခံစားမှုကို။ သေဝတော စာပိ၊ မှီလဲ မှီဝဲသော်
လည်း။ (စ-သဒ္ဓါ သမုစ္စယတ္ထ၊ အပိ-သဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနတ္ထ)။ အဿ၊
ထိုသူအား။ ဒုက္ခံ၊ အဆင်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ထိုက်သော ကိလေသာဆင်းရဲ

ဝဋ်ဆင်းရဲသည်။ ဒီယတိ၊ ကုန်သာ ကုန်ခန်း၏။ န ဥပစိယတိ၊ ဆည်းပူးစုဆောင်းအပ်သည်ကား မဟုတ်။ ဧဝံတထာ၊ မှတ်သိမှုနှင့် တကွဖြစ်သော ထိုအခြင်းအရာဖြင့်။ သတော၊ မြင်တိုင်းမြင်တိုင်း အမှတ်ရလျက်။ သော၊ ထိုသူသည်။ စရတိ၊ ကျင့်၏။ ဧဝံ၊ ဤနည်း ဖြင့်။ ဒုက္ခံ၊ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို။ အပစိနတော၊ ဖျက်ဆီး သောသူအား။ နိဗ္ဗာနံ၊ ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ သန္တိကေ၊ နိုးကပ်၏ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

(မြင်ဆဲ၌ မှတ်သိလျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်သည်ဟု ဖြစ်၏။)

ကြားခိုက်စသည်တို့၌လဲ နိဗ္ဗာန်ဝေးပုံနီးပုံတို့ကို ပြသော ဂါထာတို့ မှာ နည်းတူပင်တည်း။ အလိုရှိလျှင် သဠာယတန သံယုတ်-သဠာယ- တနဝဂ်၌ ကြည့်ရပါလေ။ ဤဂါထာတို့ဖြင့် လျှောက်သောအခါ၌ မြတ်စွာ ဘုရားက မာလုကျပုတ္တထေရ်အား သာဓုခေါ်၍ ချီးမွမ်းတော်မူပြီး လျှင် အကျဉ်းဟောအပ်သော ဝိပဿနာရှုနည်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကို သင်လျှောက်သည့်အတိုင်းပင် မှတ်သားလေဟု မိန့်တော် မူပြီးလျှင် ထိုဂါထာတို့ကိုပင် ထပ်မံ၍ ဟောတော်မူ၏။ မာလုကျပုတ္တ မထေရ်သည် ထိုအကျဉ်း ဝိပဿနာရှုနည်းအတိုင်း အားထုတ်၍ မကြာမီပင် မဟာသာဝက ရဟန္တာတစ်ပါး ဖြစ်တော်မူကြောင်း ၎င်း ပါဠိတော်၌လာ၏။

လိုရင်းမှတ်ဖွယ်။ ။ဤ မာလုကျပုတ္တသုတ်ဖြင့် ဤအနက်တို့သည် ထင်ရှားကုန်၏။ ဝိညာဏ် ၆-ပါးဖြင့် မသိရ၍ မထင်ရှားသော တရားတို့၌ အလိုလိုပင် ကိလေသာငြိမ်း၏။ ထို့ ကြောင့် ထိုသို့သော တရားတို့ကို တမင်ရှာကြံ၍ ရှုရန်မလိုဟူသော ဤအနက်လည်း ထင်ရှား၏။ ဝိညာဏ် ၆-ပါးဖြင့် သိရ၍ ထင်ရှားသော

တရားတို့၌သာ မရှုမိလျှင် ကိလေသာဖြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုထင်ရှားသော တရားတို့ကိုသာ ရှု၍ (မရှုမိလျှင် ဖြစ်ထိုက်သည့်) ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏ ဟူသော ဤအနက်လဲထင်ရှား၏။ ထင်ရှားသော တရားကို ရှုမိလျှင် ထင်ရှား၊ မထင်ရှားသော တရားအလုံးစုံတို့၌ ကိလေသာမဖြစ်ထိုက်ပြီ။ ထို့ကြောင့် ထင်ရှားသော တရားကို ရှုခြင်းဖြင့် အလုံးစုံသော တရားတို့၌ ရှုခြင်းကိစ္စ၊ သိခြင်းကိစ္စ ပြီး၏ဟူသော ဤအနက်သည်လည်း ထင်ရှား၏။ သို့ဖြစ်၍ “မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း တစ်ကြိမ်စီသာမှတ်လျက် တရားတစ်ခုခု၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု အနိစ္စလက္ခဏာစသည်ကို ပဓာနပြု၍သိလျှင် ထိုထိုမြင်ခိုက်၌ ရှိ သော တရားငါးပါးလုံးကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကိစ္စပြီး၏”ဟု ဆိုခဲ့ပေသည်။

မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း “မြင်တယ်၊ မြင်တယ်” ဟု မပြတ် ရှုမှတ်သော်လည်း ဉာဏ်နုစဉ်၌ ကိလေသာဇောများသည် မကြာမကြာ ဝင်၍ ဝင်၍ ဖြစ်တတ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်သည့်အတွက် စိတ်မပျက်အပ်၊ မှတ်မှုကို မလျှော့အပ်၊ ထို ကိလေသာစိတ်ကိုမှတ်၍ ပယ်သာပယ်အပ်၏။ ဥပမာ - အဝတ်လျှော်ဖွပ်သော သူသည် တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် နယ်ရုံမျှ ထုရိုက် ပွတ်တိုက်ရုံမျှဖြင့်မဖြူစင်သော်လည်း လက်မလျှော့မူ၍ အကြိမ်ကြိမ် ထုရိုက် ပွတ်တိုက်ခြင်း၊ နယ်ခြင်းဖြင့် အဝတ်ကို ဖြူစင်စေအပ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ အထူးကား-အဝတ်ဖွတ်ရာ၌ သည်တစ်ကြိမ်မှာ မည်မျှစင်ကြယ်သွားပြီ၊ မည်မျှလိုသေးသည်ဟု သိနိုင်၏။ ဝိပဿနာအရာ၌ကား ယနေ့ ကိလေသာမည်မျှ ကုန်သွားပြီ၊ မည်မျှ ကျန်သေးသည်ဟု မသိနိုင်ချေ။ အစဉ်အတိုင်း မှတ်၍ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော အခါကျမှသာလျှင် မည်မျှကုန်သွားပြီဟု သိနိုင်ပေသည်။ ဤမသိနိုင်ပုံ၊ သိနိုင်ပုံကို ပဲခွပ်ရိုးဥပမာနှင့် တူသည်ဟု

ခန္ဓဝင်သံယုတ်၌ ဟောတော်မူ၏။ တူပုံကား-ပဲခွပ်ရိုးတွင် လက်ကိုင်
 ရာအရပ်၌ နေ့စဉ်နေ့တိုင်းပွန်း၍ ကုန်ကုန်သွားသော်လည်း
 လက်သမားသည် ယနေ့မည်မျှလက်ရာ ထင်သွားပြီဟု မသိနိုင်သကဲ့
 သို့၊ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ကိလေသာတို့ ကုန်ငြိမ်းကြသော်လည်း
 ဝိပဿနာယောဂီသည်မည်မျှ ကုန်သွားပြီဟု မသိနိုင်ချေ၊ ရက်၊ လ၊
 နှစ်ပေါင်း များစွာကြာ၍ ပဲခွပ်ရိုး၌ လက်ရာကောင်းကောင်း
 ထင်သောအခါကျမှ ပဲခွပ်ရိုး မည်မျှကုန်သွားပြီဟု သိနိုင်သကဲ့သို့၊
 ဝိပဿနာယောဂီသည်လည်း မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်ပြီးသော အခါကျမှ
 သာလျှင် ကိလေသာ မည်မျှကုန်သွားပြီဟု သိနိုင်ပေသည်။ သို့သော်
 လည်း ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သောအခါ၌ကား ကိလေသာ ဇောသည်
 တစ်ရံတစ်ခါမျှသာလျှင် ဖြစ်တော့၏။ ဖြစ်သော်လည်း မှတ်မိသည်နှင့်
 တစ်ပြိုင်နက် ကင်းပျောက်၏။ တစ်ဖန်ထပ်၍ မဖြစ်လာတော့ပြီ။
 အများအားဖြင့် မှတ်မှုချည်းသာလျှင် တစ်စပ်တည်း ဖြစ်လျက်ရှိ၏။
 ဉာဏ်အထူး ရင့်သန်သောအခါ၌ကား နှစ်သက်ဖွယ်အဆင်းကို
 မြင်ဆဲ စက္ခုဒွါရဝိထိ အတွင်း၌သော်လည်း ကိလေသာဇော မဖြစ်မှု၍
 ကုသိုလ်ဇောမျှ၊ ဝုဋ္ဌောမျှသာဖြစ်လေ၏။ ထိုမြင်သော ဝိထိစိတ်ကိုလည်း
 အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်လျက် အခြေမပျက်ဘဲ ဝိပဿနာချည်းသာလျှင်
 တစ်စပ်တည်းဖြစ်သွားနိုင်၏။ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝိပဿနာရှုဆဲ၌
 လည်း ကိလေသာက္ခာမူ၊ ငြိမ်းမှုသည် ထင်ရှားသေး၏။ ဤသို့ ထင်ရှားပုံ
 ကို သဠာယတနသံယုတ် အာသီဝိသဝဂ် သတ္တမသုတ်၏ အဖွင့်
 အဋ္ဌကထာဖြင့်လည်း သိအပ်၏။

ကိလေသာကို မှတ်၍ ပယ်ပုံ။ ။ဒန္တော ဘိက္ခဝေ သတုပ္ပါဒေါတိ
 သတိယာ ဥပ္ပါဒေါယေဝ ဒန္တော
 ဥပ္ပန္နမတ္တာယ ပန တာယ ကေစိ ကိလေသာ နိဂ္ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ၊
 န သဏ္ဍာတုံ သက္ကောန္တိ။ စက္ခုဒ္ဓါရသ္မိံ ဟိ ရာဂါဒိသု ဥပ္ပန္နေသု ဒုတိယ
 ဇေနဝါရေ “ကိလေသာ မေ ဥပ္ပန္နာ” တိ ဥ တွာ တတိယေ ဇေနဝါရေ
 သံဝရဇေနယေဝ ဇေတိ၊ အနတ္တရိယဉ္ဇေတံ၊ ယံ ဝိပဿကော တတိယ
 ဇေနဝါရေ ကိလေသေ နိဂ္ဂဏှေယျ။ စက္ခုဒ္ဓါရေ ပန ဣဋ္ဌာရမ္ပဏော
 အာပါထဂတေ ဘဝဂံ အာဝဋ္ဋေတွာ အာဝဇ္ဇနာဒိသု ဥပ္ပန္နေသု ဝေါဋ္ဌဗ္ဗ
 နာနန္တရံ သမ္ပတ္တ-ကိလေသဇေနဝါရံ နိဝတ္တေတွာ ကုသလမေဝ
 ဥပ္ပါဒေတိ၊ အာရဒ္ဓဝိပဿကာနံ ဟိ အယမာနိသံသော ဘာဝနာပဋိ
 သင်္ခါရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝဿ။ (သံ-၅ ၃-၉၆။)

ဒန္တော ဘိက္ခဝေ သတုပ္ပါဒေါတိ၊ ဟူသည်ကား။ သတိယာ၊
 ကိလေသာဖြစ်သည်ဟု အမှတ်ရမှု သတိ၏။ ဥပ္ပါဒေါယေဝ၊ ဖြစ်ခြင်း
 သည်သာလျှင်။ ဒန္တော၊ နှေး၏။ ပန၊ ကိလေသာငြိမ်းမှု မနှေးသည်ကို
 ဆိုအံ့။ တာယ၊ အမှတ်ရမှု ထိုသတိသည်။ ဥပ္ပန္နမတ္တာ ယ၊ ဖြစ်လျှင်
 ဖြစ်ခြင်း။ ကေစိ ကိလေသာ၊ အချို့သော ကိလေသာတို့သည်။ နိဂ္ဂဟိ-
 တာဝ၊ နှိပ်အပ်ကုန်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဏ္ဍာတုံ၊
 တည်တံ့ခြင်းငှာ။ န သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်ကုန်။ ဟိ၊ ချဲ့၍ပြအံ့။
 စက္ခုဒ္ဓါရသ္မိံ၊ စက္ခုဒ္ဓါရ၌။ ရာဂါဒိသု ဥပ္ပန္နေသု၊ ရာဂ စသည်တို့
 ဖြစ်ကုန်လတ်သော်။ ဒုတိယ-ဇေနဝါရေ၊ ဒုတိယဇော အလှည့်၌။
 “မေ၊ ငါ့အား။ ကိလေသာ၊ ကိလေသာတို့သည်။ ဥပ္ပန္နာတိ၊ ဖြစ်ကြ
 သည်”ဟု။ ဥ တွာ၊ သိ၍။ ဝါ၊ သိခြင်းကြောင့်။ တတိယ ဇေနဝါရေ၊
 တတိယဇောအလှည့်၌။ သံဝရဇေနယေဝ၊ စောင့်စည်းမှု ဝိပဿနာ

လောသည်သာလျှင်။ ဇေတိံ၊ ဖြစ်၏။ စ၊ ဆက်၍ဆိုအံ့။ ဝိပဿကော၊ ဝိပဿနာရှုသောသူသည်။ တတိယဇေတဝါရေ၊ တတိယဇေအလှည့်၌။ ကိလေသေ၊ ကိလေသာတို့ကို။ ယံ နိဂ္ဂဏေယျ၊ အကြင်နှိပ်နိုင်ရာ၏။ ဧတံ၊ ဤသို့ နှိပ်နိုင်ခြင်းသည်။ အနတ္တရိယံ၊ အံ့ဖွယ်မဟုတ်သေး။ ပန၊ အံ့ဖွယ်အစစ်ကား။ စက္ခုဒ္ဓါရေ၊ စက္ခုဒ္ဓါရ၌။ ဣဋ္ဌာရမ္ပဏေ အာပါထဂတေ၊ နှစ်သက်ဖွယ် အဆင်းထင်လတ်သော်။ ဘဝဂီ အာဝဋ္ဌေတွာ အာဝဋ္ဌနာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု၊ ဘဝင်ကိုနှစ်စေ၍ ဆင်ခြင်မှု အာဝဋ္ဌန်းစသည်တို့ ဖြစ်ကုန်ပြီးလတ်သော်။ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနာနန္တရံ၊ ဝုဋ္ဌော၏ အခြားမဲ့၌။ သမ္ပတ္တကိလေသဇေတဝါရံ၊ ရောက်သော ကိလေသာဇေ၏ အလှည့်ကို။ နိဝတ္တေတွာ၊ နှစ်စေ၍။ ကုသလမေဝ၊ ကုသိုလ်ကိုသာလျှင်။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ အယံ၊ ကိလေသာ၏ အလှည့်၌ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ဤအကျိုးသည်။ အာရဒ္ဓဝိပဿကာနံ၊ အားထုတ်စပြုခဲ့ပြီး၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသည်နှင့် ပြည့်စုံသော ဝိပဿနာယောဂီတို့၏။ ဘာဝနာပဋိသင်္ခါရေပတိဋ္ဌိတဘာဝဿ။ စိတ်ကိုပြုပြင်ကြောင်း ဘာဝနာ၌ တည်ခြင်း၏။ အာနိသံသော၊ အကျိုးပေတည်း။

ဤပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် အလတ်စား ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောသူအား မြင်ဆဲ စက္ခုဒ္ဓါရဝီထိ စသည်မှာ တစ်ရံတစ်ခါ၌ ကိလေသာဇေဖြစ်သော်လည်း ၎င်းကို မှတ်သိနိုင်လျှင် တတိယဝီထိ စသည်၌ ကုသိုလ်ဇေ၊ ဝိပဿနာဇေချည်းသာ ဖြစ်သွားသည် ဟုပြ၏။ အနတ္တရိယံစသော အဋ္ဌကထာစကားဖြင့်ကား ထက်သော ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသူအား “အကုသိုလ်စိတ်ကို မဖြစ်စေဘူး၊

ရှုမှတ်မှုကိုသာ တစ်စပ်တည်း ဖြစ်စေမည်”ဟု ကန့်သတ်ခြင်း (နိယမိတ) စသည်တို့၏အစွမ်းကြောင့် မြင်ဆဲစက္ခုဒွါရဝိထိ စသည် မှာပင် ကိလေသာဇော မဖြစ်မှု၍ ကုသိုလ်ဇောသာ ဖြစ်ပြီးလျှင် ၎င်းပထမ ဝိထိကို ဒုတိယဝိထိဖြင့် ရှုနိုင်သည်ကိုပြ၏။ ဝုဋ္ဌောမျှ၌သာ တည်ပုံ ကိုကား မူလပဏ် မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာဖြင့် သိအပ်၏။

ပဉ္စဒွါရ၌ ဇောဆိတ်ပုံ

ဗလဝင်္ဂိပဿကဿ သစေပိ စက္ခုဒွါရာဒီသု အာရမ္မဏေ အာပါထဂတေ အယောနိသော အာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ ပတွာ ဧကံ ဒွေ ဝါရေ အာသေဝနံ လဘိတွာ စိတ္တံ ဘဝင်္ဂမေဝ ဩတရတိ၊ န ရာဂါဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အယံကောဋိပ္ပတ္တော တိက္ခဝိပဿကော၊ အပရဿ ရာဂါဒိဝသေန ဧကံ ဝါရံ ဇေနံ ဇေတိ၊ ဇေနပရိယောသာနေ ပန “ရာဂါဒိဝသေန ဧဝံ မေ ဇေနံ ဇေတိ”န္တိ အာဝဇ္ဇတော အာရမ္မဏံ ပရိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ၊ ပုန ဝါရံ တထာ န ဇေတိ၊ အပရဿ ဧကဝါရံ ဧဝံ အာဝဇ္ဇတောပိ ပုန ဒုတိယဝါရံ ရာဂါဒိဝသေန ဇေနံ ဇေတိယေဝ၊ ဒုတိယဝါရာဝသာနေ ပန “ဧဝံ မေ ဇေနံ ဇေတိ” အာဝဇ္ဇတော အာရမ္မဏံ ပရိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ၊ တတိယဝါရေ တထာ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (မ-၅ ၂-၁၂၉)

ဗလဝင်္ဂိပဿကဿ၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် စသည်နှင့် ပြည့်စုံ၍ အား ကောင်းသော ဝိပဿနာ ယောဂီအား။ စက္ခုဒွါရာဒီသု၊ စက္ခု ဒွါရ စသည်တို့၌။ အာရမ္မဏေ အာပါထဂတေ၊ အာရုံထင်လတ်သော်။ အယောနိသော အာဝဇ္ဇနံ၊ မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းမှုသည်။

သစေဝိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်စေကာမူ။ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံပတွာ၊ ဝုဋ္ဌောသို့ ရောက်လတ်သော်။ ဧကံ ဒွေ ဝါရေ၊ တစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ်။ အာသေဝနံ လဘိတွာ၊ မှီဝဲခြင်း၊ ထုံခြင်းကိုရ၍။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဘဝဂံမေဝ၊ ဘဝင်သို့သာလျှင်။ ဩတရတိ၊ သက်၏။ ရာဂါဒိဝသေန၊ ရာဂ စသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ အယံ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ကောဋိပ္ပတ္တော တိက္ခဝိပဿကော၊ ခေါင်ထိပ်သို့ ရောက်သော အထက်စား ဝိပဿနာရှုသူတည်း။ အပရဿ၊ တစ်ပါးသော (အလတ်စား ဝိပဿနာရှု) သူအား။ ရာဂါဒိဝသေန၊ ရာဂစသည်တို့ အလိုအားဖြင့်။ ဇေန၊ ဇောသည်။ ဧကံ ဝါရံ ဇေတိ၊ တစ်ကြိမ်ဖြစ်၏။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ ဇေနပရိယောသာနေ၊ ဇော၏ အဆုံး၌။ “မေ ငါ့အား။ ရာဂါဒိဝသေန ဇေန၊ ရာဂ စသည်တို့ အလိုအားဖြင့် ဇောသည်။ ဧဝံ ဇေတန္တိ၊ ဤသို့ သွားပြီး ဖြစ်ပြီ”ဟု။ အာဝဇ္ဇတော၊ နှလုံးသွင်းသည်ဖြစ်၍။ အာရမ္မဏံ ပရိဂ္ဂဟိတမေဝ၊ အာရုံကို သိမ်းဆည်းအပ်၊ ရှုအပ်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ။ (ဇော၏ အဆုံး၌ ရှုသည်ဟူသော်လည်း၊ ဘဝင်ခြားပြီးမှ ရှုသည်ကိုသာ ဆိုလို၏)။ ။ပုန ဝါရံ၊ တစ်ဖန် ဒုတိယဝိထိ အလှည့်၌။ တထာ န ဇေတိ၊ ထိုသို့ ရာဂစသည် အလိုအားဖြင့် မဖြစ်။ အပရဿ၊ တစ်ပါးသော (အညံ့စား ဝိပဿနာ ရှု) သူအား။ ဧဝံ၊ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း။ ဧကဝါရံ အာဝဇ္ဇတောပိ၊ တစ်ကြိမ်မျှ နှလုံးသွင်း၊ ရှုမှတ်ပါသော်လည်း။ ဒုတိယဝါရံ၊ ဒုတိယ အလှည့်၌။ ဝါ၊ နှစ်ကြိမ်မြောက်။ ရာဂါဒိဝသေန ဇေန၊ ရာဂစသည် အလိုအားဖြင့် ဇောသည်။ ပုန ဇေတိယေဝ၊ တစ်ဖန်ဖြစ်သေးသည် သာတည်း။ ဒုတိယဝါရာဝသာနေ ပန၊ ဒုတိယ ဝိထိ၏ အဆုံး၌ကား။ “မေ ငါ့အား။ ဇေန၊ ဇောသည်။ ဝါ၊ သွားသောစိတ်သည်။ ဧဝံ ဇေတန္တိ၊ ဤသို့သွားပြီး ဖြစ်ပြီ”ဟု။ အာဝဇ္ဇတော၊ နှလုံးသွင်းရှုမှတ်သည်

ဖြစ်၍။ အာရမ္မဏံ ပရိဂ္ဂဟိတမေဝ၊ အာရုံကို သိမ်းဆည်းအပ်သည် သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တတိယဝါရေ၊ ၃-ကြိမ်မြောက် ကိလေသာ အလှည့်၌။ တထာ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ထိုသို့ ရာဂစသည် အလို အားဖြင့်မဖြစ်။

ဤအဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ဦးတို့တွင် တတိယပုဂ္ဂိုလ် သည် မန္တဝိပဿက၊ ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည် မဇ္ဈိမဝိပဿက၊ ပထမပုဂ္ဂိုလ် သည် တိက္ခဝိပဿကတည်း။ တစ်နည်းကား-တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည် အညံ့စား ဗလဝိပဿနာနှင့်ပြည့်စုံသူတည်း။ ဒုတိယ၊ ပထမတို့သည် အလတ်စား၊ အထက်စား ဗလဝိပဿနာနှင့် ပြည့်စုံသူတို့တည်း။ ထိုတွင် မန္တဝိပဿကအား၊ မြင်ဆဲ စက္ခုဒွါရဝိထိ စသည်၌ဖြစ်သော ကိလေသာကို၊ တစ်ကြိမ်မှတ်ပါသော်လည်း၊ နောက်ထပ်တစ်ကြိမ် ကိလေသာဇော ဖြစ်ပြန်၏။ ၎င်းကို တစ်ဖန်မှတ်ပြီးသော အခါ၌ကား ကိလေသာဇောမဖြစ်ပြီ၊ ကုသိုလ်ဇော၊ ဝိပဿနာဇောများက ဖြစ်လေ တော့၏။ ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ပုံကို ရှေး၌ပြခဲ့ပြီ။ ပထမတိက္ခ ဝိပဿကအား ကိလေသာဖြစ်ဖွယ် အာရုံနှင့်တွေ့၍၊ အယောနိသော မနသိကာရခေါ် မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းမှု - အာဝဇ္ဇန်းစိတ် ဖြစ်ပေါ် ငြားသော်လည်း၊ ရှေးရှေး ရှုမှတ်မှုတို့၏အဟုန်ကြောင့်၊ ထိုအာဝဇ္ဇန်း သည် ထက်သန်စွာ မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့်၊ ပဉ္စဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိဇ္ဈိန်း၊ သန္တီရဏတို့သည်လည်း အာရုံကိုထင်ရှားစွာ မယူနိုင်ကုန်။ ထိုစိတ်တို့ မှ၊ အာရုံကို ထင်ရှားစွာ မရခြင်းကြောင့်၊ ဝုဋ္ဌောမည်သော မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းသည်လည်း၊ ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ် စသည်ဖြင့် မပိုင်းခြား မဆုံးဖြတ် နိုင်သည်ဖြစ်၍၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်သော သဘောအားဖြင့်နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်ဖြစ်၏။ ဤသို့ ရှေးစိတ် အမူအရာအတိုင်း နောက်စိတ်များ

ထပ်၍ ဖြစ်သည်ကိုပင် ရည်၍၊ အာသေဝနံလဘိတွာ=မိဝဲ
 စေခြင်းကို ရသည်ဟု ဆိုပေသည်။ အာသေဝနပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်
 ဖြစ်ခြင်းကိုကား မရည်။ ဤသို့ပင် ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ်ဖြစ်သော်လည်း၊
 မဆုံးဖြတ်နိုင်သော ကြောင့် ဇောမဖြစ်မှု၍ ဘဝင်သာဖြစ်လေ၏။
 မနောဒွါရ၌လည်း၊ ဤ ပုဋ္ဌောဝါရဝိထိမျိုး ဖြစ်တတ်သည်သာတည်း။
 ဤဝိထိမျိုး ဖြစ်သော အခါ လွန်စွာမထင်ရှားဘဲရှိ၏။ မြင်ရသလိုလို၊
 ကြားရသလိုလို၊ စိတ်ကူးမိသလိုလို ထင်ရတတ်၏။ ဘဝင်မှထသော
 အခါ အလွန် မထင်ရှားသော ထိုမြင်မှုစသည်ကို ရှုမှတ်သော
 မနောဒွါရဝိပဿနာဝိထိ ဖြစ်၏။ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပဉ္စဒွါရ၌
 ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဇော အချင်းခပ်သိမ်းဆိတ်၏။ မနောဒွါရ
 တစ်ခုတည်း၌သာလျှင် ဝိပဿနာဇော ဖြစ်၏။ ဤသို့ ပထမဝိထိ၌
 ဇောဆိတ်၍ အာရုံအလွန် မထင်ရှားခြင်း၊ ဒုတိယ မနောဒွါရဝိထိ၌၊
 မယုတ်မလွန် ညီမျှစေသော တဏှမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ ထင်ရှားလျက်၊
 ရှုမှတ်မှု = ဝိပဿနာဇော ငြိမ်သက်စွာ ဖြစ်ခြင်းများသည်
 သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ထက်သန် သောကာလ၌ များစွာဖြစ်တတ်၏။
 အားထုတ်၍ ယင်းဉာဏ်သို့ ရောက်သောအခါ၌ မျက်မှောက်
 ထင်ရှားပါလတ္တံ့။

ထိုအခါမျိုး၌ ပုထုဇဉ် ဖြစ်ငြားသော်လည်း “ရဟန္တာကဲ့သို့ပင်
 ဆဋ္ဌဂုံပေက္ခာနှင့် ပြည့်စုံနေသည်”ဟု မှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့်၊
 ပဉ္စဂုံတ္ထရတိကဏ္ဍကီဝင် စတုတ္ထသုတ်၏ ပဉ္စမဝါရ ၁၅၀-၌ -

“သာဓု ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပဋိကူလဉ္စ အပ္ပဋိကူလဉ္စ
 တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ဥပေက္ခကော ဝိဟရေယျ သတော

သမ္မဇာနော”-အိုရဟန်းတို့! ရဟန်းသည် ရံဖန်ရံခါ၌ မုန်းဖွယ်၊ ချစ်ဖွယ် ၂-မျိုးလုံးကိုကြည့်၍ အမှတ်ရလျက်၊ သိလျက်၊ အမျှရှု၍ နေရာ၏။ ဤသို့ နေခြင်းသည်ကောင်း၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌လည်း -

“ဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာဝသေန ပဉ္စမော၊ ဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာ စေသာ ခိဏာသဝဿ ဥပေက္ခာ သဒိသာ၊ န ပန ခိဏာသဝုပေက္ခာ။ ပ။ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ပဉ္စသု ဌာနေသု ဝိပဿနာဝ ကထိတာ၊ တံ အာရဒ္ဓ ဝိပဿကော ကာတံ သက္ကောတိ = (အံ-၄ ၃-၅၂)

ပဉ္စမဝါရကို ဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာ အလိုအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်၏။ ဤဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာဟူသည်မှာလည်း ရဟန္တာ၏ ဥပေက္ခာနှင့်တူသော ဥပေက္ခာသာတည်း။ ရဟန္တာ၏ ဥပေက္ခာကား မဟုတ်ပေ။ ပ။ ဤသုတ်မှာ ငါးဌာနတို့၌ ဝိပဿနာကိုသာ ဟောတော်မူအပ်၏။ ထိုဝိပဿနာကို (အားထုတ်စပြုခဲ့ပြီး၍ ဥဒယဗွယဉာဏ် စသည်နှင့် ပြည့်စုံသော) အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏”ဟု မိန့်ဆို၏။ မူလပဏ် မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၏ အဋ္ဌကထာ၌လဲ-

“ဥပေက္ခာ ကုသလ နိဿိတာ သဏ္ဍာတိတိ ဣဓ ဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာ၊ သာ ပနေသာ ကိဉ္ဇာပိ ခိဏာသဝဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု အာရမ္မဏေသု အ-ရဇ္ဇနာဒိဝသေန ပဝတ္တတိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု ဝိရိယဗလေန ဘာဝနာ သိဒ္ဓိယာ အတ္တနော ဝိပဿနံ ခိဏာသဝဿ ဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာ ဌာနေ ဌပေတိတိ ဝိပဿနာဝ ဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာ နာမ ဇာတာ = (မ-၄ ၂-၁၃၀)

ဥပေက္ခာ ကုသလ နိဿိတာ သဏ္ဍာတိ ဟူသော ဤ အရာ၌ ဥပေက္ခာဟူသည်မှာ ဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာပင်တည်း။ ၎င်းဆဋ္ဌင်္ဂံပေက္ခာသည်

ကောင်း၊ မကောင်းသော အာရုံတို့၌ မတပ်မက်ခြင်းစသည် အလိုအားဖြင့် ရဟန္တာ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်တတ်ငြားသော်လည်း ဤ ဝိပဿနာယောဂီ ရဟန်းသည် ဝိရိယအစွမ်းဖြင့် ဘာဝနာပြည့်စုံ လတ်သော် မိမိ၏ရှုမှတ်မှုကို ရဟန္တာ၏ ဆဋ္ဌင်္ဂပေက္ခာ အရာ၌ ထား၏။ ထို့ကြောင့် မှတ်မှု ဝိပဿနာသည်ပင်လျှင် ဆဋ္ဌင်္ဂပေက္ခာ မည်သည် ဖြစ်လေ၏” ဟု ဖွင့်ဆို၏။

ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပဉ္စဒ္ဓါရ၌ ဇောဆိတ်သည်တိုင်အောင် ရှုမှတ်အပ် သည်ကိုရည်၍ ဖွတ်ဖမ်းနည်းဥပမာဖြင့် သာမဏေငယ်က အရှင်ပေါဋ္ဌိလအား ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးဖူးလေပြီ။

အရှင်ပေါဋ္ဌိလဝတ္ထု။ ။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်က အရှင်ပေါဋ္ဌိလ မည်သော မထေရ်ကြီးတစ်ပါးရှိ၏။ ၎င်း မထေရ်သည် ဝိပဿီအစရှိသော ရှေးဘုရား ၆-ဆူတို့၏ လက်ထက် ကလဲ ရဟန်းပြုလျက် ပိဋကတ် ၃-ပုံကိုဆောင်၍ ကျမ်းဂန်ကို သင်ကြားပို့ချခဲ့ဖူး၏။ ယခု ဘုရားလက်ထက်မှာလဲ ကျမ်းဂန်ကိုသာ ပို့ချလျက်နေ၏။ ဘာဝနာကိုကား အားမထုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့် သတိရ စေရန် ၎င်းမထေရ်ကြီးကို တွေ့မြင်တော်မူတိုင်း မြတ်စွာဘုရားက တုစ္ဆပေါဋ္ဌိလ-အချည်းနီးပေါဋ္ဌိလ၊ အလကား ပေါဋ္ဌိလဟု ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုတော်မူ၏။ ထိုအခါ အရှင်ပေါဋ္ဌိလမှာ သံဝေဂရလေ၏။ “ငါသည် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ် ၃-ပုံကိုဆောင်၍ ရဟန်း ငါးရာတို့အား မပြတ်ပို့ချ၏။ သို့ဖြစ်ပါလျက် ငါ့ကို အလကားပေါဋ္ဌိလ ဟု မြတ်စွာဘုရားက မိန့်ဆိုချေသေး၏။ ငါ့မှာ ဈာန်ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ် တရားထူးများ မရှိခြင်းကြောင့် ဤသို့ဆိုသည် ဖြစ်ရာ၏” ဟု သံဝေ-ဂရပြီးလျှင် တရားအားထုတ်ရန် ယူဇနာ ၁၂၀-ဝေးသော အရပ်သို့ ထွက်သွားလေ၏။ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော ရဟန်း ၃၀-တို့၏နေရာ

တောကျောင်းသို့ ရောက်လေလျှင် အကြီးဆုံး မထေရ်၏ထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းလေ၏။ ထိုအခါ၊ ပရိယတ်မာန်ခုခံနေမည်ကို မြင်သောကြောင့် သံယာမထေရ်ကြီးက ကိုယ်တိုင်ကမ္မဋ္ဌာန်းမပေးဘဲ ဒုတိယမထေရ်ထံသို့ လွှဲလိုက်၏။ ထိုမထေရ်ကလည်း တတိယမထေရ်ထံသို့ လွှဲလိုက်ပြန်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အဆင့်ဆင့်လွှဲလိုက်ရာ နောက်ဆုံး၌ (၇)နှစ်အရွယ် ရဟန္တာ သာမဏေငယ်ထံသို့ ရောက်သွားလေ၏။

ချီးမွမ်းကြည်ညိုဖွယ်။ ။ထိုအခါ၌ အရှင်ပေါဠိလမှာ ပရိယတ်မာန် အလျင်းပင်မရှိပြီဖြစ်၍ သာမဏေငယ်၏ ထံ၌ လက်အုပ်ချီလျက် ရိုသေစွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းလေ၏။*

ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် စာချဆရာတော်ကြီး ဖြစ်ပါလျက် “ငါတတ်သိနားလည်သည့်အတိုင်းသာ အားထုတ်တော့မည်၊ သူတစ်ပါးထံ၌ အောက်မကြိုတော့ပါဘူး”ဟူ၍ သဘောမထားဘဲ ဤမျှလောက် တရား၌ ရိုသေသည်မှာ ချီးမွမ်းဖွယ်ကောင်းပါပေစွ! အလွန်ရိုးဖြောင့်၍ နိဝါတ နိမာနဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွ! ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းပါပေစွ။

ထိုအခါ သာမဏေငယ်က “အို အရှင်ဘုရား! တပည့်တော်က ငယ်လဲ ငယ်ပါသေးသည်၊ သုတလဲ နည်းပါသေးသည်၊ အရှင်ဘုရား တို့ထံမှ သင်ယူဖို့သာ ရှိပါသည်”ဟု ပြော၍ ငြင်းပယ်သော်လည်း

---

*ကြီးမြင့်သော ရဟန်းက ငယ်နိမ့်သ၌ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတဝဋ္ဌနာ - တည်ခြင်းငါးပါး ရှိသော ရှိခိုးခြင်းကို မပြုအပ်သော်လည်းဝေသနာ ပြောကြားခြင်း၊ အဆုံးအမကိုခံခြင်း၊ ကန်တော့တောင်းပန်ခြင်း၊ တရားတောင်းခြင်း စသည်ကို ပြုသောအခါ၌အဉ္စလိကမ္မ - လက်အုပ်ချီမှုကိုတားပြုကောင်းသည်ဟု မှတ်။

F-23A

အရှင် ပေါဠိလက ထပ်မံ၍ တောင်းပန်ပြန်သောကြောင့် “ဆုံးမသည့် အတိုင်း လိုက်နာလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးပါမည်” ဟု သာမဏေငယ်က ဆို၏။ “လိုက်နာပါမည်၊ မီးထဲသို့ဆင်းရမည်ဟု ဆိုလျှင်လဲ ဆင်းပါမည်” ဟု မထေရ်ကြီးက ဝန်ခံလေ၏။ သာမဏေငယ်က စုံစမ်းလို၍ “သို့ဖြစ်လျှင်ဟို-ရေအိုင်ထဲသို့ ဆင်းလိုက်ပါ” ဟု အနီးရှိရေအိုင်သို့ ဆင်းစေ၏။ မထေရ်ကြီးသည် အဖိုးတန်သင်္ကန်းများကို ဝတ်ရုံမြဲ အတိုင်းပင် တစ်ခွန်းတည်းသောစကားဖြင့် ဆင်းသွားလေ၏။ သင်္ကန်းစွန်း၌ အနည်းငယ် ရေစိုသောအခါ ပြန်ကြွခဲ့ပါဟုတစ်ခွန်းတည်းသော စကားဖြင့်ပင် ပြန်တက်၍လာလေ၏။ ထိုအခါ သာမဏေငယ်က အောက်ပါအတိုင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးလေ၏။

အရှင်ဘုရား! တောင်ပို့တစ်ခုမှာ အပေါက် ၆-ခု ရှိပါသည်။ ထိုတောင်ပို့၌ ဝင်ထွက်နေသော ဖွတ်ကိုဖမ်းလိုလျှင် အပေါက်ငါးခုကို ပိတ်ရပါသည်။ ကျန်သော အပေါက်တစ်ခု၌ စောင့်၍ဖမ်းရပါသည်။ ဤနည်းတူပင် ဒွါရ ၆-ပါး၌ အာရုံ ၆-ပါးထင်လျှင် ဒွါရ ငါးခုကိုပိတ်၍ မနောဒွါရတစ်ခုတည်း၌သာ အလုပ်ကိုလုပ်ပါလေဟု ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးလေ၏။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဒွါရငါးပါးကို ပိတ်ရမည်ဟု ဆိုသည်မှာ ယင်းဒွါရတို့၌ “ဇောကင်းဆိတ်စေရမည်” ဟု ဆိုလို၏။ မမြင်အောင် မကြားအောင် ပိတ်ရသည်ကိုကား မဆိုလို။ ထိုသို့ ပိတ်ဆိုရန်လည်း မဖြစ်နိုင်။ ဇိဝှါ ကာယတို့၌ ပိတ်၍ မဖြစ်နိုင်သည်ကို သတိပြုပါ။ ပိတ်၍ဖြစ်နိုင်စေကာမူ ထိုသို့သောပိတ်မှုမျိုးဖြင့် အကျိုး မရှိခြင်းကြောင့် ဥပရိပဏ် (၃၄၈) ဣန္ဒြိယဘာဝနာသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရားက ပယ်မြစ်တော်မူလေပြီ၊ အောက်ပါအတိုင်းပင်တည်း။

မမြင်ရုံမျှဖြင့် ဘာဝနာမဖြစ်။ ။ဧဝံ သန္တေ ခေါ ဥတ္တရ အန္တော
 ဘာဝိတိန္ဒြိယော ဘာဝိဿတိ၊ ဗမိ-
 ရော ဘာဝိတိန္ဒြိယော ဘာဝိဿတိ၊ ယထာ ပါရာသီဝိယဿ
 ပြာဟ္မဏဿ ဝစနံ၊ အန္တော ဟိ ဥတ္တရ စက္ခုနာ ရူပံ န ပဿတိ၊
 ဗမိရော သောတေန သဒ္ဓံ န သုဏာတိ - အို ဥတ္တရ! အဆင်းကို
 မျက်စိဖြင့် မကြည့် မမြင်ခြင်း စသည်ကို ကုန္တိယဘာဝနာဟု ဆိုသော
 သင့်ဆရာ ပါရာသီဝိယ ပုဏ္ဏား၏ စကားအတိုင်းဆိုလျှင် မျက်စိကွယ်
 သောသူသည် ကုန္တေကို ပွားစေပြီး ဖြစ်လိမ့်မည်။ နားပင်းသောသူ
 သည် ကုန္တေကို ပွားစေပြီး ဖြစ်လိမ့်မည်။ အို ဥတ္တရ! အကြောင်းပြရ
 လျှင် မျက်စိကွယ်သော သူသည် မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုမမြင်၊
 နားပင်းသောသူသည် နားဖြင့် အသံကို မကြားသောကြောင့်
 ပေတည်း။ (ပါဠိနှင့် မြန်မာပြန်)

ထို့ပြင်-ဤကုန္တိယဘာဝနာ သုတ်၌လည်းကောင်း၊ အခြားသော
 ဝိပဿနာဆိုင်ရာ သုတ်တို့၌လည်းကောင်း၊ စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ၊
 သောတေန သဒ္ဓံ သုတွာ စသည်ဖြင့် အာရုံ ၆-ပါးကို သိပြီးမှသာလျှင်
 ရှုမှတ်လျက် စောင့်ရှောက်ပုံကို ပြတော်မူ၏။ အာရုံ ၆-ပါးကို အလျင်း
 မသိမူ၍ စောင့်ရှောက်ပုံကိုကား မပြချေ။ သို့ဖြစ်၍ ကျမ်းဂန်အလုံး
 စုံတို့နှင့်အညီ ပဉ္စဒွါရ၌ ဇောဆိတ်စေခြင်းကိုပင် ၎င်းဒွါရတို့ကို
 ပိတ်ခြင်းဟူ၍ နိဿိသယ မှတ်ပါကုန်။ မနောဒွါရ၌သာ အလုပ်ကို
 လုပ်ပါဟု ဆိုသည်မှာ “၎င်းဒွါရ၌သာလျှင် ရှုမှတ်မှု-ဝိပဿနာဇော
 ဖြစ်ပါစေ” ဟု ဆိုလို၏။ အတိုချုပ်အားဖြင့်ကား ဆဋ္ဌဂုံပေက္ခာ အဖြစ်သို့
 ရောက်အောင် အားထုတ်ပါလေဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုအခါ အရှင်ပေါဠိလသည် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ်
 ၃-ပုံဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် အားလျော်စွာ ဤမျှလောက် ကမ္မဋ္ဌာန်း

နည်းကို ကြားရလျှင် မှောင်ထဲ၌ မီးထွန်းလိုက်သကဲ့သို့ ထင်ရှားစွာ နားလည်လေ၏။ ထိုနည်းအတိုင်း အားထုတ်နေသော အခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက ယူဇနာ ၁၂၀-ဝေးသော အရပ်မှ ရောင်ခြည်တော် လွှတ်လျက် ကိုယ်တော်ကို ထင်ရှားပြတော်မူပြီးလျှင် အောက်ပါ ဝါထာကို ဟောကြားလျက် အားပေးတော်မူလေ၏။

ယောဂါ ဝေ ဇာယတေ ဘူရီ၊ အ-ယောဂါ ဘူရိသင်္ခယော။

ဧတံ ဒွေဓာပထံ ၂ တွာ၊ ဘဝါယ ဝိဘဝါယ စ။

တထာ-တ္တာနံ နိဝေသေယျ၊ ယထာ ဘူရီ ပဝဗုတိ။(ဓမ္မပဒ၊ ၂၈၂)

ယောဂါ၊ ဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်းကြောင့်။ ဘူရီ၊ ပညာသည်။ ဝေ ဇာယတေ၊ ဧကန်ဖြစ်၏။ အယောဂါ၊ ဘာဝနာကို အားမထုတ်ခြင်းကြောင့်။ ဘူရိသင်္ခယော၊ ပညာ၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝါယ စ၊ ကြီးပွားခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဝိဘဝါယ စ၊ မကြီးပွားခြင်း=ပျက်စီးခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ဧတံ ဒွေဓာ ပထံ၊ အားထုတ်ခြင်း၊ အားမထုတ်ခြင်းဟူသော ဤလမ်း ၂-သွယ် ကို။ ၂ တွာ၊ သိနားလည်၍။ ယထာ နိဝေသိယမာနေ၊ အကြင် အခြင်းအရာဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ချထားလိုက်လျှင်။ ဘူရီ၊ ဝိပဿနာ ပညာ၊ မဂ်ပညာသည်။ ပဝဗုတိ၊ တိုးပွား၏။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာ ဖြင့်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ နိဝေသေယျ၊ ချထားရာ၏။

ဤဂါထာ၏ အဆုံး၌ အရှင်ပေါဠိလ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။

ဤသည်ကား မြင်ဆဲ၌ မြင်တယ်ဟု မှတ်သောသူအား ဉာဏ် အထူးရင့်သန်လတ်သော် ဝိပဿနာရှုဆဲမှာပင် ဆဋ္ဌဂုံပေက္ခာ

တိုင်အောင်ရောက်လျက် ကိလေသာကွာငြိမ်းမှု ထင်ရှားပုံတည်း။ ကြားဆဲခဏ စသည်တို့၌လဲ 'ကြားတယ်၊ ကြားတယ်' စသည်ဖြင့် မှတ်၍ တရားတစ်ခုခုကို ပဓာနပြုလျက် သိပုံမှစ၍ ဆဋ္ဌင်္ဂုပေက္ခာ ဖြစ်ပုံတိုင်အောင် အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကို ဤမြင်ဆဲခဏ နည်းတူပင် သိအပ်၏။

တိုက်ရိုက်ပြ သာဓကများ

စိတ်တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်ဖြစ်ရာ၌ တရားတစ်ခုခုကို ပဓာနပြု၍ သိခြင်းဖြင့် အလုံးစုံ၌ သိခြင်းကိစ္စပြီးကြောင်းကို ပြခဲ့သော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ဖြင့် သိနိုင်သော်လည်း ဓမ္မဝေဒ္ဓိနာဏ် မြဲမြံ ခိုင်ခံ့ခြင်းအကျိုးငှာ ထိုအနက်ကို တိုက်ရိုက်ထင်ရှားပြသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာအချို့ကိုလည်း တစ်ဖန် ပြဦးအံ့။

ဧဝံ သုဝိသုဒ္ဓ ဂ္ဂပပရိဂ္ဂဟဿ ပန-ဿ အ-ဂ္ဂပဓမ္မာ တိဟိ အာကာရေဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ဖဿဝသေန ဝါ၊ ဝေဒနာဝသေနဝါ၊ ဝိညာဏဝသေန ဝါ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၂-၂၂၆)

ဧဝံ၊ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်။ သုဝိသုဒ္ဓ ဂ္ဂပပရိဂ္ဂဟဿ၊ ရုပ်ကို သိမ်းဆည်းမှုကောင်းစွာစင်ကြယ်ပြီးသော။ အဿ၊ ထိုယောဂီအား။ အဂ္ဂပဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ ဖဿဝသေန ဝါ၊ ဖဿ အလိုအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ ဝေဒနာဝသေန ဝါ၊ ဝေဒနာ အလိုအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ ဝိညာဏဝသေန ဝါ၊ ဝိညာဏ် အလိုအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ တိဟိ အာကာရေဟိ၊ သုံးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဥပဋ္ဌဟန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ ရုပ်ကို သိမ်းဆည်းရှုမှတ်မှု စင်ကြယ်ပြီးသောသူ အား ရုပ်ကို မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ထိုမှတ်မှု နာမ်တရားတို့သည် အလိုလိုပင် ထင်ပေါ်ကုန်၏။ မှတ်အပ်သော ရုပ်ကို အာရုံပြုလျက် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ထိသိမှု၊ မြင်သိမှု စသော ပဉ္စဒွါရိက နာမ်တရားတို့သည်လည်း အလိုလိုပင် ထင်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း အလုံးစုံ တစ်ပေါင်းတည်း ထင်ကြသည်ကား မဟုတ်ကုန်။ ဖဿ ထင်ရှားသဖြင့်လည်း ထင်ပေါ်ကုန်၏။ ဝေဒနာ ထင်ရှားသဖြင့်လည်း ထင်ပေါ်ကုန်၏။ ဝိညာဏ်ထင်ရှားသဖြင့်လည်း ထင်ပေါ်ကုန်၏။ အားထုတ်စ ပုဂ္ဂိုလ်အား ဤဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့် ထင်ပေါ်ကုန်၏။ ထင်ပုံ ကား-ခက်မာ ကြမ်းတမ်းမှု၊ နူးညံ့မှု ပထဝီနှင့် တွေ့ထိဆဲ၌ ၎င်းပထဝီ ကို “တွေ့ထိသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ခက်မာသည် ကြမ်းတမ်းသည်၊ နူးညံ့ သည်ဟု ဖြစ်စေ” ရှု မှတ်လျှင်၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုခက်မာကြမ်းတမ်းမှု၊ နူးညံ့မှုနှင့် တွေ့ဆုံ တိုက်ခိုက်သွားသကဲ့သို့ သဘောရှိသော ဖဿ ထင်ရှား၏။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုခက်မာ ကြမ်းတမ်းမှု၊ နူးညံ့မှုကို ခံစားသော ဝေဒနာထင်ရှား၏။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုခက်မာ ကြမ်း တမ်းမှု နူးညံ့မှုကို သိရုံမျှသဘောရှိသော ဝိညာဏ်ထင်ရှား၏။ ထို ၃-ဦးတို့တွင် ဖဿထင်ရှားသောသူသည် ထိုဖဿကိုသာလျှင် သဘောအမှန်အတိုင်း ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ရှုမှတ်နိုင်၏။ သို့သော်လည်း ဖဿတစ်ခုတည်း ဖြစ်သည်ကားမဟုတ်။ ၎င်းဖဿနှင့်ယှဉ်တွဲလျက် ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာစသော သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့သည်လည်း ဖြစ်ကြသေး၏။ ဖဿတစ်ခုတည်း ခွဲထုတ်၍လဲ မရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဖဿ တစ်ခုထင်ရှား၍ ၎င်းကိုသိလျှင်ပင် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြ သော ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့လဲ ထင်သည်သာ

မည်ကုန်၏။ ၎င်းတို့ကိုလဲ သိသည်သာမည်၏။ မထင်၊ မသိဟု မဆိုအပ်။ ဥပမာ - ခိုင်မြဲစွာ ချည်တွဲထားသော ကြိုးငါးချောင်းတို့ တွင်၄-ချောင်းမှာ ရေထဲ၌မြုပ်၍ တစ်ချောင်းသာ ပေါ်လျက်ရှိရာ၏။ ပေါ်လျက်ရှိသော ထိုကြိုးစကိုမြင်၍ ဆွဲယူလိုက်လျှင် ၎င်းကြိုးသာ လျှင် ပါလာသည်မဟုတ်။ တွဲလျက်ရှိသော ကြိုးငါးချောင်းလုံးပင် ပါလာသကဲ့သို့တည်း။ ဤဥပမာ၌၊ ပေါ်သောကြိုးနှင့်ထင်သော ဖဿ တူ၏။ မြုပ်နေသော ကြိုးများနှင့် ဝေဒနာစသည်တို့ တူကြ၏။ ပေါ်သောကြိုးကိုဆွဲယူလိုက်ရာ၊ မြုပ်နေသောကြိုးများလည်း ပါလာခြင်း နှင့် ထင်သော ဖဿကို မှတ်သိရာ၌၊ မထင်သော ဝေဒနာ စသည်တို့ ၏ ပါဝင်ခြင်းသည်တူ၏။ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ်၊ ထင်ရှားသော သူတို့၏ သိပုံကိုလည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါလေ။ ထို့ ကြောင့် မဟာဋီကာ၌ ဤသို့ မိန့်ဆို၏။

တေနဿ ဖုသနာကာရေန သုပါကဋ္ဌဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနံ ဒဿေတိ။ ဖဿေ ပန ဥပဋ္ဌိတေ ယသ္မိ အာရမ္မဏေ သော ဖဿော၊ တဿ အနုဘဝနလက္ခဏာ ဝေဒနာ၊ သဗ္ဗာနနလက္ခဏာ သညာ၊ အာယူဟနလက္ခဏာ စေတနာ၊ ဝိဇာနနလက္ခဏံ ဝိညာဏန္တိ ဣမေပိ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ (မဟာဋီကာ ၂-၃၅၆)

တေန၊ ဖဿထင်သည်ကိုပြသော ထိုစကားဖြင့်။ အဿ၊ ထိုဖဿ၏။ ဖုသနာကာရေန၊ တွေ့ထိသော အခြင်းအရာဖြင့်။ သုပါကဋ္ဌဘာဝေန၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိနိုင်အောင် ကောင်းစွာ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဥပဋ္ဌာနံ၊ ထင်ခြင်းကို။ ဒဿေတိ၊ အဋ္ဌကထာဆရာပြ၏။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ ဖဿေ ဥပဋ္ဌိတေ၊ ဖဿ ထင်လျှင်။ ယသ္မိ အာရမ္မဏေ သော ဖဿော၊ အကြင်အာရုံ၌ ထိုဖဿဖြစ်၏။ တဿ၊ ထိုအာရုံကို။ အနုဘဝန လက္ခဏာ ဝေဒနာ၊

ခံစားခြင်း သဘောရှိသော ဝေဒနာလည်းကောင်း။ သဗ္ဗာနန လက္ခဏာသညာ၊ မှတ်သားခြင်း သဘောရှိသော သညာလည်း ကောင်း။ အာယူဟနလက္ခဏာ စေတနာ၊ အားထုတ်ခြင်း သဘောရှိ သော စေတနာလည်းကောင်း။ ဝိဇာနန လက္ခဏံ ဝိညာဏံ၊ သိရုံမျှသဘောရှိသော ဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမေပိ၊ ဤတရားတို့သည်လည်း။ ပါကဋော၊ ထင်ရှားကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ ဖဿထင်သည်ကိုပြသော အဋ္ဌကထာစကားဖြင့် သဘာဝလက္ခဏာကို ရှုနိုင်အောင်၊ ဖဿ၏ ကောင်းကောင်း ထင်ရှားပေါ်လွင်ခြင်းကိုပြ၏။ သို့သော်လည်း ဖဿ ထင်လျှင် ၎င်း၏အာရုံကိုပင် ခံစားမှုဝေဒနာ၊ မှတ်သားမှုသညာ၊ အားထုတ်မှု စေတနာ၊ သိမှု ဝိညာဏ်ဟူသော-ဤတွဲဘက်တရားတို့ သည်လည်း ထင်ကြပါသေး၏။ ထင်သည် မည်ကြပါသေး၏။ ထင်ခြင်းကိစ္စ ပြီးပါ၏ဟူလို။ ဒီဃနိကာယ်-သက္ကပဉ္စ၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်- သတိပဋ္ဌာနသုတ်၊ အဘိ ဓမ္မာ- သတိပဋ္ဌာန ဝိဘင်းတို့၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဤသို့ မိန့်ဆို၏။

ယဿ ဖဿော ပါကဋော ဟောတိ၊ သောပိ “န ကေဝလံ ဖဿောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တေန သဒ္ဓိံ တဒေဝါရမ္မဏံ အနုဘဝမာနာ ဝေဒနာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သဗ္ဗာနနမာနာ သညာပိ၊ စေတယမာနာ စေတနာပိ၊ ဝိဇာနနမာနံ ဝိညာဏမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”တိ ဖဿပဉ္စမကေ ယေဝ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။

ယဿ၊ အကြင်သူအား။ ဖဿော ပါကဋော၊ ဖဿ ထင် ရှားသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သောပိ၊ ထိုသူသည်လည်း။ (ပရိဂ္ဂဏှာ တိ၌စပ်) ကေဝလံ ဖဿောဝ၊ သက်သက် ဖဿချည်းသာလျှင်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ တေန သဒ္ဓိံ၊ ထိုဖဿနှင့်တကွ။ တဒေ

ဝါရမ္မဏံ၊ ထိုဖဿ၏ အာရုံကိုပင်လျှင်။ အနုဘဝမာနာ ဝေဒနာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ခံစားသောဝေဒနာလည်း ဖြစ်သေး၏။ သဗ္ဗာနနမာနာသညာ ပိ၊ မှတ်သားသောသညာလည်း ဖြစ်သေး၏။ စေတယမာနာ စေတနာပိ စေတေ အားထုတ်သော စေတနာလည်း ဖြစ်သေး၏။ ဝိဇာနနမာနံ ဝိညာဏမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သိရုံမျှသော ဝိညာဏ်လည်း ဖြစ်သေး၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဖဿပဉ္စမကေယေဝ၊ ဖဿလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော တရားတို့ကို သာလျှင်။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ သိမ်းပိုက်၊ ရှုမှတ်သည်မည်၏။

ယူသင့်သော အဓိပ္ပါယ်။ ။“အကြင်သူအား ဖဿထင်ရှား၏။

ထိုသူသည် ဖဿကိုသာ သဘာဝ

လက္ခဏာ စသည်ဖြင့်ရှု၏။ သို့သော်လည်း ဖဿ ပဉ္စမကတရားတို့ကို ရှုသည်မည်၏။ အကြောင်းမူကား-ဖဿတစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သည် မဟုတ်။ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေ တနာ၊ ဝိညာဏ်တို့သည်လည်း ယင်း ဖဿနှင့်တွဲလျက် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြသောကြောင့်တည်း” ဟူသော ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့၌ ယူအပ်၏။

မယူသင့်သော အဓိပ္ပါယ်။ ။“ဖဿ ထင်ရှားသော သူသည် ဖဿ

တစ်ခုတည်း မဖြစ်ကောင်း၊ ဝေဒနာ

စသည်တို့လဲ ဖြစ်ကြသေးသည်ဟူ၍ မထင်သောတရားတို့ကို သုတမယဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆဆင်ခြင်လျက် ဖဿပဉ္စမကတရားတို့ကို ရှုသည်” ဟူသော ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကိုကား မယူအပ်။ အဘယ့် ကြောင့်နည်းဟူမူ-ဆိုခဲ့သော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ သုတမယ ဖြင့် မှန်းဆ၍ရှုပုံကိုမပြ၊ ဘာဝနာမယ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ရှုပုံကိုသာ

ပြသောကြောင့်တည်း။ ထို့ပြင်-“စန္ဒော ဝဏ္ဏဝသေန မနုဿာနံ ပါကဏှော=လသည် အဆင်းရုပ်အလိုအားဖြင့် လူတို့အားထင်ရှားသည်”ဟု ဆိုလျှင် လ၌ရှိသော အဆင်းရုပ် တစ်ခုသာလျှင် လူတို့အား ထင်ရှားသည်။ ၎င်း အဆင်းကိုသာ လူတို့မြင်သိနိုင်ကြသည်။ ကျန်သော ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ စသည်တို့ကား မထင်ရှားကုန်။ သို့သော်လည်း လ၏အဆင်း ရုပ်ကို မြင်သိလျှင်၊ လဝိမာန်တစ်ခုလုံးကို မြင်သိသည်သာ မည်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ၊ ဖဿဝသေန-ဖဿ အလိုအားဖြင့် ထင်ကြသည်ဟူသော ရှေ့စကား၌ “ဖဿသာ ထင်ရှားသည်၊ ကျန်သော တရားတို့ကား မထင်ရှားကုန်။ သို့သော်လည်း ထင်သော ဖဿကို မှတ်သိရာ၌ ၎င်းတို့လဲပါဝင်သွားကြသောကြောင့်၊ ထင်ရှားသည် မည်ကြောင်းကို” ပြလိုရင်းဖြစ်၏။ အကယ်၍၊ သုတအားလျော်စွာ မှန်းဆလျက် ရှုသဖြင့် ထင်သည်ကို ဆိုလိုပါမူ၊ ဖဿထင်ခြင်းကိုပင် ပြရန်မလိုပြီ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ဖဿ မထင်သော်လဲ သုတမယဖြင့် မှန်းဆ၍ ရှုနိုင်သည့်ပြင်၊ ထိုသို့ ရှုရာ၌ အလုံးစုံပင် ညီတူညီမျှသာ ထင်သောကြောင့်ပေတည်း။ အနုပဒသုတ်ကိုပြန်၍ သတိမူကြည့်ပါ။ ပထမဈာန်၌ တရား ၁၆-ပါးကိုသာ ရှုကြောင်း၊ ကျန်သောတရားတို့ကို မရှုကြောင်း၊ မထင်ရှားသော နေဝသညာဈာန်၌ တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကိုမျှ အနုပဒအားဖြင့် မရှုကြောင်းကို တွေ့ခဲ့ပြီမဟုတ်လော?။ နေဝသညာဈာန်ကို ချွင်းချန်၍ပြသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကိုလဲ တွေ့ခဲ့ပြီမဟုတ်လော?။ သို့ဖြစ်၍ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် “ထင်သော ဖဿကိုရှုရာ၌ ကြွင်းသောတရားတို့ အလိုလိုပါဝင်ခြင်းကိုသာပြသည်”ဟု မှတ်ရာ၏။

ဣစ္စ ပန စက္ခုဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ တယော ခန္ဓာ၊ တေ ဟိ စက္ခုဝိညာဏေန သဟ ဝိညာတဗ္ဗတ္တာ စက္ခုဝိညာဏ ဝိညာတဗ္ဗာ တိ ဝုတ္တာ = ဤသုတ်၌ကား စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့တည်း။ မှန်ပေ၏။ ၎င်းစေတသိက်ခန္ဓာတို့ကို စက္ခုဝိညာဏ် နှင့်တကွ သိအပ်၊ သိထိုက်သောကြောင့်၊ စက္ခုဝိညာဏ ဝိညာတဗ္ဗ တရားများဟု ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ (သဠာယတန သံယုတ်အဋ္ဌ ကထာ-၆)

ဖဿာဟာရေတိတိ ပရိညာဟိ ပရိညာတေ တိဿော ဝေဒနာ ပရိညာတာဝ ဟောန္တိ၊ တမ္ဗူလကတ္တာ၊ တံသမ္ပယုတ္တတ္တာ စ=ဖဿာ ဟာရကို ဉာတ၊ တီရဏ၊ ပဟာန ပရိညာ ၃-ပါးတို့ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိအပ်လျှင်၊ ဝေဒနာ ၃-ပါးတို့သည် ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ပြီး ဖြစ်ကုန် ၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ - ထိုဖဿလျှင် အကြောင်းရင်းရှိခြင်း၊ ထိုဖဿနှင့် တစ်ပေါင်းတည်း ယှဉ်ခြင်းတို့ကြောင့်ပေတည်း။ (နိဒါန သံယုတ် အဋ္ဌကထာ ၁၀၃) (နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ = ဤ ဉာဏ် ၂-ပါးသည် ဉာတပရိညာ မည်၏။ သမ္ပသန၊ ဥဒယဗ္ဗယ - ဤဉာဏ် ၂-ပါးသည် တီရဏပရိညာမည်၏။ ကြွင်းသော ဝိပဿနာ ဉာဏ်များနှင့် မဂ်ဉာဏ်သည် ပဟာနပရိညာ မည်၏။)

ဝိညာဏသ္မိတိ ပရိညာတေ တံ ပရိညာတမေဝ ဟောတိ တမ္ဗူလ- ကတ္တာ၊ သဟုပ္ပန္နတ္တာ စ=ဝိညာဏ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်လျှင်၊ ထိုနာမ် ရုပ်သည်လည်း ပိုင်းခြား၍ သိပြီးသာဖြစ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဟူမူ- ထိုဝိညာဏ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသည့်ပြင် ထို ဝိညာဏ်နှင့် အတူ တကွ ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ (နိဒါနသံယုတ် အဋ္ဌကထာပင် ၁၀၅)

ဤသံယုတ် အဋ္ဌကထာတို့၌ “ယှဉ်ဘက် စေတသိက် နာမ် တို့ကို စကျာဝိညာဏ်နှင့်အတူ တစ်ပေါင်းတည်း သိရမည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဖဿကိုသိလျှင် ၎င်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၊ ၎င်းနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့ကို သိပြီးဖြစ်သည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဝိညာဏ်ကိုသိလျှင် ၎င်းကြောင့် ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်၊ ၎င်းနှင့် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်သော နာမ် ရုပ်တို့ကို သိပြီးဖြစ်သည်” ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုသောကြောင့် ဖဿပဉ္စမကမ္မကိုသာ သိခြင်းကိစ္စပြီးသည် မဟုတ်သေး။ ထင်ရှားသောတရား တစ်ခုခုကို အမှတ်ပြု၍ သိလျှင် တစ်ဝီထိ အတွင်း၌ ပါဝင်သော စိတ်စေတသိက် အလုံးစုံကိုလည်း သိခြင်းကိစ္စ ပြီးသေးသည်ဟု မှတ်အပ်၏။ ဤမျှသာမကသေး-သဟုပုန္ဒုတ္တာ ဟူသော စကားကိုမှီ၍ “ထင်ရှားသော ရုပ်နာမ်တစ်ခုခုကို အမှတ်ပြု၍ သိလျှင်တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်အလုံးစုံကိုလည်း သိခြင်းကိစ္စ ပြီးသေးသည်” ဟူ၍လည်း မှတ်အပ်၏။ အောက်ပါ ဥပရိပဏ်-ဗဟုဓာတုကသုတ် ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့်လည်း ဤအနက်ကို ခိုင်မြဲစွာ မှတ်အပ်၏။

ဆ ယိမာ အာနန္ဒ ဓာတုယော။ ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတု အာကာသဓာတု ဝိညာဏဓာတု။ ဣမာ ခေါ အာနန္ဒ ဆ ဓာတုယော ယတော ဇာနာတိ ပဿတိ။ ဧတ္တာဝတာပိ ခေါ အာနန္ဒ ဓာတုကုသလော ဘိက္ခုတိ အလံ ဝစနာယ = အို-အာနန္ဒာ! ပထဝီဓာတ်, အာပေါဓာတ်, တေဇောဓာတ်, ဝါယောဓာတ်, အာကာသဓာတ်, ဝိညာဏဓာတ် ဟူကုန်သော ဤဓာတ် ၆-ပါးတို့ ရှိကြ၏။ အို-အာနန္ဒာ! ဤဓာတ် ၆-ပါးတို့ကို အကြင် ဝိပဿနာ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်သိ၏။ မြင်၏။ အို-အာနန္ဒာ!

ဤမျှလောက် သိမြင်ခြင်းဖြင့်လည်း ဓာတ်တို့၌ လိမ္မာသိမြင်သော ရဟန်းဟု ဆိုထိုက်ပေ၏။ (ပါဠိနှင့် အာသာပြန်မ ၃-၁၀၇)

ဇာနတ် ပဿတိတိ သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂေါ ဝုတ္တော၊ ပထဝီ ဓာတုအာဒယော သဝိညာဏကကာယံ သုညတော နိဿတ္တတော ဒဿေတုံ ဝုတ္တာ၊ တာပိ ပုရိမာဟိ အဋ္ဌာရသဟိ ဓာတူဟိ ပူရေတဗ္ဗာ၊ ပူရေန္နေန ဝိညာဏဓာတုတော နိဟရိတွာ ပူရေတဗ္ဗာ၊ ဝိညာဏဓာတု ဟေသာ စက္ခုဝိညာဏာဒိဝသေန ဆဗ္ဗိဓာ ဟောတိ၊ တတ္ထ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ပရိဂ္ဂဟိတာယ တဿာ ဝတ္ထု စက္ခုဓာတု၊ အာရမ္မဏံ ရူပဓာတူတိ ဒွေ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ၊ ဒေသ နယော သဗ္ဗတ္ထ၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာ ပန ပရိဂ္ဂဟိတာယ တဿာ ပုရိမပစ္စိမဝသေန မနောဓာတု၊ အာရမ္မဏဝသေန ဓမ္မဓာတူတိ ဒွေ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ ဣတိ။ ပ။ ဣဒမ္ပိ ဧကဿ ဘိက္ခုနော နိဂ္ဂမနံ မတ္ထကံ ပါပေတွာ ကထိတံ ဟောတိ။ (မ-၄ ၄-၇၂)

မြန်မာပြန်။ ။ဇာနတ် ပဿတိ-သိ၏ မြင်၏ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ဝိပဿနာနှင့်တကွ မဂ်ကို ဟောအပ်၏။ ။(ဆုတ သိ၊ စိန္တာ သိတို့ကို မဆိုလို၊ အာဝနာမယ ဝိပဿနာအသိ အမြင်၊ မဂ် အသိအမြင်တို့ ကိုသာ ဆိုလိုသည်ဟူလို။) အသက် ဝိညာဏ်နှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို သတ္တ အတ္တမှကင်းဆိတ်၍ သတ္တဝါကောင်မဟုတ်ဟု ပြခြင်းငှာ ပထဝီဓာတ် စသည်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ ။ ၎င်းဓာတ် ၆-ပါးတို့ကိုလဲ ရှေး၌ဟောအပ်ပြီးသော ဓာတ် ၁၈-ပါး တို့ဖြင့် ပြည့်စုံစေအပ်ကုန်၏။ ပြည့်စုံစေလျှင် ဝိညာဏဓာတ်မှ ထုတ်ဆောင်၍ ပြည့်စုံစေအပ်ကုန်၏။ ပြည့်စုံစေပုံကား-ဤဝိညာဏ ဓာတ်သည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စသည်

တို့ အလိုအားဖြင့် ၆-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၆-ပါးတို့တွင် စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းအပ်လျှင် ယင်းဝိညာဏဓာတ်၏မိရာ စက္ခုဓာတ် အာရုံ ရူပဓာတ် ဟူကုန်သော ဓာတ် ၂-ပါးတို့ကိုလဲ သိမ်းဆည်းအပ်ပြီး သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ဝိညာဏဓာတ် အလုံးစုံတို့၌ ဤနည်းချည်း သာတည်း။ အထူးကား မနောဝိညာဏဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းအပ်လျှင် ယင်း ဝိညာဏဓာတ်၏ ရှေး သမ္ပဋိစွိုဉ်း၊ နောက် ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းတို့ အလိုအားဖြင့် မနောဓာတ်၊ အာရုံအလိုအားဖြင့် ဓမ္မဓာတ်ဟူကုန် သော ဓာတ် ၂-ပါး တို့ကိုလဲ သိမ်းဆည်းအပ်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ (ပေ) ဤဓာတ် ၆-ပါး ဒေသနာ စကားသည်လည်း တစ်ဦး သောရဟန်း၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းအကျင့်ကို အဆုံးသို့ ရောက် စေလျက် ဟောတော်မူအပ်သော စကားတော်ပင်တည်း။

ရှင်းပြချက်—ဓာတ် ၆-ပါးကို ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် သိမြင်လျှင် ဓာတ်တို့၌ လိမ္မာသိမြင်သော ရဟန္တာဖြစ်ပြီဟု ဆိုထိုက် ကြောင်းကို ပါဠိတော်ဖြင့်ပြ၏။ ဤသို့ပြရာ၌ ဓာတ် ၆-ပါးကိုသိသော သူသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်နှင့် ဝိညာဏဓာတ်တို့ကိုသာ အပြည့်အစုံ သိရာ ၏။ ဓမ္မဓာတ်၌ အာပေါ၊ အာကာသ ဤ ၂-ပါးတို့ကိုသာ သိရာ၏။ ကြွင်းသော ဓမ္မဓာတ်တရားများနှင့် စက္ခု သောတ ယာန ဇိဝှါ ကာယ ရူပ သဒ္ဓ ဂန္ဓ ရသဓာတ်တို့ကိုကား မသိနိုင်ရာ၊ သို့ဖြစ်ပါလျက် ဓာတ် ၁၈-ပါးကို သိသူအဘယ်သို့ မည်လေသနည်းဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏။ ထိုယုံမှားဖွယ်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ အဋ္ဌကထာ၌ တာပိ ပုရိမာဟိ- စသည်ကို မိန့်ဆိုတော်မူရလေသည်။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ဝိညာဏဓာတ်သည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတ၊
 ယာနု၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊ မနောဝိညာဏ ဓာတ်ဟူ၍
 ၆-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် မြင်မှု-စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကိုသိလျှင်
 ယင်း၏တည်ရာ မျက်စိကြည်လင်မှု စက္ခုဓာတ်နှင့် မြင်ရသည့်
 အဆင်း-ရူပဓာတ်တို့ကိုလည်း သိပြီးသာဖြစ်၏။ သိခြင်းကိစ္စပြီးသည်ဟူလျှင်
 ကြားမှု-သောတ ဝိညာဏဓာတ်ကိုသိလျှင် ယင်း၏ တည်ရာ
 နားကြည်လင်မှု-သောတဓာတ်နှင့် ကြားရသော အသံ-သဒ္ဒဓာတ်ကို
 လည်း သိပြီးသာဖြစ်၏။ နံမှု-ယာနုဝိညာဏဓာတ်ကိုသိလျှင် ယင်း၏
 တည်ရာ နှာခေါင်းကြည်လင်မှု ယာနုဓာတ်နှင့် နံရသော အနံ့-
 ဂန္ဓဓာတ် တို့ကိုလဲ သိပြီးသာဖြစ်၏။ စားသိမှု-ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ်ကိုသိ
 လျှင် ယင်း၏တည်ရာ လျှာကြည်လင်မှု-ဇိဝှါဓာတ်နှင့် စားသိရသော
 အရသာရသဓာတ်တို့ကိုလည်း သိပြီးသာဖြစ်၏။ တွေ့ထိမှု—ကာယ
 ဝိညာဏဓာတ်ကိုသိလျှင် ယင်း၏တည်ရာ ကိုယ်ကြည်လင်မှု -
 ကာယဓာတ်နှင့် တွေ့ထိရသောအတွေ့ - ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်တို့ကိုလည်း
 သိပြီးသားဖြစ်၏။ ဤဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်ကိုကား ပါဠိတော်၌ပင် တိုက်
 ရိုက် ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ထိဆဲခဏ၌ ကြမ်းတမ်းနူးညံ့၊
 ပူနွေးအေး၊ တောင့်တင်း ပျော့လျော့သော အတွေ့တို့ကို ပစ္စက္ခဉာဏ်
 ဖြင့် ရှုမှတ်၍လဲ သိသည်သာတည်း။ ကြံသိမှု-မနောဝိညာဏဓာတ်
 ကိုသိလျှင် ယင်း၏ ရှေးဖြစ်သော သမ္ပဋိစွိုန်၊ နောက်ဖြစ်သော
 ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ်နှင့် ကြံသိရသော အာရုံ—
 ဓမ္မဓာတ်တို့ကိုလဲ သိပြီးသာဖြစ်၏။*

---

*သမ္ပဋိစွိုန်သည် သန္တရဏ ဝုဋ္ဌော ဇော တဒါရုံ ဘဝင်ဟူသော မနောဝိညာဏ ဓာတ်တို့၏
 ဖွေး၌ဖြစ်၍ ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းသည် ၎င်းတို့၏နောက်၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဤအရာ၌ သမ္ပဋိစွိုန်ကို

ဤသို့ ကြွင်းသော ဓာတ်တို့၌လည်း သိခြင်းကိစ္စပြီးသောကြောင့် ဓာတ် ၆-ပါးမျှကိုသာ ပဓာနပြု၍ သိသော်လည်း ဓာတ် ၁၈-ပါးလုံးကို သိသောသူဟု ဆိုထိုက်ပါသည် ဟူလို။

ဤပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် “ဝိညာဏဓာတ်တစ်ပါးပါးကို သိလျှင် သူ၏မိုးရာ ရုပ်၊ သူ၏အာရုံ ရုပ်နာမ်၊ သူ၏ရှေးစိတ် နောက်စိတ် နာမ်ဟူသောဤရုပ်နာမ်တို့ကိုလည်း သိပြီးဖြစ်သည်=သိခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်”ဟု ထင်ရှားပြ၏။ ထို့ကြောင့်သဟုပုန္ဒတ္တာဟူသော ဟိတ် ကိုမိုး၍ “ထင်ရှားသော ရုပ်နာမ်တစ်ခုခုကို အမှတ်ပြု၍သိလျှင်၊ တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်အလုံးစုံကို သိခြင်းကိစ္စပြီးသည်” ဟူ၍ ဆိုခဲ့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မြဲမြံစွာ မှတ်သားအပ်၏။

ကြားဆဲ စသည်၌မှတ်ပုံ။ ။ယခုအခါ၊ ကြားဆဲခဏစသည်၌ မှတ်ပုံ၊ ထင်ပုံ၊ သိပုံတို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြပေအံ့။ ကြားခိုက် ကြားခိုက်၌ ‘ကြားတယ်၊ ကြားတယ်’ဟု မှတ်သောသူအား ထိုထို ကြားခိုက်၌ ထင်ရှားရှိသော တရားငါးပါး တို့တွင် တစ်ပါးပါးသည် လက္ခဏာစသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလို အားဖြင့်ထင်၏။ ထို တရားကို ထင်သည့်အတိုင်းပင်သိ၏။ ဤ ထင်ခြင်း၊ သိခြင်းသည် ဉာတပရိညာအရာ၌ မှန်စွာထင်ခြင်း၊ သိခြင်း

‘မနောဝိညာဏဓာတ်၏ နှေး’ ဟူ၍၎င်း၊ ပဉ္စဒွါရာဝဂ္ဂန်းကို ‘၎င်းဓာတ်၏ နောက်’ ဟူ၍၎င်း ဆိုပေသည်။

သမ္မောဟဝိနောနိ အဋ္ဌကထာ၊ ဓာတုဝိဘင်းအဖွင့်၌ ဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟ ဂေန တဿာ ပုရေစာရိက ပစ္စာစာရိကတ္တာ မနောဓာတု ဂဟိတာဝ ဟောတိ-ဟု ရှိသည်နှင့်အညီ ဤအဋ္ဌကထာ၌လည်း ပဉ္စဝိညာဏဓာတုယာ ပန ပရိဂ္ဂဟိတာယ တဿာပုရိမပစ္စိမဝသေန မနောဓာတု၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ ပရိဂ္ဂဟိတာယ တဿာ အာရမ္မဏဝသေန ဓမ္မာဓာတုတိ ဒွေဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ-ဟု ရှိလျှင် အနက်၊ အဓိပ္ပါယ် သာ၍ ဖြောင့်မတ် ပေါ်လွင်၏။

ပေတည်း။ တီရဏ၊ ပဟာနု ပရိညာတို့၏ အရာ၌ကား ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့်လဲ မှန်စွာထင်ခြင်း၊ သိခြင်းဖြစ်၏။

သောတပသာဒ။ ။နားရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင်၊ အသံထင်ပေါ်လောက်အောင် နားကြည်သည်ဟု ဖြစ်စေ၊ နားကောင်းသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ (လက္ခဏာ)၊ အသံဆီသို့ ပို့ပေးသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ကြားစေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရသ)၊ ကြားမှု၏ တည်ရာဟူ၍ ဖြစ်စေ၊ သည်ကနေပြီး ကြားသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ (ပစ္စုပဋ္ဌာန်)၊ “ကမ္မဇဘူတရုပ်=ကံကြောင့်ဖြစ်သော ထင်ရှားသော ရုပ်ကြမ်း” ဟု ခေါ်သော နား ရုပ်ရှိ၍ နားကြည်သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒဋ္ဌာန်) သိ၏။ သောတဉ္စပဇာနာတိ—ဤ သတိပဋ္ဌာန် ပါဠိနှင့်အညီ သိခြင်းပေတည်း။

သဒ္ဓါယတန။ ။အသံရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင်၊ နားထဲ၌ ထင်ပေါ်လာသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ ကြားရသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ ကြားမှု၏ ကျက်စားရာဟု ဖြစ်စေ၊ ကြားမှုက သည်ကိုချည်း ရောက်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ ဘူတရုပ်ဟုခေါ်သော အမာခံရုပ်များပေါ်မှာ တည်မှီနေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။ သဒ္ဓေ စပဇာနာတိ-နှင့် အညီပင်တည်း။

သောတဝိညာဏ်။ ။ကြားမှုကို မှန်စွာသိလျှင်၊ နားထဲကကြားသည်၊ အသံကို ကြားသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ အသံမျှကိုသာ အာရုံပြုသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ကြားရုံမျှကလေးပဲ ဟူ၍ဖြစ်စေ (ရ)၊ အသံဆီသို့ မျက်နှာလှည့်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ နှလုံးသွင်းမိ၍ ကြားသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ နားနှင့် ကြားစရာအသံရှိ၍ ကြားသည်ဟု

F-24A

ဖြစ်စေ၊ ကံကောင်း၍ ကြားရသည်၊ ကံမကောင်း၍ ကြားရသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

နံခိုက် နံခိုက်၌ “နံတယ်၊ နံတယ်” ဟု မှတ်သောသူအား ထိုထို နံခိုက်၌ ထင်ရှားရှိသော တရားငါးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသည် လက္ခဏာစသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့်ထင်၏။ ထို တရားကို ထင်သည့်အတိုင်းပင်သိ၏။ ဉာတပရိညာအရာ၌ မှန်စွာ ထင်ခြင်း၊ သိခြင်းပင်တည်း။ အထက်ပရိညာတို့၏ အရာ၌ကား ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့ အလိုအားဖြင့်လည်း မှန်စွာထင်၏။ သိ၏။

ယာနပသာဒ။ ။ နှာခေါင်းရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင်၊ အနံ့ထင်ပေါ် လောက်အောင် နှာခေါင်းကြည်သည်=နှာခေါင်း ကောင်းသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ အနံ့ဆီသို့ပို့ပေးသည်=နံစေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ နံမှု၏တည်ရာဘဲ=သည်ကနေပြီး နံသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ ကမ္မ ဇာတရုပ်ဟု ခေါ်သော နှာခေါင်းရုပ်ရှိ၍ နှာခေါင်းကြည် သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။ ယာနဉ္စ ပဇာနာတိ - နှင့် အညီပင် တည်း။

ဂန္ဓာယတန။ ။ အနံ့ရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင်၊ နှာခေါင်းထဲ၌ ထင်ပေါ် လာသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ နံရသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ နံမှု၏ ကျက်စားရာဘဲ=နံမှုက သည်ကိုချည်း ရောက်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ ဘူတရုပ်ခေါ် အမာခံရုပ်များ ပေါ်၌ တည်မှီနေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။ ဂန္ဓေ စ ပဇာနာတိ။

ယာနဝိညာဏ်။ ။ နံမှုကို မှန်စွာသိ လျှင်၊ နှာခေါင်းထဲက နံသည်၊ အနံ့ကို နံသည်ဟုဖြစ်စေ (လ)၊ အနံ့မျှကိုသာ အာရုံပြုသည်=နံရုံမျှကလေးပဲ ဟူ၍ဖြစ်စေ (ရ)၊ အနံ့ဆီသို့ မျက်နှာ

လှည့်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ နှလုံးသွင်းမိ၍ နံသည်၊ နှာခေါင်းနှင့် နံစရာရှိ၍ နံသည်၊ ကံကောင်း၍ နံရသည်၊ ကံမကောင်း၍ နံရသည် ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

ချို၊ ချဉ်၊ စပ်၊ ဖန်၊ ငန်၊ ခါးစသော အရသာတို့ကို သိဆဲ ခဏသည် စားဆဲ ခဏမည်၏။ ထို စားခိုက် စားခိုက်၌ “စားတယ်၊ စားတယ်”ဟု ဖြစ်စေ၊ ချိုတယ်၊ ချဉ်တယ် စသည်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ မှတ်သောသူအား ထိုထို စားသိခိုက်၌ ထင်ရှားသော တရားငါးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး သည် လက္ခဏာ စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့်ထင်၏။ ထိုတရားကို ထင်သည့်အတိုင်းပင်သိ၏။ ဉာတ ပရိညာအရာ၌ မှန်စွာ ထင်ခြင်း၊ သိခြင်းပင်တည်း။ အထက်ပရိညာတို့၏ အရာ၌ကား ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့ အလိုအားဖြင့်လဲ မှန်စွာထင်၏။ မှန်စွာသိ၏။

ဇိဝှိပသာဒ။ ။လျှာရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင်၊ အရသာထင်ပေါ် လောက်အောင် လျှာကြည်သည်=လျှာကောင်း သည်ဟုဖြစ်စေ(လ)၊ အရသာဆီသို့ ပို့ပေးသည်=အရသာ ပေါ်စေ သည်ဟုဖြစ်စေ (ရ)၊ အရသာပေါ်မှု၏ တည်ရာပဲ=သည်ကနေပြီး အရသာပေါ်သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ ကမ္မဇဘူတရုပ်ခေါ် လျှာရုပ်ရှိ၍ လျှာကြည်သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။ ဇိဝှိဉ္စ ပဇာနာတိ။

ရသာယတန။ ။အရသာရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင်၊ လျှာပေါ်၌ ထင် ပေါ် လာသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ စားသိရသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ချိုတဲ့ဟာ ချဉ်တဲ့ဟာ စသည်ဖြင့် ဖြစ်စေ (ရ)၊ စားသိမှု၏ စားကျက်ဘဲ=စားသိမှုက သည်ကိုချည်း ရောက်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ

(ပစ္စု)၊ ဘူတရုပ်ခေါ် အာမခံရုပ်များပေါ်၌ တည်မှီနေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ)သိ၏။ ရသေ စ ပဇာနာတိ။

ဇိဝှါဝိညာဏ်။ ။စားသိမှုကို မှန်စွာသိလျှင်၊ လျှာပေါ်ကသိသည်၊ အရသာကိုသိသည်ဟုဖြစ်စေ၊ အရသာပေါ်သည်၊ ချိုသည်၊ ချဉ်သည် စသည်ဖြင့်ဖြစ်စေ (လ)၊ အရသာမျှကိုသာအာရုံ ပြုသည်= အရသာကို သိရုံမျှကလေးပဲ ဟူ၍ဖြစ်စေ (ရ)၊ အရသာ ဆီသို့ မျက်နှာလှည့်နေသည်ဟုဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ နှလုံးသွင်းမိ၍ အရသာ ပေါ်သွားသည်၊ လျှာနှင့် အရသာရှိ၍ အရသာပေါ်သွားသည်၊ ကံ ကောင်း၍ အရသာပေါ်သွားသည်၊ ကံမကောင်း၍ အရသာပေါ် သွားသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

စားသောအခါ၌ ထမင်းစသည်ကို မြင်မှုသည် မြင်ခိုက်၌ ဆိုင်၏။ ထမင်းနဲ့ စသည်ကို နံသိမှုသည် နံခိုက်၌ဆိုင်၏။ထမင်း စသည်ကို လက် နှုတ်ခမ်း လျှာ လည်ချောင်း စသည်တို့ဖြင့် ထိသိ ခြင်းသည် ထိခိုက်နှင့် ဆိုင်၏။ ကြည့်မှု၊လက်ပြင်မှု၊ ပါးစပ်ဖွင့်မှု၊ ပိတ်မှု၊ ဝါးမှု၊ လျှာပြင်မှု၊ မျိုမှုတို့သည် ကြံသိခိုက်၊ ထိခိုက်တို့နှင့် ဆိုင်ကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ထိုအမှုအရာတို့ကို မြင်ခိုက် စသည်တို့၌ ပြုအပ်သည့် အတိုင်း ရှုမှတ်၍ သဘောမှန်ကို သိနိုင်၏။ ထို့ပြင်-ကြား၊ နံ၊ စားခိုက် တို့၌ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့ကို လက္ခဏာစသည်တို့ အလိုအားဖြင့် မှန်စွာ သိပုံသည် မြင်ခိုက်၌ ပြခဲ့သောနည်းဖြင့် ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် သီးသန့်မပြုပြီ။

ထိဆဲ၌မှတ်ပုံ။ ။ထိမှုသည်ကား အတွင်း၊ အပြင် တစ်ကိုယ်လုံး၌ ပြန့်နှံ့၏။ ခြေအချင်းချင်း၊ လက်အချင်းချင်း လက်နှင့်ခြေ၊ လက်၊ ခြေ၊ ဆံပင်တို့နှင့် ကိုယ်၊ လျှာနှင့်သွား၊ အာခေါင်၊

ချွဲသလိပ်၊ တံထွေး၊ အစာ၊ ရေတို့နှင့် လည်ချောင်း၊ အာခေါင်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ လေတို့နှင့်အူ၊ သွေး၊ လေ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုးတို့ အချင်းချင်း-ဤသို့စသော အဇ္ဈတ္တ ကိုယ်တွင်း အတွေ့အမျိုးမျိုးနှင့်လည်း တွေ့ထိလျက်ဖြစ်၏။ သင်္ကန်း၊ အင်္ကျီ လုံချည်၊ အဝတ်၊ အိပ်ရာ၊ ခေါင်းအုံး၊ စောင်၊ ပုဝါ၊ ဖျာ၊ ကြမ်းပြင်၊ မြေ၊ တိုင်၊ နံရံ၊ ဘိနပ်၊ ထီး၊ တောင်ဝှေး၊ ဆူးငြောင့်၊ ခလုတ်၊ နေပူ၊ လေ၊ ရေ၊ အိုးခွက် ဤသို့စသော ဗဟိဒ္ဓ အပြင်ပ အတွေ့အမျိုးမျိုးနှင့်လည်း တွေ့ထိလျက်ဖြစ်၏။ ခြင်၊ မှက် စသော သူတစ်ပါး၏ အတွေ့များ နှင့်လည်း တွေ့ထိလျက်ဖြစ်၏။ ထိုတွေ့ထိမှုများကို အထူးမထင်ရှားလျှင် ထိတိုင်း ထိတိုင်း “ထိတယ် ထိတယ်” ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။

အာရုံအထူး သုခ ဒုက္ခ ဝေဒနာ အထူးအားဖြင့် ထင်ရှားလျှင်ကား ထိုထိုအာရုံ ထိုထိုဝေဒနာ အားလျော်စွာ မှတ်အပ်၏။ အထူးမှတ် ပုံကား-ပူလျှင် “ပူတယ် ပူတယ်”ဟုမှတ်။ အေးလျှင် “အေးတယ် အေးတယ်”ဟု မှတ်။ နွေးလျှင် “နွေးတယ် နွေးတယ်”ဟုမှတ်။ ချမ်းလျှင် “ချမ်းတယ် ချမ်းတယ်”ဟုမှတ်။ အိုက်လျှင် “အိုက်တယ် အိုက်တယ်”ဟု မှတ်။ မောပန်းလျှင် “မောတယ် မောတယ်”ဟုမှတ်။ နာလျှင် “နာတယ် နာတယ်”ဟု မှတ်။ ထုန်လျှင် “ထုန်တယ် ထုန်တယ်”ဟု မှတ်။ ကျဉ်လျှင် “ကျဉ်တယ် ကျဉ်တယ်”ဟုမှတ်။ ကိုက်ခဲလျှင် “ကိုက်တယ် ကိုက်တယ်၊ ခဲတယ် ခဲတယ်”ဟု မှတ်။ ယားလျှင် “ယားတယ် ယားတယ်”ဟု မှတ်။ ညောင်းလျှင် “ညောင်း တယ် ညောင်းတယ်”ဟု မှတ်။ မူးလျှင် “မူးတယ် မူးတယ်”ဟု မှတ်။ တွေ့ထိ၍ကောင်းလျှင် “ကောင်းတယ် ကောင်းတယ်”ဟု မှတ်။ ဤသို့ စသော ပြောဆိုနေကျ မြန်မာ တဇ္ဇာပညတ်ဖြင့်သာ လျှင် တွေ့ကြုံဆဲ

အာရုံသဘော၊ ဝေဒနာ သဘောများကို ထင်ရှားအောင် ပိုင်း၍ ပိုင်း၍ မှတ်လေ။

ဤနည်းဖြင့် ထိခိုက် ထိခိုက်၌မှတ်သော သူ့အား ထိုထို ထိခိုက်၌ ထင်ရှားရှိသော တရားငါးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသည် လက္ခဏာ စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့် ထင်၏။ ထိုတရား ကို ထင်သည့်အတိုင်းပင် သိ၏။ ဤထင်ခြင်းသိခြင်းသည် ဉာတပရိညာအရာ၌ မှန်စွာထင်ခြင်း သိခြင်းပေတည်း။ တီရဏ၊ ပဟာန ပရိညာတို့၏ အရာ၌ကား ဖြစ်မှုပျက်မှု အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့ ၏ အလိုအားဖြင့်လည်း မှန်စွာထင်ခြင်း သိခြင်းဖြစ်၏။

ကာယပသာဒ။ ။ကိုယ်အကြည် ရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင် အတွေ့ ထင်ပေါ်လောက်အောင် ကိုယ်ကြည်သည်= ကိုယ် အသွေးအသား ကောင်းသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ အတွေ့ဆီသို့ ပို့ပေးသည်= တွေ့ထိစေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ တွေ့ထိမှု၏ တည်ရာပဲ =သည်ကနေပြီး တွေ့ထိနေသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ ကမ္မဇ ဘူတရုပ်ခေါ် ကိုယ် အမာခံရုပ်ရှိ၍ ကိုယ်ကြည်သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။ ကာယဉ္စ ပဇာနာတိ။

သာမည ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန။ ။သာမန်အတွေ့ရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင် ကိုယ်၌ ထင်ပေါ်လာသည်ဟုဖြစ်စေ (လ)၊ တွေ့ထိရသည်ဟုဖြစ်စေ (ရ)၊ တွေ့ထိမှု၏ ကျက်စားရာဘဲ= တွေ့ထိမှုက သည်ကိုချည်း ရောက်နေသည်ဟုဖြစ်စေ (ပစ္စ) သိ၏။

ဝိသေသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန။ ။အထူးထင်ရှားသော ပထဝီဓာတ်ကို မှန်စွာသိလျှင် ခက်မာသည်၊ ကြမ်း တမ်းသည်၊ နူးညံ့သည်၊ ချော ညက်သည်ဟုဖြစ်စေ (လ)၊ တစ်ပေါင်း

တည်းဖြစ်သော ရုပ်တို့၏ တည်ရာပဲ=သူတို့သည်မှာပဲ တည်ကြသည် ဟုဖြစ်စေ (ရ)၊ တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်သောရုပ်တို့ကို ခံလင့်သည်၊ ရွက်ဆောင်သည်၊ ထမ်းဆောင်သည်ဟုဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ “ကြွင်းသော ဓာတ်၃-ပါးဟူသော အမာခံရုပ်ရှိ၍ မာကြမ်းနူးညံ့သည်” “ဖွဲ့ခဲ၍ ခက်မာ ကြမ်းတမ်းသည်၊ အေးမှုရှိ၍ ခက်မာ ကြမ်းတမ်းသည်၊ ထောက်ကန် တောင့်တင်း၍ ခက်မာ ကြမ်းတမ်းသည်” “စိုထိုင်း၍ နူးညံ့သည်၊ ပူနွေး၍ နူးညံ့သည်၊ လျော့၍ နူးညံ့သည်”ဟုဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။ ဤပဒဋ္ဌာန်သိပုံတို့တွင် ပထမသည် သာမန်သိပုံ၊ ဒုတိယ ၃-ချက်သည် မာကြမ်း ပထဝီကိုကြွင်းသော ဓာတ် ၃-ပါးဖြင့် အသီး အသီး သိပုံ၊ တတိယ ၃-ချက်သည် နူးညံ့ပထဝီကို သိပုံဖြစ်၏။

ထို့ပြင်—လေးသည် ပေါ့သည်ဟု သိခြင်းသည်လည်း ပထဝီ ဓာတ်ကို သိခြင်းပင်တည်း။ ကောင်းတဲ့အတွေ့ပဲ မကောင်းတဲ့ အတွေ့ ပဲဟု သိခြင်းသည်ကား ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ၃-ပါးလုံးနှင့်ဆိုင် ၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (၃၆၈)၌

ဧတ္ထ စ ကက္ခဋံ မုဒုကံ သဏှံ ဖရုသံ လဟုကန္တိ ပဒေဟိ
 ပထဝီဓာတု ဧဝ ဘာဇိတာ။ သုခသမ္ပဿံ ဒုက္ခသမ္ပဿန္တိ
 ပဒဒ္ဒယေန ပန တီဏိ မဟာဘူတာနိ ဘာဇိတာနိ- ဟု
 မိန့်ဆိုတော် မူလေပြီ။

ဧတ္ထစ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနကို ဝေဖန်၍ပြသော ဤပုဒ်တို့တွင်လည်း။ ကက္ခဋံ၊ ခက်မာသည်။ မုဒုကံ၊ နူးညံ့ ပျော့ပျောင်းသည်။ သဏှံ၊ ချောညက်သည်။ ဖရုသံ၊ ကြမ်းတမ်းသည်။ ဂရုကံ၊ လေးသည်။ လဟုကံ၊ ပေါ့သည်။ ဣတိ ပဒေဟိ၊ ဤ ၆-ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ပထဝီဓာတု

ဧဝါ ပထဝီဓာတ်ကိုသာလျှင်။ ဘာဇိတာ၊ မြတ်စွာဘုရား ဝေဖန်တော်မူအပ်၏။ သုခသမ္ပဿံ၊ ချမ်းသာသောအတွေ့=ကောင်းသောအတွေ့၊ ဒုက္ခသမ္ပဿံ၊ ဆင်းရဲသောအတွေ့=မကောင်းသောအတွေ့။ ဣတိ ပဒဒ္ဒယေနပန၊ ဤ ၂-ပုဒ်ဖြင့်ကား။ တီဏိ မဟာဘူတာနိ၊ သုံးပါးသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗမဟာဘုတ်တို့ကို။ ဘာဇိတာနိ၊ ဝေဖန်တော်မူအပ် ကုန်၏။

အထူးထင်ရှားသော တေဇောဓာတ်ကို မှန်စွာသိလျှင် ပူသည် နွေးသည် အေးသည်ဟုဖြစ်စေ (လ)၊ ရင့်ကျက်စေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ နူးညံ့စေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ ကြွင်းသော ဓာတ် ၃-ပါး ဟူသော အမာခံရုပ်များ ရှိ၍ ပူနွေးအေးသည်၊ မာကြမ်း၍ ပူနွေးအေးသည်၊ ဖွဲစေး၍ ပူနွေးအေးသည်၊ ထောက်ကန်မှုရှိ၍ ပူနွေးအေးသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

အထူးထင်ရှားသော ဝါယောဓာတ်ကို မှန်စွာသိလျှင် ထောက်ကန်သည်၊ တောင့်တင်းသည်၊ ပျော့အိသည်၊ လျော့သည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ ရွှေ့ရှားသည်၊ လှုပ်ရှားသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ ရွှေ့ဆောင်သည်၊ ရွှေ့စေသည်၊ တွန်းပို့သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ ကြွင်းသော ဓာတ် ၃-ပါးဟူသော အမာခံရုပ်များရှိ၍ ထောက်ကန် တောင့်တင်းသည်၊ မာကြမ်းမှုရှိ၍ ထောက်ကန်တောင့်တင်းသည်၊ ဖွဲစေးမှုရှိ၍ ထောက်ကန် တောင့်တင်းသည်၊ ပူနွေးအေး၍ ထောက်ကန် တောင့်တင်းသည်ဟုဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ စ ပဇာနာတိ သတိပဋ္ဌာန် ပါဠိ နှင့်အညီပင်တည်း။ ဝမ်းဗိုက်၏ ဖောင်းမှု ဝိနိမူကို သိခြင်းသည် လည်း ဤပါဠိ၌ အတွင်းဝင်၏။

ကာယဝိညာဏ်။ ။ထိသိမှုကို မှန်စွာသိလျှင် ကိုယ်ထဲက ထိသိသည်၊
 အတွေ့ကို ထိသိသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)။ အတွေ့
 မျှကိုသာ အာရုံပြုသည်=တွေ့ထိရုံမျှကလေးပဲ ဟူ၍ဖြစ်စေ (ရ)။
 အတွေ့ဆီသို့ မျက်မှောက်လှည့်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)။ နှလုံးသွင်း
 မိ၍ ထိသိသည်၊ ကိုယ်နှင့် ထိစရာရှိ၍ ထိသိသည်၊ ကံကောင်း၍
 ထိသိရသည်၊ ကံမကောင်း၍ ထိသိရသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။
 ကာယ သမ္ပဿ၌ သိပုံကို မြင်ဆဲ၌ ပြခဲ့သောနည်းဖြင့် သိပါလေ။

ကာယိကဒုက္ခ။ ။ကိုယ်ဆင်းရဲဝေဒနာကို မှန်စွာသိလျှင် မကောင်း
 သော အတွေ့ကို ခံစားသည်ဟု ဖြစ်စေ (အနိဋ္ဌ
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနဘဝန လက္ခဏံ ဒုက္ခံ)။ ယှဉ်ဘက် စိတ်စေတသိက်ဟု
 ခေါ်သော သိမှုနာမ်တို့ကို ညှိုးနွမ်းစေသည်=အားလျော့စေသည်ဟု
 ဖြစ်စေ (သမ္ပယုတ္တာနံ မိလာပန ရသံ) ကိုယ်ထဲ၌ နာကျင်သည်
 အခံရခက်သည် မခံသာဘူးဟူ၍ ဖြစ်စေ (ကာယိကာဗာဓပစ္စုပဋ္ဌာနံ)။
 ကိုယ် ကြည်မှုရှိ၍ နာကျင်သည်၊ ကိုယ် အသား အသွေးကောင်း၍
 နာကျင်သည်၊ မကောင်းသော အတွေ့နှင့် တွေ့ထိရ၍ နာကျင်သည်
 ဟု ဖြစ်စေ (ကာယိန္ဒြိယပဒဋ္ဌာနံ, ဖဿပဒဋ္ဌာနာ ဝေဒနာ) သိ၏။

ကာယိကသုခ။ ။ကိုယ်ချမ်းသာ ဝေဒနာကို မှန်စွာသိလျှင် ကောင်း
 သောအတွေ့ကို ခံစားသည်ဟု ဖြစ်စေ(လ)။ သိမှု
 နာမ်တရားတို့ကို ပွားစေသည်=အားတက်ရွှင်လန်းစေသည်ဟု
 ဖြစ်စေ (ရ)။ ကိုယ်ထဲ၌ သာယာဖွယ်ပဲ၊ ခံသာသည် ကောင်းသည်ဟု
 ဖြစ်စေ (ပစ္စ)။ ကိုယ် ကြည်မှုရှိ၍ ကောင်းသည်၊ ကိုယ် အသား

အသွေးကောင်း၍ ကောင်းသည်၊ ကောင်းသောအတွေ့နှင့်တွေ့ထိရ
၍ ကောင်းသည် ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

အာနာပါနကို မှတ်ပုံ

“သတောဝ အဿသတိ၊ သတောဝ ပဿသတိ၊ အမှတ်ရလျက်
သာလျှင် ဝင်သက်ရှု၏။ အမှတ်ရလျက် သာလျှင် ထွက်သက် ရှု၏”
ဤသို့အစရှိသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ ဝင်သက် ထွက်သက် တို့ကို
ဝင်တိုင်းထွက်တိုင်း ‘ဝင်တယ်၊ ထွက်တယ်’ ဟု မှတ်လျက် တွေ့ထိရ
သော ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗနှင့် ထိသိမှု ကာယဝိညာဏ်တို့ကို သိခြင်းသည်
ဤ ထိဆဲခဏနှင့် ဆိုင်၏။ ဝင်သက်၊ ထွက်သက်ကို မှတ်၍
ဝိပဿနာလည်း ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို အခန်း (၃) နည်းယူဖွယ်၌
ရှင်းလင်း၍ ပြခဲ့ပြီ။ ဝင်တယ်၊ ထွက်တယ် ဟုမှတ်စဉ် နှာခေါင်း
အတွင်းသား စသည်၌ တွန်းကန်တိုက်ခိုက်နေသကဲ့သို့ တွေ့ထိရ
သည်ဟု သိခြင်းသည် ဝါယော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်၏ ဝိတ္ထုန္တနလက္ခဏာကို
မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ တရွေ့တရွေ့ချင်း ရွေ့ရှားနေသည်၊ လှုပ်ရှား
နေသည်၊ သွားလာနေသည်ဟု သိခြင်းသည် သမုဒီရဏာရသကို
မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ ရွေ့ဆောင်နေသည်၊ တွန်းပို့နေသည်ဟု
သိခြင်းသည် အဘိနီဟာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို မှန်စွာ သိခြင်းပင်တည်း။

ကိုယ်လည်းရှိ၍၊ နှာခေါင်းလည်း ရှိ၍၊ ရှုရှိုက်လိုသည့် စိတ်လည်း
ရှိ၍၊ ဝင်ချည်ထွက်ချည် လှုပ်ရှားနေသည်၊ တရွေ့ချင်း တရွေ့ချင်း
ဖြစ်ပေါ်နေသည်ဟု သိခြင်းသည် သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ
ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိနှင့်အညီ မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ တရွေ့မှ
တရွေ့သို့ မရောက်ဘဲ၊ အပိုင်းအပိုင်းပြတ်လျက် ကုန်ပျက်နေသည်

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကိုယ်၊ နှာခေါင်း၊ ရှုဂ္ဂိုက်ချင်သည်စိတ် များမရှိလျှင်၊ ဝင်သက် ထွက်သက် မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း သိခြင်းသည် ဝယဓမ္မာ- နပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ-နှင့်အညီ မှန်စွာသိခြင်း ပင်တည်း။ ဝင်တယ် ထွက်တယ်ဟု မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း “ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာ” ဟု မထင်မူ၍၊ “တွေ့ထိရသော လှုပ်ရှားမှု အပေါင်းမျှသာရှိသည်”ဟု ထင်ခြင်း၊ သိခြင်းသည်။ “အတ္တိ ကာယောတိ ဝါ ပန’ဿ သတိ ပစ္စုပဋိတာ ဟောတိ=တစ်နည်း ထင်ပုံသိပုံကား ရုပ်အပေါင်းသာရှိသည်ဟု အမှတ်ရသော သတိသည် ထိုမှတ်သူအား ရှေးရှုထင်၏” ဤသို့ စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

ဝင်သက်၊ ထွက်သက်တို့၏ တိုးမှု၊ လျော့မှုကြောင့် ဝမ်းဗိုက်စသော ကိုယ်၏ ဖောင်းမှု၊ ပိန်မှု ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့ကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ‘ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်’ဟု ဖြစ်စေ၊ ‘တင်းတယ်၊ လျော့တယ်’ဟု ဖြစ်စေ မှတ်လျက်၊ တင်းမှု၊ လျော့မှု၊ ရွှေ့ရှားမှု၊ တွန်းပို့မှု တို့ကိုသိ၏။ ထိုတွင် တင်းသည်၊ လျော့သည်ဟု သိခြင်းသည် ဝါယော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်၏ ဝိတ္ထုန္တန လက္ခဏာကို မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ ရွှေ့ရှားသည်၊ တွန်းပို့သည်ဟု သိခြင်းသည် သမုဒိရဏ ရသ၊ အဘိနီဟာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန် တို့ကို မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ ဖောင်းမှု ပိန်မှုတို့သည် တစ်ဆင့်မှ တစ်ဆင့်သို့ မရောက်မူ၍ ပေါ်လျက်၊ ပျောက်လျက် ဖြစ်နေကြသည် ဟု သိမြင်ခြင်းသည် ဝါယော ကာယ၏ သမုဒယ၊ ဝယ = ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုတို့ကို မှန်စွာ သိမြင်ခြင်းပင်တည်း။ ဤသို့မှုတို့သည်။ “ယထာ ယထာ ဝါ ပနဿ ကာယော ပဏိဟိတော ဟောတိ၊ တထာ တထာ နံ ပဇာနာတိ=တစ်နည်း သိပုံကား ထိုမှတ်သောသူ၏

ရုပ်အပေါင်း ကိုယ်သည် အကြင် အကြင် အမှုအရာအားဖြင့်တည်၏။
ထိုထို အမှုအရာအားဖြင့် ယင်းရုပ်အပေါင်းကိုယ်ကို သိ၏” ဟူသော
ဤပါဠိ၌လည်း အတွင်းဝင်ကုန်၏။*

ဓာတ်လေးပါးကို မှတ်ပုံ

ထိုင်စဉ် ဖြစ်စေ၊ ရပ်စဉ်၊ သွားစဉ် အိပ်စဉ် ဖြစ်စေ၊ ဆံပင် အမွှေး
ခြေသည်း လက်သည်း သွား အရေ အသား အကြော အရိုး စသော

*မှတ်ချက် ဝမ်းဗိုက်၏ ဖောင်းမှု ပိန်မှုဟုခေါ်သော တောင့်တင်းလွှပ်ရှားမှုသည် တရားကိုယ်
အားဖြင့် ဝါယောဓာတ်ပင်ဖြစ်သောကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ ဝုက္ခသစ္စာ
တို့၌ အတွင်းဝင်၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကို ရှုမှတ်၍မှန်စွာသိခြင်းသည် ခန္ဓဒေသနာ၊ ဖာယတန-
ဓာတု-သစ္စဒေသနာ တို့နှင့်လဲ ညီညွတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဘုရားအလိုတော်ကျဝိပဿနာ ရှုအပ်သော
တရား၊ ဝိပဿနာ ရှုကောင်းသော တရားအစစ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလှပေ၏။ “ယထာ ယထာ
ဝါပန” အစချီသော အထက်ပါ ဣရိယာပထဒေသနာ၌ ယထာ ယထာ၊ တထာ တထာ ဟူသော
ဝိတ္ထုပုဒ်တို့ဖြင့် ကိုယ်အမှုအရာဟူသမျှကို အကြွင်းမဲ့ သိမ်းယူနိုင်ကြောင်းလည်း ထင်ရှား၏။ ထိုသို့
သိမ်းယူခြင်းဖြင့်လည်း အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာမျှ မရှိသည့်ပြင်၊ ဘုရားအလိုတော်ကျ ရှုသင့်
သောတရားကိုပင် ရှု၍ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်း၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာစသော
ကိလေသာကို ပယ်နိုင်ခြင်း၊ ဝုက္ခက္ခန့်ရာ အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းစသော
အကျိုးကျေးဇူးများသာ ရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အထက်ပါ ပါဠိ၌ ထည့်သွင်း၍ ပြအပ်ပေသည်။
အာနာပါန မှတ်ပုံနှင့် တစ်တည်းဆက်၍ ပြခြင်းမှာ ဖောင်းမှုပိန်မှုသည် ဝင်သက် ထွက်သက်၏
အကျိုးဆက်ဖြစ်၍ အလျဉ်းသင့်သောကြောင့် ပြခြင်းသာတည်း။ “အာနာပါနမှတ်ပုံ၌
အတွင်းဝင်သည်” ဟု သိစေလို၍ ပြခြင်းကား မဟုတ်ပေ။ အမှန်အားဖြင့်မူကား “ယထာ ယထာ
ဝါပန” အစချီသော ဒေသနာသည် ဣရိယာပထပိုင်း ဒေသနာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
ဖောင်းမှု ပိန်မှုသည် ရူပက္ခန္ဓာ စသည်၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣရိယာ
ပထကာယာနုပဿနာ၊ ဓာတုမနသိကာရ ကာယာနုပဿနာ၊ ခန္ဓမ္မောနုပဿနာ၊ ဖာယတန
ဓမ္မာနုပဿနာ၊ အရိယသစ္စမ္မောနုပဿနာတို့၌ သာ အတွင်းဝင်ပေသည်။ ဆိုင်ရာသာဓကပါဠိ
များကို ဤကျမ်းဝုတိယတွဲ (ဆဋ္ဌမဂ်နှိပ်ခြင်း) စာမျက်နှာ(၃-၄-၅) တို့တွင် ဖောက်ခြေ မှတ်ချက်၌
ကြည့်ပါလေ။

၄၂-ကောဋ္ဌာသ+ရုပ်တို့နှင့် တွေ့ထိတိုင်း ထိတယ် စသည် ဖြင့်မှတ်၍ ခက်မာ ကြမ်းတမ်းသည်၊ နူးညံ့ချောညက်သည်ဟု သိခြင်းသည် ပထဝီဓာတ်ကို ကက္ခဋတ္ထ လက္ခဏာ အလိုအားဖြင့် မှန်စွာ သိခြင်းပင်တည်း။ ပူနွေး အေးသည်ဟုသိခြင်းသည် တေဇော ဓာတ်ကို ဥက္ကဋ္ဌတ္ထ လက္ခဏာ အလိုအားဖြင့် မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ တောင့်တင်းသည်၊ ငြိမ်ဝပ်ရပ်တည်သည်ဟု သိခြင်းသည် ဝါယောဓာတ်ကို ဝိတ္ထုမ္ဘန လက္ခဏာ အလိုအားဖြင့်မှန်စွာ သိခြင်းပင်တည်း။ ရွှေ့ရှားသည် လှုပ်သည်၊ ရွှေ့သည်၊ တွန်းပို့သည်ဟု သိခြင်းသည် ထိုဝါယောဓာတ်ကို သမုဒ္ဓိရဏ ရသ၊ အဘိနီဟာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တို့အလိုအားဖြင့် မှန်စွာ သိခြင်းပင်တည်း။ ယိုစီးသည် အရေပျော်သည်ဟု သိခြင်းသည် အာပေါဓာတ်ကို ပဋ္ဌရဏ လက္ခဏာအလိုအားဖြင့် မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ ချွေး နှာရည် မျက်ရည်ယိုထွက်သောအခါ၊ တံထွေး ချွဲသလိပ်တို့ကို ထွေးစွန်း၊ မျိုချသောအခါ၊ ကျင်ငယ်စွန်းသောအခါ စသည်၌ ဤသိမှုမျိုးသည် များစွာဖြစ်တတ်၏။ တိုးပွားစေသည်၊ ပွစေသည်၊ စိုထိုင်းစေသည်ဟု သိခြင်းသည် ထိုအာပေါဓာတ်ကို ဗြူဟနရသ အလိုအားဖြင့် မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ ဤ အသိမျိုးသည် ရေချိုးသောအခါ၊ ရေသောက်သောအခါ စသည်၌ ဖြစ်တတ်၏။ ဖွဲ့တွယ်သည်၊ လုံးခဲသည်၊ တွဲနေသည်ဟု သိခြင်းသည် ထိုအာပေါဓာတ်ကို သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာန် အလိုအားဖြင့် မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ တစ်ရံတစ်ခါ၌ ဤပစ္စုပဋ္ဌာန်ကိုပင် အာဗန္ဓနလက္ခဏာဟု အဋ္ဌကထာ

---

†မှတ်ချက်။ ။ပထဝီ ၂၀၊ အာပေါ ၁၂၊ တေဇော ၄၊ ဝါယော ၆၊ ဤ ၄၂-ပါးကို၄၂-ကောဋ္ဌာသဟု ဆိုသည်။

တို့၌ဆို၏။ ချွေးစိုသော မျက်နှာစသည်ကို စမ်းသပ်မိသောအခါ အမှတ်ပြု၍ စိုထိုင်းသည်ဟု သိခြင်းသည်လည်း နံ့သော အာပေါဓာတ်၏ ပဋ္ဌရဏလက္ခဏာကို သိခြင်းပင်တည်း။ ဤ အာပေါဓာတ်သည် တွေ့ထိနိုင်ကောင်းသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်ကား မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း ၎င်းဓာတ်၏အစွမ်းကြောင့် ထူးခြားစွာဖြစ်သော ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောတို့ကို တွေ့ထိပြီးမှသာလျှင် ၎င်း အာပေါရုပ်ကို သဘောမှန်အတိုင်း မနောဝိညာဏ်ဖြင့် သိနိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိမှုကို မှတ်ခြင်းဖြင့် အာပေါကို သိသည်ဟု ဤ၌ ပြဆိုသည်။

ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ထိမှုကို မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ဓာတ် ၄-ပါးမျှကိုသာ ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက် တွေ့မြင်ရသောသူသည် “ခက်မာကြမ်းတမ်းမှု၊ နူးညံ့-ချောညက်မှု အပေါင်းမျှသာရှိသည်။ ပူနွေးအေးမှု အပေါင်းမျှသာရှိသည်။ တောင့်တင်းမှု၊ ပျော့လျော့မှု၊ ရပ်တန့်မှု၊ လှုပ်ရှားမှု၊ တွန်းပို့မှု အပေါင်းမျှသာရှိသည်။ ယိုစီးမှု၊ အရေပျော်မှု၊ စိုထိုင်းမှု၊ ပွစေမှု၊ ဖွဲ့တွယ်စေးကပ်မှု၊ လုံးခဲ့မှု အပေါင်းမျှသာ ရှိသည်။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မိန်းမ ယောက်ျား ငါကောင် ငါ ဥစ္စာ ဟူ၍ မရှိပြီ”ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက်သိ၏။ ဤသို့သိခြင်းသည် —

ဣမမေဝ ကာယံ ယထာဋ္ဌိတံ ယထာပဏိဟိတံ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတိ “အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတူ”တိ —

ဟူသော ဤပါဠိနှင့်အညီ သိခြင်းပင်တည်း။ ဝမ်းဗိုက်၏ ဖောင်းမှု ပိန်မှုကို သိခြင်းသည် ဤပါဠိ၌လည်း အတွင်းဝင်၏။

သွားတယ်၊ ကွေးတယ်စသည်ဖြင့် မှတ်ခြင်းသည်လည်း ဤထိဆဲ ခဏနှင့်ဆိုင်၏။ သို့သော်လည်း သွားချင်တယ် ကွေးချင်တယ် စသည် ဖြင့် မှတ်ခြင်းသည်ကား သိဆဲခဏနှင့်သာဆိုင်၏။ ထို့ကြောင့်၊ ကုရိယာပထပိုင်း၊ သမ္ပဇေပိုင်း မှတ်ပုံတို့ကို သိဆဲ ခဏ၌ သာပြအံ့။

ကြံသိဆဲ၌ မှတ်ပုံ

ကြံစည်သည်၊ တွေးတောသည်၊ စဉ်းစားသည်၊ ဆင်ခြင်သည်၊ နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်သည် ဤသို့စသော အမည်တို့ဖြင့် ခေါ်ဝေါ် အပ်သော မနောဒွါရ ဝိထိစိတ် အပေါင်းကိုရည်၍ ကြံသိသောစိတ် ဟု ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီ။ ၎င်းစိတ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်တိုင်း “ကြံတယ်၊ တွေး တယ်၊ စဉ်းစားတယ်၊ ဆင်ခြင်တယ်၊ နှလုံးသွင်းတယ်၊ ရှုတယ်၊ မှတ်တယ်၊ သိတယ်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် မှတ်သောသူအား ထိုထို ကြံသိခိုက်၌ ထင်ရှားရှိသော မနောဒွါရ၊ ဓမ္မာရုံ၊ မနောဝိညာဏ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ စသော တရားတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော တရားသည် လက္ခဏာ စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အလိုအားဖြင့် ထင်၏။ ထို ထင်သောတရားကို ထင်သည့်အတိုင်းပင်သိ၏။ ဤထင်ခြင်း သိခြင်း သည် ဉာတပရိညာအရာ၌ မှန်စွာထင်ခြင်း၊ သိခြင်းပေတည်း။ တီရဏ၊ ပဟာန ပရိညာတို့၏ အရာ၌ကား ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စ လက္ခဏာ စသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့်လည်း မှန်စွာထင်ခြင်း သိခြင်း ဖြစ်၏။

အာဝဇ္ဇနံ ဘဝင်္ဂိတော အမောစေတွာ မနောတိ သဟာဝဇ္ဇနေန ဘဝင်္ဂါ ဓမ္မာတိ အာရမ္မဏံ၊ မနောဝိညာဏန္တိ ဇေဝနဝိညာဏံ။ (သံယုတ်အဋ္ဌကထာ ၃-၅ စသည်)

ကမ္မင်္ဂံ အာယတနဒွါရဝသေန ပါကင်္ဂံ ဟောတိ။ ပေ။
မနောဒွါရေ ဟဒယဝတ္ထု ကာယ ဘာဝဒသက ဝသေန စေဝ
ဥတုသမုဋ္ဌာနာဒိဝသေန စ စတုပ္ပဏ္ဍာသမေဝ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၂-၂၅၉)

မနောဒွါရံ နာမ သာဝဇ္ဇနံ ဘဝင်္ဂီ တဿ နိဿယဘာဝတော
ဟဒယဝတ္ထု သန္ဓာယနိဿိတဝေါဟာရေန မနောဒွါရေတိ ဝုတ္တံ၊
ယတ္ထ မနောဒွါရုပ္ပတ္တိ။

(မဟာဋီကာ ၂-၄၁၀)

ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့်အညီ အာရုံကိုအစပြု၍ ဆင်ခြင်
သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်နှင့်တကွ ရှေးဘဝင် စိတ်တို့သည်
မနောဒွါရ မည်ကုန်၏။ ဟဒယဝတ္ထုခေါ် နှလုံးရုပ်သည်လည်း ထို
အာဝဇ္ဇန်း၊ ဘဝင်တို့၏ မှီရာဖြစ်သောကြောင့် ဌာနူပစာအားဖြင့်
မနောဒွါရမည်၏။

ပသာဒရုပ် ၅-ပါး “အာပေါဓာတ်၊ ဣတ္ထိဘာဝ = မိန်းမ
ဖြစ်ကြောင်း မျိုးစေ့ရုပ်၊ ပုဗ္ဗာဝ = ယောက်ျားဖြစ်ကြောင်း မျိုးစေ့ရုပ်၊
ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရ = အဆီအစေး ဩဇာရုပ်” ဟူ
သော — ဤ သမ္ပသနုပဂ သုခုမရုပ် ၆-ပါး၊ လောကီစိတ် လောကီ
စေတသိက် — ဤရုပ်၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့သည် ဝိပဿနာ ရှုအပ်
သော ဓမ္မာရုံ မည်ကုန်၏။

ကာမကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဇောစိတ်၊ တဒါရုံစိတ်တို့သည်
မနောဝိညာဏ် မည်ကုန်၏။ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့မှာ ထိုဇော၊ တဒါရုံ
တို့နှင့်ယှဉ်သော ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့ပင်တည်း။

မနောဒွါရကို သိပုံ။ ။ဝိပဿနာဉာဏ် အထူးထက်သန် သန့်ရှင်း
 သောအခါ၌ ရှေးအမှတ်နှင့် နောက်အမှတ်
 တို့သည် ပြတ်ခြား ဝေးကွာလျက် ထင်တတ်ကုန်၏။ ဥပမာ-လက်
 တစ်ကြိမ်ကွေးရာ၌ ရွှေတိုင်း ရွှေတိုင်း၊ “ကွေးသည်၊ ကွေးသည်”ဟု
 များစွာ မှတ်သိရ၏။ ထိုသို့သိရာ၌ ရှေးမှတ်သိမှုနှင့် နောက်တစ်ကြိမ်
 ကွေးချင်မှု၊ ကွေးမှု တို့သည် ခပ်ဝေးဝေး ခပ်ကျဲကျဲကဲ့သို့ ဖြစ်လျက်ထင်
 ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မှတ်စရာ အာရုံနည်းသွားသည်၊ အမှတ်ကျဲသွား
 သည်”ဟု အောက်မေ့တတ်ကြ၏။ အမှန်အားဖြင့်သော်ကား မှတ်
 စရာအာရုံလဲ မနည်းပေ၊ အမှတ်လဲ မကျဲပေ။ မှတ်သိမှုက လျင်မြန်
 သောကြောင့် ရှေ့နောက်ဝီထိတို့၏ အကြား အကြား၌ဖြစ်သော
 ဘဝင်စိတ်များပါ ထင်ရှားလာခြင်းသာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ထိုသို့သော
 ကာလ၌ ရှေ့ နောက် ဝီထိတို့၏ ပြတ်ခြားသော သဘောကိုသိခြင်း
 သည် ဘဝင် မနောဒွါရကို သိခြင်းမည်၏။ အာဝဇ္ဇန်း မနောဒွါရ
 ကို မှန်စွာသိလျှင်ကား လက်ဦးစ၍ အာရုံပြုသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊
 စ၍ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်တတ်သည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ စ၍ နှလုံးသွင်း
 ဆင်ခြင် နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)။ (အာဝဇ္ဇနရသာ၊ တထာဘာဝ
 ပစ္စ၊ ပဋ္ဌာနာ)၊ ပြတ်ခြားမှု ဘဝင်ဆုံးသွား၍ နှလုံးသွင်းစပြုသည်ဟုဖြစ်
 စေ (ပဒ) သိ၏။

ဥပစာ မနောဒွါရ။ ။နှလုံးရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင် စဉ်းစား ကြံစည်
 မှု၊ ရှုမှတ်မှုတို့၏ တည်ရာပဲ=သည်ကနေပြီး
 စဉ်းစားကြံစည်နေသည်၊ ရှုမှတ်နေသည်ဟူ၍ဖြစ်စေ (လ)၊ စဉ်းစားကြံ
 စည်မှု၊ ရှုမှတ်မှုတို့ကို တည်တံ့စေတတ်သည် = ဆောင်တတ်သည်
 ဟုဖြစ်စေ (ရ)၊ ကြံသိမှု စိတ်တို့ကို ထမ်းဆောင်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ

၁၀၇-၂

(ပစ္စု)၊ အမာခံ ရုပ်များရှိ၍ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒဋ္ဌာန်)သိ၏။
မနဉ္စ ပဇာနာတိနှင့် အညီပင်တည်း။

ဓမ္မာရုံကို သိပုံ။ ။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်ဟူသော
ပဿာဒရုပ် ၅-ပါးနှင့် အာပေါ၊ ဟဒယရုပ်တို့
၌ သိပုံကိုပြခဲ့ပြီ။ မိန်းမ၊ ယောက်ျားတို့၏ စိတ်မာန်ဖြင့် စိတ်ကူး
ကြံစည်ခြင်း၊ ပြုံးရယ်ခြင်းစသည်ကို ပြုမိသောအခါ၌ ရှုမှတ်၍
ဘာဝရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင် မိန်းမ ဖြစ်ကြောင်းသဘောပဲ၊ ယောက်ျား
ဖြစ်ကြောင်း သဘောပဲ၊ သူရှိ၍ မိန်းမ၊ ယောက်ျား ဖြစ်နေသည်ဟူ၍
ဖြစ်စေ (လ)၊ မိန်းမဟု၊ ယောက်ျားဟု ထင်ရှား ပြတတ်သည်ဟူ၍
ဖြစ်စေ (ရ)၊ မိန်းမ၏ ပုံသဏ္ဍာန် ဟန်ပန်အမူအရာ စိတ်နေစိတ်ထား
တို့ကို ပြုနေသည်၊ ဖြစ်စေသည်။ ယောက်ျား၏ ပုံသဏ္ဍာန် ဟန်ပန်
အမူအရာ စိတ်နေစိတ်ထားတို့ကို ပြုနေသည်၊ ဖြစ်စေသည် ဟူ၍
ဖြစ်စေ (ပစ္စု)၊ အမာခံရုပ်များ ရှိ၍ သူဖြစ်နေသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ
(ပဒ) သိ၏။

မပြတ်မစဲ ဖြစ်ပေါ်သော မြင်မှု စသည်တို့ကို မှတ်သိရသော
သူအား မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ နှလုံး၊ ဘာဝရုပ်တို့၏
မပြတ်ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော ဇီဝိတခေါ် အသက်ရုပ်သည်လည်း
ထင်ရှားတတ်၏။ ထိုအသက်ရုပ်သည် မျက်စိ အကြည်ရုပ် စသည်
တို့နှင့် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်၍ တစ်ပေါင်းတည်းပင်ပျက်၏။
သို့သော်လည်း သူမပျက်မီ ရှိဆဲခဏ၌ မျက်စိကြည်လင်မှု စသော
ရုပ်တို့ကို အားပေးစောင့်ရှောက်တတ်၏။ သူ၏ စောင့်ရှောက်မှု
ကြောင့် အဟောင်း အဟောင်းဖြစ်သော မျက်စိရုပ် စသည်တို့
ချုပ်ပျက် သွားကြသော်လည်း ၎င်းတို့၏နေရာ၌ အသစ် အသစ်
ဖြစ်သော မျက်စိရုပ် စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြပေသည်။ သေသည့်

ကာလအထိ မပြတ်မစဲ ဆက်လက်၍ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်ကုန်လျက် တည်မြဲ တည်နိုင်ကြသည်ဟု ဆိုလို၏။ သို့ဖြစ်၍ ဇီဝိတခေါ် အသက်ရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်သော မျက်စိကြည်မှု စသည်ကို အားပေးစောင့်ရှောက်တတ်သည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ ၎င်းမျက်စိကြည်မှု စသည်ကို မပြတ်မစဲ ဖြစ်စေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ ၎င်းမျက်စိ ကြည်မှုစသည်ကို မပြတ်တည်စေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ မှီရာ အမာခံရုပ်များရှိ၍ သူဖြစ်နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

စားသောက်ရ၍ အားအင်ပြည့်ခြင်း၊ စိတ်ရွှင်လန်းထက်သန်ခြင်းတို့ကို ရှုမှတ်သောသူအား အာဟာရရုပ် ထင်ရှားတတ်၏။ ထိုအာဟာရရုပ်ကို မှန်စွာသိလျှင် အဆီ အစေး ဩဇာဟူ၍ဖြစ်စေ (လ)၊ ရုပ်တို့ကို ဖြစ်ပွားစေတတ်သည် = အားအင်တိုးစေသည် ဟုဖြစ်စေ (ရ)၊ မညှိုးနွမ်း မဆုတ်ယုတ်အောင် ထောက်ပံ့အားပေးနေသည်ဟုဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ ထမင်း ဟင်း မဲ့ စသော ရုပ်လျှင်မှီရာ အကြောင်းရှိကြသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

စိတ် စေတသိက် ဓမ္မာရုံသည်ကား လွန်စွာ များပြား၏။ အချို့စိတ် စေတသိက်တို့၌ သိပုံကိုလဲ ရှေး၌ ပြခဲ့ပြီ။ နောက်၌လဲ ပြရန် များစွာ ရှိသေး၏။ ထို့ကြောင့် စိတ် စေတသိက် ဓမ္မာရုံ၌ သိပုံကို အသီးအခြား မပြုပြီ။ ဓမ္မေ စ ပဇာနာတိ။

မနောဝိညာဏ်။ ။ကြံသိသောစိတ်ကို မှန်စွာသိလျှင် ကြံသည်၊ တွေးသည်၊ စဉ်းစားသည်၊ သိသည်၊ ရောက်သည်၊ သွားသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ သဘောမျှကိုသာ အာရုံပြုသည် = အာရုံပြုကာမျှ ကလေးပဲ = သိရုံမျှ ရောက်ရုံမျှကလေးပဲဟုဖြစ်စေ (ရ)၊ အာရုံဆီ သို့ မျက်နှာလှည့်နေသည်ဟုဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ နှလုံးသွင်းစ

ပြုမိ၍ ကြံသိသည်၊ ရောက်သွားသည်၊ နှလုံးရပ်နှင့် ကြံစရာရှိ၍ ကြံသိသည် ဟုဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

မနောသမ္ပဿ။ ။ကြံတွေ့မှုကို မှန်စွာသိလျှင် အာရုံနှင့်စိတ် တွေ့သွားသည်ဟုဖြစ်စေ (လ)။ အာရုံနှင့် တိုက်ခိုက်သည်၊ တိုးမိသည်ဟုဖြစ်စေ (ရ)။ နှလုံး၊ ကြံသိမှု အာရုံတို့ ဆုံမိသွားသည် ဟုဖြစ်စေ (ပစ္စ)။ ထင်ပေါ်လာသော အာရုံရှိ၍ တွေ့ရသည် = အာရုံထင်ပေါ် ၍ တွေ့ရသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

သောမနဿဝေဒနာ။ ။ရွှင်လန်းဝမ်းသာမှု-သုခကို မှန်စွာသိလျှင် ကောင်းသောအာရုံကို ခံစားသည်၊ စိတ်ကူး ကြံစည်၍ကောင်းသည်၊ ရွှင်လန်းသည်၊ ဝမ်းသာသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)။ ကောင်းသည့်အနေအားဖြင့် သုံးဆောင်သည်၊ မြိန်ရှက်သည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)။ စိတ်ထဲ၌ သာယာဖွယ်ပဲ၊ စိတ်ထဲ၌ ကောင်းတာကလေးပဲ ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)။ စိတ်အေးငြိမ်း၍ ချမ်းသာသည်၊ စိတ်အေးငြိမ်း၍ ရွှင်လန်းဝမ်းသာသည်၊ ကောင်းသောအာရုံ (ကိုယ့်အကြိုက်)နှင့် တွေ့ရ၍ ချမ်းသာသည်၊ ဝမ်းသာသည်ဟုဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

ဒေါမနဿဝေဒနာ ။ ။ နှလုံးမသာမှု - ဒုက္ခကို မှန်စွာသိလျှင် မကောင်းသော အာရုံကို ခံစားသည်၊ စိတ်ကူး ကြံစည်၍ မကောင်းဘူး၊ စိတ်ပျက်သည်၊ စိတ်ညစ်သည်၊ စိတ်ပင်ပန်းသည်၊ စိတ်ပူသည်၊ ဝမ်းနည်းသည်၊ လွမ်းဆွတ်သည်၊ ပူဆွေးသည်၊ စိုးရိမ်သည်ဟုဖြစ်စေ (လ)။ မကောင်းသည့်အနေအားဖြင့် သုံးဆောင်သည်၊ မနှစ်သက်ဘဲ သုံးဆောင်သည်၊ မမြိန်ရှက်ဘူးဟူ၍ ဖြစ်စေ (ရ)။ စိတ်ထဲ၌ နာကျင်သည်၊ အခံရခက်သည်၊

မခံသာဘူး၊ ဆင်းရဲသည်၊ စိတ်ထဲ၌ မကောင်းတာကလေးပဲဟူ၍
ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ မှီရာ နှလုံးရုပ်ရှိ၍ သူဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်၊ မကောင်းသော
အာရုံ (မတွေ့ချင်တာ)နှင့် တွေ့ရ၍ စိတ်ဆင်းရဲသည်ဟု ဖြစ်စေ
(ပဒ) သိ၏။

ဥပေက္ခာဝေဒနာ။ ။ အလတ်စား ခံစားမှုကို မှန်စွာသိလျှင်
မကောင်းမဆိုး အလတ်စား အာရုံကို
ခံစားသည်၊ မကောင်းမဆိုးစိတ် ဖြစ်နေသည်၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ
ကင်းနေသည်၊ မရွှင်မညှိုး ညီမျှ နေသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ စိတ်ကို
မရွှင်မညှိုး ညီမျှစေသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ ငြိမ်သက် သိမ်မွေ့သည်ဟု
ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ နှစ်သိမ့်အားရမှု မပါသောစိတ်ကြောင့် သူဖြစ်သည်၊
မကောင်းမဆိုး ရိုးရိုးအာရုံနှင့်တွေ့ရ၍ သည်လိုဖြစ်နေသည်ဟု
ဖြစ်စေ (ပဒ) သိ၏။

သညာက္ခန္ဓာ။ ။ တွေ့တိုင်းသော အာရုံကို မမေ့နိုင်အောင် မှတ်
သားမှုသည် သညာမည်၏။ ၎င်းကိုပင် သညာ-
က္ခန္ဓာဟုခေါ်သည်။ ဤမှတ်သားမှုသည် အာရုံအသစ်အထူးနှင့်
တွေ့သောအခါ မှာထားသောစကားကို နားထောင်သောအခါ
စသည်၌ အထူးထင်ရှား၏။ ထိုသညာကို မှန်စွာသိလျှင် မမေ့အောင်
မှတ်သားသည်ဟု ဖြစ်စေ (လ)၊ “ရှေ့က တွေ့ပြီးသားပဲဟု တစ်ဖန်
မှတ်မိအောင်” မှတ်ဖွယ်တစ်ခုခု၌ မှတ်စွဲသည်ဟု ဖြစ်စေ (ရ)၊ သိရ
သမျှအကြောင်း နိမိတ်ဖြင့် မြဲမြံစွာ စွဲလမ်းသည်၊ ထင်မှတ်သည့်အတိုင်း
မြဲမြံစွာ စွဲလမ်းသည်ဟု ဖြစ်စေ (ပစ္စ)၊ ထင်ပေါ်သမျှ အာရုံကြောင့်
မှတ်သားမှုဖြစ်သည်ဟု ဖြစ်စေ(ပဒ) သိ၏။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ ။ဝေဒနာ၊ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ၅၀-
 သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ မြင်မှု၊ ကြားမှု စသည်
 ကိုလည်းကောင်း၊ သွားမှု ရပ်မှု ထိုင်မှု အိပ်မှု ကွေးမှု စသည်ကိုလည်း
 ကောင်း ပြုလုပ်တတ် ဖြစ်စေတတ် ပြီးစေတတ်သော တရားအစုဟု
 ဆိုလို၏။ ထိုသင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၅၀-တို့တွင် အကြီးအမှူးဖြစ်သော စေတနာ
 ကိုသာလျှင် ဤအရာ၌ ဖော်ပြအံ့။ ခေါင်းဆောင် အလုပ်သမားသည်
 မိမိကိုယ်တိုင် အားထုတ်လုပ်ကိုင်လျက် ငယ်သားတို့ကို လုပ်ငန်းနှင့်
 စေ့စပ်၍ နှိုးဆော် ပေးသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လယ်သမားသည်
 မိမိကိုယ်တိုင် အားထုတ်၍ ရိတ်လျက် နေ့စားသမားတို့ကို စပါးရိတ်မှု
 နှင့် စေ့စပ်၍ နှိုးဆော် ပေးသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ယှဉ်ဘက် စိတ်
 စေတသိက်တို့ကို အာရုံနှင့် စေ့စပ်လျက် နှိုးဆော်ပေးတတ်သော
 သဘောသည် စေတနာ မည်၏။ ထိုစေတနာသည် အရေးတကြီး
 အလျင်အမြန်ပြီးစေရမည့် အမှုကိစ္စကို စဉ်းစားသောအခါ စသည်၌
 စေခိုင်း တိုက်တွန်းနေသကဲ့သို့ ထင်ရှားစွာဖြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့်
 ယင်းစေတနာကို မှန်စွာသိလျှင် အာရုံ၌ စေ့စပ်ပေးသည်၊ နှိုးဆော်
 သည်၊ လှုံ့ဆော်သည်၊ တိုက်တွန်းသည်ဟု ဖြစ်စေ (စေတယိတ
 လက္ခဏာ) အားထုတ်တတ်သည်၊ ပြုလုပ်တတ်သည်၊ ပြီးစေတတ်
 သည်၊ စီရင်တတ်သည်ဟု ဖြစ်စေ (အာယူဟနရသာ၊ သတ္ထိရူပ)၊
 “ပါဏာတိပါတ အရာ၌ သေစေဟု အမိန့်ပေးသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
 ဒါနအရာ၌ ယူစေရစေ ကောင်းစား ချမ်းသာစေဟု အမိန့်ပေးသကဲ့
 သို့လည်းကောင်း” စီရင်နေသည်၊ စီမံနေသည်၊ ပြုလုပ်နေသည်ဟု
 ဖြစ်စေ (သံဝိဒဟနပစ္စပဋ္ဌာနာ၊ ဗျတ္ထိရူပ)၊ သင့်တော်စွာ နှလုံးသွင်း
 မိ၍ ကောင်းမှု၌နှိုးဆော်သည်၊ မသင့်စွာ နှလုံးသွင်းမိ၍ မကောင်းမှု၌
 နှိုးဆော်သည်၊ ချမ်းသာမှန် ဆင်းရဲမှန်ကို သိမှုမပြီးစီးသေး၍
 ကောင်းမှုမကောင်းမှု၌ နှိုးဆော်သည်၊ မှီရာရပ်နှင့် အာရုံရှိ၍

နှိုးဆော်မှုဖြစ်သည်၊ စိတ်ရှိ၍ နှိုးဆော်မှု ဖြစ်သည်ဟု ဖြစ်စေသိ၏။
(မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာနာ၊ အဝိဇ္ဇာပဒဋ္ဌာနာ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာနာ၊
ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာ)။

ဣရိယာပထ မှတ်ပုံ

သွားသောအခါ၌ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း “သွားတယ်
သွားတယ်”ဟု ဖြစ်စေ၊ “လှမ်းတယ် လှမ်းတယ်”ဟုဖြစ်စေ၊
“ညာလှမ်းတယ် ဘယ်လှမ်းတယ်”ဟု ဖြစ်စေ “ကြွတယ် လှမ်းတယ်
ချတယ်”ဟု ဖြစ်စေ မှတ်အပ်၏။ ထိုသို့ မှတ်၍ သတိ၊ သမာဓိဉာဏ်
ရင့်သန်သောအခါ၌ သွားတိုင်း လှမ်းတိုင်း သွားချင် လှမ်းချင်သော
စိတ်ကိုလဲ မှတ်သိနိုင်လတ္တံ့။ ထိုအခါမှာ —

ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ - ဟူသော သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိ-

သေ ဧဝံ ပဇာနာတိ “ဂစ္ဆာမိတိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ ဝါယံ
ဇနေတိ၊ ဝါယော ဝိညတ္တိ” ဇနေတိ၊ စိတ္တကိရိယ-
ဝါယောဓာတုဝိပ္ပေါရေန သကလကာယဿ ပုရတော
အဘိနိဟာရော ဂမနန္တိ ဝုစ္စတိ —

ဤသို့ အစရှိသော အဋ္ဌကထာတို့နှင့်အညီ — (ဒိ-၄ ၂-၃၇၇)

“သွားချင်သောစိတ်က ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သည်။ ထို စိတ်ကြောင့်
တွန်းကန်သော အမှုအရာ အထူးနှင့်တကွ ထောက်ကန် ရွှေ့ရှားမှု
အဆင့်ဆင့်ဖြစ်သည်။ ထိုရွှေ့ရှားမှုများ အနှံ့အပြားဖြစ်ခြင်းကြောင့်
ကိုယ်ဟုခေါ်သော ရုပ်အလုံးစုံ၏ တရွေ့တရွေ့ချင်း ရွှေ့ ရှားလျက်
ဖြစ်ပျက် သွားသည်ကိုပင် သွားတယ်ဟု ခေါ်ရသည်” ဟူ၍လည်း
မျက်မှောက်ကိုယ်တိုင် ပိုင်နိုင်စွာ သိပါလတ္တံ့။

အဋ္ဌကထာ၏အနက်။ ။သေ၊ သွားလျှင် သွားတယ်ဟု မှတ်သိ
 သော ဤယောဂီသည်။ ဧဝံ၊ ဤဆိုလတ္တံ့
 သော နည်းဖြင့်။ ပဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဂစ္ဆာမိတိ စိတ္တံ၊
 သွားမည်ဟု ကြံမှုစိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ တံ၊ ထိုစိတ်သည်။
 ဝါယံဇနေတိ၊ ထောက်ကန် ရွှေ့ရှားမှုကို ဖြစ်စေ၏။ ဝါယော၊
 ထောက်ကန် ရွှေ့ရှားမှုသည်။ ဝိညတ္တိ ဇနေတိ၊ တွန်းကန်မှု အမှု
 အရာအထူးဟူသော ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေ၏။* စိတ္တကိရိယဝါယော
 ဓာတု ဝိပ္ပေါရေန၊ စိတ်ကပြုအပ် ဖြစ်စေအပ်သော ထောက်ကန်
 ရွှေ့ရှားမှု သဘော၏ ပြန့်နှံ့ခြင်းကြောင့်။ သကလကာယဿ၊
 တစ်ကိုယ်လုံး၏။ ဝါ၊ ကိုယ်ဟုခေါ်သော ရုပ်အားလုံး၏။ ပုရတော
 အဘိနီဟာရော၊ လိုရာရှေ့ဘက်သို့ တရွေ့ တရွေ့ချင်း ရှေးရှု
 ဆောင်သွားခြင်းကို။ ဂမနန္တိ၊ သွားခြင်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏။
 (ဟု ဤသို့သိ၏)

ခွေးသိ၊ လူသာမန်သိ မဟုတ်။ ။ဤနည်းအတိုင်း မမှတ်ဘူး၍
 အသိဉာဏ်အထူးသို့ မရောက်
 ဘူးသေးသော သူများက “ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ =
 သွားလျှင်လဲ သွားသည်ဟု သိ၏” ဟူသော ဤပါဠိတော်၌ ယုံမှားရန်
 ရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ရှင်းလင်း သုတ်သင်တော်မူလေပြီ။
 ၎င်းအဋ္ဌကထာကိုပင် မှီ၍ ဤကျမ်း၌လဲ ရှင်းလင်းပြဦးအံ့။ ခွေး
 မြေခွေးများသော်မှလည်း သွားလျှင် သွားတယ်ဟု သိကြသည် မဟုတ်
 လော? ဟူငြားအံ့။ သိကြသည်ကား မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း

---

*လိုရာဘက်သို့ တွန်းကန်သော အမှုအရာသတ္တိ အထူးနှင့်တကွ ထောက်ကန်ရွှေ့ရှားမှု
 ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုပင် ရှင်းလင်းစွာ နားလည်စေရန် “ဝါယောက ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေသည်”ဟု
 ခွဲခြား၍ ဆိုပေသည်။ ဝိညတ်သည် စိတ္တဇရုပ်သာတည်း။ ဝါယောဇရုပ်ဟူ၍ကား မရှိပြီ။

ထိုအသိမျိုးကိုရည်၍ အထက်ပါစကားကို မြတ်စွာဘုရားဟောတော်
မူသည်ကား မဟုတ်ပေ၊ အကြောင်းမူကား — ခွေး မြေခွေး စသော
သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သွားချင်သောစိတ်နှင့် ရွှေ့ရှားမှုတို့ကို ဖြစ်တိုင်း
ဖြစ်တိုင်းလဲ မသိကြ၊ စိတ်နှင့်ရုပ်ကို တစ်ခြားစီခွဲ၍လည်း မသိကြ၊
သွားချင်မှုကြောင့် လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုလဲ မသိကြ။ သွားချင်မှု
အဆင့်ဆင့်နှင့် ရွှေ့ရှားမှု အဆင့်ဆင့်တို့သာရှိကြသည်ဟူ၍လဲမသိ
ကြ၊ အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်လျက် ပြတ်လျက် ချုပ်ပျက်သွားကြသည်ဟူ၍
လည်း မသိကြကုန်။

အမှန်အားဖြင့်သော်ကား — ခွေး မြေခွေးစသော ထို သာမန်
ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သွားစ လှမ်းစ၌ဖြစ်စေ၊ အလယ်၌ဖြစ်စေ၊ အဆုံး၌ဖြစ်
စေ၊ တစ်ရံတစ်ခါသာ သိကြ၏။ တစ်ခြားတစ်ပါးသို့ စိတ်ရောက်လျက်
သွားနေကြသည်သာလျှင် အတိုင်းထက်အလွန်များကုန်၏။ တစ်ရံ
တစ်ခါမျှ သိငြားသော်လည်း ငါကောင် အနေအားဖြင့်သာ သိကြ၏။
မြဲသည့်အနေအားဖြင့်သာသိကြ၏။ မသွားမီကလဲ သည်အနေပင်၊
သွားနေဆဲ၌လဲ သည်အနေပင်၊ မိုင်တစ်ရာမျှ သွားပြီးသော်လည်း
မသွားမီက အကောင်အထည်ကြီးသည်ပင်၊ ယခု ဤအရပ်၌
ရောက်နေသည် ဟူ၍သာ ထင်ကြ၏။ ရှေးကအတိုင်းပင် တည်မြဲ
တည်ရှိနေသည် ဟူ၍သာ ထင်မှတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော
အသိသည် သတ္တဝါဟု ထင်မြင်သော အယူကိုလည်း မပယ်မစွန့်နိုင်၊
ငါကောင်ဟု ထင်မှတ်စွဲလမ်းမှုကိုလည်း မခွာမနုတ်နိုင်၊ ထိုအသိမျိုးကို
အာရုံပြုလျက် မိမိတို့သန္တာန်၌ တစ်ဖန်သိမှု ဝိပဿနာလည်းမဖြစ်၊
ထိုအသိမျိုးမှ ဆက်၍လည်း ဝိပဿနာမဖြစ်၊ ဤသို့ ဘာဝနာကံ၏
ဖြစ်ရာ အာရုံလည်းမဟုတ်၊ နောက်နောက် ဝိပဿနာကံ၏ အကြောင်းလည်း
မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအသိမျိုးသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းလည်း မမည်။

အမှတ်ရမူ ဝိပဿနာ သတိနှင့်ယှဉ်သော အသိမဟုတ်သောကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာလည်း မဖြစ်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ခွေး မြေခွေး စသော သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ထိုအသိမျိုးကို ရည်၍ အထက်ပါစကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည် မဟုတ်ဟူ၍ သိအပ်၏။

သွားတိုင်း သွားတိုင်း “သွားချင်တယ်သွားတယ်”ဟု မှတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အားမူကား - သွားချင်သော စိတ်သည်လည်း တစ်သီး တစ်ခြားဖြစ်လျက် ထင်ရှား၏။ သွားသောရုပ်သည်လည်း တွန်းကန် ရွေ့ရှားသော အမူအရာအားဖြင့် ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့်၊ ထိုယောဂီ သည် သွားချင်သော စိတ်ကိုလဲ ရုပ်နှင့်မရောဘဲ အသီးအခြားသိ၏။ ရွေ့ရှားသောရုပ်ကိုလဲ စိတ်နှင့်မရောဘဲ အသီးအခြားသိ၏။ သွားချင် မှုကြောင့် တွန်းကန်လှုပ်ရှားမှု အဆင့်အဆင့် ဖြစ် ပေါ်သည်ကိုလဲ သိ၏။ သွားချင်မှုအဆင့်ဆင့်နှင့်၊ ရွေ့ရှားမှု အဆင့်ဆင့်တို့သာ ရှိကြ သည်ဟူ၍လဲသိ၏။ သွားချင်မှုများသည် ရွေ့ရှားမှုများသို့ မရောက် ကြ၊ ရွေ့ရှားမှုများသည်လည်း တရွေ့မှတရွေ့သို့ မရောက်ကြမူ၍ အပိုင်းအပိုင်း အဆစ်အဆစ် ပြတ်လျက် ပြတ်လျက် ကုန်ဆုံးသွားကြ သည်ကိုလဲသိ၏။ အဋ္ဌကထာတို့၌ပြသည့် အတိုင်း ခြေတစ်လှမ်း တစ်လှမ်းတွင် ၆-ပိုင်းဖြစ်စေ၊ ထို့ထက် အလွန်ဖြစ်စေပြတ်လျက် ပြတ်လျက် ချုပ်ပျက်သွားကြသည်ကိုလဲ သိ၏။ ထို့ကြောင့်၊ ထိုသို့သော ယောဂီသည် “ငါသွားသည်၊ သူသွားသည် ဟူသောစကားမှာ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရုံမျှသာတည်း။ သွားတတ်သော ငါကောင်၊ သူကောင် ကား မရှိပြီ။ သွားချင်သောစိတ်နှင့်၊ ရွေ့ရှားမှု ပြဋ္ဌာန်းသော ရုပ် အပေါင်းအစုမျှသာရှိသည်။ မျက်စိတစ်မှိတ်ခန့်မျှပင် ခိုင်မြဲသော

ဝတ္ထုကား မရှိပြီ။ မမြဲသောသဘောမျှသာ ရှိသည်။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေသောကြောင့် ဆင်းရဲအစုမျှသာတည်း။ မကောင်းသော သဘောချည်းသာတည်း” ဟူ၍ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် ဆုံးဖြတ်နိုင် လေ၏။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်နိုင်သော အသိဉာဏ်သည် သမ္မုဇဉ် ၄- မျိုးတို့တွင် အသမ္မောဟသမ္မုဇဉ်မည်၏။ “သွားချင်တယ်၊ သွားတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်သိခြင်းသည်ကား ဂေါစရသမ္မုဇဉ် မည်၏။ ထို ၂- ပါးတို့တွင် ဂေါစရသမ္မုဇဉ်က အကြောင်းပေတည်း။ အ-သမ္မောဟ သမ္မုဇဉ်က အကျိုးပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ဂေါစရသမ္မုဇဉ်ကိုသာလျှင် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဖြစ်ပွားစေအပ်၏။ ၎င်းသမ္မုဇဉ် ထက်သန် ပြည့်စုံသော အခါ၌ အ-သမ္မောဟသမ္မုဇဉ်သည် အလိုလိုပင် ဖြစ်ပေါ် လျက် ပြီးစီးပြည့်စုံပါလတ္တံ့။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သွားချင်သော စိတ်နှင့် သွားသော ရုပ်တို့ကို ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း မလစ်လပ်ရအောင် မှတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်သည် သတ္တဝါဟု ထင်မြင်သော အယူကိုလဲ ပယ်စွန့်နိုင်၏။ ငါကောင်ဟု ထင်မှတ်စွဲလမ်းမှုကိုလဲ ခွါနုတ်နိုင်၏။ ပဋိဝိပဿနာ၏ အာရုံဖြစ်သည့်ပြင်၊ နောက်နောက် ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုလဲ ထက်သန် စွာ ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းလဲမည်၏။ အမှတ်ရမှု ဝိပဿနာသတိနှင့် ယှဉ်လျက် ဖြစ်ပွားစေအပ်သော အသိဉာဏ် အစစ်ဖြစ်၍ သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာလဲ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ သော မှတ်သိမှုကို ရည်၍ “ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ= သွားလျှင်လဲ သွားသည် ဟုသိ၏” ဟူသော စကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ သည်ဟူ၍ ယုံမှားမရှိ မြဲမြံစွာ မှတ်အပ်၏။

ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာ အတူရပုံ

“ဣမဿ ပန ဘိက္ခုနော ဇာနနံ သတ္တုပလဒ္ဓိံ ပဇဟတိ၊ အတ္တသည် ဥဠါဋ္ဌေတိ၊ ကမ္မဋ္ဌာနဉ္စေဝ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာစ ဟောတိ = ဤယောဂီ ရဟန်း၏သိခြင်း (အသိဉာဏ်)သည် သတ္တဝါဟု ထင်သော အယူကို ပယ်စွန့်တတ်၏။ ငါကောင်ဟု ထင်မှတ်ခြင်းကို ခွာနုတ်တတ်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းလည်း ဖြစ်၏၊ သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာလည်း ဖြစ်၏” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ဆိုသောကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာ တို့သည် ဤအရာ၌ တရားကိုယ်အားဖြင့် တူကြ၏။ သွားချင်သော စိတ်၊ သွားသောရုပ် စသည်တို့ကို မှတ်သိသော ဉာဏ်တစ်မျိုးတည်း ကိုသာပြုကုန်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏အရကတစ်ခြား၊ သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာ ၏ အရကတစ်ခြားမဟုတ်ပြီ။

သို့သော်လည်း အမည်ရကြောင်းအားဖြင့်ကား ထူးကြသေး၏။ ထူးပုံကား—အမှတ်ရမှု သတိသည် သွားချင်သောစိတ်၊ သွားသောရုပ် စသော အာရုံထဲသို့ ပြေးဝင်သွားကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် သတိပဋ္ဌာနမည်၏။ ဖြစ်စေအပ်၊ ပွားစေအပ်သောကြောင့် ဘာဝနာလည်းမည်၏။ ဤအကြောင်း ၂-ပါးကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာ မည်၏။ ဖြစ်ပွားစေအပ်၍၊ အာရုံ၌သက်ဝင်သော အမှတ်ရမှုဟု ဆိုလို၏။

သိမှုဉာဏ်ဖြစ်လျှင်၊ အမှတ်ရမှု ဤသတိသည်လည်း တစ်ပေါင်းတည်း ယှဉ်တွဲလျက်သာလျှင် ဖြစ်၏။ သတိကင်းသော ဉာဏ်ပညာမည်သည် မရှိချေ။ ထို့ကြောင့်၊ ဤအရာ၌ သတိပြဋ္ဌာန်းသော အသိဉာဏ်ကိုသာလျှင် သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာဟုဆိုအပ်၏။ ဤအသိဉာဏ်သည်ပင်၊ ပဋိဝိပဿနာမည်သော နောက်နောက်ဘာဝနာကံ၏ဖြစ်ရာ အာရုံဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

နောက်နောက် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ထက်သန်စွာ ဖြစ်စေတတ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း တမ္မဋ္ဌာနလည်းမည်၏။ ဘာဝနာကံ၏ အာရုံနှင့်၊ အကြောင်းဖြစ်ပုံကား- သွားချင်တယ်ဟု မှတ်သိမှုကိုပင် မှတ်တယ်ဟု ဖြစ်စေ၊ သိတယ်ဟုဖြစ်စေ၊ တစ်ဆင့်မှတ် သိလျက် ပဋိဝိပဿနာ ဘာဝနာဖြစ်၏။ သွားတယ်ဟု မှတ်သိမှု ကိုပင် တစ်ဆင့် မှတ်သိလျက် ပဋိဝိပဿနာဘာဝနာဖြစ်၏။ ဤနည်းဖြင့် ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ နောက်နောက် ဘာဝနာအမှု၏ အာရုံဖြစ်၏။ ရှေးရှေး မှတ်သိမှုများကြောင့်၊ နောက်နောက် မှတ်သိမှုတို့သည် တိုး၍တိုး၍ ထက်သန်စွာလည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သွားချင်သော စိတ်နှင့်၊ သွားသောရုပ် စသည်တို့ကို အမှတ်ရမှု သတိပြုဌာန်းသော သိခြင်းသည်ပင် ကမ္မဋ္ဌာန်းလည်း ဖြစ်သည်၊ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာလည်း ဖြစ်သည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုပေသည်။

“အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ” - ဤ ပါဠိ၏ အဖွင့်တို့တွင် အသမ္မောဟသမ္ပဇင် ဖြစ်ပုံကို ပြရာ၌-“အဋ္ဌိ- သယံတော အဘိက္ကမတိ၊ ဓာတူနံယေဝ ဂမနံ၊ ဓာတူနံ ဌာနံ၊ ဓာတူနံ နိသဇ္ဇာ၊ ဓာတူနံ သယနံ” -ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားတို့ကို မှီ၍ ကမ္မဋ္ဌာနဉ္စေဖြင့် သမထ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်ဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။ ဤအရာ၌ နှိုင်းချိန်ရန် ၎င်း အဋ္ဌကထာဖွင့် အလုံးစုံကို ထုတ်ပြဦးအံ့။

အဘိက္ကမာဒိသု ပန အသမ္ပယုနံ အသမ္မောဟသမ္ပဇင်၊ တံ ဧဝံ ဝေဒိတဗျံ၊ ဣဓ ဘိက္ခု အဘိက္ကမန္တော ဝါ ပဋိက္ကမန္တော ဝါ “ယထာ အန္ဓပုထုဇ္ဇနာ အဘိက္ကမာဒိသု “အတ္တာ အဘိက္ကမတိ၊ အတ္တနာ အဘိက္ကမော နိဗ္ဗတ္တိတော’တိ ဝါ၊ ‘အဟံအဘိက္ကမာမိ၊ မယာ အဘိက္ကမော နိဗ္ဗတ္တိတော’တိ ဝါ သမ္ပယုန္တိ”။ တထာ အသမ္ပယုန္တော

အဘိက္ကမာမိတိ စိတ္တေ ဥပ္ပလ္လမာနေ တေနော စိတ္တေန သဒ္ဓိ
 စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝါယောဓာတု ဝိညတ္တိ ဇနယမာနာ ဥပ္ပလ္လတိ၊ ဣတိ
 စိတ္တကိရိယဝါယောဓာတုဝိပွါရဝသေန အယံ ကာယသမ္ပတော အဋ္ဌိ
 သယံတော (ရူပသယံတော ဟု ရှိမူ သာ၍သင့်၏)။ အဘိက္ကမတိ၊
 တဿေဝအဘိက္ကမတော ဧကေန ပါဒုဒ္ဓရဏေ ပထဝီဓာတု
 အာပေါဓာတူတိ ဒွေ ဓာတုယော ဩမတ္တာ ဟောန္တိ မန္နာ၊ ဣတရာ
 ဒွေ အဓိမတ္တာ ဟောန္တိ ဗလဝတိယော၊ တထာ အတိဟရဏ
 ဝီတိဟရဏေသု။ ဝေါသလ္လနေ တေဇော ဝါယော ဓာတုယော
 ဩမတ္တာ ဟောန္တိ မန္နာ၊ ဣတရာ ဒွေ အဓိမတ္တာ ဟောန္တိ
 ဗလဝတိယော၊ တထာ သန္တိက္ခေပနသန္တိရမ္မနေသု။ တတ္ထ ဥဒ္ဓရဏေ
 ပဝတ္တာ ရူပါရူပဓမ္မာ အတိဟရဏံ န ပါပုဏန္တိ၊ တထာ အတိဟရ-
 ဏေ ပဝတ္တာ ဝီတိဟရဏံ၊ ဝီတိဟရဏေ ပဝတ္တာ ဝေါသလ္လနံ၊ ဝေါ
 သလ္လနေ ပဝတ္တာ သန္တိက္ခေပနံ၊ သန္တိက္ခေပနေ ပဝတ္တာ သန္တိရမ္မနံ န
 ပါပုဏန္တိ။ တတ္ထ တတ္ထေဝ ပဗ္ဗံ ပဗ္ဗံ သန္တိ သန္တိ ဩဓိ ဩဓိ ဟုတွာ
 “တတ္ထကပါလေ ပက္ခိတ္တတိလာနိ ဝိယ ပဋပဋာယန္တာ” ဘိဇ္ဇန္တိ။ တတ္ထ
 ကော ဧကော အဘိက္ကမတိ၊ ကဿ ဝါ ဧကဿ အဘိက္ကမနံ၊
 ပရမတ္ထတော ဓာတူနံယေဝ ဂမနံ၊ ဓာတူနံ ဌာနံ၊ ဓာတူနံ နိသလ္လာ၊
 ဓာတူနံ သယနံ။ တသ္မိ တသ္မိဉ္စိ ကောဌာသေ သဒ္ဓိ ရူပေန -

အညံ ဥပ္ပလ္လတေ စိတ္တံ၊ အညံ စိတ္တံ နိရုဇ္ဈတိ။

အ-ဝီစိ မနုသမ္ပန္နော၊ နဒီ သောတောဝ ဝတ္တတိ။

ဧဝံ အဘိက္ကမာဒီသု အ-သမ္ပုယုနံ အ-သမ္မောဟသမ္ပဇညံ
 နာမ။ (ဒိ-၄ ၁-၁၇၂။ မ-၄ ၁-၂၆၅)

မြန်မာပြန်။ ။ ရှေ့သို့သွားခြင်း စသည်တို့၌ မတွေ့ဝေခြင်း=အမှန် အတိုင်း သိခြင်းသည် အ-သမ္မောဟသမ္ပဇဉ် မည်၏။ ၎င်းကို ဤဆိုလတ္တံ့အတိုင်း သိအပ်၏။ ဤသာသနာ၌ (ဝိပဿနာယောဂီ) ရဟန်းသည် ရှေ့သို့ သွားဆဲဖြစ်စေ၊ နောက်သို့ပြန် ဆဲဖြစ်စေ၊ “ပြောင်းပြန်ဥပမာအားဖြင့် အန္ဓပုထုဇဉ်တို့သည် ရှေ့သို့သွားခြင်း စသည်တို့၌ (လိပ်ပြာကောင်၊ ဝိညာဏ်ကောင်၊ အသက် အတ္တ စသည်ဖြင့် ခေါ်အပ်သော) ငါကောင်က ရှေ့သို့သွား သည်၊ ရှေ့သို့ သွားခြင်းကို ငါကောင်က ဖြစ်စေသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ၊ ငါကရှေ့သို့ သွားသည်၊ ရှေ့သို့သွားခြင်းကို ငါကဖြစ်စေသည် ဟူ၍ဖြစ်စေ၊ တွေ့ဝေကြ သိမှားကြ မျက်စိလည်ကြသကဲ့သို့” ထိုအတူ မတွေ့ဝေ မသိမှား မျက်စိမလည်မူ၍ ရှေ့သို့ သွားမည်ဟု စိတ်ဖြစ်လျှင် ထိုစိတ်နှင့် အတူပင် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော လှုပ်ရှားမှုသဘောသည် လိုရာဘက်သို့ တွန်းကန်မှုကို ဖြစ်စေလျက် ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤသို့ စိတ်ကပြုအပ်သော လှုပ်ရှားမှု၏ ပြန့်နှံ့လှုပ်ရှားခြင်း အလိုအားဖြင့် ကိုယ်ဟုခေါ်သော ဤအရိုးစုသည် (ရူပသဃာတောဟုရှိလျှင်၊ ဤရုပ်အပေါင်းသည်) ရှေ့သို့သွား၏။ ရှေ့သို့သွားသော ထိုရုပ် အပေါင်း၏ (အရိုးစု၏) ပင်လျှင် တစ်ကြိမ်တစ်ကြိမ် ခြေကြွမှု၌ ပထဝီ၊ အာပေါဟူသော ဤဓာတ်တို့သည် သတ္တိညံ့ကုန်၊ နုန့်ကုန်၏။ တေဇော၊ ဝါယောဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် သတ္တိထက်ကုန်၊ အားကြီးကုန် ၏။ ခြေလှမ်းမှု၊ ခြေကို ရှေ့သို့ တိုးဆောင်မှုတို့၌ ထိုအတူပင်တည်း။ ခြေလှမ်းအရှိန်ကို စွန့်လွှတ်မှု၌ တေဇော၊ ဝါယောဓာတ်တို့သည် သတ္တိညံ့ကုန် နုန့်ကုန်၏။ ပထဝီ၊ အာပေါဓာတ်တို့သည် သတ္တိထက် ကုန်၊ အားကြီးကုန်၏။ ခြေကိုချမှု၊ ဖိနင်းမှုတို့၌ ထိုအတူပင်တည်း။

(ဥဒ္ဓရဏ ဂတိကာ ဟိ တေဇောဓာတု၊ တိရိယဂတိကာယ ဟိ ဝါယောဓာတုယာ ဂရုတရသဘာဝါ ဟိ အာပေါဓာတု ဤသို့ စသော ဋီကာနှင့်အညီ ကြွမှုသည် နောက်လိုက် ဝါယောနှင့်တကွ လွန်ကဲသော တေဇောဓာတ်ဖြင့် ပြီး၏။ လှမ်းမှုနှင့်၊ ရှေ့သို့ဆောင် မှုသည် နောက်လိုက် တေဇောနှင့် တကွ လွန်ကဲသော ဝါယောဓာတ် ဖြင့်ပြီး၏။ အရှိန်ကိုလွှတ်မှုသည် နောက်လိုက်ပထဝီနှင့်တကွ လွန်ကဲသော အာပေါဓာတ်ဖြင့်ပြီး၏။ အဋ္ဌသာလိနိဋ္ဌိ ပထဝီကို လေးသည်ဟုဆို၏။ ဤ၌ကား ဂရုတရ သဘာဝါ - ဟု ဆိုသောကြောင့် အာပေါက ပထဝီထက်ပင် လေးသေး သည်ဟု ဆိုရာကျရောက်၏။ ချခြင်းနှင့် ဖိနင်းခြင်းသည် နောက်လိုက် အာပေါနှင့်တကွ ပထဝီဓာတ်ဖြင့်ပြီး၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ကြွမှုကိုသိလျှင် တေဇောကို သိ၏။ လှမ်းမှု၊ ရှေ့သို့ဆောင်မှုတို့ကိုသိလျှင် ဝါယောကို သိ၏။ လွှတ်မှုကိုသိလျှင် အာပေါကို သိ၏။ ချမှု၊ နင်းမှုတို့ကိုသိလျှင် ပထဝီကို သိ၏-ဟူသော ဤအထူးကိုလည်း မှတ်သားအပ်၏။)

ထိုတွင် ကြွဆဲ၌ ကြွချင်သော အမူအရာ၊ ကြွသောအမူ အရာ အားဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော နာမ်၊ ရုပ်တရားတို့သည် လှမ်းဆဲသို့ မရောက် ကုန်။ (ရူပါရူပဓမ္မာတိ ဥဒ္ဓရဏာကာရေန ပဝတ္ထာ ရူပ ဓမ္မာ၊ တံသမုဋ္ဌာပကာ အရူပဓမ္မာ ဝ = ရုပ်၊ နာမ် တရားတို့ဟူသည်မှာ ကြွသောအမူအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောရုပ်တရားတို့နှင့် ၎င်းကြွမှု ရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကြွချင်မှု နာမ်တရားတို့ပင်တည်း—ဋီကာ) ထိုအတူ လှမ်းဆဲ၌ဖြစ်ကုန် သော နာမ်၊ ရုပ်တို့သည် ရှေ့ကို ဆောင်ဆဲသို့ မရောက်ကုန်၊ ဆောင်ဆဲ၌ဖြစ်သောနာမ်၊ ရုပ်တို့သည် လွှတ်ဆဲသို့ မရောက်ကုန်၊ လွှတ်ဆဲ၌ဖြစ်သော နာမ်၊ ရုပ်တို့သည် ချဆဲသို့ မရောက်ကုန်၊ ချဆဲ၌ဖြစ်သော နာမ်၊ ရုပ်တို့သည် ဖိနင်းဆဲသို့ မရောက်ကုန်၊

ထိုထိုအခိုက်အတန့်၌သာလျှင် တစ်ဆစ်စီ တစ်ဆစ်စီ၊ တစ်စပ်စီ တစ်စပ်စီတစ်ခြားစီ တစ်ခြားစီ၊ ဖြစ်လျက် ပျက်စီးကုန်၏။ ဥပမာ— အလွန်ပူသော အိုးကင်းထဲ၌ ထည့်အပ်သော နှမ်းတို့သည် ဖျစ်ဖျစ် ဖျစ်ဖျစ် မြည်ကုန်လျက် ပျက်ကြသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ထိုသို့ ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်ထဲ၌ ရှေ့သို့ သွားတတ်သော မည်သူတစ်ယောက် ရှိနိုင်အံ့နည်း။ ရှေ့သို့သွားမှုသည် မည်သူတစ်ယောက်၏ အမှု ဖြစ်နိုင်အံ့နည်း။ ကိုယ်တိုင် ပျက်မှောက်သိအပ်သည့် မြင့်မြတ်မှန်ကန်သော အနက်သဘောအားဖြင့်သော်ကား သတ္တဝါကောင်၊ ငါကောင် မဟုတ်သော ဓာတ်သဘောတို့၏သာလျှင် သွားမှုပေတည်း။ ဓာတ်သဘောတို့၏သာလျှင် ရုပ်မှု၊ ထိုင်မှု၊ အိပ်မှုပေတည်း။ ထိုထိုသွားမှု ကြုံမှုစသော အဖို့၌ ရုပ်နှင့် တကွ—

“တစ်ပါးသော စိတ်ဟောင်း ချုပ်၏၊ တစ်ပါးသော စိတ်သစ် ဖြစ်ပေါ်၏။ မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ စိတ်အစဉ်သည် မခြားမပြတ် ဆက်စပ်လျက်ဖြစ်၏” -

ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ရှေ့သို့သွားခြင်းစသည်တို့၌ မတွေ့ဝေခြင်း=အမှန်အတိုင်း သိခြင်းသည် အသမ္မောဟသမ္ပဇဉ်မည်၏။ (မြန်မာပြန်)

အထက်ပါအဋ္ဌကထာ၌ “ရှေ့သို့သွားမည်ဟု စိတ်ဖြစ်လျှင်၊ ၎င်းနှင့်အတူပင် စိတ္တဇ ဝါယောဓာတ်သည် ဝိညတ်ကိုဖြစ်စေလျက် ဖြစ်ပေါ်၏” ဤသို့စသော စကားတို့သည် သမထ ဓာတုဝဝတ္ထာန်နှင့် မဆိုင်ကုန်၊ ဝိပဿနာနှင့်သာ ဆိုင်ကုန်၏။ “ကြွဆဲ၌ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့သည် လှမ်းဆဲသို့ မရောက်ကုန်” ဤသို့စသော စကား

1-20A

များသည်ကား ဝိပဿနာ၏အရာသာဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားပြကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-ထိုသို့သော အသိဉာဏ်သည် သမထယောဂီအားမဖြစ်၊ဝိပဿနာယောဂီအားသာ ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ စကားအလုံးစုံဖြင့်၊ “ဂေါစရသမ္ပလေဉ်မည်သော ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်သော အခါ၌ မတွေ့မဝေ ဆုံးဖြတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အထူး ဖြစ်ပုံကိုသာ ပြသည်” ဟု မှတ်အပ်၏။ ဓာတူနံ ဂမနံစသည်၌ ဓာတုသဒ္ဓါသည်လည်း အတ္တ၊ သတ္တ၊ ဇီဝ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့်၊ နာနာဓာတုဝိနိဗ္ဗောဂ ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်သာမန်ကို ဓာတု၏အရဟု ယူလျှင်လဲသင့်၏။ ဝိပဿနာရှုသူအား သွားဆဲစသည်၌ လွန်ကဲသော ပထဝီဓာတ် စသည်တို့သည် အများအားဖြင့် ထင်ရှားတတ်သောကြောင့်၊ ယင်း ပထဝီစသော ဓာတ် ၄-ပါးကိုသာယူလျှင်လဲသင့်သည်သာတည်း။ အဋ္ဌိသယံာ်တောဟူသော ပုဒ်သည်ကား အဋ္ဌကထာတို့၌ တညီတည်းရှိ၏။ သို့သော်လည်း၊ “ဝိပဿနာရှုသူအား အရိုးစုပညတ် ထင်သည်၊ ၎င်းပညတ်ကို သိသောဉာဏ်ဖြစ်သည်” ဟူ၍လဲ မဆိုသင့်ပေ။ “အရိုးစုဟူသော သမထယောဂီအား သွားမည် ကြံသောစိတ် စသည်ကို သိသောဉာဏ် ဖြစ်သည်” ဟူ၍လဲ မဆိုသင့်ပေ။ ထို့ကြောင့် ရူပသယံာ်တော ဟူသော ပုဒ်သည်သာလျှင် အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့ရေးခဲ့ရင်း မူလပါဠိမှန် ဖြစ်ရာ၏။ အဋ္ဌိသယံာ်တော ပုဒ်သည်ပင် မူလပါဠိမှန် ဖြစ်စေကာမူ “အရိုးစုထင်သည်၊ အရိုးစုကိုသိသည်” ဟူသော အနက်သည်ကား မသင့်သည်သာတည်း။ တပ်မက်သာယာဖွယ် ကင်းသည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားစေရန်၊ ရုပ် အပေါင်းဟု ထင်ခြင်း၊ သိခြင်းကိုပင် အရိုးစုဟု ထင်ခြင်း၊ သိခြင်း

ကဲ့သို့ တင်စား၍ ပြဆိုသည်” ဟူ၍သာ မှတ်ယူ သင့်ပေသည်။

အချို့က ဓာတုဝဝတ္ထာန် သမထအရာ၌လာသော စုဏ္ဏမနသိ ကာရမှ နည်းယူ၍ ဝိပဿနာအရာ၌လည်း လှမ်းသောခြေ စသည်ကို အမှန်အမှန်ပြု၍ နှလုံးသွင်းရမည်ဟုဆိုကြ၏။ ထိုသို့ နှလုံးမသွင်း အပ်ကြောင်းကို ရှေး၌လဲဆိုခဲ့ပြီ။ အကြောင်းမူကား-ခြေလှမ်းဆဲ၌ လွန်ကဲပြဋ္ဌာန်းသော ဝါယောဓာတ်ကိုသာ ပဓာန ပြု၍ရှုရန် အဋ္ဌ- ကထာ၌ပြ၏။ ဝါယောဓာတ် ဟူသည်မှာလည်း ဝိတ္ထမ္ဘန လက္ခဏာ၊ သမုဒီရဏရသာ၊ အဘိနီဟာရ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဟူသည်နှင့် အညီ ထောက်ကန် တောင့်တင်းမှုသာလျှင် ပင်ကိုယ်ရင်း အထည်ကိုယ်ရှိ ၏။ လှုပ်ရှားတတ်သော သတ္တိရှိ၏။ လိုရာဘက်သို့ တွန်းရွှေ့ နေသော အမှုအရာရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍၊ သွားစဉ်၌ တောင့်ခဲခြင်း၊ လှုပ်ရှားခြင်း၊ တွန်းရွှေ့ခြင်းတို့ကို သိမှုသည် သာလျှင် လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တို့ အလိုအားဖြင့် ပြဓာန်းသော ဝါယောဓာတ်ကို အမှန်သိမှုဖြစ်ပေသည်။ အမှန်အမှန်ဟု သိခြင်းသည်ကား အမှန် ပညတ်ကိုသာ သိမှုဖြစ်၏။ ထိုဝါယော ရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသော ရုပ်တို့ကိုလည်း ကောင်း လက္ခဏာ စသည်အလိုအားဖြင့် အမှန်သိမှုကား မဖြစ်သည် သာတည်း။

ရပ်သောအခါ၊ ထိုင်သောအခါ၊ လျောင်းအိပ်သောအခါတို့၌ ဌိတော ဝါ ဌိတောမှီတိ ပဇာနာတိ စသော သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိနှင့် အညီ ရပ်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ အိပ်တယ်ဟု မှတ်အပ်၏။ သတိ၊ သမာဓိ၊ ဉာဏ်ရင့်သန်သောအခါ၌ ရပ်ချင်သောစိတ်နှင့် ရပ်သော အမှု အရာဖြင့် တောင့်လျက် တောင့်လျက်ဖြစ်သော ဝါယောရုပ်၊ ထိုင်ချင် သောစိတ်နှင့် ထိုင်သောအမှုအရာဖြင့် တောင့်လျက် တောင့်လျက်ဖြစ်

သော ဝါယောရုပ်၊ အိပ်ချင်သော စိတ်နှင့် အိပ်သော အမူအရာဖြင့် ဖြစ်သော ဝါယော၊ ပထဝီရုပ်တို့ကို ပဓာနပြု၍ ထင်ရှားသိလတ္တံ့။ ဤအရာ၌ ရှုမှတ်ခြင်း ကင်းသော သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိပုံမှ ဝိပဿနာ ယောဂီ၏ သိပုံထူးခြားမြင့်မြတ်ကြောင်းကို ဈာနဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ပြ၏။

ဧကော ဟိ ဘိက္ခု ဂစ္ဆန္တော အညံ စိန္တေန္တော အညံ ဝိတက္ကေန္တော ဂစ္ဆတိ၊ ဧကော ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိသဇ္ဇေတွာဝ ဂစ္ဆတိ။ တထာ ဧကော တိဋ္ဌန္တော၊ နိသီဒန္တော၊ သယန္တော၊ အညံ စိန္တေန္တော အညံ ဝိတက္ကေန္တော သယတိ၊ ဧကော ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိသဇ္ဇေတွာဝ သယတိ။ (၃၄၇)

ဧကော ဘိက္ခု၊ တစ်ဦးသောရဟန်းသည်။ ဂစ္ဆန္တော၊ သွားလတ်သော်။ အညံ စိန္တေန္တော၊ တစ်ခြားတစ်ပါးကို စိတ်ကူးလျက်။ အညံ ဝိတက္ကေန္တော၊ တစ်ခြားတစ်ပါးကို ကြံစည်လျက်။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။ ဧကော၊ တစ်ဦးသောရဟန်းသည်။ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိသဇ္ဇေတွာဝ၊ မှတ်သိမှုကမ္မဋ္ဌာန်းကို မလွတ်မှု၍သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။ တထာ၊ ထို့အတူ။ ဧကော၊ တစ်ဦးသော ရဟန်းသည်။ တိဋ္ဌန္တော၊ ရပ်တည်လတ်သော်။ နိသီဒန္တော၊ ထိုင်လတ်သော်။ သယန္တော၊ လျောင်းအိပ်လတ်သော်။ အညံ စိန္တေန္တော၊ တစ်ခြားတစ်ပါးကို စိတ်ကူးလျက်။ အညံ ဝိတက္ကေန္တော၊ တစ်ခြားတစ်ပါးကို ကြံစည်လျက်။ တိဋ္ဌတိ၊ ရပ်၏။ နိသီဒတိ၊ ထိုင်၏။ သယတိ၊ အိပ်၏။ ဧကော၊ တစ်ဦးသော ရဟန်းသည်။ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိသဇ္ဇေတွာဝ၊ မှတ်သိမှု

ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မလွတ်မူ၍ သာလျှင်။ တိဋ္ဌတိ၊ ရပ်၏။ နိသိဒတိ၊ ထိုင်၏။ သယတိ၊ လျောင်းအိပ်၏။

သမ္မဇေည မှတ်ပုံ

အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ-နှင့်အညီ ရှေ့သို့သွားလျှင်၊ ယိမ်းလျှင်၊ နောက်သို့ ပြန်လျှင်၊ ဆုတ်လျှင်၊ ဘေးသို့ယိမ်းလျှင်၊ ကုန်းလျှင်၊ ကော့လျှင်၊ “သွားတယ်၊ ယိမ်းတယ်၊ ပြန်တယ်၊ ဆုတ်တယ်၊ ကုန်းတယ်၊ ကော့တယ်” ဟု မှတ်အပ်၏။ ရင့်သန်သောအခါ၌ သွားချင်ယိမ်းချင်သောစိတ် စသည်နှင့် သွားခြင်းယိမ်းခြင်းစသော အမှုအရာဖြင့် လှုပ်ရှားသော ဝါယောရုပ်တို့ကို ပဓာနပြု၍ ထင်ရှားသိလတ္တံ့။

အာလောကိဇော ဝိလောကိဇော သမ္မဇာနကာရီ

တုံတုံကြည့်လျှင် စောင်းငဲ့၍၊ ငဲ့၍၊ မော့၍၊ ပြန်လှည့်၍ ကြည့်လျှင် ကြည့်တယ်ဟု မှတ်အပ်၏။ မြင်လျှင် မြင်တယ်ဟု မှတ်အပ်၏။ ဤသို့ မှတ်သိခြင်းသည်ပင်လျှင် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို မစွန့်သောကြောင့် ဂေါစရ သမ္မဇဉ်မည်၏။

ကမ္မဋ္ဌာနဿ ပန အဝိဇောနမေဝ ဂေါစရသမ္မဇဉံ၊ တသ္မာ ခန္ဓဓာတု အာယတန ကမ္မဋ္ဌာနိကေဟိ အတ္တနော ကမ္မဋ္ဌာနဝသေနော၊ ကသိဏာဒိ ကမ္မဋ္ဌာနိကေဟိ ဝါ ပန အတ္တနော ကမ္မဋ္ဌာန သီသေနော အာလောကန ဝိလောကနံ ကာတဗ္ဗံ။ (ဒီ-ဋ္ဌ ၁-၁၇၃)

ကမ္မဋ္ဌာနဿ၊ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဝိဇောနမေဝ၊ မစွန့်ခြင်းသည်ပင်လျှင်။ ဂေါစရသမ္မဇဉံ၊ ဂေါစရ

သမ္ပဇဉ်မည်၏။ ။(သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့၏ စားကျက်ဖြစ်သော အာရုံ၌ သိမှုဟု ဆိုလို၏) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ခန္ဓ ဓာတု အာယတန ကမ္မဋ္ဌာနိကေဟိ၊ ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနတို့ကို ရှုမှု = ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း ရှိကုန်သော သူတို့သည်။ အတ္တနော ကမ္မဋ္ဌာန ဝသေနေဝ၊ မိမိတို့၏ ကမ္မဋ္ဌာန်း အလိုအားဖြင့် သာလျှင်။ အာလောကနဝိလော ကနံ၊ တဲ့တဲ့ကြည့်ခြင်း၊ စောင်းငဲ့၍ ကြည့်ခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုအပ်၏။ ကသိကာဒိ ကမ္မဋ္ဌာနိကေဟိ ဝါ ပန၊ ကသိုဏ်းစသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ရှိသောသူတို့သည်ကား။ အတ္တနော ကမ္မဋ္ဌာနသိသေနေဝ၊ မိမိတို့၏ သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ခေါင်းပြုသဖြင့် (အလေးမူသဖြင့်) သာလျှင်။ အာလောကန ဝိလောကနံ၊ တဲ့တဲ့ ကြည့်ခြင်း၊ စောင်းငဲ့၍ ကြည့်ခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုအပ်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။သမထကို အားထုတ်နေသောသူသည် တစ်စုံတစ်ရာကို ကြည့်လိုလျှင်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလက်လွှတ်၍ မကြည့်အပ်။ သားငယ်ရှိသော နွားမသည် သားငယ်ကို ကြည့်လျက်သာလျှင် အစာစားသကဲ့သို့ ထို့အတူ၊ မိမိ၏ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အလေးမူ၍ နှလုံးသွင်းလျက်သာလျှင် ကြည့်ရှုအပ်၏။ ဝိပဿနာ ယောဂီသည်ကား ဘယ်အရာမဆို ဝိပဿနာ၏ အာရုံ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ကြည့်လိုလျှင်၊ ယင်းစိတ်ကို ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နာမ် အာယတန ၂-ပါး၊ နာမ်ဓာတ် ၂-ပါးတို့ကိုသိသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ ထိုစိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော မျက်စိဖွင့်ခြင်း၊ မျက်လုံးလှည့်ခြင်း၊ ခေါင်း မျက်နှာပြုပြင်ခြင်း အမှုအရာတို့ကို မှတ်ခြင်းဖြင့်လည်း ရုပ် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို သိသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ မြင်သောစိတ် စသည်ကို မှတ်ခြင်းဖြင့်လည်း ခန္ဓာငါးပါး အာယတန ၄-ပါး ဓာတ် ၄-ပါးတို့ကို သိသော

ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ ဆက်လက်၍ ဆင်ခြင်မှု ဖြစ်သေးလျှင် ယင်းဆင်ခြင်မှုကို မှတ်ခြင်းဖြင့်လည်း ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ကို သိသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ကြည့်လိုမှု စသည်တို့သည် သမထ၌ကဲ့သို့ ဝိပဿနာ၏ အာရုံမှ တသီးတခြား မဖြစ်ကုန်ပြီ။ ထို့ကြောင့် မိမိကမ္မဋ္ဌာန်း အလိုအားဖြင့်သာလျှင် ကြည့်ခြင်းကို ပြုရမည်ဟု မိန့်ဆိုပေသည်။ သမထယောဂီကဲ့သို့ မိမိကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းချည်တလှည့်၊ ကြည့်ရှုချည်တလှည့် အားဖြင့် အထူးပြုဖွယ်မရှိပြီ။ ပေါ်ရာပေါ်ရာ နာမ် ရုပ်ကို မှတ်မြဲ တိုင်းသာ မှတ်လျက် ကြည့်ရမည်ဟူလို။ ဤသို့ မှတ်ခြင်းဖြင့် ဉာဏ် ရင့်သောအခါ၌ ကြည့်လိုသော စိတ်နှင့် မျက်စိဖွင့်ခြင်း၊ မျက်လုံး မျက်နှာ စသည်ပြင်ခြင်း အမူအရာအားဖြင့် လှုပ်ရှား တွန်းဆောင် သော ဝါယော ရုပ်ကို ပဓာနပြု၍ ထင်ရှားသိလတ္တံ့။

သမိဋ္ဌိဇေတ ပဿာရိဇေတ သမ္မုဇေနကာရီ

လက် ခြေတို့ကို ကွေးလျှင် 'ကွေးတယ် ကွေးတယ်'ဟု မှတ်အပ်၏။ ဆန့်လျှင် 'ဆန့်တယ် ဆန့်တယ်'ဟု မှတ်အပ်၏။ ရမ်းလျှင် ခါလျှင်၊ တွန်းလျှင်၊ ဆွဲလျှင်၊ လှုပ်လျှင်၊ 'ရမ်းတယ်၊ ခါတယ်၊ တွန်းတယ်၊ ဆွဲတယ်၊ လှုပ်တယ်'ဟု မှတ်အပ်၏။ ကြွလျှင်၊ မြှောက်လျှင်၊ ချလျှင်၊ 'ကြွတယ်၊ မြှောက်တယ်၊ ချတယ်'ဟု မှတ်အပ်၏။ ဉာဏ်ရင့်သော အခါ၌ ကွေးလိုဆန့်လိုသောစိတ် စသည်နှင့် ကွေးဆန့်သော အမူအရာစသည်ဖြင့် လှုပ်ရှားတွန်းဆောင်သော ဝါယော ရုပ်တို့ကို ပဓာနပြု၍ ထင်ရှားသိလတ္တံ့။ ဤကွေးမှု ဆန့်မှု၌ ဂေါစရ သမ္မုဇေကို ဝတ္ထုနှင့်တကွ အဋ္ဌကထာ၌ ပြ၏။

ဝတ္ထုကား။ ။မထေရ်ကြီးတစ်ပါးသည် တပည့်များနှင့် စကားပြောစဉ် လက်ကို ရုတ်တရက်ကွေးပြီးမှ တည်မြဲနေရာ၌ တစ်ဖန်ပြန်ထားပြီးလျှင် ဖြေးညှင်းစွာ ကွေးပြန်သတဲ့။ ထိုအခါ၌ တပည့်တို့က “အရှင်ဘုရား! လက်ကို အဘယ့်ကြောင့် တည်မြဲနေရာ၌ ပြန်ထားပြီးလျှင် ဖြေးညှင်းစွာ တစ်ဖန် ကွေးပါသလဲ” ဟု မေးကြ၏။ ငါ့ရှင်တို့! ငါသည် တရား အားထုတ်စပြုခဲ့သော ကာလမှစ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို လွှတ်ပြီးလျှင် လက်ကို မကွေးမိဘူးချေ။ ယခုမူကား သင်တို့နှင့် စကားပြောရ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို လွှတ်ပြီးလျှင် ကွေးမိလေသည်။ သို့အတွက် တည်မြဲနေရာ၌ တစ်ဖန်ပြန်ထားပြီးလျှင် ကွေးပေသည်ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထိုအခါ၌ တပည့်များက “ကောင်းပါပေစွ - အရှင်ဘုရား! ရဟန်းမည်သည်မှာ ဤသို့ သဘော ရှိသင့်ပါပေသည်” ဟု လျှောက်ကြသတဲ့။

ဤဝတ္ထု၌ကဲ့သို့ ကွေးတိုင်း ဆန့်တိုင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မလွှတ်မူ၍ “ကွေးတယ်၊ ကွေးတယ်၊ ဆန့်တယ်၊ ဆန့်တယ်” ဟု မှတ်ခြင်းဖြင့် ကွေးချင် ဆန့်ချင်သောစိတ်နှင့် ကွေးဆန့်သော အမူအရာအားဖြင့် တရွေ့တရွေ့ချင်း လှုပ်ရှားသော ရုပ်တို့ကိုသိခြင်းသည် ဂေါစရသမ္ပဇဉ် မည်၏။ ၎င်းသမ္ပဇဉ် ထက်သန်သောအခါ၌ “ကိုယ်ထဲ၌ ကွေးအောင် ဆန့်အောင်ပြုလုပ်တတ်သော ငါကောင်ဟူ၍ မရှိပြီ၊ ကွေးချင် ဆန့်ချင်သောစိတ်ကြောင့် တရွေ့တရွေ့ချင်း ဖြစ်ပေါ်သော လှုပ်ရှားမှုကလေးများက ရှိကြသည်၊ ကွေးချင်ဆန့်ချင်သောစိတ်သည် ကွေးမှုဆန့်မှုသို့မရောက်ဘဲ ကုန်ပျက်သွားသည်၊ ကွေးမှုဆန့်မှု အဆင့်ဆင့်တို့သည်လည်း ငါစိတ်ဆင့်မှ တစ်ဆင့်သို့ မရောက်ဘဲ ကုန်ပျက်သွားကြသည်၊ မမြဲသော တရားချည်းပါတကား၊ ဆင်းရဲသော

တရား = မကောင်းသော တရားချည်းပါတကား၊ ငါကောင်မဟုတ်သော တရားချည်းပါတကား” ဟူ၍ ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်သော အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤဉာဏ်သည် အသမ္မောဟ သမ္မဇေ မည်၏။

ကွေးတယ်၊ ဆန့်တယ်ဟုမှတ်လျှင် အမည်ပညတ်နှင့် ကွေးဆန့်သော လက်ခြေသဏ္ဍာန် ပညတ်တို့ကိုသာ သိရာသည် မဟုတ်လော? ဟူငြားအံ့။ အားထုတ်စ ကာလ၌ အမည် ပညတ်၊ သဏ္ဍာန်ပညတ်တို့ကိုလည်း နှလုံးသွင်းမိ၏။ လှုပ်ရှားမှုဝါယောရုပ်ကိုလည်း သိ၏။ ဤသို့ ရောပြွမ်းသောသိမှုဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း သတိ သမာဓိဉာဏ် ရင့်သန်သောအခါ၌ကား ထိုပညတ်များကို နှလုံးမသွင်းမိတော့ဘဲ ကွေးချင်ဆန့်ချင်သောစိတ်နှင့် လှုပ်ရှားမှု အဆင့်ဆင့်တို့၏ တစ်ဆင့်ချင်း တစ်ဆင့်ချင်းပေါ်၍ ပျောက်ပျက်သွားခြင်းကိုသာ သိလျက် ဝိပဿနာဉာဏ်ချည်းသာ သန့်ရှင်းစွာ ဖြစ်နိုင်ပါ၏။ ဤသို့သော အဓိပ္ပါယ်ကို ဤအခန်း၏ အစ၌လဲ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

သင်္ခါဒီ ပတ္တ ခိဝရ ဓာရဏေ သမ္မဇေနကာရီ

အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို ဝတ်ရုံခြုံသော အခါ၌ ဝတ်တယ်၊ ရုံတယ်၊ ခြုံတယ် စသည်ဖြင့် မှတ်အပ်၏။ သပိတ် ခွက်ပန်းကန် ဇွန်းစသော အသုံးအဆောင် ဝတ္ထုတစ်စုံတစ်ခုကို ကိုင်၊ ယူသုံးဆောင်လျှင် “ထိတယ်၊ ကိုင်တယ်၊ ယူတယ်၊ ချထားတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်အပ်၏။ ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ ဝတ်ရုံ ကိုင်ယူလိုသောစိတ် စသည်နှင့် ထိုစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သောလှုပ်ရှားမှု ဝါယောရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တွေ့ထိရသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်နှင့် ထိမှု ကာယဝိညာဏ် စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း ပဓာနပြု၍ ထင်ရှားလတ္တံ့။

အသိဇော ပိဇော ခါယိဇော သာယိဇော သမ္ပဇောနကာရီ

စားလျှင်၊ သောက်လျှင်၊ ဝါးလျှင်၊ လျက်လျှင် “စားတယ်၊ သောက်တယ်၊ ဝါးတယ်၊ လျက်တယ်၊ မျိုတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်အပ်၏။ ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ စားလိုသော စိတ်စသည်နှင့် စားသော အမှုအရာ စသည်ဖြင့် လှုပ်ရှားတွန်းဆောင်သော ဝါယောရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အရသာရုပ်နှင့် အရသာပေါ်မှု ဇိဝှိဝိညာဏ်စသည် တို့ကိုလည်းကောင်း ပဓာနပြု၍ ထင်ရှားသိလတ္တံ့။ အချို့က အသမ္ပောဟသမ္ပဇော် ဖြစ်ပုံကိုပြသော အဋ္ဌကထာနည်းအတိုင်း နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်မှု ဝိပဿနာဖြစ်သည်ဟုဆိုကြ၏။ ထိုစကားကို အာဟာရေ ပဋိကူလသညာဖြင့် အသမ္ပောဟသမ္ပဇော် ဖြစ်ပုံကို ပြသော အဋ္ဌကထာနှင့် နှီးနှောကြည့်ရာ၏။ အစာ အာဟာရအတွက် သွားခြင်း၊ ရှာမှီးခြင်း၊ သုံးဆောင်ခြင်း၊ သည်းခြေ သလိပ် ပြည်သွေး ဟူသော တည်ရာ၌ လူးလဲလျက် အစာတည်ခြင်းအစရှိသော အခြင်းအရာ ၁၀-ပါးတို့ဖြင့် အာဟာရ၏ စက်ဆုပ် ရွံ့မုန်းဖွယ် အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းသည် သမထအသမ္ပောဟသမ္ပဇော်သာတည်း။

တစ်နည်းကား — စားတိုင်း စားတိုင်း “စားတယ်၊ ဝါးတယ်၊ မျိုတယ်၊ သိတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်မှု = ဂေါစရ သမ္ပဇော်ဉာဏ် ရင့်သန်သော အခါ၌ အာဟာရ၏ နှစ်သက်ဖွယ် မရှိကြောင်း၊ စက်ဆုပ်ရွံ့မုန်းဖွယ်မျှသာ ဖြစ်ကြောင်းကို မှန်ကန်စွာသိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပင် ဉာဏ်ရင့်သော အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား စားသောက်ရန် ပြင်ဆင်သည်မှ စ၍မှတ်လျက် စားသောက်စဉ်မှာပင် အာဟာရသည် ရွံ့မုန်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်၍ ထင်၏။ ကြီးလေးသော ဆင်းရဲအနေအားဖြင့်ထင်၏။ ထိုသို့သော သူသည် စားနေကျအတိုင်း ပြည့်စုံစွာ မစားမူ၍

ရပ်စဲပြီးလျှင် ရှုမှတ်လျက်သာ နေလေ၏။ ဤသို့ဖြစ်သော သူ့ကို ယခုကာလ၌ပင် တွေ့ကြုံဘူး၏။ အချို့သောသူအား ဘာဝနာ မရင့် သေးသော်လည်း မှတ်၍ မှတ်၍ စားစဉ်မှာ အာဟာရသည် စက်ဆုပ် ဖွယ်ဖြစ်၍ ထင်၏။ ထို့ကြောင့် မစားလိုသည်လည်း ရှိ၏။ (ဤအရာ၌ အာဟာရကို မစင်ကဲ့သို့ ပျို့အန်ချင်အောင် ရွံခြင်းသည်ကား သမ္မုဇေ ဉာဏ်မဟုတ်။ ဒေါမနဿသာတည်း။) ဤသို့ ဂေါစရသမ္မုဇေ ထက်သန်သောအခါ၌ အလိုလိုပင် အာဟာရ ပဋိကူလသညာ ဖြစ်ပေါ်တတ်သောကြောင့် ၎င်းကိုလည်း အသမ္မောဟသမ္မုဇေ၌ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ထည့်သွင်း၍ ပြကြသည်ဟု ယူလျှင်လည်း သင့်ရာ၏။

ဥစ္စာရ ပဿာဝ ကမ္မေ သမ္မုဇေနကာရီ

ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်လျှင်၊ စွန့်တယ် စသည်ဖြင့် မှတ်အပ်၏။ ဝိပဿနာဟူသည်မှာ အယုတ်အမြတ် မရွေးချယ်ရပြီ ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို မပြတ်မှတ်၍ ဖြစ်ပွားစေအပ်သည်သာတည်း။ ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ စွန့်လိုသော စိတ်၊ ရွှေ့ရှား တွန်းဆောင်မှု ရုပ်၊ ထိသိမှု ဝိညာဏ်၊ မခံသာမှု ဒုက္ခဝေဒနာစသည်တို့ကို ပဓာနပြု၍ ထင်ရှားသိလတ္တံ့။

ဂတေ ဌိတေ နိသိန္ဓေ သုတ္တေ ဇာဂရိတေ ဘာသိတေ
တုဏှိဘာဝေ သမ္မုဇေနကာရီ ဟောတိ။

သွား ရပ် ထိုင်မှုတို့၌ မထူးပြီ။ အိပ်ချင်လျှင် “အိပ်ချင်တယ်၊ မေးတယ်၊ ငိုက်တယ်၊ လေးတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်အပ်၏။ အလွန် အိပ်ချင်သောအခါ၌ လဲလျောင်းပြီးလျှင် “အိပ်တယ်၊ အိပ်တယ်” စသည်ဖြင့် ထင်ရှားသောရုပ်နာမ်ကို မှတ်အပ်၏။ မှတ်မှုကို မလွတ်ရ

မှတ်လျက်သာလျှင် အိပ်ပျော်စေအပ်၏။ နိုးသောအခါ၌ ရှေးဦးစွာ စ၍ ဆင်ခြင်သောစိတ်ကို နိုးတယ်ဟုမှတ်အပ်၏။ အားထုတ်စဉ်ကား ဤစိတ်ကို မှတ်နိုင်ခဲ့၏။ ၎င်းကို မမှတ်နိုင်သေးလျှင် သတိရသော အခါမှစ၍ မပြတ်မစဲမှတ်အပ်၏။ ဉာဏ်ရင့်သော အခါ၌ကား နိုးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်ပင် မှတ်သိနိုင်လတ္တံ့။ ထိုအခါ၌ “အိပ်မပျော် မိက နာမ်ရုပ်တို့သည် အိပ်ပျော်ဆဲသို့ မရောက်ကြမူ၍ ကုန်ဆုံးသွား ကြသည်၊ ကြံခြင်း၊ မှတ်ခြင်း၊ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ ထိသိခြင်းစသည်ကို မပြုနိုင်သောစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကိုပင် အိပ်ပျော်သည်ဟု ခေါ်သည်။ အိပ်ပျော်စဉ်က နာမ်ရုပ်တို့သည်လည်း နိုးသောကာလသို့ မရောက်ကြမူ၍ ကုန်ဆုံးသွားကြသည်၊ ကြံခြင်း၊ မှတ်ခြင်းစသော အမှုအရာကို ပြုတတ်သောစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကိုပင် နိုးသည် ဟု ခေါ်သည်။ အိပ်တတ်၊ နိုးတတ်သော ငါ့ကောင်ဟူ၍ မရှိပြီ၊ မြဲသောတရား၊ ချမ်းသာသောတရား ဟူ၍မရှိပြီ”ဟု ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်သော အသိဉာဏ်ဖြစ်၏။ ဤ ဉာဏ်သည် အသမ္မောဟ သမ္ပဇဉ်မည်၏။

စကားပြောသော အခါ၌ “ပြောချင်တယ်၊ ပြောတယ်”ဟု မှတ်အပ် ၏။ စေ့ငအောင် မှတ်နိုင်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် အရေးမကြီးလျှင် မပြောဘဲ နေခြင်းက သာ၍ကောင်း၏။ ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ ပြောချင်သော စိတ်၊ ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော လှုပ်ရှားမှု ဝါယောရုပ်၊ တိုက်ခိုက်မှု ပထဝီရုပ်တို့ကို ပဓာနပြု၍ ထင်ရှားသိလတ္တံ့။ စကားပြောရာမှ ရပ်စဲ ၍ ဆိတ်ဆိတ်နေသောအခါ၌ “တော်ချင်တယ်၊ တော်တယ်၊ ရပ်စဲ တယ်၊ ဆိတ်ဆိတ်နေတယ်”ဟု မှတ်ပြီးလျှင် ထင်ရှားသော ရုပ်နာမ် တို့ကို မှတ်မြဲသာ ဆက်၍မှတ်အပ်၏။ ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ “စကား

ပြောစဉ်က နာမ်ရုပ်တို့သည် ရပ်စဲသော ကာလသို့ မရောက်ကြမူ၍ ကုန်ဆုံးသွားကြသည်။ တော်ချင်ရပ်ချင် သောစိတ်နှင့် ငြိမ်သောရုပ်တို့ သည်လည်း ထိုထိုခဏ၌သာလျှင် ကုန်ဆုံးသွားကြသည်”ဟု ကိုယ် တိုင်ဆုံးဖြတ်သော အသိဉာဏ်ဖြစ်၏။ အသမ္မောဟသမ္ပဇေပင်တည်း။

ဗဟိဒ္ဓကို ရှုပုံ။ ။ သွားချင်တယ်၊ သွားတယ် စသည်ဖြင့် အမှတ်ပြု၍ သိသော ဂေါစရသမ္ပဇေ ထက်သန်သောအခါ၌

“သွားချင်သော စိတ်နှင့် တရွေ့တရွေ့ချင်း လှုပ်ရှားမှု ရုပ်အပေါင်းမျှ သာ ရှိသည်။ သွားတတ်သော ငါကောင်ကား မရှိပြီ။ ငါသွားသည်ဟူ သော စကားသည် ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုရုံမျှသာတည်း။ လောက၌ ဆွေမျိုးမတော်သော သူကို ‘ငါ့တူ၊ ငါ့မြေး၊ ဦးကြီး၊ အဘိုး’ဟု ယဉ်ကျေး စွာ ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုသော စကားနှင့်သာတူသည်”ဟု ဆုံးဖြတ်သော အသမ္မောဟသမ္ပဇေ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် “သူသွားသည်၊ မိန်းမသွား သည်၊ ယောက်ျား သွားသည်ဟု ဤသို့သော စကားများသည်လည်း ပြောဆိုရုံ သာတည်း။ သွားတတ်သော သတ္တဝါကောင်ကား မရှိသည် သာတည်း။ သွားချင်သောစိတ်နှင့် တရွေ့တရွေ့ချင်း လှုပ်ရှားမှု ရုပ် အပေါင်းမျှသာရှိသည်” ဤသို့စသည်ဖြင့် သူတစ်ပါးသန္တာန်ရှိ ရုပ် အပေါင်းကိုလဲ မိမိ၏ရုပ်အပေါင်းနှင့် နည်းတူပင် ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ် လျက်ရှိ၏။ ဤသို့ ရှုခြင်းသည် ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိနှင့် အညီပင်တည်း။ သူတစ်ပါးသန္တာန်ရှိ တရားတို့၌ သန္တာန် အသီး အသီးဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ရှုရန်မလိုကြောင်းကို အခန်း (၃) ဝိပဿနာ၏ အာရုံကို ပြရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓကို ရှုပုံ။ ။တစ်ရံတစ်ခါမှာ မိမိသန္တာန်၌ “သွားချင်
 တယ်၊ သွားတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်လျက်
 ဆုံးဖြတ်သော အသိဉာဏ် ဖြစ်၍ ပြီးတိုင်း ပြီးတိုင်း သူတစ်ပါး
 သန္တာန်မှာလဲ ဤလိုသဘောချည်းပဲဟု ဆုံးဖြတ်လျက် ဆုံးဖြတ်လျက်
 ရှုမိ၏။ ထိုအခါမှာ အဇ္ဈတ္တကို တစ်လှည့်၊ ဗဟိဒ္ဓကိုတစ်လှည့် ရှုလျက်
 ရှိသောကြောင့် အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ ၂၀-ပါးလုံးကိုတွဲ၍ ရှုနေသည်မည်
 ၏။ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိနှင့်
 အညီပင်တည်း။

သမုဒယနှင့် ဝယကိုရှုပုံ။ ။သွားချင်သောစိတ် စသည်နှင့် ရွှေ့ရှားမှု
 ရုပ်စသည်တို့၏ ဖျတ်ကနဲ ဖျတ်ကနဲ
 ပေါ်၍ ပေါ်၍ ပျောက်ပျက်ကုန်ဆုံးသွားခြင်းကို မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း
 သိမြင်မှုသည် သမုဒယ=ဖြစ်ခြင်း၊ ဝယ=ပျက်ခြင်းတို့ကို မျက်မှောက်
 သိသော ဉာဏ်ပေတည်း။ ရှုမှတ်နေစဉ် အကြား အကြား၌
 “အကြောင်းရှိ၍ ဤ ရုပ်အပေါင်း ဖြစ်ရသည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်
 ဟူ၍၎င်း၊ စိတ်ရှိ၍ ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်း
 ကောင်း၊ ရှေးက ကံရှိ၍ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်း
 ကောင်း၊ မသိမှု အဝိဇ္ဇာ မကင်းသေး၍ ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား
 မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာယာတောင့်တ သဘောကျမှု မကင်း
 သေး၍ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယခု
 စားသောက်နေသော အာဟာရရှိ၍ ဖြစ်နေသည်၊ မရှိလျှင်ကား
 မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း” ဤသို့ ဒိဋ္ဌနှင့်သုတ ရောစပ်လျက်
 နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် သဘောကျသည် အားလျော်စွာ ဆင်ခြင်၍
 ဆင်ခြင်၍ သိခြင်းသည်လည်း သမုဒယ=ဖြစ်ကြောင်း တရား၊

ဝယ=ပျက်ကြောင်း တရားတို့ကိုသိသော ဉာဏ်မည်၏။ သမုဒယ ဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

မှန်ကန်စွာသတိထင်ပုံ။ ။“သွားချင်တယ်၊ သွားတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မရှိ၊ ငါကောင်မရှိ၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျားမရှိ၊ သွားသောအမူအရာ စသည်ဖြင့်ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်းမျှသာ ရှိသည်ဟု အမှတ်ရမှု သတိ ဖြစ်၏။ သင်္ခါရ ယန နိမိတ်ဟု ခေါ်သော ပုံသဏ္ဍာန် ပညတ်များသို့ မရောက်မူ၍ သွားချင်သော စိတ်စသည်နှင့် သွားသော အမူအရာ စသည်ဖြင့်ဖြစ်သော ရုပ်သဘောမျှ၌သာ မပြတ်မစဲ သတိ ထင်လျက် ရှိသည်ဟု ဆိုလို၏။ ထိုမျှလောက်ထက်သန်သော သတိဉာဏ်များဖြစ် ပေါ်ခါစ၌ ယခု ကာလ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များသည် “ကိုယ် ခေါင်း လက် ခြေများမှ ရှိသေးရဲ့လား”ဟု စုံစမ်းဆင်ခြင်ကြဘူးလေပြီ။ ထိုသို့ မှန်ကန်စွာထင်သော သတိကြောင့် နောက်နောက်မှတ်ချက်တို့၌ ဉာဏ်သတိတို့သည် တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် တိုးမြှင့်၍ ထက်သန်စွာ ဖြစ်ကုန်၏။ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း စွဲလမ်းမှု ကင်း၏။ အတိ ကာယောတိ ဝါ ပနဿ သတိ ပစ္စုပ္ပိတာ ဟောတိ စသည်နှင့်အညီ ပင်တည်း။

ကာယာနုပဿနာ ပြီး၏။

ဝေဒနာနိပဿနာ

သုခဝေဒနာ။ ။ သုခံ ဝါ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိတိ ပဇာနာတိ = စသည်နှင့်အညီ ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲ၌ ချမ်းသာမှုဖြစ်ပေါ်လျှင် “ချမ်းသာတယ်၊ ခံသာတယ်၊ ကောင်းတယ်၊ ဝမ်းသာတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်အပ်၏။ ခံသာသော အခြင်းအရာ၊ ကောင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သုခ ဝေဒနာကို အမှန်အတိုင်း သိလတ္တံ့။ သိပုံကို မြင်ဆဲ၊ ထိဆဲ၊ ကြံသိဆဲ မှတ်ပုံများ၌ အပြည့်အစုံပြခဲ့ပြီ။ ချမ်းသာလျှင်၊ ကောင်းလျှင် ချမ်းသာတယ်၊ ကောင်းတယ်ဟု သိ၏” ဟူသော ဤစကားရပ်၌လည်း ဝိပဿနာ ဉာဏ်ထူးနှင့် မပြည့်စုံသော သူတို့က ယုံမှားရန်ရှိ၏။ ထိုယုံမှားဖွယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ရှင်းလင်းသတ်သင်လေပြီ။ ၎င်း အဋ္ဌကထာ ကိုပင် မှီ၍၊ ဤကျမ်း၌လဲ ရှင်းလင်းပြဦးအံ့။

ပက်လက်အိပ်တတ်ရုံမျှ သူငယ်တို့သော်လည်း နို့စို့သောအခါ စသည်၌ ချမ်းသာလျှင်၊ ‘ချမ်းသာတယ် = ကောင်းတယ်’ဟု သိနိုင်ကြသည်မဟုတ်လော? ဟူငြားအံ့။ သိကြသည်ကား မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း ထိုအသိမျိုးကိုရည်၍ အထက်ပါ စကားကို မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသည်ကား မဟုတ်ပေ။ အကြောင်းမူကား- ထိုသူငယ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ရှုမှတ်မှုကင်းသော သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း ချမ်းသာမှုကို ဖြစ်ပေါ်တိုင်းလဲ မသိကြ၊ တစ်ခြားတစ်ပါးကို ကြံစည်လျက် အချိန်ကုန်စေကြသည်ကသာ များကုန်၏။ တစ်ရံတစ်ခါ သိကြသော်လည်း၊ သဘောတရား တစ်ခုမျှ အနေအားဖြင့် မသိကြ၊ ငါချမ်းသာတယ်၊ ငါကောင်းတယ်ဟု ငါကောင်အနေအားဖြင့်သာ သိကြ၏။ အခိုက်အတန့်မျှ အနေအားဖြင့်လဲ မသိကြ။

အမြဲရှိနေသည် ဟူ၍သာ ထင်ကြသိကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအသိမျိုးသည် သတ္တဝါဟု ထင်မြင်သော အယူကိုလဲမပယ်၊ မစွန့်နိုင်။ ငါကောင်ဟု ထင်မှတ်ခြင်းကိုလဲ မခွာနုတ်နိုင်။ ထိုအသိမျိုးကို အာရုံပြုလျက် သူတို့၏သန္တာန်၌ တစ်ဖန် သိမှုဝိပဿနာလဲမဖြစ်၊ ထိုအသိမျိုးမှ ဆက်၍လဲ ဝိပဿနာမဖြစ်၊ ဤသို့ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကံ၏ ဖြစ်ရာ အာရုံလဲမဟုတ်၊ ဖြစ်ကြောင်းလဲ မဟုတ်သောကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းလဲ မမည်။ အမှတ်ရမူ=ဝိပဿနာသတိ ပြဋ္ဌာန်းသော အသိမဟုတ်သောကြောင့် သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာလဲ မဖြစ်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ကလေးသူငယ် စသော သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိမျိုးကိုရည်၍ အထက်ပါ စကားကို ဟောတော်မူသည် မဟုတ်ဟု သိအပ်၏။

မပြတ်မစဲ ရှုမှတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ချမ်းသာမှုကို ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းလဲ သိ၏။ ရှေး၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လက္ခဏာ စသည်တို့အလိုအားဖြင့် သဘောတရားတစ်ခုမျှ ဟူ၍လဲသိ၏။ ရှေး ရှေးချမ်းသာမှုတို့နှင့် နောက်နောက် ချမ်းသာမှုတို့ကို မဆက်မစပ် အပိုင်းအပိုင်းပြတ်လျက် ကုန်ဆုံးကုန်ဆုံး သွားကြသည် ဟူ၍လဲ သိ၏။ ထိုအခါ၌ တစ်ဆက်တည်း၊ တစ်ခုတည်းဟု ထင်မြင်အပ်သော သန္တတိပညတ်က မကွယ်မဖုံးနိုင်သောကြောင့် မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ ငါကောင်မဟုတ် ဟူ၍လဲသိ၏။ ဤအသိမျိုးသည်ကား သတ္တဝါဟု ထင်မြင်သော အယူကိုလဲ ပယ်စွန့်နိုင်၏။ ငါကောင်ဟု ထင်မှတ် ခြင်းကိုလဲ ခွာနုတ်နိုင်၏။ ဣရိယာပထ မှတ်ပုံ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းလည်း မည်၏။ သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာလည်း ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ဤအသိမျိုးကိုသာ ရည်၍ သုခံ ဝါ ဝေဒနံ စသော အထက်ပါ စကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပေသည်။ ဉာဏ်ရင့်သန်သော

အခါ၌ ပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်းပင် သိသောကြောင့် “ငါချမ်းသာသည်၊ ကောင်းသည်၊ ဝမ်းသာသည်ဟူသော စကားမှာ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရုံ မျှသာတည်း။ ချမ်းသာတတ်၊ ကောင်းတတ်၊ ဝမ်းသာတတ်သော ငါကောင်၊ သတ္တဝါကောင်ကား မရှိပြီ။ ကောင်းသောအာရုံကို အာရုံပြုလျက် အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြသော ချမ်းသာမှု၊ ကောင်းမှု၊ ဝမ်းသာမှုကလေးများသာ ရှိသည်”ဟု ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ် ဖြင့်သိမြင် ဆုံးဖြတ်နိုင်လေ၏။ ထို့ကြောင့်၊ အဋ္ဌကထာ (ဒီ ၄၂-၃၆၄)၌ -

ဝတ္ထု အာရမ္မဏံ ကတ္တာ ဝေဒနာဝ ဝေဒယတီတိ သလ္လ
 ကွေန္တော ဒေသ ‘သုခဝေဒနံ ဝေဒယာမိ’တိ ပဇာနာတီတိ
 ဝေဒိတဗ္ဗော - ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

ဝတ္ထု၊ သုခဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသောအာရုံကို၊ အာရမ္မဏံ ကတ္တာ၊ အာရုံပြု၍။ ဝေဒနာဝ၊ ခံစားမှုသည်သာလျှင်။ ဝေဒယတီ တိ၊ ခံစားသည်ဟု။ သလ္လကွေန္တော၊ မှတ်သော။ ဒေသ၊ ဤသူကို။ သုခ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိတိ ပဇာနာတီတိ၊ ချမ်းသာသော ခံစားမှုကို ခံစားသည်ဟု သိသောသူဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ (ဤ မှတ်သိပုံသည် လက္ခဏာ၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့အလို သိပုံ၌ ဝင်၏)။

ဒုက္ခဝေဒနာ။ ။ညောင်းမှု၊ ကိုက်ခဲမှု၊ မူးဝေမှု၊ ပူအိုက်မှု၊ ချမ်းမှု၊ ထုံကျဉ်မှု၊ နာကျင်မှု၊ အောင့်မှု၊ ယားမှု၊ မောပန်းမှု စသော ကိုယ်ထဲ၌ မခံသာမှု ဟူသမျှတို့သည် ကာယိကဒုက္ခ ခေါ်သော ကိုယ်ဆင်းရဲ တို့ ချည်းသာတည်း။ ၎င်းဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို ထိဆဲ မှတ်ပုံ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း “ညောင်းတယ်၊ ညောင်းတယ်” စသည်ဖြင့် ပိုင်း၍ ပိုင်း၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။ နှလုံးမသာမှု၊ စိတ်ညစ်မှု၊

စိတ်လေးမှု၊ စိတ်ပူမှု၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု၊ ဝမ်းနည်း ပူဆွေးမှု၊ ကြောက်လန့်မှု စသော စိတ်ထဲ၌ မခံသာမှု ဟူသမျှတို့သည် စေတသိ ကဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿဟု ခေါ်သော စိတ်ဆင်းရဲတို့ ချည်းသာတည်း။ ၎င်းတို့ကိုလည်း ‘နှလုံးမသာဘူး၊ စိတ်ညစ်တယ်’ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြော ဆိုနေကျ အတိုင်းသာ မှတ်အပ်ကုန်၏။ ထင်ပုံ သိပုံများကို မြင်ဆဲ၊ ထိဆဲ၊ ကြံသိဆဲ၊ မှတ်ပုံများ၌ အပြည့်အစုံ ပြခဲ့ပြီ။

အချို့က “ရုပ် နာမ်၊ ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ - စသည်ဖြင့် ပါဠိသံပါပါ ပြောဆိုနှလုံးသွင်း ပါမှ ပရမတ် ရုပ် နာမ်ကို သိနိုင်သည်”ဟု ထင်မှတ်လျက် ရှိကြ၏။ မှားလေကုန်စွ။ အကြောင်းမူကား - တကယ် ဖြစ်ပျက်သော ရုပ်နာမ်ကို အမှန်အတိုင်း နှလုံးသွင်းမိခြင်း သိခြင်းသည်သာလျှင် လိုရင်းဖြစ်၏။ အမည်ပညတ်ကို သိခြင်းသည်ကား လိုရင်းမဟုတ်ချေ။ ထင်ရှားစေဦး အံ့-ပါဠိအမည်သည် ပါဠိဘာသာကို ကောင်းစွာနားလည်သူအားသာ ကျေးဇူးများစေနိုင်၏။ နားမလည်သူအား ကျေးဇူးမများစေနိုင်။ မြန်မာစကားကိုသာ နားလည်သောသူအား မြန်မာအမည်သာလျှင် ကျေးဇူးများစေနိုင်၏။ စဉ်းစား ကြည့်ပါလော့၊ နာကျင်နေဆဲခဏ၌ ၎င်းနာကျင်မှုကို စူးစိုက်၍ ‘နာတယ်၊ နာတယ်’ ဟုမှတ်လျှင် နာလျက် မခံသာသော ဝေဒနာကို ထိဆဲမှတ်ပုံ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သဘာဝ လက္ခဏာ စသည်တို့အလိုအားဖြင့် မှန်စွာသိနိုင်သည်ပင် မဟုတ်ပါ လော့?၊ ထိုသို့ မှန်စွာသိပြီးသောသူအား ဒုက္ခဝေဒနာ ဟူသော ပါဠိအမည်ကို မသိသော်လည်း အဘယ်အဖြစ်ရှိနိုင်ပါမည်နည်း?၊ ဖြစ်ပြီးသော အသိဉာဏ်သည် ပျက်စီးသွားဦးမည်လော့?၊ မပျက်နိုင် သည်သာတည်း။ ထို့ ပြင်, — မှန်ကန်စွာ သိပြီးသော ထိုသူအား

ပါဠိ အမည်ကို သိရသည့်အတွက် ဉာဏ်အထူး တိုးတက်သွားဦးမည်လော?၊ မတိုးတက်နိုင်သည်သာတည်း။ ဝိပဿနာဉာဏ် အထူးထက်သန်သောအခါ၌ကား ဘယ်အမည်ကိုမျှ နှလုံးမသွင်းနိုင်တော့ပဲ အလွန်လျင်စွာ ဖြစ်ပျက်လျက် ထင်သောရုပ်နာမ်တို့ကို သိရုံမျှ သိရုံမျှသာလျှင် အစဉ်လိုက်၍ သိရလေ၏။ ဤသို့သိခြင်းဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်သည် တိုးတက်၍သာသွား၏။ မဆုတ်ယုတ်ချေ။ သို့ဖြစ်၍ “ပါဠိသံပါပါ ပြောဆိုနှလုံးသွင်းပါမှ ပရမတ် ရုပ်နာမ်ကို သိနိုင်သည်” ဟု ထင်မှတ်ခြင်းကို အမှားစင်စစ်ဟု မှတ်ရာ၏။

ဥပေက္ခာဝေဒနာ။ ။ဆင်းရဲသည်_မခံသာသည်လည်း မဟုတ်
 ချမ်းသာသည်_ကောင်းသည်လည်း မဟုတ်
 သောကြောင့် အ-ဒုက္ခမသုခ . မဆင်းရဲ မချမ်းသာဟု ခေါ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုကား ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ထင်လင်းစေနိုင်ခဲ့၏။ သိနိုင်ခဲ့၏။ အဝိဇ္ဇာကဲ့သို့ပင် အသိခက်ကြောင်းကို မူလပဏ်-စူဠဝေဒလ္လ သုတ် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ ပါထိကဝဂ် သင်္ဂီတိသုတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း ပြဆိုကုန်၏။ ဥပရိပဏ်-ဗဟုဓာတုက သုတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဥပေက္ခာသည် မထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာနှင့်တူသည်ဟုဆို၏။ ဤအရာ၌ သုတမယဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကြည့်လျှင် ဥပေက္ခာနှင့် အဝိဇ္ဇာ ၂-ပါးလုံးပင် ထင်ရှားသည်၊ သိလွယ်သည် ဟူ၍သာထင်ရ၏။ မထင်ရှား၊ အသိခက်သည် ဟူ၍ကား ဆိုဖွယ်မရှိပေ။ သို့သော်လည်း မိမိသန္တာန်၌ တကယ်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော ဥပေက္ခာနှင့် အဝိဇ္ဇာတို့ကို ပစ္စက္ခအားဖြင့် ရှုမှတ်သော ယောဂီအားမူကား မထင်ရှား မသိလွယ်ကုန်။ အဝိဇ္ဇာသည် လောဘ ဒေါသ

ကဲ့သို့ မထင်ရှား၊ မသိလွယ်။ ဥပေက္ခာသည် သုခ ဒုက္ခကဲ့သို့ မထင်ရှား၊ မသိလွယ်။ ဤ ဘာဝနာမယပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့် အသိခက်ခြင်း၊ ထိုဉာဏ်အား မထင်ရှားခြင်းတို့ကိုသာရည်၍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဥပေက္ခာနှင့် အဝိဇ္ဇာကို “အသိခက်သည် မထင်ရှား”ဟု ပြဆိုကြပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မဟာဝဂ္ဂ - သက္ကပဉ္စသုတ် အဋ္ဌကထာ (ဒိ-ဋ္ဌ ၂-၃၁၅)၊ မူလပဏ် - သတိပဋ္ဌာနသုတ် အဋ္ဌကထာ (မ-ဋ္ဌ ၁-၂၈၂) တို့၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုကုန်ပြီ။

အဒုက္ခ-မသုခါ ပန ဒုဒ္ဓိပနာ၊ အန္တကာရာဝ အ-ဝိဘူတာ၊ သာ သုခဒုက္ခာနံ အပဂမေ သာတာသာတပုဋိက္ခေပဝသေန မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာတိ နယတော ဂဏန္တဿ ပါကဋှာဟောတိ။

အဒုက္ခ-မသုခါ ပန၊ မဆိုးမကောင်း အလတ်စား ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်ကား။ ဒုဒ္ဓိပနာ၊ ရှုမှတ်သောဉာဏ်ဖြင့် ထင်လင်းစေနိုင်ခဲ့၏။ ဝါ၊ သိမြင်နိုင်ခဲ့၏။ အန္တကာရာက္ကဝ၊ အမှိတ်မှောင်ကဲ့သို့။ ဝါ၊ မှောင်ထဲ၌ တည်သောဝတ္ထုကဲ့သို့။ (အန္တကာရ ဝဏသဒိသိ-နိကာ)။ အဝိဘူတာ၊ ရှုမှတ်သူအား မထင်ရှားချေ။ သုခ-ဒုက္ခာနံ၊ ချမ်းသာမှု၊ ဆင်းရဲမှုတို့၏။ အပဂမေ၊ ကင်းသော ခဏကာလ၌။ သာတာသာတပုဋိက္ခေပဝသေန၊ သာယာဖွယ် မသာယာဖွယ်ကို စွန့်သည့်အလိုအားဖြင့်။ ဝါ၊ ကောင်းမှု၊ ဆိုးမှုကင်းသည့်အလိုအားဖြင့်။ မဇ္ဈတ္တာ-ကာရဘူတာ၊ အလတ်စားအမှုအရာဖြစ်သောသဘောသည်။ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာတိ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာပင်တည်းဟူ၍။ နယတော၊ မိဂပဒဝဋ္ဌဇ္ဇန-သမဋ်ခြေရာခံသောနည်းဖြင့်။ ဂဏန္တဿ၊ နှလုံးသွင်းသော ယောဂီအား။ သာ၊ ထို ဥပေက္ခာသည်။ ပါကဋှာ၊ ထင်ရှားသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဒုဒ္ဓိပနာတိ ဉာဏေန ဒီပေတုံ အသက္ကုဏေယျာ၊ ဒုဗ္ဗိညေယျာတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ-အန္ဓကာရာဝ အ-ဝိဘူတာတိ။

(ဒိ-ဇီ ၂-၂၆၁)

ဒုဒ္ဓိပနာတိ၊ ဒုဒ္ဓိပနာ ဟူသည်ကား။ ဉာဏေန၊ ဘာဝနာ မယ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့်။ ဒီပေတုံ။ ထင်လင်းစေခြင်းငှာ။ အသက္ကုဏေယျာ၊ မစွမ်းနိုင်ကောင်း။ ဒုဗ္ဗိညေယျာ၊ သိနိုင်ခဲ့၏။ ဣတိ၊ ဤ သည်ကား။ အတ္ထော၊ ဒုဒ္ဓိပနာပုဒ်၏ ဆိုလိုရင်းအနက်တည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ အန္ဓကာရာဝ အဝိဘူတာတိ၊ အမှိုက်မှောင်ကဲ့သို့ မထင်ရှားဟူ၍။ အာဟ၊ အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆို၏။*

အဋ္ဌကထာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကား-သုခ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် ထင်ရှား ကုန်၏။ ၎င်းတို့ကို ပစ္စက္ခအားဖြင့် ထင်လင်းစွာ ရှုမှတ်သိမြင်နိုင် ကုန်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်ကား အမှိုက်မှောင်ကဲ့သို့ မှောင်ထဲမှာ ရှိသော ဝတ္ထုကဲ့သို့ပင် မထင်ရှားချေ။ ၎င်းကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ထင် လင်းစေနိုင်ခဲ့၏။ သို့သော်လည်း ချမ်းသာမှု ဆင်းရဲမှုတို့ ပျောက်ကင်း သွားသောအခါ၌ “ပျောက်ကင်းသွားသော ထိုသာယာဖွယ် မသာယာ ဖွယ်တို့မှ တစ်ခြားတစ်ပါးဖြစ်သော အလတ်စား သဘောသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာတည်း” ဟု မိဂပဒဝဋ္ဌဉ္ဇနနည်းဖြင့် မှန်းဆ၍ ယူသော ယောဂီအား ထိုဥပေက္ခာသည် ထင်ရှားပါသေး” ၏ ဟူလို။

---

*ဤနိကာဖြင့် ဒုဒ္ဓိပနာပုဒ်၌ “ပြနိုင်ခဲ့၏၊ သိနိုင်ခဲ့၏” ဟူသော အနက်ကို မယူချေ “ဘာ ဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် ထင်လင်းစေနိုင်ခဲ့၏၊ သိနိုင်ခဲ့၏” ဟူသော အနက်ကို ယူလေဟု ပြ၏။

နည်းယူ၍ သိပုံကား။ ။မူဆိုးသည် ကျောက်ဖျာကြီး၏တစ်ဖက်၌
 သမင်၏လာသောခြေရာများနှင့် အခြား
 တစ်ဖက်၌သွားသောခြေရာများကိုတွေ့ရလျှင် အလယ်ပိုင်း ကျောက်
 ဖျာပေါ်၌ သမင်ခြေရာကို မတွေ့ရသော်လည်း “ခြေရာမထင်ကောင်း
 ၍သာ ဤကျောက်ဖျာပေါ်၌ ခြေရာမထင်သည်။ သမင်သည်ကား
 ဘေး ၂-ဖက်ခြေရာတို့၏ အလယ်တည့်တည့် ဤကျောက်ဖျာပေါ်၌
 ပင် နင်း၍ဖြတ်သွားသည်”ဟု မှန်းဆ၍ သိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင်
 ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း နာကျင်မှု စသော ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်ပေါ်
 သောအခါ၌ “နာတယ် နာတယ်” စသည်ဖြင့်မှတ်၍ ယင်းဒုက္ခကို
 ထင်လင်းစွာသိ၏။ ထိုသို့ မှတ်သိနေစဉ်မှာပင် နာမှု စသော ဒုက္ခ
 ဝေဒနာသည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့၍ ပျောက်ကွယ်သွားသည်လည်း
 ရှိ၏။ ထိုအခါ၌ မခံသာမှုလဲ မထင်ရှားပြီ၊ ခံသာမှု = ကောင်းမှုလဲ
 မထင်ရှားသေး။ သို့သော်လည်း တစ်ခြားတစ်ပါးသော စိတ်စေတ
 သိက် တစ်ခုခုသည်ကား ထင်ရှားလျက်ရှိ၏။ ထိုထင်ရှားသော
 တရားကိုသာ မှတ်လျက်နေရ၏။ အတန်ကြာလျှင် တစ်ဖန် နာမှု
 စသော ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်စေ၊ ခံသာသော သုခဝေဒနာဖြစ်စေ ထင်ရှား
 ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုအခါ၌ ထင်ရှားသော ထိုဒုက္ခ၊ သုခတို့ကို မှတ်ပြန်
 လေ၏။ ဤသို့ မှတ်သိရသောသူသည် “နာမှုစသော ရှေးဒုက္ခ
 ပျောက်ကင်းသွားသည်မှ နောက်၌ တစ်ဖန် နာမှုစသော ဒုက္ခ၊ ခံသာမှု
 သုခတို့ မဖြစ်ပေါ်သေး မီအတွင်းက မှတ်သိရသော စိတ်၊ စေတသိက်
 များ၌ ခံစားမှု မထင်ရှားသော်လည်း သိမ်မွေ့သောကြောင့်သာ
 မထင်ရှားသည်။ အာရုံ အကောင်း၊အဆိုး၌ ကောင်းဆိုးသော အခြင်း
 အရာအားဖြင့် ခံစားမှုဖြစ်သကဲ့သို့ အလတ်စားအာရုံ၌ အလတ်စား
 အခြင်းအရာအားဖြင့် ခံစားလျက်ဖြစ်သော ဝေဒနာ ရှိရာသည်သာ

တည်း၊ အာရုံပြုတတ်သောတရားသည် ခံစားမှု မကင်းရာသော
 ကြောင့် အလတ်စားအာရုံတို့ အာရုံပြုစဉ်က မထင်ရှားခဲ့သော ထို
 ခံစားမှုသည် ဥပေက္ခာပင်တည်း” ဟု မျက်မှောက်ထင်ရှား သိရသော
 သုခ၊ ဒုက္ခတို့မှ နည်းမှီး၍ သိလေ၏။ ဤသို့ သိခြင်းသည် သံမဋ်
 ခြေရာခံ၍ သိပုံနှင့်တူသောကြောင့် မိဂပဒဝဋ္ဋဥန္နနည်းဖြင့် သိသည်ဟု
 အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုပေသည်။ ဝိပဿနာရှုစဉ်၌ သမဋ် ခြေရာခံပုံကို
 စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ သိသည်ကားမဟုတ်ပေ။ ဤအရာ၌ ဥပေက္ခာကို
 “မထင်ရှား၊ သိနိုင်ခဲ့သည်” ဟူသော စကားသည် အားထုတ်စ မန္တ
 ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ရည်၍ ဆိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်
 နှင့် ဗလဝိပဿက မန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ယင်းဥပေက္ခာသည် ထင်ရှား
 ရာသေး၏။ ယင်းဥပေက္ခာကို ပစ္စက္ခ ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိနိုင်ရာသေး၏။
 ထင်ပုံ၊ သိပုံကို မြင်ဆဲ၊ ကြံသိဆဲ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

သာမိသသုခ။ ။ အလိုရှိအပ်၊ ချစ်ခင်အပ်၊ နှစ်သက်အပ်သော
 လင် မယား သား သွီး အဝတ်အစား အိမ်ယာ
 ကျွဲ နွား ဆင် မြင်း ရွှေ ငွေ-စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကိုယ်တွင်း၌
 ရှိသော အဆင်း မျက်စိမြင်မှု ချမ်းသာမှု တတ်သိလိမ္မာမှု စသည်တို့ကို
 လည်းကောင်း၊ အကြောင်းပြု၍ ဝမ်းသာခြင်းသည် သာမိသသုခ
 မည်၏။ ကာမဂုဏ်အစာနှင့် စပ်ဆိုင်သော ချမ်းသာဟု ဆိုလို၏။
 ၎င်းကို ဂေဟသီတသောမနဿ ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။ “ကာမဂုဏ်နေ
 အိမ်ကို မှီသော ရွှင်လန်းဝမ်းသာမှု” ဟု ဆိုလို၏။ ဤသုခသည် လှပ
 သောအဆင်းကို အကြောင်းရင်းပြု၍ လင်မယားစသော ကာမဂုဏ်
 ဝတ္ထုတို့ အာရုံပြုလျက် ဝမ်းသာသော အခါ၌ ရူပါရုံကို မှီ၍ ဖြစ်သည်

မည်၏။ သာယာချိုမြိန်သော စကားသံ စသည်ကို အကြောင်းရင်းပြု၍ လင်မယားစသော ကာမဂုဏ်ဝတ္ထုကို အာရုံပြုလျက် ဝမ်းသာသော အခါ၌ သဒ္ဓါရုံစသည်ကို မှီ၍ ဖြစ်သည်မည်၏။ ထိုသို့သော ကာမဂုဏ်ဝတ္ထုတို့နှင့် ယခုလောလောဆယ် ပြည့်စုံသည်ကို နှလုံးသွင်းမိ၍ လည်း ဝမ်းသာမှုဖြစ်တတ်၏။ ရှေးက ပြည့်စုံခံစားခဲ့ဖူးသည်ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့၍လည်း ဝမ်းသာမှုဖြစ်တတ်၏။ ထိုဝမ်းသာမှုကို ဖြစ်ပေါ်ခိုက်၌ “ဝမ်းသာတယ် ဝမ်းသာတယ်”ဟု မှတ်သိအပ်၏။ သာမိသံ ဝါ သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော သာမိသံ သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိတိ ပဇာနာတိ-နှင့် အညီပင်တည်း။

နိရာမိသ သုခ။ ။ဒွါရိ ၆-ပါး၌ ထင်တိုင်းသော အာရုံ ၆-ပါးတို့ကို မပြတ်မစဲ မှတ်သောသူသည် ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ ထိုအာရုံ ၆-ပါးတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို မျက်မှောက်တွေ့မြင်၏။ မမြဲသောအခြင်းအရာကိုလည်း သိမြင်၏။ ထိုအခါ၌ မျက်မှောက်မြင်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန်အာရုံနှင့် နှိုင်းဆ၍ တွေ့ကြုံခဲ့ဖူးသော အတိတ်အာရုံ ၆-ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ တွေ့ကြုံဆဲ အာရုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ “မမြဲဆင်းရဲ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်သော တရားချည်းသာ”ဟု သိမြင်ဆုံးဖြတ်၏။ ဤသို့ သိမြင်သောသူအား မှတ်သိတိုင်း မှတ်သိတိုင်း ဝမ်းသာမှု ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ဤဝမ်းသာမှုသည် နိရာမိသသုခမည်၏။ “ကာမဂုဏ် အစာနှင့် မစပ်မဆိုင်သော ချမ်းသာ”ဟု ဆိုလို၏။ ၎င်းတို့ပင် နေက္ခမ္မသီတသောမနဿ ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။ ဥပရိပဏ်-သဠာယတန ဝိဘင်္ဂသုတ်၌ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

ရူပါနံ တွေဝ အနိစ္စတံ ဝိဒိတွာ ဝိပရိကာမံ ဝိရာဂံ နိရောဓံ၊
ပုဗ္ဗေစေဝ ရူပါ ဧတရဟိ စ၊ သဗ္ဗေ တေ ရူပါ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ
ဝိပရိကာမမ္မောတိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္ပပ္ပညာယ ပဿတော

ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောမနဿံ၊ ယံ ဧဝရူပံ သောမနဿံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ
နေက္ခမ္မဿိတံ သောမနဿံ။ (မ ၃-၂၆၀)

ရူပါနံ၊ မြင်ရဆဲ ပစ္စုပ္ပန်အဆင်းတို့၏။ အနိစ္စတံ၊ မမြဲသည်
၏အဖြစ်ကို။ ဝိဒိတွာတုဇေ၊ သိပြီး၍ သာလျှင်။ ဝိပရိဏာမံ၊ ပကတိ
အတိုင်း မတည်ဘဲ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်ခြင်းကို။ ဝိရာဂံ၊ ပျက်ပြယ်
ကွယ်ပျောက်ခြင်းကို။ နိရောဓံ၊ ချုပ်ခြင်းကို။ ဝိဒိတွာတုဇေ၊ သိပြီး၍
သာလျှင်။ ပုဗ္ဗေစေဝ ရူပါ၊ ရှေးကအဆင်းတို့သည်လည်းကောင်း။
ဧတရဟိစရူ ပါ၊ ယျကာလ၌ အဆင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗေ
တေ ရူပါ၊ အလုံးစုံသော ထိုအဆင်းတို့သည်။ အနိစ္စာ၊ မမြဲကုန်။
ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲကုန်၏။ ဝါ၊ မကောင်းကုန်။ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ၊ ပကတိ
အတိုင်းမတည်ဘဲ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောရှိကုန်၏။
ဣတိဇဝံ၊ ဤသို့။ ဧတံ၊ ဤအဆင်းရုပ်တို့၏ သဘောကို။
သမ္ပပ္ပညာယ၊ မှန်စွာသိသော ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ယထာဘူတံ
ပဿတော၊ မှန်ကန်စွာ သိမြင်သောသူအား။ သောမနဿံ၊ ဝမ်းသာမှု
သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဧဝရူပံ၊ ဤသို့သဘောရှိသော။ ယံ
သောမနဿံ၊ အကြင်ဝမ်းသာမှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤဝမ်းသာ
မှုကို။ နေက္ခမ္မဿိတံ သောမနဿံ၊ ဝိပဿနာကို မှီသော ဝမ်းသာမှု
ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

(ကြွင်းသော အာရုံငါးပါးတို့၌လည်း ရှုပ်နှံ၍ နေက္ခမ္မဿိတ သောမနဿ ဖြစ်ပုံကို
နည်းတူပင် ဟောတော်မူ၏။)

ဤဝမ်းသာ ဝမ်းမြောက်မှုသည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ရောက်ခါစ၌
တားဆီး၍ မရနိုင်အောင် အလွန်ထက်သန်စွာ ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။
၎င်းကို ဖြစ်ပေါ်တိုင်း “ဝမ်းသာတယ်၊ ဝမ်းမြောက်တယ်”ဟု မှတ်သိ

အပ်၏။ နိရာမိသံ ဝါ သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော နိရာမိသံ သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိတိ ပဇာနာတိနှင့် အညီပင်တည်း။

သာမိသဒုက္ခ။ ။ အလိုရှိအပ်သော ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ ကာမဂုဏ် ဝတ္ထုတို့နှင့် လောလောဆယ် မပြည့်စုံခြင်းကို စဉ်းစားမိသောသူအား “ငါ့မှာ ကံဆိုးလေစွ”ဟု ဝမ်းနည်းမှု ဖြစ်ပေါ် တတ်၏။ ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် လောလောဆယ် တွေ့ကြုံရ၍ ဖြစ်ပေါ်သော ဝမ်းနည်းမှုသည်လည်း ဤစကားထဲ၌ ပါဝင်လေပြီ။ ရှေးက မပြည့်စုံခဲ့ သည်ကို စဉ်းစားမိ၍လည်း ဝမ်းနည်းမှု ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် တွေ့ခဲ့ဖူးသည်ကို စဉ်းစားမိ၍ ဖြစ်ပေါ်သော ဝမ်းနည်းမှုသည်လည်း ဤစကားထဲ၌ ပါဝင်လေပြီ။ ဤသို့လိုအပ်သော ကာမဂုဏ်တို့နှင့် မပြည့်စုံခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်သော ဝမ်းနည်းမှု၊ နှလုံး မသာမှု၊ စိတ်ညစ်မှု၊ လွမ်းဆွတ် ပူဆွေးမှုဟူသမျှသည် သာမိသဒုက္ခ မည်၏။ ဂေဟသိတဒေါမနဿလည်း မည်၏။ ဤဒေါမနဿကို ဖြစ်ပေါ်တိုင်း “ဝမ်းနည်းတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်သိအပ်၏။ သာမိသံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝေဒနံ။ ပ။ ပဇာနာတိနှင့် အညီပင်တည်း။

နိရာမိသဒုက္ခ။ ။ ဥဒယဗ္ဗယ စသော ဝိပဿနာဉာဏ် အထူးများသို့ ရောက်ပြီးသောသူသည် အားထုတ်သော ကာလ ကြာမြင့်လတ်သော် “အရိယာတို့ သိအပ်သော မဂ်ဖိုလ်ကို ဘယ်အခါ ကျမှ သိရပါမည်နည်း”ဟု ကြံစည်တောင့်တ မိတတ်၏။ ကြာမြင့်စွာ အားထုတ်ပါသော်လည်း တောင့်တတိုင်း မပြည့်စုံလတ်သော် “မဂ်ဖိုလ် ကို ဤဘဝ၌ မရတော့ဘူးထင်ပါရဲ့”ဟု ကြံတွေးလျက် ဝမ်းနည်းမှု ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ကြာမြင့်စွာ အားထုတ်ပါလျက် ဝိပဿနာဉာဏ် အထူးများသို့ပင် မရောက်သောသူအားလည်း ဤဝမ်းနည်းမှုသည်

ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်သာတည်း။ ဝိပဿနာနှင့် စပ်၍ဖြစ်သော ဤ
 ဝမ်းနည်းမှုသည် နိရာမိသဒုက္ခ မည်၏။ နေက္ခမ္ပသိတဒေါမနဿလည်း
 မည်၏။ ၎င်းကို ဖြစ်ပေါ်တိုင်း “ဝမ်းနည်းတယ်၊ ဝမ်းနည်းတယ်” ဟု
 မှတ်သိအပ်၏။ နိရာမိသံ ဝါ ဒုက္ခံ။ ပ။ ပဇာနာတိနှင့် အညီပင်
 တည်း။ ဤနိရာမိသဒုက္ခ ဖြစ်ပုံကို သက္ကပဉ္စသုတ် အဋ္ဌကထာ၌
 အရှင်မဟာသီဝ၏ ဝတ္ထုဖြင့် ပြဆို၏။ အကျဉ်းမျှကို ထုတ်ပြအံ့။

အရှင်မဟာသီဝ ဝတ္ထု။ ။ဤ မထေရ်ကြီးသည် ၁၈-ပါးသော
 ဂိုဏ်းကြီးတို့အား ပရိယတ်ကျမ်းဂန်
 ပို့ချနေတော်မူသတဲ။ သူ့အဆုံးအမ၌ တည်၍ ရဟန္တာဖြစ်ကြသော
 ရဟန်းတို့မှာ သုံးသောင်းမျှရှိကြသတဲ။ ထို ရဟန်းတို့တွင် ရဟန်း
 တစ်ပါးသည် မိမိ၏ဂုဏ်များကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် “ငါ၏ဂုဏ်များမှာ
 အတိုင်းမသိများစွာကုန်၏။ ငါ့ဆရာ၏ဂုဏ်များမှာ အဘယ်သို့ ရှိကြ
 လေသနည်း” ဟု ဆင်ခြင်လတ်သော် ပုထုဇဉ်မျှသာ ဖြစ်ကြောင်းကို
 မြင်၍ “ဪ-ငါတို့၏ ဆရာတော်ကြီးသည် သူတစ်ပါးတို့၏ ကိုးကွယ်
 ရာသာဖြစ်၍ သူ့ကိုယ် တိုင်၏ ကိုးကွယ်ရာတော့ မဖြစ်နိုင်ပါတကား။
 သူ့အား အဆုံးအမပေးဦးမည်” ဟု ကြံပြီးလျှင် ချက်ခြင်းပင်
 ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားလေ၏။ ကျောင်း၏အနီး၌ ကောင်းကင်
 မှဆင်းသက်၍ ဆရာမထေရ်ကြီးထံသို့ ချဉ်းကပ်လေ၏။ ဘာကိစ္စ
 အတွက်လာသလဲဟု မထေရ်ကြီးကမေးသော် အနုမောဒနာတရား
 တစ်ပုဒ်ကို သင်ယူလို၍ လာပါသည်ဟု လျှောက်လေ၏။ အားလပ်
 သော အချိန်မရှိဟု မထေရ်ကြီးကဆိုသော် ဆွမ်းခံသွားဖို့ စဉ်းစားရာ
 တန်ဆောင်းတွင်ရပ်နေခိုက်၌ မေးပါမည်ဟု လျှောက်၏။ ထိုနေရာမှာ

တစ်ပါးသော ရဟန်းတို့က မေးနေကြသည်ဟုဆိုလျှင် ဆွမ်းခံရွာသို့ သွားစဉ် လမ်းမှာ မေးပါမည်ဟုလျှောက်၏။ အဲသည်လမ်းမှာလည်း မေးမည့်သူရှိနေသည် ဆိုပြန်လျှင် သင်္ကန်းရုံရာမှာ၊ သပိတ်ကို အိတ်ထဲမှထုတ်ရာမှာ၊ ယာဂုသောက်ပြီးသောအခါမှာ မေးပါမည်ဟု လျှောက်၏။ အဲသည် နေရာတွေမှာလည်း အဋ္ဌကထာကို လေ့လာသော မထေရ်များက မေးနေကြသည်ဟုဆိုပြန်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အချိန်တောင်းရာ ဆွမ်းခံရွာမှ ပြန်ထွက်စဉ်ကာလ၊ ရွာမှ ကျောင်းသို့ ပြန်စဉ်ကာလ၊ ဆွမ်းစားပြီးစကာလ၊ နေ့ခင်းနေရာ၌ နေစဉ်ကာလ၊ အိပ်ရာဝင်ခါနီး ခြေဆေးစဉ်ကာလ၊ နံနက်အိပ်ရာမှထ၍ မျက်နှာသစ် ခါနီးကာလ၊ မျက်နှာသစ်ပြီးသောကာလ၊ အခန်းတွင်း၌ ခေတ္တ ထိုင်နေရာကာလ၊ ဤအချိန်တို့၌လည်း မေးမည့်သူများ ရှိနေသည်ဟူ၍ သာ ဆိုလတ်သော် “အရှင်ဘုရား! မျက်နှာသစ်ပြီးလျှင်၊ ကျောင်းခန်း သို့ဝင်၍ နေရာပူနွေးအောင် သုံးလေးထိုင်ခန့်မျှထိုင်လျက် တရား နှလုံးသွင်းသော အချိန်ကာလ ရှိသင့်ပါသေးသည်။ ယခုအတိုင်းဆို လျှင် အရှင်ဘုရားမှာ သေဖို့အချိန်သော်မှ မရှိတော့ဘူးလား။ အရှင် ဘုရားသည် နောက်မှ ခုံကြီးနှင့်တူပါသည်။ သူတစ်ပါး၏ မှီရာသာ ဖြစ်၍ ကိုယ့်ကိုယ်တိုင်၏ မှီရာတော့ မဖြစ်နိုင်ပါ။ အရှင်ဘုရား၏ အနုမောဒနာတရားကို မလိုချင်တော့ပါ”ဟု လျှောက်၍ ကောင်း ကင်သို့ ပျံကြွသွားလေ၏။ ထိုအခါမှာ မထေရ်ကြီးသည် “ထိုရဟန်း ၏ လာခြင်းမှာ စာသင်ရန်မဟုတ်ပေ။ ငါ့အား သတိပေးရန်သာ ဖြစ်ပေသည်”ဟု သိ၍ နောက်တစ်နေ့ နံနက်စောစော၌ သပိတ် သင်္ကန်းများကို ယူပြီးလျှင် တရားအားထုတ်ရန် ကျောင်းမှထွက်ခွာ သွားလေ၏။ “ငါသို့သောပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဖြစ်စေရန် မခဲယဉ်း နှစ်ရက်၊ သုံးရက်မျှဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျှင် ပြန်လာနိုင်

မည်”ဟု ထင်မိသောကြောင့် တပည့်များအားလဲ မပြောခဲ့ချေ။ ရွာအနီး တောင်ချိုင့်အရပ်၌နေပြီးလျှင် ဝါဆိုလဆန်း ၁၃-ရက်နေ့မှ စ၍ တရားအားထုတ်လေရာ လပြည့်နေ့၌လည်း တရားထူးကို မရသေးသောကြောင့် ဤသို့ဆင်ခြင်လေ၏။ “ဪ-ငါသည် နှစ်ရက်၊ သုံးရက်မျှဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရမည်ဟု မြော်လင့်၍လာခဲ့၏။ သို့သော် ယခုမရသေးပါတကား။ ရှိပါစေတော့ ဤဝါတွင်း ၃-လကို ၃-ရက်လောက် သဘောထားပြီးလျှင် အားထုတ်မည်။ ဝါကျွတ်လျှင် သိရောပေါ့”ဟု နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ဝါကပ်လျက် အားထုတ်ပြန်လေ၏။ ဝါကျွတ်သော်လည်း မဂ်ဖိုလ်ကို မရသေးသောကြောင့် ဤသို့ ကြံပြန်၏။ “ဪ - ၂-ရက်၊ ၃-ရက်မျှဖြင့် ကိစ္စပြီးမည်ဟု ထင်လျက်လာခဲ့သည်မှာ ၃-လကြာသော်လည်း ကိစ္စမပြီးသေးပါတကား။ သီတင်းသုံးဖော်များကတော့ ရဟန္တာ အဖြစ်ဖြင့် ပဝါရဏာ ပြုကြပေလိမ့်မည်”ဟု စဉ်းစားကြံစည်နေစဉ် မဟာသီဝ မထေရ်အား မျက်ရည်တို့သည် ကျလေကုန်၏။ ထို့နောင် “အိပ်ရာသို့ဝင်သော အခါ၌ ခြေဆေးရခြင်း၊ လဲလျောင်း၍ အိပ်နေခြင်းများကြောင့် မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်သည်”ဟု အောက်မေ့ပြီးလျှင် ခဋ်ကို သိမ်းထားလိုက်လေ၏။ ထိုအခါမှစ၍ ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ သွားခြင်း ဟူသော ဣရိယာပုထ် ၃-ပါးဖြင့်သာ အားထုတ်လျက် နေလေ၏။ ၂၉-နှစ်မျှကြာသော်လည်း မဂ်ဖိုလ်ကို မရသေးဘဲ ရှိလေ၏။ ထို ၂၉-နှစ်တို့၌ ပဝါရဏာနေ့သို့ ရောက်တိုင်းပင် မျက်ရည်ကျရလေ၏။ အနှစ် ၃၀-မြောက် ပဝါရဏာနေ့သို့ ရောက်သော်လည်း မဂ်ဖိုလ်ကို မရသေးသောကြောင့် ဤသို့ စဉ်းစားမိပြန်လေ၏။ “ဪ - ငါ တရားအားထုတ်သည်မှာ အနှစ် ၃၀-ရှိခဲ့ပြီ။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို မရသေးပါတကား။ အစစ်ပါဘဲ၊ ငါ့မှာ သည်ဘဝတွင် မဂ်ဖိုလ်မဖြစ်

တော့ပါဘူး။ သိတင်းသုံးဘော်များနှင့် ရဟန္တာအဖြစ်ဖြင့် ပဝါရဏာ မပြုရတော့ပါဘူး”ဟု စဉ်းစားမိလေရာသည်းထန်သောဝမ်းနည်းမှု ဖြစ်ပေါ်လာ၍ မျက်ရည်များကျလေကုန်၏။ ထိုအခါ နတ်သွီး တစ်ယောက်က သတိပေးလိုသောကြောင့် မနီးမဝေး၌ ငိုလျက်ရပ် တည်နေလေ၏။ ဟဲ့! သည်မှာ ငိုနေတာဘယ်သူလဲဟု မထေရ်ကြီး ကမေးလျှင် “တပည့်တော် နတ်သွီးပါ အရှင်ဘုရား”ဟု လျှောက် လေ၏။ ဘာကြောင့် ငိုနေသလဲဟု မေးလျှင် “အရှင်ဘုရား ငိုနေ သည်ကို မြင်ရ၍ ငိုလျှင်လည်း၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်ဟု ထင်သည့် အတွက် မဂ်ဖိုလ် ၂-ခု ၃-ခုလောက်ကို ဖြစ်စေမည်ဟုကြံပြီး ငိုနေပါ သည် အရှင်ဘုရား”ဟု နတ်သွီးက လျှောက်၏။ ထိုအခါ မထေရ်ကြီး သည် သတိရပြီးလျှင် မိမိကိုယ်ကို ဤသို့ ဆုံးမ၏။ အို - အမောင် မဟာသီဝ၊ ကြည့်စမ်း! နတ်သွီးကသော်မှလဲ သင်ကို ပြက်ရယ် ပြုနေ ချေပြီ။ သည်အမှုအကျင့်ဟာ သင်နှင့် သင့်လျော်ပါ၏လောဟု ဆင်ခြင်ဆုံးမ၍ ဝမ်းနည်းမှုကို ပယ်ဖျောက်ပြီးလျှင် ဝိပဿနာကို အစဉ်အတိုင်း ပွားလျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်စေတော်မူလေ၏။

ကောက်နှုတ်ချက်။ ။ဤမထေရ်ကြီး၏ အလွန်ကြာမြင့်စွာ အား ထုတ်ရခြင်းမှာ “သုတ များသည်အား လျော်စွာ အကျယ်နည်းဖြင့် သုံးသပ်ဆင်ခြင်သောကြောင့်”ဟု မှတ်ယူ သင့်၏။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်ထက် အရှင်သာရိပုတြာက သာ၍ ကြာမြင့်စွာ အားထုတ်ရသကဲ့သို့ပင်တည်း။ “ဧတ္ထကံ ကာလံ ဝိပဿနာယ သုစိန္တု ဘာဝတော ဉာဏဿ ပရိပါကံ ဂတတ္ထာ = ဤမျှလောက် အနှစ် ၃၀-ကာလပတ်လုံး ဝိပဿနာကို ကောင်းစွာ လေ့လာပြီးသည့်အတွက် ဉာဏ်ရင့်ကျက်သောကြောင့် (အရဟတ္တ

F-27B

ဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။”ဟု အကြောင်းပြသော ဋီကာစကား၌လည်း အကျယ်နည်းဖြင့် ပွားစေအပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ရင့်ခြင်းကို သာယူအပ်၏။ ရဟန္တာ ဖြစ်စေနိုင်ရုံမျှ အကျဉ်းနည်းဖြင့် ပွားစေ အပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ရင့်ခြင်းကိုကားမယူအပ်။ အကြောင်းမူ ကား-အကျဉ်းနည်းဖြင့် မဂ် ဖိုလ်သို့ ရောက်စေနိုင်ရုံမျှ ပါရမီဉာဏ် သည် ပိဋကတ် ၃-ပုံ၌ ထိုမျှလောက် တတ်ကျွမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးမှာ အားမထုတ်မီ ရှေးအဖို့ကပင် ပြည့်စုံပြီးသာ ဖြစ်ထိုက်၏။ မပြည့်စုံသေး ဟူ၍ကား မဆိုထိုက်ပေ။ ဘုရားအလောင်းတော်အား သုမေဓာရသေ့ အဖြစ်ကပင် မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်စေနိုင်ရုံမျှ သာဝကပါရမီဉာဏ် ပြည့်စုံပြီး ဖြစ်သကဲ့သို့ပင် မှတ်ရာ၏။

သာမိသ အဒုက္ခ မသုခ။ ။ဝိပဿနာကင်းသော အန္တပုထုဇဉ်အား ကိုယ်တွင်း၊ ကိုယ်ပ၌ရှိသော မကောင်း မဆိုး ရိုးရိုးကာမဂုဏ်ဝတ္ထုတို့ကို မြင်သောကာလစသည်၌ ဝမ်းသာမှု လဲမထင်ရှား၊ နှလုံးမသာမှုလဲမဖြစ်၊ ထိုအာရုံဝတ္ထုကို စွန့်ပစ်နိုင် သည်လဲမဟုတ်။ အမှန်အားဖြင့် ထိုအာရုံဝတ္ထု၌ သာယာတပ်မက် သော လောဘနှင့်တကွ မကောင်းမဆိုး ရိုးရိုးခံစားမှု ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိ၏။ ဤအလတ်စား ခံစားမှုသည် သာမိသ အဒုက္ခမသုခ မည်၏။ ဂေဟသိတ ဥပေက္ခာလည်း မည်၏။ အညာဏုပေက္ခာဟူ၍လဲ ခေါ်၏။ မောဟနှင့် တကွဖြစ်သော လစ်လျူရှုမှုဟု ဆိုလို၏။ ဤ ဥပေက္ခာ သည် ဝိပဿနာ ယောဂီအားလည်း ရှုမှုတို့၏ အကြားအကြား၌ ဝင်၍ဖြစ်တတ်၏။ ဖြစ်သော်လည်းပြခဲ့သည့် အတိုင်းပင် မထင်ရှားဘဲ ရှိတတ်၏။ ၎င်းကို သိနိုင်ခဲ့၏။ ထင်ရှားသောအခါ၌ ၎င်းဥပေက္ခာကို

မှတ်လျက် သိခြင်းသည် သာမိသံ ဝါ အဒုက္ခ မသုခံ ဝေဒနံ။
ပဇာနာတိနှင့်အညီ ပင်တည်း။

နိရာမိသ အဒုက္ခ မသုခ။ ။ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်းဘေးရန်
တို့မှ စင်ကြယ်ပြီးသောအခါ၌ ထင်
တိုင်းသော အာရုံ ၆-ပါးတို့ကို မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်းသိမှု ဝိပဿနာ
ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် ထက်သန်သည်မှစ၍ အထူးထင်ရှားတတ်၏။
သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၌ကား သာ၍ပင် ထင်ရှားစွာဖြစ်တတ်၏။
ဤအလတ်စား ခံစားမှုသည် နိရာမိသ အဒုက္ခ အသုခမည်၏။
နေက္ခမ္မသီတဥပေက္ခာလည်း မည်၏။ ၎င်းကို တစ်ဖန်ရှုမှု = ပဋိ
ဝိပဿနာဖြင့် မှတ်လျက်သိခြင်းသည် “နိရာမိသံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ
ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော နိရာမိသံ အဒုက္ခ မသုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိတိ
ပဇာနာတိ”နှင့် အညီပင်တည်း။

သမုဒယနှင့် ဝယကို သိပုံ။ ။ဗဟိဒ္ဓနှင့် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓတို့၌ သိပုံ
သည် ကာယာနုပဿနာ၌ ပြခဲ့သော
နည်းအတိုင်းပင်တည်း။ ခံစားမှု ဝေဒနာတို့ကို မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း
ထိုခံစားမှုကလေးများ၏ ဖျတ်ကနဲဖျတ်ကနဲ ပေါ်၍ပေါ်၍ ကုန်ဆုံး
ပျောက်ပျက်ခြင်းကို သိမြင်ခြင်းသည် သမုဒယ=ဝေဒနာ၏ဖြစ်မှု၊
ဝယ=ဝေဒနာ၏ ပျက်မှုတို့ကို သိခြင်းပင်တည်း။ စိတ်ထဲ၌ ကောင်း
သောအာရုံနှင့် တွေ့ရ၍ ကောင်းသွားသည်၊ မတွေ့ရလျှင်ကား
ကောင်းခြင်းမဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မကောင်းသော အာရုံနှင့်
တွေ့ရ၍ အခံရခက်သွားသည်၊ မတွေ့ရလျှင်ကား အခံရခက်ခြင်း
မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မကောင်း မဆိုး ရိုးရိုးအာရုံနှင့်
တွေ့ရ၍ မကောင်းမဆိုးသော ခံစားမှု ဖြစ်သည်၊ မတွေ့ရလျှင်ကား

F-28A

မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှေးအကြောင်းကံရှိ၍ ခံစားမှုဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မသိမှု အဝိဇ္ဇာ မကင်းသေး၍ ခံစားမှုဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာယာတောင့်တမှုမကင်းသေး၍ ခံစားမှုဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း — ဤသို့ ဒိဋ္ဌ သုတ ရောစပ်လျက် ဆင်ခြင်၍ သိခြင်းသည်လည်း သမုဒယ = ဝေဒနာဖြစ်ကြောင်း တရား၊ ဝယ = ဝေဒနာပျက်ကြောင်း၊ ကင်းကြောင်းတရားတို့ကို သိခြင်းပင်တည်း။ “သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဝေဒနာသု ဝိဟရတီ” စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

မှန်ကန်စွာသတိထင်ပုံ။ ။ခံစားမှုသဘောကို မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း “ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျားဟူ၍မရှိ။ ကောင်းသော ခံစားမှု၊ ဆိုးသော ခံစားမှု၊ အလတ်စားခံစားမှု အပေါင်းမျှသာရှိသည်”ဟု အမှတ်ရမှု သတိဖြစ်၏။ ဤသို့ သင်္ခါရ ယန နိမိတ် ပုံသဏ္ဍာန် ပညတ် ဟူသမျှတို့ မရောက်မူ၍ ခံစားမှု သဘောမျှ၌သာလျှင် ထင်သော သတိဖြစ်ခြင်းကြောင့် နောက် နောက်သော သတိ ဉာဏ်တို့သည် အဆင့်ဆင့် တိုးတက်လျက် ထက်သန်စွာ ဖြစ်ကုန်၏။ စွဲလမ်းမှုလဲကင်း၏။ အတ္ထိ ဝေဒနာတိ ဝါ ပနဿ သတိ ပစ္စုပဋိတာ ဟောတိ စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

ဝေဒနာနုပဿနာ ပြီး၏။

စိတ္တာနုပဿနာ

တစ်စုံတစ်ရာကိုလိုချင် တောင့်တသောစိတ်၊ သာယာနှစ်သက်သော စိတ်များသည် သရာဂစိတ် မည်၏။ ထိုစိတ်ဖြစ်ပေါ်လျှင် ဖြစ်ခိုက်၌လိုချင်တယ် စသည်ဖြင့်မှတ်အပ်၏။ ဤသို့ တစ်ကြိမ်မျှမှတ်သိခြင်းကြောင့်လဲ ထိုစိတ်မျိုး ကင်းငြိမ်းသွားတတ်၏။ မငြိမ်းသေးလျှင် ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်းမှတ်အပ်၏။ နောက်ဆုံး၌ ကင်းငြိမ်း သွားလတ္တံ့။ လိုချင်နှစ်သက်မှုကင်းလျက် ကြည်လင်သောစိတ်များသာ ဖြစ်လတ္တံ့။ ထိုစိတ်များသည် ဝိတရာဂစိတ် မည်၏။ ဤစိတ်ကိုလဲ ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းပင် မှတ်အပ်၏။ သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ၊ ဝိတရာဂံ ဝါ စိတ္တံ ဝိတရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိနှင့် အညီပင်တည်း။

စိတ်ဆိုးသောစိတ်၊ စိတ်ပျက်သောစိတ်၊ မုန်းသောစိတ်၊ ညှင်းဆဲလိုသောစိတ်၊ သေပျက်စေလိုသော စိတ်—ဤစိတ်များသည် သဒေါသစိတ် မည်၏။ ဤစိတ်ကို ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် “စိတ်ဆိုးတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်အပ်၏။ တစ်ကြိမ်မျှ မှတ်သိခြင်းကြောင့်လဲ ကင်းငြိမ်း သွားတတ်၏။ မငြိမ်းသေးလျှင် ပေါ်တိုင်းပေါ်တိုင်း မှတ်အပ်၏။ နောက်ဆုံး၌ ကင်းငြိမ်းသွားလတ္တံ့။ ထိုအခါ၌ ကြည်လင်စွာ ဖြစ်ပေါ် သောစိတ်များသည် ဝိတဒေါသစိတ်မည်၏။ ဤစိတ်ကိုလည်း ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်သည့် အတိုင်းပင် မှတ်အပ်၏။ “သဒေါသံ ဝါ။ ပ။ စိတ္တံ ပဇာနာတိ”နှင့် အညီပင်တည်း။

ယုံမှားသော စိတ်နှင့် ပျံ့လွင့်ပြေးသွားသော စိတ်များသည် သီးသန့် သမောဟစိတ် မည်၏။ သာယာတောင့်တမှုမထင်ရှားမူ၍

ကာမအာရုံဝတ္ထုကို ကြံစည်သော စိတ်၊ ဝါကြွားပလွှားလိုသော စိတ်၊ ငါကောင်ရှိသည်ဟု ထင်သောစိတ်—ဤစိတ်များသည် လောဘမူ—သမောဟစိတ် မည်၏။ ကြောက်သောစိတ်၊ စိုးရိမ်သောစိတ်၊ ပူဆွေးသောစိတ်၊ နှလုံးမသာသောစိတ်၊ ရွံရှာသောစိတ်၊ မနာလိုသောစိတ်၊ ဝန်တိုသောစိတ်၊ နောင်တ ပူပန်သောစိတ်—ဤစိတ်များသည် ဒေါသမူ သမောဟစိတ် မည်၏။ (လောဘမူစိတ် အလုံးစုံကို သ-ရာဂစိတ်၊ ဒေါသမူစိတ် အလုံးစုံကို သ-ဒေါသစိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်အလုံးစုံကို သဝိပဿနာမောဟစိတ်ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ၌ ခွဲခြား၏။ ဤ၌ကား မှတ်သားလွယ်စေရန် ထင်ရှားသည့်အတိုင်း ခွဲခြား၍ ပြသည်။) မသိမှုနှင့်တကွဖြစ်သော ဤစိတ်များဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ၎င်းတို့ကိုဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းမှတ်အပ်၏။ ဤစိတ်များ ကင်းပြတ်သွားသောအခါ၌ ကြည်လင်စွာဖြစ်သော စိတ်များသည် ဝိတမောဟစိတ် မည်၏။ ၎င်းတို့ကိုလဲ ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းပင် မှတ်အပ်ကုန်၏။ သမောဟံ ဝါ စိတ္တံ။ ပ။ ပဇာနာတိနှင့် အညီပင်တည်း။

ပျင်းရိတွန့်ဆုတ် ယော့ယဲသောစိတ်သည် သံခိတ္တစိတ် မည်၏။ ပျံ့လွင့်သော စိတ်သည် ဝိက္ခိတ္တစိတ် မည်၏။ တည်ကြည်သောစိတ်သည် သမာဟိတစိတ် မည်၏။ မတည်ကြည်သောစိတ်သည် အသမာဟိတစိတ် မည်၏။ မှတ်သောစိတ်သည် ကိလေသာမှ တဒင်္ဂဝိမုတ်အားဖြင့် လွတ်သောကြောင့် ဝိမုတ္တစိတ် မည်၏။ မမှတ်မိဘဲ စဉ်းစား ကြံစည်သောစိတ်သည် ကိလေသာမှ မလွတ်သောကြောင့် အဝိမုတ္တစိတ် မည်၏။ မဟဂ္ဂတ၊ အမဟဂ္ဂတ၊ သဉ္ဇတ္တရ၊ အနုတ္တရ စိတ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည် ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရာသာတည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာလျှင် ဈာန်၏ ရှေ့နောက် အဖို့၌

ဖြစ်သောစိတ်များကို အမဟဂ္ဂတ၊ သဥတ္တရ စိတ်များဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဈာန်မှ ထသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဈာန်စိတ်ကို မဟဂ္ဂုတ်စိတ် အနုတ္တရစိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရူပဈာန်မှ အရူပဈာန်သို့ ပြောင်း၍ ဝင်စားသော အခါ၌ ရူပဈာန်စိတ်ကို သဥတ္တရ၊ အရူပဈာန်စိတ်ကို အနုတ္တရစိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း ပိုင်းခြား၍ ရှုနိုင်ကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဈာန်မရသော ယောဂီသည်ကား ပြခဲ့ပြီးသော စိတ်တို့ကို သာလျှင် ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းပင်မှတ်အပ်၏။ “သံခိတ္တံ ဝါ စိတ္တံ သံခိတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ” စသည်နှင့်အညီပင်တည်း။

ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်ခိုက် စိတ်ကိုမှတ်လျက် သဘော မှန်အတိုင်း သိခြင်းသည်သာလျှင် စိတ္တာနုပဿနာ မည်၏။ လောဘ မှု စိတ်ရှစ်ခုကို သ-ရာဂစိတ်ဟုခေါ်သည် — ဤသို့ စသည်ဖြင့် လောဘမူစိတ်၊ သရာဂစိတ်စသော အမည်နှင့်ရှစ်ခုစသော ဂဏာန်း သင်္ချာပညတ်တို့ကို စဉ်းစားကြံစည်ခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်း များသည်ကား စိတ္တာနုပဿနာမဟုတ်သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ စိတ္တာနုပဿနာဖြစ်ပုံကို — “ယသ္မိံ ယသ္မိံ ခဏေ ယံ ယံ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ၊ တံ တံ သလ္လက္ခေန္တော အတ္တနော ဝါ စိတ္တေ၊ ပရဿ ဝါ စိတ္တေ၊ ကာလေန ဝါ အတ္တနော ကာလေန ဝါ ပရဿ စိတ္တေ၊ စိတ္တာနုပဿီ ဝိဟရတိ” — ဟု ပြဆိုတော် မူလေပြီ။ ဤ ပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အခန်း (၃) ဝိပဿနာ၏ အာရုံအရာ (၂၃၇-၂၄၀)၌ ဆိုခဲ့ပြီ၊ ပြန်၍ ဖတ်ကြည့်ပါ။

စိတ်ကို လက္ခဏာစသည်ဖြင့် သိပုံ။ ။ဖြစ်ဆဲစိတ်ကို ဖြစ်ခိုက်
 ဖြစ်ခိုက်၌ ရှုမှတ်သော
 သူသည် “အာရုံကိုသိသည်၊ကြံသည်၊ အာရုံကို ယူသည်၊ အာရုံပြု
 သည်၊ မြင်သည်၊ ကြားသည်၊ နံသည်၊ အရသာပေါ်သည်၊ ထိသည်”
 ဟု သိ၏။ (ဝိဇာနန လက္ခဏံ)။ ယှဉ်ဘက် နာမ်တရားတို့၏ ရှေ့က
 သွားသည်ဟု သိ၏။ (ပုဗ္ဗင်္ဂမ ရသံ၊ အာရုံကို ထင်လင်းစေရာ၌
 ရှေးကသွားသကဲ့သို့ရှိ၍ ဤသို့ ဆိုပေသည်။ ယှဉ်ဘက် နာမ်တို့နှင့်
 ပြိုင်တူပင် ဖြစ်၏)။ တစ်ခုပြီးတစ်ခု မခြားမပြတ် ဆက်စပ်လျက်ဖြစ်
 သည်ဟု သိ၏။ (သန္တဟန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပဋိသန္တိ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ)။ မှီရာရုပ်ရှိ၍
 ဖြစ်သည်။ အာရုံရှိ၍ ဖြစ်သည်။ အာရုံနှင့် တွေ့မှု၊ အာရုံကို ခံစားမှု
 စသော နာမ်ရှိ၍ဖြစ်သည်ဟု သိ၏။ (ဝတ္ထာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာနံ၊ နာမရူပ
 ပဒဋ္ဌာနံ)။

သမုဒယနှင့် ဝယကို သိပုံ။ ။ဗဟိဒ္ဓနှင့် အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓ၌ စိတ်ကိုသိပုံ
 သည် ကာယာနုပဿနာ၌ဆိုခဲ့သော
 နည်းအတိုင်းပင်တည်း။ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်များ
 ၏ ဖျတ်ကနဲ ဖျတ်ကနဲ ပေါ်၍ ကုန်ပျက်သွားခြင်းကို သိခြင်းသည်
 သမုဒယ=ဖြစ်မှု၊ ဝယ=ပျက်မှု၌တို့ကို သိခြင်းပင်တည်း။ မှီရာရုပ်နှင့်
 ယှဉ်ဘက် နာမ်ရှိ၍ စိတ်ဖြစ်သည်၊ ရုပ်နာမ်မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ
 ၍လည်းကောင်း၊ ရှေးအကြောင်းကံရှိ၍ စိတ်ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား
 မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မသိမှု အဝိဇ္ဇာမကင်းသေး၍ စိတ်ဖြစ်
 သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာယာတောင့်
 တမှု မကင်းသေး၍ စိတ်ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ ဤသို့ ဒိဋ္ဌ သုတ ရောစပ်လျက် ဆင်ခြင်၍ သိခြင်း
 သည်လည်း သမုဒယ = ဖြစ်ကြောင်းတရား၊ ဝယ = ပျက်ကြောင်း

ကင်းကြောင်း တရားတို့ကို သိခြင်းပင်တည်း။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ
ဝါ စိတ္တသ္မိံ ဝိဟရတိ စသည်နှင့်အညီပင်တည်း။

မှန်ကန်စွာ သတိထင်ပုံ။ ။ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို မှတ်တိုင်း
မှတ်တိုင်း “ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊
ငါ့ဥစ္စာ၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျားဟူ၍မရှိ၊ အာရုံကို သိမှုကြုံမှုမျှသာ ရှိသည်”
ဟု အမှတ်ရမှု = သတိဖြစ်၏။ ဤသို့ သင်္ခါရ ယနနိမိတ် ပုံသဏ္ဍာန်
ပညတ်ဟူသမျှသို့ မရောက်မူ၍ အာရုံကိုကြံသိမှု စိတ်မျှ၌သာလျှင်
ထင်သော သတိဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ နောက်နောက်သော သတိဉာဏ်
တို့သည် အဆင့်ဆင့်တိုးတက်လျက် ထက်သန်စွာဖြစ်ကုန်၏။ စွဲလမ်းမှု
လည်း ကင်း၏။ “အတ္ထိံ စိတ္တန္တိံ ဝါ ပနဿ သတိံ ပစ္စုပဋိတာ ဟောတိ”
စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

စိတ္တာနုပဿနာ ပြီး၏။

ဓမ္မာနုပဿနာ

နီဝရဏကို သိပုံ။ ။ ကာမအာရုံ ဝတ္ထုကို လိုချင်တောင့်တမှု၊ သာယာနှစ်သက်မှု၊ တပ်မက်ချစ်ခင်မှုသည် ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏမည်၏။ ဈာန်ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို လိုချင်တောင့်တမှုသည်လည်း ကာမစ္ဆန္ဒပင်တည်း။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တလျက် ကာမစ္ဆန္ဒဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို အခန်း (၂) ပထမ နိယျာနာဝရဏအရာ၌ သာမေတနှင့်တကွ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ဤကာမစ္ဆန္ဒကို ဖြစ်ပေါ်ခိုက်၌ လိုချင်တယ် စသည်ဖြင့် မှတ်သိအပ်၏။ သန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ ကာမစ္ဆန္ဒံ “အတ္တိ မေ အဇ္ဈတ္တံ ကာမစ္ဆန္ဒော” တိပဇာနာတိ နှင့် အညီပင်တည်း။

စိတ်ဆိုးမှု၊ စိတ်ပျက်မှု၊ မုန်းမှု၊ ညှင်းဆဲလိုမှု၊ သေပျောက် စေလိုမှု များသည် ဗျာပါဒနီဝရဏမည်၏။ ၎င်းကို ဖြစ်ခိုက်၌ စိတ်ဆိုးတယ် စသည်ဖြင့် မှတ်သိအပ်၏။ စိတ် စေတသိက်တို့၏ ထိုင်းမှိုင်းမှု၊ ပျင်းရိမှု၊ အားလျော့မှုများသည် ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏမည်၏။ ၎င်းကိုလဲ ဖြစ်ခိုက်၌ ‘ထိုင်းမှိုင်းတယ်၊ ပျင်းတယ်၊ စသည်ဖြင့် မှတ်သိအပ်၏။ စိတ်ယုံလွင့်မှုသည် ဥဒ္ဓစ္စမည်၏။ နောင်တ ပူပန်မှုသည် ကုက္ကုစ္စ မည်၏။ ၎င်းတို့ကိုလဲ ဖြစ်ခိုက်၌ ‘ယုံလွင့်တယ်၊ ပူပန်တယ်’ဟု မှတ်သိအပ်ကုန်၏။ သန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ ဗျာပါဒံ - ထိနမိဒ္ဓံ - ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ။ ပ။ ပဇာနာတိနှင့် အညီပင်တည်း။

တရားအလုံးစုံတို့ကို သိတဲ့ဘုရားဆိုတာ ရှိတာမှဟုတ်ကဲ့ လေလား၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားဆိုတာ ဟုတ်ကဲ့လေလား၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရတဲ့ သံဃာဆိုတာ ရှိတာမှ ဟုတ်ကဲ့လေလား၊ “အဝိဇ္ဇာ စသော

အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားမျှသာ ရှိသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ငါကောင်မရှိ” ဟု ဆိုတာဟုတ်မှ ဟုတ်ကဲ့လေလား၊ ငါကျင့်နေတဲ့ တရားနည်းလမ်းက မှန်တာမှ ဟုတ်ကဲ့လေလား၊ “သည်လိုမှတ်ရုံနဲ့ ဝိပဿနာဖြစ်သည်၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်” ဟု ဆိုတာ ဟုတ်မှဟုတ်ကဲ့လေလား၊ ဆရာဟောပြောတာက မှန်တာမှ ဟုတ်ကဲ့လေလား၊ သည်အတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး မဂ်ဖိုလ် ကိုရသွားကြတဲ့သူ တွေဟာ အမှန်အတိုင်း ရကြတာမှ ဟုတ်ကဲ့လေလား။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယုံမှား တွေးတောမှုသည် ဝိစိကိစ္ဆာမည်၏။ ၎င်းကို ဖြစ်ခိုက်၌ ယုံမှားတယ်ဟု မှတ်သိအပ်၏။ သန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ ဝိစိကိစ္ဆံ “အတ္ထိမေ အဇ္ဈတ္တံ ဝိစိကိစ္ဆံ” တိ ပဇာနာတိနှင့် အညီပင်တည်း။

ဤကာမစ္ဆန္တစသည်တို့သည် တစ်ကြိမ်မျှမှတ်သိရုံဖြင့်လည်း ကင်းငြိမ်းတတ်ကုန်၏။ အကြိမ်များစွာ မှတ်သိပါမှလဲ ကင်းငြိမ်းတတ်ကုန်၏။ ကင်းငြိမ်းသောအခါ၌ “ကာမစ္ဆန္တ စသည်တို့မရှိကြပြီ” ဟု သိလေ၏။ “အ-သန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ ကာမစ္ဆန္တံ “နတ္ထိ မေ အဇ္ဈတ္တံ ကာမစ္ဆန္တော” တိ ပဇာနာတိ” စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

နိဝရဏဖြစ်ကြောင်း ကင်းကြောင်းကို သိပုံ

ကာမစ္ဆန္တစသည်တို့ ဖြစ်လိုလတ်သော် သာယာဖွယ် စသည်ဖြစ်အောင် နှလုံးသွင်းသော အယောနိသော မနသိကာရက ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ ထိုသို့သော နှလုံးသွင်းမှုကိုလဲ မှတ်သိနိုင်၏။ မှတ်သိခြင်းဟူသော ယောနိသော မနသိကာရကြောင့် ကိလေသာ၏ ပြတ်စဲကင်းငြိမ်းသွားခြင်းကိုလဲ မျက်မှောက်တွေ့ရ၏။ တစ်ရံတစ်ခါ၌ မသင့်သော နှလုံးသွင်းမှုကို “ဖြစ်စပြုသည်နှင့် တစ်ပြိုင်

နက်” မှတ်သိမိသောကြောင့် ကာမစ္ဆန္ဒစသည်တို့ အောင်မြင်စွာ မဖြစ်နိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ အိပ်ချင် ငိုက်မျဉ်းမှုကို မှတ်သိမိသောကြောင့် အိပ်ချင်မှု ကင်းပျောက်လျက် နေ့ရော ည၌ပါ ကြည်လင်၍ နေတတ်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်ကို မပြတ်မှတ်လျက်နေသော ယောဂီသည် “သာယာဖွယ်ဖြစ်အောင် နှလုံးသွင်းမိ၍ သာယာမှု ဖြစ်ပေါ်လာသည်၊ မှတ်သိခြင်းကြောင့် သာယာမှု ကင်းပြတ်သွားသည်”ဟု ဤသို့ စသည်ဖြင့် နိဝရဏ ဖြစ်ကြောင်း ကင်းကြောင်း တရားတို့ကို မျက်မှောက် သိမြင်၏။

ယောနိသော မနသိကာရ။ ။ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် သင့်လျော်စွာ နှလုံးသွင်းမှု ဟူသမျှကို ယောနိ-
 သောမနသိကာရချည်းဟူ၍ အခန်း (၁) ကုန္ဒိယသံဝရအရာ၌ သာမညအားဖြင့် ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ဤအရာ၌ကား ဝိပဿနာနှင့် ဆိုင်သော ယောနိသော မနသိကာရကို ပြဆိုအံ့။ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်တို့ကို သဘာဝ လက္ခဏာစသည် အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း နှလုံးသွင်းမှု ရှုမှတ်မှု သိမှုသည် ယောနိသော မနသိကာရ မည်၏။ ပစ္စက္ခဉာဏ် ရင့်သောအခါ၌ မျက်မှောက် မမြင်အပ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို မြင်အပ်ပြီး သော ရုပ်နာမ်တို့နှင့် နှိုင်းဆ၍ ရှုဆင်ခြင်မှု ဆုံးဖြတ်မှုသည်လည်း ယောနိသော မနသိကာရပင်တည်း။ “နောက်နောက် ဝိပဿနာ ဉာဏ်ထူးများနှင့် မဂ်ဖိုလ်ဟူသော အစီးအပွားကို ရရန် နည်းလမ်းမှန် ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းမှု” ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုကုန်၏။

“ယောနိသော မနသိကာရော နာမ ဥပါယမနသိကာရော ပထ-
မနသိကာရော၊ အနိစ္စေ အနိစ္စန္တိ ဝါ၊ ဒုက္ခေ ဒုက္ခန္တိ ဝါ၊ အနတ္တနိ
အနတ္တာတိ ဝါ၊ အသုဘေ အသုဘန္တိ ဝါ မနသိကာရော။”

(ဒိ-၄ ၂-၃၆၈)

ယောနိသော မနသိကာရော နာမ၊ သင့်လျော်သော နှလုံးသွင်းမှု
မည်သည်ကား။ ဥပါယမနသိကာရော၊ လိုလားအပ်သော စီးပွားချမ်း
သာကိုရရန် အကြောင်းမှန်၊ နည်းမှန်ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းမှုတည်း။
ပထမနသိကာရော၊ လမ်းမှန်ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းမှုတည်း။ အနိစ္စေ၊
မမြဲသောတရား၌။ အနိစ္စန္တိဝါ၊ မမြဲဟုသော်လည်းကောင်း။ ဒုက္ခေ၊
ဆင်းရဲသောတရား၌။ ဒုက္ခန္တိ ဝါ၊ ဆင်းရဲဟုသော်လည်းကောင်း။
အနတ္တနိ၊ ငါကောင်မဟုတ်သော တရား၌။ အနတ္တာတိ ဝါ၊ ငါကောင်
မဟုတ်ဟုသော်လည်းကောင်း။ အသုဘေ၊ မတင့်တယ်သော တရား
၌။ အသုဘန္တိ ဝါ၊ မတင့်တယ်ဟုသော်လည်းကောင်း။ မနသိကာရော၊
နှလုံးသွင်းမှုတည်း။

ဝိပဿနာဉာဏ်ထူးများနှင့်၊ မဂ်ဖိုလ်တို့သည် ဝိပဿနာ ရှုသူ၏
လိုလားအပ်သော စီးပွားချမ်းသာ အစစ်တို့ပေတည်း။ ၎င်းတို့ကို
ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော ရှုမှတ်နှလုံးသွင်းမှုသည် ယောနိသော မနသိ-
ကာရမည်၏။ အဋ္ဌကထာ၌ ပဓာန၊ အဝိနာဘာဝနည်းတို့ အလိုအား
ဖြင့် ပြအပ်သော အနိစ္စာဒိ မနသိကာရဖြင့် လက္ခဏာဒိ မနသိကာရ
ကိုလဲ ယောနိသော မနသိကာရဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။ ဝိပဿနာရှု
သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အမှန်ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်မျှကိုသာလျှင်
သိမြင်လို၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါကောင်၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား စသည်ကို
ကား မတွေ့လို။ ကိလေသာ ငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သော အဖြစ်၊ အပျက်၊

အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်ကိုသာ သိမြင်လို၏။ ကိလေသာပွားကြောင်း ဖြစ်သော မြဲဟန်၊ ချမ်းသာ ကောင်းစားဟန်၊ အစိုးပိုင်သော ငါကောင် ဟုတ်ဟန်၊ လှပ တင့်တယ်ဟန် အခြေအနေတို့ကိုကား မတွေ့လိုပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဌါရ ၆-ပါး၌ အာရုံ ၆-ပါး ထင်လတ်သော် “ရုပ်နာမ်မျှလေလား၊ ဖြစ်ပျက်သော အမှုအရာမျှလေ လား၊ မမြဲသော အမှုအရာမျှလေလား” - ဤသို့ စသည်ဖြင့် စဉ်းစား ဆင်ခြင်သကဲ့သို့သော ပဉ္စဒ္ဓါရာ ဝဇ္ဇန်း၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ စိတ်သည် နည်းလမ်းမှန်အတိုင်း နှလုံးသွင်းလျက် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုသို့ နှလုံးသွင်းသည့်အတိုင်းပင် မနောဒ္ဓါရ ဝိပဿနာဇောတို့သည် ရှုမှတ် နှလုံးသွင်းလျက် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤ ဝိပဿနာ ဇောစိတ်အပေါင်းသည် ရုပ်နာမ်သဘောတို့ကို အမှန်အတိုင်း သိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နောက်နောက် ဝိပဿနာအထူးနှင့် မဂ်ဖိုလ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း တရားမှန်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ယောနိသော မနသိကာရ မည်၏။ ရှေးဦးဆင်ခြင်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်လည်း ထိုဝိပဿနာ ဇောတို့နှင့် အလားတူသောကြောင့် ယောနိသော မနသိကာရပင် မည်၏။ ထို့ကြောင့် သတိပဋ္ဌာနသုတ် ဋီကာ၌ ဤသို့ မိန့်ဆို၏။

“ယောနိသော မနသိကာရော နာမ ကုသလာဒီနံ တံ တံ သဘာဝရသလက္ခဏာဒီကဿ ယာထာဝတော အဝဗျူနဝ သေန ဥပ္ပန္နော ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒေါ။ သော ဟိ အ-ဝိပရိတ မနသိ ကာရတာယ ယောနိသော မနိသိကာရောတိ ဝုတ္တော၊ တဒါဘောဂ တာယ အာဝဇ္ဇနာပိ တဂ္ဂတိကာ ဧဝ။”

ယောနိသော မနသိကာရော နာမ၊ ယောနိသော မနသိကာရ
မည်သည်ကား။ ကုသလာဒိန္နံ၊ ကုသိုလ် စသည်တို့၏။ တံ တံ
သဘာဝ ရသ လက္ခဏာဒိကဿ၊ ထိုထိုသဘာဝလက္ခဏာ ရသ၊
အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာ၊ စသည်ကို။ ယာထာဝတော
အဝဗုဇ္ဈနဝသေန၊ အမှန်အတိုင်း သိသည့်အလိုအားဖြင့်။ ဥပ္ပန္နော၊
ဖြစ်သော။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒေါ၊ အသိဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော
စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။ (အမှန်အတိုင်းသိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုလို၏)။ ဟိ၊ မှန်ပေ၏။
သော၊ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို။ အဝိပရိတ မနသိကာရတာယ၊ မဖောက်မပြန်
မှန်သော နှလုံးသွင်းမှုဖြစ်သောကြောင့်။ ယောနိသော မနသိကာရော
တိ၊ ယောနိသောမနသိကာရဟူ၍။ ဝုတ္တောဆိုအပ်၏။ တဒါဘောဂ
တာယ၊ ထိုဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်အတွက် နှလုံးသွင်းမှု ဖြစ်သောကြောင့်။
အာဝဇ္ဇနာပိ၊ အာဝဇ္ဇန်း စိတ်သည်လည်း။ တဂ္ဂ တိကာ ဧဝ၊ ထိုဇော၏
အလားရှိသည်သာတည်း။

ဤဋီကာနှင့်အညီ၊ ရှေးရှေး ဝီထိ၌ဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်းနှင့်၊
ဝိပဿနာဇောကို “နောက်နောက် ဝီထိတို့၌ ကုသိုလ်တို့၏အကြောင်း
ဖြစ်သော ယောနိသော မနသိကာရ”ဟု ယူအပ်၏။ များစွာသော
အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ကား တစ်ခုတည်းသော ဝီထိအတွင်း၌ ဖြစ်
သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ အကြောင်းကို ရည်၍ အာဝဇ္ဇန်း
ကိုသာ ယောနိသော မနသိကာရ၊ အယောနိသော မနသိကာရဟု
ပြဆိုကုန်၏။ အရာအားလျော်စွာ ပြဆိုကြသည်ဟု မှတ်ရာ၏။

အယောနိသော မနသိကာရ။ ။ အယောနိသော မနသိကာရော-
 နာမ အနုပါယမနသိကာရော
 ဥပ္ပထမနသိကာရော၊ အနိစ္စေ နိစ္စန္တိ ဝါ၊ ဒုက္ခေ သုခန္တိ ဝါ၊ အနတ္တနိ
 အတ္တတိ ဝါ၊ အသုဘေ သုဘန္တိ ဝါ မနသိကာရော။

(ဒိ-၄ ၂-၃၆၈-စသည်)

မြန်မာပြန်။ ။ အယောနိသော မနသိကာရ မည်သည်ကား လိုလား
 အပ်သော စီးပွားချမ်းသာကိုရရန် အကြောင်းမှန်
 မဟုတ်သော နှလုံးသွင်းမှုတည်း။ (အာကဒ္ဒိတဿ ဟိတသုခဿ ပစ္ဆိယာ
 အနုပါယဘူတော မနသိကာရော-ဋီကာအဖွင့်)။ လမ်းမှားဖြစ်သော နှလုံးသွင်းမှု
 တည်း။ မမြဲသောတရား၌ မြဲသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ဆင်းရဲသောတရား၌
 ချမ်းသာဟုဖြစ်စေ၊ ငါကောင်မဟုတ်သော တရား၌ ငါကောင်ဟုဖြစ်
 စေ၊ မတင့်တယ်သောတရား၌ တင့်တယ်သည်ဟုဖြစ်စေ နှလုံးသွင်း
 မှုတည်း။

ဒွါရ ၆-ပါး၌ ထင်သောရုပ်နာမ်ကို မြဲဟန်၊ ချမ်းသာ ကောင်းစား
 ဟန်၊ အလိုရှိတိုင်း ပြီးစေနိုင်သော ငါကောင် သတ္တဝါကောင် ဟုတ်
 ဟန်၊ လှပတင့်တယ်ဟန် အနေအားဖြင့် နှလုံးသွင်းမှုသည် အယော
 နိသော မနသိကာရ မည်၏။ မြဲဟန် စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းမှု
 မထင်ရှားသော်လည်း ဒွါရ ၆-ပါး၌ထင်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို မရှုမှတ်
 မှု၍ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်မှုများသည် ဝိပဿနာအရာ၌ များသောအား
 ဖြင့် အယောနိသော မနသိကာရ ချမ်းသာတည်း။ အဘယ်ကြောင့်
 နည်းဟူမူ — ထိုသို့သော နှလုံးသွင်းမှုများနှင့်စပ်၍ ပြန်လည် စဉ်းစား
 ဆင်ခြင်မိသောအခါ၌ မြဲဟန်စသည်ဖြင့်သာ နှလုံးသွင်းမှု ထင်ရှားဖြစ်
 ပေါ်တတ်သောကြောင့်တည်း။ ထင်ရှားစေဦးအံ့— မြင်ဆဲခဏ၌

မြင်တယ်ဟု မမှတ်မိသောကြောင့် မြင်ရုံမျှတွင် မရပ်ဘဲ ရှိငြားအံ့။ ထိုအခါ “ဘယ်သူ့ကိုမြင်သည်၊ သူ့ကို ရှေးကလဲ မြင်ဖူးသည်၊ ယခု ထက်တိုင် သူ့ရှိနေသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြင်ပြီးသည်မှ နောက် ကာလ၌လဲ၊ “သူဘယ်ကို သွားလေ၏၊ ယခုလောက်ဆိုလျှင် ဘယ် နေရာမှာ ရှိနေမှာပဲ၊ မြင်သော ငါကပင် ယခုစဉ်းစားနေသည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှလုံးသွင်းမှု ဖြစ်တတ်၏။ မြဲသည့် အနေ အားဖြင့် နှလုံးသွင်းမှုပင်တည်း။ “မိန်းမကိုမြင်သည်၊ ယောက်ျားကိုမြင် သည်၊ သူ့ချမ်းသာကောင်းစားသည်၊ မြင်တွေ့ရတာကောင်းသည်” ဤသို့စသည် ချမ်းသာသောအနေအားဖြင့်လဲ နှလုံးသွင်းမှု ဖြစ်တတ် ၏။ မြင်ရသောဝတ္ထုနှင့် မြင်မှုကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ငါကောင်ဟုတ်သည့် အနေအားဖြင့်လဲ နှလုံးသွင်းမှု ဖြစ်တတ်၏။ လှပတင့်တယ် ကောင်း မွန်သည့် အနေအားဖြင့်လဲ နှလုံးသွင်းမှု ဖြစ်တတ်၏။ အနိစ္စစသည် ဖြင့် နှလုံးသွင်းမှုကား မဖြစ်တတ်ချေ။ ထိုအခါကျမှ နှလုံးသွင်းသော် လည်း အနိစ္စစသည် အနေအားဖြင့် ကောင်းစွာ မထင်မြင်နိုင်ပြီ။ မဂ် ဖိုလ် မဖြစ်နိုင်သည်မှာကား ဆိုဖွယ်ပင်မရှိပြီ။ သို့ဖြစ်၍ ရှုမှတ်မှု ကင်းလျက် ရောက်တတ်ရာရာကို အလိုရှိတိုင်း နှလုံးသွင်းမှုများသည် “လိုလားအပ်သော စီးပွားချမ်းသာအစစ်ဖြစ်သည့် ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့ကိုကား မဖြစ်စေနိုင်၊ အကျိုးမဲ့ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့်” အယောနိသော မနသိကာရ မည်၏။ အကုသိုလ် ဟူသမျှသည် ဤအယောနိသော မနသိကာရလျှင် အကြောင်းရင်းရှိ၏။ ဤအရာ ၌လဲ နောက်နောက် ဝီထိဆိုင်ရာ အကုသိုလ်၏ အကြောင်းကို ဆိုလို လျှင်၊ ရှေးရှေးဝီထိ၌ပါဝင်သော အာဝဇ္ဇန်းနှင့် အကုသိုလ်ဇော အပေါင်းကို အယောနိသောမနသိကာရဟု မှတ်အပ်၏။

တစ်ခုတည်းသော ဝီထိ၌ အကုသိုလ်တို့၏ အကြောင်းကို ဆိုလျှင် ကား အာဝဇ္ဇန်းကိုသာ အယောနိသော မနသိကာရဟု မှတ်အပ်၏။ ပုထုဇဉ်တို့သည် အများအားဖြင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း အာရုံကိုသာ မြော်လင့်လျက် ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဒွါရ ၆-ပါး၌ အာရုံထင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ချစ်စရာလေလား၊ မုန်းစရာလေလား စသည်ဖြင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်သကဲ့သို့သော အာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် နည်းလမ်းမှား အတိုင်း နှလုံးသွင်းလျက် ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်၏။ တစ္ဆေ ကြောက်တတ် သောသူအား ညဉ့်အခါ၌ ချွတ်ချွတ်သံကြားတိုင်း တစ္ဆေလေလားဟု စဉ်းစားမှု ဖြစ်သည်နှင့်လဲတူ၏။ အသိမိတ်ဆွေနှင့် တွေ့လိုသောသူ သည် မြင်တိုင်းသောလူကို အသိမိတ်ဆွေလေလားဟု နှလုံးသွင်းမိ သည်နှင့်လဲတူ၏။ ပဉ္စဒွါရ၌ ထိုအာဝဇ္ဇန်းအားလျော်စွာ သမ္ပဋိဋ္ဌိန်း၊ သန္တီရဏစိတ်တို့ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် ဝုဋ္ဌောစိတ်က ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ် စသည်အနေအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်၏။ ထို့ကြောင့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဇောတို့ဖြစ်လေကုန်၏။ မနောဒွါရ၌လဲ ချစ်ဖွယ်၊ မုန်းဖွယ် စသည်အနေအားဖြင့် အာဝဇ္ဇန်းစိတ်၏ နှလုံးသွင်း အားလျော်စွာ အကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်လေကုန်၏။ ဤသည်ကား အယောနိသော မနသိကာရကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံတည်း။

အကျဉ်းကား။ ။ဝိပဿနာအရာ၌ ရှုမှတ်မှုသည် ယောနိသော မနသိကာရ မည်၏။ ထိုရှုမှတ်မှုအား ကျေးဇူး ပြုတတ်သော နှလုံးသွင်းမှုကိုလဲ ယောနိသော မနသိကာရပင်ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ရှုမှတ်မှုအား ကျေးဇူးမပြုတတ်မှု၍ ရောက်တတ်ရာရာ ကို အလိုရှိတိုင်း နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်မှုသည် အယောနိသော မနသိ- ကာရ မည်၏။ ဤနိဝရဏ အရာ၌ကား နိဝရဏတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေ

တတ်သော အစစွာ နှလုံးသွင်းမှုသည် အယောနိသော မနသိကာရ မည်၏။ ဤမနသိကာရ ၂-မျိုးကို ဖြစ်ခိုက်၌ မှတ်လျက်သိခြင်းသည် “ယထာ စ အနုပ္ပန္နဿ ကာမတ္တန္တဿ ဥပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ တဉ္စ ပဇာနာ တိ။ ယထာ စ ဥပ္ပန္နဿ ကာမတ္တန္တဿ ပဟာနံ ဟောတိ၊ တဉ္စ ပဇာနာတိ” စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

“ယထာ စ ပဟိနဿ ကာမတ္တန္တဿ အာယတိ အနုပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ တဉ္စ ပဇာနာတိ” စသည်နှင့်အညီ သိပုံကား — ဝိစိကိစ္ဆာသည် သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ကင်းငြိမ်း၏။ ဗျာပါဒ၊ ကုက္ကစ္စတို့သည် အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ကင်းငြိမ်းကုန်၏။ ကာမတ္တန္တ၊ ထိန မိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စတို့သည် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ကင်းငြိမ်းကုန်၏။ နီဝရဏ အသီးအသီးတို့၏ငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သော မဂ်တို့ကိုကား ထိုထိုမဂ်များ သို့ ရောက်ပြီးသောအခါ၌သာလျှင် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်သိနိုင်၏။ ရှေးအဖို့၌ကား ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် သုတမယ-ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်၏။ ဤ သုတသိသည်လည်း ထိုထို နီဝရဏများ ဖြစ်ပေါ်သောအခါ၌ “ကင်းငြိမ်းစေတတ်သော မဂ်သို့ မရောက်သေး ၍ ဤနီဝရဏများ ဖြစ်ပေါ်ကြသည်”ဟု ဆုံးဖြတ်လျက် ထိုထိုမဂ်များ သို့ ရောက်အောင် အားထုတ်ရခြင်း အကျိုးရှိပေ၏။

ခန္ဓာစသည်တို့၌ ရှုမှတ်ပုံအသီးအခြား မရှိပြီ။ ရှေး၌ ပြခဲ့သည့် အတိုင်း “မြင်တယ်၊ ကြားတယ်” စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်လျှင် ခန္ဓာဒေသနာ နှင့် သင့်လျော်သောသူသည်၊ ခန္ဓာငါးပါး အလိုအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိနိုင်၏။ အာယတန၊ ဓာတု ဒေသနာ စသည်တို့နှင့် သင့်လျော်သော သူသည် အာယတန၊ ဓာတ်စသည်တို့ အလိုအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍

1-29A

သိနိုင်၏။ နာမရူပဒေသနာနှင့်သာ သင့်လျော်သော သူသည် နာမ် ရုပ် ၂-ပါးတို့၏ အလိုအားဖြင့်သာလျှင် ပိုင်းခြား၍ သိနိုင်၏။

ဓန္ဓာကို သိပုံ

မြင်ဆဲ၌ မြင်တယ်ဟု မှတ်သောသူသည် မျက်စိကြည်လင်မှု၊ မြင်ရသော အဆင်းရုပ်တို့ကို ပဓာနပြု၍ သိသောအခါ၌ ရူပက္ခန္ဓာကို သိ၏။ မြင်၍ကောင်းခြင်း၊ မကောင်းခြင်း၊ မဆိုး မကောင်းညီမျှခြင်း တို့ကို ပဓာနပြု၍ သိသောအခါ၌ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကိုသိ၏။ မြင်ရသော အဆင်း၌ မှတ်သားခြင်းသဘောကို သိသောအခါ၌ သညာက္ခန္ဓာကို သိ၏။ စိတ်ထဲ၌ အဆင်းနှင့် တွေ့မှု=ဖဿ၊ မြင်အောင် စေ့ဆော် တိုက်တွန်းမှု=စေတနာ၊ သာယာနှစ်သက်မှု=လောဘ၊ ကြည်ညိုမှု= သဒ္ဓါစသော သဘောတို့ကို သိသောအခါ၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုသိ၏။ မြင်သောစိတ်ကို ပဓာနပြု၍ သိသောအခါ၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကိုသိ၏။ ဤသို့ ရုပ်သဘောမျှ၊ ဝေဒနာသဘောမျှ စသည်ကို သိခြင်းသည် ဣတိ ရူပံ၊ ဣတိ ဝေဒနာ၊ ဣတိ သညာ၊ ဣတိ သင်္ခါရာ၊ ဣတိ ဝိညာဏံနှင့်အညီပင်တည်း။ ကြားဆဲ စသည်၌လဲ နည်းတူပင်တည်း။ ကွေးဆဲ၌ 'ကွေးချင်တယ်၊ ကွေးတယ်'ဟု မှတ်သောသူသည် ကွေး သောအမှုအရာအားဖြင့် လှုပ်ရှားသော ရူပက္ခန္ဓာကိုလဲသိ၏။ ကွေးချင်သောစိတ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာကိုလဲ သိ၏။ စိတ်ထဲ၌ ကွေးမှုနှင့် တွေ့ရသကဲ့သို့သော ဖဿ၊ ကွေးစေဟု အမိန့်ပေးသကဲ့သို့သော စေတနာစသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုလဲသိ၏။ ဝေဒနာ၊ သညာတို့ကား အများအားဖြင့် မထင်ရှားဘဲ ရှိတတ်ကုန်၏။ ထင်ရှားသောအခါ၌ ကွေးချင်မှု၏ ကောင်းခြင်း၊ မကောင်းခြင်းသဘော ဝေဒနာ

ကုန္ဒာကိုလဲသိ၏။ ကွေးမည်ဟု မှတ်သားမှု သညာကုန္ဒာကဲ့လဲ သိ၏။ ဆန့်ဆဲ၊ သွားဆဲ စသည်တို့၌လဲနည်းတူပင်တည်း။ ဤသို့ သိ၍ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် တဖက်ကမ်းသို့ ရောက်လတ်သော် “ဖောက်ပြန်တတ်သော ရုပ်ကား ဤမျှသာတည်း၊ ခံစားတတ်သော ဝေဒနာကား ဤမျှသာတည်း၊ မှတ်သားတတ်သော သညာကား ဤမျှသာတည်း၊ အမူအရာကြိယာကို ပြုတတ် ပြီးစေတတ်သော သင်္ခါရကား ဤမျှသာတည်း၊ အာရုံကိုသိကာမျှသော ဝိညာဏ်ကား ဤမျှသာတည်း”ဟု ပိုင်းခြားလျက်သိ၏။ ဤသို့ သိခြင်းသည် သရုပ်ခွဲရာ၌ သိခြင်းကဲ့သို့ ဂဏန်းသင်္ချာဖြင့် ရေတွက်၍ သိခြင်းကား မဟုတ်ပေ။ ရှုမှတ်သော ဉာဏ်ထဲ၌ ငါးမျိုးကွဲပြားလျက် ထင်ရှားသော ထိုတရား အလုံးစုံကို ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း မှတ်သိခဲ့ပြီးသောကြောင့် “အလုံးစုံကိုပင် မှတ်သိပြီ တွေ့မြင်ပြီ၊ ကိုယ်ထဲ၌ မမှတ်သိရ မတွေ့မြင်ရသော ရုပ်စသည်တို့ မရှိကြပြီ”ဟု သဘောကျသည်အားလျော်စွာ ဆုံးဖြတ်လျက် သိခြင်းမျှသာတည်း။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်လျက် သိခြင်းသည်လည်း ဣတိ ရူပံ၊ ဣတိ ဝေဒနာစသည်နှင့် အညီပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ —

“ဣတိ ရူပန္တိ ဣဒံ ရူပံ၊ ဧတ္တကံ ရူပံ၊ န ဣတော ပရံ ရူပံ အတ္ထိတိ သဘာဝတော ရူပံ ပဇာနာတိ၊ ဝေဒနာဒိသုပိ ဒေသဝနယော” = ဣတိရူပံ ဟူရာ၌ ဤသည်ကား ရုပ်တည်း၊ ရုပ်သည် ဤမျှသာတည်း၊ ဤထက်အလွန် ရုပ်မရှိပြီဟု သဘာဝလက္ခဏာအားဖြင့် ရုပ်ကိုသိ၏။ ဝေဒနာစသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင်တည်း”ဟု ဖွင့်ပြ၏။

ရုပ်၏ သမုဒယ ဝယကို သိပုံ။ ။ မြင်ဆဲ စသည် ကွေးဆဲ စသည်၌ မြင်တယ် ကွေးတယ်' စသည်ဖြင့် မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း “မျက်စိကြည်မှု မြင်ရသောအဆင်း၊ ရွှေရှားမှု” စသော ရုပ်တို့ကို “ဖျတ်ကနဲ ဖျတ်ကနဲပေါ်လာ၍ ရိပ်ကနဲရိပ်ကနဲ ကွယ်ပျောက် ကုန်ဆုံးသွားကြသည်”ဟုသိ၏။ ဤသို့သိခြင်းသည် သမုဒယ၊ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ ဟု ခေါ်သောဖြစ်မှု၊ ဝယ၊ ဝိပရိဏာမ လက္ခဏာ ဟုခေါ်သော ပျက်မှုတို့ကို မျက်မှောက်သိသော ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်မည်၏။ ဗာလပုထုဇဉ် အပေါင်းသည် ရုပ်နာမ်တို့ကို “ချမ်းသာ သည်၊ ကောင်းသည်၊ တင့်တယ်သည်” ဟူ၍သာထင်၏။ “ဆင်းရဲ မကောင်း၊ မတင့်တယ်” ဟူ၍ကား မသိနိုင်မထင်နိုင်။ ဖြစ်ထိုက်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ အလျင်း မဖြစ်ပေါ်လာပဲ ချုပ်ခြင်း၊ ကင်းခြင်းကိုလည်း “ချမ်းသာသည်၊ ကောင်းသည်” ဟူ၍ မသိနိုင် မထင်နိုင်။ ဤမသိမှု သည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ရှေးဘဝ၌ကံကို ပြုစဉ်က ဤမသိမှုမကင်း သေး၍ ရုပ်နာမ်တို့၌ သာယာတောင့်တမှုသည်လည်း ဖြစ်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့်၊ သာယာနှစ်သက်အပ်သော ရုပ်နာမ်တို့အား ကောင်းစား စေရန် အမှုတစ်စုံတစ်ရာ ကိုပြုခဲ့၏။ ဤပြုမှုသည် ကုသိုလ်အကုသိုလ် ကံပင်တည်း။ ယခုဘဝ၏ အကြောင်းကိုသာဆိုလိုလျှင်၊ ကုသိုလ်ကံကို သာ ယူအပ်၏။

ဝိပဿနာ ရှုသောသူသည် ရှေးအဖို့ကပင် ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာ ဟူသည်နှင့်အညီ “ကံကြောင့် ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးဖြစ်ရ သည်”ဟု သုတဖြင့် ယုံကြည် သိမြင်ပြီးဖြစ်၏။ ဝိပဿနာရှုသော အခါ၌ ရုပ် နာမ်တို့၏ အကြောင်းများစွာနှင့် ဖြစ်မှုပျက်မှုတို့ကို မျက်မှောက် သိမြင်ရပြန်၏။ ထို့ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌ သုတ ရောစပ်လျက် ဤဆိုလတ္တံ့သော နည်းဖြင့်လည်း သဘောကျနိုင် သိနိုင်လေ၏။ ရှေးဘဝ

က မသိမှုမကင်းသေး၍ ဤရုပ်ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်လည်း မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာယာ တောင့်တမှု တဏှာ မကင်းသေး၍ ဤရုပ်ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြုခဲ့သော အမှုကံရှိ၍ ဤရုပ်ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယခုဘဝ၌ စားသောက်အပ်သော အစာအာဟာရရှိ၍ ဤရုပ်ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆင်ခြင်လျက်သိ၏။ ဤသိခြင်းသည် “အဝိဇ္ဇာ သမုဒယာ ရူပသမုဒယော အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော” စသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်နှင့် အညီ သမုဒယ=ဖြစ်ကြောင်းတရား၊ ဝယ နိရောဓ=ချုပ်ပျက်ကြောင်း မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ကင်းငြိမ်းကြောင်းတရားတို့ကို အနုမာနအားဖြင့် မှန်းဆ၍ သိသော ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ပေတည်း။ ကွေးချင်မှု စိတ်ရှိ၍ ကွေးမှု လှုပ်ရှားမှုဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အေးမှု ပူမှု ဥတုရှိ၍ အေးရုပ် ပူရုပ်ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟု သိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယခုဘဝ အကြောင်းကို သိမှုအဖြစ်ဖြင့် သဘောတူသောကြောင့် “အာဟာရ သမုဒယာ ရူပသမုဒယော၊ အာဟာရနိရောဓာ ရူပနိရောဓော” ဟူသော ပါဠိဖြင့်ပင် ပြသည်ဟု မဟာဋီကာ၌ဆို၏။ ဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့် ရုပ်၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်း တို့ကို သိခြင်းသည် “ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော၊ ဣတိ ရူပဿ အတ္ထဂ်မော”-ဟူသော ပါဠိနှင့် အညီပင်တည်း။

ဝေဒနာ၏ သမုဒယ ဝယကို သိပုံ။ ။ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲ၌ ချမ်းသာမှု ကောင်းမှု ဝမ်းသာမှု သုခဝေဒနာ၊ ဆင်းရဲမှု မကောင်းမှု မခံသာမှု နှလုံးမသာမှု ဒုက္ခဝေဒနာ၊ မဆိုးမကောင်း ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့ကို ‘ချမ်းသာတယ်၊

ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ထိုခံစားမှု ကလေးများကို “ဖျတ်ခနဲ ဖျတ်ခနဲ ပေါ်လာ၍ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကွယ်ပျောက်ကုန်ဆုံးသွားကြသည်”ဟု သိ၏။ ဤသို့ သိခြင်းသည် သမုဒယ၊ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာဟု ခေါ်သောဖြစ်မှု၊ ဝယ၊ ဝိပရိဏာမလက္ခဏာဟုခေါ်သော ပျက်မှုတို့ကို မျက်မှောက်သိသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မည်၏။ ရှေးဘဝက မသိမှုမကင်းသေး၍ ဤခံစားမှု ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာယာ တောင့်တမှုမကင်းသေး၍ ဤခံစားမှု ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြုခဲ့သောအမှုကံရှိ၍ ဤခံစားမှုဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယခုလောလောဆယ် အာရုံနှင့် တွေ့မှုဖဿရှိ၍ ဤခံစားမှုဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆင်ခြင်လျက်သိ၏။ ဤသိခြင်းသည် သမုဒယ= ဖြစ်ကြောင်းတရား၊ ဝယ၊ နိရောဓ = ချုပ်ပျက်ကြောင်း တရားတို့ကို အနုမာနအားဖြင့် မှန်းဆ၍သိသော ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ပေတည်း။ မှီရာရပ်ရှိ၍ ဤခံစားမှုဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်၊ အာရုံရှိ၍ ခံစားမှု ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကားမဖြစ်နိုင်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဖဿမှ တစ်ပါးသော ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းကို သိခြင်းသည် ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာ သမုဒယော၊ ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော၊ ဟူသော ပါဠိ၌ အတွင်းဝင်၏။ သညာ သင်္ခါရတို့၏ ဥဒယ၊ ဝယကို သိပုံသည် ဤ ဝေဒနာ၏ ဥဒယ၊ ဝယကို သိပုံနှင့်တူ၏။ ဣတိ ဝေဒနာယ သမုဒယော၊ ဣတိ ဝေဒနာယ အတ္တင်္ဂမော၊ ဣတိ သညာယ သမုဒယော စသည်နှင့်အညီပင်တည်း။

ဝိညာဏ်၏ သမုဒယဝယကို သိပုံ။ ။ မြင်ဆဲ၊ ကွေးဆဲ၊ ကြံဆဲ၊ စသည်၌ “မြင်တယ်၊ ကြားတယ်၊ ကွေးချင်တယ်၊ ဆန့်ချင်တယ်၊ ကြံတယ်၊ မှတ်တယ်၊ သိတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မြင်သောစိတ် စသည်တို့ကို “ဖျတ်ခနဲ ဖျတ်ခနဲ ပေါ်လာ၍ ရိပ်ကနဲ ရိပ်ကနဲ ကွယ်ပျောက်ကုန် ဆုံးသွားကြသည်” ဟုသိ၏။ ဤသို့ သိခြင်းသည် သမုဒယ၊ နိဗ္ဗတ္တိ လက္ခဏာဟုခေါ်သော ဖြစ်မှု၊ ဝယ၊ ဝိပရိဏာမ လက္ခဏာဟု ခေါ်သော ပျက်မှုတို့ကို မျက်မှောက်သိသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မည်၏။ ရှေးဘဝက မသိမှု မကင်းသေး၍ ဤစိတ် ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သာယာတောင့်တမှု မကင်းသေး၍ ဤ စိတ်ဖြစ်သည်၊ ကင်းလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ပြုခဲ့ သော အမှုကံရှိ၍ ဤစိတ်ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မှီရာရုပ်နှင့် ဖဿ၊ ဝေဒနာ စသော နာမ်ရှိ၍ ဤစိတ် ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆင်ခြင်၍ သိ၏။ ဤ သိခြင်းသည် သမုဒယ ဖြစ်ကြောင်းတရား၊ ဝယ-နိရောဓ-ချုပ် ပျက်ကြောင်း တရားတို့ကို အနုမာန အားဖြင့် မှန်းဆ၍ သိသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပေတည်း။ အာရုံရှိ၍ ဤစိတ် ဖြစ်သည်၊ ရှေးရှေး စိတ်ရှိ၍ နောက်နောက်စိတ် ဖြစ်သည်၊ မရှိလျှင်ကား မဖြစ်နိုင်ဟု သိခြင်းသည် နာမရူပသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယော၊ နာမရူပ နိရောဓာ၊ ဝိညာဏနိရောဓော ဟူသော ပါဠိ၌ အတွင်းဝင်၏။ ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော၊ ဣတိ ဝိညာဏဿ အတ္တဝိမော နှင့် အညီပင်တည်း။

ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ခန္ဓာတစ်ပါးတစ်ပါး၌ ဖြစ်မှုကို သိခြင်း က ၁-ပါး၊ ပျက်မှုကို သိခြင်းက ၁-ပါး၊ ဖြစ်ကြောင်းကို သိခြင်းက ၄-ပါး၊ ပျက်ကြောင်းကို သိခြင်းက ၄-ပါးဖြစ်၍ အသိဉာဏ် ၁၀-

ပါးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်၊ ခန္ဓာငါးပါးလုံး၌ အသိဉာဏ် ၅၀-ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ် ၅၀-ကိုပင် “လက္ခဏာ ၅၀-ကို သိသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်”ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ မိန့်ဆိုလေသည်။ ထိုဉာဏ်တို့တွင် ဖြစ်မှုပျက်မှုတို့ကို သိသောဉာဏ် ၁၀-ပါးသည်သာလျှင် လိုရင်းပေတည်း။

အာယတန ဓာတ် နာမ်ရှုပုံတို့ကို သိပုံ

မြင်ဆဲ၌ မျက်စိကြည်မှုသည် စက္ခာယတန၊ စက္ခာဓာတ် မည်၏။ မြင်ရသော အဆင်းသည် ရူပါယတန၊ ရူပဓာတ်မည်၏။ မြင်မှုစိတ်အပေါင်းသည် မနာယတနမည်၏။ ထိုတွင် မြင်ရုံမျှစိတ်သည် စက္ခာဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ထိုစိတ်၏ ရှေးအခြားမဲ့၌ “ဘာလဲဟု စဉ်းစားသကဲ့သို့” ဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့်၊ နောက် အခြားမဲ့၌ “မြင်ရသောအဆင်းကို ခံယူသကဲ့သို့ အာရုံပြုလျက်” ဖြစ်သော သမ္ပဋိဇ္ဈိန်းစိတ်တို့သည် မနောဓာတ်မည်၏။ မြင်ရသော အဆင်းကို စုံစမ်းသော သန္တိရဏစိတ်၊ ကောင်းတယ်စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်သော ဝုဋ္ဌောစိတ်၊ အဆင်းဆီသို့ တစ်ဟုန်တည်း ပြေးသွားသကဲ့သို့ဖြစ်သော ဇောစိတ်၊ ထိုဇောနောက်မှ ဆက်လက်၍ သိမ်မွေ့စွာ အာရုံပြုလျက် ဖြစ်သော တဒါရုံစိတ်၊ ဤစိတ် အပေါင်းသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ အဆင်းကို တွေ့မှု = ဖဿ၊ ခံစားမှု = ဝေဒနာ၊ မှတ်သားမှု = သညာ၊ စေ့ဆော် တိုက်တွန်းမှု = စေတနာ၊ နှစ်သက်မှု = လောဘ၊ မုန်းမှု = ဒေါသ၊ ကြည်လင်မှု = သဒ္ဓါ၊ ဤသို့ အစရှိသော စေတသိက် အပေါင်းသည် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် မည်၏။ စိတ်စေတသိက် အပေါင်းသည် အဆင်းအာရုံဆီသို့ သွားတတ်ညွတ်တတ်သောကြောင့် နာမ်မည်၏။ မျက်စိကြည်မှုနှင့်၊ မြင်ရသော အဆင်းသည် အာရုံဆီသို့ကား မသွားတတ်မူ၍ ဆန့်ကျင်ဘက်နှင့်

တွေ့ဆုံလျှင်၊ ဖောက်ပြန်ရုံသာ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲတတ်သော
 ကြောင့် ရုပ်မည်၏။ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း “မြင်တယ်၊ မြင်တယ်” ဟု
 မှတ်သောသူသည် ထိုခဏ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤအာယတန ၄-
 ပါး၊ ဓာတ် ၆-ပါး၊ နာမ်ရုပ် ၂-ပါး တို့ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ
 သိ၏။

ကြားဆဲ၌ နားကြည်မှုသည် သောတာယတန၊ သောတဓာတ်
 ရုပ်တရားမည်၏။ ကြားရသောအသံသည် သဒ္ဒါယတန၊ သဒ္ဒဓာတ်၊
 ရုပ်တရားမည်၏။ ကြားသိမှုသည် မနာယတန၊ သောတဝိညာဏဓာတ်၊
 မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ နာမ်
 တရားမည်၏။ နံဆဲ၌ နှာခေါင်း ကြည်မှုသည် ယာနာယတန၊ ယာန
 ဓာတ်၊ ရုပ်တရားမည်၏။ နံရသော အနံ့သည် ဂန္ဓာယတန၊ ဂန္ဓဓာတ်၊
 ရုပ်တရားမည်၏။ နံ့မှသိမှုသည် မနာယတန၊ ယာနဝိညာဏဓာတ်၊
 မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ နာမ်
 တရားမည်၏။ စားသိဆဲ၌ လျှာကြည်မှုသည် ဇိဝှိယတန၊ ဇိဝှိဓာတ်၊
 ရုပ်တရားမည်၏။ စားသိရသော အရသာသည် ရသာယတန၊
 ရသဓာတ်၊ ရုပ်တရားမည်၏။ စားသိမှုသည် မနာယတန၊ ဇိဝှိဝိညာ
 ဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊
 နာမ်တရားမည်၏။ ထိသိဆဲ၌ ကိုယ်ကြည်မှုသည် ကာယာယတန၊
 ကာယဓာတ်၊ ရုပ်တရားမည်၏။ ထိသိရသော အတွေ့သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ
 ယတန၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ ရုပ်တရားမည်၏။ ထိသိမှုသည် မနာယတန၊
 ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မာယ
 တန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ နာမ်တရားမည်၏။ သို့ဖြစ်၍ ကြားခိုက်စသည်၌
 “ကြားတယ်၊ ကြားတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်သောသူသည် ထိုထိုခဏ၌

ထင်ရှားရှိသော အာယတန ၄-ပါး၊ ကတ် ၆-ပါး၊ နာမ်ရုပ် ၂-ပါးတို့ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သိ၏။

ကြံသိဆဲ၌ ကြံသိရုံမျှ = အာရုံကိုယူရုံရရုံမျှ သဘောဖြစ်သော စိတ်အပေါင်းသည် မနာယတန၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ နာမ်တရားမည်၏။ စိတ်ထဲ၌ ထိုထိုအာရုံကိုတွေ့မှု = ဖဿ၊ ခံစားမှု = ဝေဒနာ၊ မှတ်သားမှု = သညာ၊ စေ့ဆော် တိုက်တွန်းမှု = စေတနာ၊ တည်ကြည်မှု = သမာဓိ၊ ကြံမှု = ဝိတက်၊ စဉ်းစားမှု = ဝိစာရ၊ ဆုံးဖြတ်မှု = အဓိမောက္ခ၊ အားထုတ်မှု = ဝီရိယ၊ နှစ်သိမ့်အားရမှု = ပီတိ၊ လိုလားကာမျှ = ဆန္ဒ၊ လိုချင်နှစ်သက်မှု = လောဘ၊ မုန်းမှု ပျက်စေလိုမှု = ဒေါသ၊ သိမှားမှု = မောဟ၊ အယူမှားမှု = ဒိဋ္ဌိ၊ ထောင်လွှားမှု အထင်ကြီးမှု = မာန၊ မနာလိုမှု = ဣဿာ၊ ဝန်တိုမှု = မစ္ဆရိယ၊ နောင်တပူမှု = ကုက္ကုစ္စ၊ ထိုင်းမှိုင်း ပျင်းရိမှု = ထိနမိဒ္ဓ၊ ပျံလွင့်မှု = ဥဒ္ဓစ္စ၊ ယုံမှားမှု = ဝိစိကိစ္ဆာ၊ မလိုချင်မှု = အလောဘ၊ ချမ်းသာ စေလိုမှု = အဒေါသ၊ သနားမှု = ကရုဏာ၊ ကြည်သာ ဝမ်းမြောက်မှု = မုဒိတာ၊ ယုံမှု ကြည်လင်မှု ကြည်ညိုမှု = သဒ္ဓါ၊ အမှတ်ရမှု = သတိ၊ မကောင်းမှုမှ ရှက်ကြောက်မှု = ဟိရိဩတ္တပ္ပ၊ အမှန်အတိုင်းသိမှု = ပညာ၊ ငြိမ်းအေးမှု = ပဿဒ္ဓိ၊ ပေါ့ပါးလျင်မြန်မှု = လဟုတာ — ဤသို့ အစရှိသော စေတသိက်အပေါင်းသည် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မာဓာတ်မည်၏။ နာမ်တရားပင်တည်း။ ကြံသိမှု၏ တည်မှီရာ ဖြစ်သော နှလုံးရုပ် = ဟဒယဝတ္ထု။ မိန်းမသန္တာန်၌ မိန်းမဟန်ပန် အမူအရာ အလုံးစုံ ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း မျိုးစေ့ရုပ် = ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ယောက်ျားသန္တာန်၌ ယောက်ျားဟန်ပန် အမူအရာ အလုံးစုံ

ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း မျိုးစေ့ရုပ် = ပုရိသိန္ဓြေ = ဤသဘောတို့သည် ရုပ်တရား မည်ကုန်၏။ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ကြံသိခိုက်၌ “ကွေးချင်တယ်၊ ဆန့်ချင်တယ်၊ ကြံတယ်၊ တွေးတယ်၊ စိတ်ကူးတယ်၊ စဉ်းစားတယ်၊ ဆင်ခြင်တယ်၊ ရှုတယ်၊ မှတ်တယ်၊ သိတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်သောသူသည် ထိုခဏ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤအာယတန ၂-ပါး၊ ဓာတ် ၂-ပါး၊ နာမ်ရုပ် ၂-ပါးတို့ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာသိ၏။ ဤကြံသိဆဲ၌ အာရုံသည်ကား ပရမတ်လဲရှိ၏၊ ပညတ်လဲရှိ၏၊ ပရမတ်ဖြစ်ပါမူကား ထိုအာရုံ ဖြစ်သော အာယတန၊ ဓာတ်၊ နာမ် ရုပ်တို့ကိုလည်း သိနိုင်သေး၏။

သံယောဇဉ်ကို သိပုံ

ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ၌ရှိသော ကာမအာရုံဝတ္ထုတို့ကို သာယာ တောင့်တမှုသည် ကာမရာဂမည်၏။ စိတ်ဆိုးမှု၊ စိတ်ပျက်မှု၊ မုန်းမှု၊ သေပျက်စေလိုမှုသည် ပဋိယမည်၏။ မိမိကိုယ်ကို အကောင်း အမြတ် ထား၍ သူတစ်ပါးနှင့် နှိုင်းပြိုင်မှု၊ ထောင်လွှားမှု၊ အထင်ကြီးမှုသည် မာနမည်၏။ “ငါကောင်၊ သတ္တဝါကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်၊ ဝိညာဏ် ကောင် ရှိသည်။ ထိုအကောင်သည် မသေမပျက်ဘဲ အမြဲတည်ရှိနေ သည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုအကောင်သည် သေလျှင်၊ ပျောက်ပျက် ပြတ်စဲသွားသည် ဟူ၍လည်းကောင်း” ထင်မြင်ယူဆခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိမည်၏။ ယုံမှားမှုသည် ဝိစိကိစ္ဆာမည်၏။ “နွား ခွေး စသည်တို့၏ အလေ့အကျင့်ကို ပြုကျင့်လျှင်၊ ချမ်းသာကောင်းစားသည် ဝဋ်ဆင်း ရဲမှ ထွက်မြောက်သည်”ဟု ယူဆခြင်းသည် သီလဗ္ဗတပရာမာသ မည်၏။ ဘဝကောင်းဘဝမြတ်ကို သာယာတောင့်တမှုသည် ဘဝ ရာဂမည်၏။ သူတစ်ပါး ကောင်းစားသည်ကို မနာလိုမှုသည် ဣဿာ

မည်၏။ ကိုယ်ပိုင် ဝတ္ထုပစ္စည်း ဂုဏ်ကျက်သရေမျိုးကို သူတစ်ပါးအား မရစေလိုမှု၊ ကိုယ်နှင့်စပ်သွယ်သော သူတို့ကို သူတစ်ပါးနှင့် မစပ် သွယ်စေလိုမှု၊ ဝန်တို့မှုသည် မစ္ဆရိယမည်၏။ ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘော မှန်ကို မသိမှု၊ အလွဲအမှားကို သိမှုသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ဤ အဝိဇ္ဇာ သည် ကာမရာဂစသော သံယောဇဉ် ၉-ပါး တို့နှင့် ယှဉ်တွဲလျက် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်၏။ ဤတရား ၁၀-ပါး တို့ဖြစ်လျက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘဝဟောင်းမှ သေလျှင် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ရပြန်လေ၏။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မလွတ်မြောက်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဤတရား ၁၀-ပါး တို့သည် သံယောဇဉ် မည်ကုန်၏။ "မိရာ ဖြစ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မလွတ် မြောက်နိုင်အောင် ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ချည်နှောင်တတ်သော တရား များ" ဟု ဆိုလို၏။

မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်၌ ထင်ရှားရှိသော မျက်စိကြည်မှု၊ မြင်ရ သောအဆင်း၊ မြင်မှု နားကြည်မှု ကြားရသော အသံ၊ ကြားမှု စသော အာယတနတို့ကို "မြင်တယ် ကြားတယ် စသည်ဖြင့် မမှတ်မိ သောကြောင့်" အမှန်အတိုင်း မသိရသောသူအား ဤသံယောဇဉ် ၁၀-ပါးတို့သည် အကြောင်း ညီညွတ်သည် အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ် တတ်ကုန်၏။ ဖြစ်ပေါ်လျှင် ထိုကာမရာဂစသည်ကို 'သာယာတယ်' စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းပင် မှတ်၍ သိအပ်၏။ ဤသို့ မှတ်ခြင်းဖြင့် "ကာမရာဂစသည်ဖြစ်ပေါ်အောင် လှုံ့ဆော်ပေးသော အစွာ နှလုံးသွင်းမှု = အယောနိသော မနသိကာရကိုလည်း" သိ၏။ "မှတ်သိခြင်းကြောင့် ကာမရာဂ စသည်ကင်းပြတ်သွားသည်" ဟု သံယောဇဉ် ကင်းငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သော ယောနိသော မနသိကာရ ကိုလည်းသိ၏။ မှတ်မှုရင့်သန်သောအခါ၌ကား "ကာမရာဂ စသည်

ဖြစ်စေရန် နှလုံးသွင်းစပြုသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် မှတ်သိသောကြောင့်” ကာမရာဂစသည် ထင်ရှားမဖြစ်ပေါ်ဘဲ ကင်းငြိမ်းသွားသည်လည်း ရှိတတ်သေး၏။ ယဉ္ဇ တဒုဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သံယောဇနံ၊ တဉ္ဇ ပဇာနာတိ။ “ယထာ စ အနုပ္ပန္နဿ သံယောဇနဿ ဥပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ တဉ္ဇ ပဇာနာတိ၊ ယထာ စ ဥပ္ပန္နဿ သံယောဇနဿ ပဟာနံ ဟောတိ၊ တဉ္ဇ ပဇာနာတိ” နှင့် အညီပင်တည်း။

“ယထာ စ ပဟိနဿ သံယောဇနဿ အာယတိ အနုပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ တဉ္ဇ ပဇာနာတိ” နှင့်အညီ သံယောဇဉ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ ငြိမ်းစေတတ်သော မဂ်ကိုကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းသည်ကား ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်သို့ ရောက်မှဖြစ်၏။ သုတမယဖြင့် သိရန်ကား ဤသို့ တည်း။ သတ္တာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယတို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်က အကြွင်းမဲ့ ငြိမ်းစေ၏။ ကြမ်းတမ်းသော ကာမရာဂ ပဋိယတို့ကို သကဒါဂါမိမဂ်က ငြိမ်းစေ၏။ သိမ်မွေ့သော ကာမရာဂ၊ ပဋိယတို့ကို အနာဂါမိမဂ်က ငြိမ်းစေ၏။ မာန၊ ဘဝရာဂ၊ အဝိဇ္ဇာတို့ကို အရဟတ္တမဂ်က ငြိမ်းစေ၏။

မပေးတိုင်း မစ္ဆရိယ မဟုတ်။ ။ ဤအရာ၌ “မစ္ဆရိယကို သောတာပတ္တိ မဂ်က ပယ်သည်” ဟု ဆိုသောကြောင့် “သောတာပန်သည် မိမိ၏ပစ္စည်းကို တောင်းတိုင်း စွန့်လှူသည်။ ပစ္စည်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းမရှိ” ဟူ၍ ကား မယူအပ်။ အကြောင်းမူကား — ပစ္စည်းကို သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်အဖြစ်မှ မစွန့်လိုခြင်း၊ ခင်မင်တွယ်တာခြင်းသည် လောဘသာတည်း။ မစ္ဆရိယ မဟုတ်။ မိမိပစ္စည်းကို သူတစ်ပါးပိုင်ဆိုင်မည်၊ သုံးစွဲမည်၌ သည်းမခံနိုင် မကြည်ဖြူနိုင်သော ဝန်တို့မူသည်သာလျှင် မစ္ဆရိယပေတည်း။

သို့ဖြစ်၍၊ မစွန့်လျှူနိုင်ခြင်းသည် မစ္ဆရိယနှင့်သာ ဆိုင်သည်မဟုတ်
 လောဘနှင့်လဲ ဆိုင်သေး၏။ သောတာပန်မှာ မစ္ဆရိယကင်းသော်
 လည်း လောဘကား မကင်းသေးသည်သာတည်း။ ဤအရာ၌ ဘုရား
 လက်ထက်က သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ဖြစ်ကြသော
 သူဌေးကြီးများ၊ သူဌေးကတော်ကြီးများ၊ မင်းနှင့်မိဖုရားများအကြောင်း
 ကို စဉ်းစားကြည့်သင့်၏။ ထိုကာလက သူခိုးဒမြများလဲ ရှိကြ၏။
 သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြုကြသော တိတ္ထိများ၊ ၎င်းတို့၏
 တပည့်များလဲရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် အရမ်းတောင်းမည့်သူများ ရှိကြ
 မည်သာတည်း။ ထိုသူတို့အား တောင်းတိုင်းပေးရလျှင်၊ ထိုအရိယာ
 မင်းသူဌေးများသည် ဥစ္စာလက်မဲ့ ဖြစ်လေရာ၏။ ထို့ပြင်-အနာ
 ထပိဏ်သူဌေးအိမ်သို့ သူခိုးကပ်သောဝတ္ထုကိုလဲ စဉ်းစားကြည့်သင့်၏။
 တောင်း၍ လိုသလောက်ရမည်ဆိုလျှင်၊ အပြစ်ကြီးလေးသော ခိုးမှုကို
 ထိုသူတို့ မပြုကြလေရာ။ သို့ဖြစ်၍ သူတစ်ပါးပိုင်ဆိုင်သွားမည်၊ သုံးစွဲ
 မည်၌ မကြည်ဖြူနိုင်ခြင်း ဝန်တိုခြင်းကိုသာလျှင် မစ္ဆရိယဟု မှတ်အပ်
 ၏။ သူတစ်ပါး ပိုင်ဆိုင်သုံးစွဲမည့်အတွက် မကြည်ဖြူခြင်း မရှိပါပဲလျက်
 ခင်မင်မြတ်နိုးအပ်သော ဝတ္ထုကို မစွန့်လျှူနိုင်ခြင်းသည်ကား လောဘ
 ၏အရာသာတည်း။ မပေးသင့်သည်ကို တောင်းသောသူအား မပေး
 နိုင်ခြင်းသည်ကား လောဘ၊ မစ္ဆရိယ ၂-ပါးလုံးနှင့် မဆိုင်ဟု မှတ်အပ်
 ၏။ ထို့ကြောင့်၊ သင်းပိုင်ကို အလှူခံသော အရှင်ဥဒါယိအား
 ဥပ္ပလဝဏ် ထေရီမက “မယံ ခေါ ဘန္တေ မာတုဂါမာနာမ ကိစ္ဆလာ
 ဘာ၊ ဣဒ္ဓမ္မ မေ အန္တိမံ ပဉ္စမံ စီဝရံ နာဟံ ဒဿာမိ”-အရှင်ဘုရား!
 တပည့်တော်တို့ မာတုဂါမများမှာ ရနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ တပည့်တော်၏
 ဤသင်္ကန်းကလည်း အနည်းဆုံးထဲက ငါးထည်မြောက်သင်္ကန်း ဖြစ်ပါ

သည်၊ တပည့်တော် လှူမည်မဟုတ်” ဟု ငြင်းပယ်လေပြီ။ ဤ ထေရီမသည် လောဘ၊ မစ္ဆရိယတို့မှသာ ကင်းသည်မဟုတ်သေး။ ကိလေသာ အလုံးစုံ ကင်းငြိမ်းပြီးသော ရဟန္တာမအစစ်ပင်တည်း။ သို့ဖြစ်ပါလျက်၊ “သင်းပိုင်ကို မလှူနိုင်” ဟု ငြင်းပယ်သည်မှာ အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း?၊ မလှူသင့်သော ပစ္စည်းကို တောင်းသောကြောင့်ပင် မဟုတ်ပါလော? သို့ဖြစ်၍ တောင်းခံ၍မရတိုင်း မပေးမလှူသော သူ့ကို ‘မစ္ဆရိယရှိသည်’ ဟု မစွပ်စွဲမိစေရန် သတိပြုရာ၏။

ဗောဇ္ဈင်ကို သိပုံ

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှစ၍၊ မှတ်မှုစင်ကြယ်သောအခါ၌ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မှတ်အပ်သောအာရုံ၌ မှီကပ်လျက်နေသကဲ့သို့ ထင်သောသတိသည် ထက်သန်ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုအခါ၌ ဖြစ်ပျက်သော ရုပ်နာမ် အာရုံသည် မှတ်သောစိတ်ထဲ၌ အလိုလိုပင် ကျရောက်လာသကဲ့သို့ရှိ၏။ အာရုံတစ်ခုခုကို မှတ်သိပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အခြားအာရုံတစ်ခုခုသည် အသင့် ထင်ပေါ်လျက်ရှိ၏။ မှတ်သောစိတ်ကို အာရုံထဲ၌ စိုးစိုးမြုပ်ဝင်စေဘိ သကဲ့သို့ရှိ၏။ မှတ်သိစရာ အာရုံကိုလည်း မှတ်သိမှု စိတ်ထဲ၌ စိုးစိုးမြုပ်ဝင်စေဘိသကဲ့သို့ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ယင်းသတိကို “အပိလာပနလက္ခဏာ = သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အာရုံမှ မပေါ်မထွက်စေခြင်း-မှတ်သိစရာ အာရုံကိုလည်း မှတ်သိမှုမှ မပေါ်မထွက်စေခြင်း သဘောရှိသည်” ဟူ၍ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုလေသည်။ ဤသို့ ထက်သန်ထင်ရှားစွာ ဖြစ်သောသတိသည် မဂ်ဉာဏ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သောကြောင့် သတိသမ္မောဇ္ဈင် မည်၏။

မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မှတ်အပ်သော အာရုံ၌ ပါဝင်သော အထူးထင်ရှားသည့် ရုပ်နာမ် တစ်ပါးပါး၏ သဘောမှန်ကိုလည်းသိ၏။ မှတ်သောစိတ်ထဲ၌ ခေါင်းပြု၍ ဝင်လာသကဲ့သို့သော ထိုရုပ်နာမ်၏ အစဖြစ်ပေါ်မှုကိုလည်း ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ တိကနဲ ပြတ်သွားသကဲ့သို့ သော ကုန်ဆုံးပျောက်ပြယ်မှု = ပျက်မှုကိုလဲ ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ မမြဲသော အမှုအရာဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဆင်းရဲသော မကောင်းသောအမှုအရာ = မနှစ်သက်ဖွယ်အမှုအရာ ဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အလိုအတိုင်း ပြီးစေနိုင်သည့် ငါကောင်မဟုတ် ငါကောင်မရှိသည့် အမှုအရာဟူသော အနတ္တလက္ခဏာ၊ ဤ လက္ခဏာ၊ တို့ကိုလည်း ရှင်းလင်းစွာသိ၏။ ဤ အသိဉာဏ်သည် ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင် မည်၏။

မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မယုတ်မလွန်သော အားထုတ်မှုသည် ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်၏။ တစ်ရံတစ်ခါတွင် တစ်ခုခုသောဣရိယာ ပုထံ၌ အခြေပြုသည်မှစ၍ ဤအားထုတ်မှုကို အလွန်တင်းစွာ မြှင့်တင်၍ ထားမိသောကြောင့် နောက်အဖို့၌လဲ အလွန်ကြောင့်ကြ စိုက်လျက် ရှိတတ်၏။ ထိုအခါ၌ ယုံ့လွင့်မှု မကင်းသောကြောင့် မှတ်မှုသည် ကောင်းသင့်သလောက် မကောင်းဘဲရှိတတ်၏။ တစ်ရံ တစ်ခါ၌ကား အခြေပြုသည်မှစ၍ လျော့လွန်းစွာ ထားမိသော ကြောင့် နောက်အဖို့၌လည်း လျော့ယံယံဖြစ်၍ နေတတ်၏။ ထိုအခါ၌ ထိုင်းမှိုင်းမှု မကင်းသောကြောင့် မှတ်မှုသည် မှိန်မှေးမှေးဖြစ်၍ နေတတ်၏။ အခြေပြုသည်မှစ၍ မလျော့မတင်း ခပ်မှန်မှန်အား ထုတ်ခဲ့၍ဖြစ်စေ၊ တင်းလွန်းသော အားထုတ်မှုကို အနည်းငယ်လျော့၍ဖြစ်စေ၊ လျော့လွန်းသည်ကို အနည်းငယ် တင်းစေ၍ ဖြစ်စေ၊ ညီမျှသော အားထုတ်မှုဖြစ်သော ကာလ၌ကား အလွန် ကြောင့်ကြ

မစိုက်သောကြောင့်လည်း ယုံလွင့်မှုကင်း၏။ ကြောင့်ကြစိုက်မှု အလျင်း မကင်းသောကြောင့်လည်း ထိုင်းမှိုင်း မှိန်မှေးခြင်းမရှိ၊ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ကို မလစ်လပ်ရအောင် မှတ်မိလျက်၊ မှတ်မိလျက် ချည်းသာ ရှိလေ၏။ ဤသို့သော အားထုတ်မှုသည် ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင် မည်၏။

မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်းသော စိတ်၏ နှစ်သိမ့် ရောင့်ရဲမှု၊ အားရ ကျေနပ်မှုသည် ပီတိသမ္မောဇ္ဈင် မည်၏။ ရှုမှတ်မိစေရန် ကြောင့်ကြ ဗျာပါရ မစိုက်ထုတ်ရတော့ပဲ စိတ်၏ငြိမ်းအေးမှုသည် ပဿဒ္ဓိ- သမ္မောဇ္ဈင် မည်၏။ ဤပီတိ ပဿဒ္ဓိတို့သည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဖြစ်ခါစ၌ အလွန်ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ မကြုံဖူး သော ပျော်မွေ့ ငြိမ်းအေးမှုတို့ကို တွေ့ရသောကြောင့် ဝမ်းသာ၍ မဆုံးနိုင်အောင် ရှိတတ်၏။ “သဗ္ဗရတီ ဓမ္မရတီ ဇိနာတိ = ပျော်မွေ့မှု အလုံးစုံကို တရားဖြင့် ပျော်မွေ့မှုက သာလွန်၊ အောင်နိုင်သည်” ဟူသော ဒေသနာကို မှန်ပါပေစွာ ထောက်ခံနိုင်၏။ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်း၊ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း၊ မှတ်ခြင်း စသော ကိုယ် စိတ် အမှုအရာ အလုံးစုံတို့၌ သုခဝေဒနာ မကင်းသောကြောင့် အခါခပ်သိမ်း ကောင်းနေသည်ကိုသာ တွေ့ရတတ်၏။ ပီတိ၏ အစွမ်းကြောင့် လေပုခက်၌ စီးနေရသကဲ့သို့ တငြိမ်ငြိမ် ဖြစ်၍လည်း နေတတ်၏။ ပဿဒ္ဓိ၏ အစွမ်းကြောင့် ဘာကိုမျှ မမှတ်ရတော့ပဲ ငြိမ်းအေးနေသလို၊ ငေးနေသလိုလည်း ဖြစ်တတ်၏။ ဘင်္ဂဉာဏ် စသည် တို့၌ကား ဤပီတိပဿဒ္ဓိတို့သည် တစ်ရံတစ်ခါသာ ထင်ရှားဖြစ် ကုန်၏။ သို့သော် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၌ကား တစ်ရံတစ်ခါ ကြာမြင့်စွာ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်တတ်ကုန်သေး၏။

မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မှတ်အပ်သော အာရုံ၌သာလျှင် စိုက်၍ စိုက်၍ ကျသွားသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကပ်လျက် ကပ်လျက်နေ သကဲ့သို့လည်းကောင်း မပျံ့မလွင့် စူးစိုက်တည်ကြည်မှုသည် ထင်ရှား စွာဖြစ်ပေါ်၏။ ဤတည်ကြည်မှု ထက်သန်စွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မှတ်အပ်သော ရုပ် နာမ်၏ သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဖြစ်မှု ပျက်မှု အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မှန်ကန်စွာ သိနိုင်ပေသည်။ မှတ်ချက်တိုင်း၌ ပါဝင်လျက် ထက်သန်စွာ ဖြစ်သော ဤ ခဏိကသမာဓိသည် သမာဓိသမ္ပောဇ္ဈင် မည်၏။

ဤရှုမှတ်မှု၌ မယုတ်မလွန်ညီမျှစေခြင်း သဘောသည်လည်း မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း ထင်ရှားစွာဖြစ်ပေါ်၏။ တဩမဇ္ဈတ္တတာဟု ခေါ်သော ဤညီမျှစေခြင်းသဘောသည် ဥပေက္ခာသမ္ပောဇ္ဈင် မည် ၏။ ဤ ဥပေက္ခာသည် ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် သိနားလည်ရန်လည်း ခက်၏။ သူတစ်ပါးအား နားလည်အောင် ပြောပြရန်လည်း ခက်၏။ သို့သော်လည်း ဥဒယဗ္ဗယစသော ဉာဏ်များသို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် သည်ကား မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်သောကြောင့် ယင်းကို လွယ်ကူစွာ သိနိုင်ပေ၏။

ညီမျှစေပုံ။ ။ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မှတ်၍ ရုပ်နာမ်မျှ၊ ဖြစ်မှု ပျက်မှု မျှသာ ထင်သော အခါ၌ သဒ္ဓါ လွန်ကဲသောသူသည် ယုံကြည်ချက် ကျလျက် အဖန်ဖန် စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ နေတတ်၏။ စဉ်းစားပုံကား— “ရုပ်နာမ် ၂-ပါးမျှသာရှိသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အကောင်အထည်မရှိ”ဟု ဆိုသည်မှ ဟုတ်ပါပေသည်။ “မျက်စိ တစ်မှိတ်ခန့်မျှ တည်တံ့ခိုင်မြဲသော တရားမရှိ၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် ချက်ခြင်း ပျက်စီးတတ်သော တရားမျှသာရှိသည်”ဟု ဆိုသည်မှာ

၆၃၆

မှန်ပါပေသည်။ မမြဲတာ၊ ဆင်းရဲတာ၊ မကောင်းတာ၊ ငါကောင်မရှိတာ၊ ငါကောင် မဟုတ်တာမှန်ပါပေသည်။ တရားအလုံးစုံကိုသိသော ဘုရားဆိုသည်မှာ မှန်ပါပေသည်။ ဘုရားဟောသည့်အတိုင်းပင် မှန်ပါပေသည်။ ဆရာပြောသည့်အတိုင်းပင် မှန်ပါပေသည် ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယုံကြည်၍ ကြည်ညို၍ မဆုံးနိုင်ဘဲ အဖန်ဖန် စဉ်းစား ဆင်ခြင်၍သာ နေတတ်၏။ ထိုအခါမှာ စဉ်းစားဆင်ခြင်မှုတို့၏ အဖြစ် အပျက်ကိုလဲ ကောင်းစွာမသိနိုင်ပြီ။ တစ်ခြားရုပ်နာမ်တို့ကိုလဲ ဖြစ်တိုင်း ပျက်တိုင်း စေ့စပ်အောင်မမှတ်နိုင်ပြီ။ မှတ်ချက်တိုင်း၌ သဒ္ဓါလွန်နေသောကြောင့် မှတ်မိသမျှကိုလဲ ထင်ရှားပီသစွာမသိနိုင်ပြီ။ ဤသည် ကား သဒ္ဓါလွန်၍ မှတ်သိမှု ပျက်ပုံတည်း။

ပညာလွန်ကဲသော သူသည်လည်း ခဏခဏ စဉ်းစားဆင်ခြင်မိတတ်၏။ မှတ်မှုတို့၏ အကြားအကြား၌ ရုပ်လေလော၊ နာမ်လေလော၊ ဖဿလေလော၊ ဝေဒနာလေလော စသည်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ကောင်းစွာ ထင်လေသလော၊ မထင်လေသလော၊ လက္ခဏာ ထင်လေသလော၊ ရသထင်လေသလော စသည်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဖြစ်မှု ထင်လေသလော၊ ပျက်မှုထင်လေသလော၊ အနိစ္စ လက္ခဏာ ထင်လေသလော စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း စဉ်းစား ဆင်ခြင် မိတတ်၏။ မှတ်၍ ရှင်းလင်းစွာ သိရတိုင်း မှတ်သားဖူးသော သုတ၊ ကြံဆဖူးသော သဘော၊ နှစ်ခြိုက်သော ဥပမာတို့နှင့်လဲ မကြာမကြာ တိုက်ဆိုင်၍ ဆင်ခြင်မိတတ်၏။ ထိုအခါ၌ ဆင်ခြင်သော စိတ်များ၏အဖြစ် အပျက်ကိုလဲ ကောင်းစွာမသိနိုင်ပြီ။ တစ်ခြား ရုပ်နာမ်တို့ကိုလဲ ဖြစ်တိုင်း ပျက်တိုင်း စေ့စပ်အောင် မမှတ်နိုင်ပြီ။ မှတ်ချက်တိုင်း၌ စူးစမ်းလိုသော ပညာလွန်နေသောကြောင့် မှတ်မိသမျှကိုလဲ

ထင်ရှား ပီသစွာ မသိနိုင်ပြီ။ ဤသည်ကား ပညာလွန်၍ မှတ်သိမှု ပျက်ပုံတည်း။

ညီမျှစေခြင်း သဘောရှိသော ဥပေက္ခာ၏ အစွမ်းကြောင့် သဒ္ဓါ ပညာတို့ ညီမျှသောအခါ၌ကား ယုံကြည်မှုလည်း မလွန်၊ စဉ်းစားမှု လဲမလွန်၊ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းကို မှတ်သိရုံသာ မှတ်သိလျက်ရှိ၏။ ယုံကြည်သဘောကျလျက် အဖန်ဖန် စဉ်းစား၍လည်း မနေပြီ၊ မှတ်သိ ပြီးကို ပြန်လည်၍လည်း အဖန်ဖန် မစဉ်းစားပြီ။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်တိုင်း သော ရုပ်နာမ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ကောင်းစွာ မှတ်သိနိုင်လေ၏။

ဝီရိယလွန်ကဲသောအခါ၌ ကြောင့်ကြစိုက်မှု များလျက်ရှိ၏။ မှတ်ရန် အာရုံကို ရှာကြံမြှော်လင့်လျက်ရှိ၏။ မှတ်မိလေသလော၊ မမှတ်မိဘဲ လွတ်သွားလေသလောဟု ခဏခဏ ပြန်၍ဆင်ခြင်တတ် ၏။ ဘယ်နေရာက လစ်လပ်သေးသနည်းဟူ၍လဲ ခဏခဏ ဆင်ခြင် မိတတ်၏။ သည်တစ်ခါ သာ၍ကောင်းအောင် မှတ်မည်ဟူ၍လဲ ခဏခဏ ကြံမိတတ်၏။ ဤသို့ ကြောင့်ကြစိုက်မှုများခြင်းကြောင့် စိတ်သည် ကောင်းစွာ မတည်ကြည်နိုင်၊ ပျံ့လွင့်လျက်သာရှိ၏။ ပျံ့လွင့်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို စေ့စပ်အောင် မမှတ်မိနိုင်ပြီ။ မှတ်ချက်တိုင်း၌ ကြောင့်ကြမှုလွန်၍ တည်ကြည်မှု အားနည်းခြင်း ကြောင့် မှတ်မိသမျှကိုလဲ ထင်ရှား ပီသစွာ မသိနိုင်ပြီ။ ဤသည်ကား ဝီရိယလွန်၍ မှတ်သိမှု ပျက်ပုံတည်း။

သမာဓိလွန်ကဲသောအခါ၌လဲ တစ်မျိုးတည်းသောအာရုံကို သာ ကြာမြင့်စွာမှတ်လျက် နေရတတ်၏။ တစ်ခြားတစ်ပါးသောအာရုံများ မထင်လာခြင်းကြောင့် ထိုအာရုံအသစ်အထူးများကိုမှတ်ရန်

ကြောင့်ကြစိုက်မှုမှ ကင်းလျက်ရှိ၏။ ဤသို့ ကြောင့်ကြမစိုက်ရဘဲ မှတ်နေကျကိုသာ သက်သက်သာသာနှင့် မှတ်နေရသောကြောင့် အားထုတ်မှု လျော့လျက်ရှိ၏။ နှုတ်တက်ကျေပွန်နေသော စာ၊ ဘုရားရှိခိုး၊ ပရိတ်တို့ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ အားထုတ်မှု လျော့နေသကဲ့သို့ ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အာရုံနှင့် မှတ်မှုသည် တစ်စတစ်စနှင့်မှေးမှိန်၍ သွားတတ်၏။ မှတ်မှုသည်အားလျော့၍ ထိုင်းမှိုင်းမှု = ထိနမိဒ္ဓအဖြစ် သို့ ပြောင်းလဲသွားတတ်၏။ ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို စေ့စပ် အောင်မမှတ်နိုင်ပြီ။ အားထုတ်မှုလျော့၍ မှတ်မှုတို့၏အကြား၌ ထိုင်းမှိုင်းမှုများ ပါဝင်လျက်ရှိခြင်းကြောင့် မှတ်မိသမျှကိုလည်း ထင်ရှားပီသစွာ မသိနိုင်ပြီ။ ဤသည်ကား သမာဓိလွန်၍ မှတ်သိမှု ပျက်ပုံတည်း။

ညီမျှစေခြင်း သဘောရှိသော ဥပေက္ခာ၏ အစွမ်းကြောင့် ဝီရိယ သမာဓိတို့ ညီမျှသောအခါ၌ကား ကြောင့်ကြစိုက်မှုလည်း မလွန်၊ စူးစိုက်တည်ကြည်မှုလဲမလွန်၊ အထူးကြောင့်ကြမစိုက်ရဘဲ ဖြစ်တိုင်း သော ရုပ်နာမ်များလဲ ထင်ပေါ်လျက်ရှိ၏။

ထင်သောအာရုံတွေ များသည့်အတွက်လဲ စိတ်မပျံ့လွင့်။ ထင်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို အလိုလိုပင်မှတ်သိလျက် မှတ်သိလျက် ရှိ၏။ သိတိုင်းသော အာရုံ၌ စူးစိုက်တည်ကြည်မှုလည်း ထင်ရှား၏။ ထိုသို့သောကာလ၌ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် “မမှတ်မိဘဲ လွတ်သွားသော အာရုံ မရှိတော့ပြီ၊ အလုံးစုံကိုပင် သိသည်”ဟူ၍ မှတ်ထင်ရ၏။

ဤဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့် သဒ္ဓါနှင့်ပညာ၊ ဝီရိယနှင့်သမာဓိ စသော တရားတို့၏ညီမျှစွာ ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ၎င်းတို့ကို ညီမျှစေခြင်း သဘောသည် ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင် မည်၏။ ဤဥပေက္ခာ သမ္မောဇ္ဈင် ထက်သန်စွာ ဖြစ်သောအခါ၌ သတိ စသောတရား

တို့သည်လည်း အညီအမျှ ထက်သန် ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ မှတ်စရာ အာရုံကို မရှာကြံရပြီ။ တစ်မှတ်ဆုံးလျှင်၊ တစ်ခြားတစ်ပါးသော မှတ်စရာ အာရုံသည် အဆင်သင့် ထင်ပေါ်လျက် ရှိ၏။ မှတ်မိအောင်လည်း အထူးကြောင့်ကြမစိုက်ရပြီ။ သူ့အလိုလိုပင် မှတ်သိလျက် မှတ်သိလျက် ဖြစ်နေသကဲ့သို့ရှိ၏။ မှတ်စရာအာရုံကို မမြော်ရသောကြောင့် ကျရာကျရာအာရုံ၌ စူးစိုက်တည်ကြည်လျက်သာရှိ၏။ မှတ်မိသောအာရုံကို ရုပ်သဘောမျှ၊ နာမ်သဘောမျှ၊ ဖြစ်ပျက်သောသဘောမျှ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တမျှဟု အထူးမစဉ်းစားရပဲ မှတ်ရုံမျှဖြင့်ပင် ရှင်းလင်းစွာ သိလျက်ရှိ၏။ သိပြီးကိုလည်း ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်လျက် တစ်ဖန်ပြန်၍ မစဉ်းစားပြီ။ ဤသို့ မှတ်သိမှု ညီမျှသောအခါ၌ တိုး၍လည်း အားမထုတ်အပ်၊ လျော့၍လည်း မပေးအပ်၊ တိုး၍ အားထုတ် လျှင် ဝီရိယလွန်၍ ပျက်သွားတတ်၏။ လျော့လိုက်လျှင်၊ ဝီရိယလျော့ လွန်း၍ ပျက်သွားတတ်၏။ ထို့ကြောင့်၊ မူလမှတ်သိမြဲအတိုင်းသာ လျှင် အခြေမပျက် မှတ်လျက်လိုက်အပ်၏။ သိလျက်သိလျက်နေသော ထိုဝိပဿနာစိတ်ကို တစ်ဖန်ရှုမှတ်မှု = ပဋိဝိပဿနာဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ဖြစ်သော ဤဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးကို မှန်ကန်စွာသိ၏။ “သန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂီ အတ္ထိ မေ အဇ္ဈတ္တံ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂီတိ ပဇာနာတိ” စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

ဤဗောဇ္ဈင်တရားတို့ ထင်ရှားဖြစ်လျက် အမှတ်ကောင်းနေရာမှ ဝီရိယလွန်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် အမှတ်မကောင်းသော အခါ၌ ဖြစ်စေ၊ မမှတ်မိဘဲ ကွေးခြင်း၊ ဆန်ခြင်း၊ စဉ်းစားခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်သွားသောအခါ၌ဖြစ်စေ “မကောင်းဘူး၊ မေ့တယ်၊ စဉ်းစားတယ်” စသည်ဖြင့်မှတ်၍ ဤဗောဇ္ဈင်တရားတို့ မဖြစ်ပေါ်သည်

ကိုလည်းသိ၏။ “အသန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ သတိ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂံ နတ္ထိ မေ အဇ္ဈတ္တံ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂေါတိ ပဇာနာတိ” စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

ဤဗောဇ္ဈင်တရားတို့သည် “ရှေးရှေးမှတ်မှု၊ ‘သတိစသည်ကို ဖြစ်စေမည်’ ဟု နှလုံးသွင်းမှု၊ ကြည်ညိုဖွယ်အာရုံ စသည်ကို နှလုံးသွင်းမှု” ဟူသော ယောနိသော မနသိကာရ ကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ နည်းလမ်းမှန်သော ထိုနှလုံးသွင်းမှုကိုလည်း “ဘယ်လို နှလုံးသွင်းမိ၍ ဤဗောဇ္ဈင်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကြသည်” ဟု ဗောဇ္ဈင်တို့ကို မှတ်သိသော သူသည် သိ၏။ “ယထာ စ အနုပ္ပန္နဿ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ တဉ္စ ပဇာနာတိ” စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

“ယထာ စ ဥပ္ပန္နဿ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိ ဟောတိ၊ တဉ္စ ပဇာနာတိ” စသည်နှင့်အညီ သိခြင်းသည်ကား—ဤဗောဇ္ဈင်တို့ကို ပွားစေမှုသည် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်သာလျှင် အလုံးစုံပြည့်စုံသောကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော အခါ၌သာလျှင် ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ဖြင့် ပြီးစီးပါလတ္တံ့။

အရိယသစ္စာ ၄-ပါး

ဒုက္ခအရိယသစ္စာ = အရိယာတို့သိအပ်သော ဆင်းရဲအစစ်အမှန်၊ ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာ = အရိယာတို့ သိအပ်သော ဆင်းရဲကြောင်း အစစ်အမှန်၊ ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာ = အရိယာတို့သိအပ်သော ဆင်းရဲငြိမ်းရာ ချမ်းသာအစစ်အမှန်၊ ဒုက္ခနိရောဓ ဝါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စာ = ဆင်းရဲငြိမ်းရာ ချမ်းသာသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အရိယာတို့ သိအပ်သော အကျင့်လမ်းကြောင်း

အစစ်အမှန်၊ ဤ ၄-ပါးသည် အရိယာတို့ သိအပ်သည့် တရားမှန် ဖြစ်သောကြောင့် အရိယသစ္စာ မည်၏။ ၎င်းတို့ကို အတိုချုပ်အား ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြ၏။

ဒုက္ခသစ္စာ။ ။တစ်ခုခုသော ဘဝ၌ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၏ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ဇာတိ မည်၏။ အဖန်ဖန် ဆက် လက်၍ဖြစ်သော ထိုခန္ဓာတို့၏ အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းသည် ဇရာမည်၏။ ထိုခန္ဓာတို့၏ နောက်ဆုံး ချုပ်ပျက်ခြင်း သေခြင်းသည် မရဏမည်၏။ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်းနှင့်ဆိုင်သော ဤဖြစ်ခြင်း၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းတို့ သည် ကိုယ်ဆင်းရဲ၊ စိတ်ဆင်းရဲ အမျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ဆင်းရဲသောတရား = မကောင်းသောတရား = နှစ်သက်ဖွယ်ကင်းသောတရား = ရွံ့မုန်းစက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းသော တရား အစစ်အမှန်ဟု ဆိုလို၏။ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ၊ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ။

ဒုက္ခ ၇-ပါး။ ။နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်းစသော ကိုယ်ဆင်းရဲအမျိုးမျိုး၊ နှလုံးမသာခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းစသော စိတ်ဆင်းရဲ အမျိုးမျိုးသည် ဒုက္ခ ဒုက္ခ မည်၏။ မမြဲသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ခိုက်၌ မခံသာသောကြောင့်လည်းကောင်း အဆင်းရဲဆုံး မကောင်းဆုံးတရားဟု ဆိုလို၏။

ကောင်းသည်၊ ဝမ်းသာသည် စသည်ဖြင့် ခေါ်အပ်သော ကိုယ် စိတ် ချမ်းသာမှု = သုခဝေဒနာ အမျိုးမျိုးသည် ဝိပရိဏာမဒုက္ခ မည်၏။ “သူဖြစ်ပေါ်ခိုက်၌ သာယာနှစ်သိမ့်စေပြီးလျှင်၊ သူကွယ် ပျောက်သွားသောအခါ၌ နေမထိ ထိုင်မသာ ဖြစ်အောင် ဆင်းရဲပင်

ပန်းစေတတ်သောတရား"ဟု ဆိုလို၏။ ဤချမ်းသာမှုသည် အားနည်းစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် သူ့ကွယ်ပျောက်သွားသောအခါ၌ အနည်းငယ်သာ ဆင်းရဲစေနိုင်၏။ နိမ့်ရာမှကျလျှင် နာကျင်မှု မထင်ရှားသကဲ့သို့ပင်တည်း။ အားကြီးစွာဖြစ်ခဲ့ပါမူကား သူ့ကွယ်ပျောက်သွားသောအခါ၌ အလွန်ကြီးကျယ်စွာ ဆင်းရဲပင်ပန်းစေတတ်၏။ မြင့်ရာမှကျလျှင် ကျိုးပဲ့သေကြေသည်အထိ အကျနာသကဲ့သို့ ရူးသွပ်၊ သေဆုံးသည် အထိသော်လည်း ဆင်းရဲစေနိုင်၏။ ချမ်းသာမှု = သုခဝေဒနာ ဟူသမျှသည် ဤနည်းချည်းသာတည်း။ သူ့ဖြစ်ခိုက်၌ ချမ်းသာကောင်းစားသည်နှင့်အမျှ သူ့မရှိသောအခါ၌ ဆင်းရဲပင်ပန်းစေတတ်သည်ချည်းသာတည်း။ ချစ်ခင်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝတ္ထုတို့နှင့် ကွေကွင်းရသောအခါ၌ နေမထိထိုင်မသာ ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝတ္ထုတို့နှင့် ပြည့်စုံစဉ်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ချမ်းသာမှု = သုခဝေဒနာကြောင့်ပင်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ သုခဝေဒနာသည် "အာရုံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြားယောင်းသွေးဆောင်၍ စိတ်နောက် ရူးသွပ်စေသော" ဘီလူးမနှင့် တူ၏။ အမှန်အတိုင်းသိရလျှင် ထိုဘီလူးမကဲ့သို့ပင် ကြောက်မက်ဖွယ် မုန်းဖွယ်ကောင်း၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းသုခဝေဒနာကို ဝိပရိဏာမဒုက္ခဟုခေါ်သည်။

သာယာတောင့်တမှု = တဏှာကို ချန်ထား၍ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ ကြွင်းသော လောကီ ရုပ် နာမ် အပေါင်းသည် ဖြစ်ပျက်မှုရှိ၍ မမြဲသောကြောင့် သင်္ခါရ ဒုက္ခ မည်၏။ ဤ ဒုက္ခသည် အလုံးစုံသော ဒုက္ခသစ္စာ တရားတို့၌ ပြန့်နှံ့၏။ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဝေဒနာတို့သည်လည်း ဤသင်္ခါရဒုက္ခအဖြစ်မှ မလွတ်ကြကုန်။ ထို့ကြောင့်ပင် သဠာယတနဝဂ္ဂဝေဒနာသံယုတ် ၄၁၇-၌ —

“တံ ခေါ ပနေတံ ဘိက္ခု မယာ ‘သင်္ခါရာနံ ယေဝ အနိစ္စတံ သန္ဓာယ’ ဘာသိတံ ‘ယံကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ၊ တံ ဒုက္ခသ္မိန္ဒြိယံ” = “အို-ရဟန်း! ‘အလုံးစုံသော အကြင်ခံစားမှုသည် ရှိ၏။ ထို ခံစားမှု အလုံးစုံသည် ဆင်းရဲချည်းသာ ဟူသော’ ထိုစကားကို ‘သင်္ခါရတို့၏ မမြဲခြင်းကိုသာရည်၍’ ငါဟောအပ်သည်”ဟု ဟောတော်မူပေသည်။ သို့သော်လည်း သုခဝေဒနာသည် သာမန်သင်္ခါရ ဒုက္ခထက် ထူးကဲ၏။ သူကွယ်ပျောက်သွားသောအခါ၌ သူ့ကိုတမ်းတလျက် ပကတိအနေမှ ပြောင်းလဲ၍ ဆင်းရဲစေတတ်သောကြောင့် အမှန်အတိုင်း သိလျှင် သာမန် သင်္ခါရဒုက္ခထက် ကြောက်စရာ ရွံ့မုန်းစရာကောင်း၏။ ဒုက္ခဝေဒနာသည်ကား ဖြစ်ပေါ်ခိုက်၌ လက်ငင်းပင် မခံသာသော သဘောဖြစ်၍ သာမန်သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတို့ထက် ကြောက်စရာ ရွံ့မုန်းစရာ ကောင်း၏။ အဆိုးဆုံး ဆင်းရဲဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းတို့ကို သင်္ခါရဒုက္ခမှ အသီးထုတ်၍ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊ ဒုက္ခဒုက္ခဟု အဋ္ဌကထာဆရာတို့ မိန့်ဆိုကြပေသည်။ ကိုယ်တွင်း၊ ကိုယ်ပ အာရုံဝတ္ထု တို့ကို သာယာတပ်မက်နိုင်ကြသည်မှာ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတို့ကို မြဲသည်ဟု ထင်မှားခြင်းကြောင့်သာတည်း။ “မပြတ်မစဲ ဖြစ်ပျက်နေသည်၊ ချမ်းသာ ကောင်းစားရန် မပြတ်ပြုပြင် ပေးနေရသည်”ဟု အမှန်အတိုင်းသိလျှင်ကား “မြဲသည်၊ ချမ်းသာသည်၊ ကောင်းသည်” ဟု မထင်နိုင်ကြပြီ၊ ကြောက်ဖွယ်၊ ရွံ့မုန်းဖွယ်တို့ ဟူ၍သာ ထင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသင်္ခါရတို့ကို မတပ်မက် မသာယာနိုင်ကြပြီ။ သို့ဖြစ်၍ ဝိပဿနာအရာ၊ ဒုက္ခသစ္စာအရာ၌ ဤ သင်္ခါရဒုက္ခကို ပိုင်နိုင်စွာ သိရန်လို၏။

ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ နားကိုက်ခြင်း၊ သွားနာခြင်း စသော ကိုယ်ဆင်းရဲ ရာဂကြောင့် စိတ်ပူခြင်း၊ ဒေါသကြောင့် စိတ်ပူခြင်း၊ စိတ်ညစ်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းစသော စိတ်ဆင်းရဲ—ဤ ကိုယ်စိတ် ဆင်းရဲတို့ကို ခံစားနေသူက ပြောမှသာလျှင် တစ်ခြားသူတို့ သိနိုင်ကြသည်။ မပြောလျှင်ကား မသိနိုင်ကြ။ ထို့ကြောင့်၊ ထိုသို့သော ဆင်းရဲသည် ပဋိစ္စန္ဒုက္ခ = ကွယ်ဝှက်သောဆင်းရဲမည်၏။ အ-ပါကဋုက္ခ = မထင်ရှားသော ဆင်းရဲဟူ၍လည်းခေါ်၏။ ဒုတ် ဓား လှံဒဏ်ရာ အိုင်းအမာ စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော ကိုယ်ဆင်းရဲသည် အ-ပုဋိစ္စန္ဒုက္ခ = မကွယ်ဝှက်သော ဆင်းရဲမည်၏။ ပါကဋုက္ခ = ထင်ရှားသော ဆင်းရဲဟူ၍လည်းခေါ်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာသည် နိပ္ပရိယာယဒုက္ခ မည်၏။ မုချဆင်းရဲဟု ဆိုလို၏။ ထိုမှကြွင်းသော ဇာတိဒုက္ခ စသည်တို့သည် ပရိယာယဒုက္ခ မည်ကုန်၏။ ပင်ကိုယ်ရင်း သဘောအားဖြင့် မခံသာခြင်းမရှိသော်လည်း ကိုယ်စိတ် ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသော အကြောင်း ပရိယာယ်အလိုအားဖြင့် ဆင်းရဲသော တရား = မကောင်းသော တရား မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤ (၇) ပါးသော ဒုက္ခတို့တွင် ပရိယာယဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်ကုန်၏။

ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေတို့၏ ပျက်စီးခြင်း၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၏ ဆုံးပါးပျက်စီးခြင်း၊ မကျန်းမာခြင်း၊ သီလပျက်ခြင်း၊ အယူမှားယွင်း ပျက်စီးခြင်းဟူသော ဗျာဒနာငါးပါးနှင့် တွေ့ကြုံရ၍ဖြစ်စေ၊ ရိုက်နှက်ညှင်းဆဲခံရခြင်း၊ ချုပ်နှောင်ခံရခြင်းစသော ဆင်းရဲကြောင်း တစ်မျိုးမျိုးနှင့် တွေ့ကြုံရ၍ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့နှင့် တွေ့ကြုံရမည်ကို ကြံတွေးမိ၍ ဖြစ်စေ၊ ဝမ်းနဲခြင်း၊ ပူဆွေးလွမ်းဆွတ်ခြင်း၊ စိုးရိမ်ခြင်းသည် သောက မည်၏။

ပြင်းယန်သော သောကအဟုန်ကြောင့် ငိုကြွေး မြည်တမ်းခြင်းသည် ပရိဒေဝ မည်၏။ ငိုကြွေးရလုမတတ် ယူကြုံးမရဖြစ်လျက် သည်းမခံ နိုင်အောင် စိတ်ပူလောင်မှု = ဒေါသသည် ဥပါယာသ မည်၏။ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဟူသမျှသည် ဒုက္ခမည်၏။ သာမန် စိတ်နှလုံး မသာမည သည် ဒေါမနဿ မည်၏။ ထိုတွင် သောက၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿဟူ သော ဤ၃-ပါးသည် ဒုက္ခဒုက္ခ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နောက်ထပ် ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲများကို ဖြစ်ပွားစေတတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ ပရိဒေဝ၊ ဥပါယာသ ဟူသော ဤ ၂-ပါးသည်ကား ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သည့် ပရိယာယဒုက္ခ ဖြစ်သောကြောင့်သာလျှင် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ မုန်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် အာရုံဝတ္ထုတို့နှင့် တွေ့ဆုံလျက်နေခြင်း၊ ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အာရုံ ဝတ္ထုတို့နှင့်ကွဲပြားခြင်း၊ မတွေ့ဆုံခြင်း၊ မရနိုင်သည်ကို တောင့်တလိုလားခြင်းဟူသော ဤသုံးပါးသည်လည်း ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲ အမျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

မြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲ စသည်၌ မရှုမိသော သူသည် ထိုထိုခဏ၌ ထင်ရှားရှိသော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို တဏှာ ဒိဋ္ဌိ အလိုအားဖြင့် စွဲလမ်း၏။ စွဲလမ်းပုံကို အခန်း (၃) ဘဒ္ဒေက ရတ္တသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။ ဤသို့ မရှုမှတ်မိတိုင်း စွဲလမ်းအပ်၊ စွဲလမ်းထိုက် သောကြောင့် ထိုရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ မည်ကုန်၏။ ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ရှိကြလျှင်၊ ဇာတိ စသော (၁၁)မျိုးသော ဒုက္ခတို့သည် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကုန်၏။ မရှိကြ လျှင်ကား မဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြီ။ ထို့ကြောင့်၊ အကျဉ်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင်၊ မြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲ စသည်၌ ထင်ရှားရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးသည်

ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ ဖြစ်မှု ပျက်မှု ရှိ၍ မမြဲသော သင်္ခါရဒုက္ခ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဇာတိဒုက္ခစသော ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးတို့ ၏ ဖြစ်ပွားရာ တည်ရာဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဆင်းရဲသော တရား = မကောင်းသောတရား = နှစ်သက်သာယာဖွယ် ကင်းသော တရား = ရွံ့မုန်းစက်ဆုပ်ဖွယ် ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသော တရား အစစ်အမှန်ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ ဟု ဟောတော်မူ၏။

သံခိတ္တေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ပဉ္စ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ စွဲလမ်း တတ်သော တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့က စွဲလမ်းအပ် စွဲလမ်းထိုက်ကုန်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲတို့ပေတည်း။ ဝါ၊ မကောင်းသော တရားတို့ပေတည်း။

သမုဒယသစ္စာ။ ။ မြင်ဆဲ စသည်၌ ထင်ရှားရှိသော ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာ တရားတို့ကိုပင် “အကောင်း အမြတ် တွေ”ဟုထင်လျက် သာယာနှစ်ချိုက် ပျော်ပိုက်မှု၊ လိုလားတောင့်တမှု သည် တဏှာပင်တည်း။ ဤတဏှာမကင်းသေးသောသူအား ယခု ချမ်းသာ ကောင်းစားရန်၊ နောင် ချမ်းသာကောင်းစားရန်မြှော်၍ ကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့် ကြံစည်မိတိုင်း၊ ပြောဆိုမိတိုင်း၊ ပြုလုပ်မိတိုင်း၊ ကုသိုလ်ကံ (အပြစ်ကင်းသောအမှု) ဖြစ်၏။ မကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့် ကြံစည်မိတိုင်း၊ ပြောဆိုမိတိုင်း၊ ပြုလုပ်မိတိုင်း၊ အကုသိုလ်ကံ (အပြစ်ရှိသောအမှု) ဖြစ်၏။ တစ်ခုခုသောဘဝ၌ ဤကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ တို့သည် မရေတွက်နိုင်အောင် များစွာပင်ဖြစ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း ပြုအပ်ပြီးသော ထိုကံများစွာတို့တွင် အခွင့်သင့်သည် အားလျော်စွာ တစ်ပါးပါးသောကံဖြစ်စေ၊ ထိုကံကိုပြုစဉ်က အာရုံဖြစ် စေ၊ သေခါနီး ကာလ၌ စိတ်ထဲတွင် ထင်ပေါ်လာ၏။ သို့မဟုတ်လျှင်

ဖြစ်ရမည့်ဘဝသစ်၏ တည်ရာဌာနက အခြေအနေအာရုံသည် ထိုကံကြောင့်ပင် စိတ်ထဲ၌ထင်ပေါ်လာ၏။ အိပ်မက်ကို မြင်မက်သကဲ့သို့ပင် တည်း။ ဤအာရုံ ၃-မျိုးတွင် တစ်ပါးပါးသော အာရုံ၌ စွဲလမ်းပြီးလျှင် သေလေသောသူအား နောက်ဆုံး ရုပ်နာမ် ချုပ်ပျက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုအာရုံကိုပင် စွဲလမ်းလျက် ထိုကံကြောင့်ပင် ဘဝသစ်ဌာန၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ဤအရာ၌ စွဲလမ်းပုံမှာ ကြောက်ဖွယ် အိပ်မက်ကို မြင်မက်သော သူအား နိုးပြီးစ ကာလ၌ လည်း အကြောက်မပြေသည်နှင့် တူ၏။ ရှေ့နောက် ဆက်စပ်ပုံမှာ မြင်ပြီး သောအဆင်း၌ ကြံစည်မှု ဆက်လက်၍ ဖြစ်သည်နှင့် တူ၏။ (ယောဂီတို့ မျက်မှောက်သိနိုင်သော ဥပမာတို့တည်း)။

ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်သော ထိုခန္ဓာတို့မှ ဆက်လက်၍ ထိုဘဝသစ်၌ သေသည်တိုင်အောင် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ယခုဘဝ၌ မြင်ပြီးလျှင် တစ်ဖန်မြင်၊ မြင်ပြီးလျှင် ကြံစည်၊ မြင်ပြီးလျှင် ကြား-ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေကြသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ဤသို့ ဖြစ်ရာ၌ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်းသည် ဇာတိဒုက္ခပင်တည်း။ အထပ်ထပ်ဖြစ်လျက် ထိုခန္ဓာတို့၏ ရင့်ခြင်းသည် ဇရာဒုက္ခပင်တည်း။ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ထိုခန္ဓာတို့၏ ချုပ်ခြင်းသည် မရဏဒုက္ခပင်တည်း။ မသေမီ၌ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ကြသော သောက၊ ပရိဒေဝ စသည်တို့သည်လည်း ဒုက္ခတို့ပင်တည်း။ မြင်မှု၊ ကြားမှု စသည်တို့ အလိုအားဖြင့် မပြတ်ဖြစ်လျက်ရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်လည်း ဒုက္ခတို့ပင်တည်း။ ဤဒုက္ခသစ္စာတရားတို့သည်

အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်ကြသနည်း ဟုမူ—ကံကြောင့်ဖြစ်ကြ၏။ ကံသည် အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်၊ အကျိုးပေးနိုင်သနည်းဟုမူ—ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ သာယာတပ်မက်သော တဏှာကြောင့်ပင်တည်း။ ဤတဏှာကင်းသောသူအား ကံအသစ်လဲ မဖြစ်နိုင်ပြီ၊ ဖြစ်ပြီးသော ကံဟောင်းကလဲ ဘဝသစ် ခန္ဓာအကျိုးကို မဖြစ်စေနိုင်ပြီ။ သို့ဖြစ်၍ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း၌ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အစရှိသော ဆင်းရဲဟူသမျှ၏ မူလအကြောင်းရင်းသည် တဏှာသာလျှင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်၊ မြင်ဆဲစသည်၌ ထင်ရှားရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့ကိုပင် 'အကောင်း အမြတ်တွေ'ဟု ထင်မြင်လျက် သာယာနှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်မှု၊ လိုလားတောင့်တမှုဟူသော တဏှာသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ “ယာယံ တဏှာ ပေါနောဗ္ဘဝိကာ နန္ဒီရာဂသဟဂတာ” စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

နိရောဓသစ္စာ။ ။ ငြိမ်းအေးသော နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်လတ်သော် ဖြစ်ပျက်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဟူသမျှကို ဆင်းရဲချည်းသာဟူ၍ အမှန်အတိုင်း ဆုံးဖြတ် သိမြင်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့်၊ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာတို့၌ သာယာတောင့်တမှု တဏှာမဖြစ်နိုင်တော့ပြီ။ သာယာတောင့်တမှုကင်းသောကြောင့် ဘဝသစ် ရုပ် နာမ် ခန္ဓာတို့သည်လည်း မဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြပြီ။ ဤဘဝသစ် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ မဖြစ်ခြင်းသည် 'အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်'ဟု ခေါ်သော (ဆင်းရဲ၏) ချုပ်ငြိမ်းခြင်းပင်တည်း။ ဤအရာ၌ ချုပ်ခြင်းဟူသည်မှာ ဖြစ်ထိုက်သော ခန္ဓာတို့၏ မဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ အနုပါဒနိရောဓ ဟု မိန့်ဆိုကြပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ သမုဒယသစ္စာ မည်သော တဏှာနှင့်၊ ဒုက္ခသစ္စာမည်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏

မဖြစ်ရာ ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော (မဂ်ဉာဏ်၏အာရုံ) နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ “ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသ-
ဝိရာဂနိရောဓော” စသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

မဂ္ဂသစ္စာ။ ။ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် မျက်မှောက်သိသော
သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ
မည်၏။

သုတနည်းသူတို့အတွက်။ ။ပုထုဇဉ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပျက်သမျှ
ရှုပ်နမ်းတို့သည် ဒုက္ခနှင့်၊ သမုဒယတို့
သာတည်း။ ထို၂-ပါးတို့တွင် လိုချင်တောင့်တမှု၊ သာယာနှစ်သက်မှု
သည် သမုဒယသစ္စာချည်းသာတည်း။ ကြွင်းသော ရှုပ်နမ်းဟူသမျှ
သည် ဒုက္ခသစ္စာချည်းသာတည်း။ မှတ်အပ်သော အာရုံနှင့်၊ မှတ်သိမှု
တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းကင်းပြတ်ခြင်း သဘောသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။
ထိုချုပ်ငြိမ်းကင်းပြတ်ခြင်း သဘောသို့ရောက်လျက် မျက်မှောက်သိ
သော တရားသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

သစ္စာလေးပါးကို ရှုပုံ။ ။ဤ သစ္စာ ၄-ပါးတို့တွင် ဒုက္ခ၊ သမုဒယ
ဟူသော ဝဋ်သစ္စာ ၂-ပါးကိုသာလျှင်
ရှုမှတ်အပ်၏။ နိရောဓ၊ မဂ္ဂဟူသော ဝိဝဋ်သစ္စာ ၂-ပါးကိုကား
ကောင်းသည်၊ မွန်မြတ်သည်ဟု သုတမျှဖြင့်သိ၍ စိတ်ညွတ်ရုံမျှသာ
လို၏။ စိတ်ညွတ်ရုံမျှဖြင့် ထိုသစ္စာ ၂-ပါး၌ ရှုခြင်းကိစ္စပြီး၏။
ထို့ကြောင့် စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဋ္ဌကထာတို့၌ ဤသို့ပြ၏။

တတ္ထ ပုရိမာနိန္ဒေ သစ္စာနိ ဝဋ်၊ ပစ္စိမာနိ ဝိဝဋ်။ တေသု ဘိက္ခုနော
ဝဋ္ဌေ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသော ဟောတိ၊ ဝိဝဋ္ဌေ နတ္ထိ အဘိနိ-

ဝေသော၊ ပုရိမာနိ ဟိ ဒွေ သစ္စာနိ 'ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒုက္ခံ၊ တဏှာ သမုဒယော'တိ ဧဝံ သင်္ခေပေန စ၊ ကတမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓောတိ အာဒိနာ နယေန ဝိတ္ထာရေန စ၊ အာစရိယဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဝါစာယ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္ထေန္တော ယောဂါဝစရော ကမ္မံ ကရောတိ။ ဣတရေသု ပန ဒွိသု သစ္စေသု "နိရောဓသစ္စံ ဣဋ္ဌံ ကန္တံ မနာဝံ၊ မဂ္ဂသစ္စံ ဣဋ္ဌံ ကန္တံ မနာပ"န္တိ ဧဝံ သဝနေနေဝ ကမ္မံ ကရောတိ။ သော ဧဝံ ကရောန္တော စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဧကပ္ပဋိဝေဓေနော ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ဧကာဘိသမယေန အဘိသမေတိ။ ဒုက္ခံ ပရိညာပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ သမုဒယံ ပဟာနပ္ပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ နိရောဓံ သစ္စိကိရိယာ ပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ မဂ္ဂံ ဘာဝနာပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဇတိ။ ဒုက္ခံ ပရိညာဘိသမယေန အဘိသမေတိ၊ သမုဒယံ ပဟာနာဘိသမယေန၊ နိရောဓံ သစ္စိကိရိယာဘိသမယေန၊ မဂ္ဂံ ဘာဝနာဘိသမယေန အဘိသမေတိ။ ဧဝမဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒွိသု သစ္စေသု ဥဂ္ဂဟ ပရိပုစ္ဆာ သဝန ဓာရဏ သမ္ပသနပ္ပဋိဝေဓော ဟောတိ၊ ဒွိသု ပန သဝနပ္ပဋိဝေဓောယေဝ။ အပရဘာဂေ တီသု ကိစ္စတော ပဋိဝေဓော ဟောတိ၊ နိရောဓေ အာရမ္မဏပ္ပဋိဝေဓော။

(ဒိ-၄ ၂-၃၉၁-စသည်)

တတ္ထ၊ ထိုသစ္စာ ၄-ပါးတို့တွင်။ ပုရိမာနိ ဒွေ သစ္စာနိ၊ ရှေးသစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်။ ဝဋ်၊ ဝဋ်သစ္စာမည်၏။ ပစ္စိမာနိ၊ နောက်သစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်။ ဝိဝဋ်၊ ဝဋ်ဆင်းရဲကင်းသော သစ္စာမည်၏။ တေသု၊ ထိုဝဋ်သစ္စာ၊ ဝိဝဋ်သစ္စာတို့တွင်။ ဝဋ္ဌေ၊ ဝဋ်သစ္စာ ၂-ပါး ၌။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်း၏။ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုဝင်ခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိဝဋ္ဌေ၊ ဝိဝဋ်သစ္စာ ၌။ အဘိနိဝေသော၊

F-37A

နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရိ၊ ဟိ၊ အကျယ်ကား။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲတည်း။ တဏှာ၊ တဏှာသည်။ သမုဒယော၊ ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။ ဣတိဇဝံ၊ ဤ သို့။ သင်္ခေပေန စ၊ အကျဉ်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ (ဥဂ္ဂဏှိတွာ၌ စပ်)။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်းဟူမူ ကား။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရုပ်အစု။ ဣတိအာဒိနာ နယေန၊ ဤသို့ စသော နည်းဖြင့်။ ဝိတ္ထာရေနစ၊ အကျယ်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ ပုရိမာနိ ဒွေ သစ္စာနိ၊ နှေးသစ္စာ ၂-ပါးတို့ကို။ အာစရိယဿ သန္တိကေ၊ ဆရာ၏ထံ၌။ ဥဂ္ဂဏှိတွာ၊ သင်ယူပြီး၍။ ဝါစာယ၊ နှုတ်ဖြင့်။ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္ထေန္တော၊ အဖန်ဖန် ပြန်လှန်လျက်။ ယောဂါဝစရော၊ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကမ္ပံ၊ ဝိပဿနာအလုပ်ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။

ဣတရေသု ပန ဒွိသု သစ္စေသု၊ ဤမှ တစ်ပါးသော သစ္စာ ၂-မျိုးတို့၌ကား။ နိရောဓသစ္စံ၊ နိရောဓသစ္စာသည်။ ဣဋ္ဌံ၊ လိုလား တောင့်တအပ်သောတရား = ကောင်းသောတရားတည်း။ ကန္တံ၊ နှစ် သက်အပ်သောတရား = မွန်မြတ်သော တရားတည်း။ မနာပံ၊ နှလုံး ကို ပွားစေ ရှင်စေတတ်သော တရား = မြတ်နိုးဖွယ် တရားတည်း။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ဣဋ္ဌံ ကန္တံ မနာပံ၊ လိုလားအပ်၊ နှစ်သက် အပ်၊ နှလုံးကိုပွားစေတတ်သော တရားတည်း။ ဣတိဇဝံ၊ ဤသို့။ သဝနေနေဝ၊ နာကြားခြင်းဖြင့်သာလျှင်။ ကမ္ပံ၊ ဝိပဿနာအလုပ်ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ သော၊ ထိုယောဂီသည်။ ဇဝံ၊ ဤဆိုခဲ့သောနည်း ဖြင့်။ ကရောန္တော၊ အားထုတ်လတ်သော်။ စတ္တာရိ သစ္စာနိ၊ သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို။ ဧကပ္ပဋိဝေဓေနေဝ၊ တစ်ကြိမ်တည်း ဖောက်ထွင်းသိမြင်

ခြင်းဖြင့်ပင်လျှင်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ မဂ်ခဏ၌ ဖောက်ထွင်းသိမြင်၏။ ဧကာ
 ဘိသမယေန၊ တစ်ကြိမ်တည်း တည့်တည့်မတ်မတ် သိခြင်းဖြင့်ပင်
 လျှင်။ အဘိသမေတိ၊ မဂ်ခဏ၌ တည့်တည့်မတ်မတ်သိ၏။ ဒုက္ခံ၊
 ဒုက္ခ သစ္စာကို။ ပရိညာပဋိဝေဓေန၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ဖောက်
 ထွင်းခြင်းဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ဖောက်ထွင်းသိမြင်၏။ သမုဒယံ၊ သမု
 ဒယသစ္စာကို။ ပဟာနပ္ပဋိဝေဓေန၊ ပယ်ခြင်းဟူသော ဖောက်ထွင်း
 ခြင်းဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ဖောက်ထွင်းသိမြင်၏။ နိရောဓံ၊ နိရောဓသစ္စာ
 ကို။ သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓေန၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော ဖောက်
 ထွင်းခြင်းဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ဖောက်ထွင်းသိမြင်၏။ မဂ္ဂံ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို။
 ဘာဝနာပဋိဝေဓေန၊ ဖြစ်စေပွားစေခြင်းဟူသော ဖောက်ထွင်းခြင်း
 ဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ဖောက်ထွင်းသိမြင်၏။

ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိညာဘိသမယေန၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း ဟူ
 သောသိခြင်းဖြင့်။ အဘိသမေတိ၊ တည့်တည့်မတ်မတ်သိ၏။ သမုဒယံ၊
 သမုဒယသစ္စာကို။ ပဟာနဘိသမယေန၊ ပယ်ခြင်းဟူသော သိခြင်း
 ဖြင့်။ နိရောဓံ၊ နိရောဓသစ္စာကို။ သစ္စိကိရိယာဘိသမယေန၊ မျက်
 မှောက်ပြုခြင်းဟူသော သိခြင်းဖြင့်။ မဂ္ဂံ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို။ ဘာဝနာဘိသမ-
 ယေန၊ ဖြစ်စေပွားစေခြင်းဟူသောသိခြင်းဖြင့်။ အဘိသမေတိ၊ တည့်
 တည့်မတ်မတ်သိ၏။ ဧဝံ၊ ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်။ အဿ၊ ထိုယောဂီ
 အား။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ရှေးအဖို့၌။ ဒွိသု သစ္စေသု၊ လောကီသစ္စာ ၂-
 ပါးတို့၌။ ဥဂ္ဂဟ ပရိပုစ္ဆာ သဝနဓာရဏ သမ္ပသနပ္ပဋိဝေဓော၊
 သင်ယူခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်း၊ နာကြားခြင်း၊ ဆောင်မှတ်ထားခြင်း၊
 သုံးသပ်ရှုမှတ်ခြင်း ဟူသော သိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒွိသု

ပန၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂသစ္စာ ၂-ပါးတို့၌ကား။ သဝနပုဋိဝေဓောယေဝ၊ နာကြား၍ သိခြင်းမျှသာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အပရဘာဂေါ၊ နောက်အဘိဖြစ်သော မဂ်ခဏ၌။ တီသု၊ ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ မဂ္ဂ ဟူသော သစ္စာသုံးပါးတို့၌။ ကိစ္စတော၊ သိခြင်း ကိစ္စပြီးသောအားဖြင့်။ ပဋိဝေဓော၊ သိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နိရောဓေ၊ နိရောဓသစ္စာ ၌။ အာရမ္မဏပုဋိဝေဓော၊ အာရုံပြု၍ သိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပုထုဇဉ်တို့သည် လောကုတ္တရာ အစစ်ကို အာရုံမပြုနိုင် သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အရိယာတို့သည် အာရုံပြုနိုင်သော်လည်း၊ လောကုတ္တရာကို ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်နိုင်ခြင်းဟူသော အကျိုးမရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကိုဆင်ခြင်၍ မရှုရပေသည်။ ဣဋ္ဌံ ကန္တံ စသော အဋ္ဌကထာဖြင့် လောကုတ္တရာ သစ္စာတို့၌ စိတ်ညွတ်ခြင်းကိုပြ၏။ “အဒ္ဓါ ဣမာယ ပဋိပဒါယ ဇရာ မရဏာမှာ ပရိမုစ္စိဿာမိ = ဤအကျင့်ဖြင့် အိုရ သေရခြင်းမှ ဧကန် လွတ်ရပေလိမ့်မည်” ဟု စိတ်ညွတ်ခြင်းကဲ့သို့ “နိဗ္ဗာန်တရား၊ မဂ်တရား သည် ကောင်း၏။ ၎င်းတို့ကို ရအောင်၊ သိအောင် အားထုတ်ရမည်” ဟု ရှေးအဖို့ကစိတ်ညွတ်ရုံမျှဖြင့်သာလျှင်၊ ထိုသစ္စာ ၂-ပါးတို့၌ ပြုသင့်

၁-ဥဂ္ဂဟ၊ ပရိပုစ္ဆာ၊ သဝန၊ ဓာရဏတို့အလိုအားဖြင့် သိခြင်းသည် ပရိယတ် အသိမျှသာတည်း။ ဝိပဿနာပဋိပတ်သိမဟုတ်သေး။ သမ္ပသန အလိုအားဖြင့် သိခြင်းသည်သာလျှင် ဝိပဿနာ အသိဖြစ်၏။ ဤအရာ၌၊ ဝိပဿနာအလုံးစုံကို သမ္ပသနပုဋိဝေဓော ဆိုသည်။ သမ္ပသနဉာဏ် ကိုသာ ဆိုသည်မဟုတ်။

၂-နိရောဓကိုသာလျှင် မဂ်ဉာဏ်က အာရုံပြုလျက် သိသည်။ ကြွင်းသော သစ္စာ ၃-ပါး တို့၌ကား ပရိညာ၊ ပဟာနု၊ ဘာဝနာကိစ္စပြီးသောကြောင့် သိသည်ဟု ဆိုရသည်။ ၎င်းတို့ကို အာရုံပြုလျက် သိသည်ကား မဟုတ်ဟု ဆိုလို၏။

သမျှကို ပြုခြင်းကိစ္စပြီး၏။ သို့သော်လည်း အလွန်အမင်း သာယာ
 တောင့်တလျက် ခဏ ခဏ နှလုံးသွင်းနေရမည်ကား မဟုတ်။ အား
 ထုတ်ဆဲ၌ ထိုသို့ပြုနေလျှင်ကား တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိဖြစ်၍ ဝိပဿနာကို
 ပျက်စေတတ်၏။ ပျက်စေပုံကို အခန်း (၂) ပထမနိဿယနာ ဝရဏ၌
 ပြခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ငိုကာတို့၌ ဤသို့ ဖွင့်ပြ၏။

ဝဋ္ဋေ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသော၊ သရူပတော ပရိဂ္ဂဟသဗ္ဗာ-
 ဝတော။ ဝိဝဋ္ဋေ နတ္ထိ၊ အဝိသယတ္ထာ၊ ဝိသယတ္ထေပိစ
 ပယောဇနာ ဘာဝတော။ ပ။ ဣဋ္ဌံ ကန္တန္တိ နိရောဓမဂ္ဂေသု
 နိန္ဒဘာဝံ ဒဿေတိ။ န အဘိနန္ဒနံ၊ တန္တိန္ဒဘာဝေါယေဝ။ စ
 တတ္ထ ကမ္မကရဏံ ဒဋ္ဌဝံ။ (ဒိ-ဇီ ၂-၃၄၃)

သရူပတော၊ သရုပ်သဘောအားဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဟသဗ္ဗာဝတော၊ သိမ်း
 ဆည်းရှုမှတ်မှု ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်။ ဝဋ္ဋေ၊ ဝဋ်သစ္စာ ၂-ပါး၌။
 ကမ္မဋ္ဌာနာ ဘိနိဝေသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ အဝိသယတ္ထာ စ၊ ပုထုဇဉ်တို့သည် သရုပ်အားဖြင့်
 သိမ်းဆည်းရှုမှတ်နိုင်ကောင်းသော အာရုံမဟုတ်သောကြောင့်လည်း
 ကောင်း။ ဝိသယတ္ထေပိ၊ အရိယာတို့သည် ဆင်ခြင်နိုင်ကောင်းသော
 အာရုံဖြစ်ငြားသော်လည်း။ ပယောဇနာဘာဝတောစ၊ အကျိုးမရှိ
 သောကြောင့်လည်းကောင်း။ ဝိဝဋ္ဋေ၊ ဝိဝဋ်သစ္စာ ၂-ပါး၌။ ကမ္မဋ္ဌာနာ-
 ဘိနိဝေသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပ။
 ဣဋ္ဌံ ကန္တန္တိ၊ ဣဋ္ဌံ ကန္တိ စသည်ဖြင့်။ နိရောဓမဂ္ဂေသု၊ နိရောဓ၊
 မဂ္ဂသစ္စာ တို့၌။ နိန္ဒဘာဝံ၊ ညွတ်ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊
 ပြတော်မူ ၏။ အဘိနန္ဒနံ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သာယာစွဲလမ်းခြင်းကို။
 န ဒဿေတိ၊ ပြသည်မဟုတ်။ စ၊ ဆက်၍ ဆိုဦးအံ့။ တန္တိန္ဒဘာဝေါ
 ယေဝ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၊ မဂ်တို့၌ ညွတ်ကင်းခြင်းကိုပင်လျှင်။ တတ္ထ ကမ္မ-

ကရဏံ၊ ထိုနိရောဓ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌ ပြုသင့်သည်ကို ပြုခြင်းဟူ၍။
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ဒုက္ခကိုသိပုံ။ ။ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ် နာမ်တို့ကို မှတ်သောသူသည်
မြင်ဆဲစသည်၌ ထင်ရှားရှိသော ရုပ် နာမ်တို့၏
အသီးအသီးသော သဘာဝလက္ခဏာ စသည်ကိုလည်းသိ၏။ ရူပန
လက္ခဏာ = ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲခြင်းသဘော၊ နမနလက္ခဏာ
= အာရုံဆီသို့ ညွတ်သွားခြင်း သဘောတို့ကိုလည်းသိ၏။ ဗာဓန
လက္ခဏာ = ဖြစ်ပျက်မှုတို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရခြင်း၊ တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို
နှိပ်စက်တတ်ခြင်းသဘော၊ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲများကို ဖြစ်စေလျက်
နှိပ်စက်ခြင်းသဘော၊ မခံသာအောင် ဖြစ်ပေါ်လျက် နှိပ်စက်တတ်
သော ဒုက္ခဝေဒနာသဘော တို့ကိုလည်းသိ၏။ ဤဗာဓန-လက္ခဏာကို
သိသောကြောင့်ပင်၊ သုတမရှိသော သူတို့သည်လည်း ဉာဏ်ရင့်သော
အခါ၌ ဤသို့ ညည်းညူလျက် ပြောဆိုတတ်ကြ၏။ မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေ
တဲ့ တရားတွေချည်းပဲ၊ တစ်ပျက်တည်း ပျက်နေတာချည်းပဲ၊ မကောင်း
တာတွေကိုချည်း မှတ်နေရတာပဲ၊ သည်ဟာတွေ မငြိမ်းသေးသမျှ
မအေးနိုင်ပါဘူး၊ သူတို့ရှိနေတဲ့အတွက် ဒုက္ခရောက်နေတာဘဲ၊
ဘယ်တော့မှ ငြိမ်းပါမလဲ—ဤသို့စသည်ဖြင့် ညည်းညူလျက် ပြောဆို
တတ်ကြလေသည်။ ဤသို့ သဘာဝ လက္ခဏာ စသည်ဖြင့်လည်း
ကောင်း၊ ရူပန၊ နမန၊ ဗာဓန လက္ခဏာတို့ဖြင့်လည်းကောင်း
မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မှန်စွာသိခြင်းသည် —

ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ-ဟူသော ပါဠိတော်၊
ဌပေတွာ တဏှံ တေဘူမကဓမ္မေ ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ယထာ သဘာဝ
တော ပဇာနာတိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ [ဒီ-၄ ၂-၃၈၆]

ယထာသဘာဝတောတိ အဝိပရိတသဘာဝတော၊ ဗာဓန-
 လက္ခဏတော။ ယော ယော ဝါ သဘာဝေါ ယထာသဘာဝေါ၊
 တတော ရူပနာဒိ ကက္ခဋတ္တာဒိ သဘာဝတော- ဟူသော
 ဋီကာ (ဒိ-ဋီ ၂-၃၃၆) တို့နှင့် အညီ၊ —

ဝိပဿနာဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းပင်တည်း။

အဋ္ဌကထာ၏အနက်—ဌပေတွာ တဏှံ၊ တဏှာကို ချန်ထား၍။
 တေဘူမက ဓမ္မေ၊ ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သော တရားတို့ကို။ ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ၊
 ဤသည်ကား ဆင်းရဲဟူ၍။ ယထာသဘာဝတော၊ မှန်သောအားဖြင့်။
 ပဇာနာတိ၊ သိ၏။

ဋီကာ၏အနက်—ယထာသဘာဝတောတိ၊ ဟူသည်ကား။
 အဝိပရိတ သဘာဝတော၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော သဘော
 အားဖြင့်။ ဗာဓနလက္ခဏတော၊ မခံသာသော ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်၍
 ညှင်းဆဲခြင်း၊ ကိုယ်စိတ် ဆင်းရဲတို့ကို ဖြစ်စေလျက် ညှင်းဆဲခြင်း၊
 ဖြစ်ပျက်မှုတို့ဖြင့် ညှင်းဆဲခံရခြင်း၊ ဖြစ်ပျက်မှုတို့ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို
 ညှင်းဆဲခြင်း ဟူသော သဘောအားဖြင့်။ (ဗာဓနလက္ခဏန္တိ ဧတ္ထ
 ဒုက္ခဒုက္ခ တံနိမိတ္တဘာဝေါ၊ ဥဒယဗ္ဗယပ္ပဋိပိဋိတဘာဝေါ ဝါ။ မဟာ
 ဋီကာ)။ ။ဝါ။ တစ်နည်းကား။ ယော ယော သဘာဝေါ၊ အကြင်
 အကြင်သဘောသည်။ ယထာသဘာဝေါ၊ ယထာသဘာဝ မည်၏။
 တတော ရူပနာဒိကက္ခဋတ္တာဒိ သဘာဝတော၊ ထို ဖောက်ပြန်ခြင်း
 စသော သဘော၊ ကြမ်းတမ်းခြင်းစသော သဘောအားဖြင့်။ (ပဇာ
 နာတိ၊ သိ၏။)

အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ ရုပ်သည် ဒုက္ခသစ္စာ မမည်

အထက်ပါအဋ္ဌကထာတွင် တေဘူမကဓမ္မဟူရာ၌ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ တရားတို့ကိုသာလျှင် အရိယ ဒုက္ခသစ္စာဟု ယူအပ်ကုန်၏။ သတ္တဝါတို့၏ အတ္တဘော၌ အတွင်း မဝင်သော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်တို့ကိုကား အရိယ ဒုက္ခသစ္စာ၌ ထည့်သွင်း၍ မယူအပ်ကုန်။ အကြောင်းမူကား-အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်တို့သည်ဖြစ် ခြင်း ပျက်ခြင်းရှိ၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခမည်ကြငြားသော်လည်း သမုဒယကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည်ကား မဟုတ်ကုန်။ ထို့ပြင် မဂ္ဂသစ္စာဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်ကောင်းသောတရားလဲ မဟုတ်ကုန်။ သို့ဖြစ်၍၊ အဝတ်စသော ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုတို့ကို အာရုံပြုလျက် ကိလေသာ မဖြစ်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အနိစ္စအနတ္တအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားသော ထို ဗဟိဒ္ဓရုပ်တို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အဇ္ဈတ္တ၌ ထင်လွယ်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဒွါရ ၆-ပါး၌ အလိုလိုထင်လာသော ဗဟိဒ္ဓရုပ်တို့၌ ဝိပဿနာရှု အပ်သော်လည်း အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ ဗဟိဒ္ဓရုပ် ဟူသမျှသည် ပရိညေယျ အရိယဒုက္ခသစ္စာကား မမည်သည်သာဟု မှတ်အပ်၏။

ကိုယ်သစ္စာကိုသာ သိရန်လို၏။ ။သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော တရားတို့တွင်လည်း မိမိ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သစ္စာ ၄-ပါး ကိုသာလျှင် သိရန်လိုရင်းပေတည်း။ အကြောင်းမူကား-မိမိ၏ တဏှာ သမုဒယကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ပေါ်လျှင် မိမိသန္တာန်၌သာ ဖြစ်ပေါ်၏။ သူတစ်ပါး သန္တာန်၌ကား မဖြစ်နိုင်။ သူတစ်ပါး၏ သမုဒယကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်လျှင်လည်း ထိုသူတစ်ပါး သန္တာန်၌သာဖြစ်၏။ မိမိသန္တာန်၌ကား မဖြစ်။ ထို့ပြင်၊ မိမိ၏ မဂ္ဂသစ္စာသည် မိမိ၏ ဒုက္ခ၊ သမုဒယတို့ကိုသာ ငြိမ်းစေနိုင်၏။ သူတစ်ပါး၏ဒုက္ခ၊ သမုဒယတို့ကိုကား မငြိမ်းစေနိုင်။ သူတစ်ပါး၏

မဂ်သည်လည်း ထိုသူတစ်ပါး၏ ဒုက္ခ၊ သမုဒယတို့ကိုသာငြိမ်းစေနိုင်၏။ မိမိ၏ ဒုက္ခ၊ သမုဒယတို့ကိုကား မငြိမ်းစေနိုင်။ ထို့ပြင်၊ အရိယာ အသီးအသီးတို့၏ သန္တာန်နှင့်ဆိုင်သော သမုဒယ၊ ဒုက္ခတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု = နိရောဓသစ္စာကို ထိုအရိယာတို့၏ အဇ္ဈတ္တတရားကဲ့သို့ပြု၍ လည်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဟောအပ်၊ ဖွင့်ပြအပ်၏။ သူတစ်ပါး၏ သစ္စာ ၄-ပါးကို မျက်မှောက် သိနိုင်သည်လည်း မဟုတ်ချေ။ မိမိ၏ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိပြီးလျှင်ကား သူတစ်ပါးတို့၏သစ္စာကိုလည်း ဆ၍ သိနိုင်သည်သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ဗဟိဒ္ဓ၌ ဝိပဿနာရှုခြင်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ကိုရနိုင်သော်လည်း “အဇ္ဈတ္တ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိခြင်းသည် သာလျှင် လိုရင်းဖြစ်သည်” ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင်၊ သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိ စသည်တို့၌ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ကာယေ၊ “အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ” စသည်ဖြင့် အဇ္ဈတ္တ၌ ရှုပ်ကို ရှေးဦးစွာလည်းကောင်း၊ ပဓာနပြု၍လည်းကောင်း ဟောတော်မူပေသည်။ ဤအရာ၌ အောက်ပါပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့သည်လည်း သာဓကတို့ပင် တည်း။

ယတ္ထ ခေါ အာဝုသော န ဇာယတိ၊ န ဇိယျတိ၊ န မိယျတိ။ န စဝတိ၊ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ နာဟံ “တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒိဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျံ”န္တိ ဝဒါမိ၊ န ခေါ ပနာဟံ အာဝုသော အပ္ပတွာ လောကဿ အန္တံ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယံ ဝဒါမိ၊ အပိစ ခွါဟံ အာဝုသော ဣမသ္မိံညေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဋ္ဌေဝရေ သသညိမ္ပိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ၊ လောကသမုဒယဉ္စ၊ လောကနိရောဓဉ္စ၊ လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ။ (ဒေဝပုတ္တ သံယုတ် ၆၁-နှင့်)

(စတုတ္ထဂုံတ္တရပါဠိတော် ၃၅၇)

အာဝုသော၊ အမောင်ရောဟိတဿဗြဟ္မာ။ ယတ္ထ ခေါ၊ အကြင်
 အရပ်၌။ န ဇာယတိ၊ မဖြစ်။ န ဇိယျတိ၊ မအို။ နမိယျတိ၊ မသေ။ န
 စဝတိ၊ အဆက်ဆက်လဲ မသေ။ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ အဆက်ဆက်လဲ
 မဖြစ်။ လောကဿ အန္တံ၊ သင်္ခါရလောက၏အဆုံးဖြစ်သော။ တံ၊
 ထို နိဗ္ဗာန်အရပ်ကို။ ဝမနေန၊ ခြေလျင်သွားခြင်း၊ ယာဉ်ရထား တန်ခိုး
 တို့ကို မှီ၍ သွားခြင်းဖြင့်။ ဉာတေယျံ ဒိဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယန္တိ သိနိုင်
 ကောင်းသည်၊ မြင်တွေ့နိုင်ကောင်းသည်၊ ရောက်နိုင်ကောင်းသည်
 ဟူ၍။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ န ဝဒါမိ၊ မဟောပေ။ အာဝုသော၊
 အမောင် ရောဟိတဿ။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ လောကဿ အန္တံ
 အ-ပွတ္တာ၊ သင်္ခါရလောက၏ အဆုံးသို့ မရောက်မူ၍။ ဒုက္ခဿ
 အန္တကိရိယံ၊ ဆင်းရဲ၏အဆုံးကို ပြီးစေနိုင်ခြင်းကို။ အဟံ၊ ငါသည်။
 န ခေါ ဝဒါမိ၊ မဟောပေ။ အပိ စ ခေါ၊ စင်စစ် အမှန်အားဖြင့်
 သော်ကား။ သ-သည်မှီ၊ အမှတ်သညာရှိသော။ သ-မနကော၊ စိတ်ရှိ
 သော။ ဣမသို့ညေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဋ္ဌေဝရေ တစ်လံမျှရှိသော ဤ
 ကိုယ်ထဲ၌သာလျှင်။ လောကဉ္စ၊ ‘ပျက်တတ်သောကြောင့် လောကဟု’
 ခေါ်သော ဒုက္ခသစ္စာ ကိုလည်း။ အဟံ၊ ငါသည်။ ပညပေမိ၊ ပညတ်
 ဟောကြားပေ၏။ လောကသမုဒယဉ္စ၊ လောကမည်သော ဒုက္ခ၏
 ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ ကိုလည်း ပညတ် ဟောကြားပေ၏။
 လောကနိရောဓဉ္စ၊ လောကမည်သော ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း =
 နိရောဓသစ္စာ ကိုလည်း ပညတ် ဟောကြားပေ၏။ လောကနိရောဓဂါ
 မိနိ ပဋိပဒံ စ၊ လောကမည်သော ဒုက္ခ၏ချုပ်ငြိမ်းမှုသို့ သွားရောက်
 တတ်၊ ရောက်စေတတ်သော အကျင့် = မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း ပညတ်
 ဟောကြားပေ၏။

လောကန္တိ ဒုက္ခသစ္စံ၊ လောကသမုဒယန္တိ သမုဒယသစ္စံ၊
 လောကနိရောဓန္တိ နိရောဓသစ္စံ၊ ပဋိပဒန္တိ မဂ္ဂသစ္စံ၊ ဣတိ “နာဟံ
 အာဝုသော ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ တိဏကဋ္ဌာဒိသု ပညပေမိ၊
 ဣမသ္မိံ ပန စာတုမဟာဘူတိကေ ကာယသ္မိံ ယေဝ ပညပေမိ”တိ
 ဒဿေတိ။ (သံ-၄ ၁-၁၀၉၊ အံ-၄ ၂-၃၀၅)

လောကန္တိ၊ လောကံ ဟူသည်ကား။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။
 လောကသမုဒယန္တိ၊ လောကသမုဒယံ ဟူသည်ကား။ သမုဒယသစ္စံ၊
 သမုဒယသစ္စာကို။ လောကနိရောဓန္တိ၊ လောကနိရောဓံ ဟူသည် ကား။
 နိရောဓသစ္စံ၊ နိရောဓသစ္စာကို။ ပဋိပဒန္တိ၊ ပဋိပဒံ ဟူ သည်ကား။
 မဂ္ဂသစ္စံ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို။ “အပိစ ခွါဟံ။ ပ။ ပဋိပဒံ” ဟူ သော
 ဤစကားဖြင့်။ (ဒဿေတိ၌ စပံ) အာဝုသော၊ အမောင်
 ရောဟိတဿ။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ၊
 ဤသစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို။ တိဏကဋ္ဌာဒိသု၊ မြက်ပင်၊ သစ်တုံး၊ သစ်ပင်
 အစရှိသော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဒရုပ်တို့၌။ န ပညပေမိ၊ ပညတ် ဟောကြား
 တော်မူ။ ပန၊ အမှန်အားဖြင့်သော်ကား။ စာတုမဟာဘူတိကေ၊
 မဟာဘူတ် ၄-ပါးကို မှီ၍ဖြစ်သော။ ဣမသ္မိံ ကာယသ္မိံ ယေဝ၊
 ဤကိုယ်ထဲ၌ သာလျှင်။ ပညပေမိ၊ ပညတ် ဟောကြားတော်မူ၏။
 ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်၏။

သ-သန္တတိ ပရိယာပနာနံ ဒုက္ခသမုဒယာနံ အ-ပွဝတ္တိ ဘာဝေန
 ပရိဂ္ဂယုမာနော နိရောဓောပိ သ-သန္တတိ ပရိယာပနော ဝိယ
 ဟောတိတိ ကတွာ ဝုတ္တံ အတ္တနော ဝါ စတ္တာရိ သစ္စာနိတိ။ ပရဿ
 ဝါတိ ဧတ္ထာပိ ဒေသဝနယော။ (ဒိ-ၕိ ၂-၃၄၈)

သ-သန္တတိ ပရိယာပနာနံ၊ မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်ကုန် သော။
 ဒုက္ခသမုဒယာနံ၊ ဒုက္ခနှင့် သမုဒယတို့၏။ အ-ပွဝတ္တိဘာဝေန၊ တစ်ဖန်

မဖြစ်ခြင်း သဘောအားဖြင့်။ ပရိဂ္ဂယုမာနော၊ သိမ်းဆည်းအပ်၊
 နှလုံးသွင်းအပ်သော။ နိရောဓောပိ၊ နိရောဓသစ္စာသည်လည်း။ သ-
 သန္တတိ ပရိယာပန္နော ဝိယ၊ မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သကဲ့သို့။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြု၍။
 အတ္တနော ဝါ စတ္တာရိ သစ္စာနိတိ၊ မိမိ၏ သစ္စာ ၄-ပါး တို့ကိုသော်
 လည်း ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်၏။ ပရဿ ဝါတိ ဧတာပိ၊
 သူတပါး၏ သစ္စာ ၄-ပါးဟု ဆိုရာ၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ ဤ
 နည်းပင်တည်း။

ဆုံးဖြတ်ချက်။ ။အနိန္ဒိယဗဒ္ဓ ရုပ်သည် အရိယ ဒုက္ခသစ္စာ မဟုတ်။
 သတ္တဝါ အသီးအသီး၏ သန္တာန်၌သာလျှင် သစ္စာ
 ၄-ပါးစီ ရှိသည်ဟူသော ဤအနက်ကို ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌ တိုက်ရိုက်
 ပြ၏။ နိရောဓသစ္စာသည် ဗဟိဒ္ဓအစစ် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ၎င်းကိုပါ
 ထည့်သွင်း၍ မိမိ၏ သစ္စာ ၄-ပါး၊ သူတစ်ပါး၏ သစ္စာ ၄-ပါးဟု
 ဆိုထိုက်ကြောင်းကို ဋီကာ၌ ထင်ရှားဖော်ပြ၏။ ဤသို့ သန္တာန်အသီး
 အသီး၌ သစ္စာ ၄-ပါးစီ ရကောင်းရာတွင် မိမိ၏ သမုဒယကိုသာ
 ပယ်နိုင်၏။ ထို ပယ်ခြင်းသည်သာ ပဟာနပဋိဝေဓ၊ အဘိသမယ
 တည်း။ မိမိ၏ သမုဒယဒုက္ခတို့ကိုသာ ချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်၏။ ထိုချုပ်ငြိမ်းမှု
 ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည်သာ သစ္စိကိရိယာ ပဋိဝေဓ၊ အဘိသမယ
 တည်း။ မိမိသန္တာန်၌သာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်၏။ ထို ဖြစ်
 ပွားစေခြင်းသည်သာ ဘာဝနာ ပဋိဝေဓ၊ အဘိသမယတည်း။ သူ
 တစ်ပါး သန္တာန်၌ကား သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကို မိမိက မပယ်နိုင်၊
 မျက်မှောက်မပြုနိုင်၊ မဖြစ်ပွားစေနိုင်။ ထို့ကြောင့် သူတစ်ပါးတို့၏
 သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့နှင့် စပ်၍ မိမိအား ပဟာန ပဋိဝေဓ

စသည်တို့ မဖြစ်ကြသည်သာတည်း။ ဤသည်တို့ကို ထောက်၍ မိမိ၏သစ္စာ ၄-ပါးကို သိသင့်သည့်အတိုင်း သိခြင်းကိုသာလျှင် လိုရင်းဟူ၍ မြဲမြံစွာ မှတ်အပ်၏။

သမုဒယကိုသိပုံ။ ။ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကို မှတ်သောသူသည် မြင်ဆဲစသည်၌ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်သော နှစ်သက် သာယာမှု၊ လိုချင်တောင့်တမှုတို့ကို ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းပင် မှတ် လျက်သိ၏။ ဤ သို့သိခြင်းသည် ပစ္စုပ္ပန်သမုဒယကို မျက်မှောက်အား ဖြင့် မှန်စွာသိခြင်းပင်တည်း။ သို့သော်လည်း ဤပစ္စုပ္ပန် သမုဒယသည် ယခုဘဝ၌ ပြုအပ်သော ကံ၏အကျိုးဖြစ်သော နောင်ဘဝ ရုပ်နာမ် ဒုက္ခသစ္စာ၏သာလျှင် အကြောင်းရင်းဖြစ်ပေ၏။ ယခုဘဝ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းရင်း သမုဒယကား မဟုတ်သေး။ ယခုဘဝ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းရင်း တဏှာသည်ကား ရှေးကမ္မဘဝကို ပြုစဉ်ကာလက ပြီးခဲ့ပြီ။ ပြီးခဲ့ပုံကား—မိမိကိုယ်မိမိဘဝကိုလည်းကောင်း၊ ကာမအာရုံ ဝတ္ထုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သာယာ တောင့်တမှု-တဏှာ ရှိသော ကြောင့် အလိုပြည့်လျက်၊ ကောင်းစား ချမ်းသာစေရန် တရားသော နည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ မတရားသောနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ယခုဘဝ၌ ကြံစည် အားထုတ်သကဲ့သို့ ထိုအတူပင်၊ ရှေးဘဝ တစ်ပါးပါးကလဲ သာယာ တောင့်တမှု ရှိသောကြောင့်ပင် ကုသိုလ်ကံကို ပြုခဲ့၏။ ထိုကံကြောင့် ပင် ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ရုပ်နာမ် ဒုက္ခသစ္စာတို့ ယခုဖြစ်ပေါ် လျက် ရှိကြ၏။ ရှေးဘဝကပြီးခဲ့သော ထိုတဏှာကိုကား မျက်မှောက်အားဖြင့် မသိ နိုင်ပြီ။ သို့သော်လည်း ယခုမျက်မှောက် သိအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်တဏှာနှင့် အတိတ်တဏှာသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်မျှသာထူး၏။ သဘော လက္ခဏာအားဖြင့်ကား မထူးပြီ။ တစ်ဦးတည်း၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော

ကြောင့် ဧကတ္တနည်း အရအားဖြင့် တစ်ခုတည်းပင်ဟူ၍ လဲဆိုနိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍ သမုဒြာ၏ တစ်စိတ်ကိုသာ မြင်ရသော်လည်း ‘သမုဒြာကို မြင်သည်၊ သိသည်’ ဟု ဆိုနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တောင်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုသာ မြင်ရသော်လည်း ‘တောင်ကို မြင်သည် သိသည်’ ဟု ဆိုနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန် သမုဒယမျှကို သိခြင်းဖြင့်လဲ ‘သမုဒယသစ္စာကို သိသည်’ ဟု ဆိုနိုင်သည်သာတည်း။ သို့သော်လည်း ရှုမှတ်သောသူသည်ကား ပစ္စုပ္ပန် တဏှာကိုသာလျှင် သိသည်မဟုတ်သေး။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံသော ကာလမှစ၍ အတိတ်တဏှာကိုလဲ မှန်းဆ၍ သိသေးသည် သာတည်း။

သိပုံကား။ ။ ကွေးချင်မှု စသည်တို့ဖြစ်ပေါ်ကြပါမှ ကွေးရုပ် စသည် တို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အအေးဓာတ် စသည် ကြောင့် အေးသောရုပ် အဆင့်ဆင့် စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကြသည်ကို လည်းကောင်း၊ မြင်စရာ အဆင်း၊ ကြည်သော မျက်စိ စသည်တို့ရှိပါမှ မြင်မှု စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အာရုံတစ်ခုခု ရှိပါမှ ကြံမှု၊ မှတ်မှု ဖြစ်နိုင်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးရှေးစိတ်ရှိ၍ နောက်နောက်စိတ် ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရုပ် နာမ်တို့၏ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်ခြင်းကို ဝိပဿနာရှုသူသည် မျက်မှောက်တွေ့ရ၏။ ဤသို့တွေ့မြင်ခြင်းသည် အထက်အထက်ဉာဏ်များ၌ သာ၍သာ၍ ရှင်းလင်း၏။ အထက်မဂ် တို့၏ ဝိပဿနာ၌ သာ၍သာ၍ ရှင်းလင်း၏။ ထိုသို့တွေ့ရသော အခါ၌ “ယခုမှတ်သိရသော ရုပ်နာမ်တို့သည် အကြောင်းမကင်းကြ သကဲ့သို့” ပဋိသန္ဓေမှစ၍ တစ်ဘဝလုံး၌ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့သည် လည်း အကြောင်းရှိကြရမည်သာတည်း။ “အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်ကြ သနည်း” ဟူ၍ မှတ်မှုတို့၏ အကြား၌ စဉ်းစားလတ်သော် “ရှေးဘဝ

ကပြုခဲ့သော ကုသိုလ်ကံကြောင့်ဖြစ်ကြသည်”ဟု လွယ်ကူစွာပင် ဆုံးဖြတ်လျက်သိ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ သိနိုင်သနည်းဟူမူ— ဘာဝနာကို အားထုတ်သူဟူသမျှသည် ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာနှင့် အညီ၊ ကံနှင့်ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်သိမြင်ပြီးသာဖြစ်၏။ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုစင်ကြယ်စေပြီးသာဖြစ်၏။ ဤသို့ သုတ၊ စိန္တာမျှဖြင့် သဘောကျပြီးသောသူအား ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်က ထပ်မံ၍ အားပေးကူညီ သောကြောင့်ပေတည်း။ ထို့ပြင် သာယာတောင့်တမှုကြောင့် ကြံစည် အားထုတ်မှု ဖြစ်သည်ကို ဒိဋ္ဌိတွေ့မြင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် “ထိုကံသည် လည်း တဏှာရှိ၍ ဖြစ်ခဲ့သည်၊ သို့ဖြစ်၍ သာယာတောင့်တမှု တဏှာ သည်သာလျှင် ဤဘဝရုပ်နာမ်တို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သည်” ဟူ၍လဲ မှန်းဆ၍ သိ၏။

ယခုဘဝ၌ သာယာတောင့်တလျက် အားထုတ်သကဲ့သို့ ရှေးဘဝ ကလဲ သာယာတောင့်တလျက် အားထုတ်ခဲ့သောကံရှိသည်။ ထို သာယာတောင့်တမှု တဏှာကြောင့် ယခုဘဝ ရုပ်နာမ်များ မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေသည်ဟူ၍ သိခြင်းသည် —

တဿေဝ ခေါ ပန ဒုက္ခဿ ဇနိကံ သမုဋ္ဌာပိကံ ပုရိမတဏှံ အယံ ဒုက္ခသမုဒယောတိ (ဒိ-ဋ္ဌ ၂-၃၈၆) ဟူသောအဋ္ဌကထာနှင့် အညီ၊ —

ယခုဘဝ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းရင်း သမုဒယကို အနုမာန-ဝိပဿနာဖြင့် သိခြင်းပင်တည်း။ ဤအရာ၌ အနုမာနသိပုံကို ရှည်လျားစွာပြခြင်းသည် စာဖတ်သူတို့အား နားလည်စေရန်မျှသာတည်း။ ရှုမှတ်သောသူ၏ သိပုံသည်ကား ကြာမြင့်သည်မဟုတ်၊ ရှေးတစ်ကြိမ် မှတ်ချက်၌ သဘောကျသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်သော်လည်း ၎င်း၏ အခြားမဲ့၌ ဆ၍သိနိုင်၏။ ထိုအသိဆုံးလျှင်လဲ မှတ်သင့်သော

မှတ်နေကျအာရုံကို ပစ္စုပ္ပန်ကျအောင် မှတ်သွားနိုင်၏။

အဋ္ဌကထာ၏အနက်—တသေဝ ဒုက္ခဿ၊ ပဝတ္ထ၊ နိမိတ္တ သဘောရှိသော ထိုဆင်းရဲကိုသာလျှင်။ ဇနိကံ၊ ဖြစ်စေတတ်သော။ (ဝိပင်္က ကမ္မဇရုပ်ဟူသော ပဝတ္ထကို “ကံနှင့်တကွ ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ကံ၏အဖော်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း” ဖြစ်စေသည်ဟူလို)။ သမုဋ္ဌာပိကံ၊ ထကြွပေါ်ပေါက်စေ တတ်သော။ (ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ တိရစ္ဆာန်ဟူသော နိမိတ္တကို ထကြွဖြစ်ပေါ်စေ သည်ဟူလို)။ ပုရိမတဏှံ၊ ကံကိုပြုစဉ် ရှေးဘဝက ပြီးခဲ့သော တဏှာကို။ အယံ ဒုက္ခသမုဒယောတိ၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်းဟူ၍။ ယထာသဘာဝတော၊ မှန်သောသဘောအားဖြင့်။ ပဇာနာတိ၊ သိ၏။

ပေါ်လွင်ပါလျက်အသိခက်၏။ ။ဤဒုက္ခနှင့်၊ သမုဒယတို့သည် မိမိတို့သန္တာန်၌ ထင်ရှားဖြစ် ပေါ်လျက် ရှိကြသောကြောင့် ဖြစ်ပုံအားဖြင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားကုန် သည်သာတည်း။ မနက်နဲ့ မတိမ်မြုပ်ကုန်။ သို့သော်လည်း ဆင်းရဲမျှ၊ မကောင်းသော သဘောမျှဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲကို သာယာ တောင့်တတတ်သောကြောင့်၊ ဆင်းရဲကြောင်း သဘောမျှဟူ၍လည်း ကောင်း၊ သိမြင်ရန်ကား ခက်ခဲနက်နဲလှကုန်၏။ မပေါ်လွင်ကြ ကုန်၊ ဤသို့ ပေါ်လွင်ပါလျက် အသိခက်ခြင်းမှာ သတိမမူ ဝူမမြင် ဟူသကဲ့ သို့ အမှတ်မပြုခြင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်း၊ မရှုခြင်းကြောင့်သာတည်း။ ရှုမှတ်နှလုံးသွင်းလျှင်ကား ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်လဲ သိသင့်သမျှကို သိနိုင်ပေ၏။ ၎င်းဉာဏ်ဆုံးသော ကာလ၌ကား မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မပျက်နိုင်အောင် ခိုင်မြဲစွာ သိနိုင်ပေ၏။

ဒုက္ခသစ္စာကို ဥပ္ပတ္တိတော ပါကဋံ၊ ခါဏု ကဏုကပ္ပဟာရာ ဒီသု အဟော ဒုက္ခန္တိ ဝတ္ထုဗ္ဗတမ္ပိ အာပဇ္ဇတိ။ သမုဒယမ္ပိ ခါဒိတုကာ မတာ ဘုဒ္ဓိတုကာမတာဒိဝသေန ဥပ္ပတ္တိတော ပါကဋံ၊ လက္ခဏာပု ငိုဝေဓတော ပန ဥဘယမ္ပိ တံ ဂမ္ဘိရံ။ ဣတိ တာနိ ဒုဒ္ဒသတ္တာ ဂမ္ဘိ ရာနိ။ (ဒိ-၄ ၂-၃၉၁)

ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ပေါ်မှုအားဖြင့်။ ပါကဋံ၊ ထင်ရှား၏။ (မြင်မှု၊ ကွေးမှုစသော ဒုက္ခသစ္စာဟူသမျှ ထင်ရှားပါ၏ ဟုလို)။ ။ခါဏုကဏုကပ္ပဟာရာဒီသု၊ သစ်ငုတ်၊ ဆူးငြောင့် စူးသောအခါ စသည်တို့၌။ အဟောဒုက္ခန္တိ ဝတ္ထုဗ္ဗတမ္ပိ၊ ဪ ဆင်းရဲစွဟု ညည်းညူရ ခြင်းသို့သော်လည်း။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်သေး၏။ (ဒုက္ခသစ္စာတို့တွင် ဒုက္ခဝေဒနာ၏ ထင်ရှားပုံကိုသာ အထူးသိလွယ်သောကြောင့် ထုတ်ပြ ပေသည်။) သမုဒယမ္ပိ၊ သမုဒယသစ္စာသည်လည်း။ ခါဒိတုကာမတာ ဘုဒ္ဓိတုကာမတာဒိဝသေန၊ ခဲလိုခြင်း၊ စားလိုခြင်း စသည်တို့အလို အားဖြင့်။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ပေါ်မှု အားဖြင့်။ ပါကဋံ၊ ထင်ရှား၏။ လက္ခဏာပုငိုဝေဓတော ပန၊ သဘောလက္ခဏာကို သိခြင်းအားဖြင့် သော်ကား။ တံ ဥဘယမ္ပိ၊ ထိုသစ္စာ ၂-ပါးလုံးပင်။ ဂမ္ဘိရံ၊ နက်နဲ၏။ ဣတိဒုဒ္ဒသတ္တာ၊ ဤသို့ ရှုနိုင်ခဲ မြင်နိုင်ခဲသောကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုသစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်။ ဂမ္ဘိရာနိ၊ နက်နဲကုန်၏။

ဒုဒ္ဒသတ္တာတိ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏာဝသေန ပါကဋာနိပိ ပကတိဉာဏေန သဘာဝရသတော ဒဋ္ဌံ၊ အသက္ကုဏေယျတ္တာ၊ ဂမ္ဘိရေနေဝ စ ဘာဝနာဉာဏေန၊ တတ္ထာပိ မတ္ထကပ္ပတ္တေန အရိယ မဂ္ဂဉာဏေန ယာထာဝတော ပဿိတဗ္ဗတ္တာ ဂမ္ဘိရာနိ။

ဒုဒ္ဒသတ္တာတိ၊ ဟူသည်ကား။ တာနိ၊ ထိုဒုက္ခ၊ သမုဒယ သစ္စာတို့သည်။ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏဝသေန၊ မိမိ၏ဖြစ်ဆဲခဏ အလိုအားဖြင့်။ ပါကဋ္ဌာနိပိ၊ ထင်ရှားကုန်သော်လည်း။ ပကတိဉာဏေန၊ ရှုမှတ်ခြင်းကင်းသော ပကတိဉာဏ်ဖြင့်။ သဘာဝရသတော ဒဠှံ၊ သဘော၊ ကိစ္စအားဖြင့် မြင်ခြင်းငှာ။ အသတ္တုဏေယျတ္တာ စ၊ မစွမ်းနိုင် ကောင်းသောကြောင့်လည်းကောင်း။ ဂမ္ဘိရေနေဝ၊ နက်နဲသော သဘောကို သိတတ်သောကြောင့် နက်နဲသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဘာဝနာဉာဏေန၊ မှတ်လျက်ပွားစေအပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်။ ပဿိတဗ္ဗတ္တာ စ၊ မြင်နိုင်ကောင်းသောကြောင့်လည်းကောင်း။ တတာပိ၊ ထို ဘာဝနာဉာဏ်တို့တွင်လည်း။ မတကပ္ပတ္တေန၊ ခေါင်ထိပ်အဆုံးသို့ ရောက်သော။ အရိယမဂ္ဂဉာဏေနေဝ၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်သာလျှင်။ ယာထာဝတော ပဿိတဗ္ဗတ္တာ စ၊ မှန်ကန်ခိုင်မြဲစွာ မြင်နိုင်ကောင်းသောကြောင့်လည်းကောင်း။ ဂမ္ဘိရာနိ၊ နက်နဲကုန်၏။

နိရောဓ မဂ္ဂတို့ကို သိပုံ။ ။ဒေ ဂမ္ဘိရတ္တာ ဒုဒ္ဒသာနိ ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ နိရောဓ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့သည် ပုထုဇဉ်တို့၏ သန္တာန်၌ မဖြစ်ဖူးသောကြောင့် အလွန်နက်နဲကုန်၏။ ပစ္စက္ခအားဖြင့် မသိမမြင်နိုင်ကုန်။ ထို့ကြောင့်၊ အားထုတ်စ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရှေး၌ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် 'ကောင်းသည်၊ မွန်မြတ်သည်'ဟု ကြားဖူး၍ စိတ်ညွတ်ရုံမျှသာလို၏။ စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ သိရန်ကား မလိုပြီ။ သို့သော်လည်း အစဉ်အတိုင်း အားထုတ်၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ရောက်သောအခါ၌ကား အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ အာဟာရ၊ ဖဿ၊ နာမရုပ်တို့ မရှိလျှင် ခန္ဓာငါးပါး မဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြင်းကို အလိုလိုပင် ဆင်ခြင်လျက် သိမှုဖြစ်တတ်သေး၏။ ဘယဉာဏ်စသည်တို့ ဖြစ်သောအခါ၌လည်း ဥပ္ပါဒေါ ဘယံ၊

အနုပ္ပါဒေါ ခေမံ စသော ပဋိသန္တိဒါ မဂ်နှင့်အညီ “မြင်မှု ကြားမှု၊ တွေ့ထိမှု၊ ကြံသိမှု၊ မှတ်မှု စသည်တို့ ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး မငြိမ်းအေးနိုင်၊ သူတို့မရှိမှ ငြိမ်းအေးနိုင်မည်။ သူတို့မရှိခြင်းသည် ကောင်းသည်” ဟု အလိုလိုပင် ဆင်ခြင်လျက် သိမှုဖြစ်တတ်သေး၏။

ဤအသိ ၂-မျိုးသည် ဝိပဿနာရှုဆဲ၌ နိရောဓကိုမှန်းဆ၍ သိမှုပေ တည်း။ မုဗ္ဗိတုကမ္ပတာဉာဏ် ဖြစ်သောအခါ၌ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မကောင်းသောတရားတို့ကိုသာ တွေ့ရခြင်းကြောင့် မမှတ်လိုသော စိတ် ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ အချို့သောသူသည် မမှတ်ဘဲ၊ ရပ်နားလျက် နေတတ်၏။ ရပ်နားနေသော်လည်း ရှေးရှေးဝိပဿနာ အဟုန် ကြောင့် ရုပ်နာမ်တို့သည် ထင်မြင်ထင်ပေါ်လျက်သာ ရှိကြ၏။ ၎င်းတို့ကို ရှုမှတ်ရန် ကြောင့်ကြမစိုက်သော်လည်း သိမြဲသိလျက်သာရှိ၏။ ထိုသို့သော သူ့အားဖြစ်စေ၊ မမှတ်လိုသော စိတ်ဖြစ်ရုံမျှသော သူ့အား ဖြစ်စေ၊ “မမှတ်ဘဲ နေရုံမျှဖြင့် ဤရုပ် နာမ်တို့သည် မငြိမ်းကုန်။ မှတ်မြဲ မှတ်၍ ငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်မှသာလျှင် ငြိမ်းကြမည်” ဟု အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ဤဉာဏ်သည် ဝိပဿနာရှုဆဲ၌ မဂ်ကို မှန်းဆ၍သိသော ဉာဏ်ပေတည်း။ ဤသည်ကား ဝိပဿနာ ရှုဆဲ၌ သစ္စာ ၄-ပါးလုံးကို အာရုံပြုလျက် သိနိုင်ပုံတည်း။

သို့သော်လည်း သစ္စာ ၄-ပါးတို့တွင် ဒုက္ခသစ္စာသည် သာလျှင် ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သော ပရိညေယျ တရားမည်၏။ ကြွင်းသော သစ္စာ တို့သည်ကား ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သော ပရိညေယျ တရား မဟုတ် ကုန်။ ထိုသစ္စာတို့တွင်၊ သမုဒယသည် ပယ်အပ်သော ပဟာတဗ္ဗ တရားတည်း။ နိရောဓသည် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော သစ္စိကာတဗ္ဗ တရားတည်း။ မဂ္ဂသည် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်စေအပ်သော

ဘာဝေတဗ္ဗ တရားတည်း။ သို့ဖြစ်၍ သမုဒယကို ပယ်လျှင်၊ နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုလျှင်၊ မဂ္ဂကို ဖြစ်ပေါ်စေလျှင်၊ ထိုသစ္စာတို့ကို သိသည်သာမည်၏။ တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ် မှတ်ချက်၌ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ ပယ်ခြင်း၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ ဖြစ်ပွားစေခြင်းဟူသော ဤကိစ္စ လေးချက်လုံးပင် တစ်ပြိုင်နက် ပြီးစီးသည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း သစ္စာ ၄-ပါးကို သိသည်ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

မှတ်တိုင်းသစ္စာ ၄-ပါးကို သိပုံ။ ။မှတ်သိရသော ရုပ်နာမ် ဟူသမျှသည် ဖြစ်ပျက်မှုတို့က

မပြတ်နှိပ်စက်အပ်သော သင်္ခါရဒုက္ခဖြစ်၍ ဒုက္ခသစ္စာချည်းသာတည်း။ ထိုရုပ်နာမ်တို့ကို သဘာဝလက္ခဏာစသည်တို့ အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်မှုပျက်မှု အနိစ္စလက္ခဏာ စသည် တို့အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်ရင့်သန်သောအခါ၌ မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိ၏။ ထို့ကြောင့် ပရိညာကိစ္စလည်း ပြီးစီး၏။

ထိုသို့သိအပ်သော ရုပ်နာမ်တို့၌ နိစ္စ သုခ အတ္တဟု ထင်မှတ်စွဲလမ်းလျက် သာယာတောင့်တမှု = တဏှာမဖြစ်နိုင်ပြီ။ ဤတဏှာမဖြစ်နိုင်အောင် သိခြင်းသည် တဏှာကို ပယ်ခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပဟာနကိစ္စလဲ ပြီးစီး၏။ ထိုသိအပ်သော ရုပ် နာမ်တို့၌ တဏှာပင် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စွဲလမ်းမှု = ဥပါဒါန်၊ ချမ်းသာအောင်အားထုတ်မှု = ကံ၊ ထိုကံ၏ အကျိုးဘဝသစ် ရုပ်နာမ် တို့သည်လည်း မဖြစ်နိုင်ကုန်ပြီ။ တဏှာမှစ၍ ဘဝအမျိုးမျိုးတိုင်အောင် မဖြစ်ခြင်း၊ ငြိမ်းခြင်းသည် ဝိပဿနာအရာ၌ တဒင်္ဂနိရောဓသစ္စာမည်၏။ ထိုမှတ်မှုဟူသော အကြောင်းတစ်စိတ်ဖြင့် သမုဒယ၊ ဒုက္ခတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဟုဆိုလို၏။ ဤနိရောဓသို့ မှတ်တိုင်း

မှတ်တိုင်း ရောက်လျက်ရှိသောကြောင့် သစ္စိတိရိယာကိစ္စလဲ ပြီးစီး၏။ မဂ်ဉာဏ်၏ အရာ၌ကား နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက်သိခြင်းသည် သစ္စိတိရိယာမည်၏။ ဝိပဿနာအရာ၌ကား ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ပြီးစေခြင်းမျှသာတည်း။ ချုပ်ငြိမ်းသည်ကို အာရုံပြုလျက် သိခြင်းကား မဟုတ်ပေ။

မှတ်အပ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို သဘာဝလက္ခဏာစသည်၊ ဖြစ်မှုပျက်မှု အနိစ္စလက္ခဏာ စသည်တို့ အလိုအားဖြင့် အမှန် အတိုင်းသိမှုသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။ အမှန်အတိုင်း ကြုံမှု၊ အားထုတ်မှု၊ အမှတ်ရမှု၊ တည်ကြည်မှုတို့သည် သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိတို့ မည်ကုန်၏။ ထိုရုပ်နာမ်နှင့်စပ်၍ ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝ မဖြစ်ထိုက်သောကြောင့် ၎င်းဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မှတ်မှု စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမ္မာဝါစာလည်း မည်၏။ သမ္မာကမ္မန္တလည်း မည်၏။ သမ္မာအာဇီဝလည်း မည်၏။ (ဤအနက်သည် နောက်၌ ထင်ရှား လတ္တံ့)။ ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော မဂ္ဂင်တရားအပေါင်းသည် လောကီမဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း ဤမဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်စေသောကြောင့် ဘာဝနာကိစ္စလည်း ပြီးစီး၏။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၂-၂၆၈)၌ ဤသို့ မိန့်ဆိုလေ၏။

ယဉ္ဇဿ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ မဂ္ဂေါ ဝါ ယံ၊
လောကီကောတိ မဂ္ဂသစ္စံ ပါကဋံ ဟောတိ။

အဿ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ထိုယောဂီ၏။ ယဉ္ဇ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ၊ အကြင်အဖြစ်အပျက်ကို မြင်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤသိမြင်ခြင်းသည်။ လောကီကော မဂ္ဂေါ၊ လောကီ

မဂ်ပေတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည်။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ ပါကဋံ ဟောတိ၊ ထင်ရှား၏။

ဤဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့် တစ်ကြိမ်တစ်ကြိမ် မှတ်မှု၌ ကိစ္စ ၄-ပါးလုံး ပါဝင်ပြီးစီးသောကြောင့် ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကို မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း သစ္စာ ၄-ပါးလုံးကို သိသင့်သည့်အတိုင်း သိနေသည်သာ တည်း။ ထို့ကြောင့် ကိစ္စလေးချက်ကို တစ်ပြိုင်နက် ပြီးစေသောမှတ်မှု သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာကို ပွားစေသောသူသည် အဆင့်ဆင့်တက်၍ ဝိပဿနာဉာဏ် ထက်သန်ပြည့်စုံသောကာလ၌ လောကုတ္တရာ မဂ္ဂသစ္စာသို့ ဆိုက်ရောက်၏။ ထိုအခါ၌ အရိယသစ္စာ ၄-ပါးကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိသင့်သည့်အတိုင်း တစ်ပြိုင်နက် သိမြင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဉာယဿ အဓိဂမာယ” ဟူသော ပါဠိကို အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ဖွင့်ပြ၏-

ဉာယော ဝုစ္စတိ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေ၊ တဿ အဓိဂမာယ ပတ္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အယဉ္စိ ပုဗ္ဗဘာဂေ လော- ကိယော သတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂေါ ဘာဝိတော လောကုတ္တရမဂ္ဂဿ အဓိ- ဂမာယ သံဝတ္တတိ။ (ဝိ-၅ ၂-၃၄၂-စသည်)

အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေ၊ အင်္ဂါ ရှစ်ပါးရှိသော အရိယာမဂ်ကို ဉာယော၊ ဉာယဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တဿ၊ ဉာယဟု ခေါ်သော ထိုအရိယာမဂ်ကို။ အဓိဂမာယ၊ ရခြင်းငှာ။ ပတ္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ရောက်ခြင်းငှာဟု ဆိုလို၏။ ဟိ၊ မှန်ပေ၏။ ပုဗ္ဗဘာဂေ-မဂ်သို့ မရောက်သေးမီ ရှေးအဖို့၌။ လောကိယော၊ လောကီသာ ဖြစ်သော။ အယံ သတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂေါ၊ ဤမှတ်မှုဟူသော သတိပဋ္ဌာန်မဂ်ကို။ ဘာဝိတော၊

ပွားစေအပ်သည်ရှိသော်။ လောကုတ္တရ မဂ္ဂဿ၊ လောကုတ္တရ မဂ်ကို။ အဓိဂမာယ၊ ရခြင်း၊ ရောက်ခြင်းငှာ။ သံဝတ္တတိ၊ ဖြစ်ပါ၏။

မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့ သိပုံ။ ။ သင်္ခါရတို့၏ ငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်

မျက်မှောက်တွေ့မြင်လတ်သော် မှတ်သိခဲ့ရသော ရုပ်နာမ်နှင့် မှတ်သိမှု ဟူသမျှတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အလားတူ ရုပ်နာမ် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ “ဖြစ်မှုပျက်မှု ရှိနေသောကြောင့် ဆင်းရဲတွေ မကောင်းတာတွေချည်းပဲ မငြိမ်းအေးတာတွေချည်းပဲ၊ မြဲယောင် ချမ်းသာယောင် ငါကောင်ယောင် ငါ့ဥစ္စာယောင်ဆောင်၍ သက်သက်ညှင်း ဆဲနေတာတွေချည်းပဲ” ဟူ၍ မတွေ့မဝေသိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် မဂ်ခဏ၌ ဒုက္ခသစ္စာကို အာရုံမပြုသော်လည်း “မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဒုက္ခ သစ္စာကိုလဲ သိမြင်သည်” ဟူ၍သာ ဆိုအပ်၏။ ဥပမာ-ဘယ်ဆီမှာ မြို့ရွာရှိသည်၊ ဘယ်ဆီမှာ လမ်းရှိသည်၊ ဘယ်ဆီမှာ ရေတွင်းရေကန်ရှိသည်၊ ဘယ်အရပ်က အရှေ့အနောက်စသည်ဖြင့် မသိနိုင်အောင် မျက်စိလည်သောသူသည် မျက်စိလည်ပြေသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဘယ်ဆီမှာ မြို့ရွာရှိသည် စသည်ဖြင့် သိလိုရာကို မတွေ့မဝေ သိနိုင်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ တစ်နည်းကား- အလွန်ပူပြင်းသော အရပ်မှ အနည်းငယ်သာ ပူသောအရပ်သို့ ရောက်လျှင် “ယခင်နေခဲ့သော အရပ်ကပူသည်၊ ဤအရပ်က အေးမြပါပေသည်” ဟု ထင်မှတ်၏။ တစ်ဖန် အနည်းငယ် အေးသောအရပ်သို့ ရောက်ပြန်လျှင် ထိုအရပ်ကိုသာ အေးမြသည်ဟု ထင်ပြန်၏။ အအေးဆုံးအရပ်သို့ရောက်သော အခါ၌ကား ထိုအရပ်ကိုသာ အအေးဆုံးဟု အမှန်အတိုင်းသိ၍ ရှေးကနေခဲ့ရာ အရပ်များကို ပူသည်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်နိုင်၏။ ဤဥပမာ၌ ဝိပဿနာကင်းသောသူမှာ “ဒုက္ခဝေဒနာမှတစ်ပါးသော ရုပ်နာမ်ဟူ

သမျှကို အကောင်းချည်း” ဟူ၍ ထင်ခြင်းသည် အပူသက်သာသော အရပ်ကိုပင် “အေးမြပါပေသည်” ဟု ထင်ခြင်းနှင့် တူ၏။ ဝိပဿနာ ယောဂီမှာ ရှုအပ်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို မကောင်းဟု သိသော်လည်း ရှုမှုဝိပဿနာကိုကား ကောင်းသည်ဟု ထင်ခြင်းသည် အနည်းငယ် အေးသော အရပ်ကိုပင် အေးမြသည်ဟု ထင်ခြင်းနှင့်တူ၏။ မဂ် ခဏ၌ နိဗ္ဗာန်အစစ်ကိုသိရ၍ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ အလုံးစုံကို “မငြိမ်း အေးသောတရား” ဟု သိနိုင်ခြင်းသည် အအေးဆုံး အရပ်ကို အမှန် အတိုင်းသိရ၍ တစ်ပါးသော အရပ်တို့ကို ပူသည်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် နိုင်ခြင်းနှင့် တူ၏။ ဤသို့ နှိုးနှောအပ်၏။ အလှဆုံး အဆင်း၊ အမွှေး ဆုံး အနံ့၊ အကောင်းဆုံး အသံ၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ အကောင်းဆုံး မိတ်ဆွေ၊ လမ်း၊ မြို့ အရပ်တို့ကို သိရ သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် တစ်ပါး သော အဆင်းစသည်တို့ကို မကောင်းဟု ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်နှင့်လဲ တူ၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို အာရုံမပြုပါဘဲလျက် သိမှုကိစ္စပြီးသောအားဖြင့် ဤမဂ်ဉာဏ်၏ သိခြင်းသည် ပရိညာပဋိဝေဓ၊ ပရိညာဘိသမယ မည်၏။ “ဆင်းရဲ၏အဖြစ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော အဆီး အတားမရှိ ထုတ်ချင်းခတ် ဖောက်ထွင်း သိမြင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲ၏ အဖြစ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း ဟူသော မချွတ် မယွင်း တဲ့တဲ့မတ်မတ် သိမြင်ခြင်း” ဟု ဆိုလို၏။

ပုထူဇဉ်နှင့် အရိယာတို့၏အသိ ထူးခြားကြောင်း

ဘာဝနာဉာဏ်ကင်းသော ပုထုဇဉ်တို့သည် အထက်ပါ မဂ်ပရိ - ညာကို မရသေးသောကြောင့် သုတမယ စိန္တာမယဖြင့် ဆင်ခြင်လျှင် ရုပ်နာမ်တို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မဆုံးဖြတ် နိုင်ကုန်။ ဝိစိကိစ္ဆာဖြင့် သို့လောသို့လော တွေးတော ယုံမှားမှုမကင်းပဲ ရှိကုန်၏။

စဉ်းစားဆင်ခြင်ဖန် များလေလေ၊ ယုံမှားမှု များလေလေ ဖြစ်တတ် ကုန်၏။ သောတာပန်စသော အရိယာတို့သည်ကား အထက်ပါ မဂ်ပရိညာကို ရပြီးဖြစ်သောကြောင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်လျှင် ပုထုဇဉ် စသည်တို့ကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်တို့၌ နိစ္စ သုခ အတ္တဟု မထင်မှတ်၊ မစွဲလမ်း နိုင်ကြပြီ။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟူ၍သာလျှင် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဆုံးဖြတ် နိုင်ကြ၏။ အဖန်ဖန် စဉ်းစားလေလေ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တအဖြစ်ကို ထင်ရှားစွာ သိလေလေသာဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် အညံ့ဆုံး သောတာပန်သည်လည်း “ထိုရုပ်နာမ်တို့၌ သာယာစွဲလမ်း၍ ကောင်း စား ချမ်းသာအောင် အားထုတ်မှု မကင်းသေးသော်လည်း” အပါယ်သို့ ကျစေနိုင်သော မကောင်းမှုမျိုးကိုကား မပြုလိုဘဲသာ ရှိပေသည်။ ဤသည်ကား ဒုက္ခကို သိပုံတည်း။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မတွေ့မဝေသိနိုင်သောကြောင့်ပင်လျှင် ရုပ်နာမ် တို့၌ သာယာတောင့်တမှု တဏှာသည် မဖြစ်နိုင်ပြီ။ မဖြစ်ပုံကား- အပါယ်သို့လားကြောင်း ကံကိုဖြစ်စေတတ်၊ အားပေးတတ်သော တဏှာနှင့် သုဂတိ၌လည်း (၇) ဘဝထက် အလွန်ဖြစ်စေနိုင်သော တဏှာ များသည် ပထမမဂ်ကြောင့် မဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြပြီ။ ကြမ်းတမ်းသော ကာမရာဂနှင့် (၂) ဘဝထက် အလွန်ဖြစ်စေနိုင်သော တဏှာများ သည် ဒုတိယမဂ်ကြောင့် မဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြပြီ။ သိမ်မွေ့သော ကာမရာဂ ကာမတဏှာသည် တတိယမဂ်ကြောင့် မဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြီ။ ရူပ အရူပ ဘဝတို့ကို သာယာတောင့်တမှု တဏှာသည် စတုတ္ထမဂ်ကြောင့် မဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြီ။ ဥပမာ-ဆင်းရဲသားအဖြစ်မှ သူဌေးအဖြစ်၊ မင်းအဖြစ်သို့ရောက်လျက် ရှိသောသူသည် ယခင်ဆင်းရဲသား အဖြစ်

မျိုးကို မသာယာ မတောင့်တသကဲ့သို့ပင်တည်း။

တစ်နည်းကား-ဆိုးဝါး၍ အပြစ်များသော မယားနှင့်အတူ နေရသောသူသည် လိမ္မာ၍ အပြစ်ကင်းသောမယားကို ရပြန်လျှင် ထိုမယားအသစ်၏ ကောင်းသောဂုဏ်ကို သိရသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မယားဟောင်း၏ အပြစ်များကိုကောင်းစွာ မြင်နိုင်သောကြောင့် ထိုအခါမှစ၍ မယားဟောင်းကို မချစ်နိုင်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ မဂ်ဉာဏ်ကြောင့် ဤသာယာတောင့်တမှု၏ မဖြစ်ထိုက်ခြင်းသည် ပဟာနု ပဋိဝေဓ၊ ပဟာနာဘိသမယ မည်၏။ တဏှာကို ပယ်ခြင်း ဟူသော ထုတ်ချင်းခတ်ဖောက်ထွင်းသိမြင်ခြင်း၊ တည့်တည့်မတ်မတ် သိမြင်ခြင်းဟု ဆိုလို၏။ ဤသမုဒယကိုလည်း မဂ်ဉာဏ်က အာရုံပြု၍ သိသည် မဟုတ်ပေ။ သိမှုကိစ္စပြီးသောကြောင့်ပယ်ခြင်း-မဖြစ်ပေါ်စေခြင်းကိုပင် ပဋိဝေဓ၊ အဘိသမယဟု ဆိုပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့၌ “ပဟာနုမေဝဂုတ္တနယေန ပဋိဝေဓောတိ ပဟာနုပုဋိဝေဓော” စသည် ဖြင့် ဖွင့်ပြကြလေပြီ။ မဂ်ခဏကပင် ဤ ပဟာနုပုဋိဝေဓ ပြီးခဲ့သောကြောင့် သောတာပန်စသော အရိယာတို့သည် စဉ်းစား ဆင်ခြင်ကြည့်လျှင် ရုပ်နာမ်တို့၌ သာယာတောင့်တသော တဏှာကို “ဆင်းရဲ ဖြစ်ပေါ်ကြောင်းတရား” ဟူ၍သာ သိကုန်၏။ ပုထုဇဉ် စသည်တို့ကဲ့သို့ “ချမ်းသာ ကောင်းစားကြောင်း” ဟူ၍ ကားမထင် မှတ်ကုန်ပြီ။ ဥပမာ-ဆေးလိပ်သောက်မှုမှ ကောင်းစွာ ပြတ်စဲပြီးသောသူသည် ဆေးလိပ်သောက်လိုမှု၊ သောက်မှုများကို ကောင်းသည်ဟု ရှေးက ထင်သကဲ့သို့ မထင်မှတ်မှု၍ “အလုပ်ပို

ဒုက္ခပိုကို ဖြစ်စေသည်” ဟူ၍သာ သိနိုင်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ ဤကား သမုဒယကို သိပုံတည်း။

ဝိပဿနာ ဖြစ်ခိုက်၌ မှတ်သိအပ်သော ရုပ်နာမ် သင်္ခါရလည်း ထင်ရှား၏။ မှတ်မှု သင်္ခါရလည်း ထင်ရှား၏။ ဖြစ်မှု ပျက်မှုအားဖြင့် ထိုသင်္ခါရတို့၏ ရွှေ့လျော့ပျက်စီးခြင်းလည်း ထင်ရှား၏။ ထိုသင်္ခါရတို့ သည် အသီးအသီးသော ကိစ္စအပိုင်းအခြားအားဖြင့် အထည်ကိုယ် နိမိတ် ရှိကုန်သကဲ့သို့လည်း ထင်ရှားကုန်၏။ မဂ်ဖိုလ်ဖြစ်ခိုက်၌ကား ထိုသင်္ခါရ ဒုက္ခတို့ ချုပ်ပြတ်၍ ငြိမ်းအေးသော သဘောသာ ထင်ရှား၏။ ထို ငြိမ်းအေးသော သဘောသည်လည်း အစအဆုံး ဖြစ်မှု ပျက်မှုကင်းလျက် ရွှေ့လျော့ပျက်စီးခြင်းကင်းသည့် အနေအားဖြင့် သာထင်ရှား၏။ အထည်ကိုယ် ပုံသဏ္ဍာန် နိမိတ်ကင်းသည့် အနေအားဖြင့်သာ ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် မဂ်ခဏ၌ နိရောဓသစ္စာ မည်သော နိဗ္ဗာန်ကို သန္တိလက္ခဏာ၊ အဇ္ဈတိရသ၊ အနိမိတ္တ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တို့အလိုအားဖြင့် မျက်မှောက် အာရုံပြုလျက်ပင်သိ၏။ ဤ အသိသည် သစ္စိကိရိယာ ပဋိဝေဓ၊ သစ္စိကိရိယာဘိသမယ မည်၏။ မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော အဆီးအတားမရှိ ထုတ်ချင်းခတ်ဖောက်ထွင်းသိမြင်ခြင်း၊ မချွတ်မယွင်းတည့်တည့်မတ်မတ်သိမြင်ခြင်း ဟုဆိုလို၏။ ကြံဆ၍ သိခြင်းမျိုး မဟုတ်မူ၍ လက်ဝါးပေါ်၌ရှိသော ကျောက်ပတ္တမြားကို သေသေချာချာကြည့်၍ သိမြင်ရခြင်းကဲ့သို့ပင် သင်္ခါရ ဒုက္ခ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောသို့ ဆိုက်ရောက်လျက် သိခြင်းကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟု ဆိုသည်။

ဤသို့မဂ်ခဏက မျက်မှောက်ပြုခဲ့ပြီးသောကြောင့် ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ် ဖြင့်ပြန်၍ ဆင်ခြင်သောအခါ၌ ယင်းနိဗ္ဗာန်ကို “သင်္ခါရတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက် ငြိမ်းအေးသောတရား” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဖြစ်မှု

ပျက်မှုကင်း ၍ ရွှေလျော့ပျက်စီးခြင်း မရှိဘဲမြဲသောတရား” ဟူ၍ လည်းကောင်း “အထည်ကိုယ်ခြင် ပုံသဏ္ဍာန်နိမိတ် ကင်းသောတရား” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အရိယာတို့ သိနိုင်ကြလေသည်။ နေပူထဲမှ နေရိပ်အေးမြရာသို့ ရောက်ပြီးသောသူသည် ထိုအရပ်ကို အေးမြသည်ဟု သိနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကြာမြင့်စွာ ခံစားနေရသော ရောဂါမှ ပျောက်ငြိမ်းသွားသောသူသည် ထိုရောဂါကင်းငြိမ်းမှုကို ကောင်းသည်ဟု သိနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်းပင်တည်း။ ဤကား နိရောဓကို သိပုံတည်း။

မဂ္ဂသစ္စာမည်သော မဂ္ဂင်တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဝိပဿနာ ရှုခဲ့ပြီးသောကြောင့် ထိုမဂ္ဂင်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် မိမိ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းသည်ပင် ဘာဝနာ ပဋိဝေဓဘာဝနာဘိသမယမည်၏။ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ထုတ်ချင်းခတ်ဖောက်ထွင်းသိမြင်ခြင်း၊ တည့်တည့်မတ်မတ်သိမြင်ခြင်းဟု ဆိုလို၏။ ဤသိခြင်းသည်လည်း “လက်ညှိုး၏အဖျားဖြင့် ယင်းလက်ညှိုး၏အဖျားကိုပင် ထိခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ယင်းမဂ်ဉာဏ်ကိုပင် သိခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သောကြောင့်” အာရုံပြု၍ သိခြင်းကားမဟုတ်၊ သိမှုပြီးခြင်းမျှသာတည်း။ ဥပမာ-ခက်ခဲသော အနက်အဓိပ္ပါယ် စသည်ကို ကြံစည်သော သူအား ယင်းကို သဘော ကျနားလည်သော အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် “အသိဉာဏ်ကို ရသွားပြီ သိသွားပြီ”ဟု ဆိုရသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ဤသို့ သိမှုပြီးခဲ့သောကြောင့်ပြန်၍ ဆင်ခြင်သောအခါ၌ “ငြိမ်းအေးသော နိဗ္ဗာန်ကို သိမှုမဖြစ်သေးမီက ဖြစ်ပျက်သော သင်္ခါရဒုက္ခတို့ မငြိမ်းကြသေး၊ သိမှုဖြစ်ပေါ်မှသာလျှင် ၎င်းဒုက္ခတို့သည် ကင်းပြတ်ချုပ်ငြိမ်းသွားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ဤသိမြင်မှုသည် သင်္ခါရ ဒုက္ခတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း

ရာသို့ ရောက်တတ်၊ ရောက်စေတတ်သော အကျင့်လမ်းမှန် ပင်တည်း”ဟု အရိယာတို့ သိနိုင်ကြလေသည်။ ဤသည်ကား မဂ္ဂသစ္စာကို သိပုံတည်း။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နိရောဓကို အာရုံပြုသောအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ကြွင်းသော သစ္စာ ၃-ပါးကို သိမှုကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ သိသောမဂ်ဉာဏ်ကိုပင် “သစ္စာ ၄-ပါးကို တစ်ပြိုင်နက် သိသည်”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုလေသည်။ အဋ္ဌကထာစကားကို ပြန်၍ဖတ်ကြည့်ပါ။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားစေပုံ

သစ္စာ ၄-ပါးကို တစ်ပြိုင်နက်သိ၍၊ အရိယာဖြစ်လိုလျှင် မဂ္ဂသစ္စာ ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်၏။ ထိုလောကုတ္တရာမဂ်ကို ဖြစ်စေလို လျှင် ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်ကိုမှတ်လျက် သမ္မာဒိဋ္ဌိအစ ရှိသော လောကီဝိပဿနာမဂ်ကို ပွားစေအပ်၏။ အကြောင်းမူကား —ဝိပဿနာမဂ်သည် ဥပနိဿယပစ္စည်း အကြောင်းတရားပေ တည်း။ လောကုတ္တရာမဂ်သည် ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန် အကျိုးတရား ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍၊ ဝိပဿနာမဂ် မပြည့်စုံလျှင် လောကုတ္တရာမဂ် သည် မဖြစ်ပေါ်နိုင်၊ ဝိပဿနာမဂ်ကို အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင် ပြည့်စုံစွာ ပွားစေပြီးလျှင်ကား လောကုတ္တရာမဂ်သည် အသီးအခြား အားမထုတ်ရတော့ပဲ အလိုလိုပင် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဤသို့ မိန့်ဆိုလေပြီ —

တတ္ထ ပထမ မဂ္ဂ ဉာဏ် တာဝ သမ္မာဒေတုကာမေန
 အညံ ကိစ္ဆိ ကာတဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိ၊ ယဉ္ဇိ အနေန ကာတဗ္ဗံ၊ တံ
 အနုလောမာဝသာနံ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေန္တေန ကတမေဝ။
 (၂-၃၁၂)

တတ္ထ၊ ထိုမဂ္ဂဉာဏ် ၄-ပါးတို့တွင်။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပထမ-မဂ္ဂ
 ဉာဏ် သမ္မာဒေတုကာမေန၊ ပထမမဂ္ဂဉာဏ်ကို ပြီးစေလိုသော
 သူသည်။ အညံ၊ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်မှုမှ တစ်ပါးသော။ ကိစ္ဆိ ကာတဗ္ဗံ
 နာမ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော ပြုဖွယ်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိချေ။ ဟိ၊
 အကြောင်းကား။ အနေန၊ ဤ ဝိပဿနာယောဂီသည်။ ယံ၊
 အကြင်မဂ္ဂဉာဏ် ဖြစ်ကြောင်းအမှုကို။ ကာတဗ္ဗံသိယာ၊ ပြုထိုက်သည်
 ဖြစ်ရာ၏။ တံ၊ ထိုပြုထိုက်သော မဂ္ဂဉာဏ်ဖြစ်ကြောင်း ဟူသမျှကို။
 အနုလောမာဝသာနံ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေန္တေန၊ အနုလောမဉာဏ် အဆုံး
 ရှိသော ဝိပဿနာကို ဖြစ်စေလျက်။ ကတမေဝ၊ ပြုအပ် ပြီးသည်
 သာတည်း။

မဂ္ဂဉာဏ်ကို ဖြစ်စေလိုလျှင် ဝိပဿနာကိုသာ ပွားစေအပ်သော
 ကြောင့်ပင် ဝိပဿနာမဂ်ကိုလည်း ဘာဝေတဗ္ဗမဂ္ဂသစ္စာ၌ ထည့်သွင်း
 အပ်ကြောင်းကို သမ္မောဟဝိနောဒနီ (၁၁၄)၌ ဤသို့ မိန့်ဆိုအပ်၏။

ဧသ လောကုတ္တရော အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ၊ ယော
 သဟ လောကီယေန မဂ္ဂေန ဒုက္ခနိရောဂေါမိနိ ပဋိပဒါတိ
 သင်္ချီ ဂတော။

ဧသ၊ ဤသည်ကား။ အဋ္ဌဂီကော၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော။
 လောကုတ္တရော၊ လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော။ အရိယော မဂ္ဂေါ၊

အရိယာမဂ်တည်း။ ယော၊ ယင်းအရိယာမဂ်သည်။ သဟ လောကီ ယေန မဂ္ဂေန၊ လောကီ ဝိပဿနာမဂ်နှင့်တကွ။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါတိသဒ္ဓါ၊ ဆင်းရဲငြိမ်းရာသို့ ဆိုက်ရောက်သော အကျင့်ဟု ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဂတော၊ ရောက်၏။

မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ပါဝင်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် လောကုတ္တရာ မဂ်မည်၏။ ၎င်းမဂ်သည် အကြောင်းဝိပဿနာနှင့်ကင်း၍ နိရောဓ ဂါမိနိ မဖြစ်နိုင်။ “ဝိပဿနာကို မပွားစေဘဲ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် သူချည်းသက်သက်မဖြစ်နိုင်”ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့်၊ လောကီ ဝိပဿနာမဂ်နှင့်တကွ တစ်ပေါင်းတည်းပင် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိ ပဒါဟု ခေါ်သော မဂ္ဂသစ္စာ မည်သည်ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့်၊ မဟာဋီကာ၌ -

နာနန္တရိယဘာဝေန ပနေတ္ထ လောကီယာပိ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ၊ လောကီယ သမထ ဝိပဿနာယ ဝိနာ တဒဘာဝတောဟု မိန့်ဆိုလေပြီ။ (၁-၁၅)

အနက်တား။ ။ပန၊ လောကုတ္တရာ သမာဓိ ပညာကိုသာလျှင် ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသ (အလွန် အမြတ်ဆုံးကို ညွှန်ပြခြင်း) အားဖြင့် ဘာဝေတဗ္ဗဟု ဆိုအပ်သော်လည်း။ နာနန္တရိယဘာဝေန၊ အသီးအခြား ဖြစ်ကုန်လျက် အတွင်းဝင်ကြသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ (အန္တရေ ဘဝ၊ နာနာ စ တာ အန္တရိယာ စ၊ တာသံ ဘာဝေါ၊ တေန ဟု ဝစနတ္ထပြု) လောကီယာပိ၊ လောကီသမာဓိ၊ ပညာတို့ကိုလည်း။ ဧတ္ထ၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဂဟိတာဝ၊ ဘာဝေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ့် ကြောင့်နည်း ဟူမူ။ လောကီယ သမထ ဝိပဿနာယ ဝိနာ၊ လောကီ

သမာဓိ ပညာနှင့် ကင်း၍။ တဒဘာဝတော၊ ထို လောကုတ္တရာ သမာဓိ ပညာတို့၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ “သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ” စသော ဂါထာ၌ ပွားစေအပ် သော သမာဓိ၊ ပညာတို့ဟူသည်မှာ အလွန်အမြတ်ဆုံးအားဖြင့် လောကုတ္တရာ တို့သာတည်း။ သို့သော်လည်း လောကီ သမာဓိ၊ ပညာ တို့ကို မပွားစေဘဲ ထို လောကုတ္တရာတို့ကို မဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် “လောကုတ္တရာ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို ပွားစေသည်” ဟု ဆိုရာ၌ “လောကီ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကိုလဲ ပွားစေခဲ့ပြီ” ဟူသော အနက်သည် အတွင်းဝင်လျက် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်၊ လောကီ သမာဓိ၊ ပညာတို့သည် လောကုတ္တရာမှ အသီးအခြား ဖြစ်ကုန်သော်လည်း၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ ဟူသောပါဌ်၌ ဘာဝေတဗ္ဗတရား မည်ကြသေး၏။ ၎င်းတို့ကိုလည်း ပွားစေရမည်ဟု ဆိုလို၏။

(နည်းလေးဆယ်ကျမ်း၌ ဌာန၊ အကြောင်းကိုဆိုရာတွင် ဌာနီ၊ အကျိုးကိုလဲယူရလျှင် နာနာန္တရိကနည်းဟုဆို၏။ ဤငြိကာ၌ကား ထိုသို့သော အဓိပ္ပါယ်ကိုယူ၍ မဖြစ်နိုင်ချေ။ မဂ် သမာဓိ၊ ပညာကလည်း ဌာန၊ အကြောင်းမဟုတ်၊ လောကီ သမာဓိ၊ ပညာကလဲ ဌာနီ၊ အကနိမဟုတ် သောကြောင့်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ထိုကျမ်း၌ ပြုအပ်သော ယတတ္ထိကဿ ယဋမာနယ ဟုရာ၌လဲ ထောပတ်သည် အိုးမဟုတ်၊ အိုးသည်လည်း ထောပတ်မဟုတ်၊ ဤသို့ အသီးအခြား ဖြစ်ကြ သော်လည်း “ထောပတ် လိုဆင်သူအတွက် ထောပတ်အိုးကိုယူခဲ့ပါ” ဟု ဆိုရာတွင်၊ အိုးကိုသာ ယူခဲ့ရန် တိုက်ရိုက်ဆိုသော်လဲ၊ အိုးအထဲ၌ အတွင်းဝင်လျက်ရှိသော ထောပတ်ကိုလဲ ယူခဲ့ပါဟု ဆိုရာရောက်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသာယူလျှင်၊ ဤငြိကာနှင့် တစ်သားတည်း ညီညွတ်ရာ၏။ စပ်လျဉ်း၍ သုတအလို့ငှါ ပြုလိုက်သည်။)

မဂ္ဂင်္ဂကို ပွားစေပုံ

ဣဓာနန္တ ဘိက္ခု။ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါသဂ္ဂပရိဏာမိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပံ

ဘာဝေတိ။ ပ။ သမ္မာဝါစံ။ ပ။ သမ္မာကမ္မန္တံ။ ပ။ သမ္မာအာဇီဝံ။ ပ။
 သမ္မာဝါယာမံ။ ပ။ သမ္မာသတိံ သမ္မာသမာဓိံ ဘာဝေတိ ဝိဝေက
 နိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါသဂ္ဂပရိဏာမိ။ ဧဝံ
 ခေါ အာနန္ဒ ဘိက္ခု ကလျာဏမိတ္တော ကလျာဏသဟာယော
 ကလျာဏသမ္ပဝင်္ဂော အရိယံ အဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ၊ အရိယံ
 အဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ ဗဟုလီ ကရောတိ။

(ကောသလ သံယုတ် ၈၈-၈၉သည့်)။

အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ ဣဓ၊ ဤသာသနာ၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။
 ဝိဝေကနိဿိတံ၊ ကိလေသာ ဆိတ်ခြင်းကိုလဲမိသော။ ဝိရာဂ
 နိဿိတံ၊ ကိလေသာ ပျက်ပြယ်ခြင်းကိုလဲ မိသော။ နိရောဓနိဿိတံ၊
 ကိလေသာ ချုပ်ခြင်းကိုလဲမိသော။ ဝေါသဂ္ဂပရိဏာမိ၊ ကိလေသာကို
 လွှတ်ရန်၊ မိမိကိုယ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ လွှတ်ရန်၊ ရင့်ကျက်ဆဲ ရင့်ကျက်
 ပြီးဖြစ်သော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ် ဟူသော သမ္မာ
 ဒိဋ္ဌိကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၊ ပွားစေ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပံ၊ ဝိပဿနာစိတ်၊
 မဂ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော အမှန်အတိုင်းကြံမှု=သမ္မာသင်္ကပ္ပကို။ သမ္မာ
 ဝါစံ၊ အမှန်အတိုင်း ပြောဆိုမှု=သမ္မာဝါစာကို။ (ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဖြစ်စဉ်၌
 စကားပြောခြင်းကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ ဝစီဒုစရိုက် ဖြစ်စေနိုင်သော အနုသယ၊ ပရိယုဋ္ဌာန်၊
 ဝိတိတ္ထမတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍၊ ၎င်းတို့ကို ပယ်တတ်၊ ကင်းငြိမ်းစေတတ်သော သဘော
 ကိုသာ ဆိုလိုသည်။ ကမ္မန္တံ၊ အာဇီဝတို့၌လည်း နည်းတူပင်တည်း။) သမ္မာကမ္မန္တံ၊
 အမှန်အတိုင်း ပြုမှုကို။ သမ္မာအာဇီဝံ၊ အမှန်အတိုင်း အသက်မွေးမှုကို။
 သမ္မာဝါယာမံ၊ အမှန်အတိုင်းအားထုတ်မှုကို။ သမ္မာသတိံ၊ အမှန်
 အတိုင်း အမှတ်ရမှုကို။ သမ္မာသမာဓိံ၊ အမှန်အတိုင်း စူးစိုက်
 တည်ကြည်မှုကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၊ ပွားစေ၏။ အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။
 ကလျာဏမိတ္တော၊ ဘုရားအစရှိသော မိတ်ဆွေကောင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံ

F-33A |

သော။ ကလျာဏသဟာယော၊ ဘုရားအစရှိသော အဖော်ကောင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံသော။ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော၊ ဘုရားအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကောင်းတို့၌ ညွတ်ကိုင်းသော စိတ်ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ အရိယံ အဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ၊ အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိသော အရိယာမဂ်ကို။ ဧဝံခေါ၊ ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဗဟုလီကရောတိ၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏။ ဝါ၊ ပွားစေ၏။

ဝိဝေက နိဿိတန္တိ တဒင်္ဂံ ဝိဝေက နိဿိတံ၊ သမုစ္ဆေဒဝိဝေက နိဿိတံ၊ နိဿရဏ ဝိဝေက နိဿိတဉ္စ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘာဝေတိတိ အယ မတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တထာ ဟိ အယံ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာ- နုယုတ္ထော ယောဂီ ဝိပဿနာက္ခဏေ ကိစ္စတော တဒင်္ဂံ ဝိဝေက နိဿိတံ၊ အဇ္ဈာသယတော နိဿရဏဝိဝေက နိဿိတံ၊ မဂ္ဂကာလေ ပန ကိစ္စတော သမုစ္ဆေဒ ဝိဝေကနိဿိတံ၊ အာရမ္မဏတော နိဿရဏ ဝိဝေက နိဿိတံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘာဝေတိ။ ဒေသ နယော ဝိရာဂ နိဿိတာဒိသု။ ဝိဝေကတာ ဧဝ ဟိ ဝိရာဂါဒယော။ ကေဝလဥေတ္ထ ဝေါသဂ္ဂေါ ဒုဝိဓော ပရိစ္စာဂ ဝေါသဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓန ဝေါသဂ္ဂေါ စာတိ၊ တတ္ထ ပရိစ္စာဂ ဝေါသဂ္ဂေါတိ ဝိပဿနာက္ခဏေ စ တဒင်္ဂဝ- သေန၊ မဂ္ဂက္ခဏေ စ သမုစ္ဆေဒဝသေန ကိလေသပ္ပဟာနံ။ ပက္ခန္ဓ- နဝေါသဂ္ဂေါတိ ဝိပဿနာက္ခဏေ တန္တိန္ဒဘာဝေန၊ မဂ္ဂက္ခဏေ ပန အာရမ္မဏကရဏေန နိဗ္ဗာနပက္ခန္ဓနံ။ တဒုဘယမ္ပိ ဣမသ္မိ လော- ကိယ လောကုတ္တရ မိဿကေ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာနယေ ဝဋ္ဋတိ။ တထာ ဟိ အယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ယထာဂုတ္တေန ပကာရေန ကိလေသေ စ ပရိစ္စတေ၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ ပက္ခန္ဓတိ။ ဝေါသဂ္ဂပရိဏာမိန္တိ ဣမိနာ ပန

သကလဝစနေန ဝေါသဂ္ဂတ္ထံ ပရိဏမန္တံ ပရိဏတဉ္စ၊ ပရိပစ္စန္တံ ပရိ-
 ပက္ခဉ္စာတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အယံ ဟိ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာ
 နယုတ္တော ဘိက္ခု ယထာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကိလေသ ပရိစ္စာဂဝေါသဂ္ဂတ္ထံ၊
 နိဗ္ဗာန ပက္ခန္ဓန ဝေါသဂ္ဂတဉ္စ ပရိပစ္စတိ။ ယထာ စ ပရိပက္ခာ ဟောတိ။
 တထာ နံ ဘာဝေတိတိ။ ဒေသ နယော သေသမဂ္ဂင်ေသု။ (၎င်း၏
 အဖွင့် အဋ္ဌကထာ)

မြန်မာပြန်။ ။ဝိဝေကနိဿိတံဟူရာ၌ ဝိပဿနာအကြောင်း
 တစ်စိတ်ဖြင့် ကိလေသာ ကင်းဆိတ်ခြင်းဟူသော
 တဒင်္ဂဝိဝေကကိုလဲ မှီသော၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိလေသာ အကြွင်းမဲ့
 ဆိတ်ခြင်းဟူသော သမုစ္ဆေဒဝိဝေကကိုလဲမှီသော၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော
 နိဿရဏဝိဝေကကိုလဲ မှီသော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ် ဟူသော
 သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပွားစေ၏ဟူ၍ ဤအနက်ကို သိအပ်၏။ ထိုစကားကို
 ချဲ့၍ပြရလျှင်-အရိယာမဂ်ကို ပွားစေမှု၌ အားထုတ်သော ဤ
 ယောဂီသည် ဝိပဿနာရှုခိုက်၌ “ကိလေသာ ကင်းဆိတ်ခြင်းကိစ္စပြီး
 သောအားဖြင့် တဒင်္ဂဝိဝေကကိုမှီသော” ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို
 ပွားစေ၏။ “လိုလားမှုအားဖြင့် နိဿရဏဝိဝေကကိုမှီသော”
 ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပွားစေ၏။ မဂ်ဖြစ်ဆဲကာလ၌ကား “ကိလေ
 သာကင်းဆိတ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့် သမုစ္ဆေဒ-ဝိဝေကကို
 မှီသော” မဂ်သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပွားစေ၏။ “အာရုံပြုသောအားဖြင့်
 နိဿရဏဝိဝေကကို မှီသော” မဂ်သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပွားစေ၏။ ဝိရာဂနိ-
 သိတ စသည်တို့၌လဲ ဤနည်းပင်တည်း။ မှန်ပေ၏။ ဝိရာဂစသော
 သဒ္ဓါတို့သည် ဝိဝေကသဒ္ဓါ၏ အနက်နှင့်တူသောအနက် ရှိကြသည်
 သာတည်း။ (ဝိဝေက-ဆိတ်ခြင်း၊ ဝိရာဂ-ပျက်ပြယ်ခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်-ချုပ်ခြင်း ဤသဒ္ဓါတို့သည်
 ဝေါဟာရအားဖြင့်သာ ထူးကုန်၏။ လိုရင်းအနက်အားဖြင့်ကား မထူးကြပြီ ဟုလိ)။ ထူးရာကို

ဆိုဦးအံ့။ သက်သက် ဝေါသဂ္ဂ၏ အနက်သည် စွန့်ခြင်းဟူသော လွှတ်ခြင်း၊ ပြေးဝင်ခြင်း-မိမိကိုယ်ကို စေခြင်းဟူသော လွှတ်ခြင်းဟူ၍ ၂-မျိုးပြား၏။ ၎င်းတို့တွင် ပရိစ္ဆာဂ ဝေါသဂ္ဂ-စွန့်လွှတ်ခြင်း ဟူသည်မှာ ရှုမှတ်ခိုက်၌ တဒင်္ဂပဟာန် အလိုအားဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်ခြင်းနှင့် မဂ်ခဏ၌ သမုစ္ဆေဒပဟာန် အလိုအားဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်ခြင်းပင် တည်း။ ပက္ခန္ဓန ဝေါသဂ္ဂ-ပြေးဝင်စေလွှတ်ခြင်း ဟူသည်မှာ ရှုမှတ် ခိုက်၌ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို လိုလားကိုင်းညွတ်ခြင်းအားဖြင့် မဂ်ခဏ၌ကား အာရုံပြုခြင်းအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင်ခြင်းပင်တည်း။ လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောသော ဤအနက်အဖွင့်နည်း၌ ထိုအနက် ၂-မျိုးလုံးပင် သင့်လျော်၏။ ထိုစကားသင့်ပါ၏။ ဤဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် “တဒင်္ဂ၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပယ်စွန့်သည်၊ ညွတ်ခြင်း၊ အာရုံပြုခြင်းအားဖြင့် ပြေးဝင်သည်”ဟု ဆိုခဲ့သော အပြားအားဖြင့် ကိလေသာတို့ကိုလည်း စွန့်ပယ်တတ်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့လည်း ပြေးဝင်တတ်၏။ ထို့ပြင်၊ ဝေါသဂ္ဂပရိဏာမိ ဟူသော ဤတစ်ပုဒ်လုံးဖြင့် (သံယုတ်အဋ္ဌကထာစာအုပ်၌ သင်္ခေပဝစနေနဟု ရှိ၏။ ဤသမာသ်ပုဒ် ဖြင့် ဟူ၍ ပြန်ရာ၏)။ စွန့်ခြင်း၊ ပြေးဝင်ခြင်းငှာ ရင့် ကျက်ဆဲလည်းဖြစ်သော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရင့်ကျက်ပြီးလဲဖြစ် သော မဂ်သမ္မာဒိဋ္ဌိကို-ဤသို့သောအနက်ကို သိအပ်၏။ ဆိုလိုရင်း ကား-အရိယာမဂ်ကို ပွားစေမှု၌ အားထုတ်သော ဤရဟန်းသည် (ပွားစေ-၌ ၈၆) “သင်္ခါရအာရုံကို မှတ်သိသော အကြင်အခြင်း အရာ အားဖြင့် ပွားစေအပ်လျှင် ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂ အားဖြင့် စွန့်လွှတ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်သောအား ဖြင့် ပြေးဝင်ခြင်း စေလွှတ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ရင့်ကျက်ဆဲဖြစ်၏။ သင်္ခါရချုပ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော အကြင် အခြင်းအရာအား

ဖြင့် ပွားစေအပ်လျှင် ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ကိလေသာတို့ကို သမုဇ္ဈေဒ အားဖြင့် စွန့်လွှတ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုလျက် ပြေးဝင်ခြင်း စေလွှတ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း ရင့်ကျက်ပြီးလဲဖြစ်၏။ ထို ၂-မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယင်းဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မဂ်သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပွားစေ၏ဟု ဆိုလိုသည်။ ကြွင်းသော မဂ္ဂင် (၇)ပါး တို့၌လဲ ဤဆိုခဲ့သော နည်းပင်တည်း။

ဝိဝေကနိဿိတ စသည်ဖြစ်ပုံ

အဓိပ္ပါယ်တား။ ။ဝိဝေကသည် တဒင်္ဂံ ဝိဝေက၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေက၊ သမုဇ္ဈဒ ဝိဝေက၊ နိဿရဏ ဝိဝေက၊ ပဋိ-ပဿဒ္ဓိ ဝိဝေကဟူ၍ ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ဝိရာဂ၊ နိရောဓတို့သည် လည်း တဒင်္ဂံဝိရာဂ၊ တဒင်္ဂံနိရောဓ စသည်ဖြင့် နည်းတူပင် ငါးပါးစီ အပြားရှိကြကုန်၏။ ၎င်းတို့တွင် ဘင်္ဂဉာဏ် စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်သော အခါ မှတ်အပ်သော အာရုံ၌ အာရမ္မဏာနုဿယ မကိန်းသောကြောင့် ထိုအာရုံနှင့်စပ်၍ ပရိယုဋ္ဌာန်၊ ဝိတိက္ကမတို့လည်း မဖြစ်ထိုက်ကုန်ပြီ။ ဤ ကိလေသာသုံးမျိုး၏ မဖြစ်ထိုက်ခြင်းသည် ဝိပဿနာ ဟူသော အကြောင်းတစ်စိတ်ဖြင့် ကိလေသာ ကင်းဆိတ်မှု ဖြစ်သောကြောင့် တဒင်္ဂံဝိဝေက မည်၏။ ကိလေသာပျက်ပြယ်မှု ဖြစ်သောကြောင့် တဒင်္ဂံဝိရာဂလည်း မည်၏။ ကိလေသာ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဖြစ်သောကြောင့် တဒင်္ဂံနိရောဓလည်း မည်၏။ မှတ်မှုတစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်၌ မှတ်အပ်သော ရုပ်နာမ်ကို အမှန်အတိုင်း သိမှုသည် ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ၎င်းနှင့် ယှဉ်တွဲလျက် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်ကြသော အမှန် အတိုင်း ကြံမှု၊ အားထုတ်မှု၊ အမှတ်ရမှု၊ တည်ကြည်မှုတို့သည် ဝိပဿနာ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိတို့

မည်ကုန်၏။ မှတ်သိနိုင်အောင် စေ့ဆော် တိုက်တွန်းမှု စေတနာနှင့် ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သိက္ခာပဒဝိဘင်း စသည်၌ ဟောအပ်သော ပရိယာယ်အားဖြင့် သမ္မာဝါစာလည်း မည်၏။ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ တို့လဲ မည်၏။ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်ပေါ်ကြသော ဤ ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့သည် ဆိုခဲ့ပြီးသော တဒင်္ဂဝိဝေက၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ တို့ကို မှီသောကြောင့် ဝိဝေကနိဿိတ၊ ဝိရာဂ- နိဿိတ၊ နိရောဓနိဿိတမည်ကုန်၏။ ဤအရာ၌ မှီ ဟူသည်မှာ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ကိလေသာ ၃-မျိုး၏ ကင်းဆိတ်ခြင်း၊ ပျက်ပြယ် ခြင်း၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို ပြီးစေခြင်းမျှသာတည်း။ ထို ဝိဝေက၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓတို့ကို အာရုံပြုလျက် သိသည်ကား မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်ပင် အဋ္ဌကထာ၌ အာရမ္မဏတောဟု မဆိုမူ၍၊ ကိစ္စတော ဟူ၍သာ ဆိုပေသည်။

နိဗ္ဗာန်သည် ကိလေသာ၊ ကံ၊ ဝိပါက်ခန္ဓာဟူသော ဝဋ်ဆင်းရဲ ဟူသမျှတို့၏ ထွက်သွားရာ ကုန်ပျောက်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် နိဿိ- ရဏ မည်၏။ “ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက် ကျွတ်လွတ်ရာ ဖြစ်သော ကြောင့် နိဿိရဏ မည်သည်” ဟူ၍လည်းဆိုကြ၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် လည်း ကိလေသာတို့၏ ကင်းဆိတ်ရာ၊ ပျက်ပြယ်ရာ၊ ချုပ်ငြိမ်းရာ ဖြစ်သောကြောင့် နိဿိရဏဝိဝေက၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ မည်၏။ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို ရလိုမှု သိလိုမှု အဇ္ဈာသယရှိ၍ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကို မှတ်သော သူအားသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မရလိုဘဲ၊ ဘဝ၌သာ ပျော်မွေ့နေသူအား မူကား မှတ်မှုမျှပင်မရှိသောကြောင့် ယင်း ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တို့ မဖြစ် ကုန်ပြီ။ သို့ဖြစ်၍ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်ကြ သော ထိုမဂ္ဂင်တို့သည် ရှေးအဖို့က လိုလားခဲ့သော အဇ္ဈာသယအလို

အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်မည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ဝိဝေက နိဿိတ၊ ဝိရာဂ နိဿိတ၊ နိရောဓ နိဿိတ မည်ကုန်၏။ ဤ အရာ၌လည်း မှတ်ခိုက်မှာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသည်ကား မဟုတ်ပေ။ နိဗ္ဗာန်ကို သိရအောင် အားထုတ်မည်ဟု ရှေးအဖို့က လိုလားမှု အဇ္ဈာသယ ရှိခြင်းကြောင့်သာလျှင် 'နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်'ဟု ဆိုရပေ သည်။ ဥပမာ-နိဗ္ဗာန်ကို ရည်သန်၍ လှူဒါန်းသောသူအား လှူဆဲ၌ ဖြစ်သော မုဉ္ဇ ဓေတနာသည် ဒါနဝတ္ထုကိုသာ အာရုံပြု၏။ နိဗ္ဗာန်ကို ကား အာရုံမပြု။ သို့သော်လည်း ရှေးအဖို့ကပင် နိဗ္ဗာန်ကို ရည်ညွတ် ၍ ပြုသောကြောင့် ဝိဝေကနိဿိတ၊ ဝိရာဂင်းသည့်နိဗ္ဗာန်ကို မှီသော ကုသိုလ်မည်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင်၊ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကိုသာ အာရုံပြု သော်လည်း ရှေးအဖို့ကပင် နိဗ္ဗာန်ကို ရည်သန်လိုလားမှု အဇ္ဈာ- သယရှိ၍ ရှုမှတ်ခြင်းကြောင့် ဝိပဿနာသည် နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည် မည်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် အဋ္ဌကထာ၌ အဇ္ဈာသယတော ဟူ၍သာ ဆိုပေသည်။ သို့ဖြစ်၍၊ ဝိပဿနာယောဂီသည် ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကို မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း တဒင်္ဂဝိဝေက၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ၊ နိဿရဏ ဝိဝေက၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓတို့ကို မှီသော ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ပွားစေ သည်မည်၏။ ဤ၌ ဆိုအပ်သော တဒင်္ဂနိရောဓကိုပင် ဝိပဿနာ ဖြင့် မျက်မှောက် ပြုအပ်သော တဒင်္ဂနိရောဓသစ္စာဟု ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ ပေသည်။

လောကုတ္တရာမဂ် ၄-ပါးဖြင့် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့၏ အကြွင်းမဲ့ ပြတ်ခြင်းဟူသော ဆိတ်ခြင်း၊ ပြယ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း သည် သမုစ္ဆေဒ ဝိဝေက၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ မည်၏။ လောကုတ္တရာ မဂ္ဂင်တို့သည် ထိုကိလေသာတို့၏ အကြွင်းမဲ့ပြတ်လျက် ဆိတ်ခြင်း၊ ပြတ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းကို ပြီးစေသောကြောင့် ဝိဝေက နိဿိတ၊ ဝိရာဂ

နိဿိတ၊ နိရောဓ နိဿိတ မည်ကုန်၏။ ထို့ပြင် နိဿရဏ ဝိဝေက၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ မည်သော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်လည်း ဝိဝေက နိဿိတ၊ ဝိရာဂနိဿိတ၊ နိရောဓ နိဿိတ မည်ကုန်၏။ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုသို့သော အရိယာ မဂ္ဂင်တို့ကို ပွားစေသည် မည်၏။

ဝေါသဂ္ဂ ပရိကာမီ ဖြစ်ပုံ။ ။ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်တို့သည် တဒင်္ဂပ-
ဟာန် အလိုအားဖြင့် ကိလေသာ
ကို ပယ်စွန့်ခြင်းငှာလည်း ရင့်ကျက်ဆဲ ဖြစ်ကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလား
သော သူ့အားသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်ကြခြင်းကြောင့် ညွတ်ကိုင်းသည့်
အလိုအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဆီသို့ မိမိကိုယ်ကို စေလွှတ်ခြင်း-ပြေးဝင်ခြင်း
ငှာလည်း ရင့်ကျက်ဆဲ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝေါသဂ္ဂ ပရိကာမီ
မည်ကုန်၏။ ယောဂီသည် ဖြစ်စိုက်ရုပ်နာမ်ကို မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း
ထိုသို့သောမဂ္ဂင်တို့ကို ပွားစေသည်မည်၏။ အရိ ယာမဂ္ဂင်တို့သည်
ကား ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ စွန့်ပယ်ခြင်းငှာ
လည်း ရင့်ကျက်ပြီး ဖြစ်ကုန်၏။ အာရုံပြုလျက် နိဗ္ဗာန်ဆီသို့ မိမိကိုယ်
ကို စေလွှတ်ခြင်း-ပြေးဝင်ခြင်းငှာလည်း ရင့်ကျက်ပြီး ဖြစ်ကုန်၏။
ထို့ကြောင့် ဝေါသဂ္ဂ ပရိကာမီ မည်ကုန်၏။ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်
ထိုသို့သော မဂ္ဂင်တို့ကို ပွားစေသည် မည်၏။ ဤအရာ၌ ရင့်ကျက်ပြီး
ဟူသည်မှာ အနုလောမ၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်တိုင်အောင် ပုဗ္ဗဘာဂ
ဝိပဿနာမဂ်ကို ပွားစေခဲ့ပြီး၊ ရင့်စေခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ထိုမဂ်
ခဏ၌ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုမိရန်လဲ ကြောင့်ကြမစိုက်ရပြီ၊ ကိလေသာကို
ပယ်နိုင်ရန်လည်း ကြောင့်ကြမစိုက်ရပြီ၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်၏ အဟုန်ဖြင့်
အလိုလိုပင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက်လည်းဖြစ်၏။ ကိလေသာကိုလည်း

ကင်းပြတ်စေ၏။ ဤသို့ ရင့်ကျက်ပြီး ဖြစ်သည်ကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာ မြောင်းငယ်ကို ခုန်ကျော်လိုသော သူသည် ခတ်လှမ်းလှမ်းမှ ပြေးဝင်ခဲ့ပြီးလျှင် ကမ်းနဖူးမှ ခုန်ကြွပြီးသည်၏ နောက်၌ အထူးအားမထုတ်ရတော့ဘဲ အလိုလိုပင် လွင့်စင်လျက် လိုရာတစ်ဖက်ကမ်းသို့ ကျရောက်သွားသကဲ့သို့ပင်တည်း။ သိနိုင်ခဲ့စွာ။ အဋ္ဌကထာနှင့် ပြခဲ့သော အဓိပ္ပါယ်များကို အဖန်ဖန်ဆင်ခြင်၍ သက်ဝင်နိုင်ကြပါစေ။

ဝိပဿနာ၌ သီလမဂ္ဂင် ပါဝင်ကြောင်း

ဝိပဿနာ ရှုခိုက်၌ ဝိရတိ မဂ္ဂင်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်း၏ မှီရာတို့ကား သိက္ခာပဒဝိဘင်းနှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၊ ဥဒါန်း ဗာဟိယသုတ် အဋ္ဌကထာနှင့် “ဧသ နယော သေသမဂ္ဂဇီသု ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါစာဒယော တယော ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာ ဒယောပိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဝိရတိယောဝ ဟူ၍လည်းကောင်း” ပြဆိုသော ဤသုတ်၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့ပင်တည်း။

ဤအဋ္ဌကထာ၏ အနက်ကား - သမ္မာဝါစာဒယော၊ သမ္မာ ဝါစာ အစရှိကုန်သော။ တယော၊ သုံးပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်။ ဝိရတိယောပိ၊ ဝိရတိတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စေတနာ ဒယောပိ၊ စေတနာစသော တရားတို့သည်လည်း။ ဝါ၊ စေတနာနှင့် ကြွင်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ မဂ္ဂက္ခဏေ ပန၊ မဂ်ဖြစ်ခိုက်၌ကား။ ဝိရတိယောဝ၊ ဝိရတိတို့သည် သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ဝစီဒုစရိုက်၊ ကာယဒုစရိုက်၊ မိစ္ဆာဇီဝတို့မှ ကြဉ်
 ရှောင်ဆဲ သီလ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ သမ္မာဝါစာ၊ ကမ္မန္တ၊
 အာဇီဝတို့သည် ဝိရတီ စေတသိက်တို့သာတည်း။ ။ဝစီ၊ ကာယ၊ မနော
 သုစရိုက်တို့ ဖြစ်ဆဲ၌ကား စေတနာသည်လည်းကောင်း၊ ကြွင်းသော
 စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါစာ စသည်မည်၏။ မဂ်ခဏ၌
 ကား ဝိရတီ စေတသိက်တို့သည်သာလျှင် သမ္မာဝါစာ စသည်
 မည်ကုန်၏ ဟူလို။ သို့ဖြစ်၍ မနောသုစရိုက် ဝိပဿနာအရာ၌
 စေတနာနှင့် ကြွင်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမ္မာဝါစာ
 စသည်မည်၏။ ဝိဝေက နိဿိတဖြစ်ပုံ စသည်ကို ဝိပဿနာ ခဏ၊
 မဂ်ခဏတို့၌သာ ပြသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၌ကဲ့သို့ပင်
 ကြွင်းသော မဂ္ဂင်တို့၌သိရန် ညွှန်ပြခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း သီလ
 စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌သာ ယှဉ်သော ဝိရတီ စေတသိက်တို့ကိုကား ဤသုတ်၌
 မယူသင့်ပြီ။

သိက္ခာပဒ ဝိဘင်္ဂေ ဝိရတိ၊ စေတနာ၊ သဗ္ဗေ သမ္မယုတ္တဓမ္မာ စ၊
 သိက္ခာပဒါနီတိ ဝုတ္တာတိ တတ္ထ ပဓာနာနံ ဝိရတိစေတနာနံ ဝသေန
 “ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပိ”တိ အာဟ၊ မုသာဝါဒါဒီဟိ
 ဝိရမဏကာလေ ဝါ ဝိရတိယော၊ သုဘာသိတာဒိဝါစာဘာသနာ-
 ဒိကာလေ စ စေတနာယော ယောဇေတဗ္ဗာ။

(မူလ-ဋီ ၂-၇၁)

သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ၊ သိက္ခာပဒဝိဘင်း၌။ ဝိရတိ စ၊ ဝိရတီကိုလည်း
 ကောင်း။ စေတနာ စ၊ စေတနာကိုလည်းကောင်း။ သဗ္ဗေ သမ္မယုတ္တ-
 ဓမ္မာစ၊ အလုံးစုံသော သမ္မယုတ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း။ သိက္ခာပ
 ဒါနီတိ၊ သိက္ခာပုဒ်တို့ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊
 ထို့ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို ၃-မျိုးတို့တွင်။ ပဓာနာနံ၊ ပြဋ္ဌာန်းကုန်သော။

ဝိရတိ စေတနာနံ ဝသေန၊ ဝိရတီနှင့်၊ စေတနာတို့၏အလိုအားဖြင့်။
ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပီတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ အဋ္ဌကထာ
ဆရာဆို၏။

(ဤအလိုအားဖြင့် စေတနာယောပီဟု ရှိသော သံယုတ် အဋ္ဌကထာ၌ အာပိ သဒ္ဓါပိုနေ
သကဲ့သို့ရှိ၏။ သို့သော်လည်း အာပိသဒ္ဓါ ပါရှိသော ပါဠိသည် သိက္ခာပဒဝိဘင်း ပါဠိနှင့် ညီညွတ်
သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာပိဝန်ယူရာ၌ မသင့်ဖွယ်ကားမရှိ၊ သင့်ဖွယ်သာရှိ သောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ဋီကာဆရာ ကြည့်ရှုသော အဋ္ဌကထာ ပေစာတို့၌ ရှိသည့်အတိုင်းသာ မူလပါဠိ
မှန်ဟု စေတနာမဆုံးဖြတ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သံယုတ်အဋ္ဌကထာစာအုပ်၌ တွေ့ရသည့်
အတိုင်းသာ ထုတ်ပြန် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြဆိုလိုက်ပေသည်။)

ဝါ။ တစ်နည်းကား။ မုသာဝါဒါဒီဟိ ဝိရမဏကာလေ၊ မုသာ ဝါဒ
စသည်တို့မှ ကြဉ်သောအခါ၌။ ဝိရတိယော၊ ဝိရတိတို့ကို။ ယောဇေ
တဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏။ သုဘာသိတာဒိဝါစာဘာသနာဒိကာလေ
စ၊ စကားကောင်း အစရှိသော စကားကို ပြောဆိုသောကာလ အစရှိ
သည်၌လည်း။ စေတနာယော၊ စေတနာတို့ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊
ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏။

ဤဋီကာတွင် ဘာသနာဒိ၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ကာယသုစရိုက်၊
မနောသုစရိုက် ဖြစ်ရာ ကာလတို့ကို ယူအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့်
အနုဋီကာ၌-သုဘာသိတာဒိတိ အသမ္ပပ္ပလာပါဒိ၊ အာဒိသဒ္ဓေန
အပိသုဏာဒိ သင်္ဂဟိတာ၊ ဘာသနာဒိတိ ဧတ္ထ ပန ကာယသုစရိတာ-
ဒိဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဤအနုဋီကာ ကာယသုစရိတာဒိ ပုဒ်၌
အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်ကား ကြွင်းကျန်သော မနောသုစရိုက်ကိုသာ ယူအပ်
၏။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာသည် မနောသုစရိုက်၌ ဝင်၏။ ထို့ကြောင့်၊
ဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ စေတနာနှင့်ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ကိုပင်
ပရိယာယ်အားဖြင့် သမ္မာဝါစာ၊ ကမ္မန္တ၊ အာဇီဝ မဂ္ဂင်ဟု မှတ်အပ်၏။

စတုသစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန်း

သစ္စာ ၄-ပါးကို ရှုပုံအရာ၌ ထုတ်ပြခဲ့ပြီးသော တတ္ထ ပုရိမာန် ခွေ သစ္စာန် ဝဋ် စသော အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ၊ နိဗ္ဗာန်တရား၊ မဂ်တရားတို့ကို ကောင်းမြတ်သည်ဟု ကြားဖူးသော သုတမျှဖြင့် စိတ်ညွတ်လိုလားမှု ရှိသည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာထိုက်သော တရားတို့ကိုသာ ရှုမှတ်မှု=ဝိပဿနာသည် သစ္စာ၄-ပါးကို သိသော မဂ်ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိရန်ရည်၍ ပွားစေအပ်သော ဘာဝနာအမှု ဖြစ်သည့်ပြင် မဂ်၊ ဖိုလ်ချမ်းသာထူးတို့၏အကြောင်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း မည်၏။

စတုသစ္စပုဋိဝေဓာဝဟံ ကမ္မဋ္ဌာန်ံ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်ံ၊ စတုသစ္စံ ဝါ ဥဒ္ဓိဿ ပဝတ္တံ ဘာဝနာကမ္မံ ယောဂိနော သုခဝိသေသာန် ဌာနဘူတန္တိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်ံ။ (ဒိ-ဋီ ၂-၃၄၂)

စတုသစ္စပုဋိဝေဓာဝဟံ၊ သစ္စာ၄-ပါးကိုသိသော မဂ်ဉာဏ်ကို ဆောင်တတ်၊ ဖြစ်စေတတ်သော။ ကမ္မဋ္ဌာန်ံ၊ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း သည်။ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်ံ၊ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း မည်၏။ ဝါ၊ တစ်နည်း ကား။ စတုသစ္စံ၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို။ ဥဒ္ဓိဿ၊ သိမြင်ရန် ရည်စူး၍။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ ဘာဝနာကမ္မံ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ အမှု သည်။ ယောဂိနော သုခဝိသေသာန်၊ ယောဂီ၏ မဂ် ဖိုလ်ချမ်းသာ အထူးတို့၏။ ဌာနဘူတံ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်ံ၊ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းမည်၏။

သတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ ဟောအပ်သော ၂၁-ပိုင်းတို့တွင် တစ်ပါး ပါးသော အပိုင်းဒေသနာနှင့်အညီ အားထုတ်သော သူအား

စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်၍၊ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ရောက်နိုင်ပုံကို၊ အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုတော်မူ၏။ အောက်ပါမှာ အာနာပါနပိုင်း၌ ပြသော အဋ္ဌကထာပင်တည်း။

တတ္ထ အဿာသ ပဿာသ ပရိဂ္ဂါဟိကာ သတိ ဒုက္ခသစ္စံ တဿာ သမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏှာ သမုဒယသစ္စံ၊ ဥဘိန္တံ အပ္ပဝတ္တိ- နိရောဓသစ္စံ၊ ဒုက္ခပရိဇာနဇော သမုဒယပ္ပဇောနော နိရောဓာရမ္မ- ဇော အရိယမဂ္ဂေါ မဂ္ဂသစ္စံ၊ ဧဝံ စတုသစ္စဝသေန ဥဿက္ကိတွာ နိဗ္ဗုတိ ပါပုဏာတိတိ ဣဒမေကဿ အဿာသပဿာသဝသေန အဘိနိဝိဋ္ဌဿ ဘိက္ခုနော ယာဝ အရဟတ္တာ နိယျာနမုခံ။

(ဒိ-၅ ၂-၃၅၆)

တတ္ထ၊ ထိုအာနာပါနပိုင်း၌။ အဿာသပဿာသ ပရိဂ္ဂါဟိကာ- သတိ၊ ဝင်သက်၊ ထွက်သက်ကို သိမ်းဆည်း ရှုမှတ်သောသတိသည်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ဒုက္ခသစ္စာတည်း။ တဿာ သမုဋ္ဌာပိကာ၊ ထိုသတိကို ထကြွဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော။ ပုရိမတဏှာ၊ ကုသိုလ်ကံကို ပြုခဲ့ရာ ရှေးဘဝကာလက ပြီးခဲ့သော တဏှာသည်။ သမုဒယသစ္စံ၊ သမုဒယ သစ္စာတည်း။ ဥဘိန္တံ အပ္ပဝတ္တိ၊ ဒုက္ခနှင့် သမုဒယ ၂ပါး တို့၏ မဖြစ်ရာ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သည်။ နိရောဓသစ္စံ၊ နိရောဓသစ္စာတည်း။ ဒုက္ခ ပရိဇာနဇော၊ ဒုက္ခကိုလည်း ပိုင်းခြား၍ သိသော။ သမုဒယပ္ပဇောနော၊ သမုဒယကိုလည်း ပယ်သော။ နိရောဓာရမ္မဇော၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ အာရုံပြု သော။ အရိယမဂ္ဂေါ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ပေါ်သော အရိယာမဂ်သည်။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ မဂ္ဂသစ္စာတည်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ စတုသစ္စဝသေန၊ စတုသစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလိုအားဖြင့်။ (စတုသစ္စဝသေနာတိ စတုသစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန- ဝသေန-ဇီကာဖွင့်)။ ဥဿက္ကိတွာ၊ ဝိသုဒ္ဓိအဆင့်ဆင့်အားဖြင့် တက်၍။

နိဗ္ဗာတိ၊ ကိလေသာငြိမ်းခြင်းသို့။ ပါပဏာတိ၊ ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ရောက်နိုင်သောကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်။ အဿာသပဿာသဝသေန အဘိနိဝိဋ္ဌဿ၊ ဝင်သက်ထွက်သက်အလို အားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော။ (ဝင်သက်၊ ထွက်သက်ကို ရှုမှတ်သောဟု ဆိုလို၏)။ ဧကဿ ဘိက္ခုနော၊ တစ်ဦးသောရဟန်း၏။ ယာဝ အရဟတ္တာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်။ နိယျာနမုခံ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းပေတည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ အာနာပါနပိုင်း ဒေသနာနှင့်အညီ အားထုတ်သော ဝိပဿနာယောဂီအား ဝင်သက် ထွက်သက်တို့ကို ‘ဝင်တယ်၊ ထွက်တယ်’ဟု မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း၊ ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်တို့ကို အမှတ်ရသော သတိဖြစ်ပေါ်၏။ ဤသတိသည် ပုဗ္ဗဘာဂ ဝိပဿနာမဂ်ဖြစ်သောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း အရအားဖြင့် ဘာဝေတဗ္ဗ မဂ္ဂသစ္စာ ပင်တည်း။ သို့သော်လည်း အရိယာမဂ်နှင့် ယှဉ်သော လောကုတ္တရာသတိ မဟုတ်သောကြောင့် မုချအားဖြင့်ကား အရိယမဂ္ဂသစ္စာမမည်။ လောကီတရားမျှသာဖြစ်၍ ဒုက္ခအရိယသစ္စာ၌သာဝင်၏။ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း ဟူသည်မှာလဲ မုချအရိယသစ္စာတို့ကို သာရည်၍ အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ဤစတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်ပုံကိုပြရာ၌ ယင်းသတိကို ဒုက္ခသစ္စာဟူ၍သာ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုပေသည်။ သတိကိုသာ ဒုက္ခသစ္စာဟု ပြဆိုခြင်းသည်ကား ပဓာနနည်းဖြင့် ပြဆိုခြင်းပေတည်း။ ထို့ကြောင့် “ယင်းသတိနှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ ယင်းသတိ၏ မှီရာဖြစ်သော ရုပ်၊ အာရုံဖြစ်သော ဝင်သက် ထွက်သက် ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်” ဟူသော ဤမပြဓာန်းသော တရားတို့ကိုလည်း ဒုက္ခသစ္စာ ဟူ၍သာ

သိအပ်ကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ သတိကိုသာ ပဓာနပြု၍ဆို သော ‘သတိ ဒုက္ခသစ္စ’ ဟူသော စကားဖြင့် ဤသို့ပြု၏။ စတုသစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန်းမည် သော ဝိပဿနာကို အာနာပါနပိုင်းဒေသနာနှင့်အညီ ပွားစေသော ယောဂီသည် ဝင်သက် ထွက်သက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၌ ဖြစ်သော သတိကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသတိနှင့်ယှဉ်သော စိတ် စေတသိက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသတိ၏မိုရာ ရုပ်ကိုလည်း ကောင်း-ဤဒုက္ခသစ္စာ တရားတို့ကို ရှေးအဖို့၌ ရှုမှတ်သည်ဖြစ်၍ နောက်အဖို့ မဂ်ခဏ၌ ယင်းတရားတို့ကို ဒုက္ခသစ္စာအဖြစ်ဖြင့် မတွေ့မဝေပိုင်းခြား၍ သိသည်ဟုပြု၏။ ထိုတွင် သတိနှင့်ယှဉ်ဘက် စိတ်စေတသိက်တို့ကို ရှေးအဖို့၌ မှတ်ခြင်းသည် ဝိပဿနာ ပဋိ ဝိပဿနာ မည်၏။ မှတ်မှု ဝိပဿနာကို တစ်ဖန်မှတ်သော ဝိပဿနာ ဟု ဆိုလို၏။

သာ ပန သတိ ယသ္မိ အတ္တဘာဝေ၊ တဿ သမုဋ္ဌာပိကာ တဏှာ တဿာပိ သမုဋ္ဌာပိကာဇေ နာမ ဟောတိ၊ တဒဘာဝေ အဘာဝတောတိ အာဟ “တဿာ သမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏှာ” တိ၊ ယထာ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏန္တိ တံဝိညာဏဗိဇ-တံသန္တတိ- သမ္ပူတော သဗ္ဗောပိ လောကီယော ဝိညာဏပုဗန္ဓော သင်္ခါရ ပစ္စယာ ဝိညာဏန္ဓေ ဝုစ္စတိ သုတ္တန္တနယေန။

(၎င်း၏အဖွင့်ဋီကာ-၃၀၃)

သာ ပန သတိ၊ ဝင်သက် ထွက်သက်ကို မှတ်သော ထို သတိသည်။ ယသ္မိ အတ္တဘာဝေ၊ အကြင် အတ္တဘော၌ဖြစ်၏။ တဿ သမုဋ္ဌာပိကာ တဏှာ၊ ထို အတ္တဘောကို ဖြစ်စေသော တဏှာသည်။ တဿာပိ သမုဋ္ဌာပိကာ ဇေ နာမ၊ ထိုမှတ်မှု သတိကိုလည်း ဖြစ်စေ သည်သာ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့် နည်းဟူမူ။ တဒဘာဝေ၊ ထိုတဏှာ မရှိခဲ့သော်။ အဘာဝတော၊

တည်ရာ အတ္တဘောနှင့်တကွ မှတ်မှု သတိ၏ မရှိခြင်းကြောင့်ပင် တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်မှုသတိကိုလည်း ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်။ တဿာ သမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏှာတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဆို၏။ ကိ ယထာ၊ အဘယ့်သို့နည်းဟူမူ။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏန္တိ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်သည် ဟူရာ၌။ တံဝိညာဏဗီဇ — တံ သန္တတိသမ္ပူတော၊ ထိုဝိညာဏ်လျှင် မျိုးစေ့ရှိ၍၊ ထိုဝိညာဏ် အစဉ်၌ ဖြစ်သော။ သဗ္ဗောပိ လောကီယော ဝိညာဏပုဗန္ဓော၊ လောကီဝိညာဏ်အစဉ်အဆက် အလုံးစုံကိုပင်။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏန္ဓော၊ သင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်သော ဝိညာဏ်ဟူ၍သာလျှင်။ သုတ္တန္တနယေန၊ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့်။ ဝုစ္စတိ ယထာ၊ ခေါ်ဆိုအပ် သကဲ့သို့တည်း။

ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ယခုဘဝ ရုပ်နာမ်အလုံးစုံသည် ရှေးဘဝက ပြုခဲ့သော ကုသိုလ်ကံ တခုခုကြောင့်ဖြစ်၏။ ထိုကံသည်လည်း “ဘဝနှင့် ကံ၏အကျိုးကို တောင့်တသာယာမှု = တဏှာရှိခြင်းကြောင့် သာလျှင်” ဖြစ်လည်းဖြစ်ခဲ့၏။ အကျိုးကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ယခုဘဝရုပ်နာမ် အလုံးစုံ၏ အကြောင်းရင်းကား ထို တဏှာသာဖြစ်၏။ မှတ်မှုသတိကိုလည်း ထိုတဏှာက ဖြစ်စေ သည်သာ မည်၏။ ဥပမာ-သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရာ၌ ဝိပါက် စိတ်များသာလျှင် မုချအားဖြင့် သင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်ကြ၏။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ်တို့သည်ကား မုချ အားဖြင့် သင်္ခါရ၏အကျိုး မဟုတ်ကုန်။ သို့သော်လည်း ထိုစိတ် တို့သည် ဝိပါက်စိတ်မှ ဆက်လက်၍ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ဝိပါက်စိတ် လျှင် အကြောင်းမျိုးစေ့ ရှိကုန်၏။ ဝိပါက်စိတ်အစဉ်၌သာ ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏။ ထို့ကြောင့်၊ လောကီစိတ် ဟူသမျှကို သုတ္တန်နည်းအရ

အားဖြင့် “သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်” ဟူ၍သာ ခေါ်ဆိုရသကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင်၊ ရှေးဘဝက ပြီးခဲ့သော တဏှာကြောင့် ယခုဘဝ၌ ကံ၏အကျိုး ရုပ်နာမ်အစဉ် ဖြစ်၏။ ၎င်းရုပ်နာမ် အစဉ်၌ ဖြစ်သော မှတ်မှုသတိကိုလည်း ထိုတဏှာကပင် ဖြစ်စေသည်သာမည်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာမည်သော သတိ၏ အကြောင်းရင်း ဖြစ်သော ထိုရှေးဘဝက တဏှာသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏ဟု ဆိုလို၏။ ရှေးဘဝက ပြီးခဲ့သော ဤသမုဒယကိုကား ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဖြစ်၍ မသိနိုင်ချေ။ ညာဏ်ရင့်သောအခါ၌ ယခု လောလောဆယ် ဖြစ်ပေါ်သော တဏှာကို ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဖြစ်၍ မှတ်သိပြီး၍ အနုမာနညာဏ်ဖြစ်သောလျှင် ယင်းအတိတ် တဏှာကို ရှုနိုင်ပေသည်။ သို့သော်လည်း အတိတ်တဏှာနှင့် ပစ္စုပ္ပန်တဏှာသည် သဘောအားဖြင့် တူသည့်ပြင် တဦးတည်း၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဧကတ္တနည်းအားဖြင့် တစ်ခုတည်းသာတည်း။ ထို့ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန် တဏှာကို မှတ်မိတိုင်း၊ မှတ်မိတိုင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို မျက်မှောက်သိမြင်သည်သာ မည်၏။

သတိစသော ဒုက္ခသစ္စာနှင့်၊ သမုဒယတဏှာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက်၊ သတိစသော ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၌ ဆင်းရဲဟု သိခြင်းကိစ္စ ကိုလည်း ပြီးစေသော၊ သမုဒယတဏှာကိုလည်း ကင်းစေသော အရိယာ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤနိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့၌ကား ‘ကောင်းမြတ်သည်’ဟု နာကြားဘူး၍၊ စိတ်ညွတ်ရုံ၊ လိုလားရုံမျှသာ ရှေးအဖို့၌ လိုကြောင်းကို ပြခဲ့ပြီ။ သို့ဖြစ်၍ အခွါ ဣမာယ ပဋိပဒါယ ဇရာမရဏမှာ ပရိမုစ္စိဿာမိ ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့်အညီ၊ “ဤ ဝိပဿနာအကျင့်ဖြင့် အိုခြင်း၊ သေခြင်းမှ ဧကန်ပင် ကျွတ်လွတ် ထွက်မြောက်ရပေတော့

၃-၂၅၅

မည်၊ ဆင်းရဲဟူသမျှမှ ကင်းလွတ်ရပေတော့မည်၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို
 ဧကန်သိမြင်ရပေတော့မည်”ဟု နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကို ရှေးအဖို့၌
 စိတ်ညွတ်မြော်လင့်လျက်၊ ဝင်သက် ထွက်သက်စသော ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်
 ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာ တို့ကို ရှုမှတ်သောသူသည် စတုသစ္စ
 ကမ္မဋ္ဌာန်းဟုခေါ်သော ဝိပဿနာဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်
 နေသည်မည်၏။ ထိုသို့သောသူသည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစသော ဝိသုဒ္ဓိ
 အစဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဌမ မဂ်ဉာဏ် စသော ဉာဏဒဿန
 ဝိသုဒ္ဓိ ၄—ပါး အစဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဆင့်ဆင့် တိုးတက်၍
 ကိလေသာငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏။
 ဤသို့ရောက်သည်ကို ပြုလို၍ အဋ္ဌကထာ၌ “ဧဝံ စတုသစ္စဝသေန
 ဥဿက္ကိတွာ နိဗ္ဗတိ ပါပု ဇာတိ” ဟု မိန့်ဆိုလေသည်။ ဋီကာ၌လည်း
 “စတုသစ္စဝသေနာတိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဝသေန။ ဥဿက္ကိတွာတိ
 ဝိသုဒ္ဓိပရမ္မရာယ အာရု ဟိတွာ၊ ဘာဝနံ ဥပရိ နေတွာတိ အတ္ထော”ဟု
 ဖွင့်ပြလေသည်။

ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ မည်သော မဂ်ဉာဏ် ၄—ပါးသို့ ရောက်ဆဲ
 ခဏတို့၌ သစ္စာ ၄—ပါးကို တစ်ပြိုင်နက် သိမြင်၏။ သိပုံကို ရှေး၌
 ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း အနည်းငယ် ထူးသောကြောင့် အကျဉ်းမျှ
 ပြဆိုဦးအံ့။

ဒုက္ခကိုသိပုံ။ ။ဖြစ်ပျက်မှု ရှိသော ဝင်သက် ထွက်သက်နှင့်၊ မှတ်မှု
 သတိစသော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း ကင်းပြတ်ခြင်းသဘောဖြစ်သော
 နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်တွေ့မြင်ရသောကြောင့်
 မှတ်သိရသော ဝင်သက်ထွက်သက် ရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မှတ်မှု
 သတိ စသော ဝိပဿနာကိုလည်းကောင်း၊ မှီရာဖြစ်သော

ရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပျက်မှု မကင်းသောအားဖြင့် အလားတူ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတို့ကိုလည်းကောင်း၊ “ဆင်းရဲသော တရား = မငြိမ်းအေးသော တရား” ဟု မတွေ့ မဝေသိမှု ပြီး၏။

သမုဒယကို သိပုံ။ ။ထို သင်္ခါရတို့ကို ဆင်းရဲဟု မတွေ့မဝေ သိမှု ပြီးသောကြောင့် ဝင်သက် ထွက်သက်နှင့် မှတ်မှုသတိစသော ရုပ် နာမ် သင်္ခါရတို့၌ သာယာတောင့်တမှု မဖြစ်ထိုက်တော့ပြီ။ ဤ မဖြစ် ထိုက်ခြင်းသည်ပင် ပဟာနပ္ပဋိဝေဓ၊ ပဟာနာဘိသမယ မည်၏။

နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကို သိပုံ။ ။မှတ်အပ်သော ဝင်သက်ထွက်သက်နှင့် မှတ်မှုသတိစသော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းကင်းပြတ်ခြင်းသဘော = နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုလျက် အမှန်အတိုင်းသိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ စသော မဂ္ဂင်တရားတို့သည် မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ရာ၌ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်သိခြင်းသည် သစ္စိကိရိယာ ပဋိဝေဓ၊ အဘိသမယ မည်၏။ မိမိသန္တာန်၌မဂ္ဂင်တရားတို့ ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဝင်သက် ထွက်သက် စသည်ကို ရှေးအဖို့က ရှုမှတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ယင်းမဂ္ဂင်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ဘာဝနာပဋိဝေဓ၊ အဘိသမယ မည်၏။ အကျယ်ကို ရှေး၌ ပြန်၍ ကြည့်ပါလေ။

ဤဆိုခဲ့ပြီးသည်ကား ဝင်သက် ထွက်သက်ကို အရင်းခံ ထား၍ မှတ်သော ဝိပဿနာယောဂီ၏ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ဆိုက်ရောက်ပုံ အကျဉ်းတည်း။ ဣရိယာပထ စသော အပိုင်း ၂၀— တို့၌လည်း စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်

ရောက်ပုံကို အဋ္ဌကထာ၌ နည်းတူပင် ပြ၏။ သတိ၏ အာရုံမျှသာ ထူး၏။ ထိုအထူးမျှကိုသာ ထုတ်ပြဦးအံ့။

ဣရိယာပထပိုင်း၌ သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်းဟု ခေါ်သော ဣရိယာပုထ် ရုပ်တို့ကို မှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ သမ္မဇညပိုင်း၌ သွားခြင်း၊ ပြန်ခြင်း၊ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း စသည်ဖြင့် ခေါ်အပ်သော ရုပ်တို့ကို မှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ ပဋိကူလမနသိကာရပိုင်း၌ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ စသော ၃၂-ဘို့တို့ကို ရှုသောသတိသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ ဤသတိသည်ကား သမထနှင့်ယှဉ်သော သတိသာတည်း။ ဝိပဿနာ သတိမဟုတ်၊ ဆံပင် စသော အာရုံသည်လည်း ပရမတ် မဟုတ်၊ ပညတ်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤအပိုင်း၌ သတိ၏အာရုံ ကို ဒုက္ခသစ္စာ၌ မထည့်မသွင်းအပ်။

ဓာတုမနသိကာရပိုင်း၌ ဓာတ် ၄-ပါးကို မှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

သီဝထိက ၉-ပိုင်း၌ ဖူးဖူးရောင်သော သူသေကောင် စသည်ကဲ့သို့ ထင်သည့် ရုပ်အပေါင်းကို ရှုမှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

ဝေဒနာနုပဿနာ၌ ဝေဒနာတို့ကို မှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။

စိတ္တာနုပဿနာ၌ စိတ်တို့ကိုမှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခ သစ္စာ မည်၏။

နိဝရဏပိုင်း၌ နိဝရဏတို့ကို မှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခ သစ္စာ မည်၏။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာပိုင်း၌ ခန္ဓာတို့ကို မှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။

အာယတနပိုင်း၌ အာယတန, သံယောဇဉ်တို့ကို မှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။

ဗောဇ္ဈင်ပိုင်း၌ ဗောဇ္ဈင်တို့ကို မှတ်သော သတိသည် ဒုက္ခ သစ္စာ မည်၏။

သစ္စာပိုင်း၌ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့ကို မှတ်သော သတိသည်လည်းကောင်း၊ နိရောဓ မဂ္ဂတို့၌ ညွတ်ကိုင်သော သတိသည် လည်းကောင်း ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

ဤအပိုင်း ၂၀-တို့၌လည်း သတိကိုသာ ဒုက္ခဟု ဆိုခြင်းသည် ပဓာနနည်းဖြင့် ပြဆိုခြင်းသာတည်း။ ထို့ကြောင့် သတိ၏ ယှဉ်ဘက် စိတ်, စေတသိက်, အာရုံဖြစ်သော ရုပ်နာမ်, မှီရာ ရုပ်-ဤ တရား တို့ကိုလည်း “ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သော ဒုက္ခသစ္စာ” ဟူ၍သာ မှတ်ရာ၏။ သို့ဖြစ်၍ မဂ်တရား နိဗ္ဗာန်တို့ကို ကောင်းမြတ်သည်ဟု နာကြားဘူးသည် အားလျော်စွာ ထိုမဂ်နိဗ္ဗာန်တို့၌ ညွတ်ကိုင်လိုလားခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ဣရိယာ-ပထပိုင်း စသော ထိုထိုအပိုင်းဒေသနာနှင့်အညီ, ဝိပဿနာရှုလိုသော သူသည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် ပြအပ်သော ဣရိယာပုထံ စသည် ကိုလည်း မှတ်အပ်၏။ မှတ်မှုသတိနှင့်, ယှဉ်ဘက် စိတ်စေတသိက် များကိုလည်း မှတ်အပ်၏။ ထင်ရှားလျှင် ၎င်းတို့၏ မှီရာရုပ် ကိုလည်း မှတ်အပ်၏။ သတိ၏ အကြောင်းရင်း အတိတ်တဏှာနှင့်

တစ်မျိုးတည်းပင်ဖြစ်သော လောလောဆယ် သာယာတောင့်တမှုကို လည်း မှတ်အပ်၏။ အတိတ် သမုဒယကို မှန်းဆ၍ ရှုခြင်းသည်ကား ဉာဏ်ရင့်သောအခါ၌ အလိုလိုပင် ဖြစ်လတ္တံ့၊ ကြောင့်ကြစိုက်၍ ဆင်ခြင်ရန်မလိုပြီ။ ဤဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့် နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့၌ စိတ်ညွတ်ခြင်း၊ လိုလားခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ဆဲ ဣရိယာပုထ် စသော ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ တရားတို့ကို မှတ်သောသူသည် စတုသစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟု ခေါ်သော ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို ပွားများ အားထုတ်နေသည် မည်၏။ ထိုသို့သော သူသည် ဝိသုဒ္ဓိ အဆင့်ဆင့် ဖြင့် အစဉ်အတိုင်းတက်၍ ကိလေသာ ကင်းငြိမ်းသော ရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။ ဤသည်ကား သတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ ဟော အပ်သော ၂၁—ပိုင်းတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော အပိုင်းနှင့်အညီ အား ထုတ်သောသူအား စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင် အောင် ရောက်နိုင်ပုံကို အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ အကျဉ်းပြဆိုခြင်း ပေတည်း။

သတိပဋ္ဌာန်၏ ဝုဏ်ကျေးဇူး

သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်နှင့်အညီ အားထုတ်၍ မဂ် ၄—ပါး၊ ဖိုလ် ၄—ပါးသို့ ရောက်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရာဂဒေါသ မောဟ အစရှိသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးဟူသမျှလည်း သန့်ရှင်းစင် ကြယ်၏။ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှုဟူသော သောက၊ ငိုကြွေးတမ်းတမှုဟူသော ပရိဒေဝတို့ကိုလည်း လွန်မြောက်၏။ ကိုယ်ထဲ၌ ပင်ပန်းဆင်းရဲ ခြင်းဟူသော ဒုက္ခ၊ စိတ်ထဲ၌ ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းဟူသော ဒေါမန- သာတို့လည်း ချုပ်ငြိမ်းကင်းပျောက်ကုန်၏။ “ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိမှ နောက်၌ ကိုယ်ဆင်းရဲ မဖြစ်ထိုက်ပြီ၊ အရဟတ္တမဂ်သို့ရောက် သည်မှစ၍ စိတ်ဆင်းရဲ မဖြစ်ထိုက်ပြီ”ဟု ဆိုလို၏။ ဉာယမည်သော

မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါးကိုလည်း သိမြင်ပြီ၊ ရပြီး ဖြစ်၏။ ဆင်းရဲဟူသမျှတို့၏ ကင်းပြတ် ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်တရားကိုလည်း မျက်မှောက် ထင်ထင် သိမြင်ရ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်က သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးကို အောက်ပါအတိုင်း ချီးမွမ်းတော်မူလေပြီ -

ဧကာယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊
သောကပရိဒေဝါနံ သမတိက္ကမာယ၊ ဒုက္ခဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂ-
မာယ၊ ဉာယဿ အဓိဂမာယ၊ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကိရိယာ၊ ယဒိဒံ
စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ယဒိဒံ ။ ယေ ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ၊ အကြင်လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန် တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိ ကုန်၏။ အယံ မဂ္ဂေါ၊ သတိပဋ္ဌာန်တည်းဟူသော ဤခရီးလမ်းသည်။ သတ္တာနံ၊ ဘုရား၊ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကအလောင်းဖြစ်သော ခပ် သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏။ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊ စိတ်၏အညစ်အကြေးဖြစ် သော ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်ခြင်းငှာ။ ဧကာယနော၊ တစ်ခုတည်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးလမ်းပေတည်း။ သောက ပရိဒေဝါနံ၊ စိုးရိမ် ပူဆွေးမှု၊ ငိုကြွေးတမ်းတမှုတို့ကို။ သမတိက္ကမာယ၊ လွန် မြောက်ခြင်း၊ ပယ်စွန့်ခြင်းငှာ။ ဧကာယနော၊ တစ်ခုတည်းသော၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးလမ်းပေတည်း။ ဒုက္ခ ဒေါမနဿာနံ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ၊ စိတ်ဆင်းရဲတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမာယ၊ ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက် ခြင်းငှာ။ ဧကာယနော၊ တစ်ခုတည်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးလမ်းပေတည်း။ ဉာယဿ အဓိဂမာယ၊ လေးပါးသော မဂ်ဉာဏ် ကို သိခြင်း ရခြင်းငှာ။ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကိရိယာ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ထင်ထင် သိမြင်ခြင်းငှာ။ ဧကာယနော၊ တစ်ခုတည်း၊

တစ်ကြောင်း တည်းသော ခရီးလမ်းပေတည်း။

ဤမိန့်ခွန်းတော်၌ သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာကို “ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ရန်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသိမြင်ရန် တစ်ခုတည်း၊ တစ်ကြောင်းတည်း သောခရီး”ဟု တိုက်ရိုက်ပြတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ပရမတ်အစစ်ဖြစ် သော ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့ကို မှတ်သိလျက် ပွားစေအပ် သော သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာကို သာလျှင် “စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဘာဝနာဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဧကယန မဂ္ဂေါ ဝုစ္ဆတိ ပုဗ္ဗ ဘာဂသတိပဋ္ဌာန မဂ္ဂေါ—ဤပါဠိနှင့်အညီ) ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်သည်”ဟု ယုံမှားမရှိမှတ်အပ်၏။ ထို့ပြင်— သမ္ပပ္ပဓာနဘာဝနာ၊ ဣန္ဒြိယဘာဝနာ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာ၊ မဂ္ဂင် ဘာဝနာ—ဤသို့ အစရှိသော နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဘာဝနာ ဟူသမျှလည်း ဤသတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာ၌ အတွင်းဝင်သည် ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။ ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့ကို မှတ်သိမှုဟူသော သတိပဋ္ဌာန်မှ ကင်း၍ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အသီးအခြား ဘာဝနာရှိသေးသည် ဟူ၍ကား မထင်မှတ်အပ်သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ ဖွင့်ပြ၏။

ဧကယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါတိ ဧတ္ထ ဧကမဂ္ဂေါ အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ။ န ဒွိဓာ ပထဘူတောတိ ဝေမတ္ထောဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဝိ-၅ ၂-၃၃၅)

ဧကယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါတိ ဧတ္ထ၊ မဂ္ဂေါဟူ သော ဤစကား၌။ “ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အယံ မဂ္ဂေါ၊ ဤသတိ ပဋ္ဌာန်ခရီးလမ်းသည်။ ဧကမဂ္ဂေါ၊ တစ်ခုတည်းသော ခရီး၊ တစ်ကြောင်း တည်းသော ခရီးပေတည်း။ န ဒွိဓာ ပထဘူတော၊ နှစ်သွယ် နှစ်ခွ

ဖြစ်သော ခရီးလမ်းမဟုတ်”။ ဣတိ ဧဝံ ဤသို့။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

ဧကမဂ္ဂေါတိ ဧကော ဧဝ မဂ္ဂေါ၊ န ဟိ နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂေါ အညော အတ္ထိတိ၊ နနု သတိပဋ္ဌာန် ဣမ မဂ္ဂေါတိ အဓိပ္ပေတံ၊ တဒညေ စ ဗဟူ မဂ္ဂဓမ္မာ အတ္ထိတိ၊ သစ္စံ အတ္ထိ၊ တေ ပန သတိပဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ၊ တဒဝိနာဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဉာဏဝီရိယာဒယော နိဒ္ဒေသေ ဂဟိတာ။ ဥဒ္ဒေသေ ပန သတိယာ ဧဝ ဂဟဏံ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ န ဒွိဓာပထဘူတောတိ ဣမိနာ ဣမဿ မဂ္ဂဿ အနေတမဂ္ဂဘာဝါဘာဝံ ဝိယ အနိဗ္ဗာနဂါမိဘာဝါဘာဝဉ္စ ဒဿေတိ။

(၎င်း၏ အဖွင့် ငိုကာ-၂၇၉)

ဧကမဂ္ဂေါတိ၊ ဧကမဂ္ဂေါ ဟူသည်ကား။ ဧကော ဧဝ၊ တစ်ခုတည်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသာ ဖြစ်သော။ မဂ္ဂေါ ခရီးတည်း။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန် ၏။ အညော၊ သတိပဋ္ဌာန်မှ တစ်ပါးသော။ နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂေါ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားကြောင်း ခရီးသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိချေ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဆိုလို၏။ နနု၊ စောဒနာဦးအံ့။ ဣမ၊ ဤသုတ်၌။ သတိပဋ္ဌာန်၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို။ မဂ္ဂေါတိ၊ မဂ်ဟူ၍။ အဓိပ္ပေတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ တဒညေ၊ ထိုသတိမှ တစ်ပါးကုန်သော။ ဗဟူ မဂ္ဂဓမ္မာ စ၊ များစွာသော မဂ်တရားတို့သည်လည်း။ အတ္ထိ နနု၊ ရှိကြသည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤသို့ စောဒနာငြားအံ့။ သစ္စံ အတ္ထိ၊ ရှိကြသည်ကား မှန်ပေ၏။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ တဒဝိနာဘာဝတော၊ ထိုသတိနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်ကြသောကြောင့်။ တေ၊ ထိုတစ်ပါးသော မဂ်တရားတို့ကို။ သတိပဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေနေဝ၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို ဆိုခြင်းဖြင့်လျှင်။ ဂဟိတာ၊

ယူအပ်ကုန်ပြီ။ တထာ ဟိ၊ ထိုသို့သတိကိုဆိုရာ၌ အတွင်းဝင်ကြ
 သောကြောင့်ပင်လျှင်။ နိဒ္ဒေသေ၊ အကျယ်ဝေဖန်ရာပါဠိ၌။
 ဉာဏဝိရိယာဒယော၊ ဉာဏ်၊ ဝိရိယစသော မင်္ဂတရားတို့ကို။ ဂဟိတာ၊
 ယူအပ် ဟောပြုအပ်ကုန်၏။ ဥဒ္ဒေသေ၊ အကျဉ်းပြုရာပါဠိ၌။ သတိယာ
 ဧဝ ဂဟဏံ ပန၊ သတိကိုသာ ဟောခြင်းကိုကား။ ဝေနေယျဇ္ဈာ-
 သယဝသေနာတိ၊ ဝေနေယျတို့၏ အလို၏ အစွမ်းအားဖြင့်
 ဟောခြင်းဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ န ဒ္ဓိဓာပထဘူတောတိ ဣမိနာ၊
 န ဒ္ဓိဓာပထဘူတော ဟူသော ဤဗျုတ်ရေက သံဏ္ဍနာစကားဖြင့်။
 ဣမဿ မဂ္ဂဿ၊ ဤ သတိပဋ္ဌာန်ခရီး၏။ အနေကမဂ္ဂဘာဝါဘာဝံ
 ဝိယ၊ တစ်ပါးမက များသောခရီး၏ အဖြစ်မရှိခြင်းကို ပြသကဲ့သို့။
 အနိဗ္ဗာနဂါမိဘာဝါဘာဝဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်စေတတ်သည့်
 အဖြစ်မရှိခြင်းကိုလည်း။ ဒသေတိ၊ ပြ၏။

(နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ခရီးသည် သတိပဋ္ဌာန် တစ်မျိုးတည်းသာ ရှိသည်။
 ထိုသတိပဋ္ဌာန် ခရီးသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ဧကန် ရောက်စေတတ်သည်သာ၊ မရောက်စေတတ်
 သည်ကား မဟုတ်ဟု ဆိုလို၏)။

ထို့ပြင်-“ကပ္ပါပေါင်း လေးအသင်္ချေနှင့်၊ တစ်သိန်းအတွင်း၌
 ပွင့်တော်မူကြပြီးသော များစွာသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-မြတ်စွာဘုရားများ၊
 ရာပေါင်းများစွာသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများ၊ မရေမတွက်နိုင်အောင်
 များစွာသော အရိယာသာဝကများဟူသော ဤပုဂ္ဂိုလ် အလုံးစုံ
 တို့သည် ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့ကို သတိပဋ္ဌာန်မဂ်ဖြင့်သာ
 လျှင် လျှော်ဆေးသုတ်သင်၍ စင်စစ် စင်ကြယ်ခြင်းသို့ ရောက်တော်မူ
 ကြသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မတို့တွင်
 တစုံတခုကိုမျှ မရှုမှတ်၍ ပညာဘာဝနာ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့်၊ ဂါထာ
 တစ်ပုဒ်ကို နာကြားရ၍ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်သော သူတို့သည်လည်း
 သတိပဋ္ဌာန် မဂ်ဖြင့်သာလျှင် အရိယာဖိုလ်သို့ ရောက်၍ သောက

ပရိဒေဝတို့ကို လွန်မြောက်ကြသည် ဟူ၍လည်းကောင်း” အဋ္ဌကထာ တို့၌ မိန့်ဆို၏။ ထို့ကြောင့်၊ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဘာဝနာ ဟူသည်မှာ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ပရမတ် အစစ်ဖြစ်သော ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့ကို ရှုမှတ် လျက် ပွားစေအပ်သော သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာသာလျှင်တည်း။ ၎င်း သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာမှတစ်ပါး၊ အသီးအခြားဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း ဝိပဿနာဘာဝနာမည်သည် မရှိပြီဟူ၍ မြဲမြံစွာ မှတ်အပ်၏။

ဤသတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာကို ၂၁—ပိုင်းတို့တွင် တစ်ခုခုသော အပိုင်း ဒေသနာနှင့်အညီ ပွားစေလျှင် မဇ္ဈိမနေယျ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနှေးဆုံး ၇—နှစ်၊ အမြန်ဆုံး ၇—ရက် အတွင်း၌ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု မြတ်စွာဘုရားက ဝန်ခံတော်မူ၏။ အောက်ပါမှာ အမြန်ဆုံး ဖြစ်နိုင်ပုံကို ဝန်ခံသော စကားတော်ပေတည်း။

ဝန်ခံတော်မူချက်

ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခဝေ ဣမေ စတ္တာရော
 သတိပဋ္ဌာနေ ဧဝံ ဘာဝေယျ သတ္တာဟံ၊ တဿဒ္ဓိန္နံ
 ဖလာနံ အညတရံ ဖလံ ပါဠိကဒိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ
 အညာ၊ သတိံ ဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာ။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ယောဟိ ကောစိ၊ အမှတ်မရှိ တစ်စုံ တစ်ယောက်သော ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ၊ ဤလေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန် တို့ကို။ ဧဝံ၊ အာနာပါနပိုင်းစသော ၂၁—ပိုင်းတို့၌ ဟောတော်မူ

ခဲ့သော ဤနည်းဖြင့်။ သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဘာဝေယျ၊ ပွားစေငြားအံ့။ တဿ၊ ထိုပွားစေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်ဘဝ၌ ပင်လျှင်။ အညာ ဝါ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဖြစ်စေ။ သတိ ဥပါဒိသေသေ၊ စွဲလမ်းမှုကြွင်းကျန်သေးလျှင်။ အနာဂါမိတာ ဝါ၊ အနာဂါမိဖိုလ်ကို ဖြစ်စေ။ ဒွိန္ဒူ ဖလာနံ၊ ၂-ပါးသော ဖိုလ်တို့တွင်။ အညတရံ ဖလံ၊ တစ်ပါးပါးသော ဖိုလ်ကို။ ပါဠိကခါ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဝါ၊ မချွတ်ဖြစ်မည်ဟု ယုံကြည်အပ်၏။

မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ—ဗောဓိရာဇကုမာရသုတ်၌ကား တိက္ခပညာ-
နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရည်၍ တစ်ည၌အတွင်း၊ တစ်နေ့အတွင်းမှာပင်
တရားထူးကို ရနိုင်သည်ဟူ၍လည်း ဝန်ခံတော်မူသေး၏။ ဝန်ခံပုံမှာ
အောက်ပါအတိုင်းပင်တည်း။

ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပဓာနိယင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော
ဘိက္ခု၊ တထာဂတံ နာယကံ လဘမာနော
သာယမနုသိဋ္ဌော ပါတော ဝိသေသံ အဓိ-
ဂမိဿတိ။ ပါတော အနုသိဋ္ဌော သာယံ ဝိသေသံ
အဓိဂမိဿတိ။ (မ ၂-၃၀၀)

ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပဓာနိယင်္ဂေဟိ၊ ဤငါးပါးသော တရား
အားထုတ်ကြောင်း အင်္ဂါတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု၊ ပြည့်စုံသော
ရဟန်းသည်။ တထာဂတံ နာယကံ၊ မြတ်စွာဘုရားတည်း ဟူသော
နည်းပေးညွှန်ပြသော ဆရာကို။ လဘမာနော၊ ရပါမူ။ သာယံ
အနုသိဋ္ဌော၊ ညနေချမ်း၌ ဆုံးမခံ၍ အားထုတ်လျှင်။ ပါတော၊
နံနက်လင်းသော အခါ၌။ ဝိသေသံ၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားထူးကို။
အဓိဂမိဿတိ၊ သိလတ္ထံ=ရလတ္ထံ။ ပါတောအနုသိဋ္ဌော၊ နံနက်
ကာလ၌ ဆုံးမခံ၍ အားထုတ်လျှင်။ သာယံ၊ ညနေချမ်းအခါ၌။

ဝိသေသံ၊ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တရားထူးကို။ အဓိဂမိဿတိ၊ သိလတ္တံ့= ရလတ္တံ့။

ပဓာနီယင်္ဂ်ငါးပါး—ဟူသည်မှာ (၁) ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးသောဆရာ၊ ရှုမှတ်နည်းတို့ကို ကောင်းစွာသက်ဝင် လျက် ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရား။ (၂) စားသောက်သမျှ အစာကို အညီအမျှ ကြေစေနိုင်သော ပါစကဝမ်းမီးနှင့် ပြည့်စုံ၍ ကောင်းစွာ ကျန်းမာခြင်း။ (၃) မိမိ၌မရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မဖော်ပြတတ်သည့် ပြင်၊ ရှိသောအပြစ်ကိုလဲ မဖုံးကွယ်မှု၍ ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်း အမှန် ကိုသာ ဆရာသမား သီတင်းသုံးဖော်တို့အား ပြောပြတတ်ခြင်း။ (၄) အသားအသွေးခန်းခြောက်လိုက ခန်းခြောက်ပျက်စီးပေစေ၊ အရေ၊ အကြော၊ အရိုးမျှသာ ကျန်လိုက ကျန်ပေစေ တရားထူးကို မရမခြင်း မပြတ်အားထုတ်မည်ဟု ဆောက်တည်လျက် စတုရင်္ဂဝီရိယဖြင့် ပြင်းထန်စွာ အားထုတ်ခြင်း။ (၅) ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို သိမြင်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ဤအင်္ဂါငါးပါး တို့ပင်တည်း။

၇-နှစ် စသည်အတွင်း၊ ၇-ရက်အတွင်း၊ တစ်ည၌အတွင်း၊ တစ်နေ့အတွင်း၌ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တရားထူးကို သိနိုင်သည်-ရနိုင် သည်ဟု ဆိုသော စကားများသည် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ စကားမဟုတ် ကုန်၊ တရားအလုံးစုံကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိပြီး သောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်များသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဟုတ်မှန်၍ အကျိုးရှိသော စကားကိုသာ ဆိုတော်မူသောကြောင့် သုဂတ မည်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်များသာ ဖြစ်ကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ယုံကြည်မှု= သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံကြသည့်ပြင်၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ

ထွက်မြောက်လိုသော သမ္မာ ဆန္ဒနှင့်လည်း ပြည့်စုံကြသော သူတော်
ကောင်းတို့သည် -

“အဒွေဇ္ဈ ဝစနာ ဗုဒ္ဓါ၊ အမောယဝစနာ ဇိနာ-
ဗုဒ္ဓါ၊ ဘုရား ရှင်တို့သည်။ အဒွေဇ္ဈ ဝစနာ၊ နှစ်သွယ်
နှစ်ခွ ဖြစ်သော စကားမရှိကုန်။ ဝါ၊ နှစ်သွယ်
နှစ်ခွမဟုတ်မူ၍ မချွတ်ဧကန်မှန်သော စကားကိုသာ
မိန့်ဆိုလေ့ ရှိကုန်၏။ ဇိနာ၊ ငါးမာရ်အောင်မြင်
ဘုရားရှင်တို့သည်။ အမောယ ဝစနာ၊ အချည်းနှီး
မဟုတ်သော စကားရှိကုန်၏။ ဝါ၊ အချည်းနှီး
မဟုတ်မူ၍ ဧကန် အကျိုးများသော စကားကိုသာ
မိန့်ဆိုလေ့ ရှိကုန်၏”

ဟူသော-ဤဗုဒ္ဓဝင် ပါဠိတော်နှင့်အညီ ပြခဲ့သော ဝန်ခံတော်
မူချက်စကား ၂-ရပ်ကို မချွတ်ဧကန် မှန်သောစကား၊ မချွတ်ဧကန်
အကျိုးများသော စကားဟု ယုံကြည်ကြပြီးလျှင် -

“ငါသည် တိက္ခပညာ နေယျပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လျှင်၊
တစ်ညဉ့်အတွင်း၊ တစ်နေ့အတွင်းမှာပင် တရားထူးကို
သိရပေလိမ့်မည်၊ မဇ္ဈိမပညာ နေယျပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်၊
အမြန်ဆုံးအားဖြင့် ၇-ရက် အတွင်းမှာ၊ အလတ်
စားအားဖြင့် ၁၅-ရက် စသည်အတွင်းမှာ၊ အနေ
ဆုံးအားဖြင့် ၇-နှစ်အတွင်းမှာ တရားထူးကို သိရပေ
လိမ့်မည်” ဟု မြော်လင့်လျက် သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာကို
ပွားများအားထုတ် နိုင်ကုန်ရာ၏။ အားထုတ်နိုင်ကြ
ပါစေ။

အထူးမှာထားချက်။ ။သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ အာနာ-
 ပါနပိုင်းစသော ၂၁-ပိုင်းတို့တွင် တစ်ခုခု
 သောအပိုင်းဖြင့်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်နိုင်ကြောင်းကို ပြတော်
 မှုကြ၏။ သို့သော်လည်း “အပိုင်း တစ်ခုခုဖြင့်သာလျှင် အားထုတ်မှ
 မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်နိုင်သည်။ အပိုင်းများစွာ ရောပြွမ်း၍ အားထုတ်
 လျှင်ကား မဂ်ဖိုလ်သို့မရောက်နိုင်” ဟူ၍ကား မဆိုလိုသည်သာ
 တည်း။ မဆိုလိုသောကြောင့်ပင်လျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းသော
 ဥတ္တိယရဟန်းစသည်တို့အား မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင်ပင်
 စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေယျာသီ စသည်ဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်
 ၄-ပါးလုံး ရောပြွမ်း၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးတော်မူပေသည်။ ပေးသည့်
 အတိုင်း အားထုတ်ကြ၍လည်း ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူကြပေသည်။
 ထို့ပြင်-“တစ်ခုခုသော အပိုင်းဖြင့်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်နိုင်
 သည်” ဟူရာ၌လည်း ထိုအပိုင်း တစ်ခုခုကို အမြဲတမ်း နှလုံး
 သွင်းသော မူလကမ္မဋ္ဌာန်းအဖြစ် ယူထားခြင်းကိုသာ ဆိုလိုပေသည်။
 “တစ်ပါးသော အပိုင်းများနှင့် ဆိုင်သော ရုပ်နာမ်များ ထင်ရှားပါလျက်၊
 ထိုရုပ် နာမ်များကို မရှုရ” ဟူ၍ကား မဆိုလိုပေ။ အကယ်၍
 ထင်ရှားသော ထိုရုပ်နာမ်များကို မရှုငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင်၊ ထိုရုပ်
 နာမ်များအပေါ်၌ နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တ၊ သုဘဟု စွဲလမ်းလျက် ကိလေ
 သာများ ဖြစ်ပေါ်လေရာ၏။

ထို့ပြင်—ယခု ကာလ၌ အားထုတ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များတွင်
 “မည်သူသည် မည်သည့် အပိုင်းနှင့်သာ သင့်လျော်သည်”ဟု ဧကန်
 တပ်အပ် မဆုံးဖြတ်နိုင်ချေ။ သို့သော်လည်း၊ လက်တွေ့အား ဖြင့်ကား
 ကာယာနုပဿနာကို အရင်းခံပြု၍ ရှုလျှင်၊ ယခုကာလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား
 အများအားဖြင့် သင့်လျော်သည် ကိုသာလျှင် တွေ့ရပေသည်။

သို့ဖြစ်၍၊ ဤဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်း အခန်း (၅)၌ ပဋိကူလမန သိကာရပိုင်း၊ သိဝထိကပိုင်းတို့မှ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း ဆိုင်ရာအဖို့များ ကို ချန်လှပ်ထားပြီးလျှင် ကာယာနုပဿနာကိုပင် အရင်းခံပြု၍ သတိ ပဋ္ဌာန် ၄-ပါးလုံး၊ ၂၁-ပိုင်းလုံးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ရှုမှတ်ပုံများကို ဒေသနာစဉ် မဖက်၊ သက်သက်ကျင့်စဉ်အတိုင်း ညွှန်ပြပေအံ့။ ထိုသို့ ညွှန်ပြခြင်းကြောင့် ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း လိုက်နာ၍ အားထုတ် ကုန်သော ယောဂီတို့သည် မိမိ မိမိ၏ အဇ္ဈာသယ၊ စရိယအား လျော်စွာ တစ်ခုခုသော အနုပဿနာ အပိုင်းနှင့် ဖြစ်စေ၊ များစွာသော အနုပဿနာ အပိုင်းတို့နှင့်ဖြစ်စေ၊ သက်ဆိုင်ကြသော ရုပ်နာမ်တို့ကို ကောင်းစွာ ရှုမှတ်နိုင်၊ သိနိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့ လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်ဟု ရည်ရွယ်မြော်လင့်ပါသတည်း။

အခန်း (၄) ပြီး၏။

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း ပထမတွဲ ဤတွင်ပြီး၏။

ဈာန်အင်္ဂါစုံ

- (၁) အာရုံကို ရှာကြံတာက ဝိတက်။
- (၂) အာရုံကို စဉ်းစားတာက ဝိစာရ။
- (၃) အာရုံ၌ နှစ်သက်အားရတာက ဝီတိ။
- (၄) ဝမ်းသာလျက် ကောင်းနေတာက သုခ။
- (၅) ဝမ်းမသာဘဲ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် ကောင်းနေတာကဥပေက္ခာ။
- (၆) အာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက်ကပ်သွားတာက ဧကဂ္ဂတာ။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်

(ဝန်ခံချက်မိန့်ခွန်းတော်)

သတိပဋ္ဌာန် ဓမ္မစက်ကို ဝန်ခံချက်နှင့်တို့မြတ်စွာ။
 ဟောမိန့်ပုံမှာ ထိုတရားကို ဖြစ်ပွားစေတဲ့ရှင်လူမှာ။
 အလွန်ကြာလျှင် ၇-နှစ်နဲ့ ရဟန္တာအစစ် ဖြစ်နိုင်ပါ။
 စွဲမှုကျန်တောင် နာဂါမ်လောက်တော့ ဆိုက်ရောက်မယ်တဲ့ဧကန်ပါ။
 မြန်သူဆိုလျှင် ၇-ရက်နဲ့ ထိုဖိုလ်မဂ်ကို ရနိုင်ပါ။
 ရဲရင့်ခိုင်မာ ဝန်ခံချက်နှင့် ဓမ္မစက်ကို ဟောခဲ့တာ။
 နိဗ္ဗာန်လိုသူ မယုံမှားနဲ့ မြတ်ဘုရားကိုယုံကြည်ပါ။
 သတိပဋ္ဌာန်, ကိုယ့်သန္တာန် အမြန်ပွားစေရာ။
 သို့ပွားစေမှ နိဗ္ဗာန်ရ မချငြိမ်းအေးမှာ။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ကျမ်းကြီး

ဝိပဿနာဗျူဟာကျမ်း

(ပထမတွဲ)